ECOLOGISCH PROJECTPLAN

KLAVERTJE 4-GEBIED;
RAILTERMINAL EN S1-ZONE

TRADE PORT NOORD VENLO

GEMEENTE VENLO EN GEMEENTE HORST
AAN DE MAAS

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Ecologie

ECOLOGISCH PROJECTPLAN
Klavertje 4-gebied; Railterminal en S1-zone te Trade Port Noord Venlo in de gemeente Venlo en Horst aan de Maas

Opdrachtgever	Trade Port Noord Postbus 3317 5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO3
Rapportnummer	14103884
Versienummer	D1
Status	Conceptrapportage
Datum	28 juni 2016
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Dit projectplan is op zorgvuldige wijze opgesteld conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy opgestelde projectplan neemt.

INHOUDSOPGAVE

1 ALGEMENE INFORMATIE 1

1.1 Inleiding 1
1.2 Locatiegegevens en huidige situatie 4
1.3 Doel en belang van de activiteiten 6

2 WERKZAAMHEDEN EN PLANNING 8

2.1 Werkzaamheden (eindbeeld) 8
2.2 Werkwijze werkzaamheden 9
2.3 Planning werkzaamheden 10
2.3.1 Projectplanning 10
2.3.2 Ecologische planning 10

3 VERBODSBEPALINGEN 12

3.1 Beschermde inheemse planten of producten van plannen 12
3.1.1 Artikel 8: Vernielen, beschadigen, ontwortelen, plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken of op een andere wijze de groeiplaats van de plant verwijderen 12
3.1.2 Artikel 13: Vervoer en onder zich hebben van een plant of een product van een plant 12
3.1.3 Artikel 14: Uitzaaien van een plant 12
3.2 Beschermde inheemse dieren of eieren of producten daarvan 12
3.2.1 Artikel 9: Doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog op een van de voorgenoemde doelen op te sporen 12
3.2.2 Artikel 10: Opzettelijk verontrusten van het dier 12
3.2.3 Artikel 11: Beschadigen, vernietigen, uithalen, wegnemen van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen 12
3.2.4 Artikel 11: Verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen 13
3.2.5 Artikel 12: Zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren 14
3.2.6 Artikel 13: Vervoer en onder zich hebben van het dier, dan wel eieren, nesten of producten daarvan 15
3.2.7 Artikel 14: Uitzetten in de vrije natuur 15
3.2.8 Artikel 15: Verbod op vangmiddelen 15

4 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: ACHTERGROND 16

4.1 Inleiding methode inventarisatie 16
4.1.1 Rapunzelklokje 16
4.1.2 Huismus 16
4.1.3 Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis 16
4.1.4 Kamsalamander 17
4.1.5 Levendbarende hagedis 18
4.1.6 Eekhoorn 18
4.2 Actualisatie inventarisatiegegevens 19
4.3 Locatie inventarisatie 21

5 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: RESULTATEN 23

5.1 Planten 24
5.1.1 Rapunzelklokje; verspreiding 24
5.1.2 Rapunzelklokje; omgevingscheck 24
5.2 Diersoort verspreiding 25
5.2.1 Huismus 25

5.2.2 Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis ... 26
5.2.3 Kamsalamander ... 27
5.2.4 Levendbarende hagedis ... 28
5.2.5 Eekhoorn ... 28
5.3 Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes ... 30
5.3.1 Huismus ... 30
5.3.2 Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis ... 30
5.3.3 Kamsalamander ... 31
5.3.4 Levendbarende hagedis ... 31
5.3.5 Eekhoorn ... 32
5.4 Omgevingscheck ... 32
5.4.1 Huismus ... 32
5.4.2 Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis ... 33
5.4.3 Kamsalamander ... 33
5.4.4 Levendbarende hagedis ... 34
5.4.5 Eekhoorn ... 34

6 EFFECTEN ... 36

6.1 Effect werkzaamheden op kwaliteit ... 36
6.1.1 Rapunzelklokje ... 36
6.1.2 Huismus ... 36
6.1.3 Gewone grootoorvleermuis (vaste rust- en verblijfplaats) ... 37
6.1.4 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute) ... 37
6.1.5 Kamsalamander ... 38
6.1.6 Levendbarende hagedis ... 38
6.1.7 Eekhoorn ... 38
6.2 Effect werkzaamheden op kwantiteit ... 39
6.2.1 Rapunzelklokje ... 39
6.2.2 Huismus ... 39
6.2.3 Gewone grootoorvleermuis (vaste rust- en verblijfplaats) ... 39
6.2.4 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute) ... 39
6.2.5 Kamsalamander (voortplantingswater en landhabitat) ... 39
6.2.6 Levendbarende hagedis ... 40
6.2.7 Eekhoorn ... 40
6.3 Effect werkzaamheden: monitoren ... 40

7 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING ... 41

7.1 Rapunzelklokje ... 41
7.2 Huismus ... 41
7.3 Gewone grootoorvleermuis ... 42
7.4 Gewone dwergvleermuis ... 42
7.5 Kamsalamander ... 43
7.6 Eekhoorn ... 44
7.7 Levendbarende hagedis ... 44

8 MAATREGELEN ... 45

8.1 Rapunzelklokje ... 45
8.1.1 Te nemen maatregelen ... 45
8.1.2 Locatie en tijdstip maatregelen ... 45
8.1.3 Doel maatregel ... 45
8.1.4 Effectiviteit maatregel ... 46
8.2 Huismus (broedplaats) ... 46
8.2.1 Te nemen maatregelen ... 46
8.2.2 Locatie en tijdstip maatregelen ... 46

8.2.3 Doel maatregel 48
8.2.4 Effectiviteit maatregel 48
8.3 Huismus (functioneel leefgebied) 49
8.3.1 Te nemen maatregelen 49
8.3.2 Locatie en tijdstip maatregelen 49
8.3.3 Doel en effectiviteit maatregel 51
8.4 Gewone grootoorvleermuis (vaste rust- en verblijfplaats) 51
8.4.1 Te nemen maatregelen 51
8.4.2 Locatie en tijdstip maatregelen 55
8.4.3 Doel en effectiviteit maatregel 57
8.5 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute) 58
8.5.1 Te nemen maatregelen 58
8.5.2 Locatie en tijdstip maatregelen 58
8.5.3 Doel en effectiviteit maatregel 59
8.6 Kamsalamander (voortplantingswater) 60
8.6.1 Te nemen maatregelen 60
8.6.2 Locatie en tijdstip maatregelen 61
8.6.3 Doel en effectiviteit maatregel 64
8.7 Kamsalamander (landhabitat) 65
8.7.1 Te nemen maatregelen 65
8.7.2 Locatie en tijdstip maatregelen 65
8.7.3 Doel en effectiviteit maatregel 67
8.8 Levendbarende hagedis 68
8.8.1 Te nemen maatregelen 68
8.8.2 Locatie en tijdstip maatregelen 68
8.8.3 Doel en effectiviteit maatregel 69
8.9 Eekhoorn 70
8.9.1 Te nemen maatregelen 70
8.9.2 Locatie en tijdstip maatregelen 70
8.9.3 Doel en effectiviteit maatregel 70
8.10 Overige soorten 71
8.11 Afhankelijkheid uitvoering maatregelen 71
8.12 Monitoring tijdens uitvoering maatregelen 71

9 GELUID 72

10 ALTERNATIEVEN 76

10.1 Alternatieve locatie 76
10.2 Alternatieve inrichting 76
10.3 Alternatieve werkwijze 76
10.4 Alternatieve planning 76

11 LITERATUUR 77

BIJLAGEN:

1. Gedetailleerde tekeningen van de projectlocatie
2. Ontheffing FF/75C/2009/0242(A)
3. Ontheffing FF/75C/2012/0269(A)
4. Ontheffing FF/75C/2013/0421
5. Aanvullend veldonderzoek en activiteitenplan Noordersloot en Greenport Bikeway (Bureau Meervelt, rapport 13-029, d.d. 26 november 2013)
6. Quickscan Flora- en faunawet met aanvullende veldonderzoek Klaver 6b1, 6b2, Railterminal en S1-zone (Econsultancy, rapport 13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014) & Quickscan Klaver 4 (Econsultancy, rapport 15073929 VEN.TPN.ECO1, d.d. 8 juni 2016)
7. Monitoringsonderzoeken van 2013 tot en met 2015 vanuit ontheffing FF/75C/2009/0242(A)
8. Monitoringsonderzoeken van 2013 tot en met 2015 vanuit ontheffing FF/75C/2012/0269(A)
9. Inrichting gebied voor de das (Econsultancy, rapport 14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015)
10. Gedragscode Flora- en faunawet Ruimtelijke ontwikkeling & Inrichting (Vereniging Stadswerk Nederland)
11. Geluidsmeting notitie (Econsultancy, rapport 1730.001, d.d. 18 mei 2016)
12. Structuurvisie Klavertje 4-Gebied (DCGV, 21 maart 2012)

1 ALGEMENE INFORMATIE

1.1 Inleiding

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het opstellen van een ecologisch projectplan en het verzorgen van een ontheffingsaanvraag in het kader van artikel 75c van de Flora- en faunawet ten behoeve van de inrichtingsrealisatie van de projectlocatie voor het project "Railterminal en S1-zone" te Trade Port Noord Venlo in de gemeente Venlo en gemeente Horst aan de Maas.

In het ecologisch projectplan zijn onder andere de adequate maatregelen verwoord om overtreding van een verbodsbepaling te voorkomen of om afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding te mitigeren of te compenseren. De tijdelijk, permanente en cumulatieve effecten op de functionaliteit, zowel in kwaliteit als kwantiteit, voor de desbetreffende soorten zijn mede opgenomen in het ecologisch projectplan.

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat de projectlocatie in gebruik wordt genomen door de volgende soorten die vallen onder Tabel 3 van de Flora- en faunawet waarvoor middels onderhavig projectplan ontheffing voor wordt aangevraagd:

- Huismus (*Passer domesticus*);
- Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*);
- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrelllus pipistrellus*);
- Kamsalamander (*Triturus cristatus*).

Door de herinrichting van de projectlocatie worden er nestlocaties van de huismus, een zomer- en paarverblijf en tevens mogelijk winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis, een vliegroute van de gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis en een voortplantings- en landhabitat van de kamsalamander verstoord en/of vernietigd. Dit betekent overtreding van verbodsbepaling genoemd in verbodsartikelen 8 tot en met 15 van de Flora- en faunawet.

Voor de das loopt een separaat tracé vanuit de verleende ontheffing FF/75C/2012/269(A). De ontheffing is tevens verleend op basis van de toekomstige railterminal. Hiervoor is recentelijk een inrichtingsplan van het gebied voor de das opgesteld en verzonden naar RVO. Voor verloop van de ontheffing zal het gebied functioneel zijn ingericht voor de das. In onderhavige rapportage wordt daarom deze soort niet behandeld. Naast de ontheffing voor de das is er tevens een geldende ontheffing die betrekking heeft op de reeds gerealiseerde Greenport Bikeway en de herprofilering van de Noordersloot. De Greenport Bikeway is reeds gerealiseerd en de herprofilering van de Noordersloot zal ter hoogte van de projectlocatie niet meer plaats zal vinden. De drijvende waterweegbree is voor het laatst in 2002 en 2007 ter hoogte van Trade Port Noord in de Noordersloot aangetroffen. Het betreft slechts een enkel exemplaar. Sinds 2013 is de drijvende waterweegbree niet meer waargenomen binnen de grenzen van de projectlocatie. Wel is er na 2013 nog een groeiplaats van meerdere exemplaren van drijvende waterweegbree vastgesteld verder naar het noordwesten in de Noordersloot, buiten de projectlocatie. Drijvende waterweegbree valt daarom niet in onderhavige ontheffingsaanvraag. Zie de monitoringsverslagen en onderzoeksrapporten voor aanvullende informatie en onderbouwing.

In Tabel I is een overzicht opgenomen van de bekende documenten jonger dan 5 jaar die betrekking hebben binnen de projectlocatie en de rapportages die ten grondslag liggen aan de geldige ontheffingen.

Tabel I. Bekende rapportages die betrekking hebben binnen de projectlocatie en ten grondslag liggen aan de geldende ontheffingen

Uitvoerende instantie	***Type onderzoek***	***Projectnummer***	***Specifieke soort(groep)en***	***Locatie***
Natuurbalans	Veldonderzoek (2010)	10-063, d.d. 2-5-2011	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Deelgebieden binnen en rondom Trade Port Noord
Meervelt	Activiteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4	11-059.1, d.d. 27 januari2012	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
Oranjewoud	Natuurcompensatieplan	197197, d.d. 23 augustus 2012	-	Trade Port Noord
Meervelt	Veldonderzoek (2013) en activiteitenplan	13-029, d.d. 26 november 2013	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenport Bikeway (excl. Trade Port Noord)
Econsultancy	Quickscan en aanvullend ecologisch veldonderzoek	13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014, versie definitief D3	Flora- en faunawet	Trade Port Noord: Klaver 6B1 en 6B2 en Railterminal
Econsultancy	Inrichting gebied voor de das	14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015, versie definitief D1	das	Trade Port Noord
Econsultancy	Quickscan flora en fauna	15073929 VEN.TPN.ECO1, 8 juni 2016, Versie definitief D3	Flora- en faunawet	Trade Port Noord: Klaver 4
Monitoringsonderzoeken				
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2013) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d 28-11-2013, versie definitief D1	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord e.o.
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2013)	geen projectnummer, d.d. 30 april 2014	das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levendbarende hagedis en jeneverbes	Green Port Lane e.o.
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2014) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 15-10-2014, versie definitief D1	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord e.o.
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2014)	geen projectnummer, d.d. 5 februari 2015	das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levendbarende hagedis en jeneverbes	Green Port Lane e.o.
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2015) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 18 maart 2016, versie definitief D1	das, kamsalamander en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2015)	geen projectnummer, d.d. 22 februari 2016	das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levendbarende hagedis, jeneverbes	Green Port Lane e.o.
Ontheffingen				
Ontheffing	***Verleend aan:***	***Geldigheid***	***Betrekking tot soorten***	***Betrekking tot gebied***
FF/75C/2009/0242(A)	Provincie Limburg	7-12-2009 t/m 1-9-2014	jeneverbes, das, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en levendbarende hagedis	Green Port Lane
FF/75C/2012/0269(A)	Gemeente Venlo	26-6-2013 t/m 31-10-2017	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
FF/75C/2013/0421	Gemeente Venlo	7-6-2014 t/m 1-3-2018	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en GBW

Om deze negatieve gevolgen te voorkomen op de desbetreffende soorten worden mitigerende maatregelen uitgevoerd die onder andere bestaan uit het rekening houden met kwetsbare periodes, het zoveel mogelijk handhaven van bestaand groen, het realiseren van en faunatoren inclusief huismus- en vleermuiskasten, het realiseren van een vleermuiskelder, het versterken van lijnvormige groene landschapselementen, het realiseren van voortplantingswater en het versterken van het functioneel leefgebied. Voor het (indirect) verstoren van de huidige vaste rust- en verblijfplaatsen wordt ontheffing aangevraagd, om door RVO te laten beoordelen of de maatregelen voldoende zijn.
In onderhavig ecologisch projectplan zijn tevens de maatregelen verwoordt met betrekking tot vastgestelde soorten die vallen onder Tabel 2 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen:

- Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*);
- Rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*);
- Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*) (ondanks dat deze mogelijk per 1 januari 2017 niet meer beschermd is).

Voor Tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet, mits gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Een ontheffing is dan niet noodzakelijk, wel moet aantoonbaar worden gewerkt conform de gedragscode. Tevens is de zorgplicht van kracht. Kan men niet aantoonbaar werken conform een goedgekeurde dan is een ontheffing wel noodzakelijk. In het projectplan staat vermeldt hoe en waarom de functionaliteit niet wordt aangetast en dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt. Door de maatregelen ten aanzien van eekhoorn, levendbarende hagedis en rapunzelklokje te integreren in het ecologisch projectplan worden deze maatregelen direct ter goedkeuring voorgelegd aan RVO.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de maximale periode van 5 jaar ingaande vanaf het moment dat de ontheffing wordt verleend en wordt aangevraagd voor:

- Verbodsbepalingen beschermde inheemse planten of producten van planten
  - Verbodsartikel 8: rapunzelklokje;
  - Verbodsartikel 13: rapunzelklokje;
  - Verbodsartikel 14: rapunzelklokje.
- Verbodsbepalingen beschermde inheemse dieren of eieren van dieren of producten daarvan
  - Verbodsartikel 11 (en indien benodigd geacht tevens voor verbodsartikel 9): algemene broedvogels, huismus, verblijfplaats gewone grootoorvleermuis, vliegroute gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis, voortplantingswater en landhabitat kamsalamander en zijdelings goedkeuring voor eekhoorn, levendbarende hagedis en rapunzelklokje;
  - Mogelijk aan de orde verbodsartikel 13: kamsalamander en levendbarende hagedis;
  - Mogelijk aan de orde verbodsartikel 14: kamsalamander en levendbarende hagedis;
  - Mogelijk aan de orde verbodsartikel 15: kamsalamander.

Op grond van het belang:

- D, volksgezondheid en openbare veiligheid;
- E, dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor milieu wezenlijke gunstige effecten (geldt niet voor vogelrichtlijnsoorten);
- J, ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (geldt niet voor vogel- en habitatrichtlijnsoorten, mits verstoring niet van wezenlijke invloed is).

De ontheffing dient op naam te komen van:

- Gemeente Venlo
- De heer A. Theuws
- Postbus 3317
- 5902 RH Venlo

1.2 Locatiegegevens en huidige situatie

De projectlocatie is gelegen ter hoogte van de Heierhoeve in de gemeente Venlo en voor een klein gedeelte in de gemeente Horst aan de Maas. In figuur 1 is de topografische ligging van de projectlocatie weergegeven. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 52 G (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de projectlocatie X = 203.245, Y = 380.065.

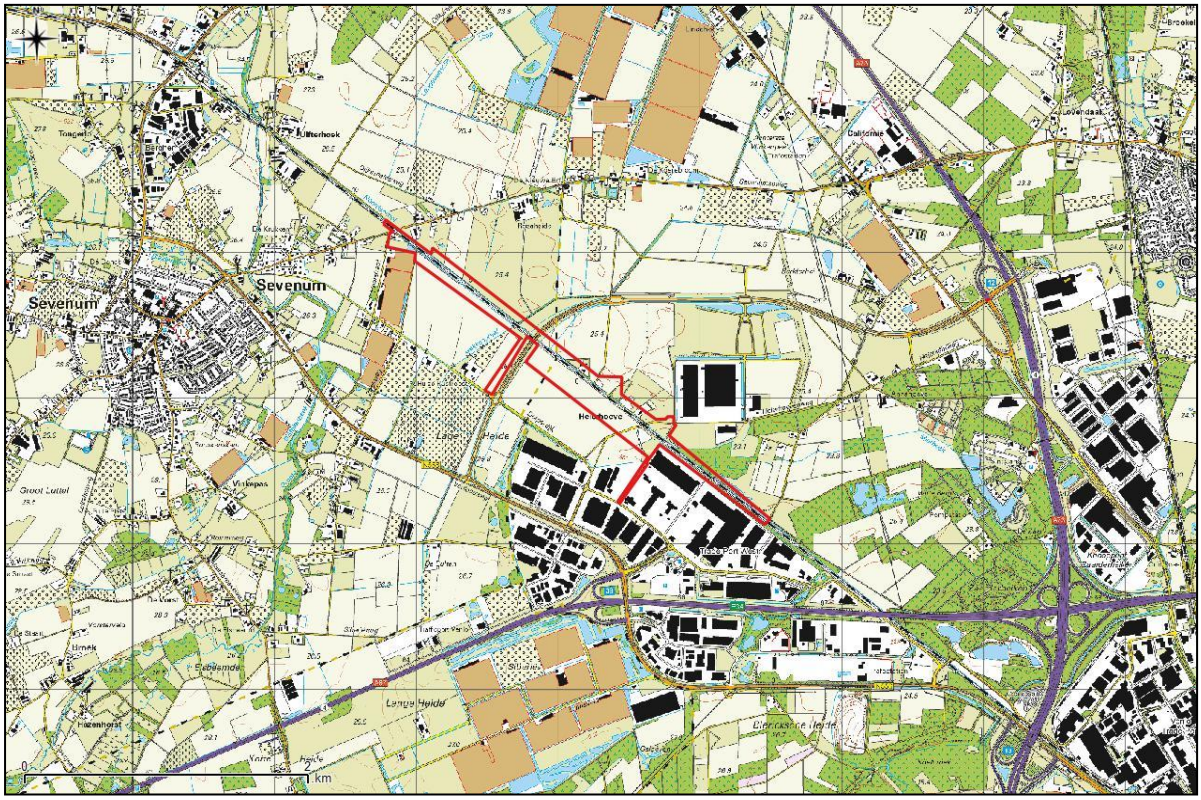

Figuur 1. Ligging van de projectlocatie (rood kader).

De projectlocatie betreft in de huidige situatie voornamelijk agrarisch bouwland. Daarbij is de projectlocatie bebouwd met twee woningen (Heierhoevenweg 14 en 24) en bijbehorende (halfopen kap)schuren. Rondom de bebouwing zijn bijbehorende siertuinen gelegen. De woning aan de Heerstraat 1 te Sevenum loopt via een separaat tracé, omdat deze locatie in een later stadium is opgestart. Binnen de projectlocatie zijn enkele kleine oppervlakten aan ruigtevegetatie op voedselrijke bodem aanwezig en smalle stroken aan bosschage met jonge opstand. Daarnaast is er een solitaire zomereik aanwezig. De spoorlijn zelf behoort tevens tot de projectlocatie, omdat hier tevens werkzaamheden aan verricht zullen worden. Daarnaast zijn er sloten binnen de projectlocatie aanwezig, waaronder de Noordersloot.

Ten noorden van de projectlocatie is agrarisch bouwland gelegen, ten oosten bevinden zich bos- en akkerlandpercelen en ten zuiden van de projectlocatie is bedrijfsbebouwing gelegen. Ten westen bevinden zich de recent geheel gerealiseerde Greenportlane en agrarische bouwlanden.

In figuur 2 is de meest recente luchtfoto van de projectlocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de projectlocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

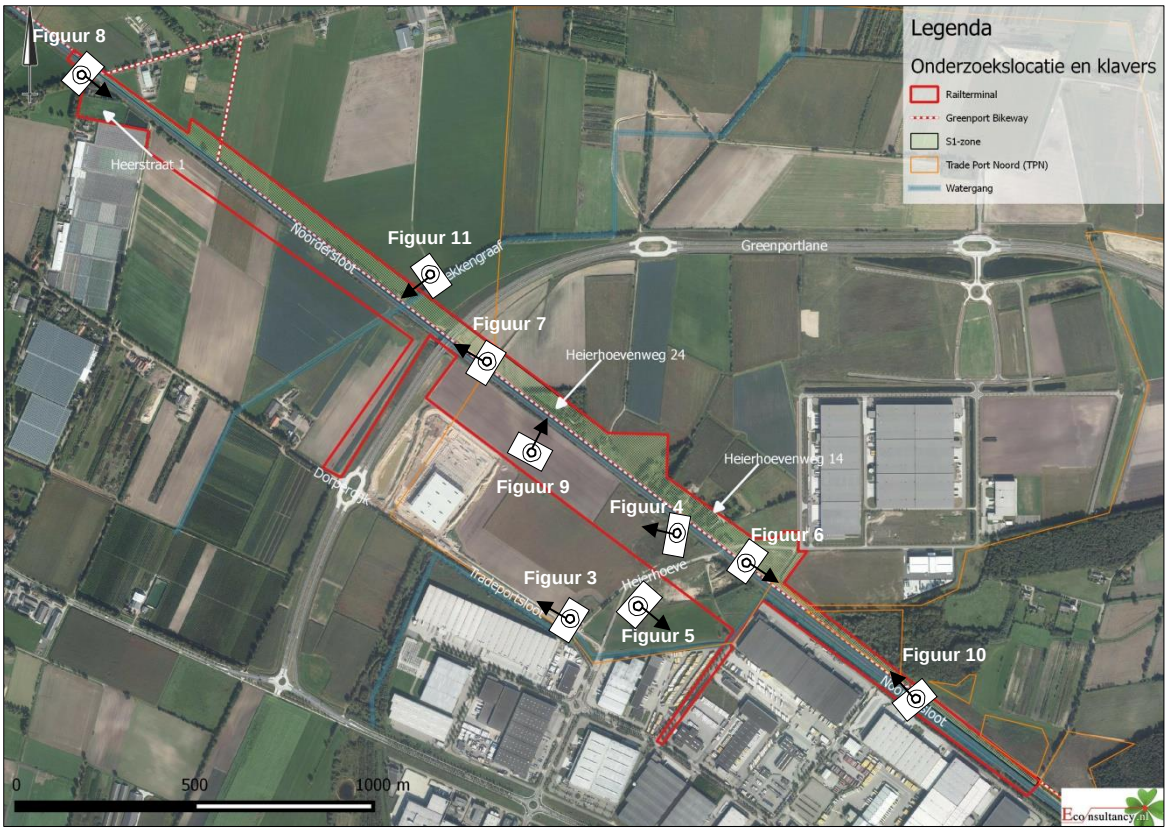

Figuur 2. Meest recente luchtfoto van de projectlocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Dorperdijk vanuit oostelijke richting gefotografeerd.

Figuur 4. Agrarisch bouwland ten westen van de Heierhoeve.

Figuur 5. Ruigteranden rondom Heierhoeve.

Figuur 6. Noorderloot.

Figuur 7. Viaduct Greenportlane.

Figuur 8. Bosschagerand noordoostelijke hoek.

Figuur 9. Woning Heierhoevenweg 24.

Figuur 10. Bosperceel behorende tot Natuurnetwerk Nederland.

Figuur 11. Noordersloot kruising met Gekkengraaf.

1.3 Doel en belang van de activiteiten

In het bestemmingsplan Railterminal en Spoorse aanpassingen staat de onderbouwing zoals vermeldt in onderstaand kader. De structuurvisie is opgenomen in bijlage 12 van onderhavige rapportage.

> **1.1 Achtergronden en context Trade Port Noord**
>
> Het plangebied Trade Port Noord is onderdeel van de gebiedsontwikkeling Klavertje 4/Greenport Venlo. De ontwikkeling van deze Greenport maakt onderdeel uit van de Nationale ruimtelijke hoofdstructuur en is van groot economisch belang voor de positie van de Nederlandse tuinbouw op mondiaal en europees niveau. Het rijk, de provincie Limburg, de gemeenten in de regio en private partners werken dan ook al geruime tijd aan de ontwikkeling van het Klavertje 4-gebied.
>
> Dit bestemmingsplan is van toepassing op een deel van het bedrijventerrein Trade Port Noord (TPN), namelijk de Railterminal en bijbehorende aanpassingen aan het spoor (Railterminal & Spoorse Aanpassingen, afgekort tot R&SA). Het plangebied van deze ontwikkeling bevindt zich grotendeels in de gemeente Venlo en deels in de gemeente Horst aan de Maas. Inmiddels is de uitgifte van gronden op het bedrijventerrein TPN van start gegaan.
>
> Voor de R&SA heeft een nadere uitwerking plaatsgevonden. Dit leidt tot wijzigingen op de structuurvisie en het Bestemmingsplan Trade Port Noord in de gemeente Venlo. En ook voor het deel in Horst aan de Maas tot een wijziging van de vigerende bestemmingsplannen.
>
> **1.2 Doel**
>
> Doelstelling van het project 'railterminal en spoorse aanpassingen' is het realiseren van de gewenste duurzame ruimtelijk-economische structuurversterking. Waarbij de railterminal zorgt voor versterking van de logistieke hubfunctie en daarmee de economische aantrekkingskracht voor met name vestiging van bedrijven in de trade & logistics.
>
> Hiervoor is een wijziging van de vigerende bestemmingsplannen noodzakelijk. Onderhavig bestemmingplan is hiervoor bedoeld.

In hoeverre bovenstaande doelen/belangen vallen onder het door de Habitat- en Vogelrichtlijn wettelijk erkende belang: “volksgezondheid en openbare veiligheid” en “dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”, zal door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (Ministerie van EZ) worden bepaald. Aangezien door het treffen van maatregelen de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is en de functionaliteit blijft behouden, is er geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet en is toetsing aan openbaar belang in principe niet aan de orde.

Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen en/of het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen of een essentiële functie van beschermde soorten vallen onder verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Sinds 25 augustus 2009 zijn ontheffingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels en soorten die tevens vallen onder Bijlage IV alleen nog mogelijk bij een wettelijk belang, genoemd in de Habitatrichtlijn (belang B, C, D en E). Ontheffing van verbodsbepalingen wordt aangevraagd op grond van het belang:

- D, volksgezondheid en openbare veiligheid;
- E, dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor milieu wezenlijke gunstige effecten;
- J, ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (geldt niet voor vogels en soorten die vallen onder bijlage IV van de Habitatrichtlijn).

2 WERKZAAMHEDEN EN PLANNING

2.1 Werkzaamheden (eindbeeld)

De initiatiefnemer is voornemens om een railterminal met containeroverslag te realiseren. Voor de railterminal zal een containeroverslag gerealiseerd worden en zal een extra spoor worden aangelegd. Daarnaast zal gefaseerd bedrijfsbebouwing ontwikkeld worden ter plaatste van de desbetreffende aangrenzende klaverdelen. Aan de noordoostzijde van het spoortracé zal een natuurstrook (S1-zone) gerealiseerd worden ter hoogte van de grenzen van Trade Port Noord. Deze wordt gerealiseerd vanuit de verplichting voor de das vanuit de verleende ontheffing FF/75C/2012/0269(A), alsmede voor de te treffen mitigerende maatregelen opgenomen in onderhavige rapportage.

Zie figuur 12a voor de gedetailleerde tekeningen en 12b voor een uitsnede van de gedetailleerde tekening. In bijlage 1 is een vergrote versie van de gedetailleerde tekeningen van de projectlocatie opgenomen.

Figuur 12a. Situatieschets.

Figuur 12b. Uitsnede situatieschets.

2.2 Werkwijze werkzaamheden

Trade Port Noord is voornemens om ten behoeve van de voorgenomen ontwikkelingen op globaal niveau onderstaande werkzaamheden uit te voeren:

- de aanwezige bebouwing te slopen;
- de waterloop Noordersloot te verleggen;
- het fietspad Greenport Bikeway te verleggen;
- niet permanent waterhoudende zaksloten/greppels te dempen;
- een deel van het aanwezige groen te verwijderen;
- werkzaamheden aan het spoor verrichten, waaronder een extra spoor aan de noordoostzijde van het spoort bij het oostelijk deel van de projectlocatie en een extra spoor ten zuidwesten van het spoor aan de westzijde van de projectlocatie;
- voor de realisatie van bedrijfsbebouwing en railterminal met containeroverslag zullen de agrarische bouwlanden en ruigtevegetaties verdwijnen.

Werkzaamheden aan de oppervlaktewateren Trade Port Sloot en de Gekkengraaf zullen niet benodigd zijn voor onderhavige voornemens.

Daarnaast is in mei 2016 gestart met de voorbereiding en de realisatie van het project fietstunnel Heierhoevenweg/Heierhoeve. Hiervoor is geen ontheffingsaanvraag benodigd. Dit door het ontbreken van een negatief effect op Tabel 3 soorten ter plaatse en binnen de invloedssfeer van de projectlocatie of door de reeds aanwezige verleende en nog geldige ontheffingen voor de Tabel 3-soorten. Wel is een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarbij wordt verwezen naar het inrichtingsplan van het gebied voor de das (14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015) en waarbij een negatief effect op de vliegroute voor vleermuizen op voorhand wordt voorkomen. Verder staan in het ecologisch werkprotocol de maatregelen voor de algemeen voorkomende soorten en de te verwachten soorten die vallen onder Tabel 2 van de Flora- en faunawet (Econsultancy, project 1234.002, d.d. 12 mei 2016). Daarnaast zal gewerkt worden conform een door Ministerie goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & Inrichting (Vereniging Stadswerk Nederland), zie bijlage 11.

2.3 Planning werkzaamheden

2.3.1 Projectplanning

In tabel II is globaal de projectplanning opgenomen van het tijdsbestek van de benodigde op te stellen en uit te voeren werkzaamheden. De voorbereidingsfase, de start van de uitvoering van de werkzaamheden en de realisatiefase. Bij de projectplanning zal rekening worden gehouden met de ecologische planning en de benodigde te treffen maatregelen. Indien gewenst kunnen we de uitgebreide gedetailleerde projectplanning nog nasturen, maar aangezien de projectplanning op de ecologische planning wordt aangepast lijkt dit voor onderhavig ecologisch projectplan niet noodzakelijk.

Tabel II. Projectplanning 2016 en 2017

2016	**2017**								**2018**											
	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Voorbereidingsfase																				
Realisatiefase																				

2.3.2 Ecologische planning

De verstorende werkzaamheden zullen worden uitgevoerd in de minst kwetsbare periode voor de besproken soort(groep)en en functies. In tabel III zijn de periodes weergegeven per soort(groep) en functie waarin de werkzaamheden plaatsvinden. Tevens is in hoofdstuk 8 een stappenplan weergegeven van de te nemen mitigerende maatregelen aangepast aan de kwetsbare periodes.

Tabel III. Minst kwetsbare periode voor uitvoering

werkzaamheden	jan.		febr.		maart		april		mei		juni		juli		aug.		sept.		okt.		nov.		dec.	
Rapunzelklokje (groeiplaats)					zaadval																			
Minst kwetsbare periode																								
Huismus (broedplaats)	koude periode				voortplanting																	koude periode		
Minst kwetsbare periode, mits niet te koud																								
Huismus (functioneel leefgebied)	koude periode																					koude periode		
Minst kwetsbare periode, mits niet te koud																								
Gewone grootoorvleermuis (jaarrond gebruik)	winterrust						paar- en zomerverblijf		kraam- en zomerperiode								paar- en zomerverblijf				winterrust			
Minst kwetsbare periode, bij jaarrond gebruik																								
Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis (vliegroute)																								
Minst kwetsbare periode																								
Kamsalamander en overige algemene amfibieënsoorten (voortplantingswater)																								
Minst kwetsbare periode mbt oppervlaktewateren																								
Kamsalamander en overige algemene amfibieënsoorten (landhabitat)																								
Minst kwetsbare periode																								
Levendbarende hagedis (jaarrond aanwezig)	winterrust								voortplanting								winterrust							
Minst kwetsbare periode																								
Eekhoorn																								
Minst kwetsbare periode																								
Broedvogels zonder jaarrond beschermde functie					broedseizoen																			
Minst kwetsbare periode																								
Algemene grondgebonden zoogdieren																								
Minst kwetsbare periode, mits niet te koud																								

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	minst ongunstige periode om de werkzaamheden uit te voeren, afhankelijk van de klimatologische omstandigheden: werkzaamheden zijn mogelijk, mits er een natuurlijke dan wel kunstmatige alternatief is aangeboden
	meest ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren: werkzaamheden zijn mogelijk, mits er een natuurlijke dan wel kunstmatige alternatieve is aangeboden

3 VERBODSBEPALINGEN

3.1 Beschermde inheemse planten of producten van plannen

3.1.1 Artikel 8: Vernielen, beschadigen, ontwortelen, plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken of op een andere wijze de groeiplaats van de plant verwijderen

Door de werkzaamheden gaan 2 groeiplaatsen vlak bij elkaar met ieder 5-6 exemplaar van rapunzelklokje verloren. De groeiplaatsen van rapunzelklokje worden in het bloeiseizoen voorafgaand aan de werkzaamheden uitgestoken en verplaatst naar een geschikt locatie in de directe omgeving van het projectgebied, buiten de invloedsfeer van de ingreep. Daarnaast zullen enkele zaden verzameld en gedroogd worden van rapunzelklokje. Er is sprake van het uitsteken van de planten en verzamelen van zaden, dat valt onder artikel 8 van de verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet.

3.1.2 Artikel 13: Vervoer en onder zich hebben van een plant of een product van een plant

De betreffende exemplaren van rapunzelklokje worden direct na het uitsteken in de nabije omgeving (op circa 1 kilometer) weer teruggeplaatst in vergelijkbare standplaatsfactoren. Hierdoor is er sprake van een kort tijdsbestek van vervoer en onder zich hebben van de plant zoals bedoeld in artikel 8 van de verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet.

3.1.3 Artikel 14: Uitzaaien van een plant

Uitzaaien van zaden van rapunzelklokje is aan de orde na realisatie van alle werkzaamheden.

3.2 Beschermde inheemse dieren of eieren of producten daarvan

3.2.1 Artikel 9: Doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog op een van de voorgenoemde doelen op te sporen

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden worden er maatregelen genomen om het doden en verwonden van dieren te voorkomen. Daarnaast worden de werkzaamheden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van de betreffende soorten. Overtreding van artikel 9 is daardoor niet aan de orde. Het aanvragen van een ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de betreffende soorten is niet nodig.

3.2.2 Artikel 10: Opzettelijk verontrusten van het dier

Het project heeft niet tot doel het opzettelijk verontrusten van dieren. Overtreding van artikel 10 is niet aan de orde. Het aanvragen van een ontheffing voor het opzettelijk verstoren van de betreffende soorten is niet nodig.

3.2.3 Artikel 11: Beschadigen, vernietigen, uithalen, wegnemen van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen

Bij uitvoering van de sloopwerkzaamheden verdwijnen de aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus en de gewone grootoorvleermuis pas als er tijdig nieuwe alternatieven zijn aangeboden. Binnen het huidige leefgebied van de betreffende soorten worden tijdig minimaal 16 nestmogelijkheden voor de huismus, een vleermuistoren (inclusief 4 uitwendige kasten) en een vleermuiskelder voor de gewone grootoorvleermuis gecreëerd in de directe nabijheid. De functies van de vaste rust- en verblijfplaatsen blijven hierdoor te allen tijde behouden. Overtreding van artikel 11, ten aanzien van de nestplaatsen van huismus en verblijfplaats van gewone grootoorvleermuis, is dan niet aan de orde, omdat er te allen tijde duurzaam een vaste rust- en verblijfplaats op lokaal niveau aanwezig zal zijn.

Voor de algemene broedvogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, wordt rekening gehouden met het broedseizoen. De nestgelegenheden die verwijderd dienen te worden zullen buiten het broedseizoen verwijderd worden.

De vliegroute van vleermuizen zal te allen tijde functioneel blijven. Eventuele groenverwijdering zal plaatsvinden in de minst kwetsbare periode, waarbij benodigde nieuwe groenaanplant in dezelfde periode gerealiseerd zal worden.
Door het kappen van bomen worden nesten van de eekhoorn verstoord. De kap zal plaatsvinden in de minst kwetsbare periode van de eekhoorn en er wordt gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode.

Voor de kamsalamander wordt voortplantingswater aangelegd en landhabitat behouden en geoptimaliseerd in de S1-zone. De Noordersloot zal voor een deel verlegd worden. Het deel van de Noordersloot onder de Greenportlane, waar diverse keren kamsalamanders zijn waargenomen, blijft volledig in takt. Hier vinden geen werkzaamheden plaats. De kwantiteit en kwaliteit van het voortplantingswater en landhabitat zal in de toekomstige situatie verbeteren.

Het leefgebied voor de levendbarende hagedis zal buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden worden geoptimaliseerd door de aanleg van onder andere houtstobben en weipalen nabij de bekende waarnemingslocaties. Het betreffen slechts enkele individuen. In de nieuwe situatie zal de S1-zone geschikter worden voor de levendbarende hagedis dan huidig aanwezig, zodat de populatie zich kan versterken in aantal. Daarnaast wordt gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode.

Er zijn geen sporen van de das de laatste jaren aangetroffen binnen de projectlocatie. Hierdoor hoeft men vanuit de Flora- en faunawet met de das geen rekening te houden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Vanuit de eerder verleende ontheffing voor de das met bijbehorend de inrichting van het gebied voor de das, zal in de toekomstige situatie een functionele dassenroute gerealiseerd worden met onder andere beschutting en foerageermogelijkheden

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algehele vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel zal bij de werkzaamheden rekening gehouden worden met de algemene zorgplicht. Al het mogelijk zal gedaan worden om een negatief effect zoveel mogelijk te voorkomen. De dieren zullen de gelegenheid krijgen om weg te kunnen komen of worden zorgvuldig verplaats naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Daarnaast zal rekening gehouden worden met de kwetsbare perioden door bijvoorbeeld graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode van algemene grondgebonden zoogdieren en door afwateringsgreppels te dempen als deze droog staan.

De functie van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen blijven behouden, maar ondanks dat er alternatieven worden geboden, is tijdelijke verstoring niet geheel uit te sluiten. Voor het tijdelijk verstoren zie subparagraaf 3.2.4. Het aanvragen van een ontheffing voor het beschadigen, vernietigen, uithalen of wegnemen van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt niet nodig geacht.

3.2.4 Artikel 11: Verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen

Het aanvragen van een ontheffing voor het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen is voor alle ondergenoemde soorten en functies aan de orde.

Bij de ontwikkeling van de projectlocatie ontstaat er een (tijdelijke) verstoring van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus en de gewone grootoorvleermuis. Met name geluid kan een verstoring teweeg brenegen. Deze verstoringsfactor is uitgebreid beschreven in hoofdstuk 9 van onderhavig projectplan.

De vliegroute van vleermuizen zal geen (tijdelijke) verstoring ondervinden door de werkzaamheden. Het huidige lijnvormige element en donkere karakter zal buiten de winterrustperiode niet veranderen.

Tijdens de verlegging van een deel van de waterloop kan de kamsalamander verstoring ondervinden. Door in eerste instantie het nieuwe tracé van de Noordersloot te graven en extra poelen/wateren aan te leggen alvorens het oude tracé in de minst gevoelperiode te dempen wordt verstoring zo goed als mogelijk voorkomen. Ten aanzien van het landhabitat, zal zoveel mogelijk landhabitat behouden blijven tijdens en na de uitvoering. Daarnaast zal in de nieuwe situatie meer geschikt landhabitat gerealiseerd worden in de S1-zone.

Door het kappen van bomen worden nesten van de eekhoorn verstoord. Bij de kap zal rekening worden gehouden met de kwetsbare periode. De eekhoorns zullen zelf in de te behouden bomen een nieuw nest bouwen. Het functioneel leefgebied zal zoveel mogelijk behouden blijven tijdens de uitvoering. Diverse bomen en struiken blijven gehandhaafd en in de nieuwe situatie zal nieuwe aanplant komen in de S1-zone. Tijdelijke verstoring door de werkzaamheden zal zoveel mogelijk worden voorkomen door het behouden en het zoveel mogelijk het ontzien van het functioneel leefgebied tijdens de uitvoering en door rekening te houden met de kwetsbare periode. Verstoring is echter niet geheel te voorkomen.

Om verstoring door de werkzaamheden op het leefgebied van de levendbarende hagedis zoveel mogelijk te voorkomen, zullen voor aanvang van de werkzaamheden geschikte schuilgelegenheden in de minst kwetsbare periode verwijderd/verplaatst worden. Losse objecten die schuil- en zonmogelijkheden bieden binnen de projectlocatie worden in de minst kwetsbare perioden verplaatst naar de delen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het leefgebied wordt binnen de S1-zone geoptimaliseerd door de aanleg van onder andere houtstobben en weipalen. Uitvoering binnen de minst kwetsbare periode is echter niet geheel mogelijk. Het betreft een langer tracé met langdurig doorlopende werkzaamheden op en langs het spoor. Naast het werken conform een goedgekeurde gedragscode zullen alle werkzaamheden plaatsvinden onder begeleiding van een ter zake kundige die tevens op oproepbasis aanwezig kan zijn en alle dieren zullen de gelegenheid krijgen om weg te komen of zullen zorgvuldig verplaatst worden naar een geschikte locatie in de directe omgeving, maar wel buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Voor de algemene broedvogels, waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, wordt rekening gehouden door de nestgelegenheden die verwijderd dienen te worden buiten het broedseizoen te verwijderen of broedvrij te maken/houden. Met de nestgelegenheden die tevens in de toekomstige situatie aanwezig kunnen blijven en zich binnen de projectlocatie bevinden, zal rekening gehouden worden met het broedseizoen. De werkzaamheden waardoor verstoring op kan treden zullen buiten het broedseizoen starten of de nestgelegenheden zullen binnen broedseizoen worden ontzien. Tijdelijk verstoring door het niet kunnen broeden in bijvoorbeeld het te handhaven struweel en groen is niet te voorkomen.

Voor de overige algemeen voorkomende soorten geldt een algehele vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel zal bij de werkzaamheden rekening gehouden worden met de algemene zorgplicht. Al het mogelijk zal gedaan worden om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. De dieren zullen de gelegenheid krijgen om weg te kunnen komen of worden zorgvuldig verplaats naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Daarnaast zal rekening gehouden worden met de kwetsbare perioden.

Verlichting zal tijdens en na uitvoering van de werkzaamheden volgens de opdrachtgever niet toenemen ter plaatse van de aanwezige beschermde functies. Optische verstoring en verstoring door zullen niet aan de orde zijn. Met betrekking tot geluid kan dit echter wel aan de orde zijn. Zie hiervoor hoofdstuk 9 van onderhavige rapportage.

3.2.5 Artikel 12: Zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren

Overtreding van artikel 12 is niet aan de orde.

3.2.6 Artikel 13: Vervoer en onder zich hebben van het dier, dan wel eieren, nesten of producten daarvan

Doordat een onverhoopt aan te treffen individu van levendbarende hagedis of kamsalamanders mogelijk verplaatst wordt naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, maar binnen het desbetreffende leefgebied, is overtreding van artikel 13 mogelijk aan de orde.

3.2.7 Artikel 14: Uitzetten in de vrije natuur

De mogelijk te verplaatsen individuen van levendbarende hagedis en kamsalamander zullen nabij, maar wel buiten de invloedssfeer van de projectlocatie uitgezet worden op een geschikte locatie. Overtreding van artikel 14 is bij het verplaatsen van een eventuele benodigde verplaatsing van een individu aan de orde.

3.2.8 Artikel 15: Verbod op vangmiddelen

Overtreding van artikel 15 is mogelijk aan de orde. Bij het te dempen deel van de Noordersloot binnen de minst kwetsbare periode, zal middels schepnetten eventueel onverhoopt aanwezige kamsalamanders worden weggevangen.

4 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: ACHTERGROND

4.1 Inleiding methode inventarisatie

Bureau Meervelt heeft in 2013 een aanvullend veldonderzoek uitgevoerd en een activiteitenplan opgesteld (rapport 13-029, d.d. 26 november 2013) ten behoeve van de realisatie van de Greenport Bikeway en de herprofilering van de Noordersloot. Ten behoeve van het project Railterminal en S1-zone zijn door Econsultancy een quickscan flora en fauna en aanvullende veldonderzoeken uitgevoerd (rapport 13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014). Daarnaast is ten behoeve van de Integrale Omgevings Beoordeling een veldbezoek uitgevoerd (rapport 15063683 VEN.TPN.ECO1, d.d. 3 november 2015). Daarnaast voeren Econsultancy (in opdracht van Trade Port Noord) en Faunaconsult (in opdracht van de Provincie Limburg) sinds 2013 monitoringsonderzoeken uit vanuit de ontheffingsplicht van respectievelijk FF/75C/2012/0269(A) en FF/75C/2009/0242(A), waarbij de resultaten worden gedeeld om elkaar op de hoogte te stellen. De onderzoeksmethode met betrekking tot de betreffende soorten is hieronder beschreven. Voor de verdere uitwerking wordt verwezen naar bovengenoemde rapportages en ontheffingen die zijn bijgevoegd als bijlage 2 tot en met 9 van onderhavig ecologisch projectplan.

In onderstaande subparagrafen zijn de methoden van de onderzoeken vanaf 2013 beschreven voor de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

4.1.1 Rapunzelklokje

Voor vaatplanten heeft Econsultancy twee inventarisatieronden uitgevoerd tijdens de periode, van mei tot augustus 2014, waarin de beschermde plantensoorten in bloei staan. Door de spreiding van de twee inventarisatieronden is de waarnemingskans van alle eventueel aanwezige beschermde planten vergroot, omdat niet alle planten dezelfde bloeiperiode hebben. Daarnaast is bij de maandelijkse veldbezoeken ten behoeve van de ecologische begeleiding vanaf 2013 tot heden gelet op de aan- of afwezigheid van beschermde vaatplanten.

4.1.2 Huismus

Voor de huismus zijn conform de soortenstandaard voor de huismus (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, maart 2014) in de periode 1 april t/m 15 mei 2014 drie veldbezoeken uitgevoerd gedurende de ochtenduren met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Op 14 april, 28 april en 15 mei zijn de veldbezoeken ten behoeve van de huismus uitgevoerd. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar (’s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve de bebouwing binnen de projectlocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van huismussen.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens de veldbezoeken lag de temperatuur tussen de 12 ºC en 20 ºC. De windsnelheid lag beneden de 3 Beaufort en er was geen sprake van neerslag. Tijdens de veldbezoeken was het zonnig en droog. Tijdens het veldbezoek op 14 april is echter wel kortstondig een bui geweest.

4.1.3 Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis

Faunaconsult voert vanaf 2013 een monitoringsonderzoek uit naar vleermuizen in opdracht van de Provincie Limburg vanuit de verleende ontheffing FF/75C/2012/242. Dit gebeurd niet conform het vleermuizenprotocol, vandaar dat Econsultancy in 2014 nog een nader vleermuizenonderzoek heeft uitgevoerd binnen de projectlocatie van onderhavige ontheffingsaanvraag.

Voor het vleermuizenonderzoek zijn in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de projectlocatie gebruik kunnen maken

(mei - september). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Winterverblijfplaatsen zijn echter zeer lastig vast te stellen dan wel uit te sluiten, hieromtrent kunnen vooralsnog alleen aannames worden gedaan. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bomen of bebouwing om vrouwtjes te lokken.

De veldbezoeken zijn allen uitgevoerd met 2 à 3 waarnemers per ronde. Tijdens de veldbezoeken is gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen rondom de bebouwing en bomen met potentiële verblijfplaatsen. Daarnaast is gelet op foeragerende en passerende vleermuizen om duidelijkheid te krijgen over een mogelijke essentiële foerageerfunctie of een vaste vliegroute binnen de projectlocatie. De veldbezoeken zijn in de ochtenduren voor zonsopkomst of in de avonduren na zonsondergang uitgevoerd. Daarnaast is een inpandige inspectie uitgevoerd.
Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tussen de 12 ºC en 18 ºC, de windsnelheid bedroeg maximaal 2 Bft. Tijdens de veldbezoeken was het geheel droog of lichte motregen. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen: temperatuur niet lager dan 12 ºC, de windsnelheid beneden de 5 Bft en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x en Elekon M) met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound of Batexplorer.

De geleverde onderzoeksinspanning is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomer-, kraam- en paarverblijfplaats, foerageergebied en vliegroute voor de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan echter nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de minimaal verplichte onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

4.1.4 Kamsalamander

Voor de kamsalamander loopt een monitoringsverplichting binnen de grenzen van Trade Port Noord. Vanaf circa medio februari tot en met eind juli worden diverse onderzoeksmethodieken toegepast, om het gebruik en aantallen van de kamsalamander in de Noordersloot vast te kunnen stellen. Jaarlijks wordt dezelfde locatie met dezelfde onderzoeksintensiteit toegepast om een goede trend in tijd te kunnen vaststellen. Faunaconsult voert tijdens hun monitoringsonderzoek daarnaast eveneens veld-

onderzoek uit naar de kamsalamander. Dit onderzoek komt echter niet voort vanuit een ontheffingsplicht. Veelal wordt door Faunaconsult de Noordersloot twee maal bemonsterd middels een schepnet, in februari-april en juni, Een enkele keer wordt het veldonderzoek gezamenlijk uitgevoerd om verstoring op de soorten zoveel mogelijk te beperken. In 2013 heeft het aanvullend veldonderzoek van Bureau Meervelt en Faunaconsult deels gezamenlijk plaatsgevonden. Dit betrof een eenmalig schepbezoek. Bureau Meervelt heeft in 2013 de Noordersloot onderzocht op kamsalamanders. Hierbij is gestart conform de methodiek van de soortenstandaard, maar om verstoring te voorkomen zijn de veldbezoeken gestopt bij het aantreffen van de soort.

Tabel IV. Onderzoeksinspanning Econsultancy kamsalamander per kalenderjaar

<table>
<tr><th colspan="2"></th><th>jan</th><th>feb</th><th>maa</th><th>apr</th><th>mei</th><th>jun</th><th>jul</th><th>aug</th><th>sep</th><th>okt</th><th>nov</th><th>dec</th></tr>
<tr><td rowspan="4">Kamsalamander
Noordersloot, TPN en poelen S1-zone</td><td rowspan="2">tijdstip</td><td rowspan="2">-</td><td colspan="2" rowspan="2">2 x avondbezoek</td><td rowspan="2">1 x schepbezoek</td><td rowspan="2">-</td><td>1 x schepbezoek</td><td>-</td><td colspan="6" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="2">1 x nachtbezoek met zaklamp</td></tr>
<tr><td colspan="3">-</td><td colspan="3">3 x nachtinventarisatie met fuiken</td></tr>
<tr><td rowspan="2">functie</td><td rowspan="2">-</td><td colspan="2" rowspan="2">migratie waarnemingen</td><td colspan="2" rowspan="2">eitjes vaststellen</td><td>vangen juvenielen</td><td>-</td><td colspan="6" rowspan="2">-</td></tr>
<tr><td colspan="2">zicht waarnemingen volwassen</td></tr>
<tr><td colspan="3">-</td><td colspan="3">vangen volwassen dieren</td></tr>
</table>

4.1.5 Levendbarende hagedis

Bureau Meervelt heeft in 2013 een onderzoek naar de levendbarende hagedis uitgevoerd. Hierbij zijn 4 maandelijkse veldbezoeken in mei, juni, juli en augustus uitgevoerd in de bermen van de sloot. Gelet is op zichtwaarnemingen en aanwezige schuilplaatsen zijn omgekeerd.

Faunaconsult voert vanaf 2013 een monitoringsonderzoek uit in opdracht van de Provincie Limburg vanuit de verleende ontheffing FF/75C/2012/242 naar de levendbarende hagedis.

Elk seizoen met uitzondering van de winter wordt door Faunaconsult het voorkomen van levendbarende hagedissen in de bermen aan weerszijden van de spoorlijn onderzocht. Hiertoe wordt op 2 zonnige dagen per seizoen (minimaal 6 dagen per jaar) langs twee vaste trajecten van elk driehonderd meter lengte gelopen, waarbij er wordt gezocht naar zonnende dieren. Op plekken waar de, voor hagedissen zo kenmerkende ritsels worden gehoord, wordt langere tijd (circa 5 minuten) gewacht om te kijken of er een levendbarende hagedis tevoorschijn komt. Daarnaast zijn ter plaatse van de ecologische zone onder het spoorviaduct twee sporenbedden van zilverzand aangelegd. Deze bedden worden ieder seizoen, met uitzondering van de wintermaanden, maandelijks geïnspecteerd op sporen van de levendbarende hagedis. Daarnaast is in de ecologische verbinding naast het spoor (onder het viaduct) 15 stoeptegels neergelegd om deze tijdens de inspectierondes mee te nemen in het onderzoek.

4.1.6 Eekhoorn

Econsultancy heeft tijdens de quickscan flora en fauna en aanvullend veldonderzoek nesten van de rode eekhoorn vastgesteld ter plaatse van de S1-zone.

4.2 Actualisatie inventarisatiegegevens

In tabel V is een overzicht weergeven wanneer voor welke soorten en in welke vorm er onderzoek heeft plaatsgevonden. In tabel VI is een overzicht opgenomen van rapportages vanaf 2013 die betrekking hebben op projectlocatie en die ten grondslag liggen aan geldende ontheffingen. In tabel VI is tevens een verlopen ontheffing weergegeven, omdat vanuit een geldende ontheffing verwezen wordt naar maatregelen in de verlopen ontheffing. In overige paragrafen van hoofdstuk 4 staan de onderzoeksresultaten van het onderzoek naar de gebiedsfuncties per soortgroep uitgebreider omschreven.

Tabel V. Overzicht ecologische onderzoeken en methodes

Periode	Soort	Type onderzoek	Onderzoeker
2014	huismus	aanvullend huismussenonderzoek conform methode soortenstandaard	Econsultancy
2013-heden	vleermuizen	monitoringsonderzoek, niet conform vleermuizenprotocol	Faunaconsult
2014	vleermuizen	protocollair vleermuizenonderzoek	Econsultancy
2013-heden	das	monitoringsonderzoek conform methode soortenstandaard	Econsultancy en Faunaconsult
2013	kamsalamander	conform soortenstandaardmethode, maar gestopt na aantreffen om verdere verstoring te voorkomen	Bureau Meervelt
2013-heden	kamsalamander	extra bij lopend monitoringsonderzoek, niet conform soortenstandaardmethode	Faunaconsult
2013-heden	kamsalamander	monitoringsonderzoek conform methode soortenstandaard	Econsultancy
2013	levendbarende hagedis	conform soortenstandaard methode	Bureau Meervelt
2013-heden	levendbarende hagedis	monitoringsonderzoek, conform soortenstandaard methode	Faunaconsult
2013-2014	eekhoorn	nestcontrole in winterperiode	Econsultancy
2014	rapunzelklokje	aanvullend veldonderzoek	Econsultancy
2013-heden	beschermde soorten	maandelijks veldbezoek TPN	Econsultancy

Tabel VI. Bekende rapportages v.a. 2013 die betrekking hebben op projectlocatie en ten grondslag liggen aan geldende ontheffingen

Uitvoerende instantie	*Type onderzoek*	*Projectnummer*	*Specifieke soort(groep)en*	*Locatie*
Meervelt	Veldonderzoek (2013) en activiteitenplan	13-029, d.d. 26 november 2013	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenport Bikeway (excl. Trade Port Noord)
Econsultancy	Quickscan en aanvullend ecologisch veldonderzoek	13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014, versie definitief D1	Flora- en faunawet	Trade Port Noord: Klaver 6B1 en 6B2 en Railterminal
Econsultancy	Inrichting gebied voor de das	14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015, versie definitief D1	das	Trade Port Noord
Econsultancy	Quickscan flora en fauna	15073929 VEN.TPN.ECO1, 14 september 2015, Versie definitief D1	Flora- en faunawet	Trade Port Noord: Klaver 4

Vervolg Tabel VI. Bekende rapportages v.a. 2013 die betrekking hebben op projectlocatie en ten grondslag liggen aan geldende ontheffingen

Monitoringsonderzoeken				
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2013) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d 28-11-2013, versie definitief D1	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord e.o.
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Green-portlane (2013)	geen projectnummer, d.d. 30 april 2014	das, ree, vleermuizen, kerkuil, steen-uil, levendbarende hagedis en jene-verbes	Green Port Lane e.o.
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2014) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 15-10-2014, versie definitief D1	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord e.o.
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Green-portlane (2014)	geen projectnummer, d.d. 5 februari 2015	das, ree, vleermuizen, kerkuil, steen-uil, levendbarende hagedis en jene-verbes	Green Port Lane e.o.
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2015) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 18 maart 2016, versie definitief D1	das, kamsalamander en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Green-portlane (2015)	geen projectnummer, d.d. 22 februari 2016	das, ree, vleermuizen, kerkuil, steen-uil, levendbarende hagedis, jeneverbes	Green Port Lane e.o.

Tabel VII. Geldende ontheffingen met tevens ontheffingen waar naar verwezen wordt m.b.t. maatregelen

Ontheffingen				
Ontheffingnummer	***Verleend aan:***	***Geldigheid***	***Betrekking tot soorten***	***Betrekking tot gebied***
FF/75C/2009/0242(A)	Provincie Limburg	7-12-2009 t/m 1-9-2014	jeneverbes, das, gewone dwerg-vleermuis, gewone grootoorvleer-muis, laatvlieger en levendbarende hagedis	Green Port Lane
FF/75C/2012/0269(A)	Gemeente Venlo	26-6-2013 t/m 31-10-2017	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
FF/75C/2013/0421	Gemeente Venlo	7-6-2014 t/m 1-3-2018	drijvende waterweegbree, kamsala-mander en levendbarende hagedis	Noordersloot en GBW

4.3 Locatie inventarisatie

De begrenzing van de onderzoekslocaties waar Bureau Meervelt, Faunaconsult en Econsultancy vanaf 2013 voor de betreffende soorten onderzoek hebben gedaan, zijn weergegeven in onderstaand figuren (figuur 13a t/m 13d) en in Tabel I op pagina 2. Tevens is op figuur 13c de begrenzing van de projectlocatie weergegeven waarvoor met onderhavige rapportage ontheffing voor aangevraagd wordt.

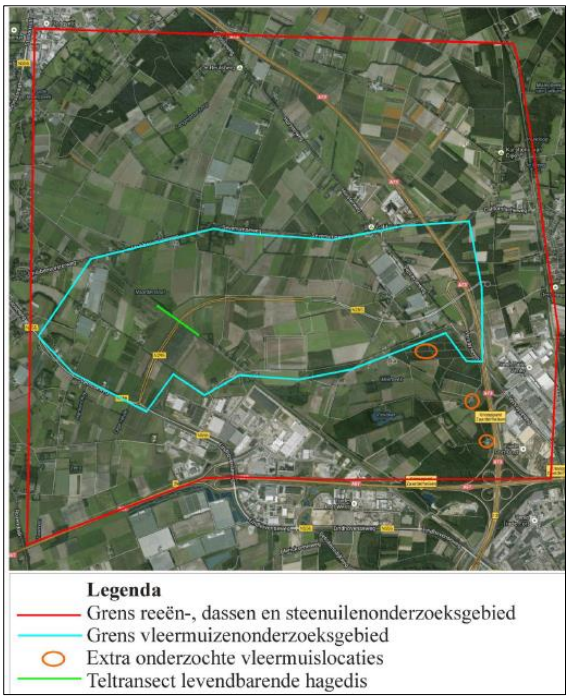

Figuur 13a. Onderzoekslocatie Faunaconsult monitoring Greenportlane vanaf 2013; zie legenda.

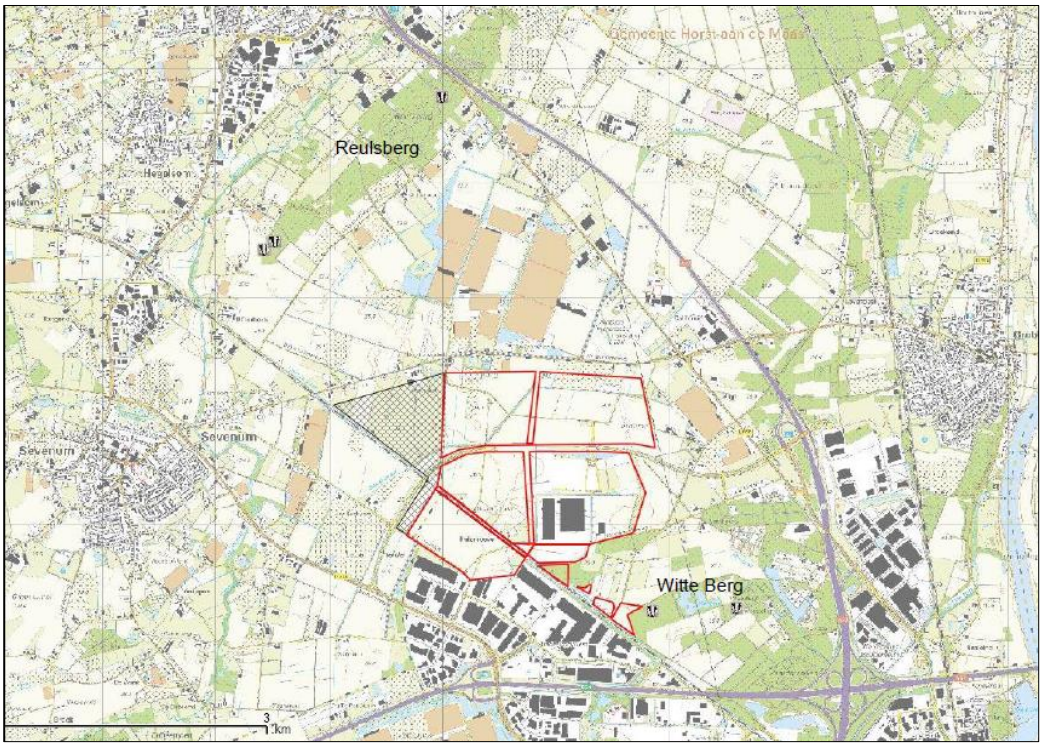

Figuur 13b. Onderzoekslocatie Econsultancy monitoring Trade Port Noord vanaf 2013; rood kader en dassenburchten buiten rood kader.

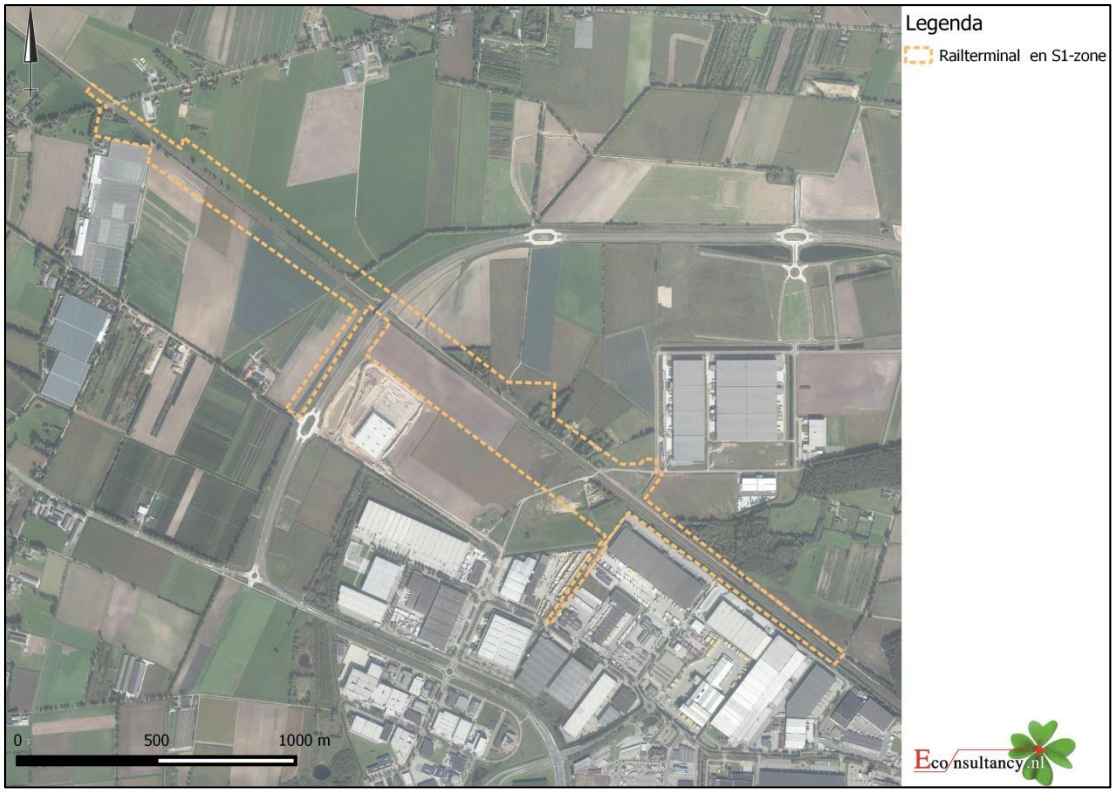

Figuur 13c. Onderzoekslocatie Econsultancy quickscan flora en fauna en aanvullend veldonderzoek 2014; oranje kader.

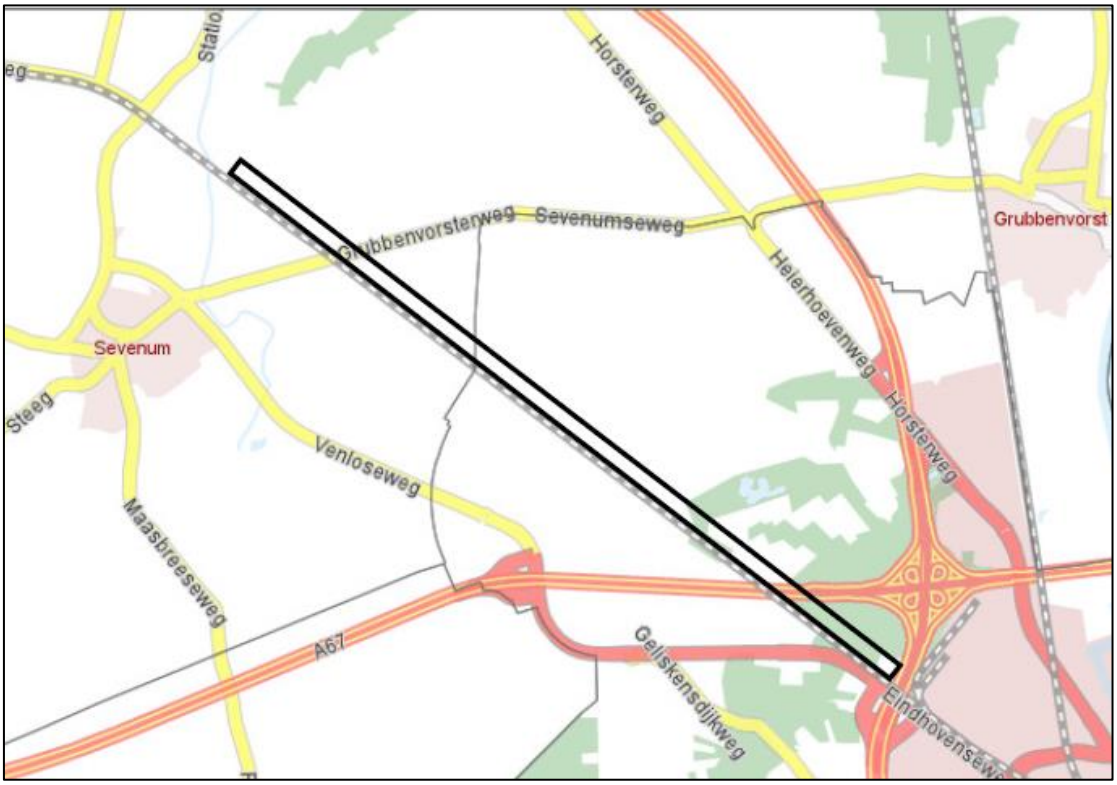

Figuur 13d. Onderzoekslocatie Bureau Meervelt Inventarisatie flora en fauna 2013; zwart kader.

5 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: RESULTATEN

Voor een extra onderbouwing en uitgebreidere beschrijving van waarnemingen van soort(groep)en wordt verwezen naar bijlage 5 tot en met 8 van onderhavig document. In de rapportages staan ten aanzien van diersoorten vermeldt of een voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats is vastgesteld, de locatie een essentiële deel is van het functioneel leefgebied en de omvang van de populatie. Indien van belang is het aanwezige netwerk waarvan de soort deel van uitmaakt verwoord en een uitspraak gedaan ten aanzien van de omgevingscheck. Ten aanzien van beschermde plantensoorten zijn de groeiplaatsen weergegeven en een conclusie opgenomen na aanleiding van de verspreiding van de plantensoort en de omgevingscheck.

In tabel VIII is een korte beschrijving gegeven van de resultaten van alle soort(groep)en op basis van de bevindingen in de quickscan met aanvullend veldonderzoek, de resultaten van de maandelijkse veldbezoeken en de monitoringsresultaten. In de sub paragrafen van hoofdstuk 5 zijn de waarnemingen van beschermde soorten binnen de grenzen van de projectlocatie die vallen onder Tabel 2 en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en onder beschermingscategorie 1 tot en met 4 van broedvogels, visueel weergegeven en tekstueel onderbouwd. Gegevens omtrent de verspreiding en waarnemingen van overige soorten uit Tabel 1, algemene broedvogels en soorten waarvoor de zorgplicht geldt, wordt verwezen naar de rapportages in bijlage 5 tot en met 8 van onderhavig document.

Tabel VIII. Overzicht geschiktheid projectlocatie voor soortgroepen

Soortgroep		**Bijzonderheden / opmerkingen**
Broedvogels	algemeen	- werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen uitvoeren, geldend is echter een broedgeval op het moment van de uitvoering van de ingreep - vrijblijvend advies om bij de inrichting kruidenrijke (akker)landen in te passen ten behoeve van patrijs, veldleeuwerik en grutto
	jaarrond beschermd	- acht nesten van huismus ter plaatse van Heierhoevenweg 24 - essentieel functioneel leefgebied rondom nestlocaties aan de Heierhoevenweg 24 - vrijblijvend advies om op de locatie kruiden- en ruigterijke (akker)landen in te passen om op deze wijze een positieve impuls te geven aan de foerageermogelijkheid voor de kerkuil.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	verblijfplaats van drie gewone grootoorvleermuizen ter plaatse van Heierhoevenweg 24
	foerageergebied	geen essentieel foerageergebied aanwezig
	vliegroutes	vliegroute voor gewone dwergvleermuizen alsmede gewone grootoorvleermuis langs Heierhoevenweg
Grondgebonden zoogdieren	algemeen	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
	streng beschermd	- ten noorden van de Noordersloot en het spoor is een dassenroute aanwezig die een negatief effect kan ondervinden door de voorgenomen ingreep - groen aan de Heierhoevenweg is leefgebied van de eekhoorn.
Amfibieën		- voortplantingswater van kamsalamander in de Noordersloot en essentieel functioneel leefgebied van kamsalamander aanwezig, met name het groen ten noorden van de Noordersloot en spoor - aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
Reptielen		tijdelijke verstoring van de levendbarende hagedis die in kleine getale voorkomen langs het spoortracé
Vissen		water in Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord valt grotendeels droog, vissen kan buiten beschouwing worden gelaten
Libellen en dagvlinders		geen geschikt habitat voor streng beschermde soorten
Overige ongewervelden		geen geschikt habitat aanwezig
Vaatplanten		- groeiplaatsen van rapunzelklokje langs het spoor en Grubbenvorsterweg - groeiplaatsen drijvende waterweegbree verder ten noordwesten, buiten de grenzen van de projectlocatie

5.1 Planten

5.1.1 Rapunzelklokje; verspreiding

Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*) groeit langs het spoor. Daarnaast zijn groeiplaatsen vastgesteld in de berm van de Grubbenvorsterweg buiten de projectlocatie (figuur 14). Verstoring ten aanzien van het rapunzelklokje is op basis van het uitgevoerde onderzoeken te verwachten.

Tijdens de veldonderzoeken is drijvende waterweegbree aangetroffen in de Noordersloot, ten noordwesten, buiten de projectlocatie (figuur 14). Ter hoogte van de projectlocatie is in 2002 één exemplaar waargenomen, alsmede in 2007. In zowel 2013 (Meervelt) als 2014 en 2015 (Econsultancy) zijn geen exemplaren meer vastgesteld binnen de projectlocatie. Hoogstwaarschijnlijk is de verruiging/begroeiing van de Noordersloot op dit deel tezamen met de langdurige droogstand de oorzaak van de afwezigheid van exemplaren van de drijvende waterweegbree binnen de projectlocatie. Verstoring ten aanzien van de drijvende waterweegbree is op basis van het uitgevoerde onderzoek uit te sluiten. Een indirect effect door de werkzaamheden op de standplaats is niet te verwachten.

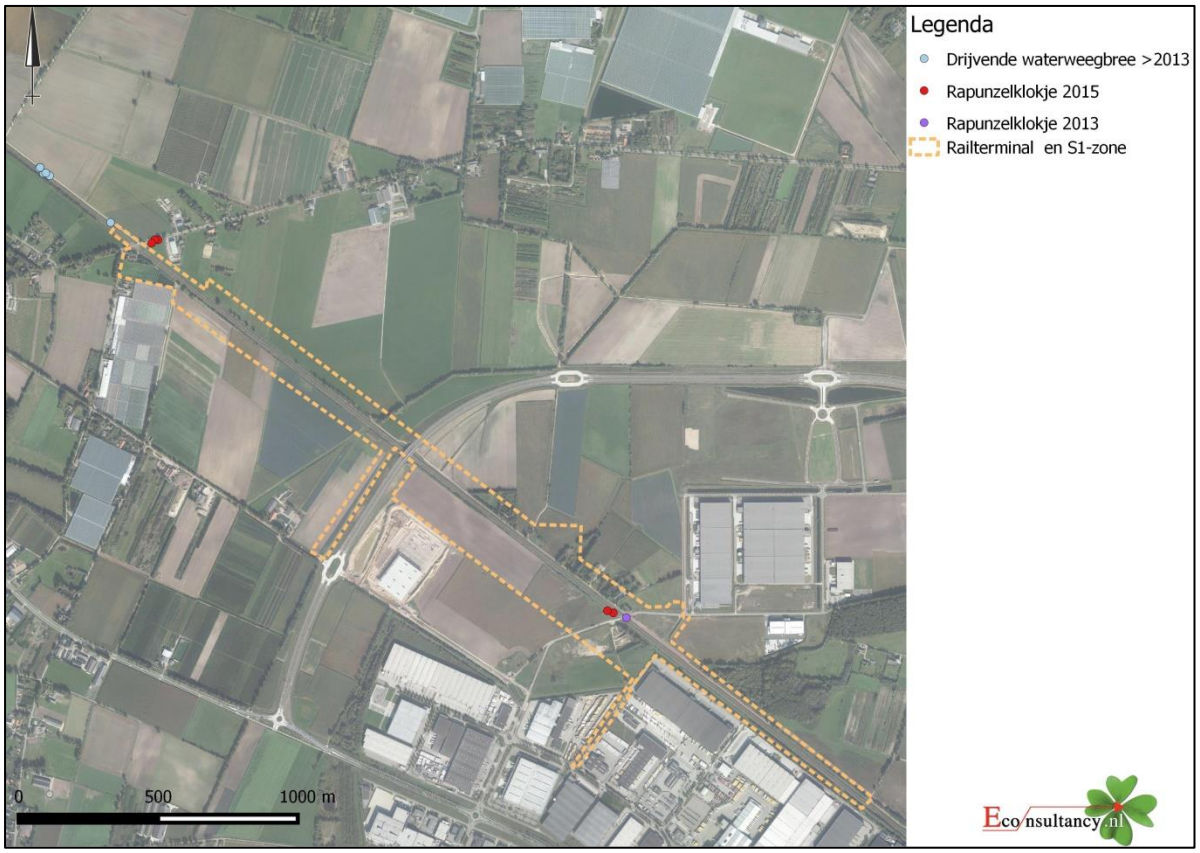

Figuur 14. Vindplaats beschermde plantensoorten vanaf 2013.

5.1.2 Rapunzelklokje; omgevingscheck

Uit de archiefgegevens blijkt dat in het verleden op diverse locaties rapunzelklokje is waargenomen, zie figuur 15. Rapunzelklokje is een tweejarige plant. Deze bloeit in het tweede jaar en sterft dan af. Buiten de projectlocatie, langs de Grubbenvorsterweg zijn in 2015 diverse exemplaren rapunzelklokje waargenomen. Het betroffen 25-35 exemplaren. Binnen de projectlocatie zelf zijn zo'n 5-10 exemplaren aangetroffen.

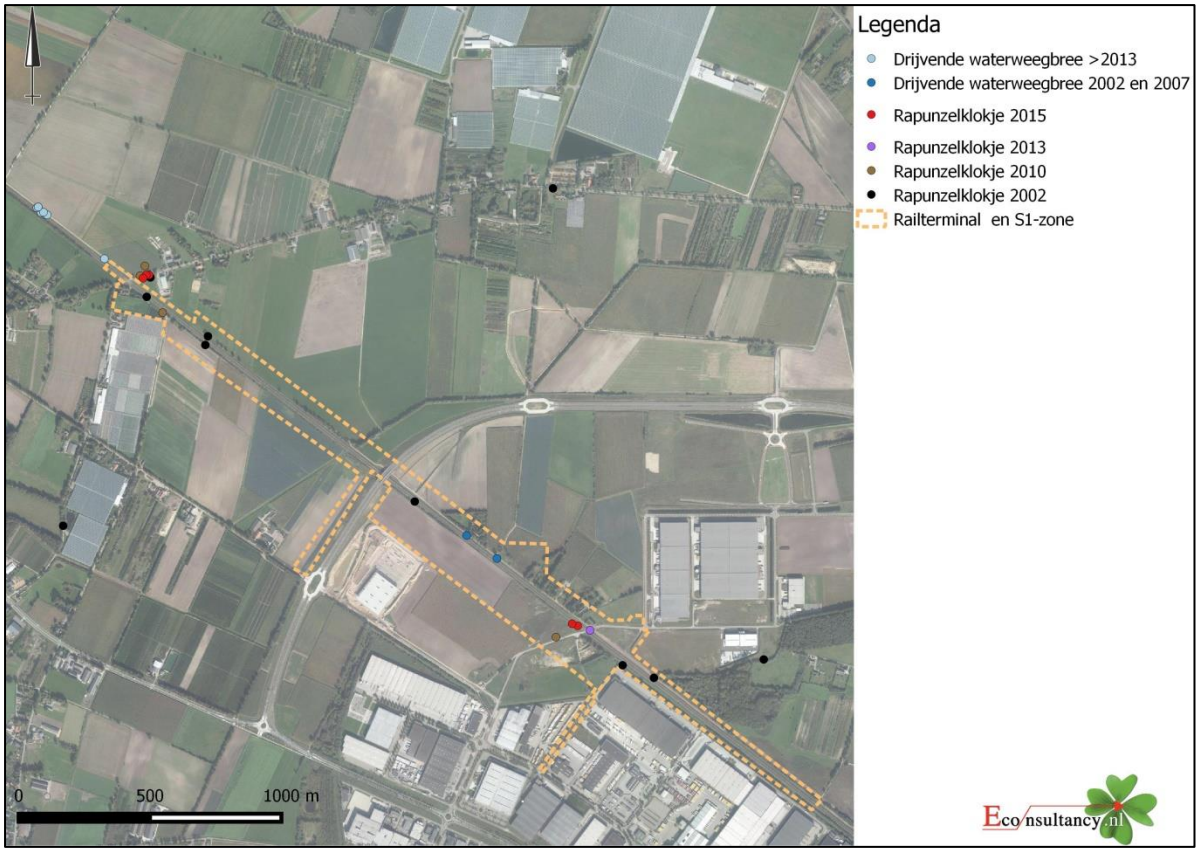

Figuur 15. Vindplaats rapunzelklokje en drijvende waterweegbree; archiefgegevens (2002, 2007 en 2010) en 2013 t/m 2015

5.2 Diersoort verspreiding

5.2.1 Huismus

De panden binnen de projectlocatie zijn voorzien van een dakpannen dak en bieden daardoor nestgelegenheid aan broedvogels als de huismus. Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, welke zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tijdens het gehele aanvullend veldonderzoek zijn geen huismussen op de daken van beide woningen waargenomen. Bij inspectie van de binnenkant van de schuur ter plaatse van Heierhoevenweg 24 zijn echter wel 3-4 individuen van huismus waargenomen, alsmede 8 nesten van de huismus op de aanwezige draagbalken (figuur 16).

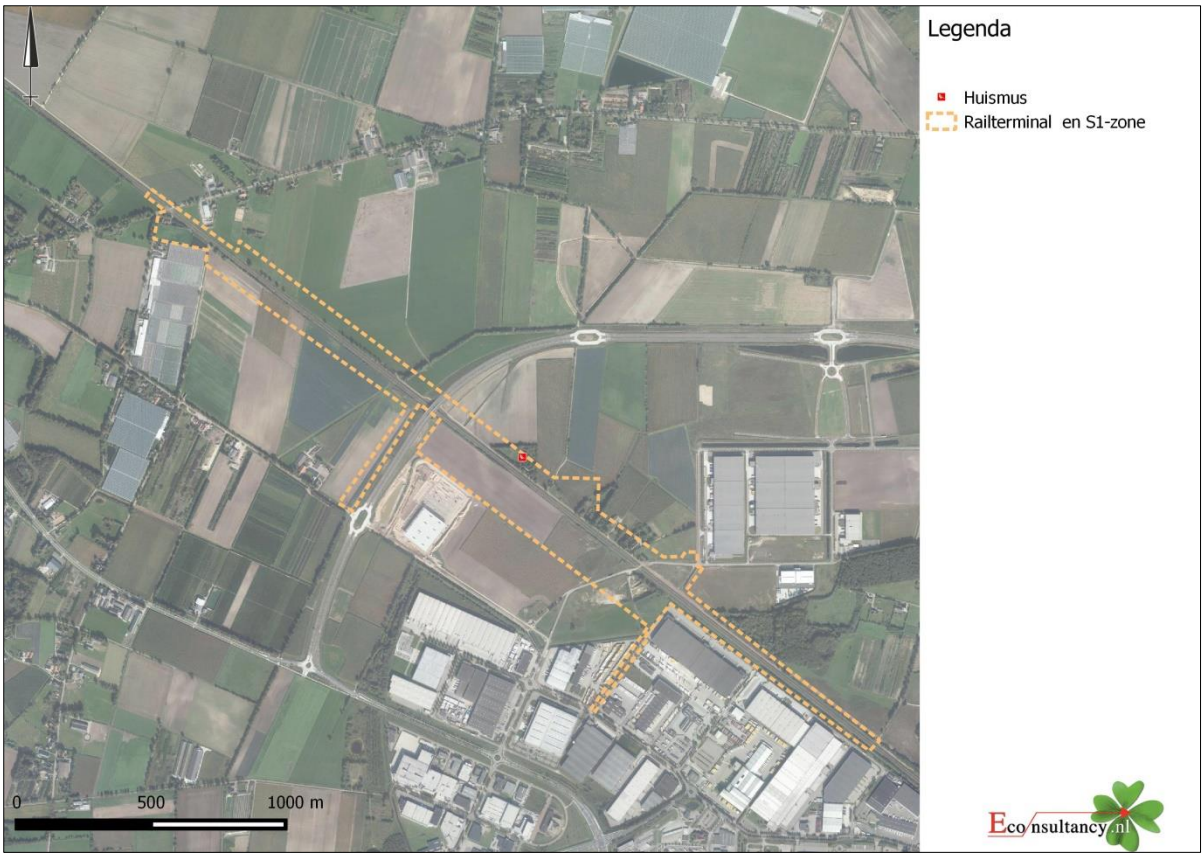

Figuur 16. Waarnemingen van huismus vanaf 2013.

5.2.2 Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis

Tijdens geen van de veldbezoeken zijn invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen rondom de woonhuizen binnen de projectlocatie. In de aanhechtende schuur van het woonhuis aan de Heierhoevenweg 24 zijn gedurende de zomer- en paarperiode gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Tijdens de inpandige inspectie zijn op de zolder van de schuur drie gewone grootoorvleermuizen aangetroffen (figuur 17). Op de vloer van de zolder lagen velen vlindervleugels en verse uitwerpselen van vleermuizen, duidend op intensief gebruik van de schuur als verblijfplaats voor gewone grootoorvleermuizen. Bij de sloop van de schuur vindt dan ook verstoring plaats van een verblijfplaats van gewone grootoorvleermuizen gedurende de paarperiode. Tevens is gebruik van de bebouwing als winterverblijfplaats niet uit te sluiten. Door de sloop van het pand aan de Heierhoevenweg 24 kan mogelijk dan ook verstoring optreden van een winterverblijfplaats van drie gewone grootoorvleermuizen.

Op de locatie zijn tevens bomen met geschikte holtes, spleten en loshangend schors voor vleermuizen als gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis aanwezig. Tijdens de veldbezoeken zijn echter geen in- en/of uitvliegende vleermuizen of zwermende vleermuizen waargenomen rondom de vleermuisgeschikte bomen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de bomen binnen de projectlocatie geen functie hebben als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Kap van de bomen zal dan ook niet leiden tot verstoring van een vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

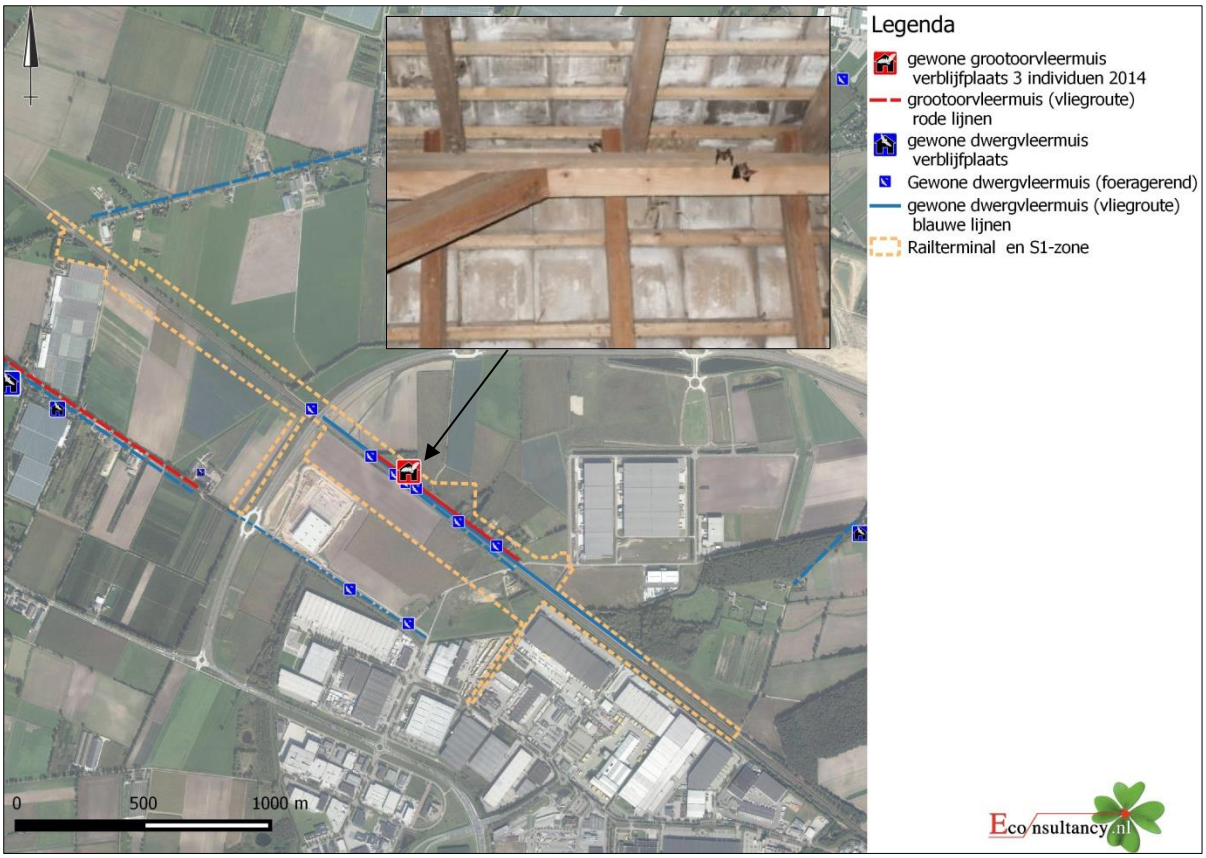

Figuur 17. Waarnemingen van vleermuizen vanaf 2013 binnen de projectlocatie, grote van de verblijfplaatsen zijn in verhouding met aantallen vleermuizen weergeven.

5.2.3 Kamsalamander

De Noordersloot binnen de projectlocatie vormt voortplantingswater voor de kamsalamander. De randen van de Noordersloot voldoen plaatselijk als winterhabitat voor de kamsalamander, met name ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane waar boomstronken neergelegd zijn en struweel is aangeplant. De aanwezige tuinen grenzend aan de Noordersloot vormen eveneens geschikt landhabitat voor de kamsalamander. Het aanwezige groen binnen de projectlocatie vormt daarnaast ook geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten. Zie figuur 18 voor de een visueel overzicht van de waarnemingen van kamsalamander.

Uit de uitgevoerde inventarisaties blijkt dat de projectlocatie gebruikt wordt door de kamsalamander. Door Bureau Meervelt zijn in 2013 ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane tien larven en één volwassen kamsalamander aangetroffen in de Noordersloot (figuur 18). Bij de veldbezoeken gedurende het jaar 2014, uitgevoerd door Econsultancy, zijn op dezelfde locatie in de Noordersloot ook acht kamsalamander aangetroffen, waarvan één volwassene en circa zeven larven. In de siertuin van de woning aan de Heierhoevenweg 24, in de kleine betonnen bak met water zonder waterplanten, is in 2014 één volwassen individu van de kamsalamander aangetroffen. Het water is niet geschikt als voortplantingswater, waardoor het betreffende individu vermoedelijk in de tuin aanwezig is als onderdeel van zijn land/winterhabitat. Tijdens de monitoring in 2015 zijn 2 volwassen exemplaren aangetroffen en bij de monitoring van 2016 tot en met nu toe zijn 4 volwassen exemplaren aangetroffen. Door de voorgenomen werkzaamheden, zoals de verlegging van de Noordersloot, zal dan ook verstoring optreden op zowel voortplantingshabitat als landhabitat van de kamsalamander.

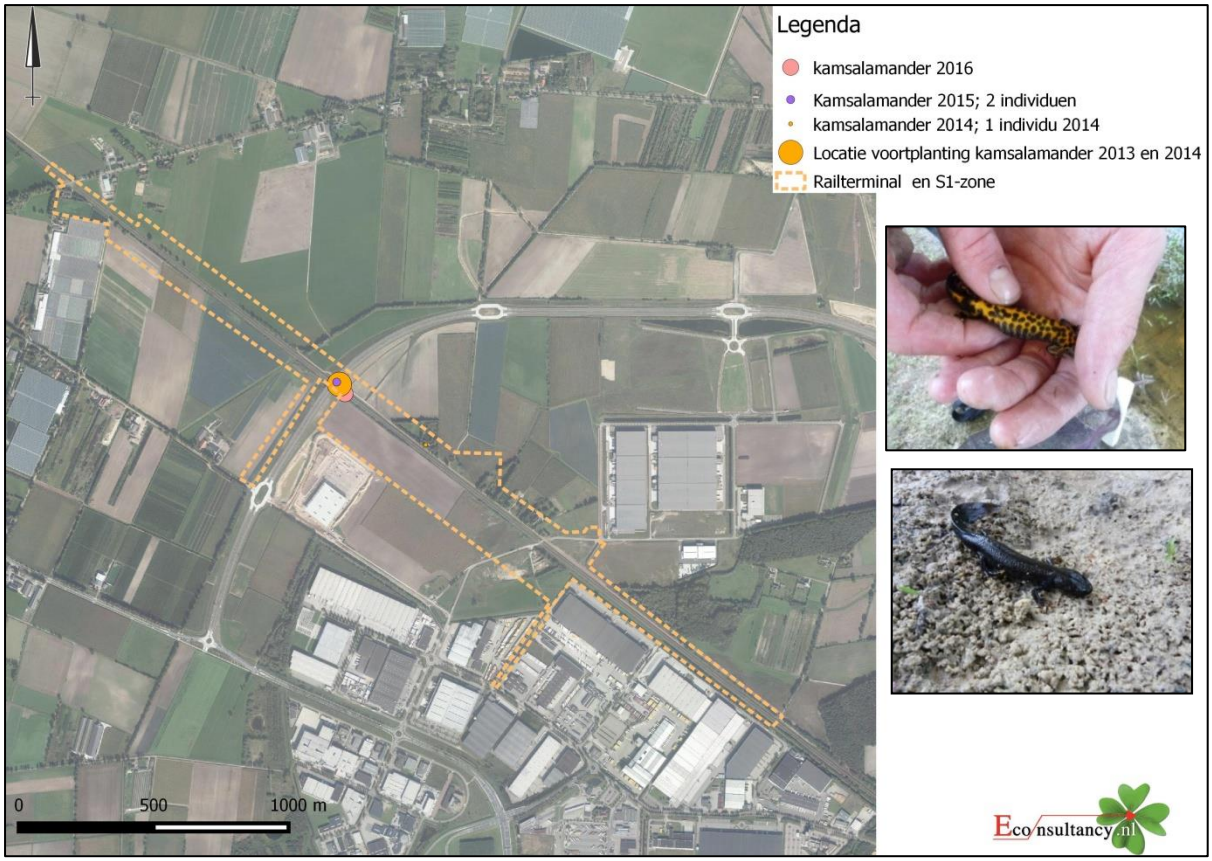

Figuur 18. Aangetroffen kamsalamanders vanaf 2013, grote van de stippen zijn in verhouding met aantallen weergeven.

5.2.4 Levendbarende hagedis

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Het spoor en de spoorzone zijn geschikt als leefgebied van de levendbarende hagedis. De afgelopen drie jaar zijn enkele individuen waargenomen langs het spoor, maar niet in grote getale, zie figuur 19. Tijdens het aanvullend veldonderzoek door Bureau Meervelt in 2013 zijn binnen de projectlocatie maximaal drie levendbarende hagedissen waargenomen. In 2015 is door Faunaconsult één individu van levendbarende hagedis waargenomen onder het viaduct van de Greenportlane. Verder zijn geen waarnemingen van levendbarende hagedis gedaan vanaf 2013.

5.2.5 Eekhoorn

De projectlocatie vormt geschikt habitat voor de eekhoorn. In de siertuinen zijn sporen van eekhoorn aangetroffen. Door de geïsoleerde ligging van de tuinen binnen grootschalig agrarisch gebied, het weinige groen in de direct omgeving en de aangetroffen sporen, mag dan ook worden aangenomen dat in de bomen zich nesten bevinden van de eekhoorn. Tijdens een bomencheck in de winterperiode in 2016 zijn in enkele loofbomen nesten van eekhoorn aangetroffen, zie figuur 20. De werkzaamheden kun daarom leiden tot verstoring van de eekhoorn.

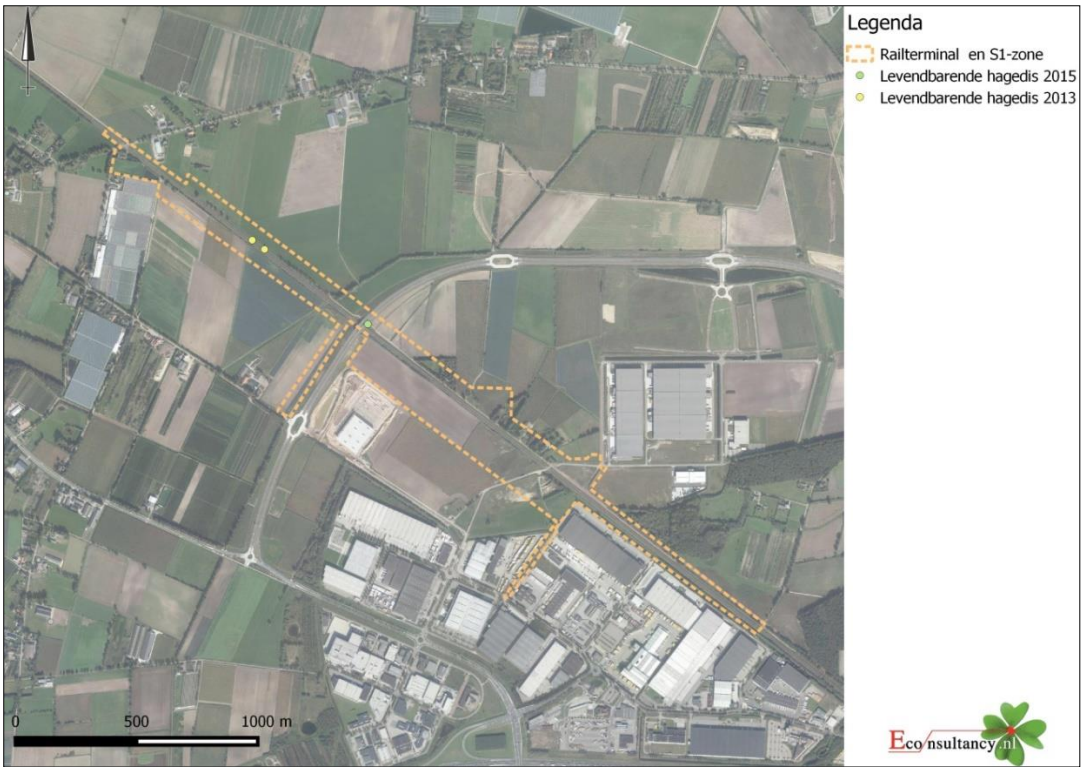

Figuur 19. Waarnemingen reptielen vanaf 2013.

Figuur 20. Waarnemingen eekhoorn vanaf 2013.

5.3 Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes

5.3.1 Huismus

In de huidige situatie bestaat het leefgebied voor huismussen vooral uit de siertuin van Heierhoevenweg 24. In de siertuin is opgaand groen, schuilgelegenheid, onkruidhoekjes, stofbadjes en waterbadjes aanwezig, en werden er ten tijde van de quickscan flora en fauna en aanvullend veldonderzoek kippen gehouden. In de nieuwe situatie worden maatregelen getroffen om het functioneel leefgebied in de toekomstige situatie te garanderen.

5.3.2 Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis

Foerageergebied

Zowel in de zomer- en paarperiode zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen waargenomen binnen het projectgebied. Met name rondom de bomen in de aanwezige siertuinen zijn maximaal 6 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De soort eet met name muggen. In de directe omgeving van de projectlocatie zijn diverse geschikte foerageergebieden aanwezig met voldoende voedselaanbod. Op de zolder lagen vele etensresten van huismoeders die door de gewone grootoorvleermuizen gegeten zijn. De rupsen van huismoeder komen op verschillende waardplanten voor als boswilg, gewone braam, brandnetel, paardenbloem en glad walstro. In de directe omgeving komen diverse van voorgenoemde waardplanten voor.

Voor beide vleermuissoorten geldt dat de plannen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat zullen vormen. In de directe omgeving is voldoende geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig en in de nieuwe situatie zal een groenstrook gerealiseerd worden. Door de voorgenomen ingreep is dan ook geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Rondom de toren wordt daarnaast groen aangeplant en poelen aangelegd die zowel foerageermogelijkheden als beschutting bieden.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Binnen de projectlocatie zijn langs de bomen maximaal 7 passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, voornamelijk afkomstig uit westelijke richting gedurende zowel de paar als zomer/kraamperiode. Gezien de aantallen en doordat het landschapelement eenduidig gebruikt werd maken de bomen deel uit van een vaste vliegroute voor vleermuizen. Grootoorvleermuizen hebben een fluistersonar en zijn nauwelijks hoorbaar. Gezien de vastgestelde verblijffunctie van de grootoorvleermuizen mag gesteld worden dat deze soort tevens gebruikt maakt van de groene lijnverbinding ten noorden van het spoortracé (zie figuur 23). Ter plaatse van de aanwezige waterloop Tradeportsloot aan de zuidoostelijke rand zijn geen eenduidige vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen werden gevolgd. Deze waterloop binnen de projectlocatie maakt dan ook geen deel uit van een vliegroute voor vleermuizen.

De gewone grootoorvleermuizen zullen vanuit hun (alternatieve) verblijflocaties geschikte foerageergebieden moeten kunnen blijven bereiken in de toekomstige situatie. Daarnaast zullen de aanwezige vliegroute van zowel de gewone dwergvleermuis als de gewone grootoorvleermuis duurzaam functioneel moeten blijven. Bij de voorgenomen plannen kunnen de vliegroutes verstoord worden.

5.3.3 Kamsalamander

In figuur 21 is een cirkel met een straal van 400 meter rondom de bekende voortplantingslocatie gemaakt. Adulte kamsalamanders blijven vaak binnen de 100 meter van hun voortplantingswater. Dispersie van subadulten en juvenielen vindt vaak plaats langs lijnvormige elementen als houtwallen, bosranden en bermen en vindt over enkele honderden meters plaats met een maximum van 500-700 meter. Clusters van voortplantingswateren en bijbehorend landhabitat dienen niet verder dan 400 meter uit elkaar te liggen, vandaar de buffer in figuur 21 van 400 meter.

Direct onder de Greenportlane, nabij de voortplantingslocatie, zijn houtstobben gelegen. Deze zullen essentieel binnen het landhabitat van de kamsalamanders. Door de geïsoleerde ligging in agrarisch gebied mag er vanuit worden gegaan dat de siertuin ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 ondanks de afstand deel uitmaakt van het landhabitat van de kamsalamanders. Onder de Greenportlane zelf worden geen werkzaamheden verricht. Maatregelen, zoals het afschermen van de voortplantingsplaats en landhabitat onder de Greenportlane en de verlegging van de Noordersloot op een ecologisch verantwoorde manier binnen de minst kwetsbare periode van de kamsalamander, zullen getroffen worden. Inrichtingsmaatregelen in de groene S1-zone zullen het leefgebied van de kamsalamander in de toekomst optimaliseren.

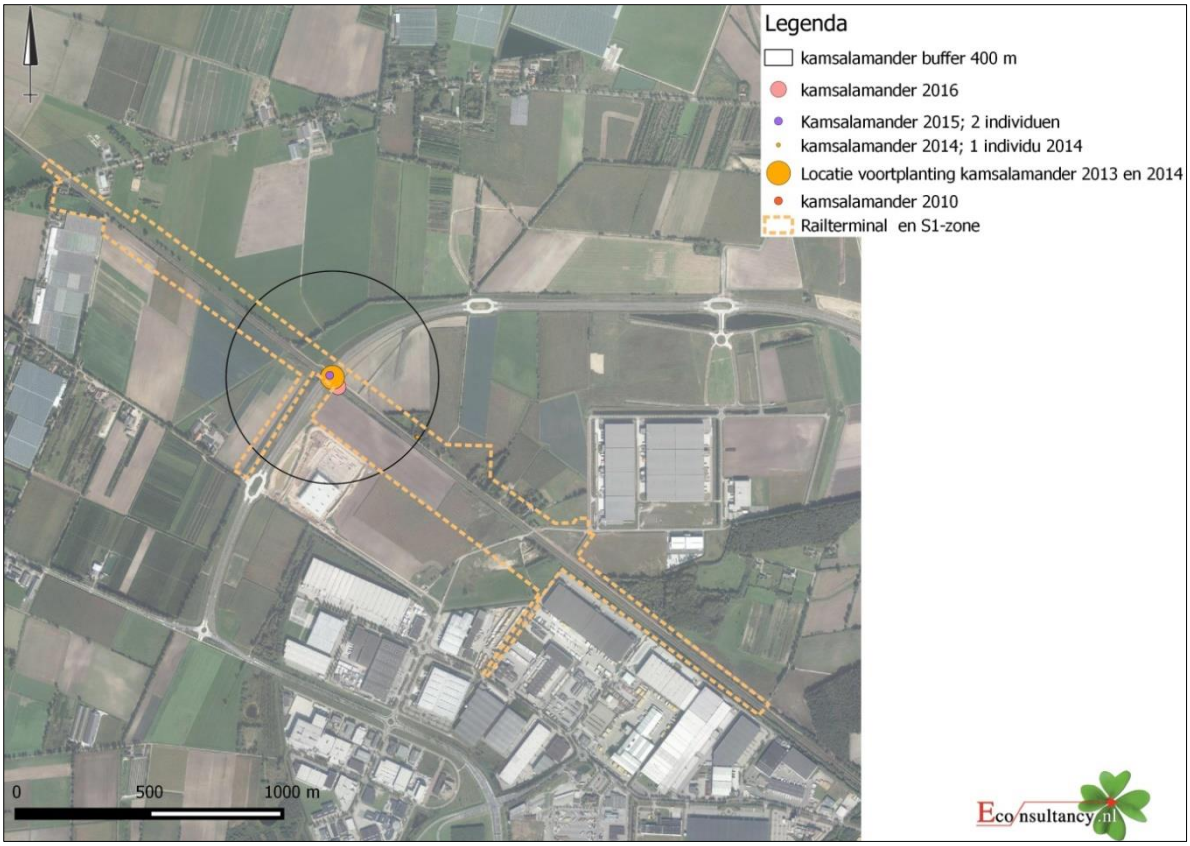

Figuur 21. Waarnemingen van kamsalamander vanaf 2013. De grootte van de stippen zijn in verhouding met aantallen weergeven.

5.3.4 Levendbarende hagedis

In figuur 25 is zichtbaar dat de waarnemingen van levendbarende hagedis met name zijn gedaan bij bomen- en bosrijke delen. De meeste waarnemingen zijn gedaan ter plaatse van Park Zaarderheiken, buiten de projectlocatie. Langs het spoor worden ze verspreidt waargenomen. Naar verwachting is het spoor een verbinding tussen levensvatbare populaties.

5.3.5 Eekhoorn

De eekhoorn zal zijn functioneel leefgebied met name hebben in de (voormalige) siertuinen ten noorden van het spoor (S1-zone). In de siertuin van de Heierhoevenweg staat een walnootboom. Walnoten worden veel gegeten door de eekhoorn. In de overige delen van de (voormalige) siertuinen zal de eekhoorn zich voeden met zaden van sparren, boomschors, knoppen, paddenstoelen en soms insecten of eieren. Middels maatregelen kan in de toekomstige S1-zone functioneel leefgebied voor de eekhoorn aanwezig blijven.

5.4 Omgevingscheck

5.4.1 Huismus

De huidige broedlocatie, met 8 paar, vormt géén op zichzelf staande levensvatbare populatie aangezien de jaarlijkse aanwas te laag zal zijn. Aldus de soortstandaard verdwijnen dergelijk kleine kolonies op den duur en zijn deze afhankelijk van grotere kolonies in de omgeving. De meest dichtbijgelegen kolonie ligt op circa 800 meter zuidwestelijk, aan de Dorperdijk 17 te Sevenum, zie figuur 22. Gelet op het landelijk karakter en de lokale verspreiding van de huismus wordt het als zeer waarschijnlijk geacht dat de huidige kolonie uitwisseling kent met huismussen uit de kolonies die westelijk gelegen liggen van de huidige locatie. Daarnaast biedt de reeds gerealiseerde faunatoren een alternatieve verblijfplaats voor de huismussen.

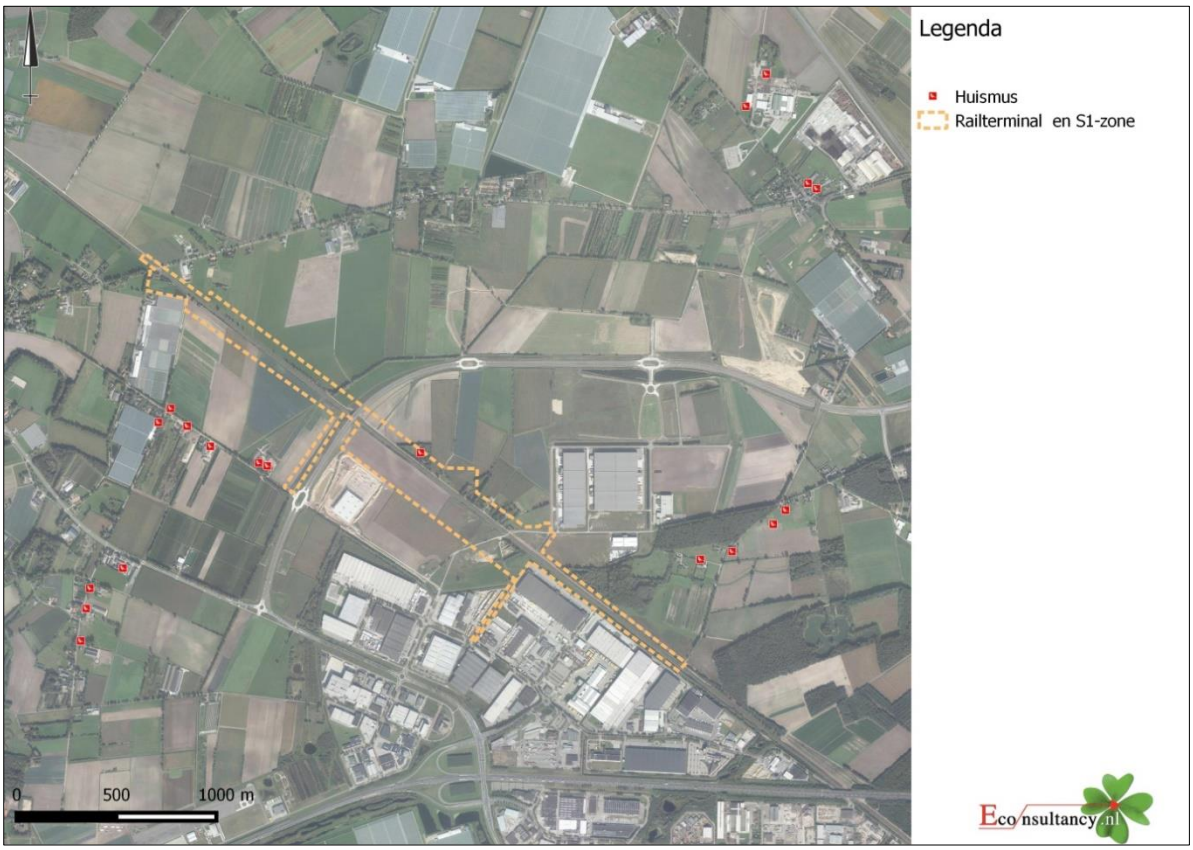

Figuur 22. Waarnemingen van huismus; archiefgegevens (2002, 2007 en 2010) en 2013 t/m 2016.

5.4.2 *Gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis*

Op circa 2 kilometer afstand ten zuidwesten van de verblijfplaats van de drie gewone grootoorvleermuizen is een andere verblijfplaats in de archiefgegevens bekend, zie figuur 23. In de directe omgeving van de projectlocatie zijn meerdere panden aanwezig die geschikt worden geacht als verblijfplaats voor deze soort met aantallen. Naar verwachting zijn deze panden nooit onderzocht en/of heeft er geen inpandige inspectie plaatsgevonden. In de directe omgeving zijn naar verwachting meerdere verblijfslocaties van gewone grootoorvleermuis aanwezig die deel uitmaken van het netwerk aan verblijfplaatsen.

In de directe omgeving zijn alternatieve verblijfslocaties van gewone grootoorvleermuis aanwezig. Daarnaast biedt de reeds gerealiseerde faunatoren een alternatieve verblijfplaats voor de drie gewone grootoorvleermuizen.

Een alternatieve vliegroute is echter niet over de gehele lengte van de projectlocatie in de directe omgeving aanwezig. Een functionele vliegroute tijdens en na de uitvoering van de werkzaamheden zal daarom behouden blijven.

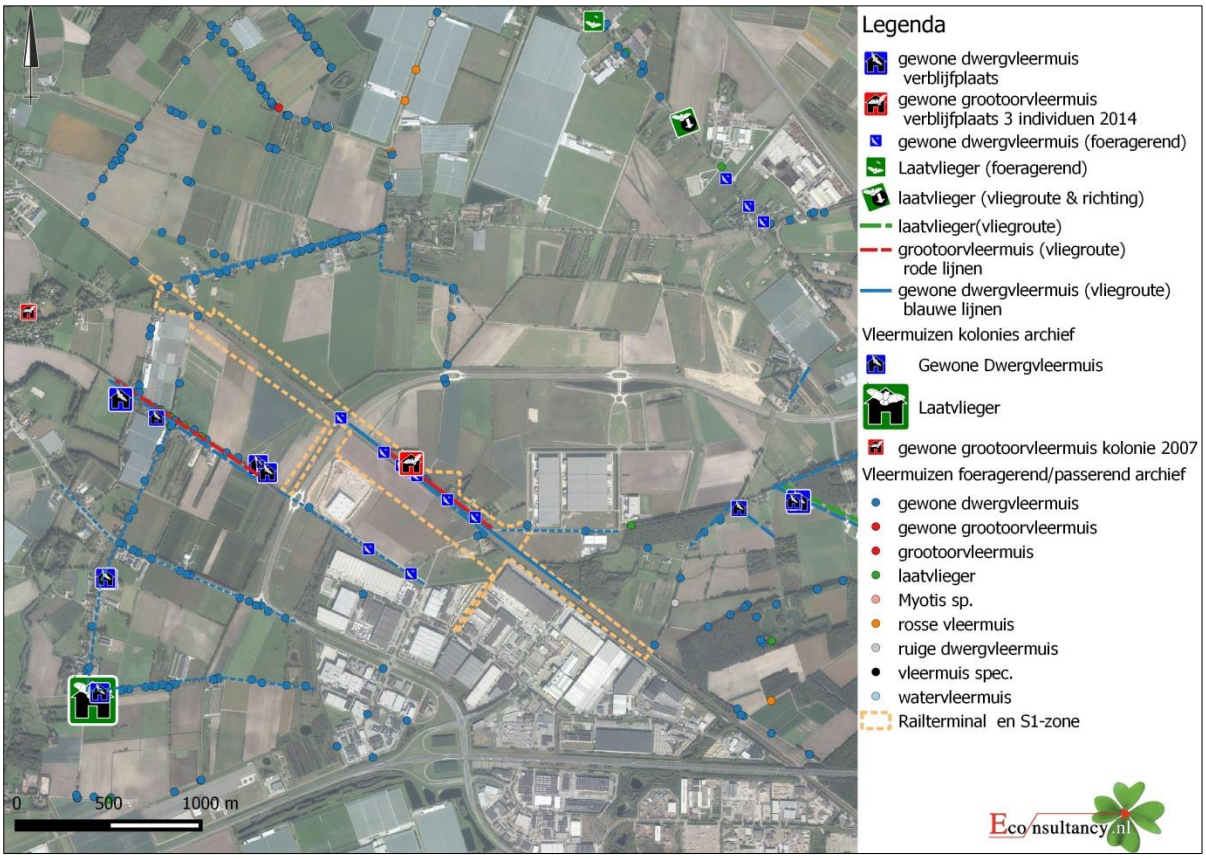

Figuur 23. Waarnemingen van vleermuizen; archiefgegevens (2002, 2007 en 2010) en 2013 t/m 2016, grote van de verblijfplaatsen zijn in verhouding met aantallen vleermuizen weergeven.

5.4.3 *Kamsalamander*

Uit de archiefgegevens zijn verder ten noordwesten waarnemingen van de kamsalamander bekend (figuur 24). De waarnemingen zijn bijna allen geconcentreerd rondom het geschikte voortplantingswater de Brommer. Naar verwachting betreffen de kamsalamanders die in de Noordersloot zijn waargenomen, individuen die afkomstig zijn van de populatie van de Brommer.

De Noordersloot wordt ten oosten van de Greenportlane verlegd. Het deel onder de Greenportlane en verder naar het noordwesten wordt ontzien. In de toekomstige situatie zal het leefgebied (voortplanting- en landhabitat) voor de kamsalamander in de S1-zone worden verbetert. Binnen overige delen van Trade Port Noord, buiten de projectlocatie, worden daarnaast waterbekkens aangelegd met een natuurvriendelijke oeverzone waar tevens amfibieën kunnen verblijven.

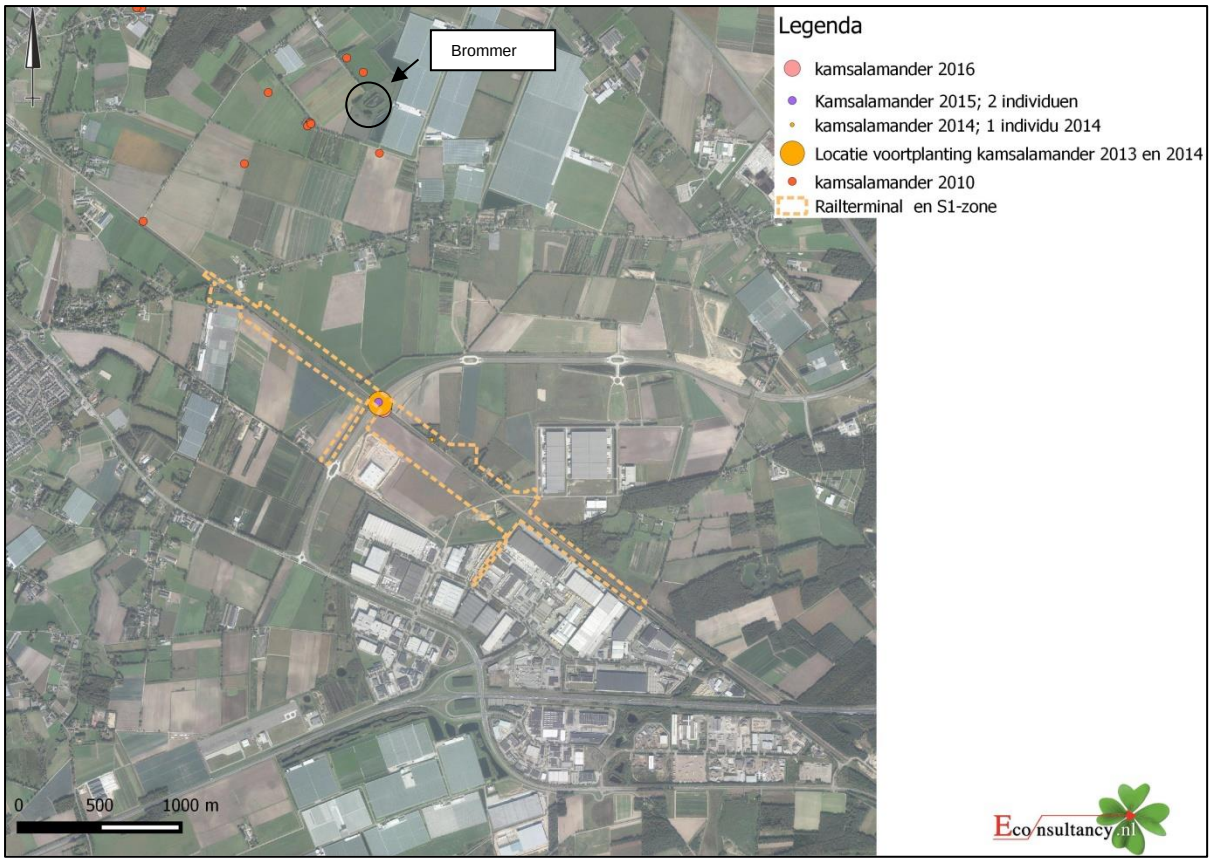

Figuur 24. Aangetroffen kamsalamanders vanaf 2010.

5.4.4 Levendbarende hagedis

Uit de archiefgegevens zijn langs het spoor waarnemingen van de levendbarende hagedis bekend, maar niet in grote getale. De meeste waarnemingen zijn gedaan verder naar het zuidoosten, Park Zaarderheiken (zie figuur 25).

De aanleg van de railterminal heeft mogelijk tijdelijk een negatief effect op de levendbarende hagedis als verbindingsroute. In de toekomstige situatie zal de geschiktheid minimaal gelijk blijven.

5.4.5 Eekhoorn

Voor eekhoorn geldt dat de meeste waarnemingen gedaan zijn ter plaatse van Park Zaarderheiken, zie figuur 26. Naar verwachting zullen verder naar het zuidwesten tevens eekhoorns voorkomen. Mogelijk is dit nooit onderzocht.

Door de voorgenomen plannen kan de eekhoorn tijdelijk verstoord worden. In de toekomstige situatie zal middels de groene inpassing het leefgebied van eekhoorn behouden blijven.

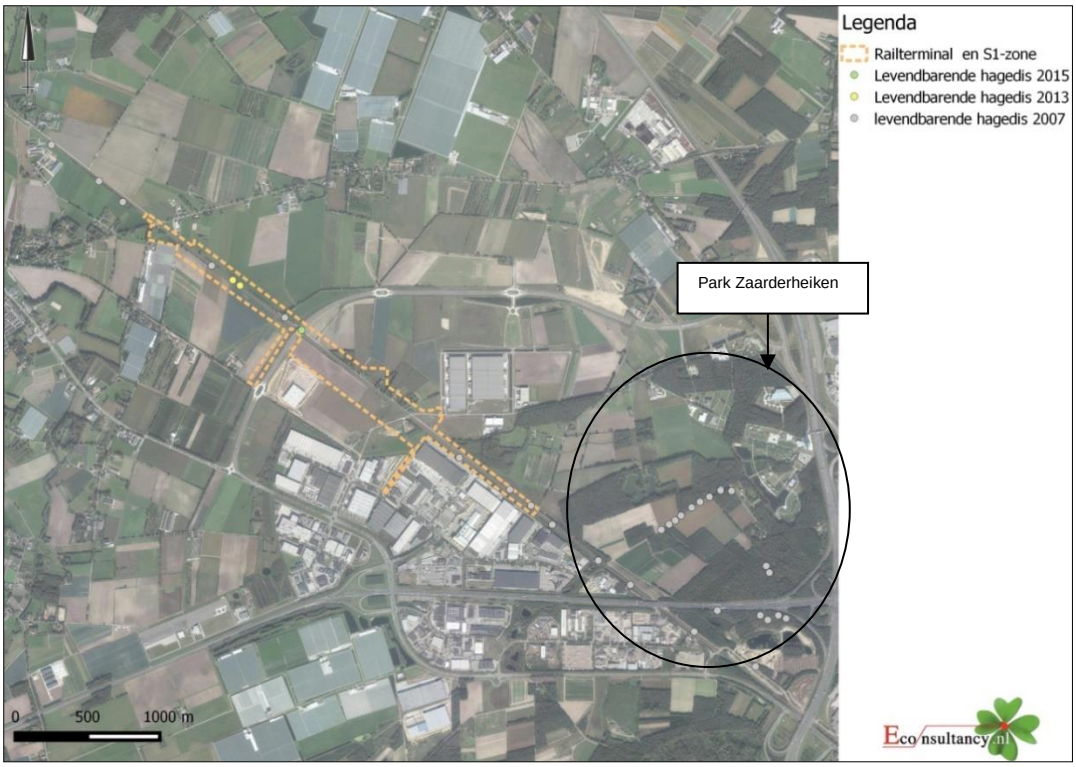

Figuur 25. Archiefwaarnemingen reptielen.

Figuur 26. Waarnemingen eekhoorn vanaf 2002.

6 EFFECTEN

Als gevolg van de voorgenomen plannen treedt er tijdelijke verstoring op ten aanzien van de huismus, gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, kamsalamander, eekhoorn, levendbarende hagedis en rapunzelklokje. Tijdelijke negatieve effecten op deze soorten en hun vaste nest- en verblijfplaatsen zijn hierdoor niet uitgesloten. In dit hoofdstuk wordt het (tijdelijke) effect van de voorgenomen plannen per soort beschreven voor zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de nest- of verblijfplaatsen als het functionele leefgebied.

6.1 Effect werkzaamheden op kwaliteit

6.1.1 Rapunzelklokje

Op basis van de meest recente verspreidingsgegevens zullen door de werkzaamheden een aantal groeiplaatsen van rapunzelklokje ter hoogte van het spoor verdwijnen. Tevens zal het vestigingsbiotoop tijdelijk grotendeels worden aangetast. Door het verplaatsen van de individuen binnen het werkterrein blijven de individuele planten met de uitzaaimogelijkheden behouden. Na afloop van de werkzaamheden worden de nieuwe spoortaluds weer ingezaaid met onder andere het rapunzelklokje.

Op de kwaliteit van de groeiplaatsen zal dit uiteindelijk geen nadelig effect hebben. Wel is er sprake van verstoring op de in de huidige situatie aanwezige groeiplaatsen van rapunzelklokje. De projectlocatie maakt deel uit van een groter plangebied. Ontwikkelingen buiten de projectlocatie hebben geen invloed om de (nieuwe) standplaatsen van het rapunzelkokje binnen de projectlocatie.

6.1.2 Huismus

Door de voorgenomen (sloop)plannen binnen de projectlocatie zullen de huidige nestplaatsen van de huismus ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 verloren gaan. Ook het functioneel leefgebied (foerageer- en schuilmogelijkheden) ter plaatse zal deels verdwijnen. Door het tijdig creëren van nieuwe nestgelegenheden aan de faunatoren, in de nabijheid van de huidige nestplaatsen van de huismus, blijft er te allen tijde voldoende nestgelegenheid voor de betreffende huismussen aanwezig. Daarnaast zal rondom de nieuwe nestlocaties tijdig ook functioneel leefgebied worden gerealiseerd waar de huismussen vanuit de nieuwe nestplaatsen ruim voldoende voedsel en schuilgelegenheid kunnen vinden (zie hoofdstuk 8). Door gebruik te maken van houtbetonnen nestkasten, deze op correcte wijze worden geplaatst en de beplanting en het beheer af te stemmen op de behoefte van de huismus, zal de kwaliteit van het leefgebied niet verslechteren en kan er zelfs sprake zijn van een verhoogde kwaliteit aangezien de locatie in de huidige situatie (door leegstand) niet meer wordt onderhouden en ook het voedsel aanbod momenteel afneemt door de verruiging.

Echter, ondanks deze maatregelen worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus verstoord. Immers, de huismus wordt gedwongen om de huidige nestplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Hierdoor is er sprake van een tijdelijke verstoring. Daar de huismus wel in de omgeving aanwezig blijft gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

De projectlocatie maakt deel uit van een groter plangebied. In de toekomst zullen er ook ter plaatse van de huismussen kolonie aan de Dorperdijk 17 te Sevenum, waar de kleine kolonie binnen de projectlocatie mee in verbinding staat, ontwikkelingen plaatsvinden waarbij nestplaatsen en leefgebied verloren gaan. Hieromtrent zullen te zijner tijd eveneens tijdig passende maatregelen worden getroffen om het gebied ten aanzien van de huismus kwalitatief te waarborgen en daar waar mogelijk te verhogen.

6.1.3 Gewone grootoorvleermuis (vaste rust- en verblijfplaats)

Door de voorgenomen (sloop)plannen binnen de projectlocatie zullen de huidige zomerverblijfplaats en mogelijke winterverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 verloren gaan. Doordat er in de directe nabijheid reeds (in overleg met Herman Limpens van de Zoogdiervereniging) een faunatoren en een vleermuiskelder zijn gecreëerd met diverse vergelijkbare verblijfsmogelijkheden voor gewone grootoorvleermuizen blijven er te allen tijde voldoende verblijfsmogelijkheden voor de betreffende gewone grootoorvleermuizen aanwezig. Daarnaast blijft een deel van het opgaande groen (incl. bomen) binnen de projectlocatie behouden en wordt er rond de faunatoren eveneens opgaand groen aangelegd dat in verbinding staat met het groen rondom de huidige verblijfplaats. Hierdoor zal de kwaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats niet verslechteren en kan er zelfs sprake zijn van een verhoogde kwaliteit aangezien de locatie in de huidige situatie (door leegstand) niet meer wordt onderhouden en op den duur mogelijk ongeschikt raakt als vaste rust- en verblijfplaats voor de gewone grootoorvleermuis.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt een vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis verstoord. Immers, de gewone grootoorvleermuizen worden gedwongen om een alternatief te gaan zoeken. Hierdoor is er sprake van een tijdelijke verstoring. Daar de gewone grootoorvleermuis wel in de omgeving aanwezig blijft gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

Vleermuizen maken gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen waartussen ze regelmatig verhuizen. Daarnaast gaat het om een zomer- en een mogelijke winterverblijfplaats van een kleine groep gewone grootoorvleermuizen. Gewone grootoorvleermuizen zijn in de regel minder kritisch dan andere vleermuissoorten en zijn vaak als eerste te vinden in nieuwe (kunstmatige) verblijfsvoorzieningen, zoals vleermuiskasten.

De projectlocatie maakt deel uit van een groter plangebied. In de toekomst zullen er ook ter plaatse van de Dorperdijk ten westen van de Greenportlane, waar zich in de aanwezige nog niet onderzochte boerderijen mogelijk ook verblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis bevinden, ontwikkelingen plaatsvinden waarbij verblijfplaatsen binnen het netwerk van de betreffende gewone grootoorvleermuizen verloren gaan. Hieromtrent zullen te zijner tijd eveneens tijdig onderzoeken plaatsvinden en indien van toepassing passende maatregelen worden getroffen om het gebied ten aanzien van de gewone grootoorvleermuis kwalitatief te waarborgen en daar waar mogelijk te verhogen.

6.1.4 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute)

Door de kap van een deel van het groen aan de noordzijde van het spoor binnen de projectlocatie, zal de huidige vliegroute in kwaliteit (aaneengeslotenheid en donkerte) achteruit gaan. Indirect kan dit tot gevolg hebben dat de “strategisch gekozen” ligging van de verblijfplaatsen minder gunstig worden (energie verbruik vs. voedselaanbod). In het ergste geval worden de vleermuizen indirect gedwongen om op zoek te gaan naar strategisch beter gelegen verblijfplaatsen. Doordat over de gehele lengte van de projectlocatie, onder andere langs het fietspad en de groene zone ter hoogte van de faunatoren, een aaneengesloten groenstructuur wordt gecreëerd, blijft de functionaliteit van de vliegroute behouden. Ten aanzien van de huidige situatie krijgt de vliegroute een meer aaneengesloten karakter dan in de huidige situatie. Hierdoor wordt de vliegroute kwalitatief verbeterd en biedt het in de toekomst ook goede mogelijkheden voor meerdere vleermuizen om de reeds gerealiseerde faunatoren te kunnen bereiken. Qua verlichting blijft de intensiteit en de uitstraling op de vliegroute volgens de initiatiefnemer gelijk.

De projectlocatie maakt deel uit van een groter plangebied. In de toekomst zullen groenstructuren die in verbinding staan met de vliegroute binnen de projectlocatie behouden blijven en daar waar mogelijk versterkt.

6.1.5 Kamsalamander

Door de voorgenomen herprofilering en verlegging van de Noordersloot zal het huidige voortplantingswater deels komen te vervallen. Door de delen waar de meeste kamsalamanders zijn waargenomen te behouden, daarnaast extra poelen te realiseren en deze speciaal in te richten voor de kamsalamander zal het voortplantingshabitat van de kamsalamander kwalitatief niet achteruitgaan. In tegenstelling tot de huidige situatie wordt het waterbeheer afgestemd op de behoeftes van de kamsalamander. In dat opzicht wordt de kwaliteit van de waterhuishouding van het voortplantingswater verbeterd. Daarnaast zal door onder andere de realisatie van natuurvriendelijke oevers langs het nieuwe slootgedeelte de kwaliteit als voortplantingswater eveneens verbeterd worden.

Door het verwijderen van vegetatie langs het te dempen gedeelte van de Noordersloot en het verwijderen van beplanting ter plaatse van de tuinen aan de Heierhoevenweg, zal ook het landhabitat deels worden aangetast. Doordat het landhabitat ter hoogte van de Greenportlane in de vorm van stobben gehandhaafd blijft, hier zijn de meeste individuen meegenomen, en door tijdig nieuw landhabitat te creëren, het landhabitat kwalitatief niet afnemen. Door extra elementen als stobben te plaatsen en het beheer op de kamsalamander af te stemmen, zal de kwaliteit van het habitat juist toenemen.

Ondanks de maatregelen wordt een deel van de kamsalamanders wel gedwongen om het alternatieve voortplantings- en landhabitat te gaan zoeken. Hierdoor is er sprake van een tijdelijke verstoring. Daar de kamsalamanders wel binnen hun huidige leefgebied aanwezig blijven gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

De projectlocatie maakt deel uit van een groter plangebied. Gezien de relatieve kleinschaligheid van het leefgebied van de betreffende kamsalamanders, zullen toekomstige ontwikkelingen buiten de projectlocatie naar verwachting geen effect hebben op de kwaliteit van het leefgebied van de kamsalamander binnen de projectlocatie.

6.1.6 Levendbarende hagedis

Door de werkzaamheden aan het spoor en de aanleg van een extra spoorbaan, zal het leefgebied van de levendbarende hagedis ter hoogte van de projectlocatie tijdelijk in kwaliteit achteruitgaan omdat bepaalde delen tijdelijk ongeschikt worden. Tevens zal de migratiefunctie tijdelijk verslechteren. Gezien de kleine aantallen waargenomen levendbarende hagedissen, zal er echter voldoende leefgebied aanwezig blijven om de periode van werkzaamheden te overbruggen. In de nieuwe situatie zal over de gehele lengte van het spoor weer geschikt habitat aanwezig zijn. Daarnaast zullen de levendbarende hagedissen profiteren van de maatregelen ten aanzien van de kamsalamander en de das. Hierdoor zal het leefgebied van de levendbarende hagedis uiteindelijk er kwalitatief sterk worden verbeterd.

Ondanks dat het leefgebied voor de levendbarende hagedis verbetert, worden een aantal individuen wel gedwongen om het huidige leefgebied (tijdelijk) te verlaten. Hierdoor is er sprake van een tijdelijke verstoring. Daar de levendbarende hagedis wel binnen de projectlocatie aanwezig kan blijven gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

De projectlocatie maakt deel uit van een groter plangebied. Gezien de werkzaamheden aan het spoor binnen het grotere plangebied eenmalig zijn, zullen toekomstige ontwikkelingen buiten de projectlocatie geen effect hebben op de kwaliteit van het leefgebied van de levendbarende hagedis binnen de projectlocatie.

6.1.7 Eekhoorn

Door de kap van een deel van de bomen binnen de projectlocatie zullen een aantal nestbomen en een deel van het leefgebied van de eekhoorn ter plaatse verdwijnen. In de groene zone ten noorden van de spoorlijn worden voor de kap ook weer bomen aangeplant. In de eerste jaren zal het “nieuwe”

leefgebied een jonger karakter hebben dan de huidige situatie, waardoor het leefgebied de eerste jaren kwalitatief minder zal zijn voor de eekhoorn. Echter door het behoud en aanplant van onder andere walnootbomen, zal de eekhoorn voldoende voedsel en nestgelegenheid behouden binnen de projectlocatie.

Ondanks dat er voldoende voedsel en nestgelegenheid aanwezig blijft wordt de eekhoorn wel gedwongen om het huidige leefgebied deels te verlaten. Hierdoor is er sprake van een tijdelijke verstoring. Daar de eekhoorn wel binnen de projectlocatie aanwezig kan blijven gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

De projectlocatie maakt deel uit van een groter plangebied. Gezien de geïsoleerde ligging van het leefgebied van de betreffende eekhoorns, zullen toekomstige ontwikkelingen buiten de projectlocatie geen effect hebben op de kwaliteit van het leefgebied van de eekhoorn binnen de projectlocatie.

6.2 Effect werkzaamheden op kwantiteit

6.2.1 Rapunzelklokje

Door de voorgenomen plannen komen er groeiplaatsen van rapunzelklokje te vervallen. Na afloop vormen het spoortalud en de groenzone ten noorden van het spoor weer potentiële groeiplaatsen voor het rapunzelklokje. Doordat allerlei oeverhoekjes ten zuiden van het spoor niet meer terugkomen, zal het aantal potentiële groeiplaatsen in oppervlak licht afnemen.

6.2.2 Huismus

Door de werkzaamheden ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 gaan er 8 nestplaatsen van de huismus verloren en wordt het daarbij horende functionele leefgebied (± 1,5 ha) aangetast. Door het plaatsen van 16 duurzame nestkasten aan de faunatoren, behouden de betreffende huismussen ruim voldoende permanente nestgelegenheid en is er ruimte voor uitbreiding van de lokale populatie. De werkzaamheden hebben geen effect op nestplaatsen buiten de projectlocatie.

Door het treffen van inrichtingsmaatregelen blijft er tevens ruim 1,5 ha permanent functioneel leefgebied aanwezig. De werkzaamheden hebben geen effect op het oppervlak aan leefgebied voor de huismus buiten de projectlocatie.

6.2.3 Gewone grootoorvleermuis (vaste rust- en verblijfplaats)

Door de sloopwerkzaamheden gaan één zomer- en paarverblijfplaats en een mogelijke winterverblijfplaats van drie gewone grootoorvleermuizen. Door het tijdig aanbieden van een speciaal ingerichte faunatoren (in samenspraak met de heer H. Limpens van de Zoogdiervereniging) met een vergelijkbare dakconstructie en daarnaast 4 vleermuiskasten met meerdere compartimenten, hebben de gewone grootoorvleermuizen ruim voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden voor de zomer- en paarperiode en voor vorstvrije winterperiodes. Voor de strenge winterperiode is een speciale vleermuiskelder gerealiseerd, wederom in samenspraak met H. Limpens. De werkzaamheden hebben geen effect op verblijfplaatsen buiten de projectlocatie.

6.2.4 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute)

Door de voorgenomen plannen zal circa 1,5 km vliegroute en de daarmee samenhangend foerageermogelijkheden ten noorden van de spoorlijn een negatief effect ondervinden. Door inrichtingsmaatregelen blijft de vliegroute met foerageermogelijkheden over de gehele lengte van het spoor binnen de projectlocatie behouden. De werkzaamheden hebben hierdoor tevens geen effect op vliegroutes buiten de projectlocatie.

6.2.5 Kamsalamander (voortplantingswater en landhabitat)

Door de voorgenomen plannen komt er zowel voortplantingswater als landhabitat van de kamsalamander te vervallen. Door het tijdig treffen van inrichtingsmaatregelen wordt er uiteindelijk meer

voortplantingswater en landhabitat gecreëerd dan in de huidige situatie het geval is. De werkzaamheden hebben geen effect op leefgebied van de kamsalamander buiten de projectlocatie.

6.2.6 Levendbarende hagedis

Door de voorgenomen plannen komt er tijdelijk leefgebied van de levendbarende hagedis te vervallen. Door het treffen van inrichtingsmaatregelen, mede voor de das en kamsalamander, wordt er meer leefgebied voor de levendbarende hagedis gecreëerd dan in de huidige situatie het geval is. De werkzaamheden hebben geen effect op leefgebied van de eekhoorn buiten de projectlocatie.

6.2.7 Eekhoorn

Door de voorgenomen plannen komen er nestbomen als leefgebied van de eekhoorn te vervallen. Door het treffen van inrichtingsmaatregelen wordt er uiteindelijk meer leefgebied met nestbomen gecreëerd dan in de huidige situatie het geval is. De werkzaamheden hebben geen effect op leefgebied van de eekhoorn buiten de projectlocatie.

6.3 Effect werkzaamheden: monitoren

Tijdens en vooral voorafgaand aan de werkzaamheden zal ecologische begeleiding plaatsvinden door/en onder toezicht van ecologen van Econsultancy. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoeken naar alle relevante beschermde soortgroepen. Econsultancy heeft onder andere de ecologische projectbegeleiding uitgevoerd van infrastructurele- en civieltechnische projecten als de *aanleg van Buitenring Parkstad Limburg* (combinatie Boskalis-MNO Vervat NL BV / Rasenberg Wegenbouw BV / SA BESIX NV), de *realisatie van keersluis Heumen* (BESIX Nederland), *de renovatie van de sluiscomplexen Maasbracht, Born en Heel* (Combinatie Besix / Mourik) en de *realisatie van station Maastricht Noord met P&R-terrein* (Gemeente Maastricht / Provincie Limburg / Prorail). De medewerkers van Econsultancy zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, de Zoogdiervereniging, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), diverse vogelwerkgroepen en het Natuurhistorisch Genootschap Limburg. De ecologen van Econsultancy voldoen aantoonbaar aan de volgende door het Ministerie gestelde eisen en voorwaarden ten aanzien van ter zake kundige*.

* Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

Econsultancy bv is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

7 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

7.1 Rapunzelklokje

Staat van instandhouding
Het rapunzelklokje is een soort van matig voedselrijke gras- en hooilanden in het oostelijk rivierengebied en het zuidelijke deel van het Pleistoceen. Het rapunzelklokje komt optimaal voor in hooilanden, maar komt ook voor in begraasde graslanden, mits niet te intensief begraasd en bemest. In de pleistocene delen van het land staat Rapunzelklokje in schrale wegbermen, langs spoorwegen en in matige voedselrijke, vaak kalkhoudende graslanden en zomen. Het rapunzelklokje staat als Kwetsbaar op de Rode lijst, waarschijnlijk door vernietiging en vermesting van het habitat. Ondanks dat het rapunzelklokje op de Rode lijst staat is het plaatselijk in Limburg, het land van Cuijk en het IJsseldal nog veel aan te treffen. Trend sinds 1950: matig afgenomen (25-50%).

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?
De projectlocatie is gelegen in een van de regio's waar het rapunzelklokje relatief veel voorkomt. Het rapunzelklokje komt ook op meerdere plekken langs het spoor buiten de projectlocatie voor. Ook zonder maatregelen zou de lokale gunstige staat van instandhouding niet in het geding komen. Door het uitvoeren van de maatregelen, zoals verwoorden in hoofdstuk 8, blijft het rapunzelklokje voor de toekomst ook binnen het project gebied aanwezig.

Zorgvuldig handelen
In het bloeiseizoen, voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, zullen de desbetreffende bloeiende exemplaren (voor de zaadafzetting) binnen de projectlocatie worden uitgestoken en direct op een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de ingreep geplant worden. De te nemen maatregelen omtrent zorgvuldig handelen staan verder uitgewerkt in paragraaf 8.1.1 en 8.1.2

7.2 Huismus

Staat van instandhouding
Huismussen worden nagenoeg overal in Nederland aangetroffen waar geschikt broedgebied aanwezig is. Hij ontbreekt in gebieden met weinig bebouwing zoals grote delen van de Veluwe, het Lauwersmeergebied en grote delen van de meeste Waddeneilanden (Texel uitgezonderd). De huismus vermijdt bossen. De hoogste dichtheden komen voor in min of meer kleinschalig cultuurlandschap met verspreide bebouwing, vooral op de hoge gronden. Er is daarbij een duidelijke relatie tussen bewoning van mensen, kippen en ander vee en het voorkomen van de huismus.

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruit gegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Niet overal neemt de huismus af. In het landelijk gebied van hoog Nederland zijn de aantallen huismussen stabiel. In het stedelijk gebied neemt hij nog steeds af. Sinds de eeuwwisseling lijkt de broedpopulatie zich te herstellen; het is nog onduidelijk of dit een structureel herstel is of dat het een tijdelijke opleving betreft. De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?
De kleine kolonie ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 vormt géén op zichzelf staande levensvatbare populatie aangezien de jaarlijkse aanwas te laag zal zijn. Deze kolonie vormt een onderdeel van grotere kolonie aan de Dorperdijk. Het wegvallen van de kleine kolonie aan de Heierhoevenweg zou dan ook geen afbreuk doen van de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie van de huismus betekenen. Desalniettemin zal door de getroffen maatregelen de kleine populatie binnen de projectlocatie behouden blijven. Mogelijk kan de lokale gunstige staat van instandhouding hierdoor zelfs een kleine impuls krijgen.

Zorgvuldig handelen
Door onder andere rekening te houden met het broedseizoen van de huismus wordt het doden en verwonden van huismussen voorkomen. De te nemen maatregelen omtrent zorgvuldig handelen staan verder uitgewerkt in paragraaf 8.2.1, 8.2.2, 8.3.1 en 8.3.2.

7.3 Gewone grootoorvleermuis

Staat van instandhouding
De gewone grootoorvleermuis komt verspreid over heel Nederland voor, maar nergens in grote aantallen. De soort is sterk gebonden aan kleinschalig landschap en bosgebieden en is in de open polderlandschappen in West- en Noord-Nederland zeldzamer. Het aantal gewone grootoorvleermuizen in Nederland wordt geschat op minimaal 5.000 tot 7.500 dieren. Na een afname van de aantallen overwinterende gewone grootoorvleermuizen in de tweede helft van de vorige eeuw is de trend nu weer stabiel. De landelijke staat van instandhouding wordt in 2013 beoordeeld als matig gunstig.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?
Bij herinrichting van de projectlocatie komen er een zomer- en paarverblijfplaats en mogelijk een winterverblijfplaats te vervallen. De soort maakt gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. In de omgeving blijven naar verwachting voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden, voornamelijk boerderijen, beschikbaar voor de gewone grootoorvleermuis om in gebruik te nemen als vaste rust- en verblijfplaats. Hierdoor is het niet aannemelijk dat met het verdwijnen van de bebouwing aan de Heierhoevenweg 24 de lokale gunstige staat van instandhouding in het geding zou komen. Desalniettemin zijn er een faunatoren met in- en uitwendige verblijfmogelijkheden en een kelder als winterverblijfplaats bij strenge vorst voor de gewone grootoorvleermuis gerealiseerd. Hierdoor kunnen de gewone grootoren ook in de toekomstige situatie binnen de projectlocatie verblijven. Daarnaast blijven er, mede door heraanplant, voldoende foerageermogelijkheden binnen de projectlocatie behouden en blijft de vliegroute richting het bosgebied in oostelijke richting behouden. De gunstige staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis komt dan ook niet in het geding door de voorgenomen plannen binnen de projectlocatie.

Zorgvuldig handelen
Alvorens wordt begonnen met het slopen wordt de verblijfplaats in de juiste periode ongeschikt gemaakt op advies van een deskundige. Maatregelen met betrekking tot het ongeschikt maken van de verblijfslocatie zijn onder andere de verwijdering van elementen zoals de dakpannen en dakranden, regenpijpen, zonwering, luiken en dakgoten voor zover dit mogelijk. Bij de planning hiervan wordt tevens rekening gehouden met het broedseizoen van vogels. De klimatologische voorwaarden voor het periode waarop de maatregelen met betrekking tot het ongeschikt maken van de huidige verblijfslocatie uitgevoerd mogen worden zijn dat de avondtemperatuur boven de 10°C moet zijn en er geen sprake mag zijn van harde wind en regen. Daarnaast wordt tevens een controleronde uitgevoerd om de afwezigheid van vleermuizen vast te stellen. De te nemen maatregelen omtrent zorgvuldig handelen staan verder uitgewerkt in paragraaf 8.4.1, 8.4.2 en 8.5.2.

7.4 Gewone dwergvleermuis

Staat van instandhouding
De gewone dwergvleermuis komt in Nederland algemeen voor en is een wijd verbreide soort die in heel Nederland wordt waargenomen. Het is de meest algemene vleermuissoort in Nederland. Hij komt vooral in de bebouwde omgeving voor, zowel in het stedelijk gebied als op het platteland. Er zijn geen uitspraken te doen over aantalsontwikkelingen: er zijn geen aanwijzingen voor een af- dan wel toename in aantallen. De landelijke staat van instandhouding wordt in 2013 beoordeeld als gunstig.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?
Met betrekking tot de gewone dwergvleermuis is er geen sprake van het verwijderen van verblijfplaatsen. Het is indirect wel mogelijk dat de gewone dwergvleermuizen bepaalde foerageergebieden niet meer kunnen bereiken, omdat de vliegroute als ongeschikt wordt beschouwd. Et is lastig te bepalen in hoeverre dit essentiële gevolgen heeft voor de betreffende individuen. Naar verwachting zal gezien het om minder dan 10 exemplaren gaat, het geen afbreuk doen van de lokale gunstige staat van instandhouding. Om deze onzekerheid weg te nemen wordt de vliegroute door extra aanplant versterkt en blijven / worden er foerageermogelijkheden behouden/ gecreëerd. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt dan ook zeker niet in het geding door de voorgenomen plannen binnen de projectlocatie.

Zorgvuldig handelen
Door rekening te houden met het vliegseizoen van vleermuizen (en het broedseizoen van vogels) wordt voorkomen dat de gewone vleermuizen tijdelijke verstoring ondervinden van de voorgenomen plannen. De te nemen maatregelen omtrent zorgvuldig handelen staan verder uitgewerkt in paragraaf 8.5.1 en 8.5.2.

7.5 Kamsalamander

Staat van instandhouding
De kamsalamander komt vooral voor in de oostelijke helft van het land: in grote lijnen ten oosten van de A27 en A28 en in Zeeuws Vlaanderen. Hij volgt daarbij het rivieren- en bekenpatroon. Na 1950 gaat de verspreiding van de kamsalamander in Nederland sterk achteruit. Dit heeft vooral te maken met de intensivering van de landbouw, waardoor overhoekjes en poelen verdwijnen, maar ook door versnippering en veranderingen in het landgebruik. De kamsalamander is erg gevoelig voor het verdwijnen, aantasten en isoleren van zijn leefgebieden. De landelijke trend in het aantal kamsalamanders laat een matige toename zien. De landelijke staat van instandhouding wordt in 2013 beoordeeld als gunstig.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?
Doordat een deel van het voortplantingswater en landhabitat verdwijnt, is er een kans dat dit op de langere termijn negatief van invloed kan zijn op de lokale staat van in standhouding. Door het treffen van maatregelen in de vorm van onder andere het realiseren van poelen, het inrichten van een kamsalamandervriendelijk landhabitat langs het nieuwe tracé van de Noordersloot, het creëren natuurvriendelijke oevers bij het nieuwe gedeelte van de Noordersloot en de waterhuishouding op de behoefte van de kamsalamander af te stemmen, zal er juist een positieve impuls worden gegeven aan de lokale populatie van de kamsalamander. De gunstige staat van instandhouding van de kamsalamander komt dan ook niet in het geding door de voorgenomen plannen binnen de projectlocatie.

Zorgvuldig handelen
Mede door zowel bij werkzaamheden ter plaatse van het voortplantingswater als ter plaatse van het landhabitat rekening te houden met de gevoelige periodes van de kamsalamander wordt het doden of verwonden van dieren zoveel als redelijkerwijs mogelijk is voorkomen. De te nemen maatregelen omtrent zorgvuldig handelen staan verder uitgewerkt in paragraaf 8.6.1, 8.6.2, 8.7.1 en 8.7.2.

7.6 Eekhoorn

Staat van instandhouding
De eekhoorn komt in grote delen van Nederland voor, vooral in Drenthe, Overijssel, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Ook in de duinen van Noord- en Zuid-Holland komen eekhoorns voor. Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. In de zestiger jaren zorgde een virusziekte ervoor dat de eekhoorn zeldzaam werd, maar na 1970 heeft weer herstel plaatsgevonden. De populatie van de eekhoorn is sinds het begin van de meetreeks in 1996 opnieuw matig afgenomen, en ook de laatste 10 jaar is er sprake van een matige afname.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?
Aangezien binnen de projectlocatie slechts één “paartje” van de eekhoorn aanwezig is, zullen de voorgenomen plannen niet negatief van invloed zijn op de lokale gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn. In het bosgebied in oostelijke richting komt een grotere populatie van de eekhoorn voor. Ondanks dat de eekhoorns die binnen de projectlocatie voorkomen naar verwachting voldoende uitwijkmogelijkheden hebben, blijft binnen de projectlocatie, mede door de aanplant van extra bomen, geschikt leefgebied voor de eekhoorn aanwezig. De gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn komt dan ook niet in het geding door de voorgenomen plannen binnen de projectlocatie.

Zorgvuldig handelen
Mede door bij de kapwerkzaamheden naast broedvogels, rekening te houden met de gevoelige periode van de eekhoorn wordt het doden of verwonden van een eekhoorn voorkomen. De te nemen maatregelen omtrent zorgvuldig handelen staan verder uitgewerkt in paragraaf 8.9.1 en 8.9.2.

7.7 Levendbarende hagedis

Staat van instandhouding
De levendbarende hagedis is de meest algemeen voorkomende reptielensoort in Nederland. In Nederland komt de levendbarende hagedis vooral voor op de pleistocene zandgronden. Hij komt niet in de duinen voor, met uitzondering van Terschelling en plaatselijk in Zeeland. Behalve in natuurgebieden komt de soort ook vaak buiten natuurgebieden voor. In gebieden met mozaïeken van natte en droge delen komt de soort in combinatie met de zandhagedis voor. In andere gevallen is er weinig overlap in voorkomen. De soort neemt in Nederland sterk af, evenals in de rest van West-Europa.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding?
De langs het spoor waargenomen exemplaren van de levenbarende hagedis behoren naar verwachting tot de kernpopulatie binnen Park Zaarderheiken. De individuele dieren langs het spoor vormen geen op zich zelf staande populatie. Wel kan hier sprake zijn van een kleine metapopulatie van de kern populatie binnen Park Zaarderheiken. Mede gezien het kleine aantal dieren, het gedeelte met de meeste waarnemingen onaangetast blijft en de werkzaamheden van tijdelijke aard zijn, zal er geen negatief effect zijn op de lokale gunstige staat van instandhouding. Daarnaast zal de levendbarende hagedis profiteren van de toekomstige inrichting voor onder andere de das en kamsalamander.

Zorgvuldig handelen
Mede door bij de werkzaamheden ter plaatse van het spoor(talud) rekening te houden met de gevoelige periodes van de levendbarende hagedis wordt het doden of verwonden van dieren zoveel als redelijkerwijs mogelijk is voorkomen. De te nemen maatregelen omtrent zorgvuldig handelen staan verder uitgewerkt in paragraaf 8.8.1 en 8.8.2.

8 MAATREGELEN

8.1 Rapunzelklokje

8.1.1 Te nemen maatregelen

Voor rapunzelklokje zullen in het bloeiseizoen, voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, de desbetreffende bloeiende exemplaren (voor de zaadafzetting) binnen de projectlocatie worden uitgestoken en direct op een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de ingreep geplant worden. Daarnaast zullen van een aantal rapunzelklokjes nabij de Grubbenvorsterweg zaden verzameld worden. Deze zaden zullen worden gedroogd, zodat na afronding van de ingreep, deze ingezaaid kunnen worden langs het spoortracé binnen de projectlocatie. Alle voorgaande beschreven maatregelen zullen worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake kundige.

8.1.2 Locatie en tijdstip maatregelen

In figuur 27 is visueel weergegeven welke maatregelen op welke locatie getroffen zullen worden en in welk seizoen en jaar.

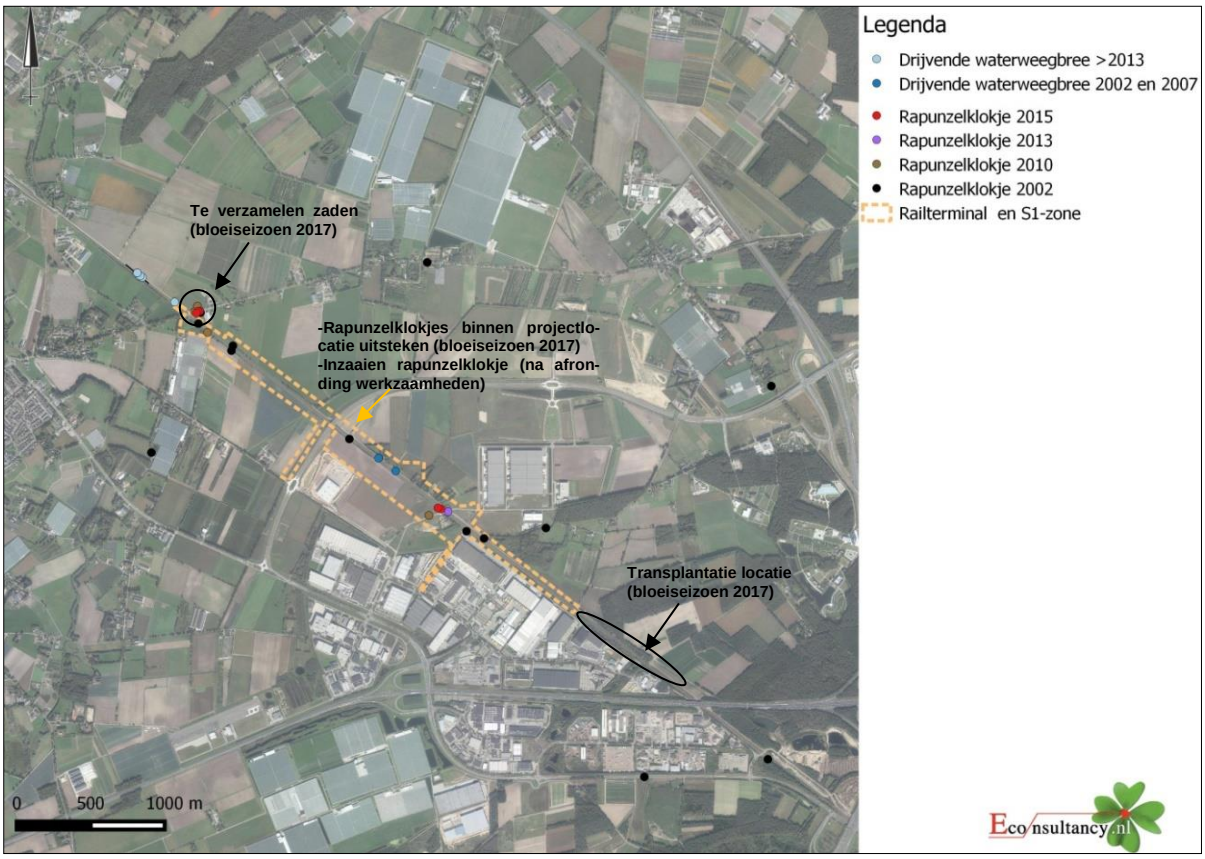

Figuur 27. Overzicht locaties maatregelen.

8.1.3 Doel maatregel

Door het treffen van bovenstaande maatregelen zal de functionaliteit die de projectlocatie heeft voor rapunzelklokje behouden blijven en komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding. Door de maatregelen worden hopelijk de groeiplaatsen van rapunzelklokje uitgebreid.

8.1.4 Effectiviteit maatregel

Doordat twee methodieken toegepast worden, transplantatie en inzaaien, zal het succes worden vergroot dat rapunzelklokje groeiplaatsen behoudt tijdens en na uitvoering van de werkzaamheden. Dit zowel binnen als buiten de projectlocatie, waardoor mogelijk de groeiplaatsen in de toekomstige situatie uitbreiden.

8.2 Huismus (broedplaats)

8.2.1 Te nemen maatregelen

Vanwege de geplande wijziging van een woonfunctie naar een industrieterrein ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 te Venlo zullen de aanwezige nestgelegenheden van huismussen op een duurzame wijze gemitigeerd worden. Hiervoor worden er diverse maatregelen getroffen. De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende drie stappen:

a. alternatieve nestplaatsen aanbieden tijdig voorafgaand aan het verlies van de huidige nestplaatsen;
b. bebouwing voor de ingreep ongeschikt maken voor huismussen;
c. rekening houden met de kwetsbare periode voor huismus.

Voor wat betreft het aantal te realiseren nestgelegenheden wordt in de soortenstandaard voor huismus van het Ministerie van EZ vermeld dat het aantal verloren nesten dient te worden gecompenseerd door minimaal tweemaal zoveel nestlocaties. Het gaat hierbij om het plaatsen van minimaal 16 duurzame mussenkasten.

8.2.2 Locatie en tijdstip maatregelen

Voor de alternatieve nestplaatsen zullen direct duurzame nestlocaties (Vivara NKBI 01, figuur 28) aangeboden worden.

Figuur 28. Voorbeeld huismusnestkast Vivara NKBI 01.

Daarbij geldt conform de soortenstandaard voor de huismus van het Ministerie van EZ, dat er tussen de oplevering van de nieuwe duurzame nestgelegenheden en het verwijderen van de huidige nestplaatsen een gewenningsperiode moet zitten van minimaal 3 maanden. Voor 1 juni 2016 zijn aan de reeds in april 2016 gerealiseerde faunatoren 16 duurzame mussenkasten opgehangen onder begeleiding van een ter zake kundige.

De toren staat op circa 125 meter afstand ten westen van de huidige nestlocaties. De huidige broedlocatie, met 8 paar, vormt géén op zichzelf staande levensvatbare populatie aangezien de jaarlijkse aanwas te laag zal zijn. Aldus de soortstandaard verdwijnen dergelijk kleine kolonies op den duur en zijn deze afhankelijk van grotere kolonies in de omgeving. De meest dichtbijgelegen kolonie ligt op circa 800 meter zuidwestelijk, aan de Dorperdijk 17 te Sevenum. Gelet op het landelijk karakter en de lokale verspreiding van de huismus wordt het als zeer waarschijnlijk geacht dat de huidige kolonie uitwisseling kent met huismussen uit de kolonies die westelijk gelegen liggen van de huidige locatie. Door de alternatieve locaties circa 125 meter ten westen aan te bieden, zijn deze iets dichter bij bestaande kolonies gelegen.

Betreffende de plaatsing van de nestgelegenheden is rekening gehouden met de natuurlijke nestplaatskeuze van huismussen die de wens hebben om in clusters te broeden. Zodoende zijn de alter-

natieve nestgelegenheden nabij elkaar geplaatst, op minimaal 3 meter hoogte, waarbij tussen de nestgelegenheden een minimale afstand van 50 centimeter is gehanteerd. Daarnaast is het van groot belang dat op het heetst van de dag de nestgelegenheden niet in de volle zon hangen, zodoende heeft plaatsing aan de noord- en/of oostzijde van de toren plaatsgevonden.

Na het tijdig realiseren van de duurzame alternatieve nestlocaties worden de vastgestelde nestlocaties aan de Heierhoevenweg 24 ongeschikt gemaakt als nestgelegenheid voor de huismus. Dit gebeurt buiten het broedseizoen dat voor huismussen in zijn algemeenheid loopt, van april tot en met augustus. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan het eerder beginnen of later eindigen. Hiermee wordt in overleg met een ter zake kundige rekening gehouden.

Zie figuur 29 voor een overzicht van de waarnemingen van huismus en de contouren rondom de Heierhoevenweg 24 met daarbij de alternatieve nestlocatie. In tabel IX is een ecologisch planning opgenomen.

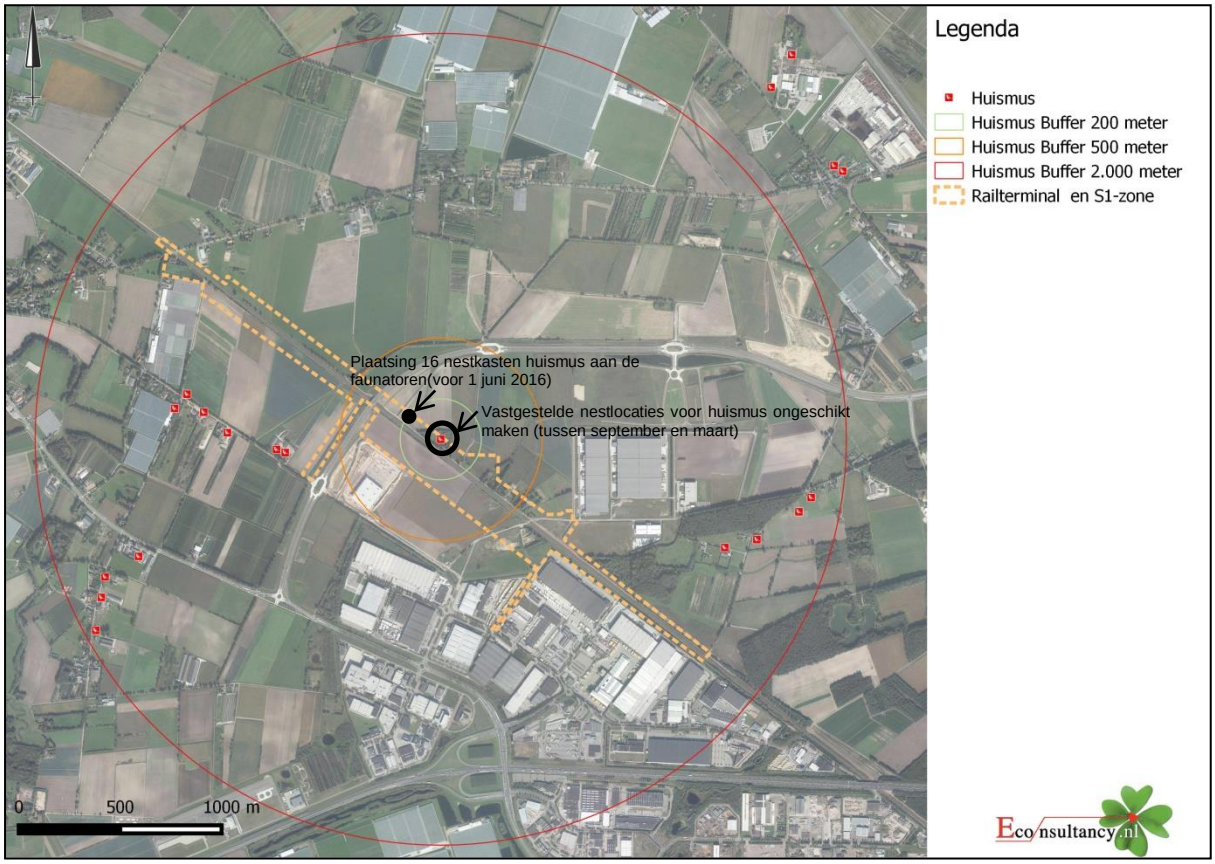

Figuur 29. Contouren rondom de te verwijderen broedplaatsen van huismus aan de Heierhoevenweg 24 en locatie alternatieve nestgelegenheid.

Tabel IX. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. huismus (broedplaats)

	1e jaar											
werkzaamheden	**jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 1: 16 alternatieve broedplaatsen huismus realiseren 3 maanden voorafgaand aan verwijdering nestgelegenheid												
Stap 2: 3 maanden na aanbieden alternatief de bebouwing projectlocatie ongeschikt maken als broedlocatie huismusbuiten broedseizoen												
Gevoelige periode huismus (broedplaats)	koude perioden											koude perioden
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode											
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)											
	meest ongunstige periode											

	2e jaar											
werkzaamheden	**jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 1: 16 alternatieve broedplaatsen huismus realiseren 3 maanden voorafgaand aan verwijdering nestgelegenheid												
Stap 2: 3 maanden na aanbieden alternatief de bebouwing projectlocatie ongeschikt maken als broedlocatie huismusbuiten broedseizoen												
Gevoelige periode huismus (broedplaats)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												
	minst ongunstige periode											
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)											
	meest ongunstige periode											

8.2.3 Doel maatregel

Het doel van de maatregel is om de nestgelegenheid van de huismus op lokaal niveau duurzaam te handhaven.

8.2.4 Effectiviteit maatregel

Door het treffen van de bovengenoemde maatregelen zal de functionaliteit van de broedende huismussen ter plaatse van de Heierhoevenweg 24 aanwezig blijven binnen het functioneel leefgebied. Daarnaast kunnen de huismussen blijven uitwisselen met de dichtstbijzijnde levensvatbare kolonie. Naast het aanbieden van duurzame alternatieve broedplaatsen is de beschikbaarheid van voedsel en beschutting minstens zo belangrijk. Hier wordt nader op ingegaan in paragraaf 8.3.

8.3 Huismus (functioneel leefgebied)

8.3.1 Te nemen maatregelen

In de huidige situatie bestaat het leefgebied voor huismussen vooral uit opgaand groen, onkruidhoekjes en worden er kippen gehouden. Deze situatie is voor de huismussen dermate ideaal dat het wegvallen van één van de elementen de stand nadelig kan beïnvloeden. Derhalve worden in de nieuwe situatie maatregelen genomen waarbij beschutting en voedselbeschikbaarheid, evenals de beschikbaarheid van water en de mogelijkheid om stofbaden te nemen gegarandeerd wordt.

In de nieuwe situatie worden maatregelen getroffen om het functioneel leefgebied te garanderen en die eveneens zorg dragen voor de gunstige instandhouding van huismussen binnen de projectlocatie. Gedurende de uitvoeringsfase en de realisatiefase blijft het huidig aanwezige groen in de S1-zone zoveel mogelijk gehandhaafd. Wel zal er in de S1-zone extra groen aangeplant worden en worden poelen gerealiseerd. In de nieuwe situatie zal voldoende gezorgd worden voor voldoende dekking en voedselbeschikbaarheid. Dit zal gebeuren door de realisatie van onderstaande punten indien deze niet of te weinig aanwezig zullen zijn:

- aanplant van heggen, doornige struiken en groenblijvende heesters, bijvoorbeeld beukhaag, meidoorn, liguster;
- aanplant van wintergroene struiken en ander verticaal wintergroen, bijvoorbeeld conifeer en klimop;
- creëren van onkruidruigten (straatgras, herderstasje, weegbree zijn favoriete onkruiden);
- aanbieden van strobalen en/of een grote berg snoeihout
- creëren van voldoende drinkwater, bijvoorbeeld aanleg van een vijver/poel met ondiepe gedeeltes;
- creëren van voldoende mogelijkheden voor nemen van stofbaden door zandige plekken te realiseren;
- Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

Eventuele gazons zullen op een dusdanige wijze beheerd worden dat deze tot bloei en tot zaad kunnen komen van grassen en kruiden ter bevordering van de voedselbeschikbaarheid.

8.3.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De maatregelen zullen in de directe omgeving (circa 200 meter) van de (nieuwe) nestlocaties plaatsvinden. Eveneens geldt voor de groenverwijdering in de S1-zone dat valt binnen het functioneel leefgebied van de huismus deze niet verwijderd wordt in de voor huismussen kwetsbare periode.

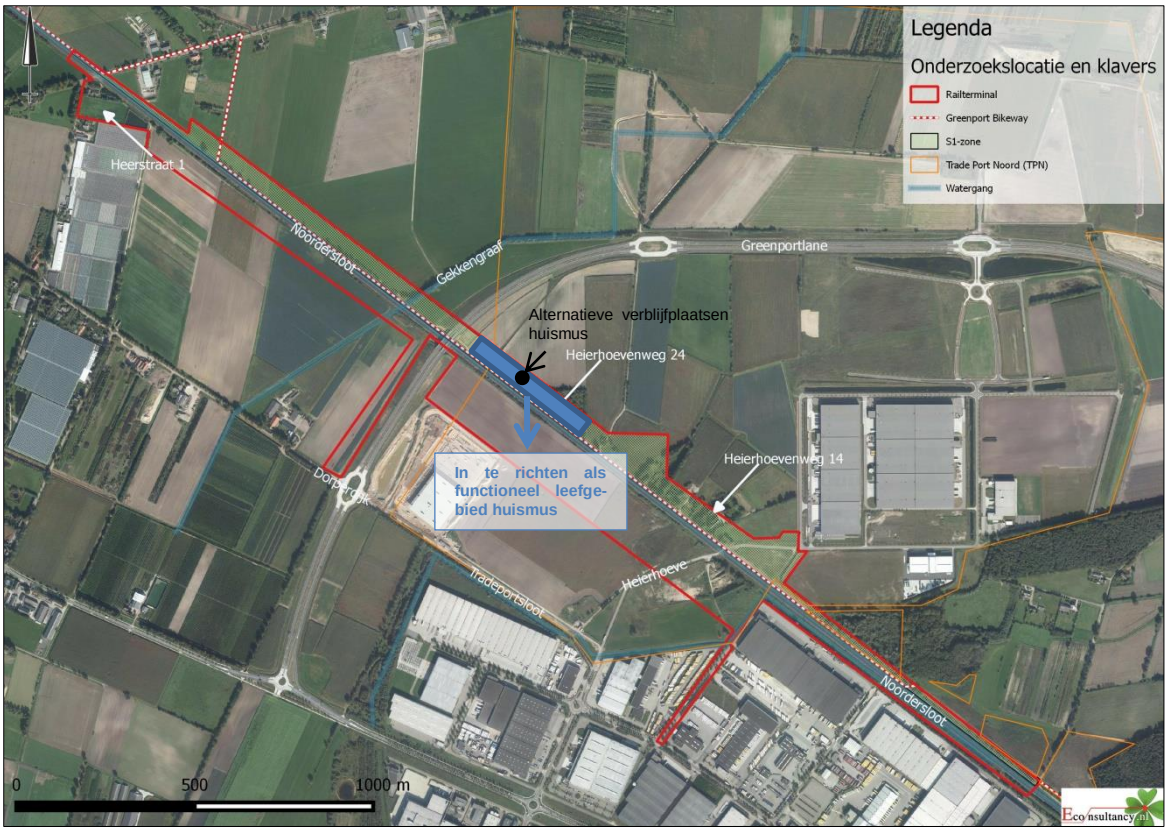

Figuur 30. Contouren rondom de te verwijderen broedplaatsen van huismus aan de Heierhoevenweg 24 en locatie alternatieve nestgelegenheid.

Tabel X. Ecologische planning werkzaamheden 1e jaar t.a.v. huismus (functioneel leefgebied)

	1e jaar											
werkzaamheden	**jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 1: Inrichten nieuwe locatie functioneel leefgebied huismus												
Stap 2: Groenverwijdering van te verdwijnen leefgebied												
Gevoelige periode huismus (functioneel leefgebied)	koude periode										koude periode	
Gevoelige periode algemene broedvogels												

	minst ongunstige periode
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)
	meest ongunstige periode

Tabel XI. Ecologische planning werkzaamheden 2e jaar t.a.v. huismus (functioneel leefgebied)

	2e jaar																							
werkzaamheden	**jan.**		**febr.**		**maart**		**april**		**mei**		**juni**		**juli**		**aug.**		**sept.**		**okt.**		**nov.**		**dec.**	
Stap 1: Inrichten nieuwe locatie functioneel leefgebied huismus																								
Stap 2: Groenverwijdering van te verdwijnen leefgebied																								
Gevoelige periode huismus (functioneel leefgebied)																								
Gevoelige periode algemene broedvogels																								

	minst ongunstige periode
	minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop (weersomstandigheden niet extreem koud)
	meest ongunstige periode

8.3.3 Doel en effectiviteit maatregel

De eerder genoemde maatregelen hebben eveneens tot doel de huismussen op lokaal niveau niet te benadelen ten op zichtte van de huidige situatie. Daarnaast vullen ze aan op de mitigerende maatregelen die nodig zijn om de alternatieve broedgelegenheden geschikt te maken.

8.4 Gewone grootoorvleermuis (vaste rust- en verblijfplaats)

8.4.1 Te nemen maatregelen

Vanwege de werkzaamheden binnen de projectlocatie zal de bebouwing worden gesloopt. Hiervoor komt in de omgeving bedrijfsbebouwing voor in de plaats. Doordat de aanwezige bebouwing gebruikt wordt door drie gewone grootoorvleermuizen als verblijfplaats zullen hiervoor maatregelen getroffen worden. Zowel ten tijde van de werkzaamheden als tijdens de nieuwe situatie zullen gewone grootoorvleermuizen voldoende gelijkwaardige potentiële verblijfslocaties hebben in de directe omgeving van de huidige verblijfplaats.

Door middel van een aantal maatregelen wordt er voor gezorgd dat de sloop geen negatief effect heeft op de instandhouding van de gewone grootoorvleermuis op de betreffende locatie. Hiertoe is voor elke aan te tasten of te verwijderen verblijfplaats vier nieuwe verblijfplaatsen aan te bieden. De verblijfplaatsen zullen:

- functioneel zijn voor vleermuizen, geruime tijd alvorens de oude verblijfslocaties ongeschikt zijn gemaakt;
- zoveel mogelijk in dezelfde eigenschappen voorzien als de oorspronkelijke verblijfplaatsen;
- verschillende microklimaten aanbieden;
- op een locatie gerealiseerd worden die minstens van gelijke kwaliteit is als de huidige situatie;
- permanente voorzieningen inwendig in het gebouw te zijn aangebracht of als combinatie inwendig en uitwendig;
- invliegopening op voldoende hoogte hebben (minimaal 3 meter) waarbij rekening wordt gehouden met de aanvliegroute, vrije vliegruimte en de aan-/afwezigheid van licht;
- niet gerealiseerd worden op een locatie met veel verstoring en die bereikbaar is voor predatoren.

Gezien het slopen van de bebouwing bestaat de kans dat vleermuizen verwond en/of gedood worden. Hier zijn eveneens maatregelen voor nodig om te voorkomen dat er zich nog vleermuizen bevinden in de bebouwing. Alvorens wordt begonnen met het slopen wordt tijdig, in de juiste periode, de verblijfplaats ongeschikt gemaakt op advies van een deskundige. Maatregelen met betrekking tot het ongeschikt maken van de verblijfslocatie zijn onder andere de verwijdering van elementen zoals de dakpannen en dakranden, regenpijpen, zonwering, luiken en dakgoten voor zover dit mogelijk.

Alternatieve zomer- en paarverblijfplaats voor de drie gewone dwergvleermuizen zijn aangeboden middels een vleermuizentoren met eenzelfde dakpannen dak als in de huidige situatie. Daarnaast zijn er vier vleermuiskasten (type A) aan de toren opgehangen. De toren is in april 2016 geheel gerealiseerd om ruimschoots aan de gewenningsperiode te voldoen. Delen hout van de oude verblijfplaats en uitwerpselen zullen tijdens de sloop verplaatst worden naar de interne ruimte van de toren om de geur te bevorderen. Als alternatieve winterverblijfplaats, die mogelijk aanwezig is in de te slopen bebouwing, zal op korte termijn een vleermuizenkelder gerealiseerd worden in de aan te leggen grondwal nabij de vleermuizentoren. De toren en de kelder zijn ontworpen in samenspraak met de heer H. Limpens van de Zoogdiervereniging. Dit om het succes van de functionaliteit van de toren en de kelder te garanderen en om de aantallen grootoorvleermuizen in de toekomstige situatie hopelijk te vergroten alsmede de aanwezige soorten. Daarnaast is de toren voorzien van een spouwmuur en intern met diverse structuren en verblijfsmogelijkheden. Zie figuren XX t/m XX voor een overzicht van de ontwerpen van de kelder en de toren.

Alle maatregelen zullen uitgevoerd worden onder begeleiding van een ter zake kundige.

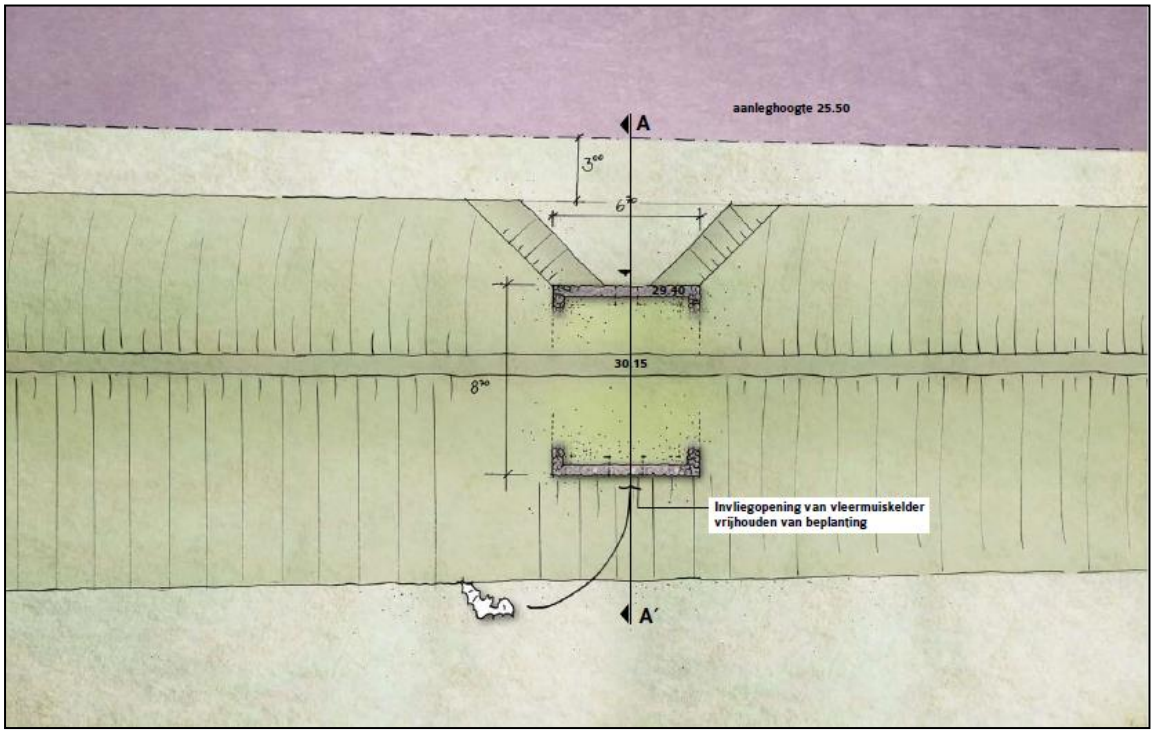

Figuur 31. Bovenaanzicht van de vleermuiskelder die in de grondwal gerealiseerd wordt, tekening exclusief de te realiseren dwarswandjes.

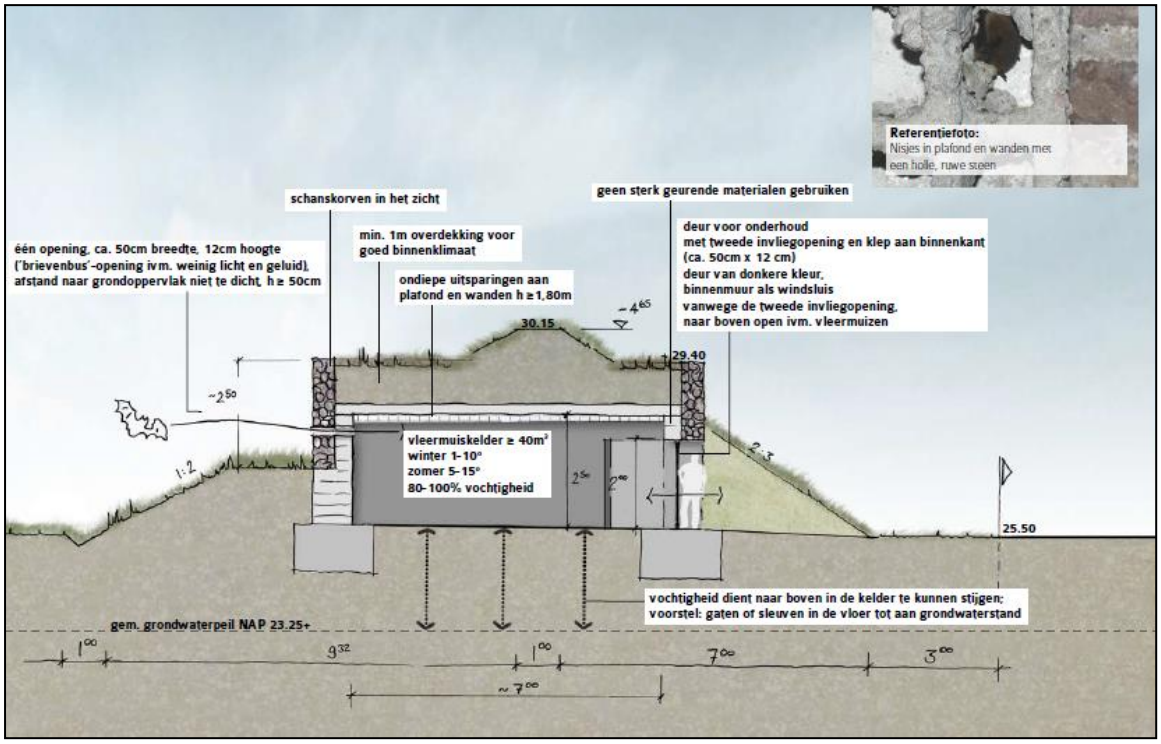

Figuur 32. Doorsnede van de vleermuiskelder.

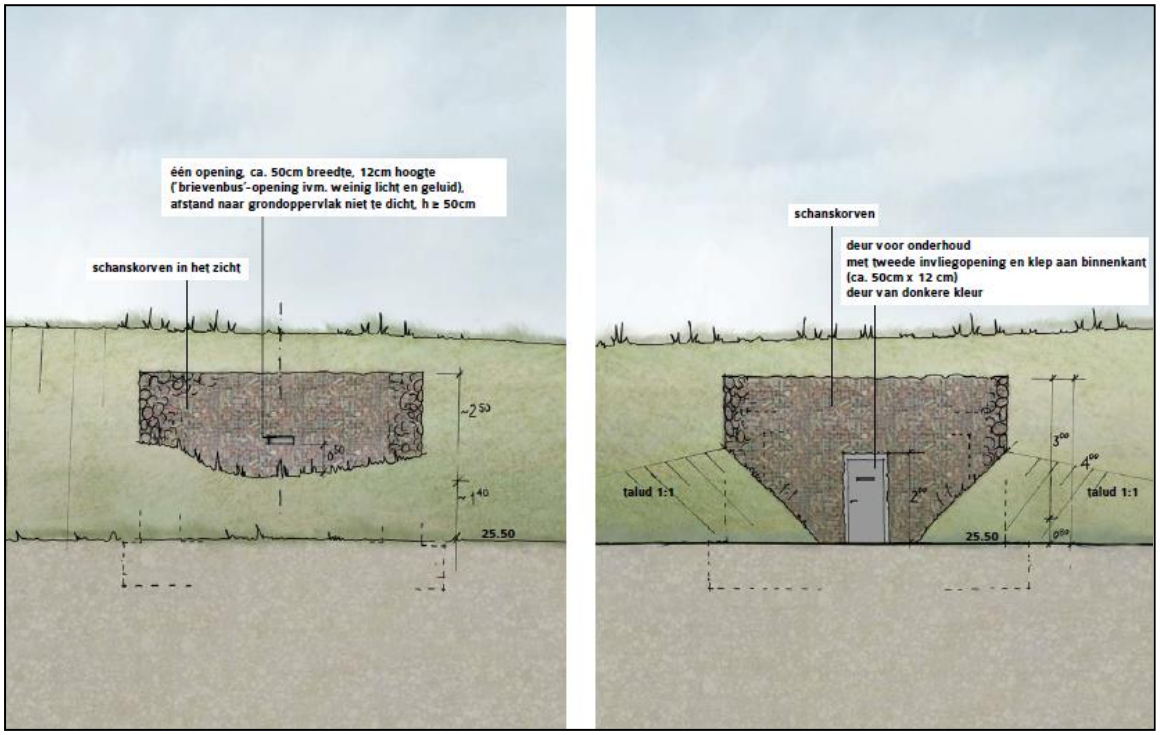

Figuur 33. De twee vooraanzichten van de vleermuiskelder waarbij de hoogte maximaal 5 cm worden ivm predatoren.

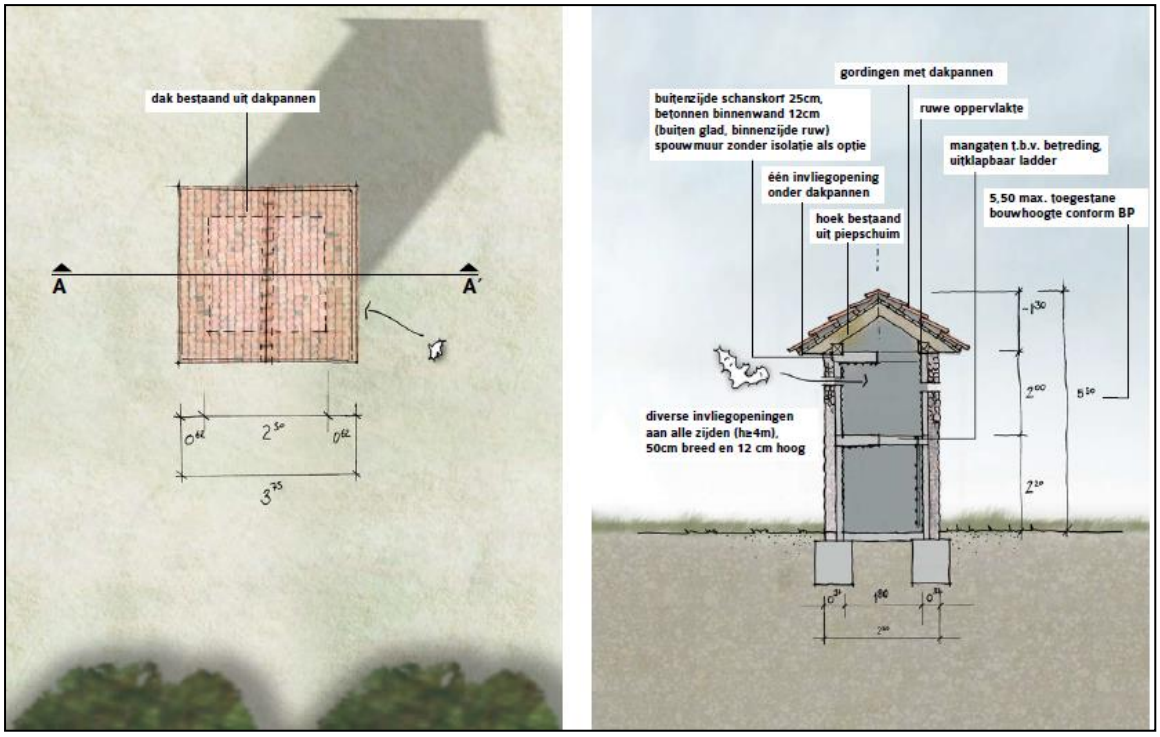

Figuur 34. Bovenaanzicht en doorsnede van de vleermuistoren.

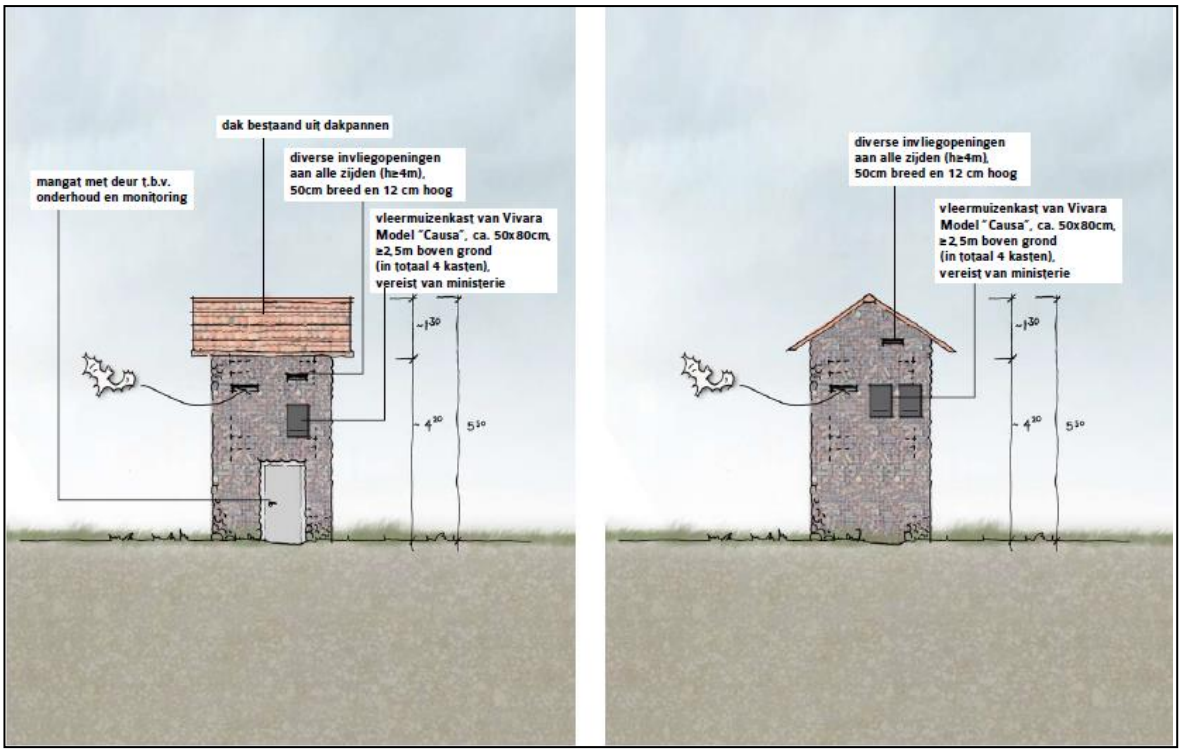

Figuur 35. Zijaanzicht van de vleermuistoren, waarbij de toegangsopening hoger vanaf maaiveld is gekomen.

Figuur 36. Enkele foto's van de vleermuistoren.

8.4.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De permanente verblijfplaatsen zijn gecreëerd binnen het functioneel leefgebied van de gewone grootoorvleermuizen. De gewone grootoorvleermuis foerageert veelal binnen 3 km afstand van de verblijfplaats. Bij minder geschikt foerageergebied kan de straal van het foerageergebied oplopen tot 10 km. De afstand tussen zomer- en winterverblijfplaatsen kunnen echter enkele tientallen kilometers zijn. De vervangende verblijfplaatsen zijn binnen 100 à 200 meter van de te verwijderen verblijfplaats gerealiseerd zie figuur 37. De geplande werkzaamheden mogen niet de rust verstoren van de vervangende verblijfplaatsen.

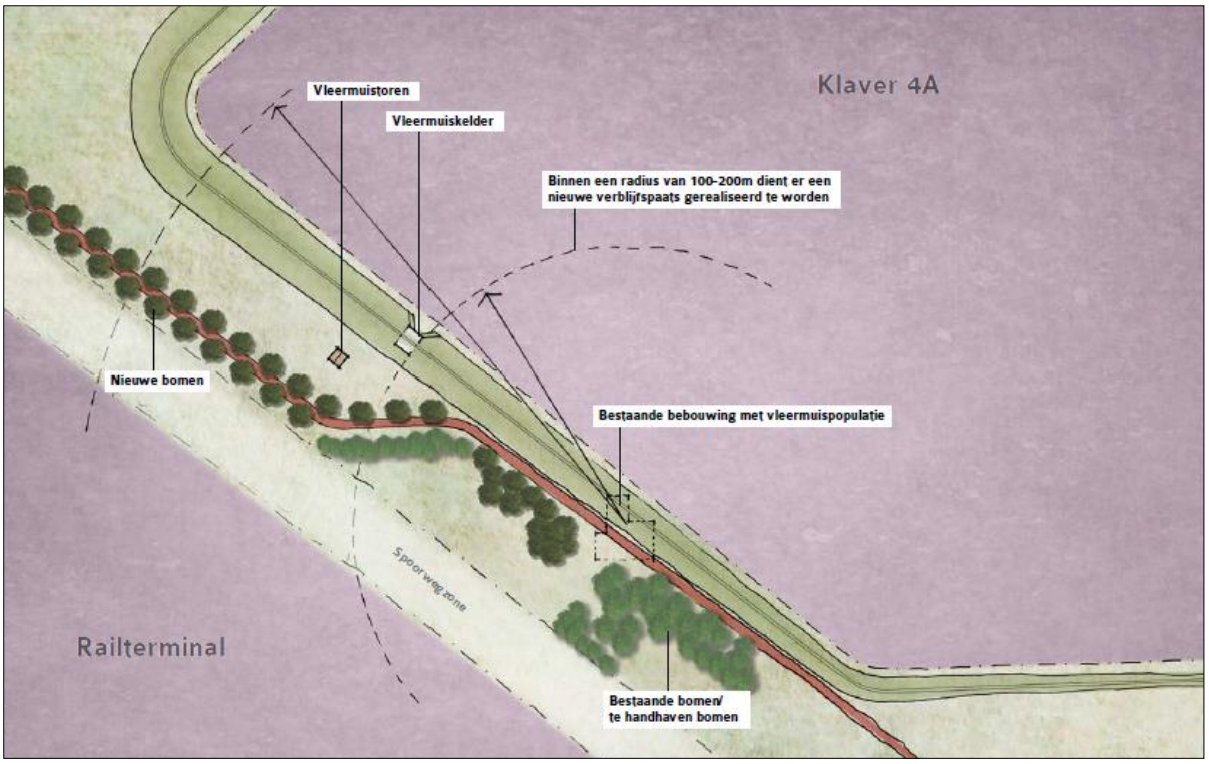

Figuur 37. Ligging van de toren en de kelder t.o.v. de bestaande verblijfplaats, situatieschets zonder groenaanplant en aanleg poelen.

Tabel XII geeft de ecologische planning m.b.t. het ongeschikt maken van de bebouwing t.a.v. grootoorvleermuizen weer. In de tabel is rekening gehouden met de gevoelige periodes waarin gewone grootoorvleermuizen, op basis van protocollair onderzoek, van de te slopen bebouwing gebruik maken. Bij de planning van de stappen is tevens rekening gehouden met het broedseizoen van vogels. De klimatologische voorwaarden voor het periode waarop de maatregelen met betrekking tot het ongeschikt maken van de huidige verblijfslocatie uitgevoerd mogen worden zijn dat de avondtemperatuur boven de 10°C moet zijn en er geen sprake mag zijn van harde wind en regen.

Tabel XII. Ecologische planning t.a.v. gewone grootoorvleermuis (paar- en winterverblijf)

werkzaamheden	1e jaar																							
	jan.		febr.		maart		april		mei		juni		juli		aug.		sept.		okt.		nov.		dec.	
Stap 1: realisatie alternatieve verblijfplaatsen gewone grootoorvleermuis minimaal 1 maand actieve periode, voorafgaand aan sloop					vleermuistoren																			
													vleermuiskelder											
Stap 2: groenaanplant en aanleg poelen rondom alternatieve verblijflocaties																								
Stap 3: vleermuisongeschikt maken minimaal 3 dagen voorafgaand aan sloop, mits avondtemperatuur minimaal 10 graden Celsius is en geen regen en harde wind																								
Stap 4: bebouwing slopen en houten balken waaraan de grootoren hingen en uitwerpselen verplaatsen naar interne ruimte toren																								
Gevoelige periode gewone grootoorvleermuis bij jaarrond gebruik																								
Gevoelige periode algemene broedvogels																								

	minst ongunstige periode (maar altijd weersafhankelijk)
	ongeschikt maken mogelijk minst ongunstige periode, afhankelijk van klimatologische omstandigheden en seizoensverloop en of er geen grote aantallen vleermuizen aanwezig zijn
	meest ongunstige periode

8.4.3 Doel en effectiviteit maatregel

Doordat de alternatieve verblijfplaatsen nabij de te verwijderen verblijfplaats aanwezig zullen zijn, zal de kans op het in gebruik name groot zijn. Daarnaast zijn de alternatieve aangepast aan de huidig aanwezige verblijfplaats en zijn er daarnaast extra verblijfsmogelijkheden in diverse vormen aangeboden, waardoor de kans op in gebruik name vergroot is. De alternatieve verblijfsmogelijkheden zijn zeer divers in klimatologische omstandigheden. Daarnaast blijft het bestaande groen in de S1-zone zoveel mogelijk gehandhaafd en wordt er groen aangeplant en poelen gerealiseerd. Hierdoor komt er rondom de nieuwe verblijfplaatsen beschutting en foerageermogelijkheden.

8.5 Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute)

8.5.1 Te nemen maatregelen

Om er zorg voor te dragen dat de gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen, die in de huidige situatie gebruik maken van de vliegroute langs de Heierhoevenweg te Venlo, niet worden benadeeld is het van belang dat de aanwezige vliegroute functioneel blijft. Om de effecten van de geplande herinrichting tot een minimum te beperken is het van belang dat onderstaande combinatie van maatregelen uitgevoerd zal worden, zodat in de S1-zone een functionele vliegroute aanwezig blijft. De maatregelen die genomen worden betreffen:

- Het creëren van een alternatieve vliegroute door middel van de aanplant van vergelijkbare opgaande (inheemse) begroeiing waarbij deze zo goed mogelijk de oorspronkelijke situatie zal (gaan) benaderen wat betreft hoogte, dichtheid, structuur, e.d.;
- De nieuw te creëren vliegroute zal aansluiten op de reeds bestaande vliegroute(s), foerageergebieden, (kraam)kolonies en/of andere verblijven;
- Er zal rekening gehouden worden met de lichtval van andere lichtbronnen in de omgeving, minimaal één van de zijdes van de nieuwe vliegroute zal niet beschenen worden met voor vleermuizen hinderlijk licht;
- Het gebruik van lichtbronnen in de directe omgeving van de vliegroute wordt zoveel mogelijk beperkt en indien lichtbronnen gebruikt worden zal hierbij gebruik gemaakt worden van lichtbronnen die niet hinderlijk zijn voor vleermuizen;
- Lichtbronnen in de directe omgeving zullen een zo beperkt mogelijke duur branden, dit kan gereguleerd worden middels verlichtingsregimes en/of instellingen op basis van tijd, beweging;

Alle boven genoemde maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake kundige. Gezien er tijdens het reeds uitgevoerde aanvullend veldonderzoek ter plaatse van de Noordersloot geen vliegroute is vastgesteld, is het opnemen van de watergang niet noodzakelijk.

8.5.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De aan te leggen vliegroute zal zo dicht mogelijk bij de huidige vliegroute worden aangelegd, waarbij het parallel aanleggen aan de huidige vliegroute en aansluiten aan de te handhaven delen van de vliegroute de sterke voorkeur heeft.

Voordat een vliegroute beschouwd kan worden als zijnde in gebruik wordt in de soortstandaarden van gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis een periode van functioneren genoemd van minimaal 2 á 3 groeiseizoenen. In dat kader is gekozen om het aanwezige groen in de S1-zone zoveel mogelijk te behouden. De open stukken die mogelijk vallen in de te handhaven groenzone door de noodzakelijke groenverwijdering aan de randen worden aangeplant met vergelijkbare opgaande begroeiing. Daarnaast zal er aanplant plaatsvinden nabij de vleermuistoren en de –kelder. Aangaande de inpassing is gekozen voor bomen en beplanting van redelijk formaat. Dit om het een aaneengesloten karakter te behouden aan de randen van de te behouden groenzone, die parallel gelegen is aan de huidig aanwezige vliegroute. Om het donkere karakter te behouden zal volgens de opdrachtgever de verlichting binnen de S1-zone niet toenemen ten opzichte van huidig. In de huidige situatie is de Greenport Bikeway voorzien van faunavriendelijke verlichting. Het fietspad wordt verlegd, maar de verlichting blijft in de nieuwe situatie tevens faunavriendelijke verlichting. Overige verlichting zal niet uitstralen op de S1-zone, maar met geschikte armaturen gericht worden op de industriepercelen en de railterminal.

Met betrekking tot het verwijderen van de huidige beplanting heeft het de voorkeur dat dit gedaan wordt in een periode waarin vleermuizen niet actief zijn (winterperiode). Indien wegens bepaalde essentiële aspecten dit niet mogelijk blijkt te zijn, wordt de aanplant voor verwijdering van de huidig aanwezige vliegroute gerealiseerd. Een andere mogelijkheid is om de werkzaamheden gefaseerd in tijd en ruimte uit te voeren in overleg met een ter zake kundige. Daarnaast wordt rekening gehouden

met het broedseizoen voor vogels (circa 1 maart- half augustus). Voor de winterperiode wordt doorgaans de periode van december t/m februari gehanteerd. Een ecologische planning is weergegeven in tabel XIII.

Tabel XIII. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute)

	1e jaar																							
werkzaamheden	**jan.**		**febr.**		**maart**		**april**		**mei**		**juni**		**juli**		**aug.**		**sept.**		**okt.**		**nov.**		**dec.**	
Stap 1: inrichten nieuwe vliegroute gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis voorafgaand aan verwijdering huidige vliegroute, tevens nabij alternatieve verblijfplaatsen																								
Stap 2: verwijderen huidige vliegroute, mits geen alternatieve vliegroute is aangeplant																								
Gevoelige periode gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis (vliegroute)																								
Gevoelige periode algemene broedvogels																								

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren

	2e jaar																							
werkzaamheden	**jan.**		**febr.**		**maart**		**april**		**mei**		**juni**		**juli**		**aug.**		**sept.**		**okt.**		**nov.**		**dec.**	
Stap 1: inrichten nieuwe vliegroute gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis voorafgaand aan verwijdering huidige vliegroute																								
Stap 2: verwijderen huidige vliegroute, mits geen alternatieve vliegroute is aangeplant																								
Gevoelige periode gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis (vliegroute)																								
Gevoelige periode algemene broedvogels																								

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren

8.5.3 Doel en effectiviteit maatregel

Mitigerende maatregelen zullen getroffen worden waardoor er een kwalitatief alternatief geboden zal worden voor de aanwezige vliegroute. Dit om er zorg voor te dragen dat de vleermuizen niet benadeeld worden met betrekking tot de vliegroute als onderdeel van het functioneel leefgebied. Indien hieraan voldoende tijd en zorg besteed wordt en gewerkt zal worden conform opgestelde maatregelen, voorwaarden en planning, zal het aangeboden alternatief naar verwachting naar behoren gaan functioneren. Aangezien het functioneel leefgebied verbonden is met de verblijfslocatie, waartoe de plannen tevens betrekking hebben, is de effectiviteit mede afhankelijk van de maatregelen omtrent de verblijffunctie (zie 8.4 van onderhavige rapportage).

8.6 Kamsalamander (voortplantingswater)

8.6.1 Te nemen maatregelen

In het kader van de reeds besproken ontwikkelingen op Trade Port Noord zal de Noordersloot worden verlegd. Gezien de Noordersloot verlegd wordt is het noodzakelijk dat onderstaande maatregelen worden uitgevoerd, zodat de kamsalamander niet nadelig wordt beïnvloed door de geplande werkzaamheden. Onderstaande maatregelen zullen getroffen worden:

- de aanwezige vastgestelde voortplantingsplaats ter hoogte van de Greenportlane wordt (grotendeels) gehandhaafd en ontzien;
- minimaal dezelfde lengte/oppervlak aan voortplantingwater van gelijke kwaliteit aanleggen als verloren gaat bij de werkzaamheden;
- het nieuwe tracé zal bereikbaar zijn vanuit de huidige overwinteringsplaatsen. Daar waar nodig zullen geleidende structuren als ruigte stroken, hagen of houtwallen aangelegd worden;
- demping vindt plaats in de winterperiode (oktober t/m januari) met temperaturen > 0 °C. Het overwinteringshabitat zal worden ontzien;
- Ten behoeve van de onverhoopt aanwezige kamsalamanders in de te dempen delen van de watergang geldt:
    - Indien mogelijk, zal benedenstrooms het nieuwe gegraven deel worden aangesloten en wordt het te dempen deel afgesloten middels het plaatsen van twee dammen;
    - Het water in het te dempen deel wordt, indien het waterpeil te hoog is, verlaagd tot 30 à 40 centimeter;
    - Vervolgens worden de aanwezige amfibieën afgevangen middels schepnetten/fuiken. De afgevangen soorten worden direct zorgvuldig onder het te handhaven deel onder de Greenportlane geplaatst;
    - Na het afvangen wordt het waterpeil verlaagd tot de modderbodem resteert;
    - De in de watergang resterende laag wordt uit de watergang geschept en dun uitgespreid op het land en direct gecontroleerd op nog aanwezige exemplaren van de kamsalamander en andere soorten;
    - De voorbereiding, de planning en de afstemming tussen betrokken partijen zal zeer zorgvuldig en goed worden uitgevoerd en opgesteld, zodat tijdens de uitvoering alles in één flow verloopt om verstoring op de soorten zoveel mogelijk te voorkomen;
    - Het dempen zelf zal, indien mogelijk, in de richting van het open water plaatsvinden.

In de nieuwe situatie zal de Noordersloot vanaf de Greenportlane naar het zuidoosten toe, enkele meters in noordelijke richting verlegd worden. De Noordersloot komt daar op het huidige tracé van de Greenport Bikeway te liggen. Dit is benodigd voor de realisatie van een extra spoor. De Noordersloot onder de Greenportlane en overig deel richting Horst wordt ontzien. De lengte van de Noordersloot blijft minimaal gelijk aan de huidige situatie. Daarnaast blijft de Noordersloot de functie als zaksloot behouden en zal gelegen zijn binnen het land/winterhabitat van de kamsalamander. In de nieuwe situatie zal de Noordersloot voorzien worden van een glooiende oeverzone aan de noordzijde.

Het voortplantingshabitat zal daarnaast binnen de projectlocatie verbeterd worden omdat de lokale populatie kwetsbaar is en de instandhouding sterk onder druk staat.

Het voortplantingshabitat zal verbeterd worden door:

- aanleg van poelen in de groene S1-zone die optimaal kunnen dienen als voortplantingsplaats;
- de poelen zullen buiten de periode dat er voortplanting plaatsvindt tijdelijk droog vallen, zodat predatoren zoals vissen, zoals zonnebaars, zullen sterven, hetgeen gunstig is voor reproductie in de jaren na drooglegging. Het tijdelijk droogvallen zal incidenteel gebeuren, zeker niet jaarlijks;
- aanleg van een nieuwe waterloop met natuurvriendelijke oeverzone, waarbij diverse dieptes gecreëerd worden door het toepassen van 'kleidammetjes' op de waterbodem met diverse hoogtes (tussen minimaal 50 en maximaal 150 cm). Hierdoor creëer je waterbuffering met diverse dieptes.

De nieuwe wateren zijn bereikbaar voor de kamsalamander vanuit de overwinteringsplaatsen. De nieuwe wateren (poelen) zullen:

- een wateroppervlakte van 400-1000 m2 hebben;
- een glooiende oever hebben;
- een waterdiepte hebben van 50 – 150 centimeter, de diepere delen zullen dan ook in strenge winters niet bevriezen;
- zowel zon beschenen delen hebben als beschaduwde delen;
- een goed ontwikkelde vegetatie hebben, vooral onder water en een open water gedeelte;
- een pH hebben boven de 5,5;
- vrij zijn van (roof)vissen;
- binnen de 400 meter binnen geschikt landhabitat gelegen zijn;
- geen barrières (wegen, akkerpercelen e.d.) hebben tussen het landhabitat en het waterhabitat en verbonden zijn met geleidende structuren als ruigtestroken, houtwallen, struweel of hagen;
- onderdeel uitmaken van een groep van meerdere voortplantingswateren bijeen op een onderlinge afstand van maximaal 300 à 400 meter.

Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

Als de activiteiten niet uitgesteld kunnen worden tot buiten de kwetsbare periode (voortplantingsperiode (bij water) of overwinteringsperiode (bij landhabitat)) zal voorafgaand aan de activiteiten het projectgebied ontoegankelijk gemaakt worden voor kamsalamanders. Er kan worden voorkomen dat kamsalamanders de werklocatie gaan bevolken door het gebied waar de werkzaamheden plaats gaan vinden uit te rasteren. Dit kan bijvoorbeeld door het plaatsen van schermen van stevig plastic of worteldoek van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond. De voorzieningen die getroffen worden om het gebied ontoegankelijk te maken, zullen zodanig geplaatst en beheerd worden dat ze hun functie ten allen tijden kunnen vervullen. Dit zal regelmatig gecontroleerd worden op kieren en op overhangende vegetatie. Tevens wordt gelet op adequate voorzieningen bij toegangswegen voor bouwverkeer. Als kamsalamanders aanwezig zijn, zullen deze weggevangen worden en vervolgens direct verplaatst naar geschikt habitat in de directe omgeving, maar buiten de invloedsfeer van de activiteiten. Het ontoegankelijk maken van een projectgebied en het vervolgens vangen en verplaatsen van exemplaren van kamsalamanders naar nieuw gebied, is een arbeidsintensieve maatregel. Rekening houden met de kwetsbare perioden bij de werkzaamheden is een effectievere maatregel en daardoor wordt er van uitgegaan dat de projectplanning hierop aangepast zal worden indien benodigd.

8.6.2 Locatie en tijdstip maatregelen

In tabel XIV is de ecologische planning weergegeven met betrekking tot de maatregelen die getroffen worden om het negatief effect op de voortplantingsfunctie van kamsalamander zoveel mogelijk of zelfs geheel te voorkomen. In figuur 38 zijn de locaties visueel weergegeven.

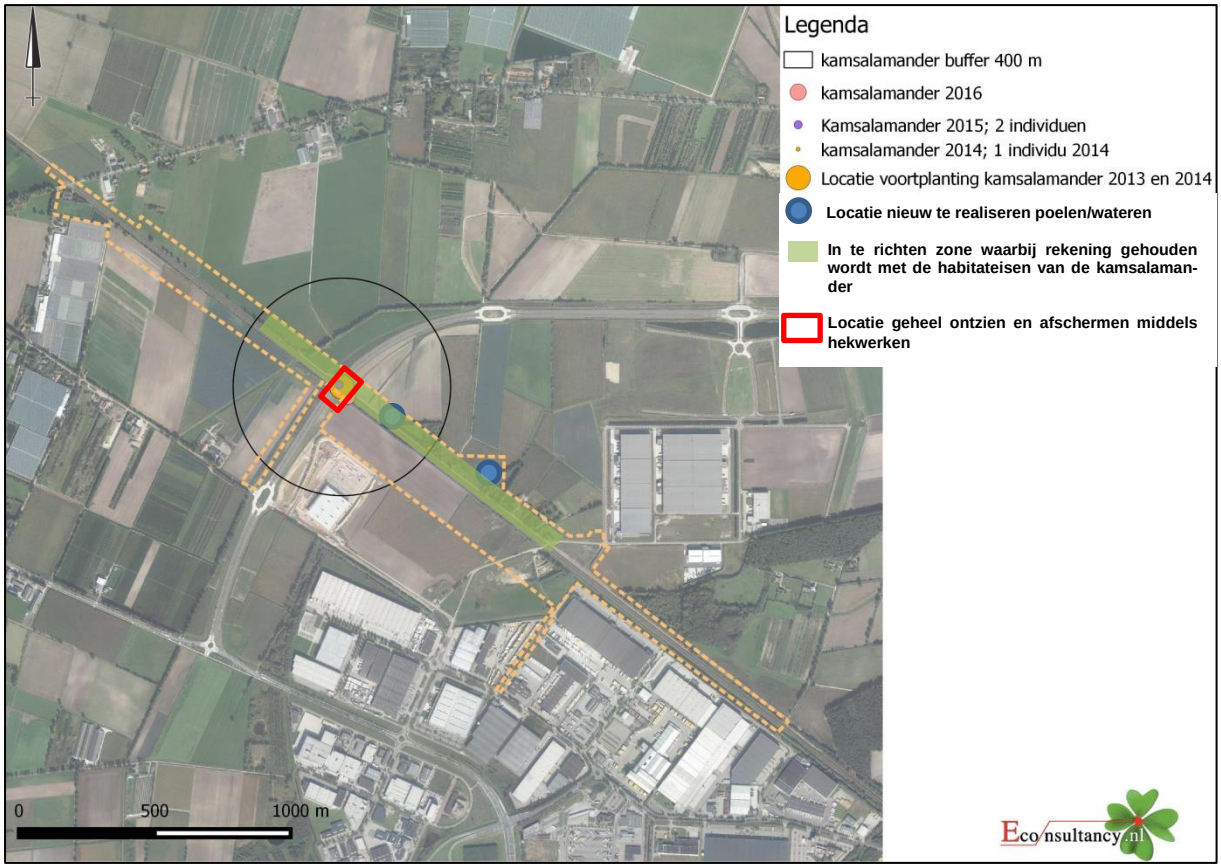

Figuur 38. Locatie binnen de S1-zone waar het landhabitat extra aantrekkelijk wordt gemaakt voor de kamsalamander.

Tabel XIV. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. voortplantingswater kamsalamander

	1e jaar											
werkzaamheden	**jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 1: realiseren nieuw voortplantingshabitat met inachtneming Flora- en faunawet				rekening houden met een mogelijk aanwezig broedgeval								
Stap 2: afdammen gedeelte te dempen waterloop en waterpeil verlagen tot 30-40 cm en aansluiten nieuw tracé												
Stap 3: indien werkzaamheden meerdere dagen zijn tevens plaatsing van amfibieënscherm van dam tot dam aan beide zijdes van de te dempen waterloop												
Stap 4: afvangen amfibieën middels schepnetten												
Stap 5: resterende laag uit watergang scheppen en controleren op amfibieën en verplaatsen												
Stap 6: dempen voortplantingswater in richting van open water, mits watertemperatuur > 10 graden Celsius												
Gevoelige periode kamsalamander (voortplantingswater)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren

Vervolg Tabel XIV. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. voortplantingswater kamsalamander

	2e jaar											
werkzaamheden	**jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 6: dempen in richting van open water, mits water-temperatuur > 0 graden Celsius												
Gevoelige periode kamsalamander (voortplantingswater)												
Gevoelige periode algemene broedvo-gels												

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren

8.6.3 Doel en effectiviteit maatregel

De maatregelen beschreven in voorgaande paragraaf hebben tot doel het negatief effect op het aanwezige voortplantingshabitat zoveel mogelijk te beperken, geheel te voorkomen of zelfs te verbeteren. Daarnaast zullen aanvullende inrichtingsmaatregelen in de S1-zone zorgen dat de aanwezige populatie zich in de toekomst kan versterken en minder kwetsbaar zal worden dan in de huidige situatie. Kamsalamanders zijn plaatstrouw aan hun voortplantingswater en landhabitat, waardoor door het behoud van de voortplantingslocatie onder de Greenportlane, het zoveel mogelijk handhaven van het groen in de S1-zone en door het te treffen van de aanvullende inrichtingsmaatregelen de kamsalamander zijn weg naar het oude en nieuwe voortplantingswater zal vinden. De verwachting is dat de mitigerende maatregelen de te verwachten verstoringen kunnen ondervangen waardoor de populatie kamsalamanders duurzaam kan blijven voortbestaan.

8.7 Kamsalamander (landhabitat)

8.7.1 Te nemen maatregelen

Bij het (deels) dempen van de Noordersloot zullen de werkzaamheden ook effecten kunnen hebben op de randen van de Noordersloot die plaatselijk voldoen als winterhabitat voor de kamsalamander, met name ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane waar boomstronken neergelegd zijn en struweel is aangeplant. Daarnaast zullen bij de werkzaamheden in de aanwezige (voormalige) siertuinen eveneens verstoringen op kunnen treden voor de kamsalamanders die gebruik maken van het daar geschikte landhabitat.
Om te voorkomen dat de functionaliteit voor in overwinterplaatsen afneemt zullen hiervoor onderstaande maatregelen getroffen worden:

- Ontzien van de delen onder de Greenportlane (voortplantingslocatie en winterhabitat);
- Het groen van de (voormalige) siertuinen zoveel mogelijk behouden;
- Het opwaarderen van een bestaand landhabitat in de S1-zone;
  - plekken aan te bieden realiseren waar overwinterd kan worden: steenhopen, boomstronken en dergelijke;
  - graslanden kruidenrijker en diverser van samenstelling en structuur laten worden, ter verhoging van het voedselaanbod;
  - hakhoutbeheer van bomen introduceren ter verhoging van het aantal overwinteringsplekken.
- Het maken van een nieuw landhabitat in de S1-zone;
- De kwaliteit van het nieuwe landhabitat zal minimaal van gelijke kwaliteit zijn als het verwijderde;
- Dit nieuwe landhabitat zal functioneren voordat het te verwijderen landhabitat daadwerkelijk verwijderd wordt;
- Het nieuwe landhabitat zal bereikbaar zijn voor de kamsalamander, dit betekent dat vanuit de nieuwe overwinteringsplaatsen geleidende structuren als ruigte stroken, hagen of houtwallen naar het (nieuwe) voortplantingswater aanwezig zullen zijn;
- Er mogen geen barrières ontstaan tussen het nieuwe landhabitat en het (nieuwe) voortplantingswater zoals wegen, akkers en ander open landschap;
- Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

In de praktische zin heeft de kamsalamander een vorstvrije, vochtige plek nodig om te overwinteren, hiertoe is gebiedsinrichting met variatie noodzakelijk. Het gaat hierbij om de aanwezigheid van bos, struweel en ruig grasland met daartussen elementen als losse grond, bladhopen, takkenhopen, boomstronken en wortelkluiten.

8.7.2 Locatie en tijdstip maatregelen

Het nieuwe landhabitat wordt binnen de S1-zone binnen, zowel binnen maar ook buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden, gerealiseerd. Het op te waarderen en nieuwe landhabitat bevindt zich op niet meer dan 100 meter van het te behouden en de nieuwe voortplantingswateren, waarbij een maximale afstand van 300 tot 400 meter is genoemd in de soortenstandaard. In figuur 39 is de zone waarbij extra maatregelen voor de kamsalamander getroffen zullen worden weergeven. Deze vallen binnen de 0-400 meter vanaf de te behouden voortplantingslocatie, alsmede de nieuwe aan te leggen poelen/wateren. Kamsalamanders zijn plaatstrouw aan hun overwinterplaats en daarom wordt om daar waar mogelijk (delen van) het huidige landhabitat te behouden.

De uitvoering van de werkzaamheden aan het huidige landhabitat zal gebeuren in de periode dat de (meeste) kamsalamanders zich in het water bevinden. Dit is gedurende de voortplantingsperiode, van april tot en met juli (tabel XVI). Gezien de minst ongunstige periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden aan het landhabitat gelijk vallen met de periode waarin broedvogels gebruik maken van de opgaande begroeiing is het raadzaam om maatregelen te treffen om te voorkomen dat (grote)

aantallen kamsalamanders gebruik gaan maken van de locaties waar werkzaamheden gaan worden uitgevoerd. Hierbij valt te denken aan het verwijderen van bladeren, stronken en losliggend puin en het kort houden van vegetaties waar kamsalamander geregeld onder aangetroffen worden. Deze kunnen verplaatst worden naar buiten de invloedsfeer van de maatregelen, maar wel binnen de 400 meter vanaf de voortplantingsplaats onder de Greenportlane. Een andere optie is om buiten broedseizoen nestgelegenheden van algemene broedvogels te verwijderen zonder bodemverstoring te veroorzaken. Voor een goede uitvoering zal een deskundige op het gebied van kamsalamanders en broedvogels geraadpleegd worden.

Gezien kamsalamanders binding hebben met zowel het voortplantingswater als het landhabitat heeft het de aanbeveling om de werkzaamheden op beide locaties met minimaal één jaar tussen beide uit te voeren. Vandaar in tabel XVI als kop 2e jaar in ingevuld.

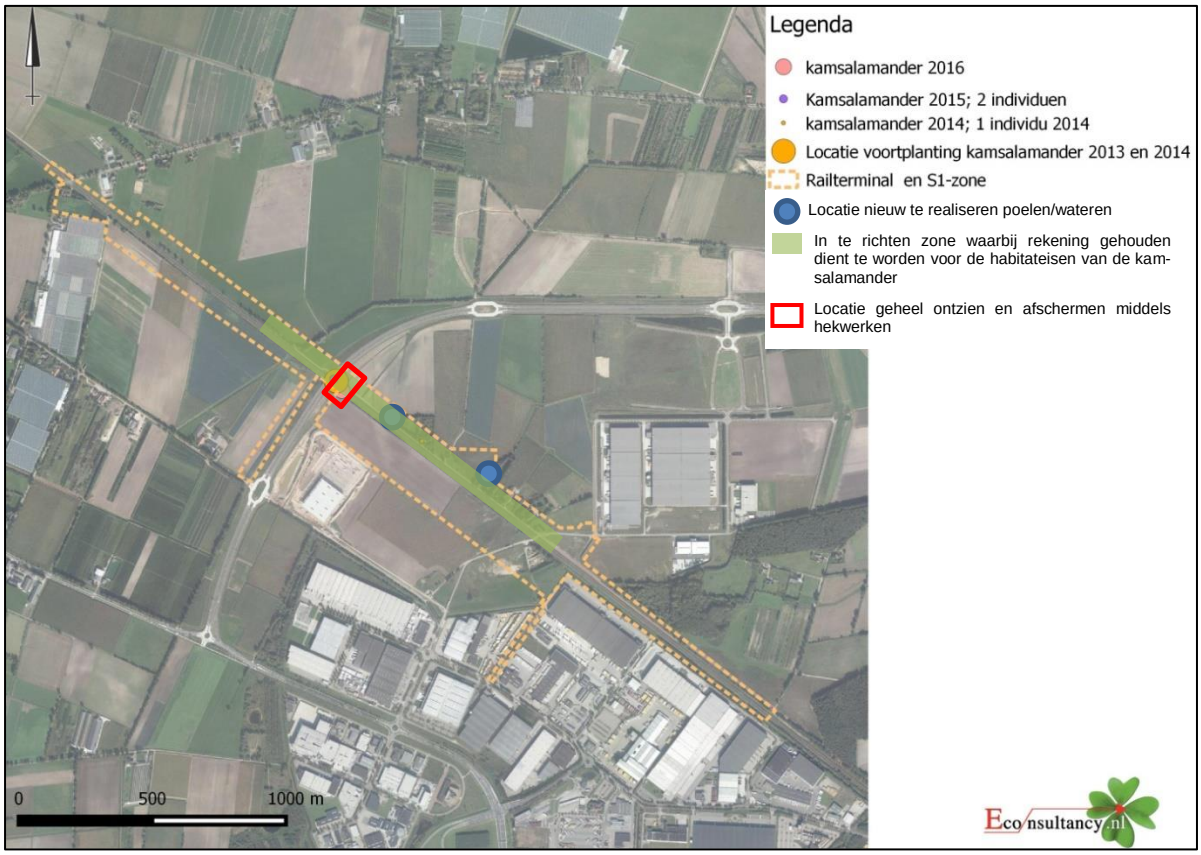

Figuur 39. Locatie binnen de S1-zone waar het landhabitat extra aantrekkelijk zal worden gemaakt voor de kamsalamander.

Tabel XVI. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. landhabitat kamsalamander

	2e jaar											
werkzaamheden	**jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 1: realisatie landhabitat nabij te handhaven voortplantingslocatie en de nieuw aan te leggen wateren ←												
Stap 2: indien benodigd het huidig aanwezig landhabitat ongeschikt maken voor broedvogels, waarbij bodem verstoring wordt voorkomen												
Stap 2: verwijderen, verstoren, ongeschikt maken huidig aanwezig landhabitat				rekening houden met een mogelijk aanwezig broedgeval								
Gevoelige periode kamsalamander (landhabitat)												
Gevoelige periode algemene broedvogels												

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren

8.7.3 Doel en effectiviteit maatregel

De maatregelen hebben tot doel zoveel mogelijk huidig aanwezig landhabitat te behouden en te ontzien. Het habitat dat verloren zal gaan bij de werkzaamheden wordt gemitigeerd en zodoende worden de gevolgen voor de lokale populatie tot een minimum beperkt. De maatregelen worden met zorg uitgevoerd en er wordt landhabitat aangelegd en geoptimaliseerd, waardoor exemplaren welke nog nooit overwinterd hebben en zodoende geen binding hebben met de huidige landhabitat, zonder moeite gebruik kunnen gaan maken van het nieuw ingericht landhabitat.

8.8 Levendbarende hagedis

8.8.1 Te nemen maatregelen

De levendbarende hagedis is slechts in zeer beperkte aantallen waargenomen binnen de projectlocatie, maximaal 3 individuen in 2013 en 1 individu in 2015. De realisatie van de railterminal zal niet zorgen voor afname van het leefgebied van de levendbarende hagedis. Om verstoring tijdens de werkzaamheden te voorkomen zullen de geschikte schuilplaatsen van levendbarende hagedis die door de werkzaamheden verstoord zullen worden, worden verwijderd buiten de gevoelige periode van de levendbarende hagedis. De schuillocaties onder de Greenportlane blijven gehandhaafd. Indien mogelijk zullen de te verwijderen schuilmogelijkheden verplaats worden naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Daarnaast zullen in de S1-zone waar geen werkzaamheden plaatsvinden aan de zuidelijke randen houtstobben worden neergelegd en worden een paar weipalen in de grond geplaatst. In de toekomstige situatie, na uitvoering van de werkzaamheden, kan de levendbarende hagedis blijven migreren langs het spoor.

8.8.2 Locatie en tijdstip maatregelen

Om de schuilmogelijkheden voor levendbarende hagedis te verwijderen zal rekening gehouden worden met de gevoelige perioden van deze soort. In tabel XVII zijn te nemen maatregelen en stappen weergeven in de tijd.

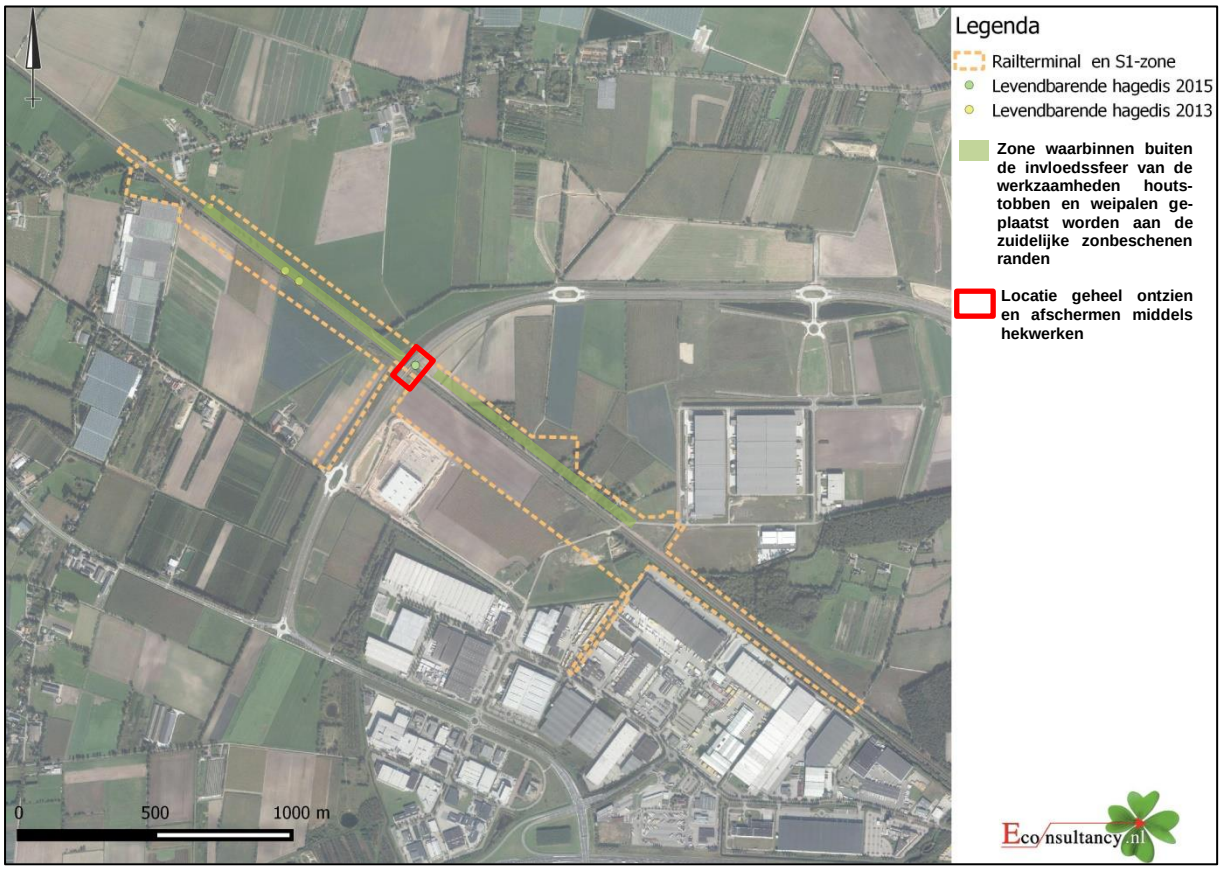

Figuur 40. Locatie binnen de S1-zone waar het landhabitat extra aantrekkelijk wordt gemaakt voor de kamsalamander.

Tabel XVII. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. levendbarende hagedis

	1e jaar-2e jaar	2e jaar										
werkzaamheden	**okt-jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 1: enkel vegetatie verwijderen en nestgelegenheden verwijderen												
Stap 2: plaatsen houtstobben en weipalen zuidelike zonbeschenen randzone binnen de S1-zone												
Stap 3: verwijderen schuilgelegenheid van levendbarende hagedis als houtstapels, boomstronken etc. binnen werkgebied en indien mogelijk verplaatsen naar buiten de invloedssfeer				rekening houden met een mogelijk aanwezig broedgeval								
Stap 4: activiteiten die ook bodem beïnvloeden												
Gevoelige periode levendbarende hagedis bij jaarronde aanwezigheid												
Gevoelige periode algemene broedvogels												

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren

8.8.3 Doel en effectiviteit maatregel

De maatregelen hebben tot doel de verstoring op de levendbarende hagedis tot een minimum beperken of geheel te voorkomen. De maatregelen worden met zorg uitgevoerd en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden wordt schuilgelegenheid gerealiseerd. De te realiseren schuilgelegenheid kan in de toekomstige situatie aanwezig blijven, waardoor het leefgebied geoptimaliseerd wordt ten opzichte van huidig.

8.9 Eekhoorn

8.9.1 Te nemen maatregelen

Door de kap van bomen verspreidt over de hele projectlocatie zullen nesten verdwijnen en het functioneel leefgebied kan afnemen.

De maatregelen ten behoeve van eekhoorn betreffen de volgende maatregelen:

- Ten aanzien van het functioneel leefgebied zullen zo veel mogelijk bomen en groene structuren (voedselaanbod en verspreiding) behouden blijven in de S1-zone waar de eekhoorn is waargenomen, waaronder de walnootbomen aan de Heierhoevenweg 24;
- Kap uitvoeren in de periode van half september – november en werken conform een goedgekeurde gedragscode;
- Alle boven genoemde maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ter zake kundige.

8.9.2 Locatie en tijdstip maatregelen

De locaties waartoe de maatregelen betrekking hebben zijn alle te kappen bomen binnen de projectlocatie. Het tijdstip waarop de werkzaamheden uitgevoerd zullen worden, is afhankelijk van de levenscyclus van eekhoorn. De voortplantingsperiode is tussen begin december tot februari en van mei tot juni. Het vrouwtje is 5-6 weken drachtig. De jongen verlaten het nest na ongeveer 2 maanden en zijn enkele weken daarna eveneens zelfstandig. De kap van bomen kan voor deze soort het best geschieden in oktober, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden. Indien de bomen in een andere periode worden gekapt bestaat de kans dat winter- of kraamnesten vernietigd worden, waardoor de dieren worden verjaagd. De dieren moeten dan in korte tijd nieuwe 'dikke' nesten maken, waardoor de kans groot is dat ze uit tijdnood (en het gebrek aan geschikt nestmateriaal) niet overleven.

Tabel XVIII. Ecologische planning werkzaamheden t.a.v. eekhoorn

	1e jaar											
werkzaamheden	**jan.**	**febr.**	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug.**	**sept.**	**okt.**	**nov.**	**dec.**
Stap 1: kap bomen												
Gevoelige periode eekhoorn												
Gevoelige periode algemene broedvogels												

	minst ongunstige periode om werkzaamheden uit te voeren
	werkzaamheden zijn mogelijk, afhankelijk van de loop van het seizoen en de weersomstandigheden
	ongunstigste periode om werkzaamheden uit te voeren

8.9.3 Doel en effectiviteit maatregel

Door het treffen van de maatregelen zal de gunstige staat van instandhouding van eekhoorn lokaal niveau niet in het geding komen. Het aantal nestlocaties met daarmee het samenhangend functioneel leefgebied blijft op lokaal niveau gegarandeerd.

8.10 Overige soorten

Voor alle overige soorten geldt de zorgplicht, ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan zal zoveel als redelijkerwijs mogelijk, schade aan alle soorten te worden voorkomen. Hierbij wordt met name rekening gehouden met eventueel aanwezige algemene amfibieen en zoogdiersoorten als mol, konijn, egel, haas, huis(spits)muis, gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander. Deze zullen de gelegenheid krijgen om de projectlocatie zelf te verlaten. Indien noodzakelijk zullen de dieren zorgvuldig worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de invloedssfeer van de ingrepen binnen de projectlocatie.

Ten aanzien van algemene broedvogels zal rekening worden gehouden met vogels gedurende het broedseizoen. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Bij aanwezigheid van een broedgeval zal worden gewacht tot dat de jongen definitief zijn uitgevlogen. Bij de maatregelen met betrekking tot de soorten die beschreven staan in onderhavige rapportage is bij het uitvoeren van de werkzaamheden rekening gehouden met zowel de gevoelige periode van de desbetreffende soort alsmede het broedseizoen van vogels.

8.11 Afhankelijkheid uitvoering maatregelen

De locaties waarbinnen de mitigerende maatregelen getroffen zullen worden bevinden zich binnen de eigendomsgrenzen van gemeente Venlo, gemeente Horst aan de Maas, Trade Port Noord en Prorail. De maatregelen zullen hierdoor niet afhankelijk zijn van anderen dan de initiatiefnemers van het project. Het verwerven van eventuele gronden is niet aan de orde. De zone is zal beheerd en onderhouden worden onder eindverantwoording van Trade Port Noord en gemeente Venlo. De te verleggen Noordersloot (zaksloot) is en blijft eigendom en beheer van Prorail. Het meerjarig beheer en onderhoud wordt geregeld en vastgelegd in een rechtsgeldige overeenkomst of (bestemmings)plan. Daarnaast zal de S1-zone een bestemming natuur krijgen.

8.12 Monitoring tijdens uitvoering maatregelen

Bij aanvang van de sloopwerkzaamheden van de bebouwing, na het ongeschikt maken voor huismus en vleermuizen, wordt gecontroleerd of de huidige verblijfplaats niet meer in gebruik is. Daarnaast wordt gecontroleerd of de vervangende verblijfplaatsen in de faunatoren of vleermuiskelder in gebruik worden genomen en door welke soorten en aantallen.

De genomen maatregelen die getroffen worden kunnen het beste jaarlijks op hun effectiviteit gemonitord worden. Dit om te kijken of de getroffen maatregelen succesvol en voldoende zijn. Indien benodigd kan in een later stadium eventueel nog bijsturing plaatsvinden.

Monitoring van rapunzelklokje wordt enkel benodigd geacht als deze soort volgens de nieuwe Natuurbeschermingswet minimaal dezelfde beschermingsregime heeft. Mogelijk dat deze bescherming vanaf januari 2017 niet meer aan de orde is.

9 GELUID

In tabel XIX zijn geadviseerde grenswaarden vastgesteld. Deze grenswaarden zijn gebaseerd op in literatuur bekende grenswaarden en de huidig daadwerkelijke, dus geen planologisch vastgelegde, aanwezige geluidswaarden. De huidig daadwerkelijke geluidsbelastingen zijn gemeten op enkele strategisch vastgestelde meetpunten op basis van bekende vaste- rust- en verblijfplaatsen en functies van beschermde soorten. Zie figuur 41 voor de locaties van de meetpunten.

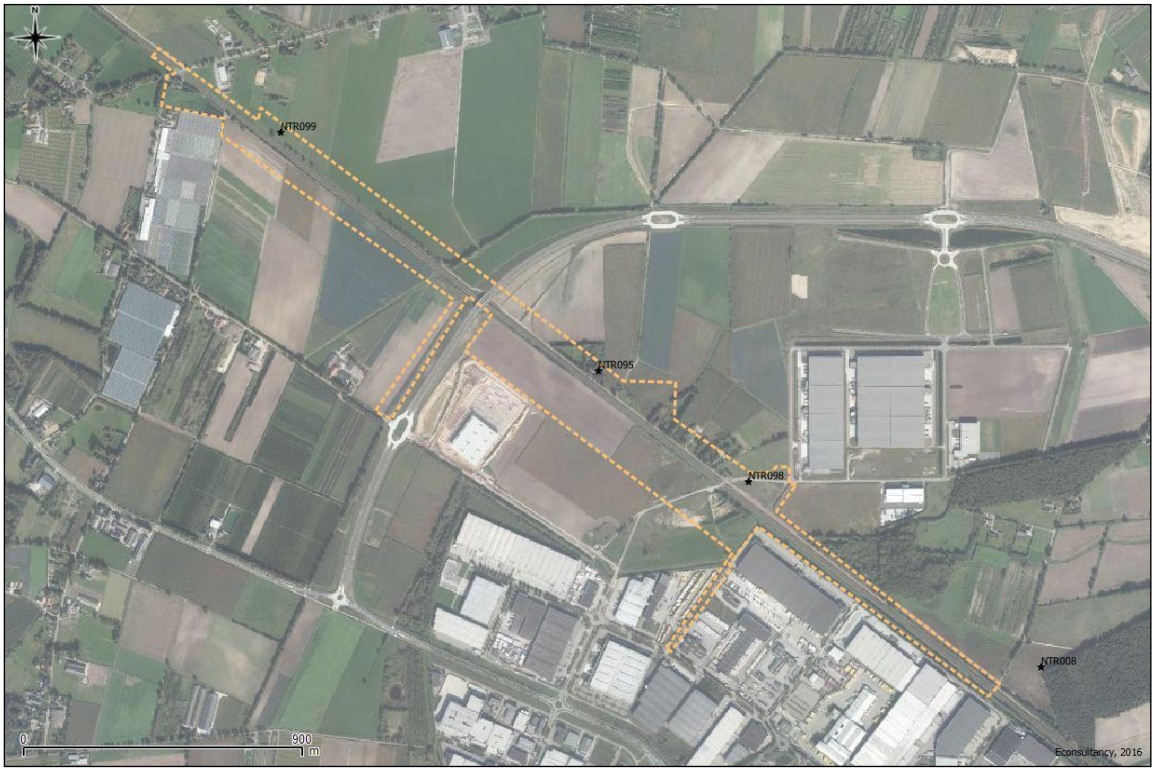

Figuur 41. Locatie meetpunten.

Tabel XIX. Vastgestelde en geadviseerde grenswaarden

Soort(groep)	Grenswaarden in dB(A) bekend in literatuur		Huidig daadwerkelijk aanwezig (energetisch cumulatief: industrie, verkeer en railverkeer)			Geadviseerde grenswaarden	
	Grenswaarden	Rekenmethode	Rekenpunt	Meetwaarden	Rekenmethode 5 meter hoogte	Grenswaarden = de hoogste waarde van huidig daadwerkelijk aanwezig dB(A) of de grenswaarden literatuur	Rekenmethode 5 meter hoogte
Stadsvogels (b.v. huismus, gierzwaluw etc.)	- (gevel 50 dB(A))	L_{24h}	NTR095	61 dB(A)	L_{24h}	61 dB(A)	L_{24h}
Bosvogels (gemiddeld genomen) (b.v. buizerd, havik, sperwer)	verkeerslawaai **42 dB(A)** (bron: Reijnen et al., 1995 & Reijnen en Foppen, 2006)	L_{24h} 1 m hoogte	NTR008	50 dB(A)	L_{24h}	50 dB(A)	L_{24h}
Broedvogels van openlandschap; graslandsoorten/weidevogels (gemiddeld genomen) (b.v. veldleeuwerik, wulp, kerkuil)	verkeerslawaai **47 dB(A)** (bron: Reijnen et al., 1995 & Reijnen en Foppen, 2006)	L_{24h} 1 m hoogte	NTR099	54 dB(A)	L_{24h}	54 dB(A)	L_{24h}
Broedvogels	verkeerslawaai 85% van onderzochte broedvogels grenswaarde op **52-55 dB(A)** (bron: Garniel et al., 2007)	L_{day} 1,5 m hoogte	NTR098	55 dB(A)	L_{day}	55 dB(A)	L_{day}
	industrielawaai **45 dB(A)** (bron: Weevers, 2013)	-					
	Industrielawaai **50 dB(A)** (bron: Sierdsema et al., 2014)	-					
Vleermuizen	**niet boven de 20.000 Hz** (bron: mondelinge mededeling de heer H. Limpens Zoogdiervereniging)	-	NTR095	max. 29 dB bij 16.000 Hz, naar verwachting nog lager bij 20.000 Hz en hoger 51 dB bij 16.000 Hz, naar verwachting nog lager bij 20.000 Hz en hoger	-	niet boven de 20.000 Hz	-
Nachtvogels (kwartelkoning, ruigpootuil, nachtzwaluw)	verkeerslawaai **47 dB(A) 's nachts** (bron: Garniel et al., 2007)	L_{night} 1,5 m/10 m hoogte	NTR008	45 dB(A)	L_{night}	47 dB(A)	L_{night}

Tabel XX. Verschil gestelde grenswaarden rekenpunten en toekomstige situatie

Soort(groep)	Geadviseerde grenswaarden			Toekomstige situatie (energetisch cumulatief: industrie, verkeer, railterminal & windturbines - zonder geluid reducerende maatregelen)		
	Rekenpunt	Grenswaarden = de hoogste waarde van huidig daadwerkelijk aanwezig dB(A) of de grenswaarden literatuur	Rekenmethode 5 meter hoogte	Rekenwaarde	Rekenmethode 5 meter hoogte	Verschil t.p.v. rekenpunten
Stadsvogels (b.v. huismus, gierzwaluw etc.)	NTR095	61 dB(A)	L_{24h}	66 dB(A)	L_{24h}	+ 5 dB(A)
Bosvogels (gemiddeld genomen) (b.v. buizerd, havik, sperwer)	NTR008	50 dB(A)	L_{24h}	59 dB(A)	L_{24h}	+ 9 dB(A)
Broedvogels van openlandschap; graslandsoorten/weidevogels (gemiddeld genomen) (b.v. veldleeuwerik, wulp, kerkuil)	NTR099	54 dB(A)	L_{24h}	67 dB(A)	L_{24h}	+ 13 dB(A)
Broedvogels	NTR098	55 dB(A)	L_{day}	65 dB(A)	L_{day}	+ 10 dB(A)
Vleermuizen	NTR095	niet boven de 20.000 Hz	-	66 dB(A)	L_{night}	geen effect, zal niet boven de 20.000 Hz komen
Nachtvogels (kwartelkoning, ruigpootuil, nachtzwaluw)	NTR008	47 dB(A)	L_{night}	57 dB(A)	L_{night}	+ 10 dB(A)

Serieuze afnames van vogeldichtheden treden op bij 60-70 dB(A) continue verkeersachtig geluid gemiddeld per etmaal (Reijnen & Foppen, 1991). Garniel (2007) concludeert dat 85% van de onderzochte broedvogels een grenswaarde heeft tussen de 52 en 55 dB(A). Het soort geluid dat het bedrijventerrein met zich meebrengt is te vergelijken met het continue geluid van een verkeersweg. Over de effecten op vogels van deze verschillen in geluidskarakteristieken is weinig bekend. Er is weinig ervaring met het beredeneerd doortrekken van de verkeersstudies naar effecten van geluidsverstoring door industriële- en spooractiviteiten. Voor industrielawaai zijn niet veel effectenstudies gedaan, maar in de praktijk mag de drempelwaarde bij industrielawaai gesteld worden op 50 dB(A) (Sierdsema *et al.* 2014 en SOVON, 2014). Uit een literatuur van Weevers (2013) is de grenswaarde echter op van 45 gesteld.

Econsultancy heeft een meetonderzoek verricht om het huidig daadwerkelijk aanwezige geluidswaarde in kaart te brengen, zie bijlage 11. De meetwaarden zijn in tabel XX verwerkt waarbij voor de geluidsmetingen zo goed als mogelijk is aangesloten bij de bekende grenswaarden in de literatuur. Voor een eenduidige vergelijking tussen de gemeten huidige en de berekende toekomstige situatie is in overeenstemming met het rekenmodel een meethoogte van 5 meter boven maaiveld genomen. Door Antea Group zijn geluidsberekeningen uitgevoerd met betrekking tot huidig planologisch vastgelegde situatie (referentiesituatie) en de toekomstige situatie, zie tabel XXI. Volgens Antea Group is het Railverkeerslawaai (RL) in beide situaties als gelijk te beschouwen (zogenaamd opgevuld geluidproductieplafond GPP). Met betrekking tot Industrielawaai (IL) en Verkeerslawaai (VL) zijn tussen beide situaties (referentie en plan) kleine verschillen mogelijk. De Windturbines (WT) zitten in de toekomstige (plan) situatie berekening. Relatief kleine verschillen zijn er tussen referentiesituatie (planologisch) en plansituatie. Waarschijnlijk omdat het railverkeerslawaai (van het doorgaand spoor) nu en in de toekomst grotendeels bepalend is voor het geluidsniveau, zoals ook tijdens de geluidsmetingen voor de huidige situatie zintuiglijk is vastgesteld.

Tabel XXI. Meetwaarden geluid en verschil referentie (planologisch) en toekomstige situatie (plan)

		Energetisch gecumuleerde geluidbelastingen industrielawaai, railverkeerslawaai, verkeerslawaai en windturbines					
Rekenpunt	Rekenhoogte	L24,referentie,cum	L24,plan,cum	Lday,referentie,cum	Lday,plan,cum	Lnight,referentie,cum	Lnight,plan,cum
NTR008	**5,0 m**	*59*	*59*	*60*	*61*	*57*	*57*
NTR095	**5,0 m**	*65*	*66*	*65*	*67*	*64*	*66*
NTR098	**5,0 m**	*64*	*64*	*65*	*65*	*62*	*63*
NTR099	**5,0 m**	*67*	*67*	*67*	*68*	*66*	*67*

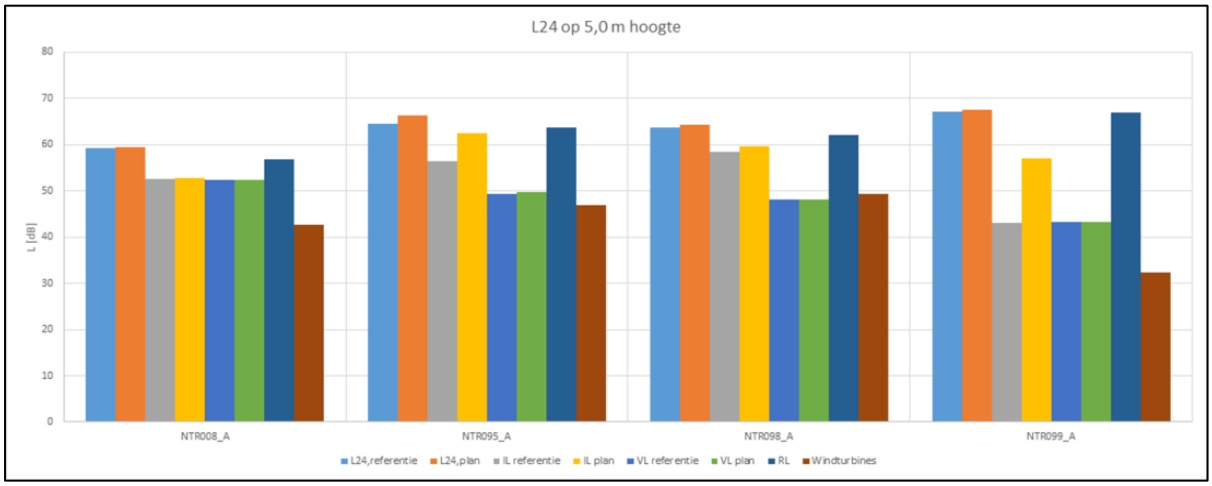

Piekgeluiden zijn voor soorten verstorender dan continue geluid. Bij continue geluid kan tot een bepaalde mate gewenning optreden. Railverkeerslawaai blijkt grotendeels bepalend te zijn voor het geluidsniveau. Railverkeerslawaai brengt ten gevolge van een passage verhoogde geluidsniveaus (piekgeluiden) voort. Uit het geluidsonderzoek van Econsultancy blijkt dat in de huidig daadwerkelijke situatie de piekgeluiden tussen de 72 en 89 dB(A) liggen, zie bijlage 11. Deze piekwaarden zijn ruimschoots boven de gestelde grenswaarden en boven de toekomstige geluidsbelastingen. Als er geen treinen passeren, dus de rustige periode, zal het continue geluid in de toekomstige situatie ten opzichte van de huidige situatie toenemen. Tevens zal van belang zijn hoe vaak het piekgeluid optreedt. Per etmaal passeren er 7 goederentreinen; 3 gedurende de dag, 2 gedurende de avond en 2 gedurende de nacht (bron: geluidspoorregister.nl). Reizigerstreinen passeren iedere 15 minuten. Gesteld mag worden dat in de huidige situatie circa 4,3 maal per uur verstoring door piekgeluid aanwezig is.

Onbekend is of de toename van geluid bij geen passerende trein een significant negatief verstoring zal betekenen. Dit doordat de verstoring in de vorm van piekgeluiden, die meer verstorend zijn dan continue geluid, in de huidige daadwerkelijke situatie hoger zijn in waarden dan de gestelde grenswaarden en de toekomstige waarden. Toename in geluid tijdens een passerende trein zijn in beide situaties als gelijk te beschouwen, mits de intensiteit niet verandert.

Doordat bij onderhavige projectlocatie een meting is gedaan van de daadwerkelijke huidige aanwezige situatie is er een 0-situatie bekend. Voorstel is om de effecten in de toekomst te monitoren. Dit omdat er vrijwel geen onderzoek bekend is waarbij diverse geluiden getoetst zijn aan de aanwezige fauna. Mocht blijken dat de functionaliteit van de aanwezige functies van de beschermde soorten in het geding komt, dan kan er bijsturing plaatsvinden om de functies op lokaal/regionaal niveau te behouden.

10 ALTERNATIEVEN

10.1 Alternatieve locatie

Het uitvoeren van de werkzaamheden is locatie gebonden en kan niet op een andere locatie uitgevoerd worden.

10.2 Alternatieve inrichting

Bij inrichting van de projectlocatie is er zoveel mogelijk rekening gehouden met het handhaven van het aanwezige groen en het ontzien van de zone onder het viaduct van de Greenportlane. Dit om tijdens de uitvoering de schadelijke effecten tot een minimum te beperken. Tevens is recentelijk een faunatoren gebouwd en wordt binnenkort een vleermuizenkelder gerealiseerd. Daarnaast wordt de S1-zone in de toekomstige situatie geoptimaliseerd voor de beschermde soorten en functies ten opzichte wat in de huidige situatie aanwezig is. Deze zone zal bestemd worden als natuur. Hierdoor wordt de kwaliteit in de S1-zone kwalitatief verbeterd.

10.3 Alternatieve werkwijze

Bij de werkwijze worden er maatregelen genomen om doden en verwonden en onnodige verstoring te voorkomen. De gekozen werkwijzen brengen de gunstige staat van instandhouding niet in het geding en beperken de verstoring tot een minimum zodat de functionaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd blijft. De voorgestelde maatregelen zorgen voor het voldoen aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen.

10.4 Alternatieve planning

Bij uitvoering van de werkzaamheden wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden. Werken in een andere periode zou juist verstoring, verwonding en/of doding kunnen opleveren. In deze situatie is er geen gunstigere oplossing voorhanden dan de voorgestelde perioden met stappenplan in hoofdstuk 8 van onderhavige rapportage.

Econsultancy
Boxmeer, 28 juni 2016

11 LITERATUUR

Algemene Literatuur

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

van Delft, J., J. Kranenbarg, A. de Bruin & P. Frigge 2015. Waarnemingenoverzicht 2014. Bijlage bij RAVON 59 Jaargang 17 (4).

Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.

Foppen, R., A. van Kleunen, W.B. Loos, J. Nienhuis & H. Sierdsema, 2002. Broedvogels en de invloed van hoofdwegen, een nationaal perspectief. Onderzoeksrapport nr. 2002/08 SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Garniel A., W.D. Daunicht, U. Mierwald & U. Ojowski, 2007. Vögel und Verkehrslärm. Quantifizierung und Bewältigung entscheidingserheblicher Auswirkungen von Verkeherslärm auf die Avifauna. Bundesministeriums für Verkehr, Bau- und Stadtentwicklung. Bonn, Kiel.

Gezondheidsraad, 2000. Hinder van nachtelijk kunstlicht voor mens en natuur; Publicatienummer 2000/25, Den Haag.

Grontmij 2000. Verkennend onderzoek locatie geluidsporten. Opgesteld in opdracht van het Knooppunt Arnhem-Nijmegen.

Herder J., A. van Diepenbeek, R. Creemers & P. Frigge 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON.

van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied, Den Haag.

Kleijn, D., 2008. Effecten van geluid op wilde soorten – implicaties voor soorten betrokken bij de aanwijzing van Natura 2000 gebieden. Alterra-rapport 1705. Alterra, Wageningen.

Koninklijke Vermande, 1999-2009. Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 , 4 en 5. SDU Uitgeverij, Den Haag.

Korsten, E., 2012. Vleermuiskasten. Overzicht van toepassing, gebruik en succesfactoren. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits, & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport nr. 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Langton, T.E.S., C.L. Beckett, & J.P. Foster, 2001. Great Crested Newt Conservation Handbook. Froglife, Halesworth.

Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. 501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Molenaar, J.G., D.A. Donkers & R.J.H.G. Henkers, 1997. Wegverlichting en natuur, een literatuurstudie naar de werking en effecten van licht en verlichting op de natuur, Dienst Weg- en Waterbouwkunde, DWW-rapport W-DWW-97-057, Delft.

Reijnen, M.J.S.M., R.P.B. Foppen, 1991. Effect van wegen met autoverkeer op de dichtheden van broedvogels. IBN-rapport 91/1. DLO-instituut voor bos- en natuuronderzoek, Leersum.

Reijnen, R., R. Foppen, C. ter Braak & J. Thissen, 1995. The effects of car traffic on breeding bird populations in woodland, Evidence of reduced habitat quality for willow warblers (Phylloscopus trochilus) breeding close to a highway. *The journal of applied ecology* 31(1): 85-94.

Reijnen, R., R. Foppen & H. Meeuwsen, 1996. The effects of traffic on the density of breeding birds in Dutch agricultural grasslands; *Biological conservation*; 75; 255-260.

Reijnen, R. & R. Foppen,2006. Impact of Road Traffic on Breeding Bird Populations.

Rich, C. & T. Longcore, 2006. Ecological consequences of artificial night lighting; editors; Island Press; p. 459.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus, *Passer domesticus*, versie 2.0 december 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, *Pipistrellus pipistrellus*, versie 2.0 december 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone grootoorvleermuis, *Plecotus auritus*, versie 2.0 december 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Kamsalamander, *Triturus cristatus*, versie 2.0 december 2014.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Levendbarende hagedis, *Zootoca vivipara*, versie 2.0 december 2014.

Sierdsema H., R. Foppen & A. van Kleunen, 2014. Inschatting verstorende invloed werkparken ADT op vogels. Sovon-rapport 2014/19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen; p 7.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2013. Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*.

Weevers C., 2013. Presentatie NSG geluid dieren.

Literatuur Limburg

van Buggenum, H.J.M., R.P.G. Geraerds & A.J.W. Lenders (red.) 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Huizinga, C.E., L.S.G.M. Verheggen & R.W. Akkermans 2005. Werkatlas zoogdieren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.

Huizinga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Kurstjens, G., B. Peters & K. van Looy 2010. De flora van het Maasdal. Ontwikkelingen van bijzondere soorten sinds de start van natuurontwikkeling vanaf 1994. Deelrapport 7. Kurstjens ecologisch adviesbureau, Beek-Ubbergen / Bureau Drift, Berg en Dal / INBO, Brussel.

Algemene websites

www.anemoon.org (soortgegevens ongewervelden)
www.eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
www.floron.nl (soortgegevens planten)
www.geluidregisterspoor.nl (reilverkeer gegevens)
www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
www.ruimtelijkeplannen.nl (bestemmingsplan)
www.rijksoverheid.nl (natuurwetgeving)
www.mijn.rvo.nl (natuurwetgeving)
www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)
www.telmee.nl (verspreidingsgegevens)
www.verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Provinciale websites
www.limburg.nl (EHS en beschermde gebieden in Limburg)
www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (natuurgegevens provincie Limburg)

Verklarende woordenlijst

Externe werking
Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement
Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat
Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren
Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied
Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding
Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitattype als de omstandigheden waarin de soort of het habitattype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitattype.

Habitat
Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats
Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan
Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat
Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water**.** Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen
Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck
Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing
De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats
Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levencyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Bijlage 1 Gedetailleerde situatieschets

Trade Port Noord *venlo*

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Port Noord
project no	15606
onderdeel	Klaver 4 - S1 zone
datum	22.06.2016
wijziging	-
schaal 1:5000	formaat A2
tekening no Overzichtstek.	tekenaar WLE

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Bijlage 2 Ontheffing FF/75C/2012/0242(A)

Provincie Limburg
R. Tilmans
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
19 juni 2009	CAS200900011093	FF/75C/2009/0242.toek.to	7 december 2009
onderwerp	DOC200900064115	doorkiesnummer	bijlagen
ontheffing Flora- en faunawet artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c		0800-22 333 22	1

Geachte heer Tilmans,

Naar aanleiding van uw verzoek van 22 juni 2009 en de aanvullingen hierop van 9 oktober 2009, 17 oktober 2009, 22 oktober 2009, 3 november 2009, 23 november 2009 en 27 november 2009, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2009/0242, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, beschadigen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de jeneverbes, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en de levendbarende hagedis.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen
Laan van NOI 131
Postadres: Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Telefoon: 0800 - 22 333 22
Fax: (070) - 37 86 139
Web: www.minlnv.nl/loket

De aanvraag
De aanvraag heeft betrekking op het noordelijk deel van project “Greenportlane” gelegen in de gemeenten Venlo, Sevenum en Horst aan de Maas. Het betreft de aanleg van een weg bedoeld als ontsluitingsweg van de grootschalige gebiedsontwikkeling Klavertje 4 ten noordwesten van Venlo. Het project omvat het verwijderen van beplanting, cunetten graven, verharding aanbrengen, viaducten verplaatsen, kabels en leidingen omleggen, bestaande verharding verwijderen, vergraven van bestaande watergangen en graven van nieuwe watergangen, aanbrengen beplanting en verlichting. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de jeneverbes, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger, havik, kerkuil en de zwarte specht, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de levendbarende hagedis.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De jeneverbes is een beschermde inheemse plantensoort als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis en de laatvlieger zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. Vogels zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels wordt alleen ontheffing verleend indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht. De levendbarende hagedis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet.
De gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis en de laatvlieger zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De das is tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten[1].

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen; te vervoeren en onder zich te hebben.

Op grond van de artikelen 9, 11 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren; te vervoeren en onder zich te hebben.

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld nesten, holen, burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Afwijzing artikelen 9 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor zover dit het vervoeren van de jeneverbes en het vangen en vervoeren van de levendbarende hagedis betreft. U stelt hier de volgende maatregelen voor:

- De jeneverbes wordt verplant conform het Natuurcompensatieplan zoals beschreven in het bij de aanvraag gevoegde “Rapport Natuurcompensatieplan Ontwerp tracébesluit Greenportlane” van 16 maart 2009.

[1] Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2007, 253.

- Om het verwonden of doden van exemplaren van de levendbarende hagedis tijdens de aanleg van het viaduct te voorkomen, worden vóór het begin van de werkzaamheden aanwezige exemplaren gevangen en verplaatst naar een geschikte locatie op de spoordijk die buiten de invloedssfeer van het werk ligt.

U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze planten en dieren (definitief) aan de natuur te onttrekken. De soorten mogen over kleine afstanden en binnen korte tijd verplaatst worden om ze te beschermen tegen nadelige gevolgen van uw project. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. De zorgplicht wordt op juiste wijze ingevuld als u naast bovengenoemde maatregelen onderstaande maatregelen in acht neemt. Ik raad u ten zeerste aan deze maatregelen uit te voeren.

- Het verplaatsingsplan voor de jeneverbes moet minimaal voldoen aan de volgende eisen: het tijdstip van beplanten moet gegarandeerd op een geschikt moment in het seizoen plaatsvinden, binnen de periode februari-november;
- de verplaatsing wordt uitgevoerd door een deskundig aannemer met het juiste materieel;
- de nieuwe groeiplaats moet passen bij de biotische en abiotische eisen van de soort (bepaald door een deskundige[2]) en de groeiplaats moet duurzaam ondergebracht worden bij een beheerder.

Bovenstaande maatregelen moeten in een ecologisch werkprotocol worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder betrokken werknemers bekend zijn. Werkzaamheden moeten conform dit protocol worden uitgevoerd.

Afwijzing vogels

Vogelnest

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

[2] Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

Binnen het plangebied zijn de havik, kerkuil en de zwarte specht aangetroffen. Van deze soorten zou de vaste rust- en verblijfplaats verstoord kunnen worden door geluidsoverlast. Geluidsverstoring zorgt niet direct voor het verdwijnen van territoria, er is sprake van een kwaliteitsafname van territoria, waardoor ondermeer de dichtheid aan broedvogelterritoria kan afnemen. Nabij de Heierhoeve en Sevenumseweg treedt geluidsverstoring op in een tweetal territoria van de kerkuil. In de bospercelen ten zuiden van de Heirerhoeve/Heierkerkweg treedt geluidsverstoring op in territoria van de havik en de zwarte specht.

Echter, met een afstand van ongeveer 500 meter tot de weg is geen sprake van geluidsoverlast als aanvullende beplanting wordt aangebracht. Ook is er in de uitgevoerde geluidsberekening geen rekening gehouden met de standaard geluidsbeperkende maatregelen die zeer waarschijnlijk zullen worden genomen (type asfalt, mogelijke geluidsschermen). Naar alle waarschijnlijkheid zal het geluidsniveau daarmee in praktijk, met name voor de havik en de zwarte specht, niet veranderen.
Voor de kerkuil die op ongeveer 500 meter of meer van het tracé zit is de verwachting dat de weg niet direct tot verlies van territoria zal leiden. Gezien bovenstaande zal met de aanleg van de Greenportlane de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de havik, kerkuil en de zwarte specht niet worden aangetast. Ontheffing van artikel 11 van de Flora- en faunawet is derhalve niet nodig voor deze soorten.

<u>Ontheffing</u>
Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt in het geval van soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn en soorten die bij algemene maatregel van bestuur[1] zijn aangewezen ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. In artikel 2, lid 3, onder e, van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten[1] worden ten aanzien van soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en soorten die bij algemene maatregel van bestuur[1] zijn aangewezen als andere belangen als bedoeld in artikel 75, lid 5[3], onder c, van de Flora- en faunawet, onder andere aangewezen dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

<u>Instandhouding van de soort</u>
Jeneverbes
De jeneverbes is in het plangebied aangetroffen. Het gaat om één jong exemplaar die direct langs het tracé staat, waar een extra invoegbaan op de A73 moet worden aangelegd. De jeneverbes zal daarom worden verplaatst. Verplanten van de jeneverbes is lastig, de plant is zeer moeilijk verplaatsbaar.

[3] Omdat dit Besluit nog niet is aangepast aan de wijziging van de Flora- en faunawet van 7 april 2006 wordt hier nog over andere belangen als bedoeld in artikel 75, lid 5, onderdeel c geschreven, terwijl hiermee lid 6 wordt bedoeld.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken, stelt u de volgende maatregelen voor:

- Met lokaal gewonnen genenmateriaal wordt nieuwe aanplant verzorgd op daartoe geschikte locaties (heidelandschap) in de compensatiegronden en groene omgeving van Tradeport-Noord en Greenportlane.
- Het oppervlak van de te compenseren groeiplaats wordt in ieder geval verdubbeld.
- Op de groeiplaats worden voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen getroffen ter verbetering van de groeiplaats.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorwaarden opgenomen. Er dient ook aanplant met materiaal van dezelfde oorsprong te worden gerealiseerd door bijvoorbeeld bessen te zaaien op omwoelde plekken die middels het juiste beheer blijvend geschikt zijn. Compensatie moet plaatsvinden nabij of aansluitend aan de huidige groeiplaats. De voorgenomen compensatie is kansrijk, er moet echter wel een voldoende groot gebied worden aangelegd en bij de grondbewerking moet zorgvuldig rekening worden gehouden met de mogelijkheden voor de jeneverbes (geen verdichting van de bodem, plaatselijke arme zandgrond, grondwaterhuishouding, plaatselijk genenmateriaal gebruiken). Monitoring is nodig om de ontwikkeling van jeneverbes in relatie tot de voorgenomen mitigatie te kunnen volgen. De gunstige staat van instandhouding van de jeneverbes komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de bovengenoemde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorwaarden.

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. De das maakt in de huidige situatie vooral gebruik van migratieroutes langs watergangen, zoals de Noordersloot (langs het spoor), de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Een burchtlocatie is op iets meer dan 1 kilometer afstand gelegen, in het bosgebied van de Witte Berg. De das heeft zich hier recent opnieuw gevestigd. De Greenportlane doorsnijdt dassenleefgebied. Er verdwijnt 11,6 hectare van het uitloopgebied door ruimtebeslag en er raakt 45,7 hectare versnipperd. Door versnippering kan echter een groter deel van het leefgebied onbereikbaar worden en kunnen dassenpopulaties op de Reulsberg en de Witte Berg van elkaar gescheiden raken. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken, stelt u de volgende maatregelen voor:

- Behoud en aanleg van 3 trekroutes, overeenkomend met de huidige routes:
  - via spoorzone, met onderdoorgang spoorviaduct;
  - via noord-zuid groenstrook midden door Tradepoort-Noord, inclusief kleinwildtunnel van 200 centimeter breed en 100 centimeter hoog;
  - via aan te leggen verbindingszone/leefgebied en ecoduct over de Greenportlane naar populatie Grubbenvorst;
  - zorg/aanbeveling voor vervolgtrekroutes, onder meer met een veilige onderdoorgang/oversteek Sevenumseweg.
- Voor de das en zijn leefgebied dient er afstemming te zijn buiten de directe begrenzing van de Greenportlane met de gemeente Venlo en andere actoren in het gebied. Hiervoor is een inspanningsverplichting opgenomen en hiermee is ook gestart.

- Er dient bekeken te worden hoe de das het gebied nu gebruikt. Ontsnipperingsmaatregelen voor de Greenportlane dienen zowel in de huidige situatie als na aanleg Tradepoort-Noord te functioneren. Er moet zowel in de huidige situatie als met Tradepoort-Noord een goed begaanbare dassenroute aanwezig zijn.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorwaarden opgenomen. Veiligstelling van voldoende leefgebied voor de das is nodig. Er dienen in voldoende mate migratieroutes en foerageergebieden beschikbaar te blijven voor de das, om door het gebied te kunnen trekken en niet geïsoleerd te raken. U geeft aan het initiatief te nemen om andere actoren in het gebied te betrekken in dit proces zodat de faunapassages voor de Greenportlane duurzaam kunnen functioneren doordat migratieroutes en foerageergebieden daar logisch op aansluiten. Ondanks de concreet genoemde voorstellen is tevens duidelijk gemaakt dat er nog geen definitieve keuze is gemaakt voor de aanleg van de ecopassages. Zodra een definitief plan is gemaakt voor zowel inrichting als werkwijze dient dit vóór aanvang van de werkzaamheden in een ecologisch werkprotocol ter beoordeling te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). Voor zover bekend dient een doorkijk naar toekomstige ontwikkelingen te worden gegeven. De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de bovengenoemde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorwaarden.

Gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis en laatvlieger

De gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis en de laatvlieger zijn in het plangebied aangetroffen. De grootoorvleermuis is op een locatie nabij het plangebied aanwezig, de laatvlieger en gewone dwergvleermuis komen verspreid voor in het hele plangebied. Van deze laatste 2 soorten wordt een belangrijke vliegroute doorsneden. Het doorsnijden van verbindingsroutes van vleermuizen zorgt voor de belangrijkste negatieve effecten. Nabij de Greenportlane is een mogelijke kraamkolonie van de grootoorvleermuis gesitueerd ter hoogte van de Heierkerkweg. De grootoorvleermuizen foerageren niet of nauwelijks in het agrarisch gebied waarin de Greenportlane zal komen te liggen. Dit agrarisch gebied wordt als waardevol leefgebied voor vleermuizen beschouwd. Met de aanleg van de weg verdwijnt de kraamkolonie echter niet. Ook van de andere vleermuissoorten verdwijnen geen vaste rust- of verblijfplaatsen. Drie vliegroutes zijn van groot tot zeer groot belang en doorsnijding kan betekenen dat vleermuizen belangrijke foerageergebied niet meer kunnen bereiken. Verstoring kan ook plaatsvinden door verlichting. Verlichting zal de negatieve effecten op de vliegroute bij de Venlose weg versterken. Door de aanleg van de Greenportlane zullen vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis en de laatvlieger verstoord worden. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken, stelt u de volgende maatregelen voor:

- Er worden op 5 knooppunten verlichting aangebracht en strooisellichtarme lampen gebruikt met aangepast wattage, dimbaar licht en geplaatst op lage masten (minder dan 6 meter).
- Er zullen hopovers worden aangelegd.

De door u voorgestelde maatregelen zijn niet geheel voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing daarom aanvullende voorwaarden opgenomen.

Om verstoring door verlichting te voorkomen stelt u voor op 5 knooppunten verlichting aan te brengen en strooisellichtarme lampen te gebruiken met aangepast wattage, dimbaar licht en geplaatst op lage masten (minder dan 6 meter). Ook lichtbundels van het verkeer zorgen voor overlast. Met name ter hoogte van faunapassages kan het aanbrengen van dichte begroeiing verstoring voorkomen. De exacte locatie van de hopovers, de noodzakelijke mitigerende aanpassingen en het ontzien van beplanting dient, ruim vóór de uitvoering, in een ecologisch werkprotocol te worden aangeleverd. Bovenstaande informatie dient op kaart te worden aangegeven evenals welke fasering wordt gehanteerd, welke beplanting blijft en welke beplanting wordt aangebracht om vliegroutes in stand te houden en hopovers te creëren.
Voor het verloren gaan van leefgebied dient ook vóóraf compensatie plaats te vinden. Dit kan gerealiseerd worden met bijvoorbeeld enige extra beplantingsstroken in de nabijheid van de kraamkolonie voor de grootoorvleermuis, om verstoring (geluid en licht) tegen te gaan. Ook voorgenomen compensatie dient in het werkprotocol opgenomen te worden.
De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis en de laatvlieger komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de bovengenoemde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorwaarden.

Opmerking
Indien er gebouwen, bomen en dergelijke worden verwijderd, dient vooraf onomstotelijk vast te staan dat zich hier geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in bevinden.

Levendbarende hagedis
De levendbarende hagedis is in het plangebied aangetroffen. De spoorberm van de spoorlijn Venlo – Eindhoven vormt actueel leefgebied van de levendbarende hagedis. Tezamen met het aangesloten gebied Zaarderheiken biedt dit leefgebied plek aan een populatie van circa 50 tot 100 exemplaren. Door de aanleg van een viaduct treedt geen direct ruimtebeslag op. Wel is schaduwwerking een indirect ruimtebeslag. Het viaduct wordt 7 meter hoog, er blijft echter voldoende lichtinval door de expositie van de spoordijk en de hoogte van het viaduct. Door de voorgenomen werkzaamheden wordt het leefgebied van de populatie tijdelijk in tweeën gedeeld. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken, stelt u voor het habitat tijdelijk ongeschikt te maken door de aanwezige vegetatie te verwijderen. Na afloop van de werkzaamheden kan de vegetatie weer tot ontwikkeling komen, waardoor het tijdelijk ongeschikte habitat weer zal herstellen.
De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorwaarden opgenomen. Verstoring in de meest kwetsbare perioden (voortplanting, winterrust) dient voorkomen te worden, in september-oktober dient het werkgebied ongeschikt gemaakt en gehouden te worden door de vegetatie zeer kort te maaien. De gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de bovengenoemde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorwaarden.

Andere bevredigende oplossing en belang van de ingreep

Project Greenportlane is een weg bedoeld als ontsluitingsweg van de grootschalige gebiedsontwikkeling Klavertje 4 ten noordwesten van Venlo. Deze ontwikkeling zal van groot belang worden voor de werkgelegenheid in dit deel van Nederland en is daarom aangewezen in het kader van de Crisis- en herstelwet. Tevens zal de weg dienen als toegangsweg tot de Floriade. De Greenportlane moet ook een bijdrage leveren aan de vermindering van leefbaarheids- en verkeersproblematiek in de omliggende kernen. Tevens zal een ecologische verbindingszone en een ecoduct aangelegd worden. De Greenportlane vormt een verbinding tussen de A67 en de A73 en kruist de spoorlijn Eindhoven-Venlo. De nieuwe aansluiting met de A67 ligt zo dicht mogelijk bij de in ontwikkeling zijnde Traffic Port (MLA vliegstrip) in verband met de “vliegfunnel” (luchtruim nodig voor aanvliegroutes). Ook wordt rekening gehouden met een mogelijke verbreding in de toekomst van 2x2 naar 2x3 rijstroken. Bij de alternatieven en wijze van aanleg is gekeken naar verkeerstechnische mogelijkheden, ruimtebeslag, grondwaterstanden, aanwezige leidingen én naar landschappelijke en ecologische structuren. Bij de aansluiting aan de A73 wordt geprobeerd zo weinig mogelijk Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aan te tasten. De gekozen vorm zorgt voor een optimale ontsluiting van de Floriade. Voor het gekozen tracé is in feite geen alternatief, omdat de weg bedoeld is als ontsluiting en moet passen binnen andere grootschalige ontwikkelingen. Hoewel er met de aanleg van de weg sprake is van natuuraantasting, zullen de effecten van de geplande grootschalige ontwikkelingen veel grotere effecten hebben. De weg is echter één van de eerste structuren die aangelegd wordt. Bij de planning is er onder andere voor gekozen een bestaande ecologische verbindingszone (EVZ) niet te ontwikkelen. Het tracé van de Greenportlane is op een geplande EVZ gelegen. Echter, de aanleg van de Greenportlane biedt ook mogelijkheden voor de aanleg van deze EVZ. Op het geplande tracé staan kassencomplexen die zullen verdwijnen bij aanleg van de weg. In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) aanvulling Klavertje 4 liggen een tweetal ecoducten in de verbindingszone, waarvan één over de Greenportlane.

In het kader van Klavertje 4 zal een grote hoeveelheid natuur (600 hectare) worden gerealiseerd. Voor de EVZ zoals die er eerst lag, is een aanpassing van het POL gemaakt. Hiervoor worden alternatieven gezocht. Voor de Greenportlane is nog niet concreet waar precies ecopassages worden aangelegd en wat voor vorm of dimensies deze zullen hebben. Er is wel aangegeven dat er 3 ecologische passages zullen komen. U heeft de wijze van werken en delen van het tracé aangepast en naar mitigerende maatregelen gezocht opdat verstoring van soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen en de gunstige staat van instandhouding van deze beschermde soorten gewaarborgd blijft. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat er dwingende redenen van groot openbaar belang aanwezig zijn die de negatieve effecten op beschermde dier- en plantensoorten die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden rechtvaardigen.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorwaarden.

Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier– en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Gesignaleerde soorten
Ik wil u erop wijzen dat volgens de kaart bij het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan (kaart 174363 FF-8) op de aansluiting met de A73 de hazelworm voorkomt. U heeft er echter voor gekozen om voor deze soort geen ontheffing aan te vragen. Indien de hazelworm inderdaad in het plangebied voorkomt, dient daar met de werkzaamheden rekening mee te worden gehouden. Ik wil u er, wellicht ten overvloede, op wijzen dat wanneer u bij uitvoering van de werkzaamheden verbodsbepalingen ten aanzien van deze soort dreigt te overtreden, u de werkzaamheden dient stil te leggen en alsnog ontheffing voor deze soort dient aan te vragen.
Volgens de bij de aanvraag gevoegde kaarten zijn in 2002-2006 ook de boerenzwaluw, boomvalk, buizerd en de gele kwikstaart waargenomen. In 2007 zijn deze vogels echter niet meer waargenomen. Indien bij de voorbereiding of uitvoering van het project blijkt dat deze soorten voorkomen op of nabij het tracé, dan moet er voor deze soorten een omgevingscheck uitgevoerd worden en, indien nodig, ontheffing worden aangevraagd.

Vogels
U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Cumulatieve effecten
Aangezien er meerdere projecten in de directe omgeving van het plangebied zullen worden uitgevoerd, zoals Tradeport-Noord en Klavertje 4, zullen er cumulatieve effecten op de aanwezige beschermde soorten optreden. Door deze projecten komen ook andere groeiplaatsen van de jeneverbes in het gedrang. Ook is het, gezien de te verwachten ruimtelijke ontwikkelingen en cumulatieve effecten in de toekomst, nodig voldoende leefgebied voor de das veilig te stellen. Het is, in verband met toenemend verkeerslawaai in de toekomst en cumulatieve ontwikkelingen, wenselijk compenserende beplanting aan te brengen voor de steenuil en de kerkuil. De voorgenomen beplanting kan worden opgenomen in het werkprotocol dat vóór aanvang van de werkzaamheden wordt voorgelegd aan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (via Dienst Regelingen te Den Haag). Vanwege de cumulatieve effecten is het verstandig nu al compensatiemogelijkheden te verkennen en mogelijk aan te leggen voor de beschermde soorten, die in de toekomst wellicht zo weinig leefgebied zullen houden dat de functionaliteit van voortplantings of vaste rust- en verblijfplaatsen niet gegarandeerd kunnen worden. Hiertegen zullen maatregelen voor moeten worden getroffen.

Voor zover de provincie hier bij betrokken is, kan men nu al maatregelen nemen om voor de toekomst voldoende alternatieven te kunnen bieden aan broedvogels.

Conclusie
Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorwaarden verbonden.

De ontheffing en de voorwaarden treft u hierbij aan.

Bezwaar
Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen. Stuur het ondertekende bezwaarschrift naar Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval het aanvraagnummer FF/75C/2009/0242 en de datum van de beslissing.

Op onze internetsite www.minlnv.nl/loket/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

B. Kluivingh - Deetman

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Naar aanleiding van het verzoek van R. Tilmans
namens de Provincie Limburg, op 22 juni 2009
en de aanvullingen hierop van 9 oktober 2009, 17 oktober 2009, 22 oktober 2009, 3 november 2009,
23 november 2009 en 27 november 2009

gelet op artikel 75, lid 5 en 6, onderdeel c, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Provincie Limburg
Adres:	Limburglaan 10
Postcode en woonplaats:	6229 GA MAASTRICHT
Voor het tijdvak van:	7 december 2009 tot en met 1 september 2014

ONTHEFFING

FF/75C/2009/0242

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, beschadigen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de jeneverbes (*Juniperus cummunus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het noordelijk deel van het project "Greenportlane" gelegen ten noordwesten van Venlo, in de gemeenten Venlo, Sevenum en Horst aan de Maas, tussen de rijkswegen A67 en A73, ten noordwesten van knooppunt Zaarderheiken, gelegen in de kilometerhokken X:202/Y:380, X:203/Y:380, X:204/Y:380, X:205/Y:380, X:205/Y:381 en X:206/Y:381, één en ander zoals is weergegeven op de kaart in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde "Activiteitenplan" van juni 2009.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Algemene voorwaarden

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffing geldt alleen voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals vermeld in de projectomschrijving voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De Provincie Limburg (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorwaarde 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorwaarden

7. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteiten van de soorten waarvoor ontheffing wordt verleend, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (voortplanting, winterrust) te voorkomen.
8. De voortplantings- en overwinteringsperiode van de levendbarende hagedis lopen globaal van november tot en met februari, respectievelijk april tot en met augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer, dan wel korter zijn. Voor de levendbarende hagedis dient in september-oktober het werkgebied ongeschikt gemaakt en gehouden te worden door de vegetatie zeer kort te maaien, tot de werkzaamheden uitgevoerd zijn.
9. De jeneverbes dient te worden verplant conform het bij de aanvraag gevoegde "Rapport Natuurcompensatieplan Ontwerp tracébesluit Greenportlane" van 16 maart 2009. Daarnaast dient met lokaal gewonnen genenmateriaal nieuwe aanplant verzorgd te worden op daartoe geschikte locaties (heidelandschap) in de compensatiegronden en groene omgeving van Tradeport-Noord en Greenportlane. Compensatie dient plaats te vinden nabij of aansluitend aan de huidige groeiplaats. Er dient voldoende groot gebied te worden aangelegd of gereserveerd (minstens verdubbeling van de huidige groeiplaats; 2 x 78,5 vierkante meter = 157 vierkante meter zoals aangegeven in het bij de aanvraag gevoegde "Rapport Natuurcompensatieplan", 4.3.3 op pagina 47) waar maatregelen worden getroffen ter verbetering van de groeiplaats voor de jeneverbes. Bij eventuele grondbewerking dient zorgvuldig rekening te worden gehouden met de mogelijkheden voor de jeneverbes (geen verdichting van de bodem, plaatselijke arme zandgrond, grondwaterhuishouding, plaatselijk genenmateriaal gebruiken). Dit project dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[1] op het gebied van de jeneverbes.
10. De plaats waar de mitigatie voor de jeneverbes zal worden uitgevoerd evenals de werkwijze, dient 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden in een ecologisch werkprotocol te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). De mitigerende maatregelen dienen te worden genomen vóór met de start van de werkzaamheden kan worden begonnen.
11. Het verplaatsingsplan voor de jeneverbes dient minimaal te voldoen aan de volgende eisen:
    a. Het tijdstip van beplanten dient op een geschikt moment in het seizoen plaats te vinden, binnen de periode februari - november;
    b. De verplaatsing dient te worden uitgevoerd door een deskundig aannemer met het juiste materieel;
    c. De nieuwe groeiplaats dient te passen bij de biotische en abiotische eisen van de soort;
    d. De groeiplaats dient duurzaam te worden ondergebracht bij een beheerder.
12. Op plaatsen langs het tracé waar overstekende dassen worden verwacht of waar een faunapassage wordt aangelegd, dient een raster te worden geplaatst. Deze rasters dienen te voorkomen dat er verkeersslachtoffers onder de dieren vallen en zorgen voor geleiding van dieren naar de passages.
13. Voor de das dienen 3 trekroutes aangelegd en beheerd te worden, overeenkomend met de huidige routes: Via spoorzone, met onderdoorgang spoorviaduct, via noord-zuid groenstrook midden door Tradeport-Noord, inclusief kleinwildtunnel van 200 centimeter breed en 100 centimeter hoog, via aan te leggen verbindingszone/leefgebied en ecoduct over Greenportlane naar populatie Grubbenvorst. Er dient rekening gehouden te worden met vervolgtrekroutes, onder meer met een veilige onderdoorgang/oversteek Sevenumseweg.

[1] Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

14. Het ecoduct dient te functioneren voor de das. Het ecoduct dient een minimale breedte te hebben van 20 meter en aan te sluiten op een ecologische zone aan weerszijden van het ecoduct. De fietsverbinding dient functioneel gescheiden te worden van de ecoductfunctie. Er dient geen verlichting te worden aangebracht op het ecoduct.
15. Er dient voldoende geleidende beplanting te worden aangebracht, zodat de passages voor de das vanuit de huidige migratieroutes te vinden zijn. Beplanting en passages dienen functioneel te zijn bij de ingebruikname van de weg. De passages dienen aan te sluiten op blijvende groene structuren rondom de Greenportlane, die voor de das een duurzaam geschikt migratie- en foerageergebied vormen. Deze groenstructuren dienen op voor de das geschikte wijze beheerd te worden.
16. Zodra voor zowel de inrichting als de werkwijze een definitief plan is gemaakt, dienen de ontsnipperende en mitigerende maatregelen voor de das in een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Dit protocol dient 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). De maatregelen dienen vergelijkbaar te zijn met de 3 hierboven genoemde maatregelen (minstens 3 passages en voldoende geleiding zodat de das deze vanuit de huidige situatie kan vinden). Voor zover mogelijk dient een doorkijk naar toekomstige ontwikkelingen te worden gegeven.
17. De doorsnijdende effecten voor vleermuizen dienen te worden gemitigeerd door het creëren van passagemogelijkheden. Bij de Eindhovense weg/Venloseweg dient één bomenrij aan de zuidzijde behouden te blijven, bij Dorperdijk dienen de hopovers te worden gewaarborgd en bij de Venraijseweg/Horsterweg dient het ontwerp zo te worden aangepast dat zo weinig mogelijk bomen weg hoeven. Tevens dient er vervangende beplanting te komen die aansluit op de bosjes ten zuidwesten.
18. Er dienen hopovers aangelegd te worden op plaatsen waar bestaande vleermuisroutes doorsneden zullen worden door de Greenportlane. Voor de locatie van hopovers, de noodzakelijke mitigerende aanpassingen en het ontzien van beplanting, dient 2 maanden vóór de uitvoering van de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). Daarin dient bovenstaande informatie op kaart te worden aangegeven, evenals welke fasering wordt gehanteerd en welke beplanting blijft en welke beplanting wordt aangebracht om vliegroutes in stand te houden en hopovers te creëren.
19. Voor het verloren gaan van functioneel leefgebied van vleermuizen dient vooraf compensatie plaats te vinden. Dit dient gerealiseerd te worden met voldoende extra beplantingsstroken in de nabijheid van de kraamkolonie van de grootoorvleermuis. Deze compensatie dient in een werkprotocol opgenomen te worden.
20. De compensatie en mitigatie voor de vleermuizen dient uiterlijk tegelijk met de ingebruikname van de weg aangelegd te zijn en te functioneren.
21. Om verstoring door verlichting te voorkomen dient alleen op 5 knooppunten verlichting te worden aangebracht en strooisellicht-arme lampen te worden gebruikt met aangepast wattage, dimbaar licht en geplaatst op lage masten (minder dan 6 meter).
22. Ter hoogte van faunapassages dient dichte begroeiing te worden aangebracht.
23. Alle bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[1] op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing wordt verleend.
24. Bovenstaande mitigerende maatregelen ten aanzien van de jeneverbes, das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en de levendbarende hagedis, dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en onder betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd. Dit werkprotocol dient minimaal 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden ter goedkeuring aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag) te worden aangeleverd.

25. Er dient niet eerder te worden gestart met de werkzaamheden, inclusief voorbereidende werkzaamheden, dan nadat het werkprotocol is goedgekeurd.
26. Monitoring ten behoeve van de Flora- en faunawet dient te worden uitgevoerd, waarin de populatieontwikkeling en het gebruik van de beschermde soort van het gebied wordt onderzocht. Het gaat om alle waargenomen soorten vleermuizen, das en jeneverbes.
27. Ieder jaar in maart, te beginnen in 2011, dient gerapporteerd te worden aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag) over de voortgang van de werkzaamheden, de aanleg van de passages en andere mitigerende en compenserende maatregelen en de monitoringsresultaten. Mochten de resultaten daar aanleiding toe geven, dan kunnen door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) passende aanvullende maatregelen worden opgelegd.

Overige voorwaarden

28. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorwaarden.
29. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker twee maanden voor het verstrijken van deze termijn een verlenging aan te vragen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
30. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorwaarden is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 7 december 2009

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

B. Kluivingh - Deetman

Bijlage 3 Ontheffing FF/75C/2012/0269(A)

Nr. 13/19182
27 JUN 2013
Gemeente Venlo

Clemie ✓

Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Venlo
A.H.M. Vervoort
Postbus 3434
5902 RK VENLO

Dienst Regelingen

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.drloket.nl

T 0800 - 22 333 22
F 070 - 378 61 39
ffwet@minlnv.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2012/0269.toek.zh

Bijlagen
6

Datum 26 juni 2013
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Vervoort,

Naar aanleiding van uw verzoek van 26 september 2012 en de aanvullingen hierop van 24 december 2012, 1 februari 2013, 13 februari 2013 en 26 februari 2013, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2012/0269, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de drijvende waterweegbree, en van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das en de kamsalamander.

De aanvraag
De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN" gelegen in de gemeente Venlo. Het project betreft het realiseren van een deel van bedrijventerrein Trade Port Noord (TPN) en een ecologische verbindingszone langs het traject van de Noordersloot ter hoogte van TPN. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de kamsalamander (*Triturus cristatus*).

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De drijvende waterweegbree is een beschermde inheemse plantensoort als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De das is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten[1]. De kamsalamander is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De drijvende waterweegbree en de kamsalamander zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het doden en/of verwonden van de kamsalamander. Ontheffing voor het doden en verwonden is in casu niet nodig. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om doden en verwonden te voorkomen. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Bovendien wordt gelet op de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet geen ontheffing verleend voor het doden en/of verwonden van de kamsalamander.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

[1] Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2011, 147.

Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Drijvende waterweegbree

De drijvende waterweegbree is binnen het plangebied alleen aangetroffen in de Noordersloot. Door het uitvoeren van graafwerkzaamheden worden groeiplaatsen van drijvende waterweegbree vernield en beschadigd. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 25 van het rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Klavertje 4" deel 2. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

De drijvende waterweegbree komt niet algemeen voor in Nederland. Buiten de locatie blijven de groeiplaatsen echter ongemoeid. Het schadelijke effect is tijdelijk van aard. Na de herprofilering van de sloot ontstaat er een betere situatie met meer mogelijkheden voor de soort dan in de uitgangssituatie. Er blijven voldoende planten en delen van planten achter in de Noordersloot om hervestiging in het hele tracé van de sloot te garanderen. Het effect van het project op de drijvende waterweegbree is daarmee gering. De gunstige staat van instandhouding van de drijvende waterweegbree komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn geen burchten aangetroffen. Er zijn 2 dassenburchten aangetroffen buiten het plangebied op ongeveer 700 meter afstand bij Zaarderheiken (Witte Berg), op ongeveer 1,2 km afstand aan de zuid-oostzijde en bij Reulsberg aan de noord-westzijde (zie Kaart N, p.10 Activiteitenplan). Uit prenten, graafputjes en andere sporen is op te maken dat de belangrijkste verbindingen voor de das zich bevinden tussen Zaarderheiken en Reulsberg en vanuit Zaarderheiken naar het noorden in de richting Houthuizerheide/Grubbenvorst. De das maakt vooral gebruik van migratieroutes binnen het plangebied langs watergangen, zoals de Noordersloot, de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Het tussenliggende landbouwgebied wordt gebruikt als uitloopgebied en foerageergebied. Het plangebied is naar verwachting belangrijk voor de das, omdat er door alle ontwikkelingen in het gebied netto minder geschikt leefgebied in de wijdere omgeving beschikbaar is. Het plangebied vervult naast foerageergebied de functie van migratiegebied tussen de burchten aan de oost- en westzijde én noord- en zuidzijde van het plangebied.

Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voor handen zijn. Door de werkzaamheden verdwijnt 30 ha leefgebied van de das. Hoewel de burchten zelf niet worden aangetast leidt het verdwijnen van het leefgebied en dispersie- en migratiemogelijkheden op den duur tot het minder goed en mogelijk niet meer functioneren van de bekende burchten. Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen worden hierdoor beschadigd, verstoord en vernield. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 14 tot en met 17 van het rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Klavertje 4" deel 1. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Tijdens de uitvoering van werkzaamheden zijn de directe negatieve effecten op dassenburchten in de omgeving gering, omdat de dassenburchten op geruime afstand van het plangebied liggen en de werkzaamheden in fases zullen worden uitgevoerd. Directe verstoring van dassenburchten wordt niet verwacht. Door de gefaseerde aanpak heeft de das de tijd om aan de veranderende omgeving te wennen.

Waar meerdere ontheffingsaanvragen voor aangrenzende plangebieden worden ingediend, ligt het bij de beoordeling van de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten, voor de hand een relatie tussen deze aanvragen te leggen, in verband met eventuele cumulatie van effecten. In het kader van project "Greenportlane" (gemeente Venlo) is reeds voor de das op 7 december 2009 een ontheffing verleend met kenmerk FF/75C/2009/0242. Dit is gelegen in hetzelfde plangebied. De uitvoering van beide projecten heeft echter geen negatieve gevolgen voor de das. De soort maakt naar verwachting geen gebruik van het gebied als vaste rust- of verblijfplaats.

In het verleden zijn meerdere ontwikkelingen gepland en deels uitgevoerd waarvoor de volgende ontheffingen Flora- en faunawet zijn afgegeven:
FF/75C/2004/0112 Aanleg Rijksweg 74
FF/75C/2005/0443 Bomenkap ZON Fresh Park
FF/75C/2006/0235 Ontwikkeling glastuinbouw Californië
FF/75C/2006/0454 Uitbreiding Tradeport Noord (en Businesspark Venlo, Floriadeterrein en golfpark Zaarderheiken)
FF/75C/2008/0613 en FF/75C/2010/0317 projectvestiging glastuinbouw Siberië

Samen met andere projecten in de omgeving van Venlo zal een groot deel van huidig landbouwgebied op de schop gaan. Hierbij gaat veel geschikt dassenleefgebied en (primair en secundair) foerageergebied verloren en de mogelijkheden voor uitwisseling tussen dassenpopulaties worden beperkt. In de structuurvisie 2012 wordt gesteld dat voor de ruimtelijk economische structuurversterking tot 2022 de transformatie van 1800 ha landbouwgrond tot 1.150 ha werklandschap (bedrijventerrein en glastuinbouw), 40 ha infrastructuur en 630 ha natuur en landschap nodig is.

Door de fasegewijze aanpak kunnen de dassen zich aanpassen, maar door het verdwijnen van 300 ha (secundair) voedselgebied dat tevens geschikt leefgebied en potentieel primair foerageergebied vormt en door de steeds wijzigende mogelijkheden door het gebied te migreren, wordt de functionaliteit van de burchten aangetast.

Doordat om het project heen meerdere andere projecten zijn gepland, of al zijn uitgevoerd, blijft er in het primaire leefgebied van de das steeds minder leefgebied beschikbaar. De das zal hinder ondervinden van het feit dat er steeds minder geschikt leefgebied en foerageergebied zal zijn waardoor de waarde van het plangebied voor de das toeneemt en deels als primair foerageergebied kan gaan fungeren.

Naar aanleiding van de aanleg van de Greenportlane is een aantal faunapassages gepland en een drietal routes waarlangs de das in aansluiting op de huidige bekende routes zal kunnen blijven migreren door het plangebied. Bij de planning van TPN bleek dat er een aantal knelpunten zijn op deze routes. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat er langs het spoor een terminal gerealiseerd wordt, waar dag en nacht activiteit zal zijn en licht zal branden, waardoor de migratiezone langs het spoor en de Noordersloot mogelijk niet kan functioneren voor de das. Om de mogelijkheden voor de das te vergroten is daarom een netwerkstructuur ontwikkeld, waardoor de das, bij een knelpunt op één plek hopelijk voldoende mogelijkheden vindt op een andere plek om te migreren.

De geplande netwerkstructuur zal zich in de tijd ontwikkelen tot een migratiezone met foerageermogelijkheden voor de das. Dit jaar wordt begonnen met de herprofilering van de Noordersloot en de aangrenzende natuurstrook met langzaamverkeersroute ("bikelane"; een fiets- en wandelpad met verlichting) voor de das. De aanleg van de bedrijven zal gefaseerd in onregelmatige hoeveelheden plaatsvinden op basis van de vraag.

Omdat het na inrichting 3 tot 4 jaar duurt tot de groenstructuren functioneel zijn voor de das om als migratieroute met foerageermogelijkheden te dienen en omdat er slechts beperkt gestuurd kan worden in de snelheid waarmee bedrijfslocaties zich vestigen, is het nodig extra maatregelen te nemen. Na ingrepen in het gebied dienen op de juiste plaatsen voldoende inrichtings- en onderhoudsmaatregelen te worden genomen voor de das om de functionaliteit zo snel mogelijk, zo veel mogelijk te herstellen. De functionaliteit van de burchten kan door aantasting van het foerageergebied ook worden beschadigd, vernield en verstoord.

Alleen monitoring kan uitwijzen of de das de migratiemogelijkheden zal vinden en of er niet te veel knelpunten ontstaan. Ook is het de vraag of de ontwikkeling van de groene zones in de tijd zo verloopt dat er steeds, blijvend voldoende foerageergebied beschikbaar blijft en of uitwisseling mogelijk blijft.

De das komt verspreid voor in de omgeving van het plangebied en komt algemeen voor in het zuiden en oosten van Nederland. Het effect van het project op de das is gering. In het plangebied zelf zijn geen burchten bekend die nadelige gevolgen kunnen ondervinden van het project.

De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Kamsalamander
De kamsalamander is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied vormen delen van de Noordersloot geschikt voortplantingswater. Delen van het aangrenzend plangebied vormen sinds enkele jaren geschikt landhabitat. In de omgeving van het plangebied komt een netwerkpopulatie kamsalamander voor die door alle eerder genoemde projecten sterk onder druk staat en waarbij de meeste wateren niet (meer) geschikt zijn voor voortplanting. De Noordersloot vormt naar verwachting een verbinding in de netwerkpopulatie van de kamsalamander in en buiten het plangebied. Door het verwijderen van winter- en zomer landhabitat en door het vergraven met als doel het aanleggen van een natuurlijke oever worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kamsalamander verstoord, beschadigd en vernield.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 9 en 10 van de aanvullingen van het rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Klavertje 4" deelgebied Noordersloot. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Vooraf zorgt u voor onvoldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de kamsalamander. Op korte termijn verdwijnt het gehele geschikte leefgebied voor de kamsalamander binnen het plangebied over een lengt van naar schatting 1,2 km. Het effect van het project op de kamsalamander is naar verwachting gering. Het schadelijke effect is tijdelijk van aard. Na aanleg van de natuurvriendelijke oever komt er op termijn beter leefgebied voor de kamsalamander dan in de uitgangssituatie. De al langer bekende voortplantingswateren en vindplaatsen van de kamsalamander ten oosten en westen van het plangebied ondervinden geen negatieve effecten door de werkzaamheden op het traject ter hoogte van TPN. De gunstige staat van instandhouding van de kamsalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

<u>Belang van de ingreep</u>
U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: "de bescherming van flora en fauna"; "dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten" en "de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling".

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn.

Het door u aangevraagde belang "de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling" is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom voor de drijvende waterweegbree en de kamslamander uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen "de bescherming van flora en fauna" en "dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten".

Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan alleen ten aanzien van de das aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen.

Het project is te verdelen in 2 deelprojecten. In Trade Poort Noord (TPN) (deel 1) wordt in een groot plangebied bedrijventerrein ontwikkeld. In dit deel komt alleen de das voor. Het belang "de bescherming van flora en fauna" is hier niet aan de orde. Het project heeft niet tot doel de flora en fauna te stimuleren.

De gemeente Venlo is voornemens het plangebied te ontwikkelen tot een grootschalig duurzaam bedrijventerrein geïnspireerd door de principes van Cradle to Cradle (C2C). Dat wil zeggen dat producten en productieprocessen/-middelen zo worden ontworpen dat technische en ecologische kringlopen (water, energie, afval etc.) zoveel mogelijk worden gesloten en van elkaar worden gescheiden, bijvoorbeeld door afval af te breken of te hergebruiken als grondstof. Trade Port Noord zal als duurzaam bedrijventerrein, als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Klavertje 4/Greenport Venlo, gaan voorzien in de ruimte voor met name logistieke bedrijvigheid, productiegerelateerde bedrijven in de sector Fresh, Food & Flowers en de maakindustrie. De noodzaak tot het ontwikkelen van Trade Port Noord komt voort uit de vraag naar grootschalige bedrijfsruimte. Dit is te herleiden uit resultaten van marktverkenningen die in opdracht van Development Company Greenport Venlo (DCGV) zijn opgesteld. Daarnaast biedt het bedrijventerrein werkgelegenheid.

In de Noordersloot (deel 2) wordt er een natuurzone met een langzaam verkeersweg aangelegd. In dit gebied komen alleen de drijvende waterweegbree en de kamsalamander voor. De herprofilering binnen deelgebied 1 vindt eerder plaats en over een grotere breedte, dan in de naastliggende delen, om te voldoen aan de voorwaarden uit de op 7 december 2009 verleende ontheffing met kenmerk FF/75C/2009/0242. Langs de Noordersloot komt een geleidingszone voor de das, die een belangrijk deel uitmaakt van een netwerk aan groene verbindingen door het toekomstige bedrijvenpark voor de das. Door het herprofileren van de Noordersloot, zal al snel een verdiepte strook met voldoende beschutting ontstaan die als migratiezone voor de das kan dienen. In de gehele zone zullen ook foerageermogelijkheden voor de das ontstaan. Vanwege het herprofileren van de sloot zal aantasting plaatsvinden van de drijvende waterweegbree en van de kamsalamander. Groeiplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen zullen tijdelijk verloren gaan. De herprofilering is echter nodig om de soorten drijvende waterweegbree en kamsalamander duurzaam in stand te kunnen houden.

Door de aanleg van een natuurlijke oever komen er meer mogelijkheden voor groeiplaatsen en voor voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen dan in de uitgangssituatie. Zonder herprofilering zal de al sterk verlande sloot weldra geen mogelijkheden meer kunnen bieden voor de drijvende waterweegbree en de kamsalamander. De voorgenomen herprofilering van de Noordersloot zal in het belang zijn van zowel de drijvende waterweegbree, de kamsalamander als ook van de das. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang "de bescherming van flora en fauna" voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op beschermde dier- en plantensoorten, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen. Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de das is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN" geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de das.

Andere bevredigende oplossing
Deel 1 Trade Port Noord
Het project is locatiespecifiek. Naar aanleiding van overleg is het plan zodanig aangepast dat er een netwerkstructuur voor de das en overige soorten is ontwikkeld, waar in beginsel ook voldoende foerageermogelijkheden zijn, om de das door het gebied te laten migreren. "Het stedenbouwkundig ontwerp voorkeursvariant 1 oktober 2008 is het resultaat van een lang voortraject waarin een aastal alternatieven opgesteld en beoordeeld is. Deze voorkeursvariant sluit aan bij de POL-aanvulling voor de gebiedsontwikkeling Klavertje 4 (2009). Deze voorkeursvariant is enigszins aangepast om binnen de grenzen van de gemeente Venlo te blijven. Ook is het tracé van de Greenportlane aangepast aan het PIP. Andere varianten dan de voorkeursvariant leiden niet tot een versterking van natuurlijke, landschappelijke of milieuwaarden in het gebied of tot wezenlijk andere milieugevolgen."

In de bestuurlijk politieke besluitvormingsprocessen, wordt juist hier de kans en de mogelijkheid het geschiktst geacht voor het voorgenomen project. De fasegewijze aanpak geeft de das de tijd zich aan te passen én de groene structuren de tijd om tot ontwikkeling te komen, waardoor het bodemleven en de plantengroei in de groene structuur daadwerkelijk voldoende foerageermogelijkheden kan bieden voor de das. Met een jaarlijkse monitoring kan het functioneren van de structuren voldoende worden afgestemd op het gebruik door de das.

Deel 2 Noordersloot
Het project is locatiespecifiek. De natuurvriendelijke oever langs de Noordersloot en een 50 meter brede groene zone inclusief 'bikelane' worden aangelegd als ecologische verbindingszone voor alle soorten in het gebied en met name ten behoeve van de das.

Zonder het herprofileren van de sloot zou deze steeds verder verlanden en op den duur zou de Noordersloot ongeschikt raken als vestigingsmilieu voor de drijvende waterweegbree en als vaste –rust en verblijfplaats voor de kamsalamander. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht
Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels
U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied.
Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voorts wijs ik u erop dat verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken jaarrond zijn beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke verblijfplaatsen is te allen tijde een ontheffing vereist.

Conclusie
Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar
Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen.
Stuur het ondertekende bezwaarschrift naar Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval het aanvraagnummer FF/75C/2012/0269 en de datum van de beslissing.

Op onze internetsite www.drloket.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie
Heeft u vragen, kijk dan op de website: www.drloket.nl. Of bel met het DR-Loket: 0800 - 22 333 22 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

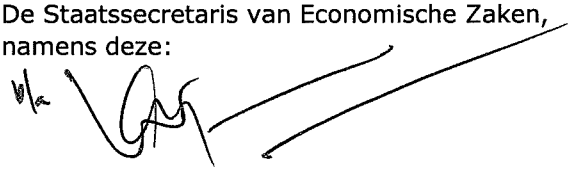

Bea Deetman
Teammanager Vergunningen Dienst Regelingen

Bijlage 1

DE STAATSSECRETARIS[1] VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Naar aanleiding van het verzoek van de heer A.H.M. Vervoort
namens de gemeente Venlo, op 26 september 2012
en de aanvullingen hierop van 24 december 2012, 1 februari 2013, 13 februari 2013 en 26 februari 2013

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Gemeente Venlo
Adres:	Garnizoenweg 3
Postcode en woonplaats:	5928 NA VENLO
Voor het tijdvak van:	26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017

ONTHEFFING

FF/75C/2012/0269

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*) en de kamsalamander (*Triturus cristatus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN", gelegen in de gemeente Venlo, waarvan plangebied TPN in de kilometerhokken: 202-379, 203-379, 204-379, 202-380, 203-380, 204-380, 203-381, 204-381, en plangebied Noordersloot in de kilometerhokken: 203-380, 203-379, 204-379, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag gevoegde topografische kaart (figuur 3: ligging plangebied) in het bij de aanvraag van 26 september 2012 gevoegde "Activiteitenplan" van Bureau Meervelt van 27 januari 2012.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Venlo (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

[1] Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorschriften

Drijvende waterweegbree

7. U dient in verband met de zaadzettingsperiode van de drijvende waterweegbree in de periode van maart tot en met september geen werkzaamheden uit te voeren, zoals het vergraven van delen van de Noordersloot. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree.
8. U dient op plaatsen waar, dit mogelijk is, voor de drijvende waterweegbree voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden, tijdens de bloeiperiode, de standplaatsen in kaart te brengen en ruim uit te rasteren en de afgerasterde locaties te ontzien. U dient de slootbodem voor zover mogelijk niet te ontgraven.

Das

9. U dient de maatregelen uit te voeren zoals opgenomen in bijlagen 2, 3 en 4 bij dit besluit.
10. U dient de verbindingszones voor de das in te richten en te onderhouden conform de voorschriften opgenomen in de voorwaarden 9, 11, 13 en 15 van de eerdere ontheffing ten behoeve van de aanleg van de Greenportlane van 7 december 2009, met kenmerk FF/75C/2009/0242 (bijlage 5 bij dit besluit).
11. De "centrale verbindingszone" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op p. 15 en in de bijlagen 5a, b en c van het Activiteitenplan (bijlage 6 bij dit besluit) en met een haag, zoals aangegeven op p. 6 in de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit). Ook hier dient inrichting en onderhoud een duurzaam functionerende migratiezone voor de das te waarborgen.
12. De "bikelane" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op figuur 9, p.13 en p.19 van het Activiteitenplan. De begroeiing en inrichting van de "bikelane", de centrale verbindingszone en de overige groene netwerkelementen dient functioneel te zijn op het moment dat door overige ontwikkelingen – plaatselijk- deze de enige migratiemogelijkheden voor de das vormen. Fasering van bebouwing, aanleg en onderhoud van de groene geleiding dient zo plaats te vinden als aangegeven op p. 6 en 7, punt 14 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).
13. U dient dasvriendelijke verlichting in combinatie met beplanting/beschuttende elementen zodanig aan te brengen, dat faunapassages, migratieroutes en foerageermogelijkheden donker, toegankelijk en functioneel zijn voor de das.
14. De mogelijkheden voor das dienen ook bij toekomstige ontwikkelingen functioneel te blijven, in de zin van p. 5, punt 10 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).

Kamsalamander

15. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
16. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[2] op het gebied van de drijvende waterweegbree, das en de kamsalamander.

---

[2] Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

17. U dient de herprofileringswerkzaamheden uit te voeren in de periode oktober tot en met januari, buiten de voortplantingsperiode van de kamsalamander. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander.
18. U dient alleen het noordelijke talud van de sloot te ontgraven. De bodem en de zuidzijde van de sloot dienen zo veel als mogelijk onberoerd te blijven. Werkzaamheden aan de andere zijde of de bodem, worden alternerend in een volgend jaar uitgevoerd.
19. U dient bij het ontgraven zo veel mogelijk te voorkomen dat zand in de sloot zakt.
20. Het kaal maken van de 50 meterzone aan de noordzijde van de Noordersloot middels kapwerkzaamheden en het verwijderen van struiken dient in verband met het broedseizoen uitgevoerd te worden in de periode augustus tot en met februari. Hierbij dienen stobben, wortels en overige delen, waar kamsalamanders zouden kunnen overwinteren, ontzien te worden en de bodem dient zo weinig mogelijk te worden beroerd.
21. Het verwijderen van geschikte schuilplaatsen voor de kamsalamander in landbiotoop, anders dan op de locatie genoemd in voorschrift 20, dient te worden uitgevoerd in de periode dat de dieren zo veel mogelijk in het water aanwezig zijn, in de periode april tot en met juli, of in overleg met een deskundige in de meest geschikte periode. Deze werkzaamheden dienen onder begeleiding in het veld van een deskundige op het gebied van kamsalamander te worden uitgevoerd.
22. Eventueel gevonden kamsalamanders dienen onder begeleiding van een deskundige verplaatst te worden naar een geschikte plek buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.

Monitoring

23. Aanvullend dient u, om de effectiviteit van de genomen maatregelen vast te kunnen stellen monitoring uit te voeren van de drijvende waterweegbree in de Noordersloot.
24. U dient monitoring van de das uit te voeren gedurende de ontheffingstermijn. Monitoring dient in ieder geval inzicht te geven in de wijze waarop de das het plangebied gebruikt in relatie tot de aanleg van de ontwikkeling van het plangebied en de aanleg van de groene infrastructuur en foerageermogelijkheden voor de das.
25. Gedurende de duur van de ontheffingsperiode dient jaarlijks in november een verslag ter beoordeling te worden aangeleverd aan Dienst regelingen. U dient daarin de resultaten te geven van de soorteninventarisaties en een schatting van het aantalsverloop van de in het gebied aanwezige beschermde soorten waarvoor u ontheffing is verleend. In het verslag dient minstens aandacht te worden gegeven aan de aantallen, de plaats van voorkomen van soorten, de wijze van gebruik van het plangebied door de das en de kamsalamander, de voortgang van de inrichting van het plangebied en van de speciaal voor de beschermde soorten ingerichte groene structuren en de genomen mitigerende maatregelen. Naar aanleiding van de resultaten van de monitoring kunnen de voorschriften worden aangepast om de gunstige staat van instandhouding te garanderen.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

26. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde maatregelen.
27. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

Overige voorschriften

28. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
29. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
30. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 26 juni 2012

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Bea Deetman
Teammanager Vergunningen Dienst Regelingen

Bylage 2

Tripartiete overeenkomst uitvoering Dassenplan (Klavertje 4 / Greenportlane)

Partijen:
- Gemeente Venlo
- DCGV
- Provincie Limburg

Overwegende dat:
- Partijen gezamenlijk de ambitie hebben om de bestaande en te ontwikkelen verbindingen in het werklandschap, mede gelet op de cumulatieve ontwikkelingen in het werklandschap, duurzaam en voldoende robuust aan te leggen.
- in een gezamenlijke inspanning van DCGV, gemeente Venlo en provincie Limburg een integraal plan is opgesteld dat binnen de kaders van de landelijke vereiste normen tegemoet komt aan de bescherming van de Das. Dit dassenplan is vastgelegd in de memo "inhoudelijke afstemming dassencompensatie"d.d. 24 mei 2011, versie 1.20
- De Provincie op 7 december 2009 een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en Faunawet heeft verkregen van het Ministerie van LNV, kenmerk FF/75C/2009/0242
- de provincie Limburg de verplichtingen hieruit, voor zover binnen de "PIP-grenzen" gelegen 100% ten laste van het Greenportlane budget heeft ondergebracht. Deze voorzieningen bestaan onder andere uit een ecoduct (Heierhoevenweg) en kleinwildtunnels.

Constaterende dat:
- met het Dassenplan (onder voorbehoud van goedkeuring door EL&I) invulling wordt gegeven aan de vereisten uit de Flora- en Faunawet en de provincie hiermee tegemoet komt aan daaruit voorkomende de inspanningsverplichting
- het Dassenplan past in de verdere ontwikkeling van TPN
- het Dassenplan past in het Landschapsplan van de DCGV
- de provincie Limburg de bereidheid heeft uitgesproken en ook de verantwoordelijk op zich zal nemen dat zij ten behoeve van een optimale verbinding buiten de grenzen van het PIP de bedrijven Atent Hekwerk en de woning Coopmans zal doen laten slopen uit de budgetten van de Greenportlane (geraamde kosten € 1.5 miljoen), Dit als compensatie voor het vervangen van het geplande houten ecoduct door een betonnen variant.
- de gemeente Venlo zich maximaal zal inspannen om een hervestiginglocatie te vinden voor Atent en zich maximaal zal inspannen om een onherroepelijke bouwvergunning te verstrekken aan Atent Hekwerk. Indien door externe factoren de thans beoogde locatie voor Atent Hekwerk niet leidt tot een onherroepelijke bouwvergunning zal de gemeente zich maximaal inspannen om op een andere locatie deze bouwvergunning te kunnen verstrekken.
- de provincie Limburg de bereidheid heeft uitgesproken en ook de verantwoordelijk op zich zal nemen dat zij ten behoeve van een optimale verbinding buiten de grenzen van het PIP de aanlanding van het ecoduct ter hoogte van der Heierhoevenweg ook door middel van goed afgestemde grondtransacties zal doen laten plaatsvinden
- De kosten voor aanleg, onderhoud en beheer van de dassenroutes (totaal ca 1,45 miljoen euro) worden gelijkelijk door Venlo, DCGV en de Provincie gedragen, met een maximum van 0,50 miljoen euro voor de provincie en partijen nadere afspraken hebben gemaakt over de verantwoordelijkheid, uitvoering en financiering hiervan welke zijn

vastgelegd in memo "uitwerking afspraken dassenroutes"d.d. 4 augustus 2011 versie 1.40 welke als bijlage bij deze overeenkomst is gevoegd

Besluiten dat:

- de integrale uitvoering van het Dassenplan binnen de gebiedsontwikkelingen van Venlo en DCGV onder de verantwoordelijkheid van de Venlo respectievelijk DCGV zal plaatsvinden
- De kosten voor aanleg, onderhoud en beheer van de dassenroutes (totaal ca 1,45 miljoen euro) worden gelijkelijk door Venlo, DCGV en de Provincie gedragen, met een maximum van 0,50 miljoen euro voor de provincie. Een en ander op de wijze zoals verwoord in de memo "uitwerking afspraken dassenroutes"d.d. 4 augustus 2011 versie 1.40 welke als bijlage bij deze overeenkomst is gevoegd

d.d. 4-8-2011

Bijlage 3

In verband met de ecologische functie van het plangebied Trade Port Noord is in de (nog aan te leggen) Greenportlane (als centrale ontsluitingsweg) een aantal faunapassages opgenomen met als doelsoort de Das. De passages zijn:

1. een westelijke verbinding langs de spoorlijn (zone Noordersloot c.q. Noordelijke Sport S1));
2. een oostelijke verbinding over het ecoduct (Brede verbindingszone GPL V2);
3. een centrale verbinding door een groenzone van Trade Port Noord (Netwerkstructuur TPN);
4. een verbinding tussen de centrale groenzone en het ecoduct.

Deze voorzieningen en de aansluitende migratiezones zijn opgenomen in de Ontheffing Flora- en faunawet Greenportlane FF/75C/2009/0242, inclusief bijbehorende voorwaarden (zie ook kader ontheffing hierboven). In de planvorming wordt de centrale verbinding door een groenzone van Trade Port Noord ondersteund door een netwerkstructuur zoals aangegeven in onderstaande figuur (zie ook bijlage 7 voor weergave in PDF). De netwerkstructuur wordt ontwikkeld door het toegankelijk houden van de wiggen tussen de klavers. Deze krijgen de functie van waterretentie (zie ook bijlage 8) maar de oevers of drooggevallen bodems blijven beschikbaar als foerageergebied voor de Das. Door de ontwikkeling van een netwerkstructuur binnen TPN wordt de verbinding robuuster en wordt de foerageermogelijkheid voor de Das vergroot.

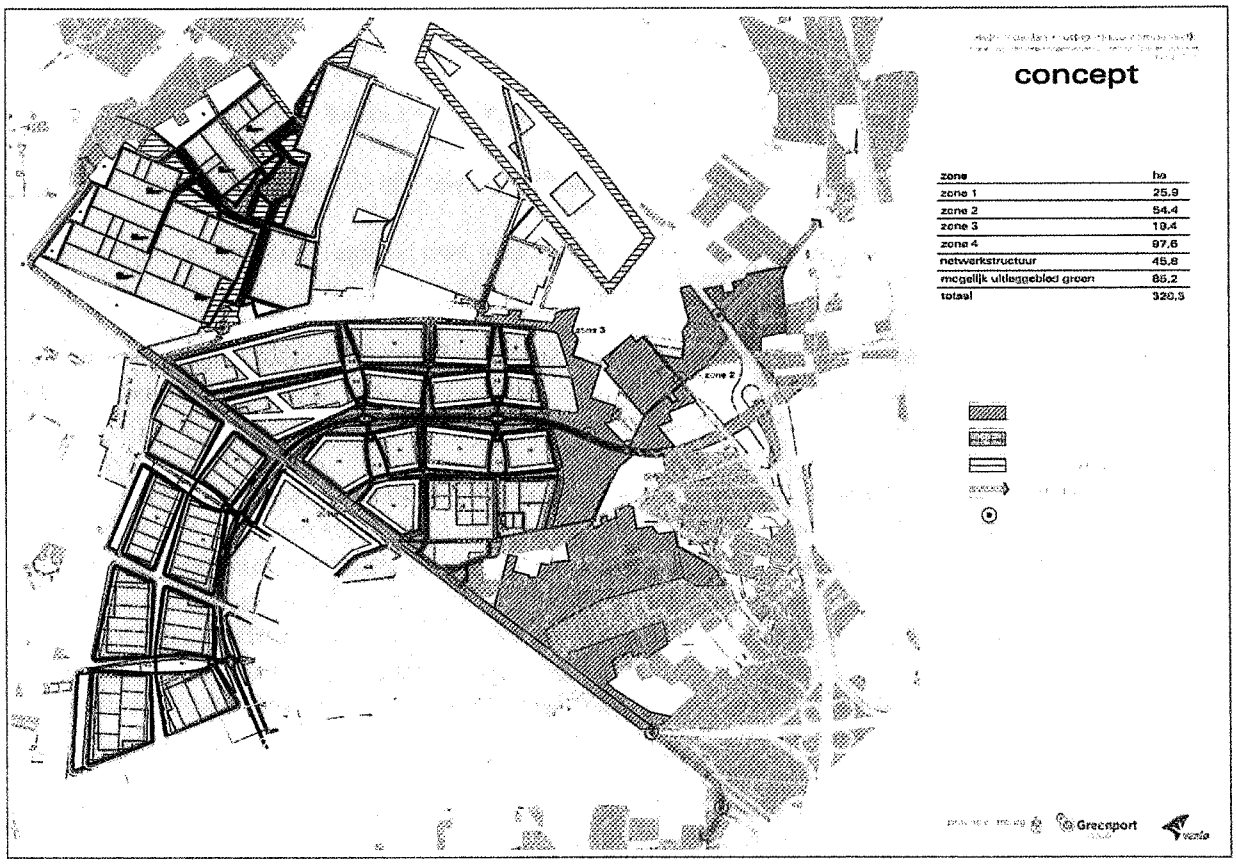

Figuur 8: Ecologische verbindingen Das. Voor meer detail wordt verwezen naar de PDF in bijlage 7.

In de fasering wordt als eerste de ecologische verbindingszone langs de Noordersloot aangelegd. Door de aanleg van deze zone wordt de verbinding geborgd tussen de bekende burchten ten noorden en zuiden van het plangebied. Eenmaal aangelegd blijft deze zone in alle fasen beschikbaar voor de Das als foerageer- en migratiegebied. Latere werkzaamheden hebben geen betrekking op deze zone. Tijdens de werkzaamheden aan deze zone zijn geen effecten op de dassenpopulatie te verwachten. De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd en vinden op grote afstand plaats van de burchten. De zone zelf blijft beschikbaar als uitloop- en migratiegebied tijdens de werkzaamheden. In de zone is tijdelijk minder dekking aanwezig door de herprofilering van de oeverzone. De aanliggende agrarische gronden vormen in die fase een alternatief. Ook de Gekkengraaf blijft beschikbaar in deze fase.

Bylage 4

Antwoord 1
Plangebied in figuur 1 en figuur 3 zoals opgenomen in de aanvraag is hetzelfde (figuur is ingekleurd om ligging in de provincie beter weer te geven, figuur 3 is niet ingekleurd om meer detail te kunnen tonen). Dit is het plangebied waar gemeente Venlo verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van Trade Port Noord. De grens van het plangebied in het westen vormt de gemeentegrens. In figuur 8 in de aanvraag is een groter gebied weergegeven waar ontwikkelingen plaats kunnen gaan vinden conform de vastgestelde structuurvisie klavertje 4 (bijgevoegd bij deze brief). Er vinden dus in de toekomst mogelijk ook ten westen van deze gemeentegrens, dus op grondgebied van de gemeente Horst a/d Maas ontwikkelingen plaats. Gemeente Venlo is hiervoor niet verantwoordelijk. Voor deze ontheffing is het plangebied zoals weergegeven in figuur 1 en 3 van de aanvraag juist.

Vraag 1a
Plangebied op kaart 1 lijkt veel groter dan de tekeningen aangegeven in activiteitenplan.

Antwoord 1a
Het gaat in figuur 1 en 3 om het hele plangebied Trade Port Noord. Enkele deelgebieden zijn belangrijk in het activiteitenplan omdat daar maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van beschermde soorten. Dit betreft de route tussen werklandschappen door en langs de Noordersloot. Op deze deelgebieden is vervolgens ingezoomd in figuur 10 en 12. Als bijlage 14 bij deze brief is een aanvullend kaartje gevoegd waarop dit nader is aangegeven.

Vraag 1b
Heel veel tekeningen zijn verschillend.

Antwoord 1b
Figuur 4 betreft de fasering van het bouwrijp maken van het plangebied. Sommige delen zijn al bouwrijp gemaakt en zijn daarom niet ingekleurd. Dat verklaart de afwijking. Verder is bij sommige tekeningen uitgegaan van de oude situatie, bij sommige van de nieuwe situatie (met Greenportlane). Dit maakt het lastiger om te oriënteren maar het is ook nodig om beide situaties in beeld te brengen. Als aanvulling en ter verdere verduidelijking is als bijlage 13 bij deze brief een aanvulling op figuur 4 bijgevoegd waarin nader is aangegeven wat reeds gerealiseerd is en wanneer de overige delen gerealiseerd worden. Op deze bijlage 13 zijn de jaartallen wanneer zaken gerealiseerd zijn aangegeven.

Vraag 2
Is de Greenportlane nog niet aangelegd?

Antwoord 2
De Greenportlane is in de loop van 2012 grotendeels gerealiseerd. In bijlage 13 welke een de aanvulling is op kaart 4, is dit weergegeven. Er ontbreekt nog een klein deel in het centrum van Trade Port Noord. Dit deel wordt na grondverwerving voorjaar 2013 gerealiseerd. Zie bijlage 13.

Vraag 3
Uitgangssituatie van de plannen aangeven; welke situatie moet worden beschouwd als uitgangssituatie waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd?

Antwoord 3
De uitgangsituatie bestaat uit: het onherroepelijke deel van bestemmingsplan Trade Port Noord en Park Zaarderheiken uit 2007 en het PIP Greenportlane. Beide ontwikkelingen zijn onherroepelijk en vormen de startsituatie voor deze ontheffingsaanvraag. In bijlage 12 is de uitgangssituatie per 1 januari 2013 aangegeven.

Vraag 3a
Is de Gekkengraaf al (deels) verlegd?

Antwoord 3a
Nee de gekkengraaf wordt pas verlegd als betreffende klaverbladen conform de fasering in figuur 4 van de aanvraag worden aangelegd. Het eerste deel van de verlegging staat vooralsnog gepland in 2013-2014 (klaverblad 1c) en het tweede deel van de verlegging in 2016-2017(klaver 3).

Vraag 3b
Welke woningen zijn al gesloopt?

Antwoord 3b
In bijlage 14 is op een luchtfoto uit 2005 aangegeven wat de status van de toen bestaande woningen en landbouwbedrijfsgebouwen in het gebied. Zoals te zien zijn nog slechts 2 bewoning (tijdelijk) bewoond. De overige objecten zijn geheel of gedeeltelijk gesloopt.

Vraag 3c
Waar zijn nu al bedrijfshallen gebouwd?

Antwoord 3c
In bijlage 13 bij deze brief is aangegeven welke logistieke bedrijfsgebouwen gerealiseerd zijn.

Vraag 3d
Aangeven voor welke deel de gemeente al ontheffing heeft.

Antwoord 3d
In 2008 is ontheffing verkregen (uw kenmerk FF/75C/2006/0454) voor het onherroepelijke deel van Trade Port Noord. Deze ontheffing is bijgevoegd als bijlage 9 bij de aanvraag van 26 sept 2012. Op basis van die ontheffing is het deel zoals in rood aangegeven in bijlage 12 gerealiseerd.
In 2009 is ontheffing verkregen voor de aanleg van de Greenportlane. Deze ontheffing is bijgevoegd als bijlage 10 bij de aanvraag van 26 sept 2012. Op basis van die ontheffing is het deel van de Greenportlane dat in zwart is aangegeven in bijlage 12 gerealiseerd.

Vraag 4
Aangeven voor welke werkzaamheden ontheffing wordt aangevraagd. Duidelijk op een kaart aangegeven waar wat gebeurt.

Antwoord 4
De activiteiten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd zijn beschreven onder punt B p. 2 en 3. Verder is als bijlage 15 bij deze brief een kaart bijgevoegd met daarop aangegeven de locatie van de ingrepen.

Vraag 5
Fasering van project aangeven, vooral tekstueel.

Antwoord 5
Als bijlage 13 bij deze brief is een nadere uitwerking van de fasering toegevoegd. Een deel van het terrein is reeds bouwrijp en gedeeltelijk woonrijp gemaakt in de periode 2008 t/m 2012. Dit is op deze bijlage aangegeven. In dit gebied zijn de eerste bedrijfsgebouwen gerealiseerd. De Greenportlane is in de periode 2010 t/m 2012 aangelegd met de daarin opgenomen Flora en Fauna passages. De laatste fase hiervan (aangegeven op bijlage 13) wordt begin 2013 gerealiseerd. Medio 2013 wordt een start gemaakt met de realisatie van de herprofilering van de Noordersloot/dassenroute en (indien er grond verkocht wordt) het gedeeltelijk bouwrijp maken van het aanliggende gebied (klaverblad 4b). Verder zal naar verwachting een deel van het Noordoostelijke klaver (klaverblad 1) bouwrijp worden gemaakt. Deze fasering van Greenportlane en gebiedsontwikkeling is zo gekozen zodat fauna zowel oostelijk als westelijk van het ontwikkelingsgebied bestaande routes kan blijven gebruiken of nieuwe routes in gebruik heeft genomen voordat oude structuren teniet gaan.

Vraag 6
Waarom wordt er geen ontheffing aangevraagd voor vleermuizen?

Antwoord 6
De ontwikkelingen die nu plaats gaan vinden hebben geen negatief effect op de functies van het plangebied voor vleermuizen (zie ook bijlage 4 Besluit MER). Er worden geen opstallen gesloopt waar vaste verblijfplaatsen zijn vastgesteld. Het plangebied blijft zijn functie als foerageergebied behouden.

Vraag 7
Waar en hoe is de compensatie voor de steenuil en de kerkuil uitgevoerd?

Antwoord 7
Er zijn conform ontheffing FF/75C/2006/0454 vijf nestkasten opgehangen in gebied Krayelheide. De exacte locatie waar deze hangen wordt of uw verzoek alsnog ingemeten en de GPS coördinaten worden t.z.t aan u doorgegeven. De percelen waar deze zijn opgehangen, zijn in 2008 overgedragen aan SBB als natuur in te richten percelen.

Vraag 8
De voorgenomen activiteiten, de plaats daarvan en de fasering in tijd helder omschrijven. Omschrijven met kaart en effectbeoordeling. Voorbereidende werkzaamheden kunnen ook ontheffingspichtig zijn.

Antwoord 8
De activiteiten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd zijn beschreven onder punt B p. 2 en 3. Onder de punten H en I van deelgebied TPN (p. 6 en 7 Activiteitenplan) en deelgebied Noordersloot (p. 21 en 22) is de effectbeoordeling uitgevoerd. Er is sprake van oppervlakteverlies van secundair foerageergebied. Mitigatie vindt plaats door de groene inrichting van de wiggen in het plangebied en de inrichting van de migratiezones. Ter aanvulling van de informatie wordt bijlage 15 meegestuurd met onder meer de aanduiding van de uit te voeren mitigerende maatregelen. De ontheffing wordt aangevraagd omdat de activiteiten uitgevoerd worden in secundair foerageergebied van de Das en migratiegebied. De veranderingen in het landschap vinden geleidelijk plaats waardoor geleidelijke aanpassing aan de nieuwe situatie mogelijk is. Tijdens de voorbereidende werkzaamheden

blijft de functie van het plangebied behouden. Door de leefwijze van Dassen in de schemerperiode en nacht, vindt er nauwelijks overlap plaats tussen werkzaamheden en activiteitenperiode van de Dassen. Er vindt gezien de afstand van het plangebied tot de bekende burchten geen verstoring plaats van de burchtlocatie of het primair leefgebied. Secundair leefgebied blijft behouden in het plangebied. De migratieroute langs de Noordersloot wordt in 2013-2014 aangelegd. Dit betekent een vertraging ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Met de aanleg van de verbindingszone (heidelandschap met houtwallen) ten oosten van het plangebied wordt deze winter (begin 2013) nog begonnen. In december worden houtwallen aangelegd, in het voorjaar van 2013 vindt de overige inrichting van deze verbindingszone plaats. Het overgrote deel van het plangebied blijft nog enkele jaren beschikbaar als foerageergebied en migratiegebied. In deze periode kunnen de migratiezones zich ontwikkelen. Negatieve effecten blijven zeer beperkt ervan uitgaande dat gewenning optreedt aan de toenemende bedrijvigheid in het plangebied.

Vraag 9
Er zijn bij de DR meer locaties bekend waar de Das voorkomt. Het gevoerde onderzoek naar de Das beargumenteren.

Antwoord 9
In 2010 is door Natuurbalans onderzoek gedaan in omliggende gebieden (grenzend aan TPN) waaronder de gebieden waar burchten bekend waren. Op basis van topografisch kaartmateriaal én het landschapsonderzoek zijn toen potentieel geschikte terreindelen onderzocht op het voorkomen van overige zoogdieren. Hierbij is vooral gelet op sporen (prenten, wissels, uitwerpselen, burchten, knaag- en vraatsporen). Het zoogdieronderzoek is in drie ronden uitgevoerd (eerste ronde mei 2010; tweede en derde ronde juli-augustus 2010). De oude vindplaatsen van de Das zijn in 2010 opnieuw bezocht om activiteit vast te stellen (zie bijlage 3 rapport Natuurbalans). Onderzoek in het plangebied zelf is uitgevoerd in 2008 (zie bijlage 2 rapport Taken). Er is daarbij intensief gezocht naar sporen van de Das en de functie van de bestaande dassenburchten. Gezien de situatie in het plangebied (grotendeels open agrarisch gebied), de ontwikkelingen die de afgelopen jaren plaats hebben gevonden (aanleg Greenportlane en klaver met bedrijven) was het niet aannemelijk dat de functie van het plangebied voor de Das zoals omschreven in het activiteitenplan (punt H, pagina 6) zou veranderen. Mocht uit uw gegevens blijken dat dit wel het geval is, dan willen wij daarover graag geïnformeerd worden.

Vraag 10
Graag aangegeven welke verdere ontwikkelingen er plaatsvinden in de omgeving van Trade Port Noord.

Antwoord 10
Zoals in de structuurvisie Klavertje 4 is vermeld zullen in de verdere toekomst ten westen van het huidige plangebied en aansluitend aan bedrijventerrein Trade Port West op grondgebied van de gemeente Horst a/d Maas ook bedrijvigheid ontwikkeld worden. In de gekozen structuren is hiermee reeds rekening gehouden zodat verbindingsroutes en fourageergebieden beschikbaar en/of bereikbaar blijven.

Vraag 11
Hoe zal het voor de Das en Vleermuizen mogelijk blijven om door het gebied te migreren.

Antwoord 11
De ecologische functionaliteit van het gebied blijft gewaarborgd door de op de Das afgestemde aanleg van de verbindingszone door het centrale deel van TPN (zoals ook vereist in de in 2009 verleende ontheffing (FF/75C/2009/0242, zie hiervoor punt P, de verleende ontheffing is als bijlage 10 bijgevoegd). Migratie door het gebied blijft mogelijk maar vergt aanpassing van de Das aan de nieuwe situatie. De ecologische functionaliteit (foerageer- en migratiegebied) van het plangebied voor de Das blijft behouden door de aanleg van de netwerkstructuur (toegankelijk houden van wiggen en manchetten) en de op de Das afgestemde inrichting. Inrichting en onderhoud van de netwerkstructuur worden duurzaam vorm gegeven en worden geborgd in het bestemmingsplan TPN. Daarnaast hebben de gemeente Venlo, de provincie Limburg en DCGV een overeenkomst gesloten over de uitvoering en financiering van de maatregelen (zie ook bijlage 11). Met het nemen van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen zijn er geen negatieve lange termijn effecten op de instandhouding van de soort te verwachten. Zie verder punt P. Om de vliegroutes voor vleermuizen te behouden voorziet de inrichting van het gebied in lijnvormige routestructuren in de vorm van laanbeplanting met bomen langs de te realiseren wegen. In klaver 2 is dit ook reeds gerealiseerd.

Vraag 12
Op welke wijze wordt omgegaan met de combinatie van infrastructuur en verlichting?

Antwoord 12
Verlichting is nog niet uitgewerkt. Uitgangspunt is een dasvriendelijke (en vleermuisvriendelijke) verlichting, zoveel mogelijk afgeschermd. Gedacht wordt aan 'light on demand (licht als het nodig is, donker als het kan)'.

Vraag 13
Hoe lang zal het duren voor de vegetatie vanzelf zoveel beschutting geeft dat deze voor de Das voldoet als migratieroute?

Antwoord 13
Het gaat hier om de migratieroute langs de Noordersloot (in de centrale verbindingszone wordt een brede haag aangeplant). In de huidige situatie is deze migratieroute over grote delen kaal (gemaaid). Na aanleg van de Greenportbikeway worden bomen aangeplant. Struweelvorming met goede dekkingsmogelijkheden vindt plaats na drie tot vijf jaar, in de jaren daarvoor is er al dekking door hogere ruigtekruiden.

Vraag 14
Verzoek om de beoogde routes en plaatsen voor de das (en vleermuizen) en fasering van de plannen duidelijk in relatie tot elkaar te schetsen.

Antwoord 14
Op de plankaart van het bestemmingsplan (bijlage 1 van de aanvraag) is in groen de bestemming "groen" weergegeven. Deze bestemmingsvlakken betreffen de open toegankelijke wigvormige structuren. De inrichting en beplanting van deze gebieden is zodanig dat het foerageergebied voor de dassen en vleermuis zal zijn. Daarnaast is een specifieke vorm van natuur bestemming (SN1) opgenomen voor de zone langs de Noordersloot en door de centrale as (noord-zuid verbinding) door het gebied. Deze specifieke bestemming borgt dat in deze zone de inrichting zodanig moet zijn dat het geschikt is en blijft als routestructuur voor de das. Begin 2013 wordt de zone V2 (oostelijk van het plangebied) ingericht zodat de routes daar voor de Das geborgd zijn. Vervolgens

wordt in 2013-2014 de zone langs het spoor (Noordersloot) ingericht waarna aanliggende werklandschappen bouwrijp gemaakt worden. De centrale as door het gebied wordt ingericht gelijktijdig met het bouwrijp maken van het eenzijdig aanliggende werklandschap. Hierdoor wordt geborgd dat tijdens de werkzaamheden de das een route- en foerageergebied behoud in het nog bestaande gebied waar landbouwkundig gebruik wordt voortgezet. Op deze wijze wordt geborgd dat de das kan "wennen" aan de nieuwe inrichting en de nieuwe structuren die voor hen geschapen worden.

Mocht één of meerdere van bovenstaande antwoorden nog aanleiding zijn tot vragen, dan verneem ik dat uiteraard graag. U kunt contact met mij opnemen onder nummer +31 77 3596627 of via e-mail i.dewarrimont@venlo.nl

Met vriendelijke groet,

Isabelle de Warrimont,
Gemeente Venlo, beleidsadvisieur afdeling Ruimte en Economie

Bijlagen:

- Structuurvisie klavertje 4
- Bijlage 12 uitgangssituatie
- Bijlage 13 nadere fasering
- Bijlage 14 status bebouwing
- Bijlage 15 kaart met locaties maatregelen

Bylage 5

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Naar aanleiding van het verzoek van R. Tilmans
namens de Provincie Limburg, op 22 juni 2009
en de aanvullingen hierop van 9 oktober 2009, 17 oktober 2009, 22 oktober 2009, 3 november 2009, 23 november 2009 en 27 november 2009

gelet op artikel 75, lid 5 en 6, onderdeel c, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Provincie Limburg
Adres:	Limburglaan 10
Postcode en woonplaats:	6229 GA MAASTRICHT
Voor het tijdvak van:	7 december 2009 tot en met 1 september 2014

ONTHEFFING

FF/75C/2009/0242

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, beschadigen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de jeneverbes (*Juniperus cummunus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het noordelijk deel van het project "Greenportlane" gelegen ten noordwesten van Venlo, in de gemeenten Venlo, Sevenum en Horst aan de Maas, tussen de rijkswegen A67 en A73, ten noordwesten van knooppunt Zaarderheiken, gelegen in de kilometerhokken X:202/Y:380, X:203/Y:380, X:204/Y:380, X:205/Y:380, X:205/Y:381 en X:206/Y:381, één en ander zoals is weergegeven op de kaart in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde "Activiteitenplan" van juni 2009.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Algemene voorwaarden

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffing geldt alleen voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals vermeld in de projectomschrijving voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De Provincie Limburg (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorwaarde 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorwaarden

7. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteiten van de soorten waarvoor ontheffing wordt verleend, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (voortplanting, winterrust) te voorkomen.
8. De voortplantings- en overwinteringsperiode van de levendbarende hagedis lopen globaal van november tot en met februari, respectievelijk april tot en met augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer, dan wel korter zijn. Voor de levendbarende hagedis dient in september-oktober het werkgebied ongeschikt gemaakt en gehouden te worden door de vegetatie zeer kort te maaien, tot de werkzaamheden uitgevoerd zijn.
9. De jeneverbes dient te worden verplant conform het bij de aanvraag gevoegde "Rapport Natuurcompensatieplan Ontwerp tracébesluit Greenportlane" van 16 maart 2009. Daarnaast dient met lokaal gewonnen genenmateriaal nieuwe aanplant verzorgd te worden op daartoe geschikte locaties (heidelandschap) in de compensatiegronden en groene omgeving van Tradeport-Noord en Greenportlane. Compensatie dient plaats te vinden nabij of aansluitend aan de huidige groeiplaats. Er dient voldoende groot gebied te worden aangelegd of gereserveerd (minstens verdubbeling van de huidige groeiplaats; 2 x 78,5 vierkante meter = 157 vierkante meter zoals aangegeven in het bij de aanvraag gevoegde "Rapport Natuurcompensatieplan", 4.3.3 op pagina 47) waar maatregelen worden getroffen ter verbetering van de groeiplaats voor de jeneverbes. Bij eventuele grondbewerking dient zorgvuldig rekening te worden gehouden met de mogelijkheden voor de jeneverbes (geen verdichting van de bodem, plaatselijke arme zandgrond, grondwaterhuishouding, plaatselijk genenmateriaal gebruiken). Dit project dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[1] op het gebied van de jeneverbes.
10. De plaats waar de mitigatie voor de jeneverbes zal worden uitgevoerd evenals de werkwijze, dient 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden in een ecologisch werkprotocol te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). De mitigerende maatregelen dienen te worden genomen vóór met de start van de werkzaamheden kan worden begonnen.
11. Het verplaatsingsplan voor de jeneverbes dient minimaal te voldoen aan de volgende eisen:
    a. Het tijdstip van beplanten dient op een geschikt moment in het seizoen plaats te vinden, binnen de periode februari - november;
    b. De verplaatsing dient te worden uitgevoerd door een deskundig aannemer met het juiste materieel;
    c. De nieuwe groeiplaats dient te passen bij de biotische en abiotische eisen van de soort;
    d. De groeiplaats dient duurzaam te worden ondergebracht bij een beheerder.
12. Op plaatsen langs het tracé waar overstekende dassen worden verwacht of waar een faunapassage wordt aangelegd, dient een raster te worden geplaatst. Deze rasters dienen te voorkomen dat er verkeersslachtoffers onder de dieren vallen en zorgen voor geleiding van dieren naar de passages.
13. Voor de das dienen 3 trekroutes aangelegd en beheerd te worden, overeenkomend met de huidige routes: Via spoorzone, met onderdoorgang spoorviaduct, via noord-zuid groenstrook midden door Tradeport-Noord, inclusief kleinwildtunnel van 200 centimeter breed en 100 centimeter hoog, via aan te leggen verbindingszone/leefgebied en ecoduct over Greenportlane naar populatie Grubbenvorst. Er dient rekening gehouden te worden met vervolgtrekroutes, onder meer met een veilige onderdoorgang/oversteek Sevenumseweg.

---

[1] Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

14. Het ecoduct dient te functioneren voor de das. Het ecoduct dient een minimale breedte te hebben van 20 meter en aan te sluiten op een ecologische zone aan weerszijden van het ecoduct. De fietsverbinding dient functioneel gescheiden te worden van de ecoductfunctie. Er dient geen verlichting te worden aangebracht op het ecoduct.
15. Er dient voldoende geleidende beplanting te worden aangebracht, zodat de passages voor de das vanuit de huidige migratieroutes te vinden zijn. Beplanting en passages dienen functioneel te zijn bij de ingebruikname van de weg. De passages dienen aan te sluiten op blijvende groene structuren rondom de Greenportlane, die voor de das een duurzaam geschikt migratie- en foerageergebied vormen. Deze groenstructuren dienen op voor de das geschikte wijze beheerd te worden.
16. Zodra voor zowel de inrichting als de werkwijze een definitief plan is gemaakt, dienen de ontsnipperende en mitigerende maatregelen voor de das in een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Dit protocol dient 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). De maatregelen dienen vergelijkbaar te zijn met de 3 hierboven genoemde maatregelen (minstens 3 passages en voldoende geleiding zodat de das deze vanuit de huidige situatie kan vinden). Voor zover mogelijk dient een doorkijk naar toekomstige ontwikkelingen te worden gegeven.
17. De doorsnijdende effecten voor vleermuizen dienen te worden gemitigeerd door het creëren van passagemogelijkheden. Bij de Eindhovense weg/Venloseweg dient één bomenrij aan de zuidzijde behouden te blijven, bij Dorperdijk dienen de hopovers te worden gewaarborgd en bij de Venraijseweg/Horsterweg dient het ontwerp zo te worden aangepast dat zo weinig mogelijk bomen weg hoeven. Tevens dient er vervangende beplanting te komen die aansluit op de bosjes ten zuidwesten.
18. Er dienen hopovers aangelegd te worden op plaatsen waar bestaande vleermuisroutes doorsneden zullen worden door de Greenportlane. Voor de locatie van hopovers, de noodzakelijke mitigerende aanpassingen en het ontzien van beplanting, dient 2 maanden vóór de uitvoering van de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). Daarin dient bovenstaande informatie op kaart te worden aangegeven, evenals welke fasering wordt gehanteerd en welke beplanting blijft en welke beplanting wordt aangebracht om vliegroutes in stand te houden en hopovers te creëren.
19. Voor het verloren gaan van functioneel leefgebied van vleermuizen dient vooraf compensatie plaats te vinden. Dit dient gerealiseerd te worden met voldoende extra beplantingsstroken in de nabijheid van de kraamkolonie van de grootoorvleermuis. Deze compensatie dient in een werkprotocol opgenomen te worden.
20. De compensatie en mitigatie voor de vleermuizen dient uiterlijk tegelijk met de ingebruikname van de weg aangelegd te zijn en te functioneren.
21. Om verstoring door verlichting te voorkomen dient alleen op 5 knooppunten verlichting te worden aangebracht en strooisellicht-arme lampen te worden gebruikt met aangepast wattage, dimbaar licht en geplaatst op lage masten (minder dan 6 meter).
22. Ter hoogte van faunapassages dient dichte begroeiing te worden aangebracht.
23. Alle bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[1] op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing wordt verleend.
24. Bovenstaande mitigerende maatregelen ten aanzien van de jeneverbes, das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en de levendbarende hagedis, dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en onder betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd. Dit werkprotocol dient minimaal 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden ter goedkeuring aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag) te worden aangeleverd.

25. Er dient niet eerder te worden gestart met de werkzaamheden, inclusief voorbereidende werkzaamheden, dan nadat het werkprotocol is goedgekeurd.
26. Monitoring ten behoeve van de Flora- en faunawet dient te worden uitgevoerd, waarin de populatieontwikkeling en het gebruik van de beschermde soort van het gebied wordt onderzocht. Het gaat om alle waargenomen soorten vleermuizen, das en jeneverbes.
27. Ieder jaar in maart, te beginnen in 2011, dient gerapporteerd te worden aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag) over de voortgang van de werkzaamheden, de aanleg van de passages en andere mitigerende en compenserende maatregelen en de monitoringsresultaten. Mochten de resultaten daar aanleiding toe geven, dan kunnen door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) passende aanvullende maatregelen worden opgelegd.

Overige voorwaarden

28. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorwaarden.
29. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker twee maanden voor het verstrijken van deze termijn een verlenging aan te vragen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
30. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorwaarden is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 7 december 2009

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

B. Kluivingh - Deetman

Bylage 6

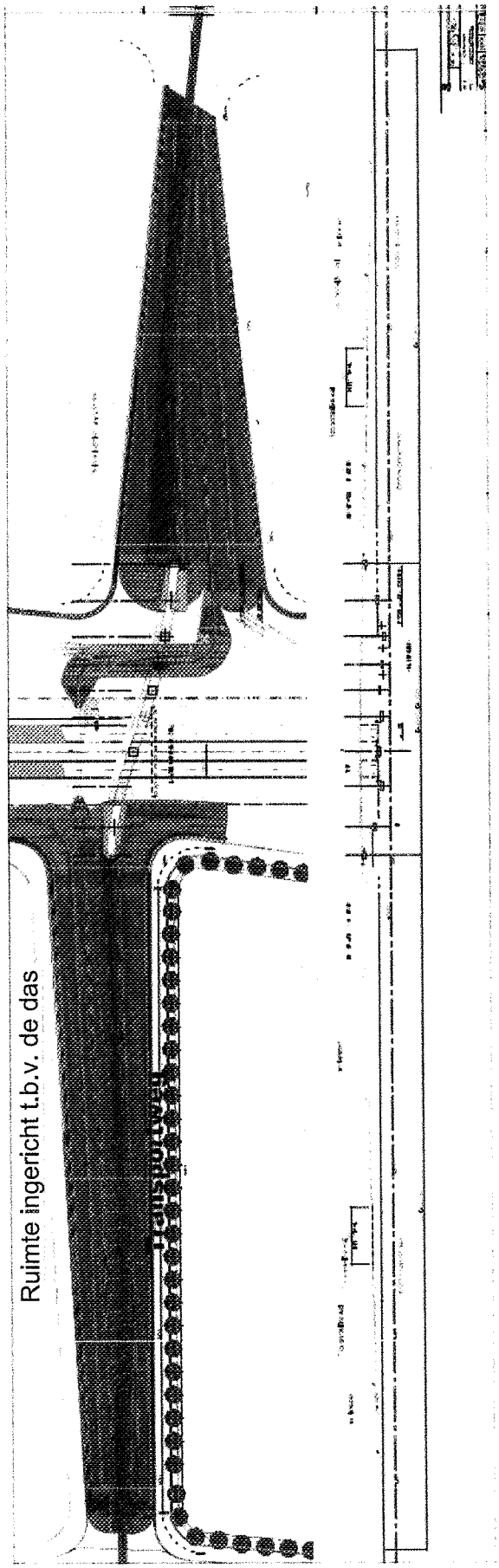

Figuur 10: Overzichtstekening situatie in centrale verbindingszone (voor meer detail zie bijlage 5A).

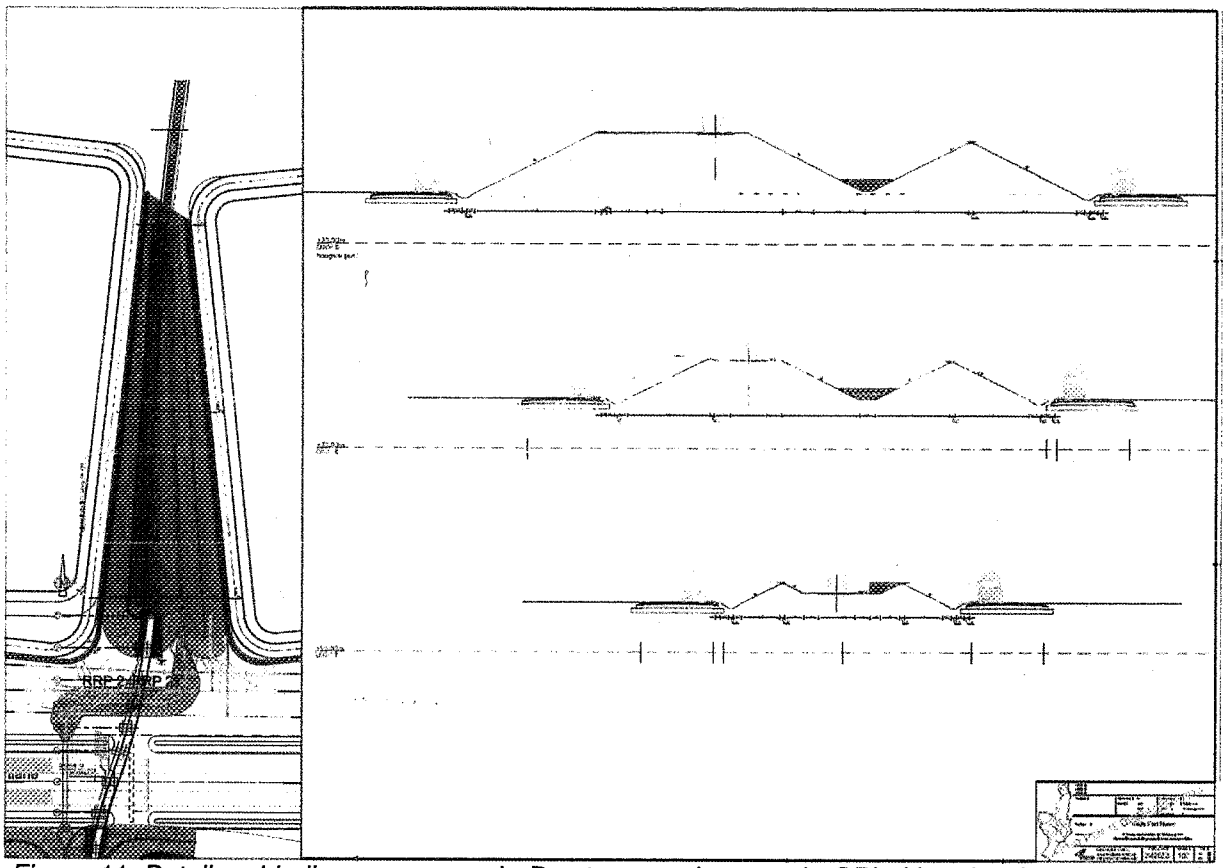

Figuur 11: Detail verbindingszone voor de Das ten noorden van de GPL. Voor leesbare maatvoering en details zie bijgeleverde PDF, bijlage 5B.

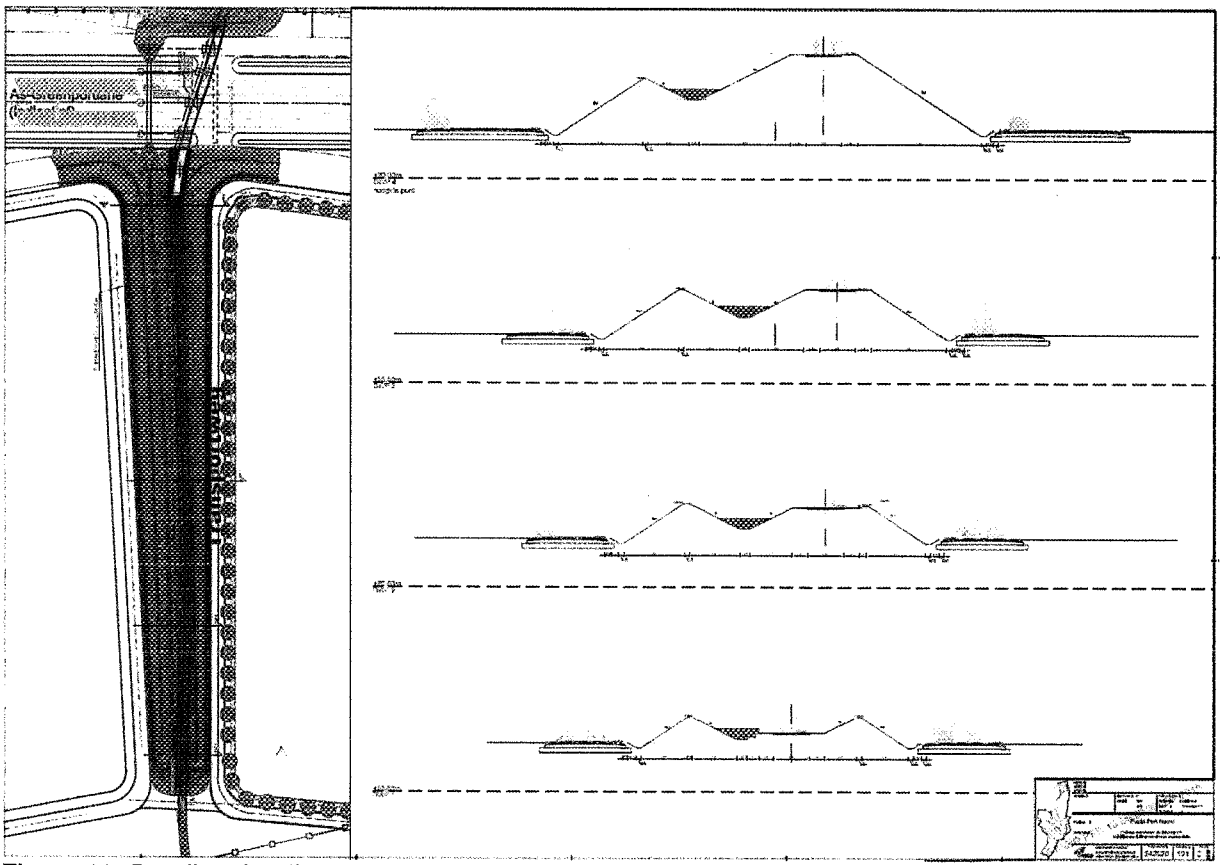

Figuur 12: Detail verbindingszone voor de Das ten zuiden van de GPL. Voor leesbare maatvoering en details zie bijgeleverde PDF, bijlage 5C.

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Gegevens

Aanvraagnummer	FF/75C/2012/0269
Project	Ontheffing FF-wet locatie TPN
Ontheffingsperiode	26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017
Naam	Gemeente Venlo heer A.H.M. Vervoort
Adres	Garnizoenweg 3
Woonplaats	5928 NA VENLO

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden	.....
Telefoonnummer (vast)	.....
Telefoonnummer (mobiel)	.....
Locatie(s) werkzaamheden	.....
	.....
	.....
Datum start werkzaamheden	.....
Overzicht planning werkzaamheden	.....
	.....
	.....
	.....
	.....
	.....

Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is te worden ingediend bij Dienst Regelingen!

Retouradres	Dienst Regelingen Postbus 19530 2500 CM Den Haag Fax: 070-3786139 Email : ffwet@minlnv.nl	

CHECKLIST SCHRIJVERS

Flora- en faunawet/ art. 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

aanvraagnummer	FF/75C/2012/0269
Compensatie/mitigatie	
Is er compensatie nodig?	**Ja/nee**
Is er mitigatie nodig?	**Ja/nee**
Voorwaarden ontheffing/positieve afwijzing	
Staat voorwaarde 6 (meldingsformulier) in ontheffing/positieve afwijzing?	**Ja/nee**
Is het meldingsformulier bijgevoegd?	**Ja/nee**
Is bewakingsdatum meldingsformulier aangegeven? *(Zelf inschatten wanneer formulier bij DR kan zijn; maximaal 14 dagen na geschatte start werkzaamheden)*	**Ja/nee**
Bewakingsdatum:.....	
Moet er gerapporteerd naar DR? *(Indien ja, bewakingsdatum melden)*	**Ja/nee**
Bewakingsdatum:.....	
Moet er een monitoringsverslag gestuurd worden? *(Indien ja, bewakingsdatum melden)*	**Ja/nee**
Bewakingsdatum:.....	
Voor welk(e) belang en) is/zijn verleend?	**b d e j**
Van wanneer tot wanneer wordt ontheffing verleend?	
Afschriften	
Zijn scans/afschriften toegezegd? *(Indien ja: check of dit in vak 'geïnteresseerden vermeld staat)*	**Ja/nee**
Publicatie van besluit	
Moet het besluit op internet worden geplaatst?	**Ja/nee**

Administratie verzorgt:

- ☐ Toezenden scans/afschriften
- ☐ Toezenden scans/afschriften aan contactpersoon
- ☒ Bijlagen toevoegen
- ☐ Soortenstandaard dus terug naar Josine
- ☐ Gecoördineerde procedure

Formulier in rode mapje voegen

Nr. 14/9864
RENL
18 SEP 2014
Gemeente Venlo
1731

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Venlo
A.H.M. Vervoort
Postbus 3434
5902 RK VENLO

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2012/0269A.toek.zh

Bijlagen
1

Datum 9 september 2014
Betreft Wijziging ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Vervoort,

Naar aanleiding van uw mail van 7 augustus 2014 is gebleken dat er een storende fout in mijn besluit van 26 juni 2013 is geslopen. In voorschrift 10 wordt genoemd dat u de verbindingszones voor de das dient in te richten en te onderhouden conform de voorwaarden opgenomen in de voorschriften 9, 11, 13 en 15 van de eerder verleende ontheffing ten behoeve van de aanleg van de Greenportlane van 7 december 2009, met kenmerk FF/75C/2009/0242. Echter, de voorschriften 9 en 11 hebben betrekking op de jeneverbes en niet op de das. Hiervoor bied ik u mijn excuses aan. Bij deze verleen ik u bijgaande ontheffing, waarin voorschrift 10 is gewijzigd. Voor mijn overige overwegingen verwijs ik u naar mijn brief van 26 juni 2013.

De ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0269 is met dit besluit komen te vervallen en wordt vervangen door de ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0269A. Ik verzoek u de originele ontheffing van 26 juni 2013 met kenmerk FF/75C/2012/0269 aan mij terug te sturen.

Bezwaar
Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Datum
9 september 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0269A

Bijlage 1

DE STAATSSECRETARIS[1] VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Naar aanleiding van het verzoek van de heer A.H.M. Vervoort
namens de gemeente Venlo, op 26 september 2012
en de aanvullingen hierop van 24 december 2012, 1 februari 2013, 13 februari 2013 en 26 februari 2013

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Gemeente Venlo
Adres:	Garnizoenweg 3
Postcode en woonplaats:	5928 NA VENLO
Voor het tijdvak van:	9 september 2014 tot en met 31 oktober 2017

ONTHEFFING

FF/75C/2012/0269A

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*) en de kamsalamander (*Triturus cristatus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN", gelegen in de gemeente Venlo, waarvan plangebied TPN in de kilometerhokken: 202-379, 203-379, 204-379, 202-380, 203-380, 204-380, 203-381, 204-381, en plangebied Noordersloot in de kilometerhokken: 203-380, 203-379, 204-379, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag gevoegde topografische kaart (figuur 3: ligging plangebied) in het bij de aanvraag van 26 september 2012 gevoegde "Activiteitenplan" van Bureau Meervelt van 27 januari 2012.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Venlo (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

[1] Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorschriften

Drijvende waterweegbree

7. U dient in verband met de zaadzettingsperiode van de drijvende waterweegbree in de periode van maart tot en met september geen werkzaamheden uit te voeren, zoals het vergraven van delen van de Noordersloot. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree.
8. U dient op plaatsen waar, dit mogelijk is, voor de drijvende waterweegbree voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden, tijdens de bloeiperiode, de standplaatsen in kaart te brengen en ruim uit te rasteren en de afgerasterde locaties te ontzien. U dient de slootbodem voor zover mogelijk niet te ontgraven.

Das

9. U dient de maatregelen uit te voeren zoals opgenomen in bijlagen 2, 3 en 4 bij dit besluit.
10. U dient de verbindingszones voor de das in te richten en te onderhouden conform de voorschriften opgenomen in de voorwaarden 13 en 15 van de eerdere ontheffing ten behoeve van de aanleg van de Greenportlane van 7 december 2009, met kenmerk FF/75C/2009/0242 (bijlage 5 bij dit besluit).
11. De "centrale verbindingszone" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op p. 15 en in de bijlagen 5a, b en c van het Activiteitenplan (bijlage 6 bij dit besluit) en met een haag, zoals aangegeven op p. 6 in de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit). Ook hier dient inrichting en onderhoud een duurzaam functionerende migratiezone voor de das te waarborgen.
12. De "bikelane" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op figuur 9, p.13 en p.19 van het Activiteitenplan. De begroeiing en inrichting van de "bikelane", de centrale verbindingszone en de overige groene netwerkelementen dient functioneel te zijn op het moment dat door overige ontwikkelingen – plaatselijk- deze de enige migratiemogelijkheden voor de das vormen. Fasering van bebouwing, aanleg en onderhoud van de groene geleiding dient zo plaats te vinden als aangegeven op p. 6 en 7, punt 14 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).
13. U dient dasvriendelijke verlichting in combinatie met beplanting/beschuttende elementen zodanig aan te brengen, dat faunapassages, migratieroutes en foerageermogelijkheden donker, toegankelijk en functioneel zijn voor de das.
14. De mogelijkheden voor das dienen ook bij toekomstige ontwikkelingen functioneel te blijven, in de zin van p. 5, punt 10 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).

Kamsalamander

15. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
16. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[2] op het gebied van de drijvende waterweegbree, das en de kamsalamander.

---

[2] Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

17. U dient de herprofileringswerkzaamheden uit te voeren in de periode oktober tot en met januari, buiten de voortplantingsperiode van de kamsalamander. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander.
18. U dient alleen het noordelijke talud van de sloot te ontgraven. De bodem en de zuidzijde van de sloot dienen zo veel als mogelijk onberoerd te blijven. Werkzaamheden aan de andere zijde of de bodem, worden alternerend in een volgend jaar uitgevoerd.
19. U dient bij het ontgraven zo veel mogelijk te voorkomen dat zand in de sloot zakt.
20. Het kaal maken van de 50 meterzone aan de noordzijde van de Noordersloot middels kapwerkzaamheden en het verwijderen van struiken dient in verband met het broedseizoen uitgevoerd te worden in de periode augustus tot en met februari. Hierbij dienen stobben, wortels en overige delen, waar kamsalamanders zouden kunnen overwinteren, ontzien te worden en de bodem dient zo weinig mogelijk te worden beroerd.
21. Het verwijderen van geschikte schuilplaatsen voor de kamsalamander in landbiotoop, anders dan op de locatie genoemd in voorschrift 20, dient te worden uitgevoerd in de periode dat de dieren zo veel mogelijk in het water aanwezig zijn, in de periode april tot en met juli, of in overleg met een deskundige in de meest geschikte periode. Deze werkzaamheden dienen onder begeleiding in het veld van een deskundige op het gebied van kamsalamander te worden uitgevoerd.
22. Eventueel gevonden kamsalamanders dienen onder begeleiding van een deskundige verplaatst te worden naar een geschikte plek buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.

Monitoring

23. Aanvullend dient u, om de effectiviteit van de genomen maatregelen vast te kunnen stellen monitoring uit te voeren van de drijvende waterweegbree in de Noordersloot.
24. U dient monitoring van de das uit te voeren gedurende de ontheffingstermijn. Monitoring dient in ieder geval inzicht te geven in de wijze waarop de das het plangebied gebruikt in relatie tot de aanleg van de ontwikkeling van het plangebied en de aanleg van de groene infrastructuur en foerageermogelijkheden voor de das.
25. Gedurende de duur van de ontheffingsperiode dient jaarlijks in november een verslag ter beoordeling te worden aangeleverd aan Dienst regelingen. U dient daarin de resultaten te geven van de soorteninventarisaties en een schatting van het aantalsverloop van de in het gebied aanwezige beschermde soorten waarvoor u ontheffing is verleend. In het verslag dient minstens aandacht te worden gegeven aan de aantallen, de plaats van voorkomen van soorten, de wijze van gebruik van het plangebied door de das en de kamsalamander, de voortgang van de inrichting van het plangebied en van de speciaal voor de beschermde soorten ingerichte groene structuren en de genomen mitigerende maatregelen. Naar aanleiding van de resultaten van de monitoring kunnen de voorschriften worden aangepast om de gunstige staat van instandhouding te garanderen.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

26. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde maatregelen.
27. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

Overige voorschriften

28. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
29. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
30. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 9 september 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze,

Marco Klaassen
Teammanager vergunningen

Bijlage 4 Ontheffing FF/75C/2012/0421

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

C.V. Werklandschapsontwikkelingsmaatschappij Klavertje 4
R. Postulart
Postbus 3125
5902 RC VENLO

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2013/0421.toek.zh

Bijlagen
3

Datum 6 juni 2014
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Postulart,

Naar aanleiding van uw verzoek van 5 december 2013 en de aanvullingen hierop van 17 februari 2014, 13 maart 2014 en 5 juni 2014, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2013/0421, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen en vernielen van de drijvende waterweegbree, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kamsalamander en de levendbarende hagedis.

De aanvraag
De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Noordersloot en Bikeway", gelegen in de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo. Het project betreft de aanleg van een snelfietsroute (Bikeway) tussen de stations Venlo, Blerick en Horst–Sevenum, waardoor de woongebieden met de werkgebieden verbonden worden. Tevens vindt er herprofilering van de Noordersloot plaats. Beide ingrepen maken onderdeel uit van de ontwikkeling van het grootschalige bedrijventerrein Trade Port Noord (TPN).

Voor dit project zijn eerder ontheffingen verleend met kenmerk:
- FF/75C/2009/0242A. Deze ontheffing is geldig van 2 februari 2011 tot en met 1 september 2014.
- FF/75C/2012/0269. Deze ontheffing is geldig van 26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de kamsalamander (*Triturus cristatus*) en de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*).

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De drijvende waterweegbree is een beschermde inheemse plantensoort als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De kamsalamander en de levendbarende hagedis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De drijvende waterweegbree en de kamsalamander zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het doden en/of verwonden van de kamsalamander en de levendbarende hagedis. Ontheffing voor het doden en verwonden is in casu niet nodig. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om doden en verwonden te voorkomen. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Bovendien wordt gelet op de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet geen ontheffing verleend voor het doden en/of verwonden van de kamsalamander en de levendbarende hagedis.

Ontheffing
Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten
Drijvende waterweegbree
De drijvende waterweegbree is in het plangebied aangetroffen. Op diverse plaatsen in het tracé tussen de Sevenumseweg en Dijkerheideweg is de drijvende waterweegbree aangetroffen. Door de werkzaamheden kunnen groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree worden beschadigd en vernield. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Noordersloot en Bikeway 2013" van 26 november 2013 en zoals beschreven in paragraaf 3.3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum – A73) 2013" van 23 oktober 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree worden ruim voorafgaand aan de werkzaamheden uitgerasterd. Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt om de afgerasterde locaties heen gewerkt. De slootbodem ter plaatse van en buiten de bekende groeilocaties wordt niet ontgraven. Verder worden de werkzaamheden aan de sloot buiten de periode van groei, bloei en zaadval van de drijvende waterweegbree uitgevoerd. Echter, aangezien de drijvende waterweegbree lange wortelstokken maakt, is het niet uitgesloten dat deze aangetast worden door graafwerkzaamheden. De functionaliteit van de groeiplaatsen wordt hierdoor niet gegarandeerd.

De drijvende waterweegbree komt algemeen voor in (de omgeving van) het plangebied. De herinrichting van de Noordersloot biedt kansen voor uitbreiding van het aantal groeiplaatsen van deze soort. Na de herprofilering van de sloot ontstaat er een betere situatie met meer vestigingsmogelijkheden dan in de uitgangssituatie.
De gunstige staat van instandhouding van de drijvende waterweegbree komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.
Kamsalamander en levendbarende hagedis
De kamsalamander en de levendbarende hagedis zijn in het plangebied aangetroffen. In de Noordersloot zijn een volwassen exemplaar van de kamsalamander en 10 larven aangetroffen. Het waterhoudende deel van de Noordersloot is over de gehele lengte voortplantings- en overwinteringsgebied van de kamsalamander. Van de levendbarende hagedis zijn 3 exemplaren in de Noordersloot aangetroffen. Het plangebied wordt door de levendbarende hagedis gebruikt als voortplantings- en overwinteringsbiotoop. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kamsalamander en de levendbarende hagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Noordersloot en Bikeway 2013" van 26 november 2013 en zoals beschreven in paragraaf 3.3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum – A73) 2013" van 23 oktober 2013.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Vooraf zorgt u niet voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de kamsalamander en de levendbarende hagedis. Door herprofilering van de Noordersloot worden delen van de sloot tijdelijk minder geschikt voor de kamsalamander. Alternatief landbiotoop is niet aanwezig voor de kamsalamander. Voor de levendbarende hagedis verdwijnt door de aanleg van het fietspad tijdelijk geschikt leefgebied. Door het terugzetten van de houtwal verdwijnt overwinterings- en voortplantingsgebied van de levendbarende hagedis. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats blijft voor de kamsalamander en de levendbarende hagedis hierdoor niet behouden.

De kamsalamander en de levendbarende hagedis komen algemeen voor in (de omgeving) van het plangebied. Op de langere termijn wordt nieuw overwinteringsbiotoop gecreëerd voor de kamsalamander en zijn na de herinrichting in de sloot diverse stadia van successie aanwezig voor de kamsalamander. In de bestaande groenstructuren die behouden blijven, blijft genoeg leefgebied aanwezig voor de levendbarende hagedis.

De uiteindelijk aan te leggen verbindingszone voor de das betekent een kwaliteitsverbetering van leefgebied voor de levendbarende hagedis. De gunstige staat van instandhouding van de kamsalamander en de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Belang van de ingreep
U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de bescherming van flora en fauna', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen 'de bescherming van flora en fauna' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

De Noordersloot heeft de aanleg van een verbindingszone voor de das als doel. In de huidige situatie is de Noordersloot al in gebruik als migratieroute voor de das. De aanleg van deze verbindingszone vindt plaats om de nadelige effecten van de aanleg van TPN te compenseren. Door de ontwikkeling van het grootschalige bedrijventerrein TPN verdwijnt en verandert een deel van het secundair leefgebied (uitloopgebied en foerageergebied) van de das. Het plangebied TPN vervult o.a. de functie van migratiegebied tussen de burchten aan de oost- en westzijde van het plangebied. De herprofilering van de Noordersloot vindt plaats om de nadelige effecten van de aanleg van TPN te mitigeren. Direct naast deze verbindingszone wordt een verlichte fietsroute aangelegd tussen de stations Venlo, Blerick en Horst – Sevenum, waardoor de woongebieden met de werkgebieden verbonden worden. De afscherming van de Noordersloot vindt plaats door de aanwezige groenstructuren of door hetgeen gaat opslaan nadat het gebied is ingericht. Vanwege het ruimtebeslag dat de Bikeway nodig heeft kan de herprofilering op een aantal delen niet worden uitgevoerd. Op deze locaties worden andere vormen van dekking aangebracht (of is deze al aanwezig). In de eerste drie tot vijf jaar zal de dekking gevormd worden door de hogere ruigtekruiden, na die tijd door opslag van het zich ontwikkelde struweel. De ligging van de bikeway naast de verbindingszone hoeft niet nadelig van invloed te zijn op het functioneren van de verbindingszone. De overlap tussen de actieve periode van de das (schemering en nacht) en de periode met het woon- en werkverkeer overdag is zeer beperkt, waardoor de das weinig hinder zal ervaren van dit verkeer. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat de belangen 'de bescherming van flora en fauna' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de drijvende

waterweegbree en de kamsalamander, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de drijvende waterweegbree, kamsalamander en de levendbarende hagedis is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populatie van de drijvende waterweegbree en de kamsalamander.

Andere bevredigende oplossing
Het project is locatiespecifiek. Het project kan niet op een andere plek worden uitgevoerd. Ecologisch beschouwd is de ligging van de (verlichte) bikeway naast de verbindingszone voor de das niet goed gekozen. In de planvorming is de gecombineerde functie vanaf het begin in de planvorming opgenomen en op basis van de verleende ontheffing voor TPN is deze gecombineerde functie impliciet goedgekeurd. Een alternatieve route voor de bikeway is niet aanwezig wegens het ontbreken van mogelijkheden om op korte termijn grond te verwerven. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de drijvende waterweegbree, kamsalamander en de levendbarende hagedis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht
Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier– en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels
U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voorts wijs ik u erop dat verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken jaarrond zijn beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke verblijfplaatsen is te allen tijde een ontheffing vereist.

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Datum
6 juni 2014

Onze referentie
aanvraagnummer FF/75C/2013/0421

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief.
Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van heer R. Postulart op 05 december 2013, namens de C.V. Werklandschapsontwikkelingsmaatschappij Klavertje 4 en de aanvullingen hierop van 17 februari 2014, 13 maart 2014 en 5 juni 2014

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris[1] van Economische Zaken hierbij aan:
Naam: C.V. Werklandschapsontwikkelingsmaatschappij Klavertje 4 (hierna: ontheffinghouder)
Adres: Sint Jansweg 15
Postcode en woonplaats: 5928 RC VENLO

Ontheffing **FF/75C/2013/0421** voor het tijdvak van: 6 juni 2014 tot en met 1 maart 2018

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen en vernielen van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kamsalamander (*Triturus cristatus*) en de levendbarende hagedis (*Triturus cristatus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Noordersloot en Bikeway", gelegen in de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo. Noordersloot ligt in d ekilometerhokken: 204-378, 205-378, 206-377, 203-379, 204-379, 203-380, 202-380, 201-381, 200-381, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Noordersloot en Bikeway 2013" van 26 november 2013.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften
1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

[1] Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

7. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Noordersloot en Bikeway 2013" van 26 november 2013 (bijlage 2 bij dit besluit) en zoals beschreven in paragraaf 3.3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum – A73) 2013" van 23 oktober 2013 (bijlage 3 bij dit besluit).

Drijvende waterweegbree

8. De werkzaamheden aan de sloot dienen te worden uitgevoerd in de periode oktober tot en met januari. Dit is buiten de periode van groei, bloei en zaadval van de drijvende waterweegbree.
9. Delen van permanent waterhoudende trajectdelen (middendeel) die in 2013 niet geïnventariseerd zijn, dienen voorafgaand aan de werkzaamheden alsnog geïnventariseerd te worden op de aanwezigheid van groeiplaatsen.
10. De inventarisatie dient plaats te vinden in de bloeitijd (vanaf mei tot september), de plant is dan het best herkenbaar aanwezig. Aanwezige groeiplaatsen dienen door (of op aanwijzing van) een deskundige ruim te worden uitgerasterd.

Kamsalamander en levendbarende hagedis

11. De herprofileringswerkzaamheden van het traject met geschikte landbiotoop voor de kamsalamander en levendbarende hagedis dienen te worden uitgevoerd in de periode september t/m oktober, buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van de kamsalamander en de levendbarende hagedis. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient bepaald te worden door een deskundige[2] op het gebied van de kamsalamander en de levendbarende hagedis.
12. Bij de herinrichting van de noordersloot wordt aanbevolen om extra landhabitat voor de kamsalamander en de levendbarende hagedis te realiseren. Dit kan door het plaatsen van houtstobben.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de maatregelen genoemd in voorwaarde 7 in acht dient te nemen.

---

[2] Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

Overige voorschriften

13. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
14. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
15. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
16. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
17. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 6 juni 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

Bijlage 5 Aanvullend veldonderzoek en activiteitenplan Noordersloot en Greenport Bikeway

Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum - A73) 2013

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Inventarisatie flora en fauna
Noordersloot (station Sevenum - A73)
2013

Status: Definitief, 23 oktober 2013

In opdracht van: DCGV

Contactpersoon: mevr. J. v.d. Goor

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

C.E. Linders & Ing. R.A.J. Pahlplatz

Projectnummer: 13-029

Foto omslag: Zicht op plangebied en van links naar rechts Kamsalamander (J. v.d. Goor), Levendbarende hagedis en Drijvende waterweegbree (E. v.d. Donk)

INHOUD

Hoofdstuk 1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Ligging plangebied 1
1.3 Beschrijving Noordersloot 3
1.3.1 Westelijke deel van het plangebied 3
1.3.2 Oostelijke deel van het plangebied 4
1.4 Voorgenomen ontwikkeling 5
Hoofdstuk 2 Inventarisatie 7
2.1 Bureauonderzoek 7
2.2 Veldonderzoek 7
Hoofdstuk 3 Resultaten 9
3.1 Resultaten bureauonderzoek 9
3.2 Resultaten veldonderzoek 10
3.2.1 Planten 10
3.2.2 Vogels 11
3.2.3 Zoogdieren 12
3.2.4 Amfibieën 12
3.2.5 Reptielen 12
3.3 Conclusies in het licht van de Flora- en faunawet 13
3.3.1 Tabel 3 soorten 13
3.3.2 Tabel 2 soorten: 15
3.3.3. Overige soorten 15
Hoofdstuk 4 Beheeraanbevelingen na herinrichting 17
4.1 Inleiding 17
4.2 Natuurlijk peilbeheer 17
4.3 Schonen bodem 17
4.4 Verminderen inspoelend fosfaat 17
4.5 Behoud aanvoer schoon grondwater 17
4.6 Aanleg structuur en variatie 17
4.7 Maaien en afvoeren taluds en graslanden 18

Bijlage 1 Lijst waarnemingen veldbezoeken 2013 plangebied Noordersloot 19

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In de periode tot eind 2014 worden twee ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd in het kader van de aanleg en ontwikkeling van Klavertje 4: de herprofilering van de Noordersloot (en daarmee de aanleg van de verbindingszone voor Das) en de aanleg van de Bikeway. Bij beide ontwikkelingen zijn flora en fauna aspecten waarmee rekening dient te worden gehouden. Voorafgaand aan de trajectkeuze van de Greenportlane is in delen van het plangebied ecologisch onderzoek uitgevoerd in 2007/2008 (door TAKEN) en 2010/2011 (door Natuurbalans-Limes Divergens). Deze onderzoeken dekken niet het gehele plangebied en de gegevens raken verouderd; onderzoeksgegevens van tabel 3 soorten mogen maximaal circa drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, zijn actuelere gegevens vereist (Dienst Regelingen in Soortenstandaard Kamsalamander). Om die reden is het hele plangebied in 2013 geïnventariseerd op het voorkomen van relevante beschermde flora en fauna (tabel 2 en 3 soorten).

1.2 Ligging plangebied

In onderstaande figuur 1 is de ligging van het plangebied globaal weergegeven (zwarte lijn). Het onderzoeksgebied betreft een strook van 25 meter gerekend vanaf de noordoever van de Noordersloot en loopt vanaf station Horst-Sevenum in het westen tot aan de A73 in het oosten. Het deel TPN (in figuur 14 aangegeven met rood) is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Voor dit deel is al een ontheffing verleend voor de soorten Das, Drijvende waterweegbree en Kamsalamander (FF/75C/2012/0269.toek.zh). In het onderzoeksgebied is alleen bebouwing aanwezig ter hoogte van Ulfterhoek, bij de spoorwegovergang van de Sevenumse Weg (bewoonde huizen) en ter hoogte van de spoorwegovergang van de Heierhoevenweg (elektriciteitshuisje).

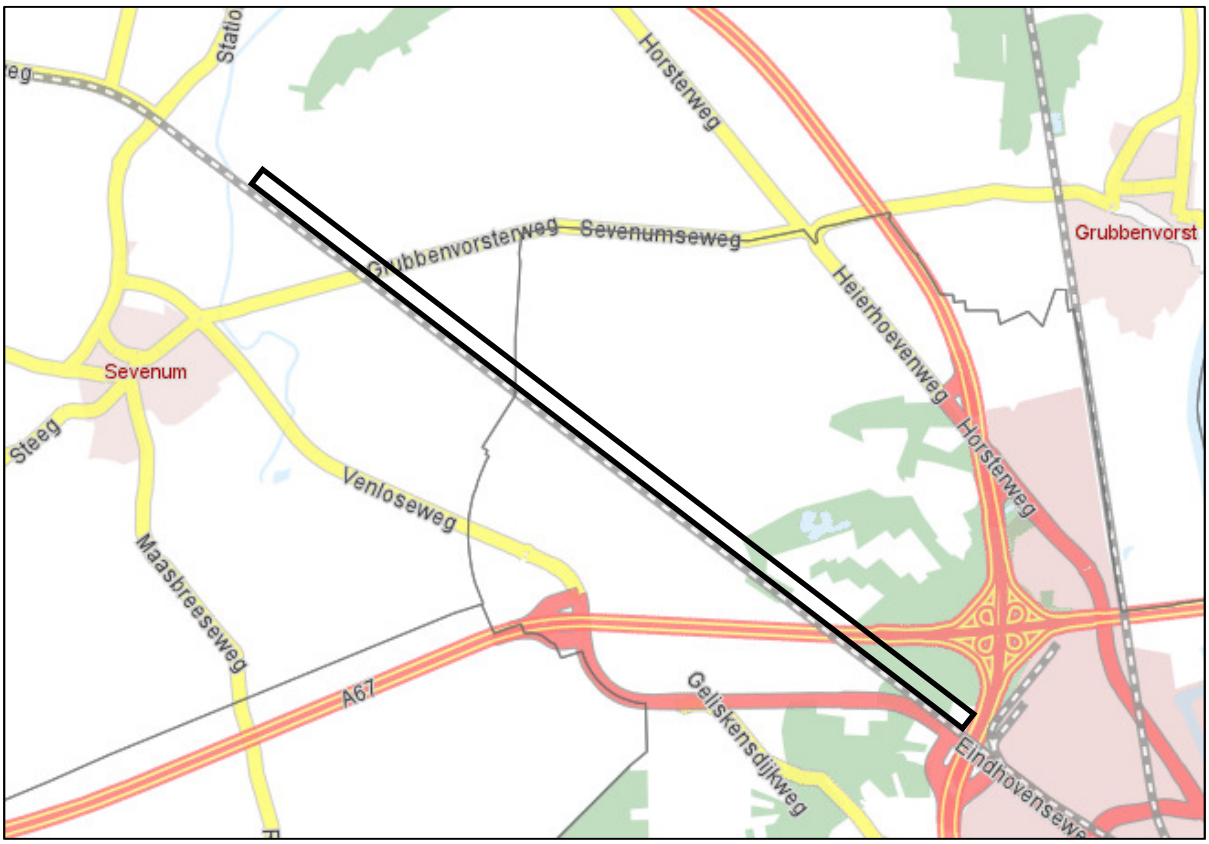

Figuur 1: Globale ligging onderzoeksgebied.

Figuur 2 + 3: Beginpunt plangebied Noordersloot bij station Horst.

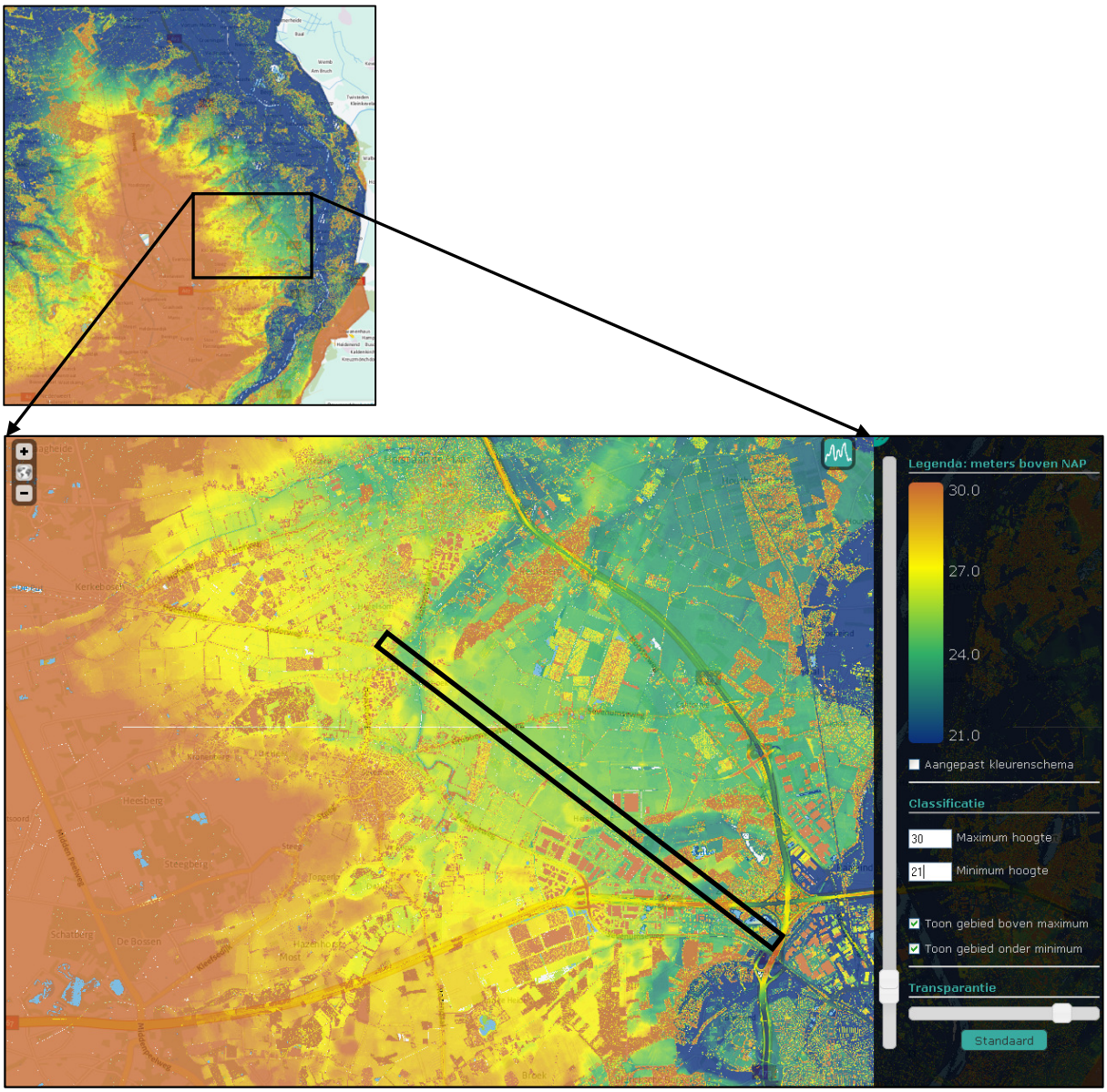

Figuur 4 + 5: Overzicht en detail hoogtekaart (Hoogtekaart Actueel Hoogtebestand Nederland, AHN, 2013). (donkeroranje 30M NAP en hoger, donkerblauw 21 M NAP en lager).

1.3 Beschrijving Noordersloot

De Noordersloot ligt in het stroomgebied van het noordwestelijke Maasterras. De waterloop heeft een zuidoostelijke afvoerrichting en mondt uit in de Maas ter hoogte van Venlo. Het debiet is ca 400 l/s. De Noordersloot heeft een Algemene Ecologische Functie, de hoofdfunctie is het afvoeren van water uit het omliggende gebied. Prorail is eigenaar en het beheer wordt door hen betaald. Deze watergang staat op de legger van WPM en valt onder de keur.

Het oppervlaktewater in het gebied ten noorden van de Noordersloot is matig tot slecht van kwaliteit en rijk aan nutriënten als gevolg van de landbouw, ongerioleerde lozingen, overstorten en waterinlaat van Maaswater. Het gehalte aan bestrijdingsmiddelen is op vele locaties hoog. De Noordersloot wordt voornamelijk beïnvloed door waterinlaat en de landbouw[1].

In de winterperiode staat het water in grote delen van de Noordersloot hoog en houdt de sloot water van Zaarderheiken tot aan de Ulfterhoek. Opvallend was dat het waterpeil in de winter van 2012/2013 in het oostelijk deel veel lager was dan in het westelijk deel. Het waterpeil in de sloot zakt in voorjaar en zomer langzaam. Het oostelijke deel valt daarbij het eerst droog. Het middendeel is het langst (mogelijk permanent) waterhoudend, vermoedelijk door de aanvoer van lokaal of regionaal (ijzerrijk) grondwater.

De sloot en taluds maken over vrijwel de gehele lengte van het plangebied een sterk verruigde indruk. In de vegetatie in en direct naast de sloot overheersen Grote brandnetel, Riet, Braam en diverse grassen. Door achterstallig onderhoud groeien op enkele plaatsen in de sloot berken en andere boomsoorten. De minerale (zand)bodem is nergens in de sloot meer te zien, met uitzondering van een klein deel ter hoogte van het tracé van de Greenportlane. De dikte van de sliblaag varieert van enkele centimeters tot 20 centimeter.

Figuur 6 + 7: Impressie van de sloot (10 juni 2013). Links: Het hier nog wel aanwezig water is niet meer zichtbaar door de dichte matten van Vlottende bies. Het vegetatiebeeld van deze (grond)waterhoudende delen contrasteren sterk met geheel drooggevallen delen.

1.3.1 Westelijke deel van het plangebied

Het deel ten westen van TPN wordt nog intensief agrarisch gebruikt. De sloot grenst hier aan (zand)wegen en intensief gebruikte akkers en graslanden.

[1] Watertoets GreenPortLane Toelichting watertoets, projectnr. 189650, revisie 02, 2 juli 2009, A. Schuphof en S. Lenders in opdracht van de Provincie Limburg.

Figuur 8 + 9: Impressie van het westelijk deel van het plangebied.

1.3.2 Oostelijke deel van het plangebied

In het deel ten oosten van TPN wisselen bestaande natuursnippers af met nieuw aangelegde manchetten (onderdeel van de ecologische verbindingszone) en nieuwe natuur (aangeplant bos). Ook hier loopt gedeeltelijk een zandpad direct langs de Noordersloot.

Figuur 10 - 13: Impressie van het oostelijk deel van het plangebied. Foto linksonder: net aangeplant bos. Foto rechtsonder: de taluds van de sloot zijn zo droog dat konijnen holen graven in de sloot.

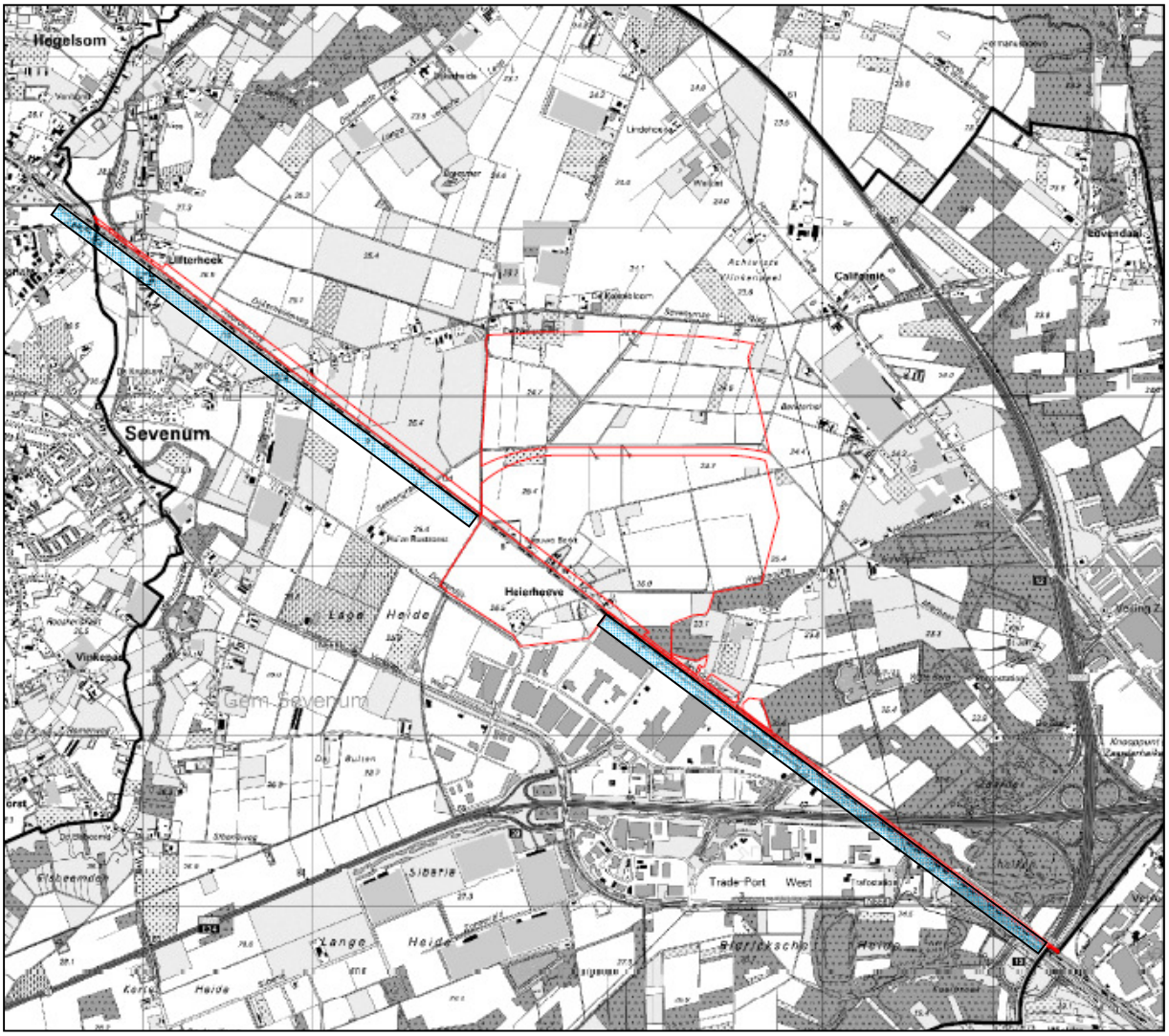

Figuur 14: Noordersloot en ligging ten opzichte van deelgebied Trade Port Noord (TPN).

1.4 Voorgenomen ontwikkeling

De Noordersloot wordt over grote delen van het gehele traject geherprofileerd. Hierbij wordt de noordoever iets verflauwd aangelegd, waardoor meer geleidelijke overgangen in de oever ontstaan. In de overgangen ontstaan voor meer planten- en diersoorten geschikte vestigingsmogelijkheden. Een klein deel van de Noordersloot, ter hoogte van het viaduct Greenportlane, is al heringericht (zie figuur 16).

Aanleg Bikeway

Langs de Noordersloot wordt een fietspad (Bikeway) aangelegd in asfalt. Langs het fietspad worden laanbomen aangeplant over een groot deel van de lengte. Over een beperkte afstand worden wilgen aangeplant.

HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE

2.1 Bureauonderzoek

Voorafgaand aan de inventarisatie heeft een bureauonderzoek plaatsgevonden. In delen van het plangebied is ecologisch onderzoek uitgevoerd in 2007/2008 (door TAKEN) en in 2010/2011 (door Natuurbalans-Limes Divergens). In beide rapporten zijn eveneens archiefwaarnemingen opgenomen. Daarnaast zijn gegevens uit waarneming.nl geraadpleegd en natuurgegevens van de provincie Limburg.

2.2 Veldonderzoek

Het inventarisatieseizoen startte ongewoon koud. De eerste geschikte mogelijkheid om Kamsalamanders te inventariseren (temperatuur >5 graden C) deed zich pas in de eerste week van maart voor. Ook maart bleef lang koud. Met uitzondering van de avondbezoeken werden alle bezoeken gebracht bij het weertype weinig bewolkt tot zonnig en met een temperatuur van 18 tot 22 graden, windkracht 1 tot 3.

Data veldbezoeken	Tijd	Gericht op	Aantal onderzoekers	Bijzonderheden
11-2	9.30-12.30	Geschiktheid alle diergroepen	2	Oriëntatiebezoek
07-3	20.00-22.30	Amfibieën	2	
09-4	20.00-22.30	Amfibieën	1	
25-4	9.30-14.30	Vogels, reptielen	2	
21-5	9.30-14.30	Planten, vogels, reptielen	2	
28-5	9.30-14.30	Planten, vogels, reptielen	2	
06-5	9.30-14.30	Planten	2	
10-6	12.00-15.30	Amfibieën, reptielen, zoogdieren	2	
25-6	9.00 - 14.00	Planten, amfibieën, reptielen, zoogdieren	1	
4-7	15.00-17.00	Planten, amfibieën, reptielen	1	

Planten

Het onderzoek naar flora is uitgevoerd door tijdens de veldbezoeken in mei, juni systematisch de slootrand af te lopen; in juli zijn kansrijke plekken opnieuw bezocht. Daarbij werden alle tabel 2 en 3 soorten en concentraties van minder algemene soorten in kaart gebracht. Grote delen van het plangebied bieden geen geschikt biotoop voor vestiging van beschermde/zeldzame soorten door het gebruik (landwegen) en de intensieve bewerking (akkers). Deze delen zijn niet onderzocht. De overige delen zijn wel onderzocht. Tabel 3 soorten zijn in de zomerperiode ingemeten met GPS en gemarkeerd.

Vogels

Tijdens alle bezoeken zijn nestindicerende waarnemingen van jaarrond beschermde vogels in kaart gebracht. In de bosrijke delen zijn in mei en juni bomen afgezocht op het voorkomen van nestholten en nesten.

Zoogdieren

Tijdens alle veldbezoeken zijn waargenomen (sporen van) zoogdieren in kaart gebracht. Er zijn geen extra (nacht)bezoeken gebracht voor vleermuizen. In het plangebied zijn geen woningen aanwezig die gesloopt worden ten behoeve van de aanleg van de ecologische verbindingszone of de Bikeway. Eventueel aanwezige verblijfplaatsen in woningen blijven behouden. Ook eventueel aanwezige vlieg- en/of migratieroutes blijven behouden. Aanwezige bomen (oostelijk deel) zijn onderzocht op geschikte verblijfplaatsen.

Amfibieën

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat Kamsalamander bekend is in de omgeving van het plangebied. Het veldonderzoek naar amfibieën is afgestemd op deze soort. In het vroege voorjaar (maart en april) zijn twee veldbezoeken gebracht om trekkende exemplaren in kaart te brengen. Het was een zeer koud voorjaar waarbij veel oppervlaktewater lang bevroren is geweest. In juni is een veldbezoek gebracht met de intentie om elke 250 meter te scheppen. Dit bleek echter niet mogelijk. Grote delen van de sloot waren al drooggevallen. Waar nog (enkelhoog) water aanwezig was, was de sloot zo begroeid met pakketten Vlottende bies en/of Veelstengelige waterbies dat het gebruik van een steeknet of het uitzetten van fuiken niet zinvol was. Alleen op het heringerichte deel onder het viaduct van de Greenportlane was het zinvol om te scheppen.

Reptielen

Tijdens de veldbezoeken in april, mei, juni en juli zijn de bermen van de sloot onderzocht op het voorkomen van reptielen met een focus op Levendbarende hagedis. Aanwezige potentiële schuilplaatsen zijn hierbij gekeerd. Het inventariseren van Levendbarende hagedis werd naarmate het seizoen vorderde bemoeilijkt door de hoge vegetatie. Het was in grote delen van de berm onmogelijk om geschikte locaties te onderzoeken zonder verstoring. Mogelijk werden daardoor exemplaren gemist.

HOOFDSTUK 3 RESULTATEN

3.1 Resultaten bureauonderzoek

In onderstaande tabellen zijn de resultaten (aanwezigheid van beschermde soorten) van eerdere onderzoeken in de Noordersloot weergegeven: 2007/2008 (door TAKEN) en in 2010/2011 (door Natuurbalans-Limes Divergens).

Planten

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Drijvende waterweegbree	3	Natuurbalans	2010
Rapunzelklokje	2	Natuurbalans	2010
Gevlekte orchis	2	Taken	Periode 2002-2006

Vogels

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Kerkuil (aangereden)	3	Taken	2007
Steenuil	3	Taken	2007
Groene specht	3	Taken	2007
Sperwer	3	Natuurbalans	2010
Buizerd	3	Natuurbalans	2010
Havik	3	Natuurbalans	2010

Zoogdieren

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Laatvlieger	3	Natuurbalans	2010
Gewone dwergvleermuis	3	Natuurbalans	2010

Amfibieën

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Kamsalamander	3	Natuurbalans	2011

Reptielen

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Levendbarende hagedis	2	Taken	2007

In waarneming.nl en de natuurgegevens van de provincie Limburg werden geen relevante aanvullende gegevens gevonden.

3.2 Resultaten veldonderzoek

3.2.1 Planten

In de Noordersloot werd op diverse plaatsen in het tracé tussen de Sevenumse Weg en de Dijkerheideweg Drijvende waterweegbree aangetroffen. Deze soort is strikt beschermd in de Flora en faunawet en de Habitatrichtlijn (tabel 3 respectievelijk bijlage 4).

Figuur 15: Verspreiding Drijvende waterweegbree Noordersloot 2013

Op het zuidelijke talud van de spoorlijn werd Rapunzelklokje (beschermd in tabel 2) vastgesteld. Op deze oever worden geen werkzaamheden uitgevoerd.

Oostelijk deel van het plangebied

Het oostelijk deel valt droog. De oevers en bodem drogen in perioden zonder neerslag geheel uit en hier is geen invloed van lokaal uittredend grondwater. Waterplanten ontbreken hier vrijwel geheel, met uitzondering van Riet en Liesgras.

Westelijk deel van het plangebied

Naar het noordwesten is meer invloed van regionaal uittredend grondwater. De sloot houdt hier langer water en tijdens de veldbezoeken werd vastgesteld dat het slootwater ijzerrijk is (roestvorming, ijzervliezen), een indicatie voor kwelwater. Het grondwater is naar verwachting afkomstig van de Peelhorst, de dekzandgronden ten westen en zuidwesten van het ontwikkelingsgebied en de Noordersloot. In figuur 4-5 is te zien hoe de regio in hoogte afloopt in noordoostelijke richting. Bijna dwars op de afstromingsrichting van het grondwater ligt de Noordersloot.
Op het tracé Sevenumse Weg tot de Dijkerheideweg zijn in juni 2013 dikke matten van Vlottende bies aangetroffen. Onder de dikke mat bleek het water roestbruin en werden ijzervliezen vastgesteld, waaraan het uittreden van ijzerrijk water herkenbaar is. Op delen met een minder dichte begroeiing van Vlottende bies werd

plaatselijk Drijvende waterweegbree, Klein blaasjeskruid, Veelstengelige waterbies en Ondergedoken moerasscherm aangetroffen. Van deze soorten is Drijvende waterweegbree strikt beschermd in de Flora- en faunawet (en de Habitatrichtlijn). Deze plantensoorten zijn indicatief voor zwakgebufferde sloten met een geringe fosfaatbeschikbaarheid. Door het ijzerrijke grondwater wordt een groot deel van het beschikbare en uitspoelende fosfaat (een van de belangrijkste nutriënten) gebonden, waardoor de beschikbaarheid voor planten sterk afneemt. Dit biedt planten die weinig fosfaat nodig hebben (vaak klein blijvende soorten) een concurrentievoordeel. In de huidige intensief agrarische gebieden met hoge fosfaatgiften zijn dit type sloten met bijbehorende vegetatie zeldzaam.

In 2012 is de Noordersloot op de locatie van de GreenportLane over geringe lengte heringericht. Deze locatie ligt op een afstand van1 kilometer van de locatie met de Drijvende waterweegbree. Op de heringerichte delen werden tijdens een veldbezoek in juni Sterrenkroos (ongedetermineerd) en Grote waterranonkel aangetroffen. Beide soorten indiceren eveneens een waterkwaliteit met invloed van gebufferd grondwater. Soorten als Vlottende bies, Drijvende waterweegbree en/of Ondergedoken moerasscherm werden niet aangetroffen. Mogelijk dat deze soorten later tot ontwikkeling komen of zich vestigen in een iets later stadium.

Figuur 16: Beeld van de heringerichte Noordersloot ter hoogte van de Greenportlane.

3.2.2 Vogels

De (bermen van de) Noordersloot is als broedbiotoop voornamelijk van betekenis voor kleine zangvogels (Bosrietzanger, Grasmus, Roodborsttapuit). In het aangrenzende agrarisch gebied komen Patrijs, Gele kwikstaart en Veldleeuwerik als broedvogel voor.

De bosjes in het oostelijke deel van het plangebied maken deel uit van het leefgebied van Buizerd (en mogelijk van Sperwer en Havik). Buizerd werd een aantal malen waargenomen. Nesten zijn niet aangetroffen in of in de nabijheid van de te kappen bomen.

Van Steenuil werden braakballen aangetroffen. Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van deze soort. Stallen, schuurtjes en knotwilgen vormen broedbiotoop voor deze soort. De spaarzaam aanwezige bebouwing in het plangebied blijft behouden waardoor mogelijk broedbiotoop niet verloren gaat.

3.2.3 Zoogdieren

Tijdens een van de veldbezoeken werd een dode Steenmarter gevonden. Steenmarters zijn al lange tijd uit deze regio bekend. In het plangebied werden geen sporen van Das aangetroffen. Een burcht is aanwezig in een van de bosjes in Zaarderheiken.

3.2.4 Amfibieën

Tijdens het veldbezoek op 25 juni werden een volwassen Kamsalamander (vrouwtje) en 10 larven gevangen in de Noordersloot onder de Greenportlane. Hiermee is in 2013 voortplanting van Kamsalamander in de Noordersloot vastgesteld. Na het vaststellen van voortplanting van Kamsalamander is niet verder geschept om eventuele schade aan (andere) larven te vermijden.

Figuur 17: Verspreiding Kamsalamander (rood) en Levendbarende hagedis (lichtblauw) Noordersloot 2013

Op deze locatie heeft over een korte afstand herprofilering van de sloot plaatsgevonden in 2012 na aanleg van de Greenportlane. Deze locatie was de enige locatie waar met een schepnet geschept kon worden.

3.2.5 Reptielen

Levendbarende hagedis is nog aanwezig in de berm van de sloot in zeer kleine aantallen. Tijdens het veldbezoek werden drie exemplaren waargenomen in geklepeld braamstruweel.

Ondanks intensief zoeken in de daarop volgende ronden werden deze exemplaren niet teruggezien wat een indicatie is voor de trefkans. Uit archiefgegevens blijkt dat deze soort in het verleden verspreid voorkwam in de bosranden in Zaarderheiken en langs de Noordersloot. Taken (2008) vindt in 2007 minder exemplaren ten opzichte van 2002 en wijdt dit aan de verdichting van de vegetatie. Natuurbalans vindt in 2010 nog maar 1 exemplaar in Zaarderheiken (langs de Noordersloot). De betekenis van het plangebied voor Levendbarende

hagedis is niet duidelijk. Door de verruiging was het moeilijk ongestoord locaties te inspecteren. Tegelijkertijd mag aangenomen worden dat sterk verruigde delen minder potentie hebben als leefgebied voor deze soort. De waarneming van de drie exemplaren werd relatief vroeg in het seizoen gedaan, op het moment dat de vegetatie nog vrij laag was.

3.3 Conclusies in het licht van de Flora- en faunawet

Voor een volledig overzicht van waarnemingen wordt verwezen naar bijlage 1. Tijdens de inventarisatie werden de volgende beschermde soorten aangetroffen (of sporen van deze soorten):

Soort	Tabel	Functie plangebied	Ontheffing nodig?
Drijvende waterweegbree	3	Groeiplaats binnen ingreepgebied	Ja
Rapunzelklokje	2	Groeiplaats buiten ingreepgebied (zuidelijk talud sloot)	Nee
Kleine zangvogels en sporen van een Steenuil (broedvogels)	3	Nesten voornamelijk buiten ingreepgebied (zuidelijk talud sloot) maar ook mogelijk op noordelijk talud. Nest van Steenuil zeker niet binnen plangebied.	Nee, mits buiten broedperiode gewerkt wordt.
Steenmarter	2	Foerageergebied, migratiegebied	Nee
Kamsalamander	3	Voortplantingsgebied, overwinteringsgebied	Ja
Levendbarende hagedis	2	Gezien de locatie is het aannemelijk dat de het plangebied functioneert als voortplantingsgebied en overwinteringsgebied	Nee, mits met gedragscode gewerkt wordt.

3.3.1 Tabel 3 soorten

Drijvende waterweegbree

Deze soort komt niet algemeen in Nederland voor. Bekende groeiplaatsen dienen ongemoeid te blijven, met uitzondering van het voeren van het regulier beheer. De herinrichting van de Noordersloot biedt kansen voor uitbreiding van het aantal groeiplaatsen van deze soort. Na de herprofilering van de sloot ontstaat er een betere situatie met meer vestigingsmogelijkheden dan in de uitgangssituatie. Het effect van de herinrichting op de gunstige staat van instandhouding is hierdoor als (zeer) gunstig te beschouwen. Omdat echter mogelijk schade optreedt aan delen van planten tijdens de graafwerkzaamheden, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Maatregelen genoemd in de ontheffing plangebied TPN om schade aan de soort te voorkomen of te beperken:

- In de bloeiperiode vóórafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden worden de standplaatsen van de Drijvende waterweegbree in kaart gebracht en ruim uitgerasterd (uit het verleden is één locatie binnen het traject bekend);
- De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode oktober tot en met februari. Dit is buiten de periode van groei, bloei en zaadval van de Drijvende waterweegbree;
- De slootbodem wordt ter plaatse van de bekende groeilocaties niet ontgraven;
- Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt om de afgerasterde locatie(s) heen gewerkt;
- De maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de Drijvende waterweegbree.

Verder wordt een monitoringsverplichting opgelegd waarbij gedurende de ontheffingsperiode jaarlijks in november een verslag ter beoordeling aan Dienst Regelingen aangeleverd dient te worden.

Broedvogels

Van de meeste aangetroffen broedvogels zijn de nesten beschermd tijdens de broedperiode en zolang de jongen afhankelijk zijn van het nest. Deze nesten zijn niet jaarrond beschermd. Van Buizerd en Steenuil zijn de nesten wel jaarrond beschermd. De nesten liggen buiten het plangebied, het plangebied maakt wel deel uit van het

leefgebied. De inrichting van de ecologische verbindingszone heeft uiteindelijk naar verwachting een positieve invloed op de kwaliteit van het leefgebied.

De te nemen maatregelen ten behoeve van broedvogels zijn:
- Verstorende werkzaamheden uitvoeren buiten de broedperiode.

Kamsalamanders
De Kamsalamander kan op meer plaatsen in de Noordersloot voorkomen dan de locatie waar deze soort nu gevonden is. De populatie staat/stond sterk onder druk door de verruiging en verdroging van de sloot. Omdat de sloot geen agrarische afwaterings- en beregeningsfunctie meer heeft is de kans op succesvol voortplanten groter geworden. De taluds van de sloot voldoen mogelijk plaatselijk als overwinteringsbiotoop. Alternatief landbiotoop is over een grote lengte niet aanwezig langs de Noordersloot (open akkergebieden). In de omgeving van de locatie waar nu Kamsalamander is aangetoond (op minder dan 500 meter en buiten het plangebied), zijn wel kleinschalige elementen aanwezig in de vorm van tuinen, houtwallen en hagen. Bij de herinrichting zijn houtstobben geplaatst onder de Greenportlane die (op termijn) een functie kunnen vervullen als overwinteringslocatie. Het plaatsen van houtstobben op een aantal andere locaties bij de herinrichting van de Noordersloot strekt tot de aanbeveling. Op deze manier worden op meerdere plaatsen geschikt landhabitat voor Kamsalamander (en tal van andere soorten) ontwikkeld.
Omdat mogelijk schade wordt toegebracht aan overwinteringsgebied en individuen en wordt ingegrepen in het voortplantingsbiotoop tijdens de graafwerkzaamheden, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Maatregelen genoemd in de ontheffing plangebied TPN om schade aan de soort te voorkomen of te beperken:
- U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden;
- De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree, das en de kamsalamander;
- U dient de herprofileringswerkzaamheden uit te voeren in de periode oktober tot en met januari, buiten de voortplantingsperiode van de kamsalamander. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander;
- U dient alleen het noordelijke talud van de sloot te ontgraven. De bodem en de zuidzijde van de sloot dienen zo veel als mogelijk onberoerd te blijven. Werkzaamheden aan de andere zijde of de bodem, worden alternerend in een volgend jaar uitgevoerd;
- U dient bij het ontgraven zo veel mogelijk te voorkomen dat zand in de sloot zakt;
- Het kaal maken van de 50 meterzone aan de noordzijde van de Noordersloot middels kapwerkzaamheden en het verwijderen van struiken dient in verband met het broedseizoen uitgevoerd te worden in de periode augustus tot en met februari. Hierbij dienen stobben, wortels en overige delen, waar kamsalamanders zouden kunnen overwinteren, ontzien te worden en de bodem dient zo weinig mogelijk te worden beroerd;
- Het verwijderen van geschikte schuilplaatsen voor de kamsalamander in landbiotoop, anders dan op de locatie genoemd in voorschrift 20, dient te worden uitgevoerd in de periode dat de dieren zo veel mogelijk in het water aanwezig zijn, in de periode april tot en met juli, of in overleg met een deskundige in de meest geschikte periode. Deze werkzaamheden dienen onder begeleiding in het veld van een deskundige op het gebied van kamsalamander te worden uitgevoerd;
- Eventueel gevonden kamsalamanders dienen onder begeleiding van een deskundige verplaatst te worden naar een geschikte plek buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.

Verder wordt een monitoringsverplichting opgelegd waarbij gedurende de ontheffingsperiode jaarlijks in november een verslag ter beoordeling aan Dienst Regelingen aangeleverd dient te worden.

3.3.2 Tabel 2 soorten:

Rapunzelklokje

Groeiplaatsen van Rapunzelklokje werden alleen aangetroffen aan de zijde van het spoor. In het her in te richten deel van de Noordersloot (noordoever en aangrenzende gronden) ontbreken groeiplaatsen. Een ontheffingsaanvraag of het opstellen van een ecologisch werkprotocol is niet nodig.

Steenmarter

Het plangebied maakt deel uit van foerageer- en migratiegebied van deze soort. Vaste verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Deze zijn mogelijk aanwezig in de opstallen langs de sloot. Deze opstallen blijven gehandhaafd. De inrichting als ecologische verbindingszone is gunstig voor deze soort. Er is geen sprake van overtredingen in het licht van de Flora- en faunawet.

Levendbarende hagedis

De Levendbarende hagedis komt in zeer kleine aantallen voor langs de Noordersloot. Het tracé is nu over grote delen ongeschikt of marginaal als leefgebied door het ontbreken van structuurrijke begroeiingen en de afwezigheid van schuilplaatsen. Overigens vormt het talud aan de zijde van het spoor in het oostelijk deel van het plangebied wel een geschikt overwinteringsbiotoop. Deze zijde is zanderig met veel (konijnen)holen en het waterpeil is hier zeer laag. Aan deze zijde wordt niet ingegrepen.
De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd met gebruik van een een passende en goedgekeurde gedragscode. Bij voorkeur worden de delen waar de hagedissen zijn waargenomen tijdens de werkzaamheden ontzien.

3.3.3 Overige soorten

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken).
De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

HOOFDSTUK 4 BEHEERAANBEVELINGEN NA HERINRICHTING

4.1 Inleiding

Een doorkijkje op de potenties van de Noordersloot na herinrichting vormt het korte tracé onder de Greenportlane waar in 2012 graafwerkzaamheden zijn verricht. Er zijn echter een aantal randvoorwaarden te stellen in het toekomstig beheer om deze potenties ook daadwerkelijk ruimte te kunnen geven. De belangrijkste bedreigingen voor het verdwijnen van de beter ontwikkelde delen van de Noordersloot zijn het achterwege blijven van (schonings)beheer in de waterloop en het wegvallen van de regionale grondwaterstromen. In de paragrafen hieronder worden een aantal randvoorwaarden geformuleerd.

4.2 Natuurlijk peilbeheer

Het volgen van natuurlijke waterpeilschommelingen is belangrijk (hoog in de winter, laag of droogvallend in de zomer). Droogval is om meerdere redenen belangrijk: In de droge bodems treedt mineralisatie op en kan een deel van het aanwezige stikstof (eveneens een belangrijk nutriënt) door nitrificatieprocessen naar de atmosfeer ontsnappen. Tevens dringt hierdoor zuurstof in de bodem, waardoor het gebonden ijzer oxideert en in die vorm weer beschikbaar wordt voor (nieuwe) fosfaatlasten. Uitspoelend fosfaat kan vervolgens weer gebonden worden aan het geoxideerde ijzer. Door deze processen blijven de omstandigheden van een matig voedselrijk milieu behouden.

4.3 Schonen bodem

Door de bodem te gefaseerd (!) te schonen in natte perioden wordt een deel van het gebonden fosfaat afgevoerd. De fasering houdt in dat jaarlijks maximaal 33% van de slootbodem wordt geschoond. Bij voorkeur vindt dit kleinschalig plaats (bijvoorbeeld: 50 meter schonen, 100 meter ongemoeid laten). In het beheer is het zeer belangrijk dat de slootbodems worden geschoond, omdat dan organisch materiaal (blad, plantenresten) uit de sloot wordt afgevoerd. Zaadbronnen van minder algemene soorten blijven op die manier beschikbaar in het water en de waterbodem.

4.4 Verminderen inspoelend fosfaat

Het verminderen van de fosfaatlast in de aangrenzende bodem draagt eveneens bij aan duurzaam herstel. Dit kan plaatsvinden door de bovenlaag van de teelaarde in de directe omgeving van de Noordersloot (vaak met hoge concentraties fosfaat) af te voeren. Op termijn wordt dan uitspoeling van fosfaten (gedeeltelijk) voorkomen.

4.5 Behoud aanvoer schoon grondwater

Van grote betekenis voor het behoud van de goed ontwikkelde oever- en watervegetaties is de blijvende aanvoer van schoon grondwater. Maatregelen hiervoor zijn niet in het plangebied te treffen, aangezien de inzijgingsgebieden op grotere afstand liggen. Door de invulling van het ‘Nieuw Limburgs Peil’ door waterschap Peel en Maasvallei lijkt de aanvoer van grondwater ten minste gelijk te blijven en mogelijk zelfs te verbeteren. Nieuw Limburgs Peil is gericht op het nemen van maatregelen die vooral gericht zijn op het vasthouden van water in landbouw- en natuurgebieden (anti-verdrogingsmaatregelen). Dit is mogelijk door het gebruik van stuwen, peilgestuurde drainage en het afdammen van greppels en sloten.

4.6 Aanleg structuur en variatie

Door de herprofilering verdwijnen voor een groot deel alle structuurelementen in het noordelijke talud. Ten behoeve van de hier voorkomende (bijzondere) fauna is plaatselijke aanleg van schuil- en overwinteringsmogelijkheden gewenst. Hiervan kan in ieder geval door de aanwezige amfibieën en reptielen

gebruik worden gemaakt. Een goede mogelijkheid hiertoe is het plaatsen van flinke boomstobben, die pleksgewijs met vier tot acht stobben worden neergelegd (een groep met stobben per 400 meter). De stobben vergen geen verder onderhoud. Als de stobben in de loop van de tijd vergaan, is plaatsing van nieuwe stobben niet meer nodig. Te zijner tijd zijn dan voldoende nieuwe situaties met schuilmogelijkheden ontstaan.

4.7 Maaien en afvoeren taluds en graslanden

Om gevarieerde, bloemrijke en ecologisch interessante taluds en graslanden aan de oever van de Noordersloot te ontwikkelen dient een maai- en afvoerbeheer te worden ingesteld. Van de graslanden wordt maximaal jaarlijks 80% gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. Hierdoor blijft 20% van de vegetatie overstaan. Deze overstaande vegetatie is van grote betekenis voor populaties van aanwezige fauna. De overstaande vegetatie biedt overwinteringsmogelijkheden voor onder andere dagvlinders en sprinkhanen, schuilmogelijkheden voor kleine zoogdieren en amfibieën en broedgelegenheid voor struweelvogels in het daarop volgende voorjaar.
Het daaropvolgende jaar wordt wederom 80% van de vegetatie gemaaid, waarbij in ieder geval de 20% overstaande vegetatie van het voorafgaande jaar wordt gemaaid en afgevoerd. Over de hele lengte van het tracé mogen (braam)struwelen opslaan. De (braam)struwelen zijn eveneens van grote faunistische betekenis (schuilmogelijkheden, broedgelegenheid, nectarplant voor veel soorten dagvlinders en bijen). Deze worden niet gemaaid. Bij een te sterke verruiging worden de struwelen teruggezet.
Eventueel kan na het maaien een nabeweiding worden ingesteld met paarden of schapen. De begrazing kan zo nodig worden gestuurd door de plaatsing van rasters of flexnetten.

Maaiwerkzaamheden worden altijd uitgevoerd na de broedtijd (dus na 15 augustus).

BIJLAGE 1 LIJST WAARNEMINGEN VELDBEZOEKEN 2013 PLANGEBIED NOORDERSLOOT

Lijst met waarnemingen inventarisatie Noordersloot 2013.

De waarnemingen die zijn gedaan in het kader van deze inventarisatie zijn ingevoerd in waarneming.nl. In de tabel zijn alle waarnemingen van de onderzoekers uit deelgebieden waarin de Noordersloot ligt, opgenomen. Een deel van deze waarnemingen (waaronder Gewone pad en Wilde gagel) zijn buiten het plangebied gedaan (xy coördinaten geven hier duidelijkheid over).

Naam	Datum	Aantal	Kleed	Gedrag	X	Y	Gebied	precisie	Toelichting	Locatie
KEVERS										
Groot Populierenhaantje	28-5-2013	1	imago	ter plaatse	203,828	379,674	Venlo - De Zaar	10	""	
Kleine Wespenbok	28-5-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,331	379,285	Venlo - De Zaar	10	""	
VOGELS										
Boerenzwaluw	28-5-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,979	381,065	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Boomkruiper	22-4-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	204,907	378,835	Venlo - De Zaar	10		
Boomkruiper	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,786	379,331	Venlo - De Zaar	10		
Boomleeuwerik	22-4-2013	3	onbekend	ter plaatse	204,949	378,847	Venlo - De Zaar	10		
Boomleeuwerik	25-4-2013	2	onbekend	ter plaatse	205,8	379,151	Venlo - De Zaar	10		
Boomleeuwerik	25-6-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	205,499	379,457	Venlo - De Zaar	100	""	
Buizerd	15-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	206,994	377,279	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Buizerd	22-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,212	378,944	Venlo - De Zaar	10		
Buizerd	22-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,566	379,302	Venlo - De Zaar	10		
Buizerd	25-4-2013	1	onbekend	vondst (dood)	205,502	379,248	Venlo - De Zaar	10		
Ekster	11-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	205,218	381,384	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Ekster	15-3-2013	1	onbekend	bezet nest	207,457	376,973	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10	"'Lastig gevallen door paartje Zwarte kraai.'"	
Ekster	15-3-2013	1	onbekend	nestbouw	207,037	377,18	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Ekster	15-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	206,59	377,588	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Ekster	25-4-2013	1	onbekend	recent gebruikt nest	202,153	380,945	Sevenum - voormalige gemeente	10	"Nest van kraaiachtige in Eik"	
Geelgors	22-4-2013	2	onbekend	ter plaatse	204,611	379,437	Venlo - De Zaar	10		
Geelgors	25-4-2013	1	adult	baltsend / zingend	202,556	380,64	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Grasmus	22-4-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	204,672	379,652	Venlo - De Zaar	10		

Grasmus	25-4-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	201,352	381,543	Sevenum -Ulfterhoek	100	""	
Grasmus	25-4-2013	1	adult	baltsend / zingend	202,335	380,763	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
Grasmus	21-5-2013	1	adult	ter plaatse	203,76	379,758	Venlo - De Zaar	10	""	
Graspieper	11-3-2013	6	onbekend	ter plaatse	204,979	381,946	Horst - Californië e.o.	10		
Groenling	22-4-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	204,755	378,977	Venlo - De Zaar	10		
Groenling	28-5-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,134	380,953	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Grote Canadese Gans	15-3-2013	2	onbekend	overvliegend noord	201,808	404,437	Afferden (Li) - Berkenkamp	100	""	
Grote Lijster	11-3-2013	4	onbekend	ter plaatse	205,218	381,381	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Grote Lijster	22-4-2013	2	onbekend	ter plaatse	204,61	379,449	Venlo - De Zaar	10	"'Paar op akker.'"	
Grutto	25-4-2013	7	onbekend	alarmerend	202,512	380,827	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Heggenmus	15-3-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	207,697	376,823	Venlo (gemeente)	10		
Heggenmus	15-3-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	206,599	377,568	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Holenduif	11-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	205,218	381,385	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Houtduif	11-3-2013	12	onbekend	ter plaatse	204,832	381,29	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Huismus	25-4-2013	3	adult	baltsend / zingend	201,104	381,706	Sevenum - voormalige gemeente	10	"braam/wilg/vlierstruweel langs spoorbaan"	
Kauw	11-3-2013	10	onbekend	ter plaatse	205,221	381,383	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Kauw	15-3-2013	12	onbekend	ter plaatse	206,71	377,478	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Kievit	11-3-2013	20	onbekend	ter plaatse	205,39	381,196	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Klapekster	15-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,973	404,296	Eckeltse Bergen	100	""	
Kleine Bonte Specht	22-4-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	204,589	379,307	Venlo - De Zaar	10		
Kleine Karekiet	25-6-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,096	379,361	Venlo - De Zaar	10		
Kleine Plevier	21-5-2013	1	adult	ter plaatse	205,089	378,715	Venlo - De Zaar	10	""	
Kneu	11-3-2013	20	onbekend	ter plaatse	204,832	381,285	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Kneu	22-4-2013	2	onbekend	ter plaatse	204,768	378,961	Venlo - De Zaar	10		
Kneu	25-4-2013	4	adult	baltsend / zingend	202,886	380,341	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
Kneu	28-5-2013	2	onbekend	ter plaatse	202,433	380,721	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Koolmees	15-3-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	207,36	377,053	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Koolmees	15-3-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	207,698	376,823	Venlo (gemeente)	10		
Koolmees	15-3-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	206,592	377,574	Venlo - Industrieterrein Groot Boller /	10		

							Ubroek			
Kuifeend	25-6-2013	1	onbekend	paar in broedbiotoop	204,308	379,988	Venlo - Tradeport Noord	10	"2 ad en 5 pullen"	
Merel	11-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	204,834	381,282	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Merel	15-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	207,696	376,826	Venlo (gemeente)	10		
Patrijs	25-4-2013	2	adult	overvliegend	201,277	381,599	Sevenum -Ulfterhoek	100	""	
Patrijs	25-4-2013	2	adult	overvliegend	202,173	380,918	Sevenum - voormalige gemeente	10	koppel	
Pimpelmees	11-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	205,39	381,196	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Pimpelmees	15-3-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	206,732	377,467	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Putter	25-4-2013	2	adult	foeragerend	202,61	380,591	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Putter	28-5-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,979	381,065	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Rietgors	11-3-2013	5	onbekend	ter plaatse	204,834	381,284	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Roodborsttapuit	25-4-2013	1	adult	baltsend / zingend	201,148	381,69	Sevenum - voormalige gemeente	100	"Langs spoorbaan"	
Roodborsttapuit	21-5-2013	2	adult	ter plaatse	203,76	379,758	Venlo - De Zaar	10	""	
Roodborsttapuit	28-5-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,457	380,705	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Scholekster	28-5-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,263	381,054	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Steenuil	28-5-2013	1	onbekend	sporen	204,477	379,172	Venlo - De Zaar	10	"Braakbal bovenop weipaal"	
Torenvalk	11-3-2013	1	onbekend	jagend	204,979	381,946	Horst - Californië e.o.	10		
Torenvalk	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,497	379,185	Venlo - De Zaar	10		
Veldleeuwerik	25-4-2013	1	adult	baltsend / zingend	201,357	381,692	Sevenum -Ulfterhoek	100	""	
Veldleeuwerik	28-5-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	202,492	380,742	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Veldleeuwerik	28-5-2013	2	onbekend	ter plaatse	203,778	379,772	Venlo - De Zaar	10	""	
Vink	11-3-2013	12	onbekend	ter plaatse	204,862	381,38	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Vink	22-4-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	204,768	378,961	Venlo - De Zaar	10		
Vink	22-4-2013	1	onbekend	baltsend / zingend	204,543	379,259	Venlo - De Zaar	10		
Wielewaal	6-6-2013	1	onbekend	roepend	204,141	379,503	Venlo - De Zaar	10	""	
Wulp	28-5-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,432	380,789	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Zanglijster	11-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,979	381,946	Horst - Californië e.o.	10		
Zwarte Kraai	15-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	206,881	377,35	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Zwarte Kraai	25-4-2013	1	onbekend	recent gebruikt nest	200,639	382,113	Sevenum -Ulfterhoek	10	"Nest van kraaiachtige in Eik"	
Zwarte Kraai	25-4-2013	1	onbekend	recent gebruikt nest	202,54	380,654	Sevenum - voormalige gemeente	10	"Nest van kraaiachtige in Eik"	
DAGVLINDERS										

Boomblauwtje	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,778	379,224	Venlo - De Zaar	10		
Boomblauwtje	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,87	379,28	Venlo - De Zaar	10		
Citroenvlinder	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,256	378,993	Venlo - De Zaar	10		
Citroenvlinder	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,478	379,15	Venlo - De Zaar	10		
Dagpauwoog	22-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,762	378,975	Venlo - De Zaar	10		
Dagpauwoog	22-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,61	379,065	Venlo - De Zaar	10		
Dagpauwoog	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,625	379,194	Venlo - De Zaar	10		
Dagpauwoog	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,399	379,069	Venlo - De Zaar	10		
Gehakkelde aurelia	22-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,667	379,117	Venlo - De Zaar	10		
Klein koolwitje	22-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,501	379,146	Venlo - De Zaar	10		
Kleine vos	25-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,121	378,901	Venlo - De Zaar	10		
Kleine vos	25-6-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,789	380,39	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Kleine vuurvlinder	6-6-2013	1	imago	ter plaatse	204,106	379,448	Venlo - De Zaar	10	""	
MIEREN										
Bosmier - onbekend	28-5-2013	1	onbekend	nest	204,155	379,422	Venlo - De Zaar	10	""	
ZOOGDIEREN										
Das	25-4-2013	1	onbekend	sporen	205,618	379,263	Venlo - De Zaar	10	"'Burcht, recent gebruikt.'"	
Das	25-4-2013	1	onbekend	sporen	205,469	379,157	Venlo - De Zaar	10	"'Graafsporen en prenten op akker.'"	
Das	25-6-2013	1	onbekend	sporen	205,62	379,283	Venlo - De Zaar	10	"grote burcht druk belopen"	
Haas	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	200,976	382,404	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Konijn	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,592	379,396	Venlo - De Zaar	10		
Konijn	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,648	379,583	Venlo - De Zaar	10		
Konijn	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,698	382,412	Horst - Brommer	10		
Konijn	15-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	207,315	377,073	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Konijn	15-3-2013	1	onbekend	sporen	207,7	376,821	Venlo (gemeente)	10		
Konijn	15-3-2013	3	onbekend	sporen	206,88	377,349	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Konijn	15-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,692	404,107	Afferden (Li) - Berkenkamp	100	""	
Konijn	22-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,166	378,923	Venlo - De Zaar	10		
Mol	11-3-2013	20	onbekend	sporen	205,222	381,383	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Mol	15-3-2013	100	onbekend	sporen	206,978	377,29	Venlo - Industrieterrein Groot Boller /	10		

							Ubroek			
Mol	15-3-2013	30	onbekend	sporen	206,812	377,4	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Mol	15-3-2013	10	onbekend	sporen	206,586	377,586	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
Mol	22-4-2013	2	onbekend	sporen	205,223	378,954	Venlo - De Zaar	10		
Mol	22-4-2013	3	onbekend	sporen	204,867	378,869	Venlo - De Zaar	10		
Mol	25-4-2013	1	onbekend	sporen	205,91	379,382	Venlo - De Zaar	10		
Ree	15-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,787	404,199	Afferden (Li) - Berkenkamp	100	""	
Steenmarter	21-5-2013	1	adult	vondst (dood)	204,752	378,957	Venlo - De Zaar	10	""	
PLANTEN										
Akeleiruit	6-6-2013	5	vegetatief	ter plaatse	203,849	379,634	Venlo - De Zaar	10	"Bijna bloeiend"	
Drijvende waterweegbree	25-4-2013	7	vegetatief	ter plaatse	201,525	381,408	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
Drijvende waterweegbree	21-5-2013	1	bloeiend	ter plaatse	201,509	381,426	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Drijvende waterweegbree	25-6-2013	3	onbekend	ter plaatse	201,548	381,399	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Drijvende waterweegbree	25-6-2013	1	vegetatief	ter plaatse	201,534	381,409	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Drijvende waterweegbree	25-6-2013	3	vegetatief	ter plaatse	201,514	381,429	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Drijvende waterweegbree	25-6-2013	10	vegetatief	ter plaatse	201,514	381,429	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Drijvende waterweegbree	25-6-2013	1	bloeiend	ter plaatse	201,766	381,232	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Grote waterranonkel	25-6-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,826	380,428	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Grote waterranonkel	25-6-2013	5	onbekend	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
Grote waterweegbree	25-4-2013	1	vegetatief	ter plaatse	201,466	381,456	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
Hemelsleutel (groep)	22-5-2013	75	onbekend	ter plaatse	205,012	378,757	Venlo - De Zaar	100	"verspreid over traject van 500 meter grenzend aan spoorbaan"	
Hoornbloem (alle soorten)	28-5-2013	1	bloeiend	ter plaatse	204,353	379,266	Venlo - De Zaar	10	""	
Klein blaasjeskruid	25-6-2013	101	onbekend	ter plaatse	201,773	381,216	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Rapunzelklokje	25-6-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,614	379,818	Venlo - Tradeport Noord	10		
Vlottende bies	25-6-2013	101	onbekend	ter plaatse	201,755	381,235	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Wilde gagel	25-6-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,096	379,361	Venlo - De Zaar	10		
AMFIBIEN EN REPTIELEN										
Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,579	382,562	Horst - Brommer	10		
Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,621	382,516	Horst - Brommer	10		
Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	200,969	382,734	Sevenum -Ulfterhoek	10		

Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,057	380,332	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,222	380,221	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,321	380,15	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,405	380,1	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Bruine Kikker	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,358	380,131	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	205,568	379,564	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,47	379,546	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	205,401	379,521	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	205,34	379,506	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,311	379,496	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,267	379,483	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,242	379,479	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	205,191	379,465	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	205,064	379,431	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,033	379,423	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,005	379,414	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	204,988	379,406	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	204,961	379,389	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,76	379,288	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,479	379,709	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,386	379,758	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,405	379,739	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	204,518	379,709	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,615	379,688	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,653	379,6	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,65	379,047	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	204,518	379,222	Venlo - De Zaar	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	205,31	380,124	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,471	380,194	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,335	380,71	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,312	380,697	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,286	380,706	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	4	onbekend	ter plaatse	205,224	380,731	Venlo - Tradeport Noord	10		

Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,157	380,755	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	205,09	380,776	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,659	380,959	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,605	380,964	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	203,376	380,768	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	203,377	380,798	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	203,387	380,889	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,402	381,014	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,408	381,09	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,33	381,178	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	5	onbekend	ter plaatse	203,27	381,192	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,235	381,197	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	203,194	381,244	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	203,103	381,222	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	203,081	381,226	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,022	381,315	Venlo (gemeente)	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,03	381,345	Venlo (gemeente)	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,067	381,74	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,069	381,751	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,788	381,994	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	7-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	202,627	382,047	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	verkeersslachtoffer	202,618	382,05	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,613	382,052	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,554	382,071	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	202,456	382,121	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,241	382,391	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,171	382,482	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,176	382,486	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,207	382,605	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,236	382,63	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	verkeersslachtoffer	202,244	382,637	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	202,257	382,646	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,282	382,673	Horst - Brommer	10		

Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,293	382,678	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,355	382,727	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,358	382,728	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	202,422	382,76	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,459	382,72	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,742	382,36	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,725	382,38	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,701	382,41	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,558	382,59	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	4	onbekend	verkeersslachtoffer	202,418	382,774	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,457	382,814	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	4	onbekend	verkeersslachtoffer	202,487	382,835	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,543	382,878	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,565	382,894	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,626	382,947	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,69	382,998	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	202,705	383,01	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,714	383,024	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,684	383,069	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	7	onbekend	ter plaatse	202,651	383,117	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	6	onbekend	verkeersslachtoffer	202,62	383,134	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	32	onbekend	ter plaatse	202,62	383,134	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,544	383,188	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,463	383,253	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,329	383,336	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,31	383,345	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,241	383,397	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	202,214	383,42	Horst - Reulsberg	10	"'amplex'"	
Gewone Pad	7-3-2013	3	onbekend	ter plaatse	202,217	383,419	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,183	383,432	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,584	382,796	Horst - 't Ham	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,583	382,795	Horst - 't Ham	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,038	382,767	Sevenum -Ulfterhoek	10		

Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	200,967	382,618	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	200,978	381,967	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	200,954	381,96	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	200,945	381,9	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	200,949	381,87	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	7-3-2013	6	onbekend	ter plaatse	200,979	381,837	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,021	381,806	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,809	381,142	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,788	380,993	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,746	380,779	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,741	380,772	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	201,81	380,494	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,005	380,368	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,17	380,255	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	2	onbekend	ter plaatse	202,375	380,141	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,791	379,673	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,917	379,616	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,983	379,587	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	7-3-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,015	379,574	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,166	382,811	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,366	382,832	Horst - 't Ham	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,66	382,79	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,671	382,783	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	9-4-2013	4	onbekend	ter plaatse	202,199	382,447	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,278	382,347	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,378	382,216	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,453	382,123	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,457	382,119	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,577	382,068	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,695	382,024	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,735	382,013	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,803	381,992	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,906	381,959	Horst - Californië e.o.	10		

Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,102	382,05	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,152	382,183	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,255	382,462	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,315	382,622	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	2	onbekend	ter plaatse	203,315	382,629	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,427	382,937	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	6	onbekend	ter plaatse	203,556	382,976	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,921	382,839	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,619	383,288	Horst - Californië e.o.	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,573	383,345	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,563	383,358	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	2	onbekend	verkeersslachtoffer	203,471	383,47	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,457	383,485	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,198	383,505	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,171	383,479	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	4	onbekend	verkeersslachtoffer	203,097	383,404	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	203,035	383,341	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,986	383,295	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	2	onbekend	verkeersslachtoffer	202,956	383,263	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	4	onbekend	ter plaatse	202,956	383,263	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,877	383,184	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	3	onbekend	verkeersslachtoffer	202,875	383,181	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	2	onbekend	verkeersslachtoffer	202,813	383,122	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,776	383,084	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,713	383,019	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,575	382,907	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,439	382,799	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	2	onbekend	ter plaatse	202,277	382,659	Horst - Brommer	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,666	382,774	Horst - Reulsberg	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,42	382,821	Horst - 't Ham	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,154	382,766	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	200,976	382,57	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	200,989	382,476	Sevenum -Ulfterhoek	10		

Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,009	382,106	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	200,942	381,941	Sevenum -Ulfterhoek	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	200,575	380,77	Sevenum	10		
Gewone Pad	9-4-2013	2	onbekend	verkeersslachtoffer	201,232	380,823	Sevenum - De Krukkem	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,323	380,792	Sevenum - De Krukkem	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,434	380,739	Sevenum - De Krukkem	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	201,474	380,724	Sevenum - De Krukkem	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,471	380,059	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,343	380,14	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,3	380,167	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	9-4-2013	3	onbekend	ter plaatse	201,804	380,239	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	verkeersslachtoffer	201,726	380,061	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Gewone Pad	9-4-2013	1	onbekend	ter plaatse	203,602	379,833	Venlo - Tradeport Noord	10		
Gewone Pad	9-4-2013	2	onbekend	verkeersslachtoffer	203,282	379,592	Venlo - Tradeport Noord	10		
Groene Kikker spec.	28-5-2013	6	onbekend	ter plaatse	202,786	380,447	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Groene Kikker spec.	28-5-2013	5	adult	roepend	202,944	380,335	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Kamsalamander	25-6-2013	10	larve	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	10		
Kamsalamander	25-6-2013	1	onbekend	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
Kleine Watersalamander	25-4-2013	3	adult	ter plaatse	202,813	380,429	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Kleine Watersalamander	25-4-2013	1	adult	ter plaatse	202,813	380,429	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
Kleine Watersalamander	25-6-2013	3	adult	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
Kleine Watersalamander	25-6-2013	10	larve	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
Levendbarende Hagedis	25-4-2013	1	adult	ter plaatse	202,38	380,759	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs open, laag en deels gemaaid/geklepeld braamstruweel"	
Levendbarende Hagedis	25-4-2013	2	adult	ter plaatse	202,431	380,721	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs open, laag en deels gemaaid/geklepeld braamstruweel"	

Aanvraag Ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet

Voor Kamsalamander, Drijvende waterweegbree en Levendbarende hagedis
t.b.v. de ruimtelijke ontwikkelingen herprofilering Noordersloot en Bikeway

In opdracht van
Development Company Greenport Venlo

De aanvraag ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet wordt door Dienst Regelingen beoordeeld op basis van een activiteitenplan. Het activiteitenplan bestaat uit een aantal verplichte onderdelen. Dit activiteitenplan betreft het gedeelte van de Noordersloot en Bikeway dat buiten Trade Port Noord valt omdat voor het gedeelte dat binnen TPN valt al een ontheffing is verleend (FF/75C/2012/0269.toek.zh).

Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen
Noordersloot en Bikeway
2013

Status: Definitief, 26 november 2013

In opdracht van DCGV

Contactpersoon: dhr. R. Copier

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

C.E. Linders & ing. R.A.J. Pahlplatz

Nederweert, 26 november 2013

Projectnummer: 13-029

Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Noordersloot en Bikeway

Bureau Meervelt
In opdracht van Development Company Greenport Venlo

Aanvrager van deze ontheffing is Development Company Greenport Venlo (DCGV).

A. PROJECTGEGEVENS

1. Naam van het project

Herprofilering Noordersloot en aanleg Bikeway

2. Doel

De **herprofilering van de Noordersloot** heeft als doel de aanleg van een verbindingszone voor de Das. De verbindingszone gaat deel uitmaken van een netwerkstructuur met een op de Das afgestemde inrichting om de ecologische functionaliteit tijdens en na de ontwikkeling van TPN voor de Das te waarborgen.
De bikeway ligt in de dassenverbindingszone. Met de aanleg van de Bikeway wordt de regionale en lokale bereikbaarheid tussen Venlo en Horst-Sevenum verbeterd. Deze snelfietsroute verbindt de stations Venlo, Blerick en Horst-Sevenum. Het doel van de snelfietsroute is het verbinden van de woongebieden met werkgebieden.

Deze twee ruimtelijke ontwikkelingen maken deel uit van een grotere ontwikkeling om te komen tot een duurzame inrichting van Klavertje 4. Meer informatie is te vinden onder deze link:
http://www.venlo.nl/wonen_milieu/structuurvisies/Pages/Klavertje-4-gebied.aspx

De inrichting zoals weergegeven in bijlage 2 betreft slechts een deel van de beoogde dassenverbindingszone. Voor de inrichting en het onderhoud van de dassenverbindingszone gelden voorwaarden op grond van eerder verleende ontheffingen (FF/75C/2009/0242, FF/75C/2012/0269) en gemaakte afspraken tussen gemeente Venlo, DCGV en de provincie Limburg (Tripartiete overeenkomst uitvoering Dassenplan). Het ambitieniveau zoals omschreven in het Landschapsplan Klavertje 4 blijft eveneens behouden. Bijlage 2 geeft derhalve geen eindbeeld.
De realisatie van de zone is gekoppeld aan de ontwikkeling van aangrenzende bedrijventerreinen, te weten: Californië II en TPN-klaver 3. Het resterende deel van de verbindingzone tussen RW73 en Ulfterhoek (afbuiging naar de Reulsberg) is met uitzondering van de zone ter plaatse van de beide bedrijfsterreinen gereed eind 2014-2015.

3. Startdatum

Het project start in februari 2014 met het vrijmaken van de werkstrook.

4. Einddatum

De gewenste afronding is eind 2014.

5. Locatie

5.1 Gemeenten

Het project is gelegen in de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo.

5.2 Provincie

Beide gemeenten liggen in de provincie Limburg.

5.3 X en Y coördinaten

In onderstaande figuur 1 is de ligging van het plangebied globaal weergegeven (rode lijn). Het onderzoeksgebied voor de inventarisatie betrof een strook van 25 meter, gerekend vanaf de noordoever van de Noordersloot en liep vanaf station Horst-Sevenum in het westen tot aan de A73 in het oosten. Het deel TPN (rode accolade) is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Voor dit deel is in juli 2013 al een ontheffing verleend voor de soorten Das, Drijvende waterweegbree en Kamsalamander (FF/75C/2012/0269.toek.zh).

Globaal gezien ligt het noordwestelijk deel van het plangebied tussen het station Sevenum met de coördinaten 200.600 - 382.200 en de Greenportlane met de coördinaten 202.800 - 380.450. Het zuidoostelijk deel ligt tussen de coördinaten 204.100 – 379.600 iets ten zuiden van de spoorwegovergang van de Heierhoevenweg en de coördinaten 206.300 – 377.800 ter hoogte van de A73. In het onderzoeksgebied is alleen bebouwing aanwezig ter hoogte van Ulfterhoek, bij de spoorwegovergang van de Sevenumse Weg (bewoonde huizen) en ter hoogte van de spoorwegovergang van de Heierhoevenweg (elektriciteitshuisje).

5.4 Kadastrale gegevens van het gebied

Niet bijgevoegd.

5.5 Topografie

Zie figuur hieronder. De reikwijdte van de ingrepen beperkt zich tot het plangebied.

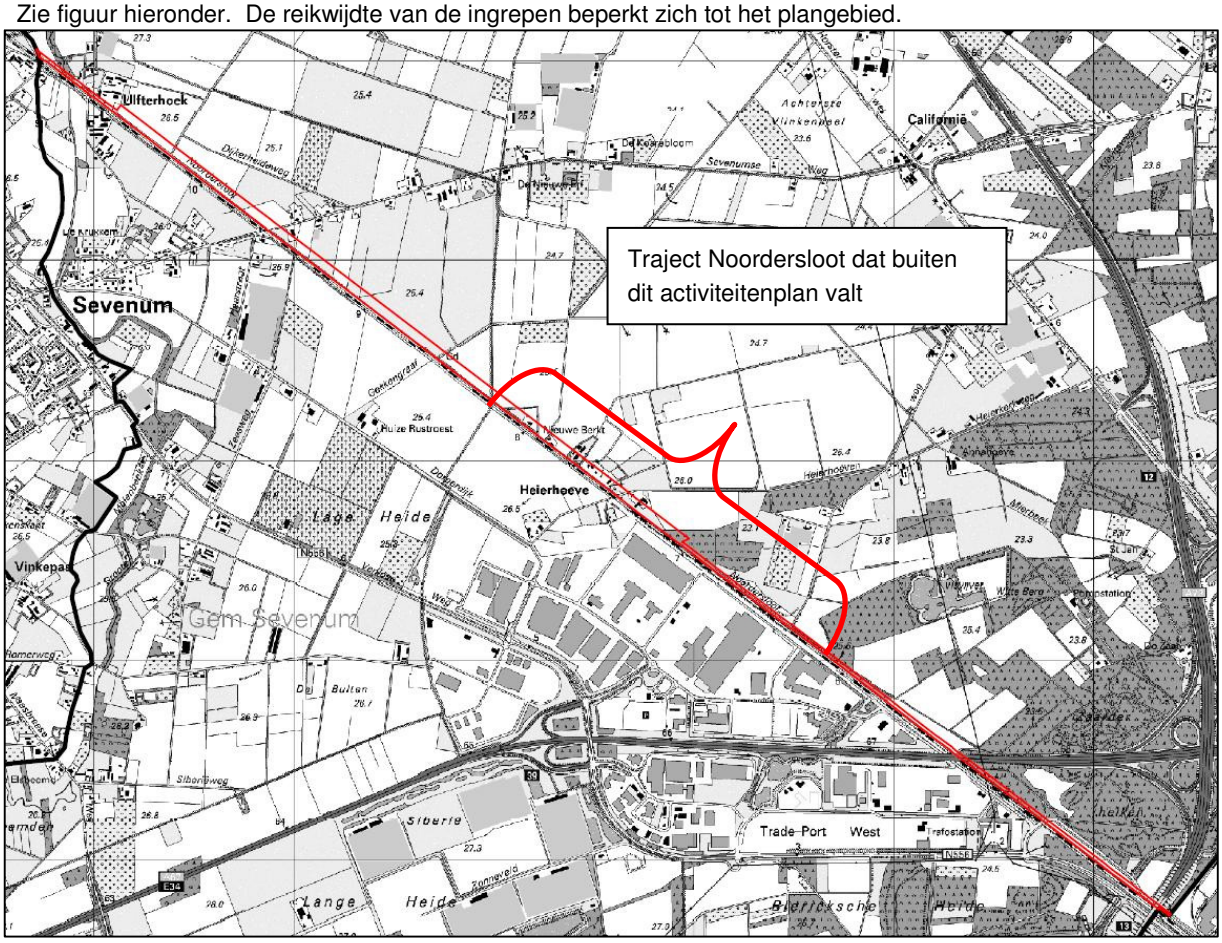

Amersfoortcoördinaten:

De Noordersloot ligt in de kilometerhokken: 204-378, 205-378, 206-377, 203-379, 204-379, 203-380, 202-380, 201-381, 200-381. De kilometerhokken 203-380, 203-379, 204-379 vallen buiten dit project (= traject ter hoogte van TPN, aangegeven met accolade).

B. WERKZAAMHEDEN

1. Activiteiten

De voorgenomen activiteiten en werkzaamheden binnen het plangebied zijn in grote lijnen in de volgende onderdelen te onderscheiden:

- aanpassing van delen van de taludlijn van de Noordersloot
- aanleg van de bikeway, deels over bestaande verharding en zandwegen (fietspad van 3,5 meter breed inclusief verlichting)
- inrichting 25 meter zone

Parallel aan de spoorlijn Blerick-Sevenum wordt een ca. 25 meter brede zone ingericht als verbindingszone voor de Das en overige diersoorten. Dekking voor de Das wordt gevormd door struweel dat op het flauwe noordelijke talud van de Noordersloot gaat opslaan. Omdat niet de hele oever heringericht kan worden, wordt op delen de dekking gevormd door bestaande groene elementen (bosjes, hagen)(zie inrichtingstekening met profielen, bijlage 2). De aanwezige landbouwwegen binnen deze zone worden met elkaar verbonden en vormen samen de bikeway. De bikeway wordt behalve door fietsers alleen gebruikt voor service en calamiteiten en wordt voorzien van dasvriendelijke amberkleurige verlichting. De bikeway wordt waar mogelijk begeleid door een laanbeplanting, op overige delen zijn al opgaande groenstructuren aanwezig. In het Landschapsplan Klavertje 4[1] (paragraaf 6.5 Verbindingszone Noordelijke Sport (S1) pagina 98) en in de Stuctuurvisie Klavertje 4[2] (pagina 75) wordt deze verbindingszone nader beschreven. Deze verbindingszone creëert een fysieke verbinding tussen de kerngebieden Zaarderheiken, Kraaijelheide en Reulsberg.

Tabel: Overzicht activiteiten, perioden en manier van uitvoeren.

Activiteit	**Periode**	**Reden waarom in deze periode**	**Hoe wordt de activiteit uitgevoerd**
Herprofilering sloot	Oktober 2014 - januari 2015	Ivm voortplantingsperiode Kamsalamander	Aan een zijde, bodem wordt zoveel mogelijk met rust gelaten, afschuiving van zand in de sloot wordt zoveel mogelijk voorkomen.
Aanleg Bikeway	Maart 2014 - december 2014		Zie bijlage 2.
Kappen bomen	Januari - maart 2014	Ivm voortplantingsperiode broedvogels en winterhabitat Levendbarende hagedis en Kamsalamander.	Regulier, stobben worden in periode maart-oktober verwijderd of bij winterhabitat Kamsalamander in periode april-juli.
Aanplant bomen	November 2014 - maart 2015		
Aanleg wijngaard	Juni 2014		
Aanleg pluksingel	November 2014 - maart 2015		

In de ecologische verbindingszone worden daarnaast een stobbenwal onder de A67 aangelegd (initiatief RWS, planning onbekend), een dassentunnel aangelegd onder het spoor (initiatief Prorail, planning voor 2018) en een dassentunnel onder de Eindhovenseweg (initiatief provincie Limburg, planning 2014). Voor deze werkzaamheden wordt nu geen ontheffing aangevraagd (andere initiatiefnemers).

In deze aanvraag wordt ingegaan op de aanpassing van de taludlijn omdat deze activiteit mogelijk gevolgen heeft voor de soorten Kamsalamander en Drijvende waterweegbree (beide tabel 3) en de aanleg van de bikeway vanwege de kans op schade aan Kamsalamander en Levendbarende hagedis. Schade aan andere beschermde soorten uit tabel 2 tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden wordt niet verwacht. Waar nodig wordt gewerkt

1 http://www.dcgv.nl/pdf/landschapsplan-klavertje-4/files/09347-landschapsplan-310710.pdf

2 http://www.venlo.nl/wonen_milieu/structuurvisies/Documents/Klavertje%204/1.%20Structuurvisie%20Klavertje%204-gebied%2021%20maart%202012.pdf

op basis van een goedgekeurde gedragscode (Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van Stadswerk, geldig tot 31-12-2015).

C. Onderzoek en alternatieven

1. Onderzoek aan- of afwezigheid

Zie bijlage 1: Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum - A73) 2013 (Linders & Pahlplatz 2013).

In onderstaande tabel is weergegeven welke soorten uit tabel 2 en 3 zijn aangetroffen in het plangebied en wat de conclusie was in het inventarisatierapport.

Soort	Tabel	Functie plangebied	Ontheffing nodig?
Drijvende waterweegbree	3	Groeiplaats binnen ingreepgebied	Ja
Rapunzelklokje	2	Groeiplaats buiten ingreepgebied (zuidelijk talud sloot)	Nee
Kleine zangvogels en sporen van een Steenuil (broedvogels)	3	Nesten voornamelijk buiten ingreepgebied (zuidelijk talud sloot) maar ook mogelijk op noordelijk talud. Nest van Steenuil zeker niet binnen plangebied.	Nee, mits buiten broedperiode gewerkt wordt.
Steenmarter	2	Foerageergebied, migratiegebied.	Nee
Kamsalamander	3	Voortplantingsgebied, overwinteringsgebied.	Ja
Levendbarende hagedis	2	Gezien de locatie is het aannemelijk dat het plangebied functioneert als voortplantings- en overwinteringsgebied.	Nee, mits met gedragscode gewerkt wordt.

Sporen van de Das zijn niet aangetroffen tijdens de inventarisatie.

2. Vrijstellingen en/of gebruik gedragscodes

Voor beschermde soorten uit tabel 1 geldt een vrijstellling bij ruimtelijke inrichting.
In het plangebied zijn enkele soorten aangetroffen uit tabel 2 (zie tabel hierboven). Groeiplaatsen van **Rapunzelklokje** werden alleen aangetroffen aan de zuidzijde van het spoor. In het her in te richten deel van de Noordersloot (noordoever en aangrenzende gronden) ontbreken groeiplaatsen.
Het plangebied maakt deel uit van foerageer- en migratiegebied van **Steenmarter**. Vaste verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Deze zijn mogelijk aanwezig in de woningen langs de sloot. De woningen die nu nog aanwezig zijn blijven gehandhaafd tijdens de aanleg van de bikeway. De inrichting als ecologische verbindingszone is gunstig voor deze soort. De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder maatregelen voor deze soort.
De **Levendbarende hagedis** komt in zeer kleine aantallen voor langs de Noordersloot. Het tracé is nu gedeeltelijk slechts marginaal geschikt als leefgebied door het ontbreken van structuurrijke begroeiingen en de afwezigheid van schuilplaatsen. Sommige delen zijn wel geschikt als leefgebied. De locatie waar Levendbarende hagedis (3 ex.) gevonden is, vormt een uitloper van een houtwal die geschikt is als overwinterings- en voortplantingslocatie (zongeëxponeerd) en die in verbinding staat met de houtwal langs de Gekkengraaf, waar ook een waarneming bekend is uit onderzoek in 2010 (Natuurbalans-Limes Divergens, 2011).
Het oostelijk deel van het plangebied (ten zuiden van het bosgebied Zaarderheiken) is eveneens geschikt als overwinterings- en voortplantingsbiotoop. Uit het verleden zijn hier veel waarnemingen bekend (Taken, 2008); Natuurbalans-Limes Divergens vond hier in 2010 slechts een exemplaar; in 2013 werden geen Levendbarende hagedissen aangetroffen. Omdat leefgebied (tijdelijk) verdwijnt wordt voor de Levendbarende hagedis een ontheffing aangevraagd.

3. Aantasting functionaliteit

Eerst wordt in grote lijnen ingegaan op de verwachte aantasting van de functionaliteit, daarna wordt ingegaan op de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Ten gevolge van de uitvoering van het project worden delen van het tracé (al dan niet tijdelijk) ongeschikt als leefgebied voor een aantal soorten. De ingreep is het grootst op de delen waar gelijktijdig de herprofilering plaatsvindt en de bikeway wordt aangelegd (westelijk deel en in het middendeel, zie ook bijlage 2 paars aangegeven). In het westelijk deel is Drijvende waterweegbree aangetroffen. Mogelijk komt in dit deel van de sloot ook Kamsalamander voor. De berm is ecologisch gezien weinig interessant met algemeen voorkomende ruigtekruiden en aangrenzend een brede (semi)verharde weg (zie luchtfoto hieronder) met ten noorden hiervan intensief gebruikte landbouwgronden. Overwintering van amfibieën en reptielen kan hier nagenoeg uitgesloten worden, mogelijk vindt wel migratie plaats. In ruigtekruiden kan geschikt broedbiotoop aanwezig zijn voor zangvogels. De geschiktheid varieert naargelang het uitgevoerde beheer. De werkstrook in dit deel bestrijkt het noordelijke talud, de berm en de weg. Tijdens de werkzaamheden is dit deel van het traject niet functioneel als leefgebied voor amfibieën en reptielen. Na de werkzaamheden ontstaan hier zeer goede uitbreidingsmogelijkheden voor Drijvende waterweegbree en Kamsalamander. Door de natuurlijke opslag op de (nieuwe) flauwe oever en de aanplant van de bomen ontstaat daarnaast op termijn geschikt leefgebied (voortplanting en overwintering) voor amfibieën en reptielen en foerageer- en migratiegebied voor de Das. Omdat de bomenrij deel uit gaat maken van een doorgaand lijnvormig element wordt dit deel geschikt als foerageergebied en migratieroute voor vleermuizen. De aanleg van het fietspad (circa 3,5 meter) vormt geen fysieke barrière voor deze soorten. In vergelijking met het huidige gebruik neemt de verstoring ten gevolge van gebruik door (brom)fietsers niet toe. Dekkingsmogelijkheden nemen wel toe.

Figuur: Luchtfoto westelijke deel van het traject (Limburg Atlas, 2011).

Het middendeel van het traject, van de Sevenumse weg tot de grens van de gemeente Venlo, is ruiger. Hier loopt geen weg langs de sloot en is (berm)begroeiing aanwezig in de vorm van enkele bomen tot een mooie houtwal en braamstruweel. Hier vindt herprofilering van het talud plaats tot de bestaande houtwal (op de luchtfoto hieronder zichtbaar). De werkstrook zal ook hier breed zijn doordat zowel de herprofilering wordt uitgevoerd als de aanleg van het fietspad. Het zuidelijke talud blijft intact en biedt vluchtmogelijkheden voor aanwezige amfibieën en reptielen. Ter hoogte van de houtwal buigt de bikeway af en gaat de bikeway tussen de houtwal en de sloot lopen tot aansluiting gemaakt wordt op het aanwezige zandpad (ter hoogte van de nu aanwezige Greenportlane) en de verharde weg bij de Nieuwe Berkt. De houtwal wordt gedeeltelijk teruggezet. Op dit middendeel zijn Levendbarende hagedis en Kamsalamander gevonden tijdens de inventarisatie in 2013. Door de werkzaamheden wordt potentieel voortplantingsgebied en overwinteringsgebied voor amfibieën en reptielen en broedgebied voor kleine zangvogels tijdelijk ongeschikt. Vanaf de houtwal naar het zuidoosten blijven talud, een deel van de bestaande houtwal, de houtwal langs de Gekkengraaf en het talud van de Greenportlane beschikbaar als leefgebied. Van hieruit zal het middendeel (opnieuw) gekoloniseerd kunnen worden. De nieuw aan te planten bomenrij versterkt het al aanwezige lijnvormige element (houtwal) waardoor de geschiktheid als foerageergebied en migratieroute voor vleermuizen vergroot wordt. In vergelijking met de huidige situatie neemt de verstoring ten gevolge van gebruik door (brom)fietsers enigszins toe. De mate van verstoring is echter zeer beperkt zeker gezien in het licht van de regelmatig passerende treinen. De natuurwinst in dit deel hangt samen met de herprofilering van de sloot (broedgebied voor broedvogels, leefgebied voor amfibieën en reptielen en foerageer- en migratiegebied voor Das) en op termijn met de beoogde verbreding van deze strook tot ecologische verbindingszone voor de Das (zie ook bijlage 2).

Figuur: Luchtfoto middendeel van het traject (Limburg Atlas, 2011).

Vanaf de spoorwegovergang van de Heierhoeveweg richting Venlo staat de Noordersloot praktisch droog. Hier ontbreekt geschikt habitat voor Drijvende waterweegbree en voortplantingshabitat voor Kamsalamander. In dit deel vindt over een zeer beperkte lengte herinrichting van het talud plaats ter hoogte van de A67. De bikeway volgt hier gedeeltelijk bestaande wegen en wordt gedeeltelijk aangelegd door bos en agrarisch gebied. Het oostelijk deel biedt geschikt broedhabitat en maakt deel uit van het foerageergebied van de Das. Levendbarende hagedis is niet waargenomen op het traject tijdens de inventarisatie in 2013. Gezien de waarnemingen uit het verleden mag echter wel worden aangenomen dat er nog een populatie Levendbarende hagedis aanwezig is in de bosjes van Zaarderheiken. Aantasting van leefgebied vindt plaats op die delen waar bomen gekapt moeten worden voor de aanleg van het fietspad. In oppervlakte is deze aantasting beperkt en is alternatief leefgebied aanwezig. Het fietspad vormt na aanleg geen fysieke barrière voor reptielen of Das. Waar in de huidige situatie 'gaten' aanwezig zijn in opgaande begroeiing langs het spoor worden deze ingeplant met laanbomen waardoor de aanwezige lijnvormige elementen versterkt worden en foerageer- en migratiemogelijkheden voor vleermuizen geoptimaliseerd worden.

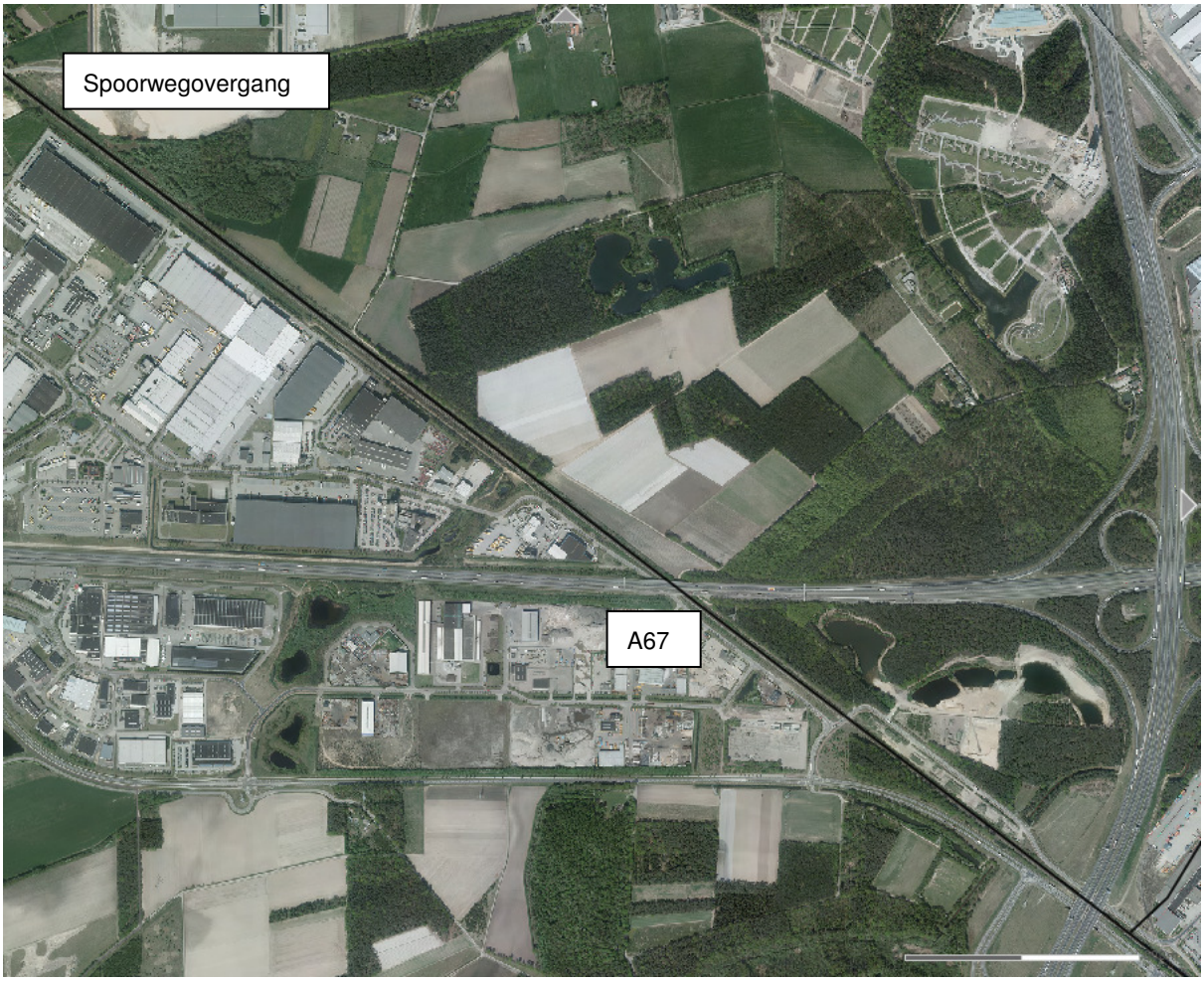

Figuur: Luchtfoto oostelijk deel van het traject (Limburg Atlas, 2011).

Broedvogels

Het talud van de Noordersloot herbergt territoria en broedgelegenheid voor enkele soorten kleine zangvogels. Jaarrond beschermde nesten worden niet aangetast (zijn niet aangetroffen tijdens de inventarisatie in 2013). Delen van het talud zijn recent kaal gemaakt (onderhoudswerkzaamheden) waardoor broedgelegenheid al is verdwenen. Alternatieve broedgelegenheid blijft echter aanwezig en ontstaat in het toekomstig landschap toenemende mate op de manchetten en de langs de heringerichte Noordersloot. Een effect op de staat van instandhouding wordt niet verwacht. De inrichting van de ecologische verbindingszone heeft uiteindelijk naar verwachting een positieve invloed op de kwaliteit van het leefgebied.

Drijvende waterweegbree
Delen van deze plant kunnen aangetast worden tijdens de herprofilering. De planten worden uitgerasterd maar omdat de plant lange wortelstokken maakt is niet uitgesloten dat deze aangetast worden door graafwerkzaamheden. De herinrichting van de Noordersloot biedt kansen voor uitbreiding van het aantal groeiplaatsen van deze soort. Na de herprofilering van de sloot ontstaat er een betere situatie met meer vestigingsmogelijkheden dan in de uitgangssituatie. Het effect van de herinrichting op de staat van instandhouding is hierdoor als (zeer) gunstig te beschouwen.

Kamsalamanders
Het deel van de Noordersloot dat waterhoudend is, is over de gehele lengte leefgebied van de Kamsalamander. De populatie staat/stond sterk onder druk door de verruiging en verdroging van de sloot. Omdat de sloot geen agrarische afwaterings- en beregeningsfunctie meer heeft is de kans op succesvol voortplanten groter geworden. De taluds van de sloot voldoen mogelijk plaatselijk als overwinteringsbiotoop. Alternatief landbiotoop is over een grote lengte niet aanwezig langs de Noordersloot (open akkergebieden). Waar nu Kamsalamander is aangetoond, zijn wel kleinschalige elementen aanwezig in de vorm van tuinen, houtwallen en hagen. Bij de herinrichting in verband met de aanleg van de Greenportlane zijn houtstobben geplaatst die (op termijn) een functie kunnen vervullen als overwinteringslocatie.
De herprofilering van de Noordersloot maakt delen van de sloot naar verwachting tijdelijk minder geschikt als voortplantingswater en overwinteringsbiotoop. Omdat grote delen van de sloot niet heringericht worden, blijft de voortplantings- en overwinteringsfunctie behouden. Het is niet uitgesloten dat een enkel exemplaar omkomt bij de uitvoering van de werkzaamheden. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen worden mitigerende maatregelen genomen (zie onder punt C5). Het effect op de staat van instandhouding op de langere termijn is gunstig omdat nieuw overwinteringsbiotoop gecreëerd wordt en in de sloot diverse stadia van successie aanwezig zijn na herinrichting.

Levendbarende hagedis
De populatie langs de Noordersloot lijkt in de afgelopen jaren gereduceerd. De drie waargenomen exemplaren in 2013 bevonden zich op korte afstand van elkaar nabij de locatie waar de (huidige) Gekkengraaf de Noordersloot kruist. Op deze locatie wordt sterk ingegrepen omdat daar het fietspad dicht langs de Noordersloot wordt gelegd, de houtwal wordt teruggezet en westelijk daarvan de herprofilering van de sloot plaatsvindt waardoor mede door de aanleg van het fietspad geschikt leefgebied tijdelijk grotendeels verdwijnt (betreft het westelijke traject tussen de huidige Gekkengraaf en de Grote Molenbeek). Door het terugzetten van de houtwal verdwijnt overwinterings- en voortplantingsgebied; door het aanleggen van het fietspad in combinatie met de herprofilering verdwijnt leefgebied. Alternatief leefgebied blijft aanwezig tussen de spoorlijn en de Noordersloot (zuidzijde sloot), voorlopig langs de Gekkengraaf en op het traject ten oosten van de Gekkengraaf hoewel ook daar tijdens de aanleg van de Bikeway de situatie minder geschikt zal zijn. In de bestaande groenstructuren die blijven behouden blijft (potentieel) leefgebied aanwezig. De uiteindelijk aan te leggen verbindingszone voor de Das betekent een kwaliteitsverbetering van leefgebied voor Levendbarende hagedis. Het is echter de vraag of er nog voldoende veerkracht zit in de huidige populatie om de zone te herkoloniseren.

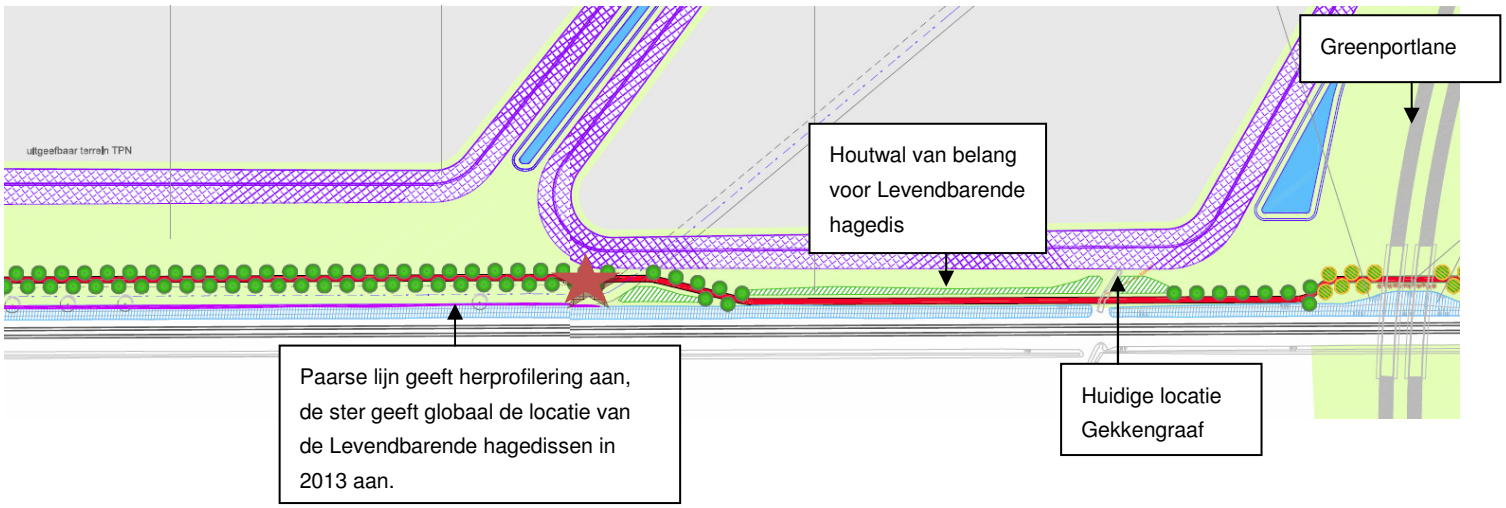

Figuur: Detail uit inrichtingstekening bijlage 2 (nieuwe situatie)(versie 301013).

4. Bepaling effect op staat van instandhouding

Zie hierboven.

5. Maatregelen

Om schade aan beschermde soorten te voorkomen worden maatregelen genomen. Deze maatregelen zijn voor wat betreft Drijvende waterweegbree en Kamsalamander conform de maatregelen zoals genoemd in de ontheffing voor het traject TPN. De voorgestelde maatregelen voor Levendbarende hagedis worden hier eveneens genoemd.

Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, worden van het werkprotocol op de hoogte gesteld;
De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree, das en de kamsalamander;

Maatregelen om schade aan **broedvogels** te voorkomen:

- Kapwerkzaamheden en het verwijderen van struiken worden in verband met het broedseizoen uitgevoerd in de periode januari tot en met maart 2014. De bestaande beplantingen worden zoveel mogelijk gehandhaafd. Hierbij worden stobben, wortels en overige delen, waar Kamsalamanders zouden kunnen overwinteren, ontzien en de bodem wordt zo weinig mogelijk beroerd;
- Verstoring van broedgevallen van vogels wordt voorkomen vestiging te voorkomen. De begroeiing op de werkstrook wordt kort gehouden (regelmatig maaien zolang er nog geen bodemwerkzaamheden zijn uitgevoerd).

Maatregelen om schade aan **Drijvende waterweegbree** te voorkomen of te beperken:

- In de bloeiperiode vóórafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden zijn de standplaatsen van de Drijvende waterweegbree in kaart gebracht. Deze worden ruim uitgerasterd door een ecoloog voorafgaand aan de werkzaamheden.

Tabel: Amersfoortcoördinaten groeiplaatsen Drijvende waterweegbree (Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum - A73) 2013, Linders & Pahlplatz, 2013).

x	y
201,525	381,408
201,509	381,426
201,548	381,399
201,534	381,409
201,514	381,429
201,766	381,232

GPS afwijking max. 10 meter.

Figuur: Locaties Drijvende waterweegbree (zie ook bijlage 1).

- De werkzaamheden aan de sloot worden uitgevoerd in de periode oktober tot en met januari. Dit is buiten de periode van groei, bloei en zaadval van de Drijvende waterweegbree;
- De slootbodem wordt ter plaatse van de bekende groeilocaties niet ontgraven (overigens wordt ook buiten deze locaties de slootbodem niet ontgraven);
- Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt om de afgerasterde locatie(s) heen gewerkt;
- De maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de Drijvende waterweegbree.

Maatregelen om schade aan **Kamsalamander** te voorkomen of te beperken:

- De herprofileringswerkzaamheden worden uitgevoerd in de periode oktober tot en met januari, buiten de voortplantingsperiode van de Kamsalamander. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander;
- Alleen het noordelijke talud van de sloot wordt (gedeeltelijk) ontgraven. De bodem en de zuidzijde van de sloot blijven zo veel als mogelijk onberoerd;

- Bij het ontgraven wordt zo veel mogelijk voorkomen dat zand in de sloot zakt;
- Het verwijderen van geschikte schuilplaatsen voor de kamsalamander in landbiotoop, wordt uitgevoerd in de periode dat de dieren zo veel mogelijk in het water aanwezig zijn, in de periode april tot en met juli, of in overleg met een deskundige in de meest geschikte periode. Deze werkzaamheden worden onder begeleiding in het veld van een deskundige op het gebied van Kamsalamander uitgevoerd;
- Eventueel gevonden Kamsalamanders worden onder begeleiding van een deskundige verplaatst naar een geschikte plek buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.

Maatregelen om schade aan **Levendbarende hagedis** te voorkomen of te beperken:

- Voorafgaand aan het voortplantingsseizoen (dus voor april) de werkstrook van de bikeway waar nu geen wegen/paden aanwezig zijn kort maaien en kort houden.
- Te kappen bomen worden voor het broedseizoen (half maart) gekapt. Waar geschikt overwinteringshabitat aanwezig is in bosrand Zaarderheiken worden de stronken verwijderd in de periode maart-oktober; bij het terugzetten van de houtwal ten westen van de Greenportlane dient ook rekening gehouden te worden met mogelijke overwintering van Kamsalamander waardoor daar alleen in de periode april-juli stronken verwijderd kunnen worden.

Tabel: Algemene jaarplanning werkzaamheden voor tabel 3 soorten en Levendbarende hagedis (tabel 2).
Groen: toegestane periode, Oranje: alleen in overleg met ecoloog.

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Broedvogels												
Drijvende waterweegbree*												
Kamsalamander natte deel*												
Kamsalamander landhabitat*												
Levendbarende hagedis voortplantingshabitat maaien/chopperen**												
Levendbarende hagedis winterhabitat Bodemwerkzaamheden**												

* Gebaseerd op verleende ontheffing traject TPN

** Gebaseerd op de Soortenstandaard Levendbarende hagedis

Figuur: Fasering werkzaamheden. Let op: hier zijn alleen de periodes genoemd. Er kunnen aanvullende maatregelen nodig zijn (zie tekst onder punt 5). Deze kaart is inmiddels verouderd (luchtfoto 2012)(Limburg Atlas). De Greenportlane is inmiddels aangelegd. In deze kaart is geen onderscheid gemaakt tussen het plangebied voor deze ontheffingsaanvraag en het deel TPN waar al een ontheffing voor verleend is.

De deskundige wordt ingezet door de aannemer; dit wordt contractueel vastgelegd. De opdracht verkeert nog in het offertetraject waardoor nog niet bekend is wie deze werkzaamheden gaat uitvoeren.

6. Alternatieven

De werkzaamheden aan de Noordersloot worden uitgevoerd met als hoofddoel een geleiding- en verbindingszone te creëren voor de Das. Daarnaast ligt de herprofilering van de Noordersloot inclusief talud verankerd, als verplichting om te voldoen aan gestelde voorwaarden, in de eerder verleende vergunning GPL FF/75C/2009/0242. Om bovenstaande redenen is er niet meer naar alternatieven gekeken.
Een alternatieve route voor de bikeway is niet aanwezig wegens het ontbreken van mogelijkheden om op korte termijn grond te verwerven.

D. ONTHEFFING

1. Soorten

Deze ontheffingsaanvraag betreft de soorten Drijvende waterweegbree, Kamsalamander en Levendbarende hagedis.

2. Verbodsbepaling

Drijvende waterweegbree: artikel 8 (beschadigen van plantendelen).
Kamsalamander: artikel 9 (doden en verwonden) en 11 (beschadigen van voortplantings-, rust- en verblijfplaatsen).
Levendbarende hagedis: artikel 9 (doden en verwonden) en 11 (vernietiging van overwinterings- en voortplantingsplaatsen).

3. Wettelijk belang

Bescherming van flora en fauna (aanleg verbindingszone Das).
Dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (samenhang met aanleg TPN en realisatie Greenportlane en verbindingszones).
Ruimtelijke inrichting (aanleg fietspad).

Toelichting dwingende reden van groot openbaar belang:
De gemeenten Venlo en Horst a/d Maas zijn voornemens de aangrenzende gronden aan het plangebied te ontwikkelen tot een grootschalig duurzaam bedrijventerrein geïnspireerd door de principes van Cradle to Cradle (C2C). Dat wil zeggen dat producten en productieprocessen/-middelen zo worden ontworpen dat technische en ecologische kringlopen (water, CO_2, energie, afval etc.) zoveel mogelijk worden gesloten en van elkaar worden gescheiden, bijvoorbeeld door afval af te breken of te hergebruiken als grondstof. Het duurzaam bedrijventerrein, is onderdeel van de gebiedsontwikkeling Klavertje 4/Greenport Venlo, en zal gaan voorzien in de ruimte voor met name logistieke bedrijvigheid, productiegerelateerde bedrijven in de sector Fresh, Food & Flowers en de maakindustrie (bron: ontwerp bestemmingsplan Trade Port Noord, september 2011).
De noodzaak tot het ontwikkelen van Trade Port Noord komt voort uit de vraag naar grootschalige bedrijfsruimte. Dit is te herleiden uit resultaten van marktverkenningen[3] die in opdracht van Development Company Greenport Venlo (DCGV) zijn opgesteld. Daarnaast biedt het bedrijventerrein werkgelegenheid. Belang e en j. Het ontwikkelen van infrastructuur voor woon-werkverkeer per fiets (in combinatie met OV) in de vorm van de bikeway maakt onderdeel uit van het duurzaamheidsprincipe. Voor verdere onderbouwing wordt verwezen naar de structuurvisie Klavertje 4 (zie onderstaande link, onder meer paragraaf 7.3.4 en 7.4).
http://www.venlo.nl/wonen_milieu/structuurvisies/Pages/Klavertje-4-gebied.aspx

4. Bijlagen

Bijlage 1 Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum - A73) 2013 (Linders & Pahlplatz 2013a)

Bijlage 2 09335 Inrichting dassenverbindingszone S1

Bijlage 3 Rapport Taken

Bijlage 4 Rapport Natuurbalans-Limes Divergens

Bijlage 5 Positie uitvoeringslocatie ten opzichte van natuurgebieden

---

[3] *Buck Consultants International, 'Klavertje 4 Marktperspectief 2009-2014', 2009.*
DTZ Zadelhoff, 'Actualisatie markttoets Trade Port Noord markttoets Venlo', september 2011.

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

TRADE PORT NOORD; KLAVER 4

TE VENLO

GEMEENTE VENLO

Ecologie

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Quickscan flora en fauna
Trade Port Noord; klaver 4 te Venlo
in de gemeente Venlo

Opdrachtgever	Trade Port Noord Postbus 3317 5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO1
Rapportnummer	15073929
Versienummer	D3
Status	Eindrapportage
Datum	8 juni 2016
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Drs. B.G.W. Aarts
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de planlocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 GEBIEDSBESCHRIJVING 3

2.1 Huidig gebruik planlocatie en omgeving 3
2.2 Toekomstig gebruik van de planlocatie en voorgenomen ingrepen 4

3 ONDERZOEKSMETHODIEK 5

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING 6

4.1 Flora- en faunawet 6
4.2 Gebiedsbescherming 8

5 FLORA- EN FAUNAWET 10

5.1 Vogels 10
5.1.1 Broedvogels (nest jaarrond beschermd) 10
5.1.2 Broedvogels (beschermingscategorie 5) 11
5.1.3 Overige broedvogels 11
5.1.4 Slaapplaatsen 12
5.2 Vleermuizen 12
5.3 Overige zoogdieren 12
5.4 Reptielen, amfibieën en vissen 14
5.5 Ongewervelden 16
5.6 Vaatplanten 16

6 GEBIEDSBESCHERMING 17

6.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden 17

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 19

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna ten behoeve van Trade Port Noord; klaver 4 te Venlo in de gemeente Venlo.

De quickscan flora en fauna wordt uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de planlocatie en bestemmingsplanwijziging.

De initiatiefnemer is voornemens om te starten met de uitgifte van de percelen ten behoeve van de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein ter plaatse van het desbetreffende klaver. In tabel I is een overzicht opgenomen van de bij Econsultancy bekende ecologische onderzoeken en ontheffingen die betrekking hebben op percelen binnen de grenzen van Trade Port Noord (TPN).

De nog geldige uitgevoerde onderzoeken die zijdelings betrekking hebben op klaver 4 betreffen de quickscan en aanvullend onderzoek ter plaatse van klaver 6B1, 6B2 en Railterminal (13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014, versie definitief D1) alsmede het bij Ministerie ingediende dasseninrichtingsplan (14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015).

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de planlocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn beschermd, of deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Een quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de planlocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er worden in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar. Uit de quickscan flora en fauna zal blijken of aanvullend soortonderzoek noodzakelijk is, bijvoorbeeld indien overtreding van verbodsbepalingen in de geldende wetgeving worden verwacht, of als er een tekort aan gegevens is over het voorkomen van beschermde soorten binnen de planlocatie.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

Tabel I. Overzicht ecologische rapportages, onderzoeken en ontheffingen van toepassing op percelen binnen TPN

Uitvoerende instantie	***Type onderzoek***	***Projectnummer***	***Specifieke soort(groep)en***	***Locatie***
Taken	Veldonderzoek (2002)	Onbekend		Trade Port Noord
Taken	Bureaustudie	1864-A, d.d. 8-5-2007	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Green Port Lane
Taken	Veldonderzoek (2007) & archiefgegevens 2002 en 2006	1864-B, d.d. 4-9-2007	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Trade Port Noord, Zaarderheiken, Businesspark en Floriade
Faunaconsult	Veldonderzoek (2007)	Onbekend, d.d. 1-8-2007	vleermuizen	Trade Port Noord
Natuurbalans	Veldonderzoek (2010)	10-063, d.d. 2-5-2011	Flora en faunawet Tabel 2/3	Deelgebieden binnen en rondom Trade Port Noord
Oranjewoud	Voortoets en passende beoordeling	197197, d.d. 18 oktober 2011	milieucategorieën 3 en 4	Trade Port Noord
Oranjewoud	Besluit-MER	197197, d.d. 31 oktober 2011	-	Trade Port Noord
Meervelt	Activiteitenplan Ruimelijke Ontwikkelingen Klavertje 4	11-059.1, d.d. 27-1-2012	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
Arcadis	Memo onderbouwing selectie relevante bedrijven stikstofemissie	B02023.000281.0400, d.d. 14 juni 2012	-	Trade Port Noord
Oranjewoud	Natuurcompensatieplan	197197, d.d. 23-8-2012	-	Trade Port Noord
Meervelt	Veldonderzoek (2013) en activiteitenplan	13-029, d.d 26-11-2013	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenport Bikeway (excl. Trade Port Noord)
Econsultancy	Quickscan flora en fauna en aanvullend vissenonderzoek	14013008 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 29 april 2014, versie definitief D2	Flora en faunawet Tabel 2/3 met aanvullend onderzoek naar kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn	Gekkengraaf
Econsultancy	Mitigatieplan	14013008 VEN.TPN.ECO3, d.d. 2 mei 2014, versie definitief D1	kleine modderkruiper en das	Gekkengraaf
Econsultancy	Quickscan en aanvullend ecologisch veldonderzoek	13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014, versie definitief D3	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Klaver 6B1 en 6B2 en Railterminal
Econsultancy	Quickscan flora en fauna en aanvullend vissenonderzoek	14093715 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 19 september 2014, versie definitief D1	Flora en faunawet Tabel 2/3 met aanvullend onderzoek naar kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn	Trade Port Noord : Achterste Vinkenpeel
Econsultancy	Inrichting gebied voor de das	14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015	das	Trade Port Noord
Econsultancy	Integrale beoordeling ontwikkeling klaver 4, railterminal & windmolens	15063683 VEN.ARC.ECO1, d.d. in uitvoering	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Trade Port Noord met verlenging buiten grenzen TPN langs spoorzone tussen Venlo en Horst
Monitoringsonderzoeken				
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2013) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d 28-11-2013	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2013)	geen projectnummer, d.d. 30 april 2014	Das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levendbarende hagedis en jeneverbes	Green Port Lane e.o.
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2014) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 15-10-2014	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2014)	geen projectnummer, d.d. 5 februari 2015	Das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levendbarende hagedis en jeneverbes	Green Port Lane e.o.
Ontheffingen				
Ontheffing	***Verleend aan:***	***Geldigheid***	***Betrekking tot soorten***	***Betrekking tot gebied***
FF/75C/2006/454	Gemeente Venlo	16-1-2008 t/m 1 juni 2012	kerkuil en steenuil	Trade Port Noord, Zaarderheiken, Businesspark en Floriade
FF/75C/2009/0242	Provincie Limburg	7-12-2009 t/m 1-9-2014	jeneverbes, das, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en levendbarende hagedis	Green Port Lane
FF/75C/2012/269	Gemeente Venlo	26-6-2013 t/m 31-10-2017	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
FF/75C/2013/0421	Gemeente Venlo	7-6-2014 t/m 3-1-2018	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenport Bikeway (excl. Trade Port Noord)

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik planlocatie en omgeving

De planlocatie (± 39,5 ha) betreft Trade Port Noord; klaver 4, en is gelegen in de gemeente Venlo (zie figuur 1).

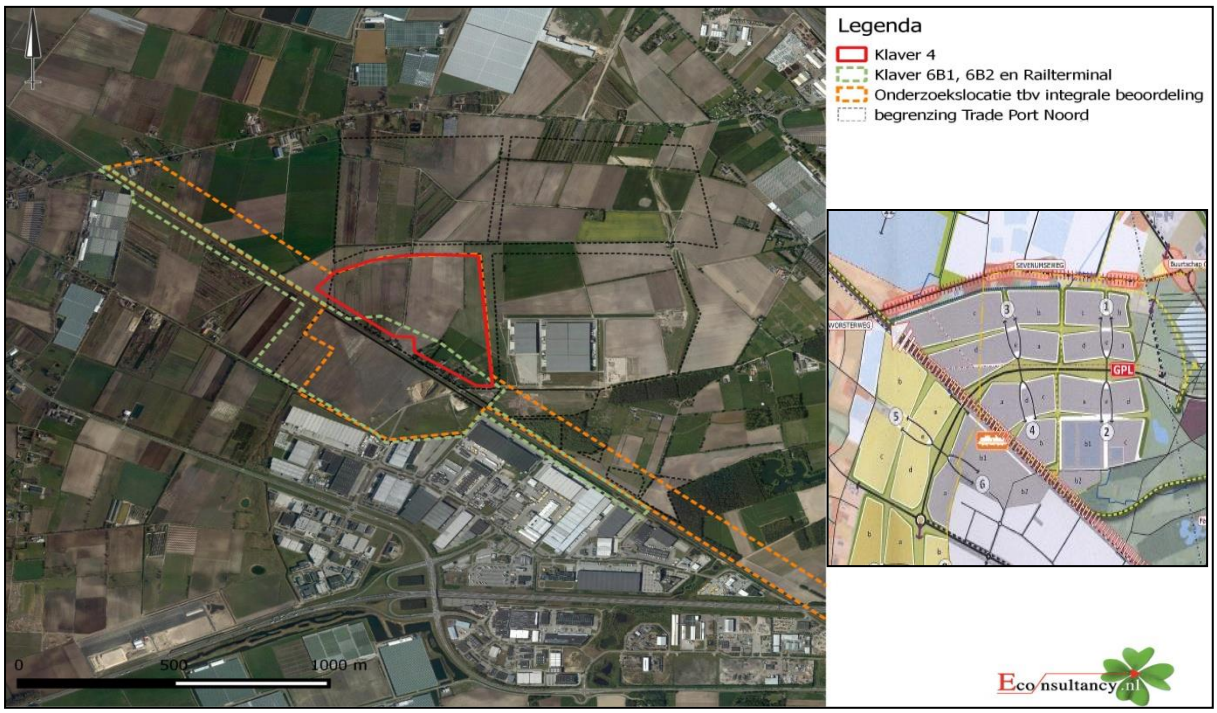

Figuur 1. Ligging van het te onderzoeken klaver 4.

De planlocatie betreft in de huidige situatie voornamelijk agrarisch bouwland met een klein oppervlakte aan bosschages met jonge opstand.

Ten zuiden van de planlocatie is het spoor en de spoorzone gelegen. De S1 zone (circa 50 meter ten noorden van het spoor) maakt geen deel uit van de planlocatie. Dit deel is reeds meegenomen in de quickscan en aanvullend ecologisch veldonderzoek voor klaver 6b1, 6b2 en de railterminal. Vanuit de ontheffingsvoorwaarden gesteld in de ontheffing FF/75C/2012/0269, d.d. 26 juni 2013 & herziene versie FF/75C/2012/0269A, d.d. 9 september 2014 dient ten oosten en ten zuiden van klaver 4 een functionele dassenzone aanwezig te zijn. Om aan de ontheffingsplichten te voldoen is een dassenin-richting voor Trade Port Noord recentelijk verzonden naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015).Ten noorden van de planlocatie is de Green Port Lane gelegen met aansluitend het te ontwikkelen klaver 3 deel van TPN.

De figuren 2 t/m 7 geven een impressie van de planlocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Zuidelijke grens klaver 4.

Figuur 3. Agrarisch bouwland klaver 4.

Figuur 4. Agrarisch bouwland klaver 4.

Figuur 5. Bosschages klaver 4.

Figuur 6. Bosschages klaver 4.

Figuur 7. Dassentunnel ten noordoosten van klaver 4.

2.2 Toekomstig gebruik van de planlocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens te starten met de uitgifte van de percelen ten behoeve van de realisatie van bedrijventerrein ter plaatse van het desbetreffende klaver. Vooralsnog is het voornemen op het westelijk deel milieucategorie 5.2 te voorzien en het oostelijk deel maximaal 4.2. Naar verwachting zal op het oostelijk deel 3.2 gerealiseerd worden. Ten behoeve van de realisatie van het bedrijventerrein zal het groen en de agrarische bouwlanden verdwijnen. In figuur 8 is een concept van de plantekening weergegeven.

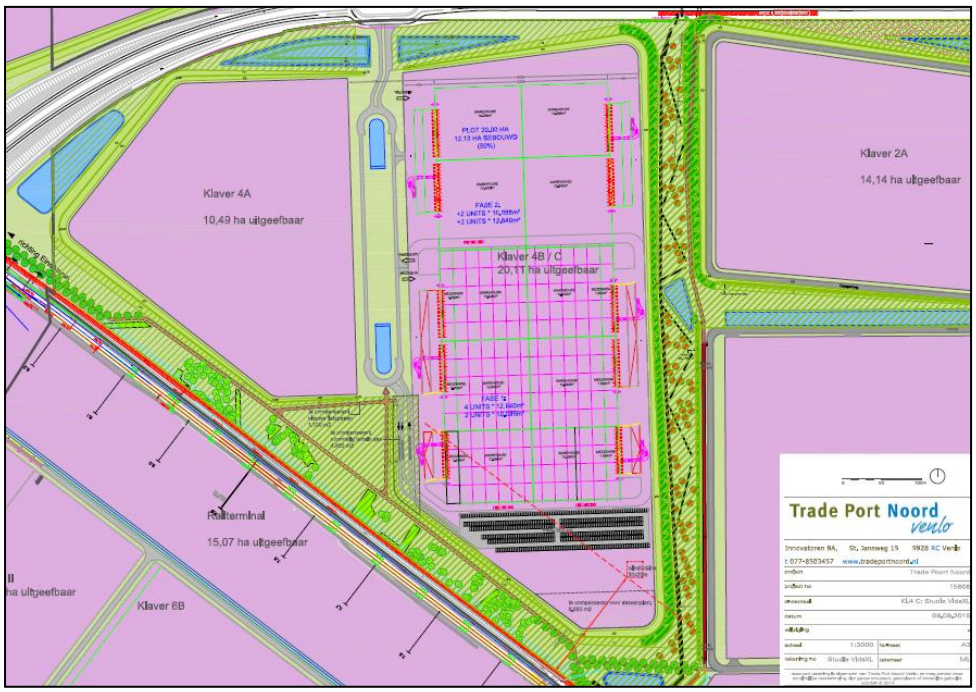

Figuur 8. Concept plantekening klaver 4.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de planlocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 8 september 2015. Tijdens dit veldbezoek is de gehele planlocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de planlocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Limburg geraadpleegd.

Het gebruik van openbare bronnen als waarneming.nl is voor zakelijke gebruikers niet toegestaan. Werknemers van een adviesbureau, ambtenaren, terreinbeheerders, ZZP-ers, stagiairs en onderzoekers vallen onder de definitie van zakelijk gebruikers.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de planlocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de planlocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitsel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de planlocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de planlocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de planlocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.1 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel II). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij…” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel II. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel III. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk strikt beschermd en qua bescher-mingregime te vergelijken met Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels vallen onder een aparte beschermingsgroep en zijn ingedeeld in een vijftal beschermingscategorieën (Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, 2009). Zie tabel IV voor een indeling van de bescherming van broedvogels.

Tabel IV. Beschermingscategorieën aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen.

Broedvogels		
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.		
Beschermingscategorie 1	nesten jaarrond beschermd, ook buiten broedseizoen	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld:steenuil).
Beschermingscategorie 2		Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
Beschermingscategorie 3		Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
Beschermingscategorie 4		Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Beschermingscategorie 5	Nesten jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Overige broedvogels (“algemeen” voorkomende broedvogels)	Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd; enkel binnen broedseizoen.	Vogels die elk broedseizoen een nieuw nest maken of in staat zijn een nieuw nest te maken. De vogelnesten voor eenmalig gebruik.

Vleermuizen
Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Algemene Zorgplicht
De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel V. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.2 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebieden)
De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn

beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) of door de Provincie.

Natuurbeschermingswet 1998 (Beschermde Natuurmonumenten)
Beschermde Natuurmonumenten zijn gelegen buiten de Natura 2000-gebieden. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten opgeheven en gewijzigd in Beschermde Natuurmonumenten en zijn (delen van) Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000- gebieden komen te vervallen. Het beschermingsregime voor Beschermde Natuurmonumenten betreft het verbod om zonder vergunning handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument, zoals natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis ervan. Ontwikkelingen zijn wel mogelijk als door het Ministerie of de Provincie een vergunning is verleend.

Nationaal Natuurnetwerk Nederland
Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) en verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingszones. Ecologische verbindingszones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor het Natuurnetwerk Nederland. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. De planologische begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

Provinciale Groene Natuurzones Limburg
In het provinciaal natuurbeleid (POL 2014) zijn drie groene natuurzones te onderscheiden, de goudgroene-, zilvergroene- en bronsgroene natuurzones. De goudgroene natuurzones betreffen de parels onder de Limburgse natuurgebieden, de zilvergroene zones is natuur met een minder hoge concentratie aan natuurwaarde. De bronsgroene zijn landschapszones die ten aanzien van natuur- en landschap de meest waardevolle cultuurlandschappen zijn waarbij natuur, landschap sterk gemengd met landbouw en andere functies voorkomen.

De goud- en zilvergroene natuurzone vormen de Ecologische Hoofdstructuur en hiervoor geldt het landelijk beschermingsregime van het nee, tenzij- principe. Ten aanzien van de bronsgroene natuurzones geldt het ja, tenzij-principe. De huidige wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet worden aangetast.
.

5 FLORA- EN FAUNAWET

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de planlocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nest jaarrond beschermd)

Gebouwgebonden broedvogels
De gehele planlocatie is onbebouwd waardoor er geen nestgelegenheid aanwezig is voor gebouwgebonden broedvogels als huismus en gierzwaluw. Uit het aanvullend ecologisch onderzoek ten zuiden van de planlocatie zijn wel territoria van de huismus vastgesteld (rapport 13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2). Voor het verwijderen van de huidige broedplaatsen van de huismussen ten zuiden van de planlocatie zal ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd; dit loopt via een separaat tracé. Daarbij zal de nestgelegenheid en het functioneel leefgebied duurzaam landschappelijk ingepast worden in de toekomstige situatie (S1-zone), waardoor de functionaliteit niet in het geding komt. De te verwijderen smalle stroken van (voormalige) siertuinen kunnen deel uitmaken van het functioneel leefgebied van de huismussen, echter betreft het een klein deel van het functioneel leefgebied en in de toekomstige situatie zal voldoende functioneel leefgebied aanwezig blijven.

Ten aanzien van verstoring door geluid is zeer weinig onderzoek met concrete meetbare waardes bekend. Voor vogels wordt in de literatuur uitgegaan van potentiële verstorende effecten van verkeersgeluid bij 42 dB(A) (bosvogels) en 47 dB(A) (vogelsoorten van open landschappen; graslandsoorten/weidevogels) (Reijnen & Foppen, 2006). Voor overige soorten waarvoor geen grenswaarde bekend is, geldt een grenswaarde van 40 dB(A). Serieuze afnames van vogeldichtheden treden pas op bij 60-70 dB(A) continu verkeersachtig geluid gemiddeld per etmaal (Reijnen & Foppen, 1991).

Het soort geluid dat een bedrijventerrein met zich meebrengt is te vergelijken met het continue geluid van een verkeersweg. Over de effecten op vogels van de verschillen in geluidskarakteristieken is weinig bekend. Er is weinig ervaring met het beredeneerd doortrekken van de verkeersstudies naar effecten van geluidsverstoring door industriële activiteiten. Voor industrielawaai zijn niet veel effectenstudies gedaan, maar in de praktijk mag de drempelwaarde gesteld worden op 50 dB(A) L24 (Sierdsema *et al.* 2014). Huismus is een typische stadsvogels en kan beter tegen geluid dan bosvogels en vogelsoorten van open landschappen.

Een indirect verstorend effect en daarmee overtreding van de Flora- en faunawet is te voorkomen door het geluid op de delen ten zuiden van de planlocatie niet boven de 50 dB(A) of de huidig aanwezige geluidswaarden te laten komen.

In de huidige situatie is de L24 61 dB(A) (Econsultancy, rapport 1730.001, d.d. 18 mei 2016). In de toekomstige situatie is de geluidswaarde planologisch vastgesteld op 64 dB(A). Dit betreft een overschreiding van 3 dB(A). Hiervoor zullen geluidsreducerende maatregelen voor getroffen worden in de vorm van een geluidswal of scherm om een indirect effect te voorkomen.

Steenuil & kerkuil
Voor steenuil en kerkuil is geen nestgelegenheid aanwezig binnen de planlocatie. Uit het aanvullend veldonderzoek uitgevoerd door Econsultancy in 2014 is gebleken dat er geen territoria van de steenuil of broedplaatsen van kerkuil aanwezig zijn in de directe nabijheid van de planlocatie (rapport 13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2). De planlocatie zal geen deel uitmaken van het essentieel leefgebied van een in de omgeving verblijvende steenuil. Circa 500 meter ten zuidwesten van de planlocatie is een nestlocatie van de kerkuil bekend (bron: Faunaconsult, d.d. 30 april 2013).

De planlocatie kan deel uitmaken van het leefgebied van een in de omgeving verblijvende kerkuil. Kerkuilen gebruiken een radius van 500 tot 1500 meter rondom het nest als foerageergebied bij voldoende voedselaanbod. Goed foerageergebied is afhankelijk van het muizenaanbod (veld- en spitsmuizen). De kerkuil volgt tijdens het foerageren vaak lijnvormige landschapselementen met ruigtestroken en beplanting. Dit omdat juist veld- en spitsmuizen te vinden zijn langs de perceelranden, maar ook in wegbermen en omdat er uitkijkposten aanwezig zijn in de vorm van paaltjes.

De planlocatie zelf vormt slechts een klein oppervlak aan geschikt foerageergebied. Op de planlocatie betreffen de percelen voornamelijk grootschalige agrarische akkerlanden zonder veel ruigterijke randen. Ter plaatse van de verruigde delen op de planlocatie ontbreken uitkijkposten. Wel zijn er goede foerageermogelijkheden in de (voormalige) siertuinen.

Daarnaast blijft er in de nieuwe situatie tussen de 60 en 1.200 ha leefgebied over. De geschikte foerageermogelijkheden op de planlocatie zullen geen essentieel foerageergebied betreffen. Gezien de afstand, het resterende oppervlak foerageergebied en het minimale te verdwijnen oppervlak aan geschikt foerageergebied is een negatief effect op een in de omgeving verblijvende kerkuil uitgesloten. Daarnaast zal in de toekomstige situatie meer voedselaanbod voor de kerkuil aanwezig zijn door de realisatie van het dassenleefgebied ten zuiden en ten oosten van de planlocatie.

Overige jaarrond beschermde vogels
De bomen op de planlocatie en binnen de invloedssfeer zijn door Econsultancy in 2014 gecontroleerd op overige jaarrond beschermde nesten van soorten als sperwer, roek en havik; deze zijn niet aangetroffen. Hierbij is tevens gelet op sporen als ruiveren, braakballen en krijtsporen. Daarnaast zijn geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat de planlocatie een (belangrijke) functie heeft of kan hebben voor andere vogelsoorten, zoals sperwer, waarvan het nest jaarrond beschermd is.

Overtredingen ten aanzien van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd zijn niet aan de orde.

5.1.2 Broedvogels (beschermingscategorie 5)
In de te verwijderen bomen op de planlocatie zijn geen geschikte nestplaatsen voor soorten die vallen onder beschermingscategorie 5, zoals koolmees, pimpelmees, boomkruiper en groene specht. Wel zijn er nesten van eksters waargenomen. Het gaat hierbij om een algemeen voorkomende soort, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid heeft. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soort op de planlocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

5.1.3 Overige broedvogels
Door de aanwezigheid van terrein met voedselrijke ruigtevegetatie en akkerland op de planlocatie zijn er geschikte nestlocaties aanwezig voor (algemene) grondbroeders als kievit, veldleeuwerik en mogelijk wulp. Daarnaast zijn in de bosschages en de (voormalige) siertuinen broedvogels te verwachten als bosrietzanger, roodborsttapuit, graspieper, grasmus, merel, winterkoning, roodborst en houtduif. Door de voorgenomen ingreep kan verstoring optreden te plaatse van nestgelegenheid van algemene broedvogels. In de directe omgeving zijn voldoende alternatieve nestlocaties aanwezig. Voor de broedvogelsoorten die op de planlocatie zijn te verwachten geldt dat, indien de werkzaamheden bui-

ten het broedseizoen worden uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden.
Tijdens de werkzaamheden, bij het plaatsen van zandhopen, kan de in de directe omgeving waargenomen oeverzwaluw zich hierin vestigen. Indien deze zich in een zandhoop vestigt kan verstoring plaatsvinden door bijvoorbeeld graafwerkzaamheden ter plaatse van de nestlocaties van de oeverzwaluw.

5.1.4 Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat binnen de planlocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is. Ten zuiden van de planlocatie, in de hagen nabij de huismus broedplaatsen, is dit wel te verwachten. De voorgenomen ingreep zal geen effect hebben op een aanwezige gemeenschappelijke slaapplaats.

5.2 Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huizinga *et al. 2011*) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoeklocatie gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis, watervleermuis en verder ten oosten bosvleermuis waargenomen. Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.* 2010) is de planlocatie gelegen in een deel van Nederland waar de tevens de Brandt's vleermuis kan voorkomen.

De gehele planlocatie is onbebouwd. Daarnaast zijn er in de te verwijderen bomen geen holtes, spleten of loshangend schors aangetroffen die kunnen fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen. Wel is er een verblijfplaats van gewone grootoorvleermuizen aanwezig in de bebouwing ten zuiden van de planlocatie. Het groen ten noorden van het spoor betreft een vliegroute voor gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis. Voor de functies van vleermuizen ten zuiden van de planlocatie zal een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Dit loopt via een separaat tracé. In de toekomstige situatie dient de functionaliteit van vleermuizen niet in het geding komen. Een indirect verstorend effect door de ontwikkelingen van klaver 4 dient voorkomen te worden. Dit kan worden voorkomen door te zorgen dat de verlichting in de S1-zone niet toeneemt ten opzichte van d ehuidige situatie.

5.3 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten
De planlocatie vormt geschikt habitat voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol, vos, haas en konijn. Door de voorgenomen ingreep is verstoring van deze algemene soorten te verwachten. Voor algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor bij verstoring geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden.

Streng beschermde soorten
Volgens de verspreidingsgegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huizinga *et al.* 2010) zijn in de directe omgeving van de planlocatie de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen: das, bever, steenmarter en eekhoorn.

In de te verwijderen bomen kan een nest aanwezig zijn van eekhoorn. Kap van de bomen kan leiden tot verstoring van een vaste rust- en verblijfplaats van eekhoorn. De eekhoorn is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet.

De eekhoorn maakt jaarlijks op een ander plek een nest voor het grootbrengen van de jongen. De nesten zijn beschermd in de periode dat het nest gebruikt wordt voor de verzorging van de jongen. De voortplantingsperiode van de eekhoorn begint al in december. In maart en juli worden de jongen geboren die vervolgens 10 weken worden gezoogd. Aan het eind van de herfst worden een aantal winternesten gebouwd om de winter in door te brengen. Elk jaar worden ook de winternesten op een andere plek gebouwd. De winternesten zijn alleen beschermd als deze in gebruik zijn in de periode dat ze gebruikt worden voor de overwintering. In de winterperiode is de eekhoorn gevoelig voor verstoring vanwege het verlies van een veilige schuilplaats en het verlies van de wintervoorraad die verstopt is in de nabijheid van de winterverblijven.

Door te werken conform een goedgekeurde gedragscode en door het zorgvuldig handelen kan de gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn gegarandeerd worden en wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Om te voorkomen dat er toch door eekhoorn in gebruik zijnde nesten worden beschadigd of verwijderd, wordt geadviseerd de bomen in de periode van eind september tot half november te kappen. Dit betreft de periode tussen de voortplantingsperiode en de winterperiode.

Indien de kap van bomen met eekhoornnesten niet binnen de aanbevolen periode kan worden uitgevoerd is kap gedurende de voortplantingsperiode en buiten de winterperiode (mei-eind september) een mogelijkheid, mits het een niet in gebruik zijnd nest betreft. Een ter zake kundige dient een controle uit te voeren om te bepalen of het een in gebruik zijnd nest betreft. Kap gedurende de winterperiode behoort niet tot de mogelijkheden, omdat bij winternesten moeilijk is vast te stellen of deze in gebruik zijn.

De planlocatie vormt geschikt leefgebied voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Er zijn geen sporen, zoals uitwerpselen, prenten of prooiresten aangetroffen die duiden op het gebruik van de planlocatie door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Mede gelet op het ontbreken hiervan kan worden gesteld dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben ten aanzien van de steenmarter.

De das komt voor in de omgeving van de planlocatie. De planlocatie betreft uitloopgebied voor de das. In figuur 9 is een overzicht weergegeven met de archiefgegevens en de onderzoeksresultaten van de monitoring van de das in 2013 en 2014 (Econsultancy, 13053334 VEN.TPN.ECO4_Onderdeel 7). Tijdens de veldbezoeken (augustus 2013-september 2015) ten behoeve van de monitoring in zijn slechts eenmalig prenten van de das aangetroffen ter plaatse van de planlocatie op 21 februari 2014. Deze prenten kunnen geïnterpreteerd worden als een zwervend individu.

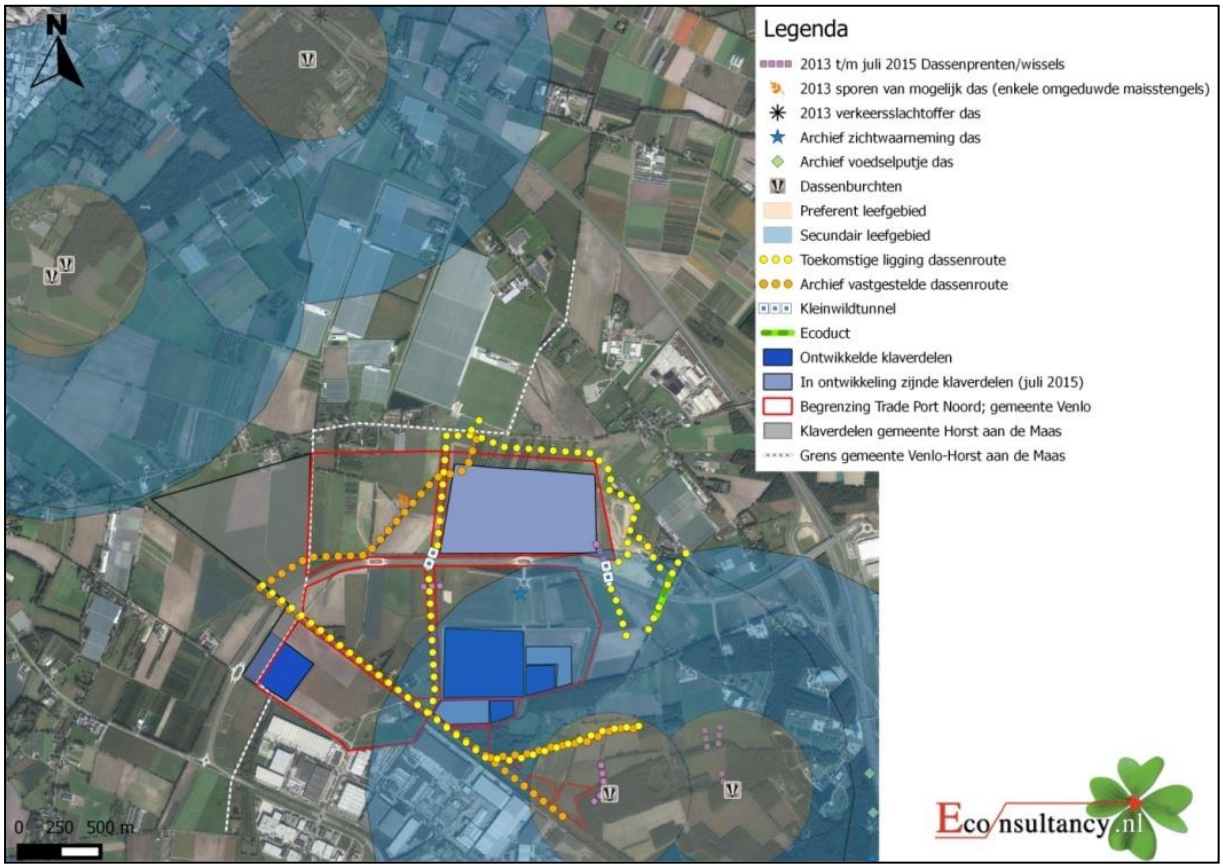

Figuur 9. Bekende waarnemingen dassenburchten en dassensporen.

Vanuit de ontheffingsvoorwaarden gesteld in de ontheffing FF/75C/2012/0269, d.d. 26 juni 2013 & herziene versie FF/75C/2012/0269A, d.d. 9 september 2014 dient ten oosten en ten zuiden van klaver 4 een functionele dassenzone aanwezig te zijn. Om aan de ontheffingsplichten te voldoen is een dasseninrichting voor Trade Port Noord recentelijk verzonden naar Ministerie (14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015). Voor de das loopt een separaat tracé en maakt hierdoor geen deel uit van onderhavige toetsing.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren, zoals de bever, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en het ontbreken van gebruiksindicatoren kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen
Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Binnen de planlocatie zelf is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig, zoals de levendbarende hagedis of hazelworm. Een negatief effect ten aanzien van reptielen door de ontwikkelingen ter plaatse van klaver 4 is uit te sluiten.

Amfibieën
Volgens de gegevens van RAVON tijdschrift 51 en het Natuurhistorisch Genootschap Limburg (Van Buggenum *et al.* 2008), zijn in de directe omgeving van de planlocatie de volgende streng beschermde soorten waargenomen: Alpenwatersalamander, poelkikker en de kamsalamander.

Uit de uitgevoerde inventarisaties in 2014 blijkt dat de Noordersloot, ten zuiden van de planlocatie, een voortplantingswater betreft van de kamsalamander. Poelkikker en Alpenwatersalamander zijn niet aangetroffen tijdens de onderzoeken. De kamsalamander is aangetroffen onder de Green Port Lane. De delen rondom de voortplantingsplaats, circa 400 meter, kunnen deel uitmaken van het landhabitat van de kamsalamander, zie figuur 10. De randen van de Noordersloot voldoen plaatselijk als winterhabitat voor de kamsalamander, met name ter hoogte van het viaduct van de Green Port Lane waar boomstronken neergelegd zijn en struweel is aangeplant. De aanwezige (voormalige) tuinen vormen eveneens geschikt landhabitat voor de kamsalamander. Met name de zuidelijke strook in de S1-zone van de tuinen wordt geschikt geacht wegens de schuilmogelijkheden in de vorm van blader/composthopen en rommelhoekjes. Doordat langs de Noordersloot boomstronken aanwezig zijn en de zuidelijke delen van de (voormalige) siertuin aan de Heierhoevenweg 24 in de S1-zone veel geschikter is met betrekking tot landhabitat, tezamen met de ligging ten opzichte van de locatie waar de waarnemingen zijn gedaan, zullen de te verwijderen stroken van de (voormalige) siertuinen ten behoeve van Klaver 4 geen invloed hebben op de populatie van de kamsalamander. In de nieuwe situatie zullen ten zuiden van klaver 4 in de S1-zone poelen en een in de zomer droogvallende meanderende beek/wateren met natuurvriendelijke oevers gerealiseerd worden met rondom geschikt landhabitat.

Het noordelijk deel van de (voormalige) siertuin aan de Heierhoevenweg 24, dat valt binnen de actieradius van de kamsalamander, is niet geschikt als landhabitat. Het betreft een begraasde fruitboomweide met een schuur/stal en er ontbreken schuilmogelijkheden in de vorm van stronken en takkenrillen.

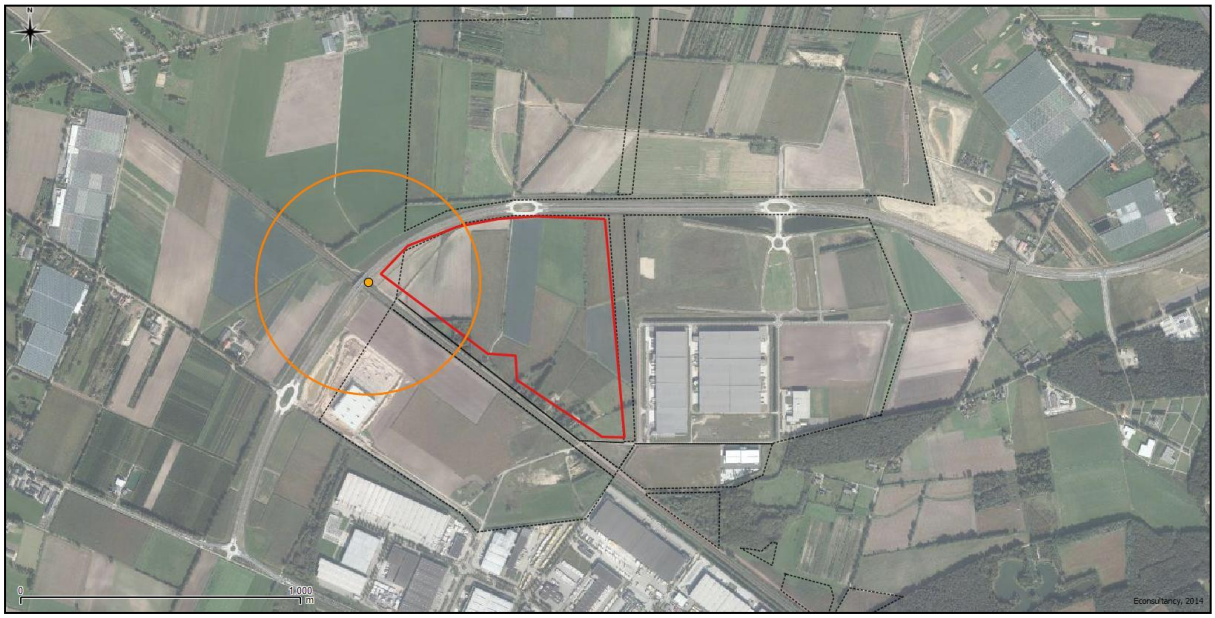

Figuur 10. Bekende waarnemingen kamsalamander (oranje stip) en 400 meter cirkel.

Ter plaatse van het aanwezige groen op de planlocatie kunnen daarnaast algemene amfibieënsoorten worden aangetroffen. Voor algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor bij verstoring geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het

is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden.

Vissen
Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de planlocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

5.5 Ongewervelden

Libellen
Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen

Dagvlinders
Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Dit betekent dat zowel de rupsen, poppen als vlinders moeten kunnen overleven. Voor de vlinders geldt dat er een geschikte temperatuur en luchtvochtigheid aanwezig moeten zijn, wat wordt beïnvloed door aanwezigheid van vegetatie. Als voedsel dienen waardplanten voor de rupsen en nectarplanten voor de vlinders aanwezig te zijn. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de planlocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige ongewervelden
Overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn niet op de planlocatie te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de planlocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de planlocatie.

5.6 Vaatplanten

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Op de agrarisch bouwlanden, het klein oppervlakte voedselrijk ruigteterrein en de (voormalige) siertuinen zijn streng beschermde plantensoorten niet te verwachten vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden.

6 GEBIEDSBESCHERMING

6.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000 en Beschermd Natuurmonument
De planlocatie is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000 of als Beschermd Natuurmonument. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, de Maasduinen, bevindt zich op circa 5,5 kilometer afstand ten noordoosten van de planlocatie. Op circa 8,5 km afstand ten westen is het Natura 2000-gebied de Deurnsche Peel en Mariapeel gelegen.

Voor zover nu te overzien ligt de realisatie van de bedrijven ter plaatse van klaver 4 binnen de invloedsfeer van de Natura 2000-gebieden de Maasduinen en de Deurnsche Peel en Mariapeel. Indien er een effect te verwachten valt dan zal dit een extern effect zijn.

De volgende onderzoeken/documentaties zijn bekend:
- Voortoets en passende beoordeling (Oranjewoud, projectnummer 197197, d.d. 18 oktober 2011); gebaseerd op wegverkeer en bedrijventerrein (milieucategorieën 3 en 4).
- Besluit- MER (Oranjewoud, projectnummer 197197, d.d. 31 oktober 2011).
- Memo onderbouwing selectie relevante bedrijven stikstofemissie Trade Port Noord (Arcadis, projectnummer B02012.000281.0400, d.d. 14 juni 2012).
- Natuurcompensatieplan (Oranjewoud, projectnummer 197197, d.d. 23 augustus 2012).

Uit de documentatie is op te maken dat de uitgevoerde toetsing betrekking heeft op de toename van verkeer en de ontwikkeling van bedrijven (milieucategorie 3 en 4). De milieucategorieën ter plaatse van klaver 4 zijn veranderd ten opzichte van de milieucategorieën in figuur 13. De categorie 5.2 is voorzien op het westelijk deel, niet meer op het oostelijk deel. Ter plaatse van het oostelijk deel zal maximaal 4.2 komen, maar waarschijnlijk 3.2.

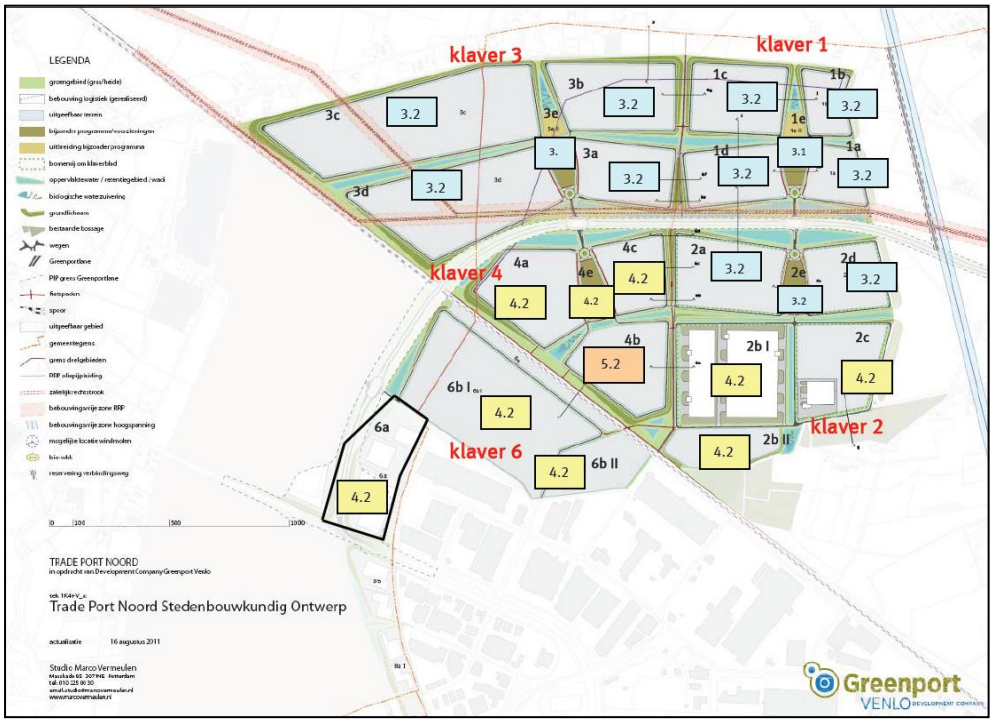

Figuur 13. Indeling milieucategorieën (bron: voortoets en passende beoordeling).

Doordat de milieucategorieën per klaverdeel zijn veranderd, en daardoor de afstand tot de Natura 2000-gebieden, zal vastgesteld moeten worden of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk maar tevens in combinatie met andere plannen als de toekomstige railterminal, windturbines en overige bedrijfsontwikkelingen, significante gevolgen kan hebben voor de aangewezen gebieden. Significante gevolgen bij Natura 2000-gebieden zijn gevolgen die in strijd zijn met de instandhoudingsdoelen van de gebieden.

Voor een dergelijk onderzoek kan in eerste instantie worden volstaan met een zogenaamde "oriënterende fase" waarbij stikstofberekeningen worden geïntegreerd. Uit het onderzoek zal moeten blijken welke van de onderstaande situaties aan de orde zijn:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist.

Natuurnetwerk Nederland
De planlocatie maakt geen deel uit van het Nationaal Natuurnetwerk. Het dichtstbijzijnde element dat behoort tot het Goud- of Zilvergroene Natuurzone is gelegen op 250 meter afstand ten zuiden van de planlocatie. In figuur 10 is de ligging van de planlocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk weergegeven.

Figuur 10. Globale ligging planlocatie (rood kader) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (bron: polviewer.nl).

De planlocatie zelf maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. De planlocatie ligt wel in de nabijheid van een gebied behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het betreft de oostelijk gelegen bosschages met de aangrenzende agrarische bouw- en graslanden. De realisatie van klaver 4 zal geen extern effect hebben op de beschermde gebieden, aangezien de planlocatie is gelegen buiten de invloedssfeer van het Nationaal Natuurnetwerk, namelijk op 250 meter.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Trade Port Noord een quickscan flora en fauna en een bomeninspectie uitgevoerd ter plaatse van Trade Port Noord Venlo; klaver 4 te Venlo in de gemeente Venlo.

De quickscan flora en fauna wordt uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de planlocatie en bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek heeft tot doel te onderzoeken in te schatten of er op de planlocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn beschermd, of deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

De initiatiefnemer is voornemens om te starten met de uitgifte van de percelen ten behoeve van de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein ter plaatse van klaver 4.

Samenvatting

Ter plaatse van klaver 4 zijn algemene broedvogels te verwachten. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, wordt een overtreding ten aanzien van de Flora- en faunawet voorkomen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Een indirect effect op de zuidelijk gelegen S1-zone zal worden voorkomen. De theoretische toename van 3 dB(A) zal door geluidsreducerende maatregelen als geluidswal of schermen voorkomen worden en de verlichting zal niet toenemen ten opzichte van huidig. Daarnaast is mogelijk een eekhoornnest aanwezig in het te verwijderen groen. Werken conform een goedgekeurde gedragscode en kappen tussen eind september en half november kan een negatief effect voorkomen. Voor de algemene amfibieën en zoogdieren geldt de algemene zorgplicht. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de planlocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel VI. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Flora- en faunawet voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel VI. Overzicht geschiktheid planlocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Vervolgstappen	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	rekening houden met broedseizoen	nee	vrijblijvend wordt geadviseerd om bij de inrichting kruidenrijke (akker)landen in te passen ten behoeve van patrijs, veldleeuwerik en grutto
	jaarrond beschermd	ja	nee[1]	nee[1]	nee[1]	[1] toename van geluid op de delen ten zuiden van de planlocatie worden gereduceerd
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	nee[2]	nee[2]	nee[2]	[2] toename van geluid en verlichting op de delen ten zuiden van de planlocatie worden voorkomen
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	ja	nee[3]	nee[3]	nee[3]	[3] toename van geluid en verlichting op de delen ten zuiden van de planlocatie worden voorkomen
Grondgebonden zoogdieren	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
	streng beschermd	ja, das en eekhoorn	nee [4 5]	nee [4 5]	nee [4 5]	[4] voor de das is reeds verleende ontheffing binnen Trade Port Noord [5]voor eekhoorn geldt dat de bomen in de periode van eind september tot half november gekapt dienen te worden en gewerkt dient te worden conform een goedgekeurde gedragscode.
Amfibieën	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
	streng beschermd	nee	nee	nee	nee	-
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		**Gebied aanwezig**	**Ingreep verstorend**	**Vervolgstappen**	**Vergunning-plicht**	
Natura 2000		op minimaal 5,5 km afstand	mogelijk	nadere toetsing	mogelijk	Bevoegd gezag (provincie Limburg) dient uitsluitsel te geven over noodzaak tot nader onderzoek
Nationaal Natuurnetwerk		op minimaal 250 m afstand	nee	nee	nee	-

Conclusie
Bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Om een indirect effect op de zuidelijk gelegen S1-zone te voorkomen zullen geluidsreducerende maatregelen ingepast moeten worden om een toename van 3 dB(A) te voorkomen en mag de verlichting niet toenemen ten opzichte van huidig. Daarnaast dient gewerkt te worden conform een goedgekeurde gedragscode en de bomen te kappen tussen eind september en half november om een negatief effect op eekhoorn te voorkomen. Voor de algemene amfibieën en zoogdieren geldt de algemene zorgplicht.

Gezien de ligging van de planlocatie binnen de invloedssfeer van het Natura 2000-gebied wordt een vervolgonderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 geadviseerd. Vastgesteld moet worden of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk maar tevens in combinatie met andere plannen als de toekomstige railterminal, windturbines en overige bedrijfsontwikkelingen, significante gevolgen kan hebben voor de aangewezen gebieden.

LITERATUUR

Buggenum, H.J.M. van, R.P.G. Geraerds & A.J.W. Lenders (redactie), 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980 - 2008.Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Creemers, R.C.M. & van Delft, J.J.C.W. (RAVON)(redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden.

van Delft, J., A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON Tijdschrift 51, 15(5): 119-132.

Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.

Foppen, R., A. van Kleunen, W.B. Loos, J. Nienhuis. & H. Sierdsema, 2002. Broedvogels en de invloed van hoofdwegen, een nationaal perspectief. Onderzoeksrapport nr. 2002/08 SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Gezondheidsraad, 2000. Hinder van nachtelijk kunstlicht voor mens en natuur; Publicatienummer 2000/25, Den Haag.

Grontmij 2000. Verkennend onderzoek locatie geluidsporten. Opgesteld in opdracht van het Knooppunt Arnhem-Nijmegen.

van Harxen, R. & P. Stroeken 2011. De Steenuil. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.

Huizinga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen 2010, Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de peiode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J., 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Hustings F., van der Coelen J., van Noorden B., Schols R. & Voskamp P., 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Kleijn, D., 2008. Effecten van geluid op wilde soorten – implicaties voor soorten betrokken bij de aanwijzing van Natura 2000 gebieden. Alterra-rapport 1705. Alterra, Wageningen.

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits, & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport nr. 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Kurstjens, G., B. Peters & K. van Looy, 2010. De flora van het Maasdal. Ontwikkelingen van bijzondere soorten sinds de start van natuurontwikkeling vanaf 1994, Deelrapport 7. Kurstjens ecologisch adviesbureau, Beek-Ubbergen; Bureau Drift, Berg en Dal en INBO,Brussel

Limpens, H.J.G.A., Mostert, K. & Bongers, W. (eds.)., 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R., 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging VZZ.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! De Flora- en faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, Den Haag.

Molenaar, J.G., D.A. Donkers & R.J.H.G. Henkers, 1997. Wegverlichting en natuur, een literatuurstudie naar de werking en effecten van licht en verlichting op de natuur, Dienst Weg- en Waterbouwkunde, DWW-rapport W-DWW-97-057, Delft.

Odé, B., Beringen, R. & van der Slikke, W. 2009. Rapportage Bedreigde Soorten Project 2009. Floron, Leiden.

Reijnen, R. & Foppen, R.,2006. Impact of Road Traffic on Breeding Bird Populations.

Reijnen, R., Foppen, R., Meeuwsen, H., 1996. The effects of traffic on the density of breeding birds in Dutch agricultural grasslands; *Biological conservation*; 75; 255-260.

Reijnen, R., Foppen, R., 1991. Effect van wegen met autoverkeer op de dichtheden van broedvogels. IBN-rapport 91/1. DLO-instituut voor bos- en natuuronderzoek, Leersum.

Reijnen, R., Foppen, R., 1994. The effects of car traffic on breeding bird populations in woodland, Evidence of reduced habitat quality for willow warblers (Phylloscopus trochilus) breeding close to a highway. *The journal of applied ecology* 31(1): 85-94.

Rich, C. & T. Longcore, 2006. Ecological consequences of artificial night lighting; editors; Island Press; p. 459.

Royal Haskoning, 2009. Effect onderzoek ENECOGEN in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Sierdsema H., R. Foppen & A. van Kleunen, 2014. Inschatting verstorende invloed werkparken ADT op vogels. Sovon-rapport 2014/19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen; p 7.

SOVON & CBS, 2005. Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

INTERNET

www.limburg.nl (EHS en beschermde gebieden in Limburg)
www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
www.vlinderstichting.nl (soortgegevens dagvlinders en libellen)
www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan
Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking
Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement
Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat
Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren
Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied
Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding
Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitattype als de omstandigheden waarin de soort of het habitattype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitattype.

Habitat
Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats
Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan
Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat
Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water**.** Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen
Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck
Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing
De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats
Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie
Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst
Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect
Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats
Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levencyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute
Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats
Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats
Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten
Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze
Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis
Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit
Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit
Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers
Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland
Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant
Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

Econsultancy.nl

QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET & AANVULLENDE ECOLOGISCHE VELDONDERZOEKEN

KLAVERTJE 4-GEBIED; RAILTERMINAL MET S1-ZONE EN KLAVER 6B1 & 6B2

TRADE PORT NOORD VENLO

GEMEENTE VENLO & HORST AAN DE MAAS

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Ecologie

QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET & AANVULLENDE ECOLOGISCHE VELDONDERZOEKEN
Klavertje 4-gebied; Railterminal met S1-zone en Klaver 6b1 & 6b2 te Trade Port Noord Venlo in de gemeente Venlo & Horst aan de Maas

Opdrachtgever	Trade Port Noord Postbus 3317 5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO1_2
Rapportnummer	13113848_14043421
Versienummer	D3
Status	Eindrapportage
Datum	30 oktober 2014
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een onderzoek geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en Faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 GEBIEDSBESCHRIJVING 3

2.1 Ligging en huidig gebruik van de onderzoekslocatie 3
2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen 5

3 ONDERZOEKSMETHODIEK 6

3.1 Quickscan flora en fauna 6
3.2 Aanvullende ecologische veldonderzoeken 6

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING 11

4.1 Flora- en faunawet 11

5 ONDERZOEKSRESULTATEN 14

5.1 Vogels 14
5.1.1 Broedvogels (nest jaarrond beschermd) 14
5.1.2 Broedvogels (beschermingscategorie 5) 15
5.1.3 Overige broedvogels 15
5.2 Vleermuizen 16
5.3 Overige zoogdieren 18
5.4 Reptielen 20
5.5 Amfibieën 20
5.6 Vissen 22
5.7 Ongewervelden 23
5.7.1 Libellen 23
5.7.2 Dagvlinders 23
5.7.3 Overige ongewervelden 23
5.8 Vaatplanten 23

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING 25

6.1 Huismus 25
6.2 Kerkuil 25
6.3 Overige broedvogels 26
6.4 Vleermuizen 27
6.5 Das 27
6.6 Eekhoorn 27
6.7 Kamsalamander 28
6.8 Levendbarende hagedis 28
6.9 Rapunzelklokje 28
6.10 Drijvende waterweegbree 28
6.11 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën 29
6.12 Overige soort(groep)en 29

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 30

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan Flora- en faunawet & aanvullend ecologische veldonderzoeken ter plaatse van Trade Port Noord Venlo in de gemeente Venlo en gemeente Horst aan de Maas. De quickscan en de aanvullend veldonderzoeken zijn uitgevoerd in het kader van de geplande ontwikkeling van een railterminal met S1-zone en het bedrijventerrein op de Klavers 6b1 en 6b2.

De quickscan en de aanvullende veldonderzoeken hebben als doel vast te stellen of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen plannen.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever bekend, is er niet eerder een lokaal specifieke quickscan op de onderzoekslocatie uitgevoerd. Wel zijn er ecologische veldonderzoeken uitgevoerd waarbij beide klavers deel uitmaakte van het onderzoeksgebied. De meest recente onderzoeken die mede betrekking hebben gehad op de te onderzoeken klavers dateren uit 2010, 2013 en 2014. In tabel I (pagina 2) is een overzicht opgenomen van de bij ons bekende ecologische onderzoeken vanaf 2010 die nog van toepassing zijn op Trade Port Noord en de ontheffingen.

Uit de historische onderzoeken is gebleken dat op de desbetreffende klavers langs het spoor beschermde vaatplanten als rapunzelklokje zijn waargenomen. De klavers zelf kunnen door de das gebruikt worden als uitloop/foerageergebied. Voor de das zijn reeds ontheffingen verleend (FF/75C/2006/0242 en FF/75C/2012/0269). Op de klavers dient een groene netwerkstructuur voor de das te worden gerealiseerd. Daarnaast kan een in de omgeving verblijvende steenuil of kerkuil de klavers gebruiken als foerageergebied. Voor deze uilen is tevens reeds een ontheffing verleend (Ontheffing FF/75C/2006/454) en alle maatregelen zijn volgens de gemeente Venlo (contactpersoon mevrouw I. Warrimont) alsmede het natuurcompensatieplan (Oranjewoud, 2012) reeds uitgevoerd. In het noordelijk deel zijn is het verleden een verblijfplaats en een vliegroute van vleermuizen vastgesteld. Ten westen van de locatie zijn waarnemingen bekend van de eekhoorn. Mogelijk heeft deze zich op de klavers gevestigd. In de spoorzone kan een soort als levendbarende hagedis voorkomen en ten oosten van de klavers is een buizerdnest bekend.

Niet alle te verwachten soorten zijn onderzocht en de onderzoeksinspanning en methodiek van de bekende onderzoeken zijn niet geheel conform opgestelde protocollen en soortenstandaarden. Actualisatie en een nader veldonderzoek is daarom benodigd.

Tabel I. Overzicht ecologische rapportages, onderzoeken en ontheffingen

Uitvoerende instantie	*Type onderzoek*	*Projectnummer*	*Specifieke soort(groep)en*	*Locatie*
Natuurbalans	Veldonderzoek (2010)	10-063, d.d. 2-5-2011	Flora en faunawet Tabel 2/3	Deelgebieden binnen en rondom Trade Port Noord
Meervelt	Activiteitenplan Ruimelijke Ontwikkelingen Klavertje 4	11-059.1, d.d. 27-1-2012	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
Oranjewoud	Natuurcompensatieplan	197197, d.d. 23-8-2012		Trade Port Noord
Meervelt	Veldonderzoek (2013) en activiteitenplan	13-029, d.d 26-11-2013, Definitief	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenbikeway (excl. Trade Port Noord)
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2013)	geen referentienummer d.d. 30 april 2014	dassen, reeën, vleermuizen, levendbarende hagedis, uilen en jeneverbes	Greenportlane e.o. (Trade Port Noord valt binnen onderzoeksgebied)
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2013) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 28-11-2013	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord
Econsultancy	Quickscan flora en fauna met bomeninspectie	13113848 VEN.TPN.ECO1, d.d. 23 januari 2014, versie concept C1	Flora en faunawet Tabel 2/3	Trade Port Noord : Klaver 6B1 en 6B2
Econsultancy	Quickscan flora en fauna en aanvullend vissenonderzoek	14013008 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 29 april 2014, versie definitief D2	Flora en faunawet Tabel 2/3 met aanvullend onderzoek naar kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn	Trade Port Noord : Gekkengraaf
Econsultancy	Mitigatieplan	14013008 VEN.TPN.ECO3, d.d. 2 mei 2014, versie definitief D1	kleine modderkruiper en das	Trade Port Noord : Gekkengraaf
Econsultancy	Quickscan flora en fauna	14043420 VEN.TPN.ECO1, d.d. 30 juni 2014, versie concept C1	Flora en faunawet Tabel 2/3	Trade Port Noord : Klaver 1
Econsultancy	Quickscan flora en fauna en aanvullend vissenonderzoek	14093715 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 19 september 2014, versie definitief D1	Flora en faunawet Tabel 2/3 met aanvullend onderzoek naar kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn	Trade Port Noord : Achterste Vinkenpeel
Ontheffing	***Verleend aan:***	***Geldigheid***	***Betrekking tot soorten***	***Betrekking tot gebied***
FF/75C/2006/454	Gemeente Venlo	16-1-2008 t/m 1 juni 2012	kerkuil en steenuil	Trade Port Noord, Zaarderheiken, Businesspark en Floriade
FF/75C/2009/0242	Provincie Limburg	7-12-2009 t/m 1-9-2014	jeneverbes, das, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en levendbarende hagedis	Green Port Lane
FF/75C/2012/269	Gemeente Venlo	26-6-2013 t/m 31-10-2017	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
FF/75C/2013/0421	Gemeente Venlo	7-6-2014 t/m 3-1-2018	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenbikeway

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Ligging en huidig gebruik van de onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie betreft de klavers 6b1 en 6b2 van Trade Port Noord en de ligging van de toekomstige Railterminal met de S1-zone. De onderzoekslocatie is grotendeels gelegen binnejn de grenzen van de gemeente Venlo. Het gedeelte van de S1-zone ten westen van de Greenportlane is gelegen binnen de grenzen van de gemeente Horst aan de Maas. In figuur 1 is de topografische ligging van de projectlocatie weergegeven.

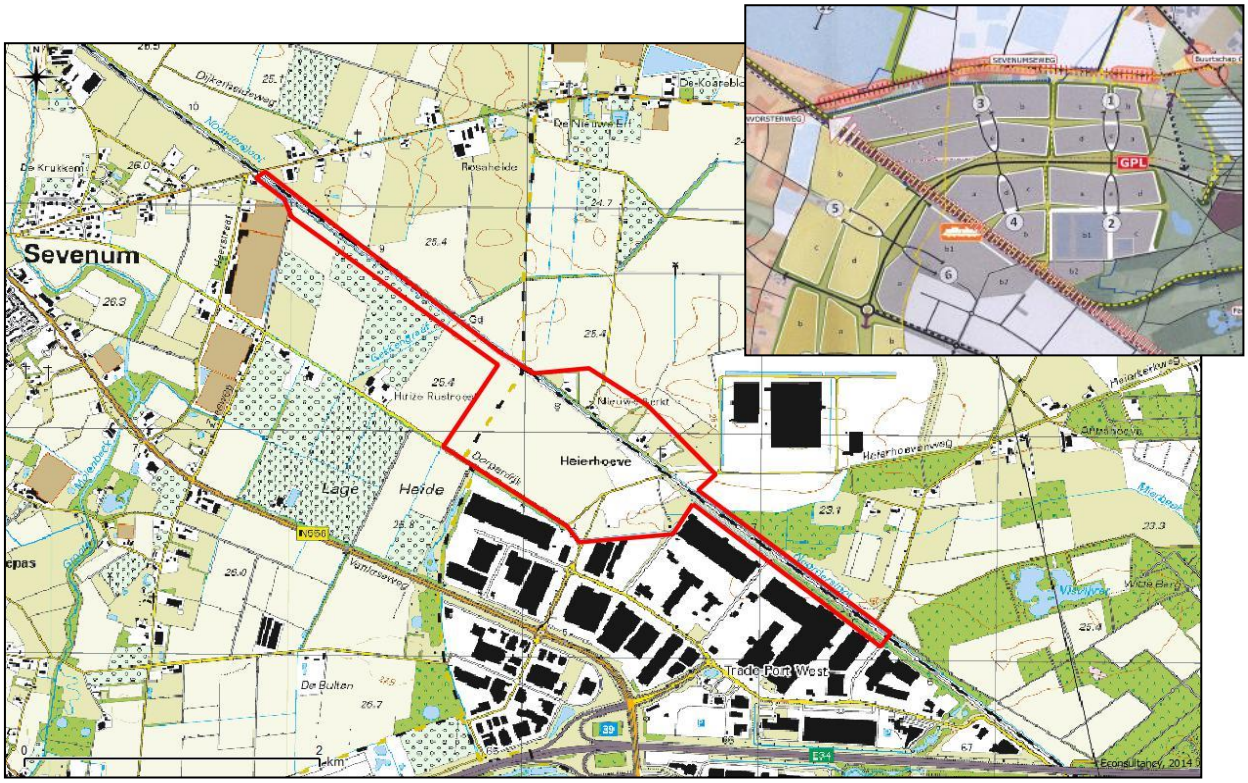

Figuur 1. Ligging van de onderzoekslocatie (rood kader).

De onderzoekslocatie betreft in de huidige situatie voornamelijk agrarisch bouwland. Daarbij is de onderzoekslocatie bebouwd met twee woningen (Heierhoevenweg 14 en 24) en bijbehorende (halfopen kap)schuren. Rondom de bebouwing zijn bijbehorende siertuinen gelegen. Op de onderzoekslocatie zijn enkele kleine oppervlakten aan ruigtevegetatie op voedselrijke bodem aanwezig en smalle stroken aan bosschage met jonge opstand. Daarnaast is er een solitaire zomereik aanwezig. De spoorlijn zelf behoort tevens tot de onderzoekslocatie, omdat hier tevens werkzaamheden aan verricht zullen worden. Daarnaast zijn er waterlopen op de onderzoekslocatie aanwezig, waaronder de Noordersloot.

Ten noorden van de onderzoekslocatie is agrarisch bouwland gelegen, ten oosten bevinden zich bos- en akkerlandpercelen en ten zuiden van de onderzoekslocatie is bedrijfsbebouwing gelegen. Ten westen bevinden zich de recente geheel gerealiseerde Greenportlane en agrarische bouwlanden.

In figuur 2 is de meest recente luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

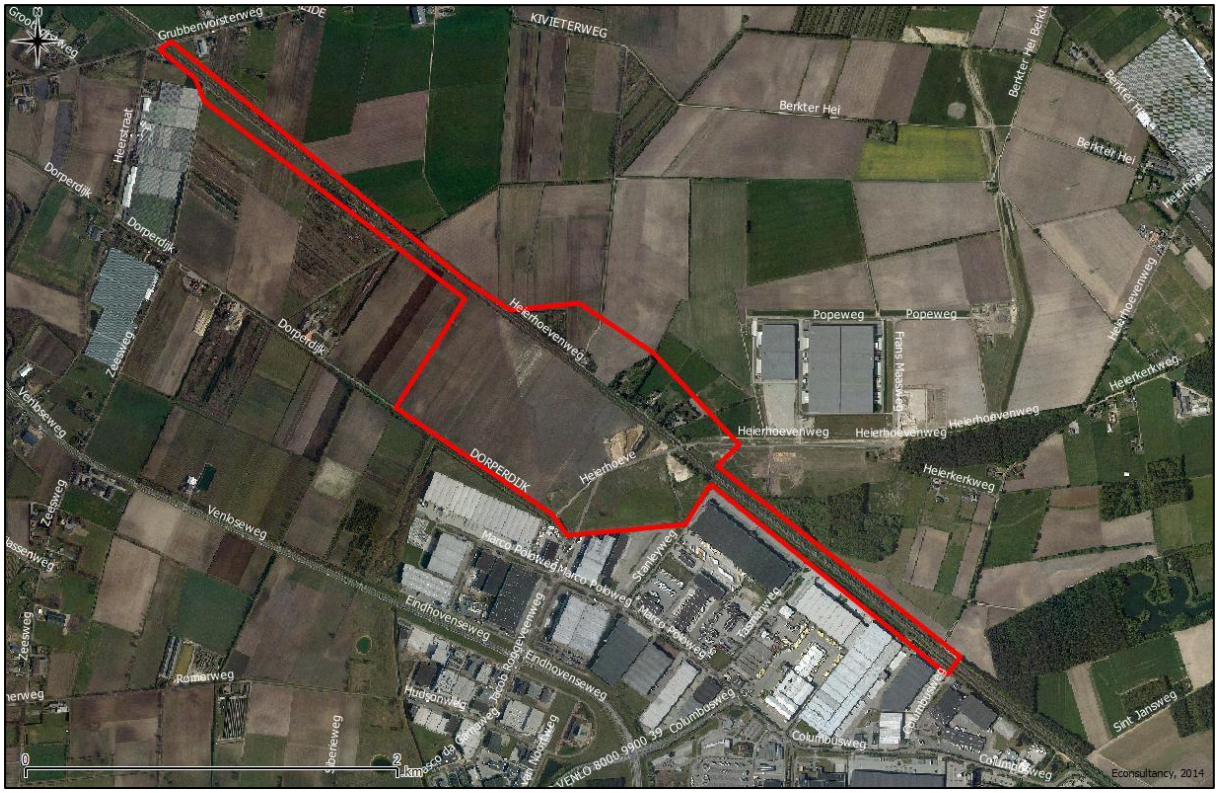

Figuur 2. Meest recente luchtfoto van de onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Dorperdijk vanuit oostelijke richting gefotografeerd.

Figuur 4. Agrarisch bouwland ten westen van de Heierhoeve.

Figuur 5. Ruigteranden rondom Heierhoeve.

Figuur 6. Noorderloot.

Figuur 7. Te handhaven waterloop, zuid-oostgrens onderzoekslocatie.

Figuur 8. Bosschagerand noordoostelijke hoek.

Figuur 9. Woning Heierhoevenweg 24.

Figuur 10. Schapenweide behorende tot Heierhoeveweg 24.

Figuur 11. Voorbeeldfoto groene randzone siertuin.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om ter plaatse van de onderzoekslocatie een railterminal te realiseren. Daarnaast zal gefaseerd bedrijfsbebouwing gerealiseerd worden ter plaatste van de desbetreffende klavers. Met de bouw van Prologis op klaver 6b1 is reeds gestart. Ten behoeve van de voornemens zal het aanwezige groen, de ruigtevegetatie en agrarische bouwlanden verdwijnen en de aanwezige bebouwing gesloopt worden. Verder zullen er werkzaamheden aan het spoor worden verricht en wordt langs de noordzijde een grondwal aangelegd. De waterlopen aan de randen blijven zover bekend gehandhaafd, behalve de Noordersloot. Deze zal in eerste instantie worden geherprofileerd en in de toekomstige situatie in noordelijke richting verlegd worden.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

3.1 Quickscan flora en fauna

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Ten behoeve van de quickscan zijn twee veldbezoeken afgelegd, op 23 december 2013 en op 15 juli 2014. Tijdens de veldbezoeken is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving onderzocht. Gedurende de veldbezoeken is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Limburg geraadpleegd.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitsel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn ten behoeve van de quickscan geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

3.2 Aanvullende ecologische veldonderzoeken

Doordat het eerste veldbezoek van de quickscan plaatsvond op 23 december 2013 en de begrenzing van de onderzoekslocatie gedurende de tijd veranderd is was op voorhand duidelijk dat voor een aantal soort(groep)en aanvullende veldonderzoeken benodigd waren. Deze zijn gedurende half februari 2014 tot en met eind september 2014 uitgevoerd.

Voor de ***huismus*** zijn conform de soortenstandaard voor de huismus (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, maart 2014) in de periode 1 april t/m 15 mei 2014 drie veldbezoeken uitgevoerd gedurende de ochtenduren met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Op 14 april, 28 april en 15 mei zijn de veldbezoeken ten behoeve van de huismus uitgevoerd. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar (’s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve de bebouwing op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van huismussen. De resultaten van deze rondes zijn in onderhavige rapportage verwerkt.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens de veldbezoeken lag de temperatuur tussen de 12 ºC en 20 ºC. De windsnelheid lag

beneden de 3 beaufort en er was geen sprake van neerslag. Tijdens de veldbezoeken was het zonnig en droog. Tijdens het veldbezoek op 14 april is echter wel kortstondig een bui geweest.

Voor de ***gierzwaluw*** zijn in de periode van juni tot half juli drie aanvullende veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Deze zijn uitgevoerd op 12 juni, 26 juni en en 10 juli 2014. De veldbezoeken hebben gedurende de avondschemering voor zonsondergang plaatsgevonden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in de soortenstandaard van de gierzwaluw (Rijksdienst van Ondernemend Nederland, versie maart 2014). In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het “gieren” van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen. De resultaten van de rondes betreffende gierzwaluw zijn in onderhavige rapportage weergegeven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gierzwaluwen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 16 ºC. De windsnelheid lag beneden de 4 beaufort en er was geen sprake van neerslag.

Voor ***steenuil*** zijn in de periode half februari tot half april een tweetal avondbezoeken en één ochtendbezoek uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. Voor het vaststellen van een territorium of broedgeval is één waarneming van een roepende steenuil voldoende. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Steenuilenoverleg Nederland (STONE). Voor steenuil zijn de veldbezoeken uitgevoerd op 21 februari 2014, 27 maart 2014 en 18 april 2014. Daarnaast zijn de panden en tuinen op 16 mei 2014 gecontroleerd op de aanwezigheid van nestgelegenheid van de **steenuil** en mede andere uilen als **kerkuil** en **ransuil**. Verder is gelet op sporen als braakballen, ruiveren en uitwerpselen.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van uilen gunstig. De buitentemperaturen lagen tussen de 4 ºC en 16 ºC, de windsnelheid bedroeg maximaal 3 Bft. Tijdens de veldbezoeken was het geheel droog.

Voor het ***vleermuizen***onderzoek zijn in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei - september). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Winterverblijfplaatsen zijn echter zeer lastig vast te stellen dan wel uit te sluiten, hieromtrent kunnen vooralsnog alleen aannames worden gedaan. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bomen of bebouwing om vrouwtjes te lokken.

De veldbezoeken zijn allen uitgevoerd met 2 à 3 waarnemers per ronde. Tijdens de veldbezoeken is gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen rondom de bebouwing en bomen met potentiële verblijfplaatsen. Daarnaast is gelet op foeragerende en passerende vleermuizen om duidelijkheid te krijgen over een mogelijke essentiële foerageerfunctie of een vaste vliegroute op de onderzoekslocatie. De veldbezoeken zijn in de ochtenduren voor zonsopkomst of in de avonduren na zonsondergang uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tussen de 12 ºC en 18 ºC, de windsnelheid bedroeg maximaal 2 Bft. Tijdens de veldbezoeken was het geheel droog of lichte motregen. De weersomstandigheden

voldoen hierbij aan de protocollaire eisen: temperatuur niet lager dan 12 ºC, de windsnelheid beneden de 5 Bft en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x) met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

De geleverde onderzoeksinspanning is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomer-, kraam- en paarverblijfplaats, foerageergebied en vliegroute voor de soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan echter nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de minimaal verplichte onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Voor ***steenmarter*** is eenmalig een intensieve inspectie uitgevoerd waarbij alle geschikte bebouwing grondig is onderzocht op verblijfsindicaties van een steenmarter.

Voor ***vaatplanten*** hebben twee inventarisatieronden plaatsgevonden tijdens de periode, van mei tot augustus, waarin de beschermde plantensoorten in bloei staan. Door de spreiding van de twee inventarisatieronden is de waarnemingskans van alle eventueel aanwezige beschermde planten vergroot, omdat niet alle planten dezelfde bloeiperiode hebben.

In de Noordersloot komt de ***kamsalamander*** en de ***drijvende waterweegbree*** voor. Daarnaast wordt ten noorden van de Noordersloot wordt een route voor de ***das*** gerealiseerd. Voor de kamsalamander, de das en de drijvende waterweegbree loopt een monitoringsverplichting vanuit de verleende ontheffing FF/75C/2012/269. Resultaten van de monitoring met betrekking tot deze soorten zijn verwerkt in onderhavige rapportage.

Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor de onderzochte soorten en de soorten die onderzocht zijn in het kader van de monitoring.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

2014									
		februari	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**augustus**	**septem-ber**
huismus	tijdstip	-		3 x ochtend		-			
	datum			14 april, 28 april en 15 mei					

2014									
		februari	**maart**	**april**	**mei**	**juni**	**juli**	**augustus**	**septem-ber**
	functie			vaste rust- en verblijf-plaats					
gierzwaluw	tijdstip	-				3 x avond	-		
	datum					12 juni, 26 juni en 10 juli			
	functie					vaste rust- en verblijf-plaats			
steenuil, kerkuil en ransuil	tijdstip	1 x ochtend en 2 x avond			1 x overdag	-			
	datum	21 februari, 27 maart en 18 april			16 mei				
	functie	vaste rust- en verblijfplaats			vaste rust- en verblijfplaats				
vleermuizen	tijdstip	-			1 x ochtend* en 2 x avond*		-	2 x avond*	
	datum				26 mei, 12 juni en 10 juli			28 augustus en 19 september	
	functie				zomer- en kraamverblijf, vliegroute en foerageerfunctie			paar/baltsverblijf, vliegroute en foerageerfunctie	
steenmarter	tijdstip	-			1 x overdag	-			
	datum				16 mei				
	functie				verblijfplaats				
das	tijdstip	1 x overdag			-			1 x overdag	
	datum	7 februari						11 september	
	functie	vaststellen activiteit burchten & ge-bruiksfunctie en intensiteit TPN						vaststellen activiteit burchten & gebruiksfunctie en intensiteit TPN	
kamsala-mander	tijdstip	2 x avond		1 x schepbezoek		1 x schepbe-zoek	-		
						1 x nachtbe-zoek met zaklamp			
		-				3 x nachtinventarisaties met fuiken		-	
	datum	27 maart en 18 april		16 mei		5 juni en 12 juni			
						5 juni, 12 juni en 15 juli			
	functie	migratie waarnemingen		eitjes vaststellen		vangen juvenie-le		-	
						zicht waarne-mingen vol-wassenen			

<table>
<tr><th colspan="10">2014</th></tr>
<tr><th colspan="2"></th><th>februari</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>augustus</th><th>septem-
ber</th></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="3">-</td><td colspan="2">vangen volwassen dieren</td><td></td><td colspan="2">-</td></tr>
<tr><td rowspan="3">drijvende waterweeg-bree</td><td>tijdstip</td><td colspan="3" rowspan="3">-</td><td colspan="3">1 x controle tijdens bloeiperiode (overdag)</td><td colspan="2" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td>datum</td><td colspan="3">20 juni</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="3">vaststellen groeiplaatsen</td></tr>
<tr><td rowspan="3">overige vaatplanten</td><td>tijdstip</td><td colspan="3" rowspan="3">-</td><td colspan="4">2 x overdag</td><td rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td>datum</td><td colspan="4">26 mei en 20 juni</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="4">groeiplaatsen</td></tr>
</table>

* De onderzoeksinspanning is door twee personen uitgevoerd.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.1 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij…” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel II. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel III. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk strikt beschermd en qua beschermingregime te vergelijken met Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels vallen onder een aparte beschermingsgroep en zijn ingedeeld in een vijftal beschermingscategorieën (Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, 2009). Zie tabel III voor een indeling van de bescherming van broedvogels.

Tabel IV. Beschermingscategorieën aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Dienst Regelingen

Broedvogels		
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.		
Beschermingscategorie 1	nesten jaarrond beschermd, ook buiten broedseizoen	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld:steenuil).
Beschermingscategorie 2		Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
Beschermingscategorie 3		Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
Beschermingscategorie 4		Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Beschermingscategorie 5	Nesten jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Overige broedvogels (“algemeen” voorkomende broedvogels)	Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd; enkel binnen broedseizoen.	Vogels die elk broedseizoen een nieuw nest maken of in staat zijn een nieuw nest te maken. De vogelnesten voor eenmalig gebruik.

Vleermuizen
Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Zorgplicht
De zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel V. Zorgplicht

Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Indien van toepassing wordt in dit hoofdstuk tevens beoordeeld of de voorgenomen plannen een verstorend effect kunnen hebben op de betreffende (mogelijk) aanwezige beschermde soort.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nest jaarrond beschermd)

Huismus
De panden op de onderzoekslocatie zijn voorzien van een dakpannen dak en bieden daardoor nestgelegenheid aan broedvogels als de huismus. Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, welke zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tijdens het gehele aanvullend veldonderzoek zijn geen huismussen op de daken van beide woningen waargenomen. Bij inspectie van de binnenkant van de schuur zijn echter wel 3-4 individuen van huismus waargenomen, alsmede 8 nesten van de huismus op de aanwezige draagbalken. Bij sloop van de schuur ter plaatse van Heierhoevenweg 24 en verwijdering van omliggend essentieel groen in de siertuin zal dan ook sprake zijn van verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen.

Door de aanwezigheid van huismusbroedplaatsen ter plaatse van Heierhoeveweg 24 en de geïsoleerde ligging binnen grootschalig agrarisch gebied met weinig groene elementen is het aannemelijk dat er zich een slaapplaats op de onderzoekslocatie bevindt nabij de nestlocaties van huismus. Een dergelijke slaapplaats is met de huidige interpretatie van de Flora- en faunawet volgens Dienst Landelijk Gebied niet beschermd. Van de soort wordt onder vaste rust- of verblijfplaats enkel het nest bedoeld.

Gierzwaluw
Door de aanwezigheid van dakpannen daken met overhangende dakpannen op de kopse zijdes en ruimtes achter betimmeringen hebben gierzwaluwen nestgelegenheid op de onderzoekslocatie. Gierzwaluwen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen en openingen onder boeidelen. Gierzwaluwen vliegen gegroepeerd met hoge snelheden tussen de gebouwen door en vliegen daarbij plotseling ergens binnen. Op de onderzoekslocatie zijn gedurende de veldbezoeken die plaatsvonden tijdens het broedseizoen geen in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen rondom de aanwezige bebouwing. Tevens zijn tijdens de veldbezoeken geen gierzwaluwen in de omgeving waargenomen. Verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van gierzwaluw is door de voorgenomen ingreep dan ook niet aan de orde.

Steenuil
Op en in de omgeving van de onderzoekslocatie zijn tijdens de veldbezoeken geen steenuilen waargenomen of gehoord. Tevens zijn geen aanwijzingen gevonden als braakballen, ruiveren en krijtsporen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door steenuilen. Tijdens de inpandige inspectie van de aanwezige geschikte bebouwing voor nestlocaties in mei zijn geen indicaties aangetroffen van een nestplaats. Op basis van het uitgevoerde steenuilenonderzoek kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat de onderzoekslocatie geen essentiële functie heeft als vaste verblijfplaats en/of foerageergebied voor de steenuil.

Kerkuil
Tijdens de inpandige inspectie van de aanwezige bebouwing zijn in de schuur tevens geen aanwijzingen gevonden als braakballen, ruiveren of krijtsporen die duiden op de aanwezigheid van een vaste verblijfplaats in de schuur van de kerkuil. Een vaste rust- en verblijfplaats van een kerkuil is uitgesloten. Tijdens één van de veldbezoeken is een overvliegende kerkuil waargenomen, afkomstig uit zuidwestelijke richting. Circa 500 meter ten zuidwesten van de onderzoekslocatie is een nestlocatie van de kerkuil bekend (bron: Faunaconsult, d.d. 30 april 2013). De onderzoekslocatie kan deel uitmaken van het functioneel leefgebied van de kerkuil, waardoor de ingreep een verstorend effect kan hebben.

Ransuil
Een dode ransuil is gevonden in de tuin van Heierhoeveweg 24. In de klimop aan de kopse kant van de noordwestzijde van de woning is nest van een een kraaiachtige aanwezig. Ransuilen kunnen hiervan gebruik maken. Het nest is nader geïnspecteerd. Er zijn geen sporen als uitwerpselen, braakballen of ruiveren aangetroffen die erop duiden dat de kraaiachtigen nesten in gebruik zijn door ransuil. Daarnaast zijn tijdens de veldbezoeken geen ransuilen gezien of gehoord. Met name piepende jongen zijn goed hoorboor tijdens de broedperiode (maart-april). Het is uitgesloten dat een ransuil gedurende het broedseizoen van 2014 heeft gebroed op de onderzoekslocatie.

Overige jaarrond beschermde vogels
De bomen op de onderzoekslocatie en binnen de invloedssfeer zijn gecontroleerd op overige jaarrond beschermde nesten van soorten als sperwer, roek en havik; deze zijn niet aangetroffen. Hierbij is tevens gelet op sporen als ruiveren, braakballen en krijtsporen. Het buizerdnest bekend uit archiefgegevens is in de huidige situatie niet meer aanwezig.

5.1.2 Broedvogels (beschermingscategorie 5)
Onder de dakpannen van de woning op het perceel van Heierhoevenweg 24 is een nest waargenomen van een spreeuw. Daarnaast is in de aanwezige schuur één niet in gebruik zijnd nest van een boerenzwaluw aangetroffen. De bomen op de onderzoekslocatie, zoals de populier langs het spoor, bevatten tevens geschikte nestplaatsen voor soorten die vallen onder beschermingscategorie 5, zoals koolmees, pimpelmees, boomkruiper en groene specht. Daarnaast zijn in twee bomen nestresten van ekster aangetroffen. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

5.1.3 Overige broedvogels
De bebouwing op de onderzoekslocatie vormt nestgelegenheid voor algemene broedvogels. In de schoorsteen van Heierhoevenweg 24 zijn twee kauwen waargenomen die in de schoorsteen kunnen broeden of in het nest in de klimop aan de kopse zijde van de woning. Daarnaast is in de aanwezige schuur een nest aangetroffen van vermoedelijk roodborst.

Door de aanwezigheid van terrein met voedselrijke ruigtevegetatie en akkerland op de onderzoekslocatie zijn er tevens geschikte nestlocaties aanwezig voor (algemene) grondbroeders als kievit, veldleeuwerik, wulp en patrijs. Tijdens het veldbezoek zijn circa vier patrijzen waargenomen in het terrein met de ruigtevegetatie op de onderzoekslocatie. Uit het verleden zijn geen waarnemingen van patrijs bekend. In het verleden (2002) zijn wel waarnemingen gedaan van de veld- en kuifleeuwerik. De kuifleeuwerik wordt niet verwacht op de onderzoekslocatie doordat tot voor kort enkel één broedplaats in de directe omgeving bekend is, circa 800 meter in zuidelijke richting. Het betreft de parkeerplaats ten noorden van de A67, afslag naar Trade Port West.

In het oostelijke ruigtedeel, de bosschage en de siertuinen zijn broedvogels te verwachten als bosrietzanger, roodborsttapuit, graspieper, grasmus, merel, winterkoning, roodborst en houtduif. Door de

voorgenomen ingreep kan verstoring optreden ten plaatse van nestgelegenheid van algemene broedvogels.

Tijdens de werkzaamheden, bij het plaatsen van zandhopen, kan de in de directe omgeving waargenomen oeverzwaluw zich hierin vestigen. Indien deze zich in een zandhoop vestigt kan verstoring plaatsvinden door bijvoorbeeld graafwerkzaamheden ter plaatse van de nestlocaties van de oeverzwaluw.

5.2 Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huizinga *et al., 2011*) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoeklocatie gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis, watervleermuis en verder ten oosten bosvleermuis waargenomen.Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.,* 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de tevens de Brandt's vleermuis kan voorkomen.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie
Tijdens geen van de veldbezoeken zijn invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen rondom de woonhuizen op de onderzoekslocatie. In de aanhechtende schuur van het woonhuis aan de Heierhoevenweg 24 zijn gedurende de paarperiode gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Tijdens de inpandige inspectie zijn op de zolder van de schuur drie gewone grootoorvleermuizen aangetroffen (figuur 13). Op de vloer van de zolder lagen velen vlindervleugels en verse uitwerpselen van vleermuizen, duidend op intensief gebruik van de schuur als verblijfplaats voor gewone grootoorvleermuizen. Bij de sloop van de schuur vindt dan ook verstoring plaats van een verblijfplaats van gewone grootoorvleermuizen gedurende de paarperiode. Tevens is gebruik van de bebouwing als winterverblijfplaats niet uit te sluiten. Door de sloop van het pand aan de Heierhoevenweg 24 kan mogelijk dan ook verstoring optreden van een winterverblijfplaats van gewone grootoorvleermuizen.

Figuur 13. Gewone grootoorvleermuizen op de zolder van de schuur.

Op de locatie zijn tevens bomen met geschikte holtes, spleten en loshangend schors voor vleermuizen als gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis aanwezig. Tijdens de veldbezoeken zijn echter geen in- en/of uitvliegende vleermuizen of zwermende vleermuizen waargenomen rondom de vleermuisgeschikte bomen (figuur 14). Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de bomen op de onderzoekslocatie geen functie hebben als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Kap van de bomen zal dan ook niet leiden tot verstoring van een vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Figuur 14. Vleermuisgeschikte boom op de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie
Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing en holtebomen in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden. Tijdens de veldbezoeken zijn geen invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Het kan dan ook uitgesloten worden dat aanwezige verblijfplaatsen in de omgeving verstoring zullen ondervinden van de voorgenomen ingreep.

Foeragerende vleermuizen
Zowel in de kraamperiode als paarperiode zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen rondom het groen op de onderzoekslocatie. Met name rondom de bomen in de aanwezige siertuinen zijn maximaal 6 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen (figuur 13). De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden echter niet in het geding komen, in de directe omgeving is voldoende geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig en in de nieuwe situatie zal een groenstrook gerealiseerd worden. Door de voorgenomen ingreep is dan ook geen sprake van verstoring van essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Vliegroutes
Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Op de onderzoekslocatie zijn langs de bomen maximaal 7 passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, voornamelijk afkomstig uit westelijke richting gedurende zowel de paar als kraamperiode (figuur 15). Gezien de aantallen en doordat het landschapelement eenduidig gebruikt werd maken de bomen deel uit van een vaste vliegroute voor vleermuizen. Grootoorvleermuizen hebben een fluistersonar en zijn nauwelijks hoorbaar. Gezien de vastgestelde verblijffunctie van de grootoorvleermuizen mag gesteld worden dat deze soort tevens gebruikt maakt van de groene lijnverbinding ten noorden van het spoortrace (zie figuur 15). Bij de voorgenomen kap van de bomen en de te realiseren verlichting kan deze vliegroute mogelijk verstoord worden. Bij de aanwezige waterloop aan de zuidoostelijke rand zijn geen eenduidige vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen werden gevolgd. Deze waterlopen maken dan ook geen deel uit van een vliegroute voor vleermuizen.

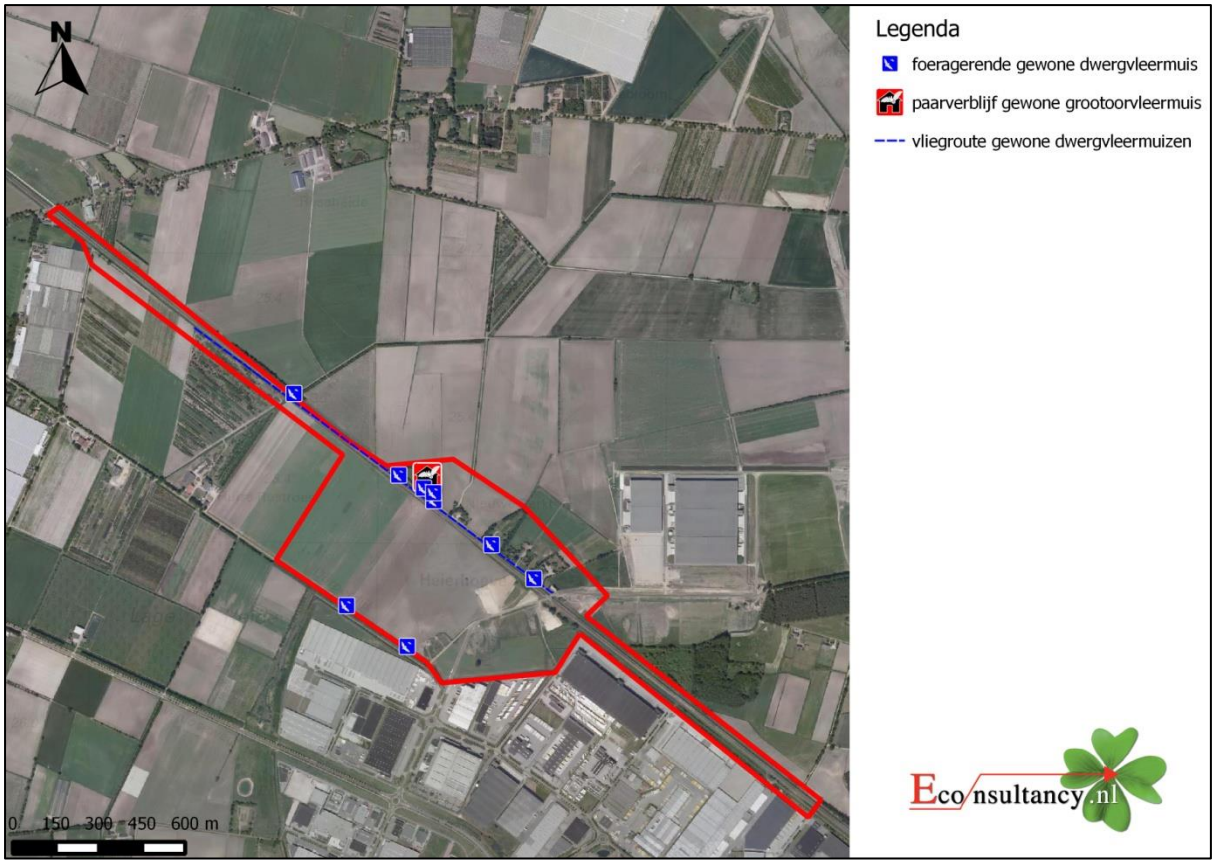

Figuur 15. Waarnemingen van vleermuizen op de onderzoekslocatie.

5.3 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten
De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol, haas en konijn. Door de voorgenomen ingreep is verstoring van deze algemene soorten te verwachten.

Streng beschermde soorten
Volgens de verspreidingsgegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huizinga *et al.,* 2010) zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen: das, bever, steenmarter en eekhoorn.

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de eekhoorn. De hoge bomen op de onderzoekslocatie konden door het aanwezigheid van dicht bladerdek of naalden niet allemaal worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten. In de bomen die gecontroleerd zijn, zijn echter geen eekhoornnesten aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken zijn in de siertuinen wel diverse sporen van eekhoorn aangetroffen. Door de geïsoleerde ligging van de tuinen binnen grootschalig agrarisch gebied, het weinige groen in de direct omgeving en de aangetroffen sporen mag dan ook worden aangenomen dat in de bomen zich nesten bevinden van de eekhoorn. Kap van de bomen leidt dan ook waarschijnlijk tot verstoring van een vaste rust- en verblijfplaats van eekhoorn.

De onderzoekslocatie betreft geschikt leefgebied voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en

dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Tijdens de veldbezoeken zijn geen sporen, zoals uitwerpselen, prenten of prooiresten aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Mede gelet op het ontbreken hiervan en het blijvende aanbod aan foerageermogelijkheden op de onderzoekslocatie en in de omgeving ervan kan worden gesteld dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben ten aanzien van de steenmarter.

De das komt voor in de omgeving van de onderzoekslocatie. Het gehele gebied kan een uitloopgebied zijn voor de das. De onderzoekslocatie kan deel uitmaken van het leefgebied van een in de omgeving verblijvende das. Zie figuur 16 voor een overzicht van de archiefgegevens en de onderzoekresultaten ten behoeve van de monitoring van de das in 2013 en 2014 (Econsultancy, 13053334 VEN.TPN.ECO4_Onderdeel 7, d.d. 7 oktober 2014). Tijdens de veldbezoeken zijn op de onderzoekslocatie geen loop- of eetsporen, latrines, wissels, printen, haren of eetresten aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das.

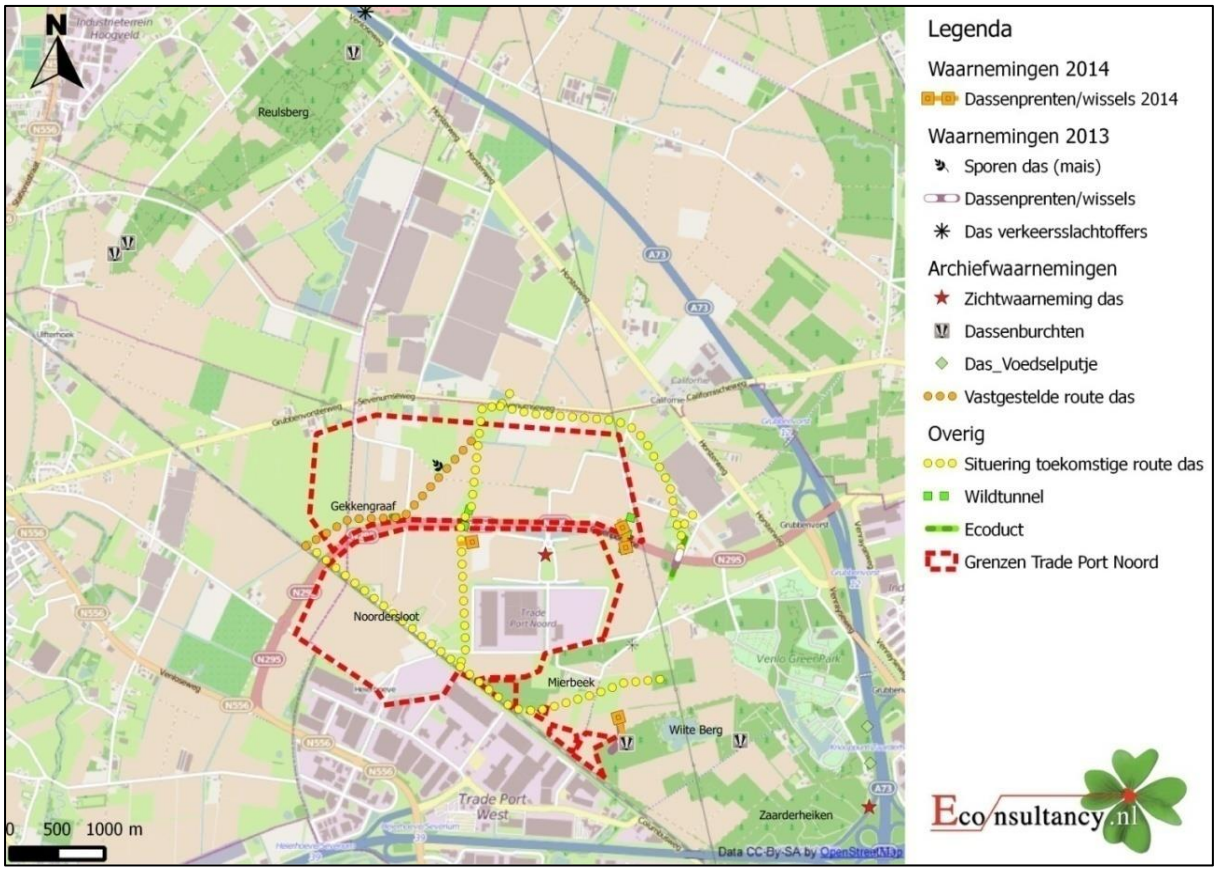

Figuur 16. Archiefwaarnemingen das en waarnemingen gedurende monitoring van 2013 en 2014 (bron: verslaglegging monitoring Econsultancy, project 13053334).

De geplande railterminal kan in de nabije toekomst de te realiseren dassenroute ten noorden van de Noordersloot negatief beïnvloeden (FF/75C/2013/0421, d.d. 6 juni 2014).

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren, zoals de bever, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en het ontbreken van gebruiksindicatoren kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4 Reptielen

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Het spoor en de spoorzone zijn geschikt als leefgebied van de levendbarende hagedis. Uit de archiefgegevens zijn langs het spoor waarnemingen van de levendbarende hagedis bekend, maar echter niet in grote getale (figuur 17). De waarnemingen zijn met name gedaan langs de bosschagerijke randen. Tijdens de veldbezoeken zijn geen levendbarende hagedissen waargenomen op de onderzoekslocatie, echter is niet uit te sluiten dat deze soort nog steeds langs het spoor aanwezig is. De aanleg van de railterminal heeft mogelijk tijdelijk een negatief effect op de levendbarende hagedis.

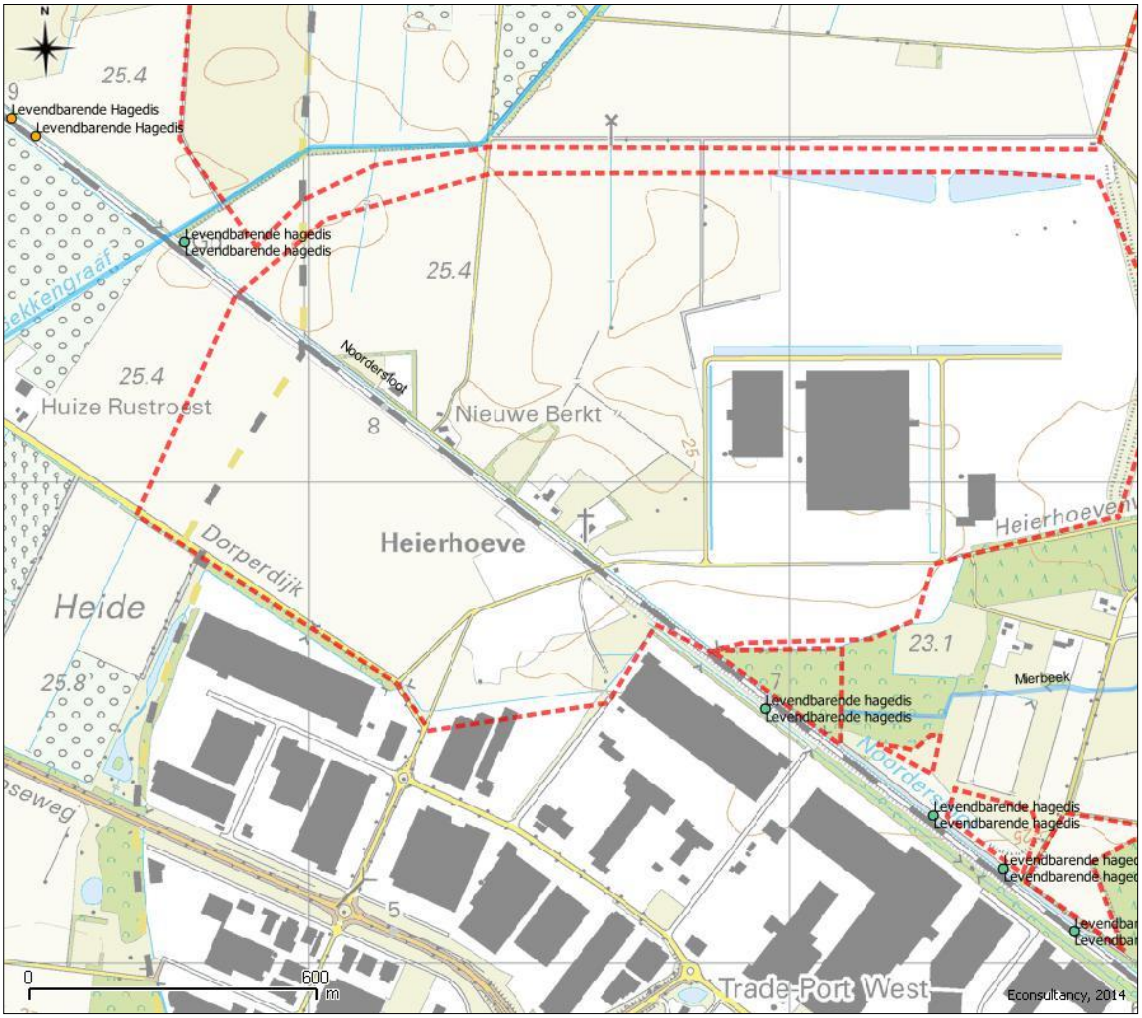

Figuur 17. Archiefwaarnemingen reptielen.

5.5 Amfibieën

Volgens de gegevens van RAVON tijdschrift 51 en het Natuurhistorisch Genootschap Limburg (Van Buggenum *et al.*, 2008), zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie de volgende streng beschermde soorten waargenomen: Alpenwatersalamander, poelkikker en de kamsalamander.

De waterlopen op de onderzoekslocatie kunnen worden gebruikt als voortplantingswater voor algemeen voorkomende amfibieën als bastaardkikker, bruine kikker en kleine watersalamander. De Noordersloot op de onderzoekslocatie vormt daarnaast voortplantingswater voor de kamsalamander. De randen van de Noordersloot voldoen plaatselijk als winterhabitat voor de kamsalamander met name ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane waar boomstronken neergelegd zijn en struweel is aangeplant. De aanwezige tuinen grenzend aan de Noordersloot vormen eveneens geschikt landhabitat voor de kamsalamander. Het aanwezige groen op de onderzoekslocatie vormt daarnaast ook geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten.

Uit de uitgevoerde inventarisaties blijkt dat de onderzoekslocatie gebruikt wordt door de kamsalamander. Door Bureau Meervelt zijn in 2013 ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane tien larven en één volwassen kamsalamander aangetroffen in de Noordersloot (figuur 18). Bij de veldbezoeken gedurende het jaar 2014, uitgevoerd door Econsultancy, zijn op dezelfde locatie in de Noordersloot ook acht kamsalamander aangetroffen, waarvan één volwassene en circa zeven larven (figuur 18 en 19). Daarnaast is in de siertuin van de woning aan de Heierhoeveweg 24, in de kleine betonnen bak met water zonder waterplanten, één volwassen individu van de kamsalamander aangetroffen. Het water is niet geschikt als voortplantingswater, waardoor het betreffende individu vermoedelijk in de tuin aanwezig is als onderdeel van zijn land/winterhabitat. Door de voorgenomen herprofilering en verlegging van de Noordersloot en verwijdering van het groen in de siertuinen zal dan ook verstoring optreden van zowel voortplantingshabitat als landhabitat van de kamsalamander.

Figuur 18. Aangetroffen kamsalamander tijdens inventarisaties.

Figuur 19. Aangetroffen kamsalamander in de Noordersloot.

5.6 Vissen

De aanwezige Noordersloot is niet geschikt voor vissen doordat het een sloot betreft die niet permanent waterhoudend is. De aanwezige waterloop aan de zuidoostzijde vormt wel geschikt habitat voor vissen (figuur 20). De waterloop blijft echter, voor zover bekend, gehandhaafd en de ingreep zal geen invloed hebben op het aanwezige biotoop, waardoor geen sprake is van verstoring ten aanzien van vissen door de voorgenomen ingreep.

Figuur 20. Waterloop aan de zuidoostelijke randzone van de onderzoekslocatie.

5.7 Ongewervelden

5.7.1 Libellen

Er is een aantal bepalende factoren voor een libellenhabitat. De belangrijkste daarvan is de aanwezigheid van stilstaand of stromend water. Libellen zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. De larven leven onder water, de volwassen dieren leven boven water. Sommige soorten komen alleen in stilstaand water voor, andere alleen in stromend water. Daarnaast is het van belang of het water tijdelijk of permanent aanwezig is. Tot slot is de samenstelling van het water belangrijk. Voor de beschermde libellensoorten geldt dat het habitat bestaat uit stromend water (beken of rivieren) en meren en plassen, veelal in veengebieden. Gelet op het aanwezige habitat op de onderzoekslocatie en de specifieke habitateisen van beschermde soorten, is het niet te verwachten dat er beschermde libellensoorten van de onderzoekslocatie gebruik maken.

5.7.2 Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Dit betekent dat zowel de rupsen, poppen als vlinders moeten kunnen overleven. Voor de vlinders geldt dat er een geschikte temperatuur en luchtvochtigheid aanwezig moeten zijn, wat wordt beïnvloed door aanwezigheid van vegetatie. Als voedsel dienen waardplanten voor de rupsen en nectarplanten voor de vlinders aanwezig te zijn. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

5.7.3 Overige ongewervelden

Voor de platte schijfhoorn geldt dat de Noordersloot niet geschikt is, doordat de sloot niet permanent waterhoudend is. De overige waterlopen op de onderzoekslocatie blijven behouden waardoor bij eventuele aanwezigheid van de platte schijfhoorn verstoring niet aan de orde is. Overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert en Europese waterkreeft niet op de onderzoekslocatie te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.8 Vaatplanten

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Op de agrarisch bouwlanden en het klein oppervlakte voedselrijk ruigteterrein zijn streng beschermde plantensoorten niet te verwachten vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden.

Langs het spoor bevindt zich geschikt biotoop voor beschermde vaatplanten als rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*). Deze is tevens waargenomen in 2013 (Meervelt). Tijdens de veldbezoeken is rapunzelklokje niet op de onderzoekslocatie zelf waargenomen. Rapunzelklokje is in 2014 enkel waargenomen in de wegberm van de Grubbenvorsterweg buiten de onderzoekslocatie (figuur 19). Verstoring ten aanzien van het rapunzelklokje is op basis van het uitgevoerde monitoringsonderzoek in 2014 niet te verwachten.

Tijdens de veldonderzoeken is drijvende waterweegbree aangetroffen in de Noordersloot, ten noordwesten van de onderzoekslocatie (figuur 21). Ter hoogte van de onderzoekslocatie waar in 2002 één exemplaar is waargenomen, alsmede in 2007, zijn geen waarnemingen van drijvende waterweegbree gedaan. Hoogstwaarschijnlijk is de verruiging/begroeiing van de Noordersloot op dit deel tezamen met de langdurige droogstand de oorzaak van de afwezigheid van exemplaren van de drijvende wa-

terweegbree binnen de onderzoekslocatie, in zowel 2013 (Meervelt) als 2014 (Econsultancy). Verstoring ten aanzien van de drijvende waterweegbree is op basis van het uitgevoerde onderzoek uit te sluiten.

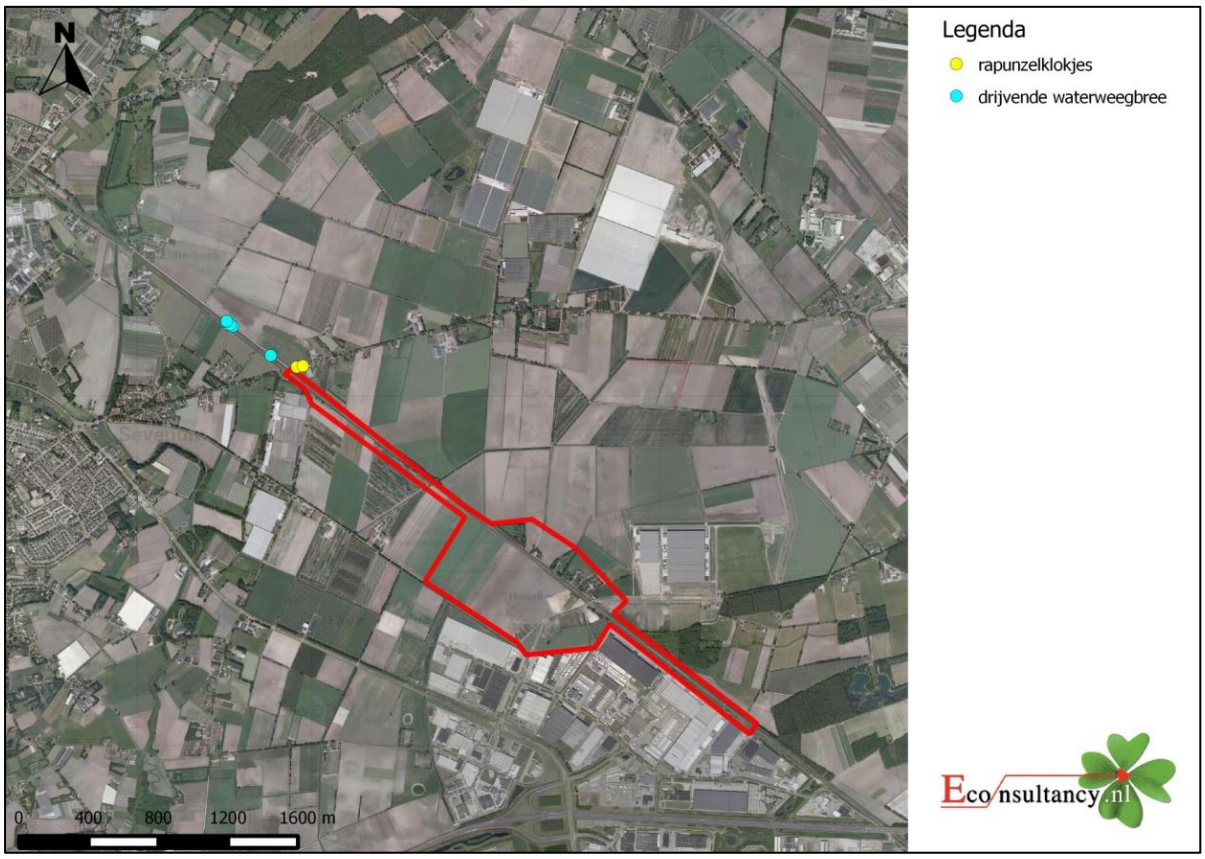

Figuur 21. Vindplaats beschermde plantensoorten 2014.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Flora- en faunawet en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Flora- en faunawet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Huismus

In de schuur aan de Heierhoevenweg 24 zijn 8 broedlocaties van de huismus vastgesteld. De nesten van huismussen zijn jaarrond beschermd. Indien de bebouwing gesloopt wordt en het omliggend essentieel groen in siertuinen wordt verwijderd, betekent dit een verstoring van de nesten en het functioneel leefgebied, en daarmee tevens een overtreding van de Flora- en faunawet. In het kader hiervan is de verplichting aanwezig om mitigerende maatregelen op te stellen om de broedlocaties en het functionaliteit voor de 8 paar huismussen te allen tijde te garanderen; zowel gedurende de sloopwerkzaamheden als in de toekomstige situatie. De mitigerende maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch projectplan en dient ter goedkeuring te worden voorgelegd bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland middels een ontheffingsaanvraag.

6.2 Kerkuil

De onderzoekslocatie kan deel uitmaken van het leefgebied van een in de omgeving verblijvende kerkuil, zie figuur 22. Kerkuilen gebruiken een radius van 500 tot 1500 meter rondom het nest als foerageergebied bij voldoende voedselaanbod. Goed foerageergebied is afhankelijk van het muizenaanbod (veld- en spitsmuizen). De kerkuil volgt tijdens het foerageren vaak lijnvormige landschapselementen met ruigtestroken en beplanting. Dit omdat juist veld- en spitsmuizen te vinden zijn langs de perceelranden, maar ook in wegbermen en omdat er uitkijkposten aanwezig zijn in de vorm van paaltjes.

De onderzoekslocatie zelf vormt slechts een klein oppervlak aan geschikt foerageergebied. Op de onderzoekslocatie betreffen de percelen voornamelijk grootschalige agrarische akkerlanden zonder veel ruigterijke randen. Ter plaatse van de verruigde delen op de onderzoekslocatie ontbreken uitkijkposten. Wel zijn er goede foerageermogelijkheden in de tuinen en (voormalige)weiden ter plaatse van de bebouwing aan de Heierhoevenweg 14 en 24.

In de nieuwe situatie blijft tussen de 60 en 1.200 ha leefgebied over. De mogelijk in de omgeving verblijvende kerkuil zal met name foerageren binnen de 500 meter straal en ter plaatse van de zuidelijk en westelijk gelegen percelen. Hier zijn optimale akker- en ruigteranden aanwezige en uitkijkposten voor de kerkuil om te foerageren. De geschikte foerageerdelen op de onderzoekslocatie zullen geen essentieel foerageergebied betreffen. Gezien de afstand, het resterende oppervlak foerageergebied en het minimale te verdwijnen oppervlak aan geschikt foerageergebied is een negatief effect op een in de omgeving verblijvende kerkuil uitgesloten.

Vrijblijvend wordt wel geadviseerd om op de locatie kruiden- en ruigterijke (akker)landen in te passen om op deze wijze een positieve impuls te geven aan de foerageermogelijkheid voor de kerkuil.

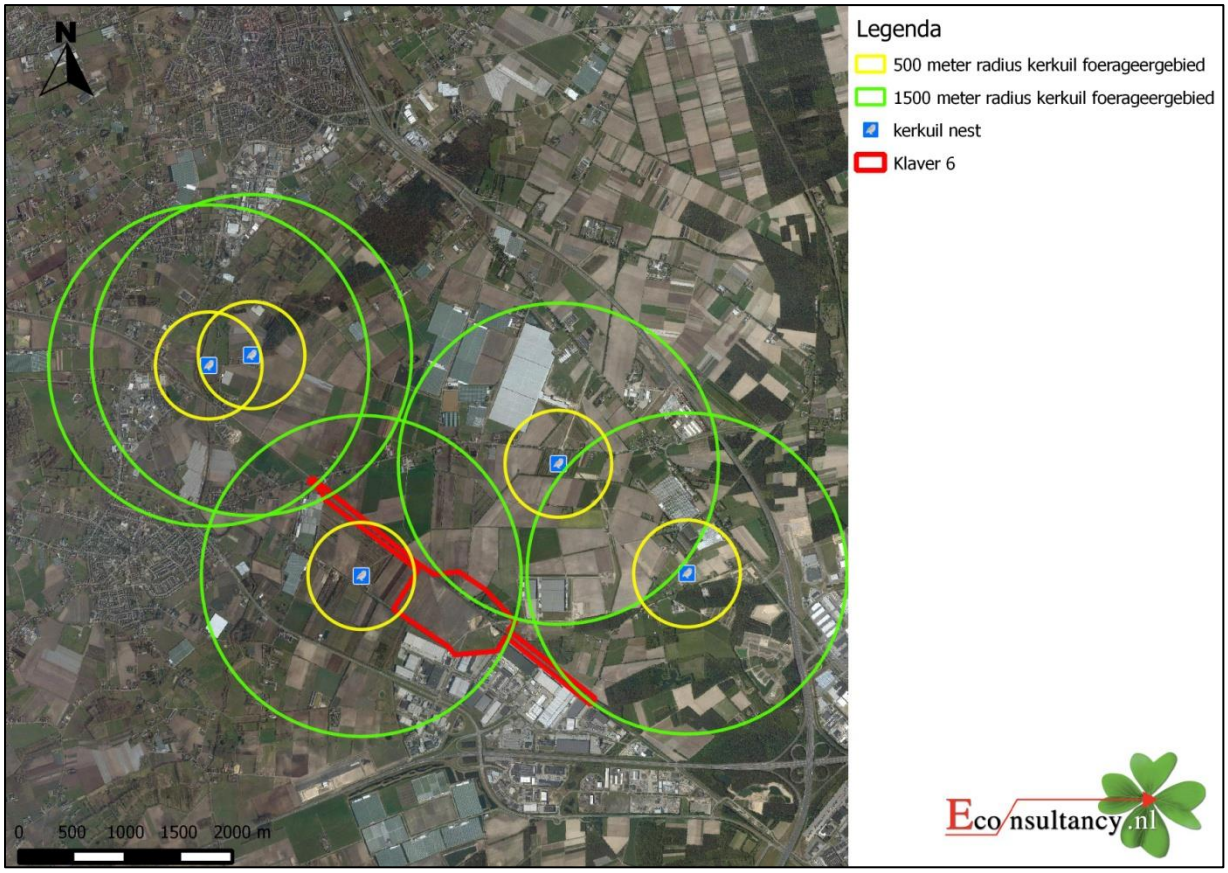

Figuur 22. Waarnemingen van kerkuilen in de omgeving van de onderzoekslocatie.

6.3 Overige broedvogels

Op de onderzoekslocatie kunnen broedvogels als bosrietzanger, roodborsttapuit, graspieper, grasmus, merel, winterkoning, roodborst, houtduif, grutto, patrijs en mogelijk veldleeuwerik broeden. Voor de broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden.

De patrijs, grutto en de veldleeuwerik vallen niet onder broedvogels waarvan het nest jaarrond beschermd is; beschermingscategorie 1 tot en met 4. Bij de “algemene” broedvogels is het nest binnen broedseizoen beschermd of jaarrond als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, omdat de soort geen alternatieve broedgelegenheid heeft in de directe omgeving. Mogelijk is jaarronde bescherming in dit geval aan de orde. In het natuurcompensatieplan (Oranjewoud, 2012) staat vermeld dat voor de patrijs reeds gecompenseerd is doordat deze soorten meeliften in de compensatie ten behoeve van de uilen. De veldleeuwerik en de grutto gaan landelijk sterk achteruit. Deze soorten kunnen voorkomen op de onderzoekslocatie, maar kan gezien de biotoopeisen tevens meeliften bij de compensatie van de steen- en kerkuil. Overtreding van de Flora- en faunawet is niet aan de orde. Wel wordt vrijblijvend geadviseerd om bij de inrichting kruidenrijke (akker)landen in te passen om een positieve impuls te geven aan deze soorten.

6.4 Vleermuizen

De sloop van de schuur ter plaatse van Heierhoevenweg 24 leidt tot verstoring van een verblijfplaats gedurende de paarperiode en mogelijk een winterverblijfplaats van drie gewone grootoorvleermuizen. Daarnaast heeft een kap van de bomen langs de Heierhoevenweg of toename van verlichting op de bomen ten behoeve van de geplande railterminal en bedrijventerrein een negatief effect op een vaste vliegroute voor gewone dwergvleermuizen. Vaste rust- en verblijfplaatsen evenals vaste vliegroutes voor vleermuizen zijn jaarrond beschermd. Bij sloop van de schuur, kap van de bomen en/of toename van factoren als verlichting op de vliegroute langs de Heierhoevenweg vindt dan ook overtreding plaats van de Flora- en faunawet. In het kader hiervan wordt geadviseerd om adequate mitigerende maatregelen op te stellen om de functionaliteit van de onderzoekslocatie als verblijfplaats en vliegroute voor vleermuizen te behouden. De mitigerende maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch projectplan en dient ter goedkeuring te worden voorgelegd bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland middels een ontheffingsaanvraag.

6.5 Das

Voor de das zijn reeds diverse ontheffingen verleend. De geplande ontwikkelingen kunnen de in de nabije toekomst te realiseren dassenroute ten noorden van de Noordersloot negatief beïnvloeden (FF/75C/2013/0421). De realisatie van de dassenroute ten noorden van de Noordersloot komt tevens voor in de eerder verleende ontheffingen FF/75C/2009/0242 en FF/75C/2012/0269. De functionaliteit die het in ontwikkelingzijnde bedrijventerrein Trade Port Noord voor de das heeft, dient te allen tijde duurzaam te worden gegarandeerd om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Voor de das wordt geadviseerd om de te treffen mitigerende maatregelen vast te leggen in het ecologisch projectplan en de eventuele wijziging van de ligging van de dassenroute te laten goedkeuren door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland middels een ontheffingsaanvraag. Het is van belang dat de netwerkstructuur functioneel is ontwikkeld voor de das, alvorens de verstorende ingrepen als de aanleg railterminal wordt gerealiseerd. De verandering van de ligging van de dassenroutes binnen Trade Port Noord kunnen na goedkeuring worden opgenomen in het nog bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor te leggen inrichtingsplan voor de das.

6.6 Eekhoorn

In de bomen op de onderzoekslocatie zijn zeer waarschijnlijk voortplantings- en winternesten van de eekhoorn aanwezig. De eekhoorn is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet.

De eekhoorn maakt jaarlijks op een ander plek een nest voor het grootbrengen van de jongen. De nesten zijn beschermd in de periode dat het nest gebruikt wordt voor de verzorging van de jongen. De voortplantingsperiode van de eekhoorn begint al in december. In maart en juli worden de jongen geboren die vervolgens 10 weken worden gezoogd. Aan het eind van de herfst worden een aantal winternesten gebouwd om de winter in door te brengen. Elk jaar worden ook de winternesten op een andere plek gebouwd. De winternesten zijn alleen beschermd als deze in gebruik zijn in de periode dat ze gebruikt worden voor de overwintering. In de winterperiode is de eekhoorn gevoelig voor verstoring vanwege het verlies van een veilige schuilplaats en het verlies van de wintervoorraad die verstopt is in de nabijheid van de winterverblijven.

Door te werken conform een goedgekeurde gedragscode en door het zorgvuldig handelen kan de gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn gegarandeerd worden en wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Om te voorkomen dat er toch door eekhoorn in gebruik zijnde nesten worden beschadigd of verwijderd, wordt geadviseerd de bomen in de periode van eind september tot half november te kappen. Dit betreft de periode tussen de voortplantingsperiode en de winterperiode en is er geen sprake van een nest, voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaats.

Indien de kap van bomen met eekhoornnesten niet binnen de aanbevolen periode kan worden uitgevoerd is kap gedurende de voortplantingsperiode en buiten de winterperiode (mei-eind september) een mogelijkheid, mits het een niet in gebruik zijnd nest betreft. Een ter zake kundige dient een controle uit te voeren om te bepalen of het een in gebruik zijnd nest betreft. Kap gedurende de winterperiode behoord niet tot de mogelijkheid, omdat bij winternesten moeilijk is vast te stellen of deze in gebruik zijn of niet doordat de eekhoorn in de winterperiode meerdere nesten gebruikt. Door de noodzakelijke ontheffingsaanvraag en daarmee samenhangend het opstellen van een ecologisch projectplan ten behoeve van andere beschermde soorten, wordt geadviseerd de maatregelen voor de eekhoorn te integreren in het ecologisch projectplan.

6.7 Kamsalamander

Door de voorgenomen verlegging van de Noordersloot en demping van de vijver evenals de verwijdering van het groen in de siertuinen, zal een verstoring plaatsvinden ten aanzien van het land/winterhabitat en de voortplantingsfunctie van de kamsalamander. Een ontheefingsaanvraag is noodzakelijk. Maatregelen die getroffen zullen worden om de functionaliteit voor de kamsalamander te waarborgen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch projectplan. Het ecologisch projectplan zal als bijlage toegevoegd worden bij ontheffingsaanvraag.

Voor de herprofilering van de Noordersloot is reeds ontheffing verkregen voor de kamsalamander. Echter, deze ontheffing betreft niet de verlegging van de Noordersloot en de verwijdering van het groen rondom de huizen. Een nieuwe ontheffingsaanvraag voor het verstoren van een voortplantingsfunctie of essentieel land/winterhabitat van de kamsalamander is dan ook noodzakelijk.

6.8 Levendbarende hagedis

De aanleg van de railterminal kan tijdelijk een negatief effect hebben op de levendbarende hagedis. In de toekomstige situatie blijft er echter geschikt leefgebied en biotoop aanwezig. De levendbarende hagedis valt onder Tabel 2 van de Flora- en faunawet, waardoor er geen vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen en een gunstige staat van instandhouding gegarandeerd dient te worden gedurende werkzaamheden. Om de gunstige staat van instandhouding te garanderen wordt geadviseerd om de adequate mitigerende maatregelen, zoals het uitvoeren van de werkzaamheden in de minst kwetsbare periode voor de levendbarende hagedis (september t/m oktober), vast te leggen en de werkzaamheden uit te voeren conform een goedgekeurde gedragscode flora en fauna. Door de noodzakelijke ontheffingsaanvraag en daarmee samenhangend het opstellen van een ecologisch projectplan ten behoeve van andere beschermde soorten, wordt geadviseerd de maatregelen voor de levendbarende hagedis te integreren in het ecologisch projectplan.

6.9 Rapunzelklokje

Gezien de afwezigheid van groeiplaatsen van het rapunzelklokje op de onderzoekslocatie in 2014 is een negatief effect van de voorgenomen ingreep niet te verwachten. Het is gezien de aanwezigheid van rapunzelklokje in de omgeving echter niet uit te sluiten dat rapunzelklokje in toekomst zich wederom vestigt in de aanwezige spoorberm. Bij het alsnog aantreffen van rapunzelklokje dient de gunstige staat van instandhouding gegarandeerd te worden en gewerkt te worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Geadviseerd wordt om de maatregelen op te nemen in het benodigde ecologisch werkplan.

6.10 Drijvende waterweegbree

Daarnaast is gezien de afwezigheid van groeiplaatsen van drijvende waterweegbree binnen de onderzoekslocatie een negatief van de voorgenomen ingreep niet te verwachten. Geadviseerd wordt echter wel om de huidige monitoring in de toekomst voort te zetten. Bij het alsnog aantreffen van

groeiplaatsen van drijvende waterweegbree binnen de onderzoekslocatie dienen deze alsnog meegnomen te worden in de ontheffingsaanvraag en te worden meegenomen in het ecologisch projectplan.

6.11 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor algemene soorten als egel, bruine kikker en gewone pad, geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor bij verstoring geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden.

6.12 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn mede wegens het ontbreken van geschikt habitat en de afwezigheid van verblijfsindicaties of waarnemingen in dit geval niet aan de orde.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Trade Port Noord een quickscan Flora- en faunawet & aanvullend ecologische veldonderzoeken ter plaatse van Trade Port Noord Venlo in de gemeente Venlo en gemeente Horst aan de Maas. De quickscan en de aanvullend veldonderzoeken zijn uitgevoerd in het kader van de geplande ontwikkeling van een railterminal met S1-zone en het bedrijventerrein op de Klavers 6b1 en 6b2.

De quickscan en de aanvullende veldonderzoeken hebben als doel vast te stellen of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen plannen.

De initiatiefnemer is voornemens om ter plaatse van de onderzoekslocatie een railterminal te realiseren. Daarnaast zal gefaseerd bedrijfsbebouwing gerealiseerd worden ter plaatste van de desbetreffende klavers. Met de bouw van Prologis op klaver 6b1 is reeds gestart. Ten behoeve van de voornemens zal het aanwezige groen, de ruigtevegetatie en agrarische bouwlanden verdwijnen en de aanwezige bebouwing gesloopt worden. Verder zullen er werkzaamheden aan het spoor worden verricht en wordt langs de noordzijde een grondwal aangelegd. De waterlopen aan de randen blijven zover bekend gehandhaafd, behalve de Noordersloot. Deze zal in eerste instantie worden geherprofileerd en in de toekomstige situatie in noordelijke richting verlegd worden.

Conclusie
Voor de huismus (nestlocatie en functioneel leefgebied), gewone grootoorvleermuis (verblijfplaats gedurende paar- en winterperiode), gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis (vliegroute), das en de kamsalamander (voortplantingsplaats en land/winterhabitat) dient een ecologisch projectplan opgesteld te worden en een ontheffing te worden aangevraagd. Geadviseerd wordt om de mitigerende maatregelen voor eekhoorn, levendbarende hagedis en rapunzelklokje te verweven in het ecologisch projectplan. Voor drijvende waterweegbree dient monitoringsonderzoek in de toekomst voortgezet te worden. Bij alsnog aantreffen van groeiplaatsen van de drijvende waterweegbree dient alsnog een ecologisch projectplan opgesteld te worden en een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

Voor de overig te verwachten broedvogels geldt dat indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, een overtreding ten aanzien van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Vrijblijvend wordt geadviseerd om bij de inrichting kruidenrijke (akker)landen in te passen ten behoeve van de grutto, veldleeuwerik en patrijs gezien de negatieve trend in aantallen van deze soorten. Verder is te allen tijde de zorgplicht van kracht.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel V. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of ontheffingstrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Flora- en faunawet voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel V. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Vervolgstappen	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	rekening houden met broedseizoen	nee	vrijblijvend wordt geadviseerd om bij de inrichting kruidenrijke (akker)landen in te passen ten behoeve van patrijs, veldleeuwerik en grutto
	jaarrond beschermd	ja	ja, t.a.v. huismus	opstellen ecologisch projectplan	ja	betreft acht nesten van huismus
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	ja	opstellen ecologisch projectplan	ja	betreft verblijfplaats van drie gewone grootoorvleermuizen ter plaatse van Heijerhoevenweg 24
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	ja	ja	opstellen ecologisch projectplan	ja	betreft vliegroute voor gewone dwergvleermuizen langs Heierhoevenweg
Grondgebonden zoogdieren	algemeen	ja	ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
	streng beschermd	ja	ja, t.a.v. de das en eekhoorn	opstellen ecologisch projectplan voor de das en advies om tevens de eekhoorn te integreren	ja	voor de das dient een ecologisch project opgesteld te worden doordat de te realiseren dassenroute ten noorden van de Noordersloot een negatief effect zal ondervinden door de voorgenomen plannen voor eekhoorn geldt dat de bomen in de periode van eind september tot half november gekapt dienen te worden en gewerkt dient te worden conform een goedgekeurde gedragscode.
Amfibieën		ja	ja, t.a.v. kamsalamander	opstellen ecologisch projectplan	ja	betreft aanwezigheid van kamsalamander aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
Reptielen		ja	ja, t.a.v. levendbarende hagedis	advies om maatregelen op te nemen in het ecologisch projectplan	ja	tijdelijke verstoring van de levendbarende hagedis dient voorkomen te worden middels mitigerende maatregelen en werken conform goedgekeurde gedragscode.
Vissen		ja	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		ja	nee[1]	advies om op voorhand de maatregelen op te nemen in het ecologisch projectplan	nee	[1] bij aantreffen nieuwe groeiplaatsen van rapunzelklokje en/of drijvende waterweegbree dienen alsnog passende mitigerende maatregelen getroffen te worden. Bij aantreffen Bij drijvende waterweegbree dient ook een ontheffingsaanvraag ingediend te worden.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Algemene Literatuur

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & I. van Lente 2011. Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Stichting ANEMOON, Bennebroek.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay & I. Wynhoff 2006. De dagvlinders van Nederland: verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / KNNV Uitgeverij, Utrecht / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Bouwman, J.H, V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraerds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron 11(2): 103-198. Online versie: http://www.brachytron.nl/Brachytron/Brachytron112inhoud.html

CBS, PBL & Wageningen UR 2012. Planten van de Habitatrichtlijn, 2007-2011 (indicator 1086, versie 04, 6 juli 2012). www.compendiumvoordeleefomgeving.nl. CBS, Den Haag / Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag/Bilthoven / Wageningen UR, Wageningen.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

van Delft, J., A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON Tijdschrift 51, 15(5): 119-132.

Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.

van Harxen, R. & P. Stroeken 2011. De Steenuil. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied, Den Haag.

Huijbregts, H. 2003. Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 19: 1-34.

Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (red.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij 1990. Handleiding voor de bescherming van bedreigde muurplanten. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! De Flora- en faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, Den Haag.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

de Nie, H.W. 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Stichting Atlas verspreiding Nederlandse zoetwatervissen / Media Publishing Int., Doetinchem.

Odé, B., Beringen, R. & van der Slikke, W. 2009. Rapportage Bedreigde Soorten Project 2009. Flo-ron, Leiden.

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Literatuur Limburg

Akkermans, R.W., R.A.J. Pahlplatz & K. Veling 2001. Dagvlinders in Limburg, verspreiding en ecologie 1990-1999. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

van Buggenum, H.J.M., R.P.G. Geraerds & A.J.W. Lenders (red.) 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Crombaghs, B.H.J.M., R.W. Akkermans, R.E.M.B. Gubbels & G. Hoogerwerf (red.) 2000. Vissen in Limburgse beken. De verspreiding en ecologie van vissen in stromende wateren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hermans, J.T., R.W. Akkermans, F. Mertens, J. van der Weele & H.W.G. Heijligers 2004. Werkatlas libellen in Limburg. Inventarisatiegegevens periode 1977-2003. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.

Huizinga, C.E., L.S.G.M. Verheggen & R.W. Akkermans 2005. Werkatlas zoogdieren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Roermond.

Huizinga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Kurstjens, G., B. Peters & K. van Looy 2010. De flora van het Maasdal. Ontwikkelingen van bijzondere soorten sinds de start van natuurontwikkeling vanaf 1994. Deelrapport 7. Kurstjens ecologisch adviesbureau, Beek-Ubbergen / Bureau Drift, Berg en Dal / INBO, Brussel.

Algemene websites

www.anemoon.org (soortgegevens ongewervelden)
www.eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
www.floron.nl (soortgegevens planten)
www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
www.verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Provinciale websites

www.limburg.nl (EHS en beschermde gebieden in Limburg)
www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (natuurgegevens provincie Limburg)

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten
Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze
Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis
Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit
Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit
Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers
Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangt. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland
Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant
Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

Econsultancy.nl

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

TRADE PORT NOORD; KLAVER 4

TE VENLO

GEMEENTE VENLO

Ecologie

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Quickscan flora en fauna
Trade Port Noord; klaver 4 te Venlo
in de gemeente Venlo

Opdrachtgever	Trade Port Noord Postbus 3317 5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO1
Rapportnummer	15073929
Versienummer	D3
Status	Eindrapportage
Datum	8 juni 2016
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Drs. B.G.W. Aarts
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de planlocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 GEBIEDSBESCHRIJVING 3

2.1 Huidig gebruik planlocatie en omgeving 3
2.2 Toekomstig gebruik van de planlocatie en voorgenomen ingrepen 4

3 ONDERZOEKSMETHODIEK 5

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING 6

4.1 Flora- en faunawet 6
4.2 Gebiedsbescherming 8

5 FLORA- EN FAUNAWET 10

5.1 Vogels 10
5.1.1 Broedvogels (nest jaarrond beschermd) 10
5.1.2 Broedvogels (beschermingscategorie 5) 11
5.1.3 Overige broedvogels 11
5.1.4 Slaapplaatsen 12
5.2 Vleermuizen 12
5.3 Overige zoogdieren 12
5.4 Reptielen, amfibieën en vissen 14
5.5 Ongewervelden 16
5.6 Vaatplanten 16

6 GEBIEDSBESCHERMING 17

6.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden 17

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 19

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna ten behoeve van Trade Port Noord; klaver 4 te Venlo in de gemeente Venlo.

De quickscan flora en fauna wordt uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de planlocatie en bestemmingsplanwijziging.

De initiatiefnemer is voornemens om te starten met de uitgifte van de percelen ten behoeve van de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein ter plaatse van het desbetreffende klaver. In tabel I is een overzicht opgenomen van de bij Econsultancy bekende ecologische onderzoeken en ontheffingen die betrekking hebben op percelen binnen de grenzen van Trade Port Noord (TPN).

De nog geldige uitgevoerde onderzoeken die zijdelings betrekking hebben op klaver 4 betreffen de quickscan en aanvullend onderzoek ter plaatse van klaver 6B1, 6B2 en Railterminal (13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014, versie definitief D1) alsmede het bij Ministerie ingediende dasseninrichtingsplan (14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015).

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de planlocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn beschermd, of deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Een quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de planlocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er worden in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar. Uit de quickscan flora en fauna zal blijken of aanvullend soortonderzoek noodzakelijk is, bijvoorbeeld indien overtreding van verbodsbepalingen in de geldende wetgeving worden verwacht, of als er een tekort aan gegevens is over het voorkomen van beschermde soorten binnen de planlocatie.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

Tabel I. Overzicht ecologische rapportages, onderzoeken en ontheffingen van toepassing op percelen binnen TPN

Uitvoerende instantie	***Type onderzoek***	***Projectnummer***	***Specifieke soort(groep)en***	***Locatie***
Taken	Veldonderzoek (2002)	Onbekend		Trade Port Noord
Taken	Bureaustudie	1864-A, d.d. 8-5-2007	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Green Port Lane
Taken	Veldonderzoek (2007) & archiefgegevens 2002 en 2006	1864-B, d.d. 4-9-2007	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Trade Port Noord, Zaarderheiken, Businesspark en Floriade
Faunaconsult	Veldonderzoek (2007)	Onbekend, d.d. 1-8-2007	vleermuizen	Trade Port Noord
Natuurbalans	Veldonderzoek (2010)	10-063, d.d. 2-5-2011	Flora en faunawet Tabel 2/3	Deelgebieden binnen en rondom Trade Port Noord
Oranjewoud	Voortoets en passende beoordeling	197197, d.d. 18 oktober 2011	milieucategorieën 3 en 4	Trade Port Noord
Oranjewoud	Besluit-MER	197197, d.d. 31 oktober 2011	-	Trade Port Noord
Meervelt	Activiteitenplan Ruimelijke Ontwikkelingen Klavertje 4	11-059.1, d.d. 27-1-2012	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
Arcadis	Memo onderbouwing selectie relevante bedrijven stikstofemissie	B02023.000281.0400, d.d. 14 juni 2012	-	Trade Port Noord
Oranjewoud	Natuurcompensatieplan	197197, d.d. 23-8-2012	-	Trade Port Noord
Meervelt	Veldonderzoek (2013) en activiteitenplan	13-029, d.d 26-11-2013	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenport Bikeway (excl. Trade Port Noord)
Econsultancy	Quickscan flora en fauna en aanvullend vissenonderzoek	14013008 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 29 april 2014, versie definitief D2	Flora en faunawet Tabel 2/3 met aanvullend onderzoek naar kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn	Gekkengraaf
Econsultancy	Mitigatieplan	14013008 VEN.TPN.ECO3, d.d. 2 mei 2014, versie definitief D1	kleine modderkruiper en das	Gekkengraaf
Econsultancy	Quickscan en aanvullend ecologisch veldonderzoek	13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 30 oktober 2014, versie definitief D3	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Klaver 6B1 en 6B2 en Railterminal
Econsultancy	Quickscan flora en fauna en aanvullend vissenonderzoek	14093715 VEN.TPN.ECO1_2, d.d. 19 september 2014, versie definitief D1	Flora en faunawet Tabel 2/3 met aanvullend onderzoek naar kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn	Trade Port Noord : Achterste Vinkenpeel
Econsultancy	Inrichting gebied voor de das	14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015	das	Trade Port Noord
Econsultancy	Integrale beoordeling ontwikkeling klaver 4, railterminal & windmolens	15063683 VEN.ARC.ECO1, d.d. in uitvoering	Flora- en faunawet Tabel 2/3	Trade Port Noord met verlenging buiten grenzen TPN langs spoorzone tussen Venlo en Horst
Monitoringsonderzoeken				
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2013) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d 28-11-2013	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2013)	geen projectnummer, d.d. 30 april 2014	Das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levendbarende hagedis en jeneverbes	Green Port Lane e.o.
Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2014) en verslaglegging	13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 15-10-2014	das, drijvende waterweegbree en kamsalamander	Trade Port Noord
Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Greenportlane (2014)	geen projectnummer, d.d. 5 februari 2015	Das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levendbarende hagedis en jeneverbes	Green Port Lane e.o.
Ontheffingen				
Ontheffing	***Verleend aan:***	***Geldigheid***	***Betrekking tot soorten***	***Betrekking tot gebied***
FF/75C/2006/454	Gemeente Venlo	16-1-2008 t/m 1 juni 2012	kerkuil en steenuil	Trade Port Noord, Zaarderheiken, Businesspark en Floriade
FF/75C/2009/0242	Provincie Limburg	7-12-2009 t/m 1-9-2014	jeneverbes, das, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en levendbarende hagedis	Green Port Lane
FF/75C/2012/269	Gemeente Venlo	26-6-2013 t/m 31-10-2017	das en drijvende waterweegbree	Trade Port Noord
FF/75C/2013/0421	Gemeente Venlo	7-6-2014 t/m 3-1-2018	drijvende waterweegbree, kamsalamander en levendbarende hagedis	Noordersloot en Greenport Bikeway (excl. Trade Port Noord)

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik planlocatie en omgeving

De planlocatie (± 39,5 ha) betreft Trade Port Noord; klaver 4, en is gelegen in de gemeente Venlo (zie figuur 1).

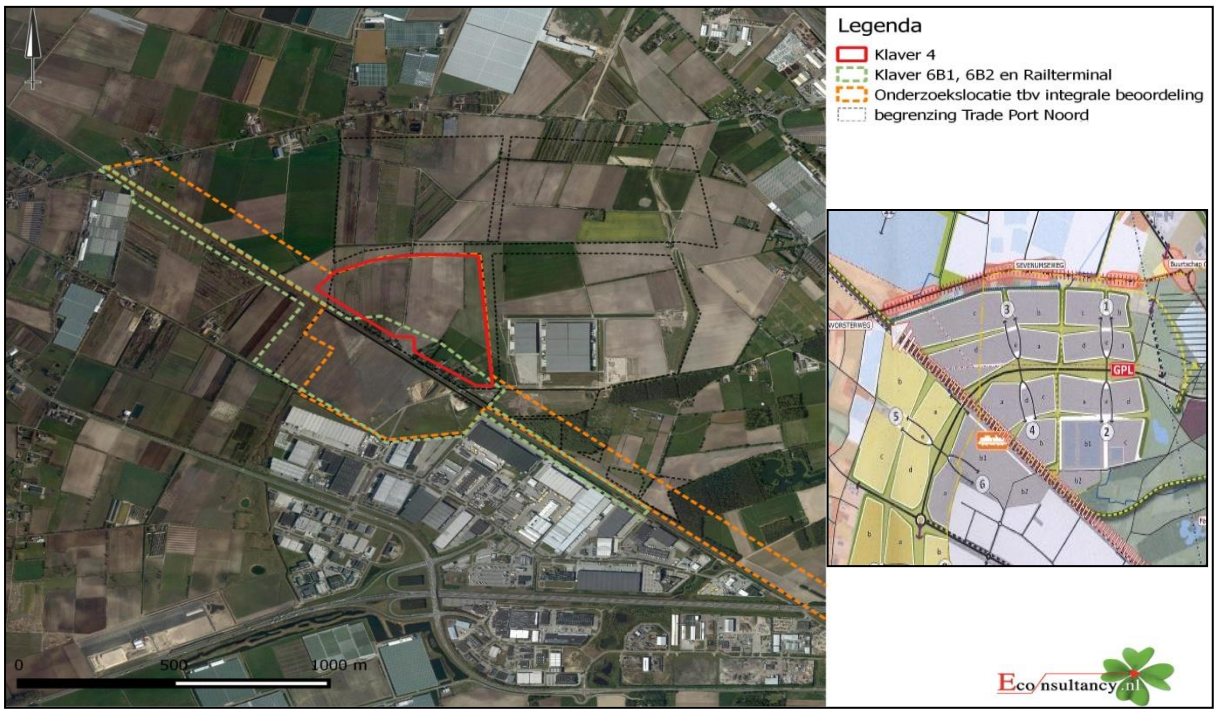

Figuur 1. Ligging van het te onderzoeken klaver 4.

De planlocatie betreft in de huidige situatie voornamelijk agrarisch bouwland met een klein oppervlakte aan bosschages met jonge opstand.

Ten zuiden van de planlocatie is het spoor en de spoorzone gelegen. De S1 zone (circa 50 meter ten noorden van het spoor) maakt geen deel uit van de planlocatie. Dit deel is reeds meegenomen in de quickscan en aanvullend ecologisch veldonderzoek voor klaver 6b1, 6b2 en de railterminal. Vanuit de ontheffingsvoorwaarden gesteld in de ontheffing FF/75C/2012/0269, d.d. 26 juni 2013 & herziene versie FF/75C/2012/0269A, d.d. 9 september 2014 dient ten oosten en ten zuiden van klaver 4 een functionele dassenzone aanwezig te zijn. Om aan de ontheffingsplichten te voldoen is een dassenin-richting voor Trade Port Noord recentelijk verzonden naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015).Ten noorden van de planlocatie is de Green Port Lane gelegen met aansluitend het te ontwikkelen klaver 3 deel van TPN.

De figuren 2 t/m 7 geven een impressie van de planlocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Zuidelijke grens klaver 4.

Figuur 3. Agrarisch bouwland klaver 4.

Figuur 4. Agrarisch bouwland klaver 4.

Figuur 5. Bosschages klaver 4.

Figuur 6. Bosschages klaver 4.

Figuur 7. Dassentunnel ten noordoosten van klaver 4.

2.2 Toekomstig gebruik van de planlocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens te starten met de uitgifte van de percelen ten behoeve van de realisatie van bedrijventerrein ter plaatse van het desbetreffende klaver. Vooralsnog is het voornemen op het westelijk deel milieucategorie 5.2 te voorzien en het oostelijk deel maximaal 4.2. Naar verwachting zal op het oostelijk deel 3.2 gerealiseerd worden. Ten behoeve van de realisatie van het bedrijventerrein zal het groen en de agrarische bouwlanden verdwijnen. In figuur 8 is een concept van de plantekening weergegeven.

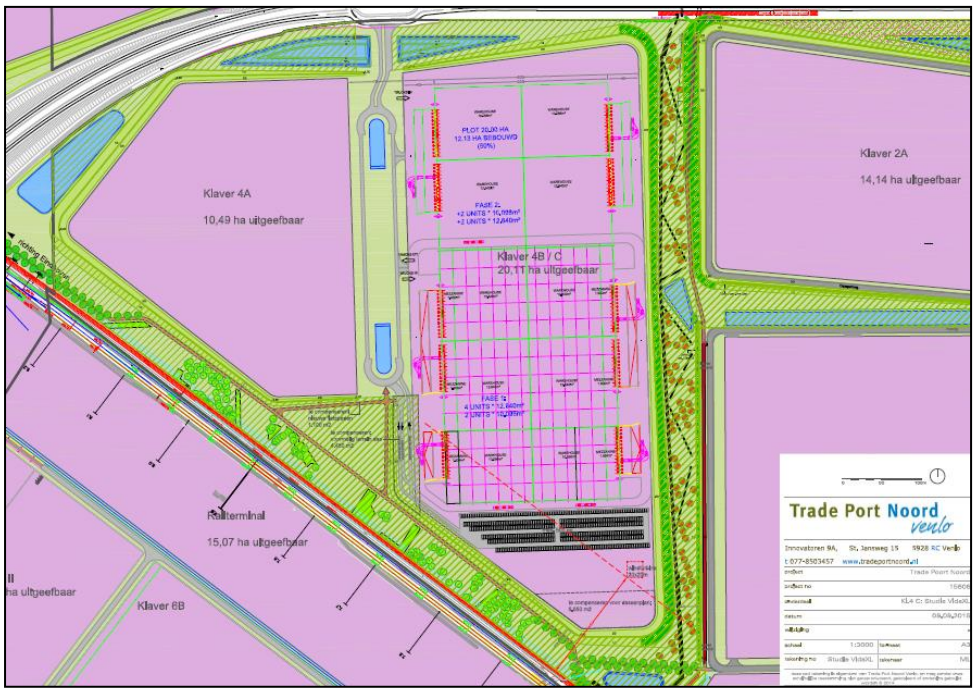

Figuur 8. Concept plantekening klaver 4.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de planlocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 8 september 2015. Tijdens dit veldbezoek is de gehele planlocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de planlocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Limburg geraadpleegd.

Het gebruik van openbare bronnen als waarneming.nl is voor zakelijke gebruikers niet toegestaan. Werknemers van een adviesbureau, ambtenaren, terreinbeheerders, ZZP-ers, stagiairs en onderzoekers vallen onder de definitie van zakelijk gebruikers.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de planlocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de planlocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitsel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de planlocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de planlocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de planlocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.1 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel II). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij…” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel II. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel III. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk strikt beschermd en qua bescher-mingregime te vergelijken met Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels vallen onder een aparte beschermingsgroep en zijn ingedeeld in een vijftal beschermingscategorieën (Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, 2009). Zie tabel IV voor een indeling van de bescherming van broedvogels.

Tabel IV. Beschermingscategorieën aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen.

Broedvogels		
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.		
Beschermingscategorie 1	nesten jaarrond beschermd, ook buiten broedseizoen	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld:steenuil).
Beschermingscategorie 2		Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
Beschermingscategorie 3		Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
Beschermingscategorie 4		Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Beschermingscategorie 5	Nesten jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Overige broedvogels (“algemeen” voorkomende broedvogels)	Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd; enkel binnen broedseizoen.	Vogels die elk broedseizoen een nieuw nest maken of in staat zijn een nieuw nest te maken. De vogelnesten voor eenmalig gebruik.

Vleermuizen
Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Algemene Zorgplicht
De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel V. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.2 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebieden)
De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn

beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) of door de Provincie.

Natuurbeschermingswet 1998 (Beschermde Natuurmonumenten)
Beschermde Natuurmonumenten zijn gelegen buiten de Natura 2000-gebieden. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten opgeheven en gewijzigd in Beschermde Natuurmonumenten en zijn (delen van) Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000- gebieden komen te vervallen. Het beschermingsregime voor Beschermde Natuurmonumenten betreft het verbod om zonder vergunning handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument, zoals natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis ervan. Ontwikkelingen zijn wel mogelijk als door het Ministerie of de Provincie een vergunning is verleend.

Nationaal Natuurnetwerk Nederland
Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) en verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingszones. Ecologische verbindingszones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor het Natuurnetwerk Nederland. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. De planologische begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

Provinciale Groene Natuurzones Limburg
In het provinciaal natuurbeleid (POL 2014) zijn drie groene natuurzones te onderscheiden, de goudgroene-, zilvergroene- en bronsgroene natuurzones. De goudgroene natuurzones betreffen de parels onder de Limburgse natuurgebieden, de zilvergroene zones is natuur met een minder hoge concentratie aan natuurwaarde. De bronsgroene zijn landschapszones die ten aanzien van natuur- en landschap de meest waardevolle cultuurlandschappen zijn waarbij natuur, landschap sterk gemengd met landbouw en andere functies voorkomen.

De goud- en zilvergroene natuurzone vormen de Ecologische Hoofdstructuur en hiervoor geldt het landelijk beschermingsregime van het nee, tenzij- principe. Ten aanzien van de bronsgroene natuurzones geldt het ja, tenzij-principe. De huidige wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet worden aangetast.
.

5 FLORA- EN FAUNAWET

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de planlocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nest jaarrond beschermd)

Gebouwgebonden broedvogels
De gehele planlocatie is onbebouwd waardoor er geen nestgelegenheid aanwezig is voor gebouwgebonden broedvogels als huismus en gierzwaluw. Uit het aanvullend ecologisch onderzoek ten zuiden van de planlocatie zijn wel territoria van de huismus vastgesteld (rapport 13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2). Voor het verwijderen van de huidige broedplaatsen van de huismussen ten zuiden van de planlocatie zal ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd; dit loopt via een separaat tracé. Daarbij zal de nestgelegenheid en het functioneel leefgebied duurzaam landschappelijk ingepast worden in de toekomstige situatie (S1-zone), waardoor de functionaliteit niet in het geding komt. De te verwijderen smalle stroken van (voormalige) siertuinen kunnen deel uitmaken van het functioneel leefgebied van de huismussen, echter betreft het een klein deel van het functioneel leefgebied en in de toekomstige situatie zal voldoende functioneel leefgebied aanwezig blijven.

Ten aanzien van verstoring door geluid is zeer weinig onderzoek met concrete meetbare waardes bekend. Voor vogels wordt in de literatuur uitgegaan van potentiële verstorende effecten van verkeersgeluid bij 42 dB(A) (bosvogels) en 47 dB(A) (vogelsoorten van open landschappen; graslandsoorten/weidevogels) (Reijnen & Foppen, 2006). Voor overige soorten waarvoor geen grenswaarde bekend is, geldt een grenswaarde van 40 dB(A). Serieuze afnames van vogeldichtheden treden pas op bij 60-70 dB(A) continu verkeersachtig geluid gemiddeld per etmaal (Reijnen & Foppen, 1991).

Het soort geluid dat een bedrijventerrein met zich meebrengt is te vergelijken met het continue geluid van een verkeersweg. Over de effecten op vogels van de verschillen in geluidskarakteristieken is weinig bekend. Er is weinig ervaring met het beredeneerd doortrekken van de verkeersstudies naar effecten van geluidsverstoring door industriële activiteiten. Voor industrielawaai zijn niet veel effectenstudies gedaan, maar in de praktijk mag de drempelwaarde gesteld worden op 50 dB(A) L24 (Sierdsema *et al.* 2014). Huismus is een typische stadsvogels en kan beter tegen geluid dan bosvogels en vogelsoorten van open landschappen.

Een indirect verstorend effect en daarmee overtreding van de Flora- en faunawet is te voorkomen door het geluid op de delen ten zuiden van de planlocatie niet boven de 50 dB(A) of de huidig aanwezige geluidswaarden te laten komen.

In de huidige situatie is de L24 61 dB(A) (Econsultancy, rapport 1730.001, d.d. 18 mei 2016). In de toekomstige situatie is de geluidswaarde planologisch vastgesteld op 64 dB(A). Dit betreft een overschreiding van 3 dB(A). Hiervoor zullen geluidsreducerende maatregelen voor getroffen worden in de vorm van een geluidswal of scherm om een indirect effect te voorkomen.

Steenuil & kerkuil
Voor steenuil en kerkuil is geen nestgelegenheid aanwezig binnen de planlocatie. Uit het aanvullend veldonderzoek uitgevoerd door Econsultancy in 2014 is gebleken dat er geen territoria van de steenuil of broedplaatsen van kerkuil aanwezig zijn in de directe nabijheid van de planlocatie (rapport 13113848_14043421 VEN.TPN.ECO1_2). De planlocatie zal geen deel uitmaken van het essentieel leefgebied van een in de omgeving verblijvende steenuil. Circa 500 meter ten zuidwesten van de planlocatie is een nestlocatie van de kerkuil bekend (bron: Faunaconsult, d.d. 30 april 2013).

De planlocatie kan deel uitmaken van het leefgebied van een in de omgeving verblijvende kerkuil. Kerkuilen gebruiken een radius van 500 tot 1500 meter rondom het nest als foerageergebied bij voldoende voedselaanbod. Goed foerageergebied is afhankelijk van het muizenaanbod (veld- en spitsmuizen). De kerkuil volgt tijdens het foerageren vaak lijnvormige landschapselementen met ruigtestroken en beplanting. Dit omdat juist veld- en spitsmuizen te vinden zijn langs de perceelranden, maar ook in wegbermen en omdat er uitkijkposten aanwezig zijn in de vorm van paaltjes.

De planlocatie zelf vormt slechts een klein oppervlak aan geschikt foerageergebied. Op de planlocatie betreffen de percelen voornamelijk grootschalige agrarische akkerlanden zonder veel ruigterijke randen. Ter plaatse van de verruigde delen op de planlocatie ontbreken uitkijkposten. Wel zijn er goede foerageermogelijkheden in de (voormalige) siertuinen.

Daarnaast blijft er in de nieuwe situatie tussen de 60 en 1.200 ha leefgebied over. De geschikte foerageermogelijkheden op de planlocatie zullen geen essentieel foerageergebied betreffen. Gezien de afstand, het resterende oppervlak foerageergebied en het minimale te verdwijnen oppervlak aan geschikt foerageergebied is een negatief effect op een in de omgeving verblijvende kerkuil uitgesloten. Daarnaast zal in de toekomstige situatie meer voedselaanbod voor de kerkuil aanwezig zijn door de realisatie van het dassenleefgebied ten zuiden en ten oosten van de planlocatie.

Overige jaarrond beschermde vogels
De bomen op de planlocatie en binnen de invloedssfeer zijn door Econsultancy in 2014 gecontroleerd op overige jaarrond beschermde nesten van soorten als sperwer, roek en havik; deze zijn niet aangetroffen. Hierbij is tevens gelet op sporen als ruiveren, braakballen en krijtsporen. Daarnaast zijn geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat de planlocatie een (belangrijke) functie heeft of kan hebben voor andere vogelsoorten, zoals sperwer, waarvan het nest jaarrond beschermd is.

Overtredingen ten aanzien van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd zijn niet aan de orde.

5.1.2 Broedvogels (beschermingscategorie 5)
In de te verwijderen bomen op de planlocatie zijn geen geschikte nestplaatsen voor soorten die vallen onder beschermingscategorie 5, zoals koolmees, pimpelmees, boomkruiper en groene specht. Wel zijn er nesten van eksters waargenomen. Het gaat hierbij om een algemeen voorkomende soort, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid heeft. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soort op de planlocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

5.1.3 Overige broedvogels
Door de aanwezigheid van terrein met voedselrijke ruigtevegetatie en akkerland op de planlocatie zijn er geschikte nestlocaties aanwezig voor (algemene) grondbroeders als kievit, veldleeuwerik en mogelijk wulp. Daarnaast zijn in de bosschages en de (voormalige) siertuinen broedvogels te verwachten als bosrietzanger, roodborsttapuit, graspieper, grasmus, merel, winterkoning, roodborst en houtduif. Door de voorgenomen ingreep kan verstoring optreden te plaatse van nestgelegenheid van algemene broedvogels. In de directe omgeving zijn voldoende alternatieve nestlocaties aanwezig. Voor de broedvogelsoorten die op de planlocatie zijn te verwachten geldt dat, indien de werkzaamheden bui-

ten het broedseizoen worden uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden.
Tijdens de werkzaamheden, bij het plaatsen van zandhopen, kan de in de directe omgeving waargenomen oeverzwaluw zich hierin vestigen. Indien deze zich in een zandhoop vestigt kan verstoring plaatsvinden door bijvoorbeeld graafwerkzaamheden ter plaatse van de nestlocaties van de oeverzwaluw.

5.1.4 Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat binnen de planlocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is. Ten zuiden van de planlocatie, in de hagen nabij de huismus broedplaatsen, is dit wel te verwachten. De voorgenomen ingreep zal geen effect hebben op een aanwezige gemeenschappelijke slaapplaats.

5.2 Vleermuizen

Volgens de gegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huizinga *et al. 2011*) zijn binnen enkele kilometers van de onderzoeklocatie gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis, watervleermuis en verder ten oosten bosvleermuis waargenomen. Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.* 2010) is de planlocatie gelegen in een deel van Nederland waar de tevens de Brandt's vleermuis kan voorkomen.

De gehele planlocatie is onbebouwd. Daarnaast zijn er in de te verwijderen bomen geen holtes, spleten of loshangend schors aangetroffen die kunnen fungeren als verblijfplaats voor vleermuizen. Wel is er een verblijfplaats van gewone grootoorvleermuizen aanwezig in de bebouwing ten zuiden van de planlocatie. Het groen ten noorden van het spoor betreft een vliegroute voor gewone grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis. Voor de functies van vleermuizen ten zuiden van de planlocatie zal een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Dit loopt via een separaat tracé. In de toekomstige situatie dient de functionaliteit van vleermuizen niet in het geding komen. Een indirect verstorend effect door de ontwikkelingen van klaver 4 dient voorkomen te worden. Dit kan worden voorkomen door te zorgen dat de verlichting in de S1-zone niet toeneemt ten opzichte van d ehuidige situatie.

5.3 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten
De planlocatie vormt geschikt habitat voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol, vos, haas en konijn. Door de voorgenomen ingreep is verstoring van deze algemene soorten te verwachten. Voor algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor bij verstoring geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden.

Streng beschermde soorten
Volgens de verspreidingsgegevens van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg en de Zoogdiervereniging (Huizinga *et al.* 2010) zijn in de directe omgeving van de planlocatie de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen: das, bever, steenmarter en eekhoorn.

In de te verwijderen bomen kan een nest aanwezig zijn van eekhoorn. Kap van de bomen kan leiden tot verstoring van een vaste rust- en verblijfplaats van eekhoorn. De eekhoorn is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet.

De eekhoorn maakt jaarlijks op een ander plek een nest voor het grootbrengen van de jongen. De nesten zijn beschermd in de periode dat het nest gebruikt wordt voor de verzorging van de jongen. De voortplantingsperiode van de eekhoorn begint al in december. In maart en juli worden de jongen geboren die vervolgens 10 weken worden gezoogd. Aan het eind van de herfst worden een aantal winternesten gebouwd om de winter in door te brengen. Elk jaar worden ook de winternesten op een andere plek gebouwd. De winternesten zijn alleen beschermd als deze in gebruik zijn in de periode dat ze gebruikt worden voor de overwintering. In de winterperiode is de eekhoorn gevoelig voor verstoring vanwege het verlies van een veilige schuilplaats en het verlies van de wintervoorraad die verstopt is in de nabijheid van de winterverblijven.

Door te werken conform een goedgekeurde gedragscode en door het zorgvuldig handelen kan de gunstige staat van instandhouding van de eekhoorn gegarandeerd worden en wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Om te voorkomen dat er toch door eekhoorn in gebruik zijnde nesten worden beschadigd of verwijderd, wordt geadviseerd de bomen in de periode van eind september tot half november te kappen. Dit betreft de periode tussen de voortplantingsperiode en de winterperiode.

Indien de kap van bomen met eekhoornnesten niet binnen de aanbevolen periode kan worden uitgevoerd is kap gedurende de voortplantingsperiode en buiten de winterperiode (mei-eind september) een mogelijkheid, mits het een niet in gebruik zijnd nest betreft. Een ter zake kundige dient een controle uit te voeren om te bepalen of het een in gebruik zijnd nest betreft. Kap gedurende de winterperiode behoort niet tot de mogelijkheden, omdat bij winternesten moeilijk is vast te stellen of deze in gebruik zijn.

De planlocatie vormt geschikt leefgebied voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Er zijn geen sporen, zoals uitwerpselen, prenten of prooiresten aangetroffen die duiden op het gebruik van de planlocatie door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Mede gelet op het ontbreken hiervan kan worden gesteld dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben ten aanzien van de steenmarter.

De das komt voor in de omgeving van de planlocatie. De planlocatie betreft uitloopgebied voor de das. In figuur 9 is een overzicht weergegeven met de archiefgegevens en de onderzoeksresultaten van de monitoring van de das in 2013 en 2014 (Econsultancy, 13053334 VEN.TPN.ECO4_Onderdeel 7). Tijdens de veldbezoeken (augustus 2013-september 2015) ten behoeve van de monitoring in zijn slechts eenmalig prenten van de das aangetroffen ter plaatse van de planlocatie op 21 februari 2014. Deze prenten kunnen geïnterpreteerd worden als een zwervend individu.

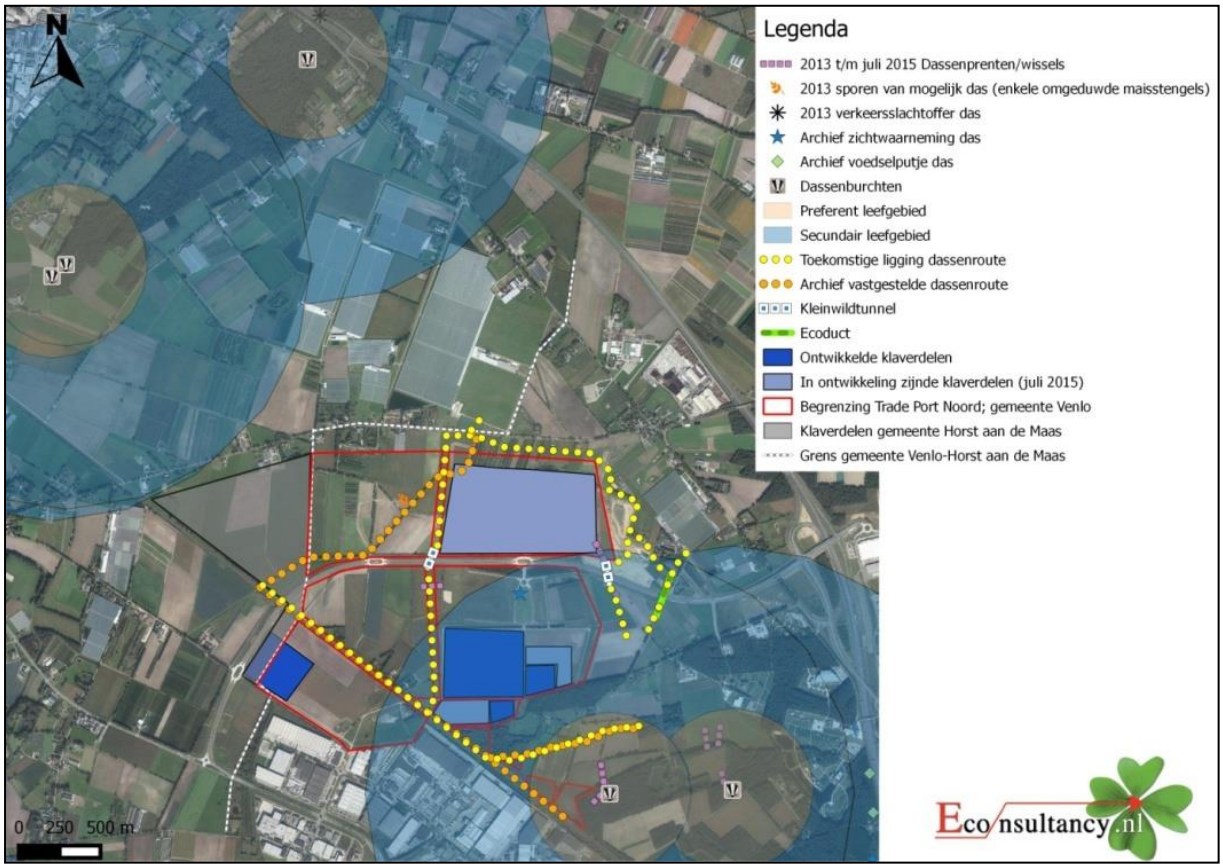

Figuur 9. Bekende waarnemingen dassenburchten en dassensporen.

Vanuit de ontheffingsvoorwaarden gesteld in de ontheffing FF/75C/2012/0269, d.d. 26 juni 2013 & herziene versie FF/75C/2012/0269A, d.d. 9 september 2014 dient ten oosten en ten zuiden van klaver 4 een functionele dassenzone aanwezig te zijn. Om aan de ontheffingsplichten te voldoen is een dasseninrichting voor Trade Port Noord recentelijk verzonden naar Ministerie (14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015). Voor de das loopt een separaat tracé en maakt hierdoor geen deel uit van onderhavige toetsing.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren, zoals de bever, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en het ontbreken van gebruiksindicatoren kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen
Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Binnen de planlocatie zelf is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig, zoals de levendbarende hagedis of hazelworm. Een negatief effect ten aanzien van reptielen door de ontwikkelingen ter plaatse van klaver 4 is uit te sluiten.

Amfibieën
Volgens de gegevens van RAVON tijdschrift 51 en het Natuurhistorisch Genootschap Limburg (Van Buggenum *et al.* 2008), zijn in de directe omgeving van de planlocatie de volgende streng beschermde soorten waargenomen: Alpenwatersalamander, poelkikker en de kamsalamander.

Uit de uitgevoerde inventarisaties in 2014 blijkt dat de Noordersloot, ten zuiden van de planlocatie, een voortplantingswater betreft van de kamsalamander. Poelkikker en Alpenwatersalamander zijn niet aangetroffen tijdens de onderzoeken. De kamsalamander is aangetroffen onder de Green Port Lane. De delen rondom de voortplantingsplaats, circa 400 meter, kunnen deel uitmaken van het landhabitat van de kamsalamander, zie figuur 10. De randen van de Noordersloot voldoen plaatselijk als winterhabitat voor de kamsalamander, met name ter hoogte van het viaduct van de Green Port Lane waar boomstronken neergelegd zijn en struweel is aangeplant. De aanwezige (voormalige) tuinen vormen eveneens geschikt landhabitat voor de kamsalamander. Met name de zuidelijke strook in de S1-zone van de tuinen wordt geschikt geacht wegens de schuilmogelijkheden in de vorm van blader/composthopen en rommelhoekjes. Doordat langs de Noordersloot boomstronken aanwezig zijn en de zuidelijke delen van de (voormalige) siertuin aan de Heierhoevenweg 24 in de S1-zone veel geschikter is met betrekking tot landhabitat, tezamen met de ligging ten opzichte van de locatie waar de waarnemingen zijn gedaan, zullen de te verwijderen stroken van de (voormalige) siertuinen ten behoeve van Klaver 4 geen invloed hebben op de populatie van de kamsalamander. In de nieuwe situatie zullen ten zuiden van klaver 4 in de S1-zone poelen en een in de zomer droogvallende meanderende beek/wateren met natuurvriendelijke oevers gerealiseerd worden met rondom geschikt landhabitat.

Het noordelijk deel van de (voormalige) siertuin aan de Heierhoevenweg 24, dat valt binnen de actieradius van de kamsalamander, is niet geschikt als landhabitat. Het betreft een begraasde fruitboomweide met een schuur/stal en er ontbreken schuilmogelijkheden in de vorm van stronken en takkenrillen.

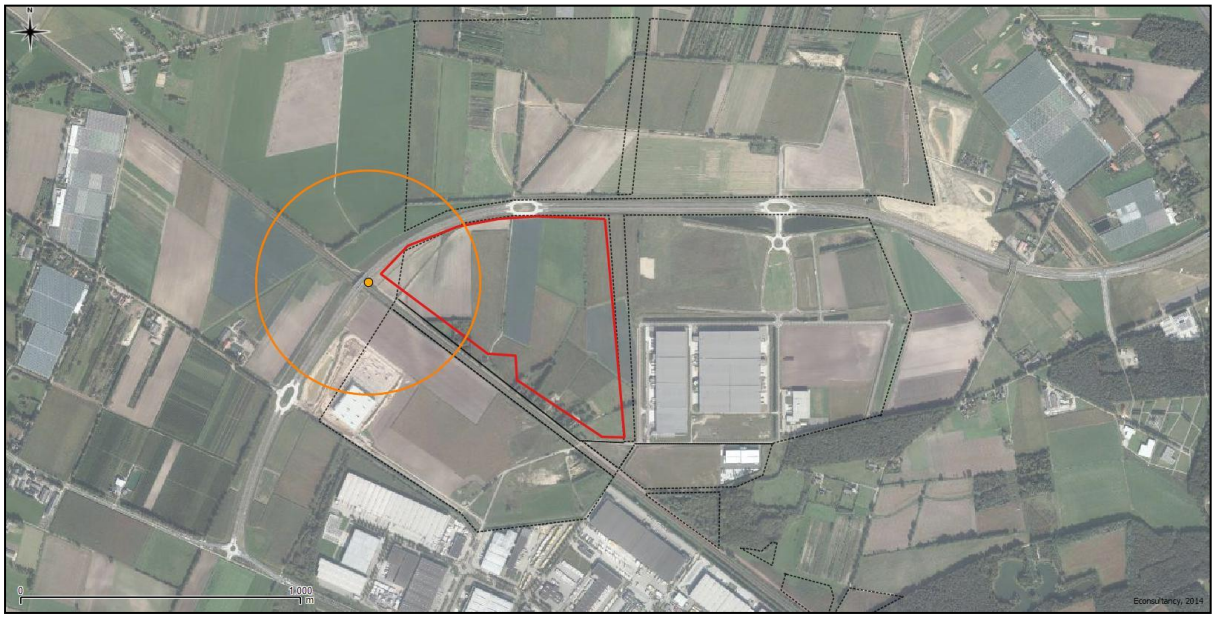

Figuur 10. Bekende waarnemingen kamsalamander (oranje stip) en 400 meter cirkel.

Ter plaatse van het aanwezige groen op de planlocatie kunnen daarnaast algemene amfibieënsoorten worden aangetroffen. Voor algemene soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor bij verstoring geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het

is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden.

Vissen
Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de planlocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

5.5 Ongewervelden

Libellen
Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen

Dagvlinders
Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Dit betekent dat zowel de rupsen, poppen als vlinders moeten kunnen overleven. Voor de vlinders geldt dat er een geschikte temperatuur en luchtvochtigheid aanwezig moeten zijn, wat wordt beïnvloed door aanwezigheid van vegetatie. Als voedsel dienen waardplanten voor de rupsen en nectarplanten voor de vlinders aanwezig te zijn. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Het is uitgesloten dat er binnen de planlocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige ongewervelden
Overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn niet op de planlocatie te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de planlocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de planlocatie.

5.6 Vaatplanten

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Op de agrarisch bouwlanden, het klein oppervlakte voedselrijk ruigteterrein en de (voormalige) siertuinen zijn streng beschermde plantensoorten niet te verwachten vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden.

6 GEBIEDSBESCHERMING

6.1 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000 en Beschermd Natuurmonument
De planlocatie is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000 of als Beschermd Natuurmonument. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, de Maasduinen, bevindt zich op circa 5,5 kilometer afstand ten noordoosten van de planlocatie. Op circa 8,5 km afstand ten westen is het Natura 2000-gebied de Deurnsche Peel en Mariapeel gelegen.

Voor zover nu te overzien ligt de realisatie van de bedrijven ter plaatse van klaver 4 binnen de invloedsfeer van de Natura 2000-gebieden de Maasduinen en de Deurnsche Peel en Mariapeel. Indien er een effect te verwachten valt dan zal dit een extern effect zijn.

De volgende onderzoeken/documentaties zijn bekend:
- Voortoets en passende beoordeling (Oranjewoud, projectnummer 197197, d.d. 18 oktober 2011); gebaseerd op wegverkeer en bedrijventerrein (milieucategorieën 3 en 4).
- Besluit- MER (Oranjewoud, projectnummer 197197, d.d. 31 oktober 2011).
- Memo onderbouwing selectie relevante bedrijven stikstofemissie Trade Port Noord (Arcadis, projectnummer B02012.000281.0400, d.d. 14 juni 2012).
- Natuurcompensatieplan (Oranjewoud, projectnummer 197197, d.d. 23 augustus 2012).

Uit de documentatie is op te maken dat de uitgevoerde toetsing betrekking heeft op de toename van verkeer en de ontwikkeling van bedrijven (milieucategorie 3 en 4). De milieucategorieën ter plaatse van klaver 4 zijn veranderd ten opzichte van de milieucategorieën in figuur 13. De categorie 5.2 is voorzien op het westelijk deel, niet meer op het oostelijk deel. Ter plaatse van het oostelijk deel zal maximaal 4.2 komen, maar waarschijnlijk 3.2.

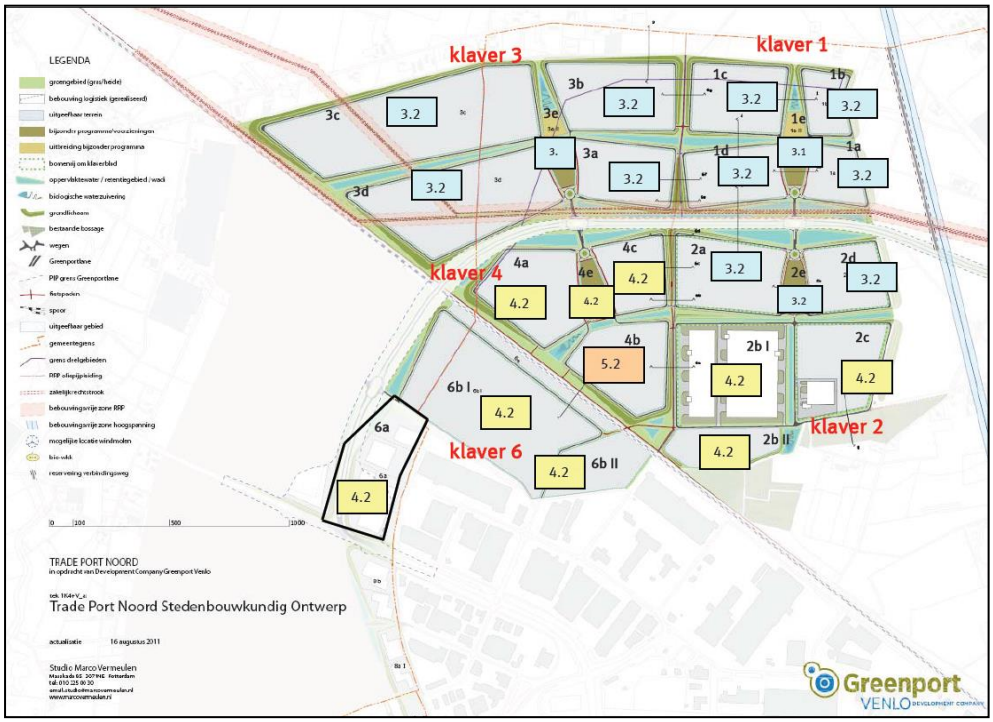

Figuur 13. Indeling milieucategorieën (bron: voortoets en passende beoordeling).

Doordat de milieucategorieën per klaverdeel zijn veranderd, en daardoor de afstand tot de Natura 2000-gebieden, zal vastgesteld moeten worden of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk maar tevens in combinatie met andere plannen als de toekomstige railterminal, windturbines en overige bedrijfsontwikkelingen, significante gevolgen kan hebben voor de aangewezen gebieden. Significante gevolgen bij Natura 2000-gebieden zijn gevolgen die in strijd zijn met de instandhoudingsdoelen van de gebieden.

Voor een dergelijk onderzoek kan in eerste instantie worden volstaan met een zogenaamde "oriënterende fase" waarbij stikstofberekeningen worden geïntegreerd. Uit het onderzoek zal moeten blijken welke van de onderstaande situaties aan de orde zijn:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist.

Natuurnetwerk Nederland
De planlocatie maakt geen deel uit van het Nationaal Natuurnetwerk. Het dichtstbijzijnde element dat behoort tot het Goud- of Zilvergroene Natuurzone is gelegen op 250 meter afstand ten zuiden van de planlocatie. In figuur 10 is de ligging van de planlocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk weergegeven.

Figuur 10. Globale ligging planlocatie (rood kader) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (bron: polviewer.nl).

De planlocatie zelf maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. De planlocatie ligt wel in de nabijheid van een gebied behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het betreft de oostelijk gelegen bosschages met de aangrenzende agrarische bouw- en graslanden. De realisatie van klaver 4 zal geen extern effect hebben op de beschermde gebieden, aangezien de planlocatie is gelegen buiten de invloedssfeer van het Nationaal Natuurnetwerk, namelijk op 250 meter.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Trade Port Noord een quickscan flora en fauna en een bomeninspectie uitgevoerd ter plaatse van Trade Port Noord Venlo; klaver 4 te Venlo in de gemeente Venlo.

De quickscan flora en fauna wordt uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de planlocatie en bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek heeft tot doel te onderzoeken in te schatten of er op de planlocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn beschermd, of deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

De initiatiefnemer is voornemens om te starten met de uitgifte van de percelen ten behoeve van de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein ter plaatse van klaver 4.

Samenvatting

Ter plaatse van klaver 4 zijn algemene broedvogels te verwachten. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, wordt een overtreding ten aanzien van de Flora- en faunawet voorkomen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Een indirect effect op de zuidelijk gelegen S1-zone zal worden voorkomen. De theoretische toename van 3 dB(A) zal door geluidsreducerende maatregelen als geluidswal of schermen voorkomen worden en de verlichting zal niet toenemen ten opzichte van huidig. Daarnaast is mogelijk een eekhoornnest aanwezig in het te verwijderen groen. Werken conform een goedgekeurde gedragscode en kappen tussen eind september en half november kan een negatief effect voorkomen. Voor de algemene amfibieën en zoogdieren geldt de algemene zorgplicht. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Indien noodzakelijk dient een op het land aanwezig dier zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de planlocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel VI. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Flora- en faunawet voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel VI. Overzicht geschiktheid planlocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Vervolgstappen	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	rekening houden met broedseizoen	nee	vrijblijvend wordt geadviseerd om bij de inrichting kruidenrijke (akker)landen in te passen ten behoeve van patrijs, veldleeuwerik en grutto
	jaarrond beschermd	ja	nee[1]	nee[1]	nee[1]	[1] toename van geluid op de delen ten zuiden van de planlocatie worden gereduceerd
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	nee[2]	nee[2]	nee[2]	[2] toename van geluid en verlichting op de delen ten zuiden van de planlocatie worden voorkomen
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	ja	nee[3]	nee[3]	nee[3]	[3] toename van geluid en verlichting op de delen ten zuiden van de planlocatie worden voorkomen
Grondgebonden zoogdieren	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
	streng beschermd	ja, das en eekhoorn	nee [4 5]	nee [4 5]	nee [4 5]	[4] voor de das is reeds verleende ontheffing binnen Trade Port Noord [5]voor eekhoorn geldt dat de bomen in de periode van eind september tot half november gekapt dienen te worden en gewerkt dient te worden conform een goedgekeurde gedragscode.
Amfibieën	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
	streng beschermd	nee	nee	nee	nee	-
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		**Gebied aanwezig**	**Ingreep verstorend**	**Vervolgstappen**	**Vergunning-plicht**	
Natura 2000		op minimaal 5,5 km afstand	mogelijk	nadere toetsing	mogelijk	Bevoegd gezag (provincie Limburg) dient uitsluitsel te geven over noodzaak tot nader onderzoek
Nationaal Natuurnetwerk		op minimaal 250 m afstand	nee	nee	nee	-

Conclusie
Bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Om een indirect effect op de zuidelijk gelegen S1-zone te voorkomen zullen geluidsreducerende maatregelen ingepast moeten worden om een toename van 3 dB(A) te voorkomen en mag de verlichting niet toenemen ten opzichte van huidig. Daarnaast dient gewerkt te worden conform een goedgekeurde gedragscode en de bomen te kappen tussen eind september en half november om een negatief effect op eekhoorn te voorkomen. Voor de algemene amfibieën en zoogdieren geldt de algemene zorgplicht.

Gezien de ligging van de planlocatie binnen de invloedssfeer van het Natura 2000-gebied wordt een vervolgonderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 geadviseerd. Vastgesteld moet worden of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk maar tevens in combinatie met andere plannen als de toekomstige railterminal, windturbines en overige bedrijfsontwikkelingen, significante gevolgen kan hebben voor de aangewezen gebieden.

LITERATUUR

Buggenum, H.J.M. van, R.P.G. Geraerds & A.J.W. Lenders (redactie), 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980 - 2008.Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Creemers, R.C.M. & van Delft, J.J.C.W. (RAVON)(redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden.

van Delft, J., A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON Tijdschrift 51, 15(5): 119-132.

Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.

Foppen, R., A. van Kleunen, W.B. Loos, J. Nienhuis. & H. Sierdsema, 2002. Broedvogels en de invloed van hoofdwegen, een nationaal perspectief. Onderzoeksrapport nr. 2002/08 SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Gezondheidsraad, 2000. Hinder van nachtelijk kunstlicht voor mens en natuur; Publicatienummer 2000/25, Den Haag.

Grontmij 2000. Verkennend onderzoek locatie geluidsporten. Opgesteld in opdracht van het Knooppunt Arnhem-Nijmegen.

van Harxen, R. & P. Stroeken 2011. De Steenuil. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.

Huizinga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen 2010, Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de peiode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J., 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Hustings F., van der Coelen J., van Noorden B., Schols R. & Voskamp P., 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Kleijn, D., 2008. Effecten van geluid op wilde soorten – implicaties voor soorten betrokken bij de aanwijzing van Natura 2000 gebieden. Alterra-rapport 1705. Alterra, Wageningen.

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits, & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport nr. 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Kurstjens, G., B. Peters & K. van Looy, 2010. De flora van het Maasdal. Ontwikkelingen van bijzondere soorten sinds de start van natuurontwikkeling vanaf 1994, Deelrapport 7. Kurstjens ecologisch adviesbureau, Beek-Ubbergen; Bureau Drift, Berg en Dal en INBO,Brussel

Limpens, H.J.G.A., Mostert, K. & Bongers, W. (eds.)., 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R., 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging VZZ.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! De Flora- en faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, Den Haag.

Molenaar, J.G., D.A. Donkers & R.J.H.G. Henkers, 1997. Wegverlichting en natuur, een literatuurstudie naar de werking en effecten van licht en verlichting op de natuur, Dienst Weg- en Waterbouwkunde, DWW-rapport W-DWW-97-057, Delft.

Odé, B., Beringen, R. & van der Slikke, W. 2009. Rapportage Bedreigde Soorten Project 2009. Floron, Leiden.

Reijnen, R. & Foppen, R.,2006. Impact of Road Traffic on Breeding Bird Populations.

Reijnen, R., Foppen, R., Meeuwsen, H., 1996. The effects of traffic on the density of breeding birds in Dutch agricultural grasslands; *Biological conservation*; 75; 255-260.

Reijnen, R., Foppen, R., 1991. Effect van wegen met autoverkeer op de dichtheden van broedvogels. IBN-rapport 91/1. DLO-instituut voor bos- en natuuronderzoek, Leersum.

Reijnen, R., Foppen, R., 1994. The effects of car traffic on breeding bird populations in woodland, Evidence of reduced habitat quality for willow warblers (Phylloscopus trochilus) breeding close to a highway. *The journal of applied ecology* 31(1): 85-94.

Rich, C. & T. Longcore, 2006. Ecological consequences of artificial night lighting; editors; Island Press; p. 459.

Royal Haskoning, 2009. Effect onderzoek ENECOGEN in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Sierdsema H., R. Foppen & A. van Kleunen, 2014. Inschatting verstorende invloed werkparken ADT op vogels. Sovon-rapport 2014/19. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen; p 7.

SOVON & CBS, 2005. Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

INTERNET

www.limburg.nl (EHS en beschermde gebieden in Limburg)
www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
www.vlinderstichting.nl (soortgegevens dagvlinders en libellen)
www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan
Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking
Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement
Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat
Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren
Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied
Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding
Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitattype als de omstandigheden waarin de soort of het habitattype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitattype.

Habitat
Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats
Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan
Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat
Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water**.** Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen
Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck
Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing
De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats
Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie
Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst
Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect
Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats
Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levencyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute
Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats
Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats
Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten
Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze
Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis
Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit
Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit
Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers
Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland
Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant
Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

Econsultancy.nl

Bijlage 7 Monitoringsonderzoeken van 2013 tot en met 2015 vanuit ontheffing FF/75C/2009/0242(A)

Monitoring flora en fauna Greenportlane 2013 – 2017

Resultaten van het eerste jaar (2013)

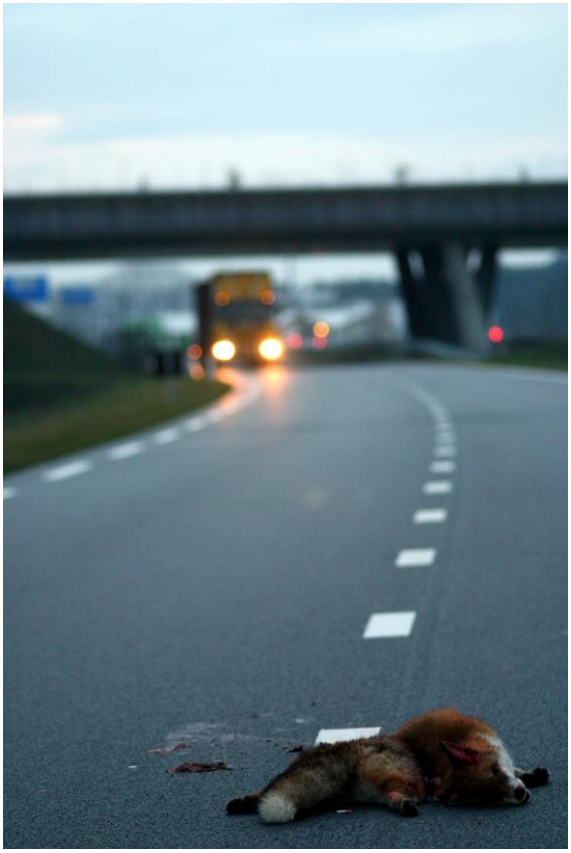

In opdracht van:
De Provincie Limburg

30 april 2014

Hans Hovens, Paul op het Veld, Roy Janssen, Ruud Snijders, Toon Rijkers, Grietje Hovens en Sjoerd van Eijk

Faunaconsult
Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
Tel: 077-4642999
www.faunaconsult.nl

Inhoud

1 Inleiding 2
2 Werkwijze 3
2.1 Beschrijving van de onderzoeksgebieden 3
2.2 Monitoring das 4
2.3 Monitoring ree 5
2.4 Monitoring vleermuizen 5
2.5 Monitoring uilen (kerkuil en steenuil) 6
2.6 Monitoring levendbarende hagedis 6
2.7 Monitoring jeneverbes 6
3 Resultaten 7
3.1 Resultaten onderzoek faunapassages 7
3.2 Resultaten dassenonderzoek 9
3.3 Resultaten reeënonderzoek 11
3.3 Resultaten reeënonderzoek 13
3.5 Resultaten onderzoek levendbarende hagedissen 14
3.6 Resultaten uilenonderzoek 14
3.7 Resultaten jeneverbessenonderzoek 16
3.8 Overige waarnemingen 16
4 Trends en eerste conclusies 17
Literatuur 19
Bijlagen 20

1 Inleiding

Onderzoeksvragen
De Provincie Limburg heeft in de periode 2012 - 2013 de Greenportlane (N295) laten aanleggen en heeft daartoe een ontheffing op de Flora- en faunawet gekregen ten aanzien van artikel 11 voor de soorten das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en levendbarende hagedis (FF/75C/2009/0242) en ten aanzien van artikel 8 voor de soort jeneverbes (FF/75C/2009/0242A). Conform deze ontheffingen dienen de effecten van de mitigerende en compenserende maatregelen te worden gemonitord. Omdat er wegens de aanleg van de Greenportlane delen van steenuilen- en kerkuilenhabitats zijn vernietigd en (ten zuiden van de A73 zijn) gecompenseerd dienen deze twee uilensoorten ook te worden gemonitord. Omdat het ree geldt als een gidssoort voor herstel van de verbindingen in de EHS (ecoduct en onderdoorgang naast het spoor) en omdat er ten aanzien van het ree ook aspecten van verkeersveiligheid zijn gemoeid, is het tenslotte ook wenselijk dat deze soort wordt gemonitord.

De Provincie Limburg heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven de bovenstaande soorten te monitoren in de periode 2013 – 2017. Dit rapport geeft de resultaten van het eerste jaar (2013) weer.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het onderzoeksgebied en wordt per soort beschreven hoe het monitoren is verricht. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten weer van het onderzoek naar respectievelijk faunapassages, dassen, reeën, vleermuizen, levendbarende hagedisssen, uilen en jeneverbessen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten geïnterpreteerd, waarbij wordt weergegeven in welke mate er mogelijk effecten zijn op populatieniveau en in welke mate de passages en andere mitigerende maatregelen voldoen. Tevens wordt voorgesteld op welke wijze negatieve effecten van de Greenportlane en andere ontwikkelingen zoveel mogelijk verder kunnen worden gemitigeerd (verzacht) of voorkomen.

2 Werkwijze

2.1 Beschrijving van de onderzoeksgebieden

Voor de verschillende soortgroepen zijn verschillende onderzoeksgebieden gehanteerd. Het onderzoeksgebied waarin het voorkomen van reeën, dassen en steenuilen werd gemonitord, wordt ruwweg begrensd door de Groote Molenbeek, de oost-westlijn van 384.000m (Amersfoortcoördinaten), de spoorlijn Nijmegen – Venlo en de A67. Dit gebied is rood omlijnd in figuur 1.

Het onderzoeksgebied waarin de vleermuizenmonitoring plaatsvond, bestaat uit het blauw omlijnde gebied in figuur 1, plus een aantal vleermuisverblijven binnen het rood omlijnde gebied, die eerder door Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie zijn gevonden. De twee door Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie (2008) genoemde winterverblijven van de grootoorvleermuis horen daar niet bij, omdat deze buiten de opdracht vallen.

Het voorkomen van levendbarende hagedissen is in kaart gebracht langs een 600 meter lang teltransect, langs de Noordersloot. De ligging van de aangeplante of ingezaaide jeneverbessen is weergegeven in bijlage 1.

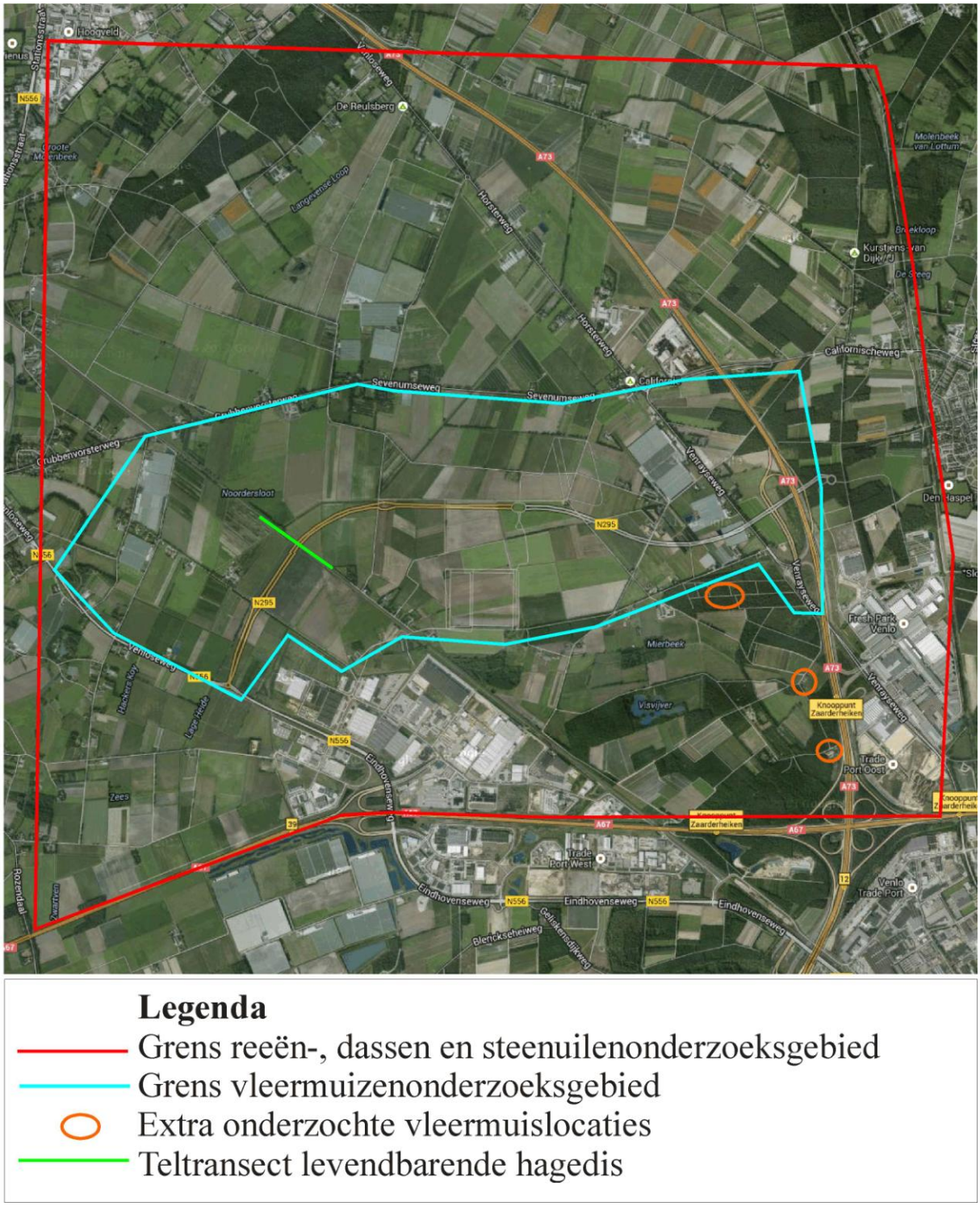

Figuur 1. Ligging van de verschillende onderzoeksgebieden.

2.2 Monitoring das

Het gebruik door dassen van alle voor de das aangelegde faunapassages is maandelijks middels sporenonderzoek in kaart gebracht. Indien er voldoende los zand aanwezig was, werd er geen sporenbed aangelegd. Indien dit niet het geval was, werd er een eenvoudig 'sporenbed' gemaakt. Hiertoe werd geen grond van elders aangevoerd, maar werd er in de aanwezige bodem geharkt, om zo weinig mogelijk vreemde geuren achter te laten. Overige waarnemingen werden eveneens genoteerd.

Elk seizoen (op de volgende data: 27 augustus, 25 juni, 24 juli en 3 december 2013), met uitzondering van de winter, werd het onderzoeksgebied afgezocht naar sporen, wissels, snuit- en mestputten van dassen. Daarnaast observeerde Hans Hovens op 26 november 2013 de burcht op de Reulsberg in de avondschemering gedurende 1 uur. Op 28 november 2013 observeerden Hans Hovens, Grietje Hovens en Paul op het Veld de grote burchten ten westen van de visvijver in de avondschemering.

2.3 Monitoring ree

Het gebruik door reeën van de ecopassage (naast het spoor) en het ecoduct werd tegelijk met het maandelijkse dassenonderzoek op deze locaties in kaart gebracht.

Elders (op ongewenste locaties) overstekende reeën en andere faunaslachtoffers op de Greenportlane en A73 werden in kaart gebracht door het opvragen van dood gevonden reeën bij WildBeheerEenheid (WBE) Meerlosebaan. Daarnaast leverde de Provincie Limburg (in de persoon van Leo Rutten) de aan hen geleverde gegevens betreffende aangetroffen kadavers op de Greenportlane (via het contract functioneel onderhoud openbare ruimte (CFOOR) 1137-2010 en de aangeleverde gegevens van de districten die de weginspectie uitvoeren). Navraag van verkeerslachtoffergegevens bij de dierenambulance leverde geen respons op.

Het voorkomen van vaste wissels werd elk seizoen in kaart gebracht. Tenslotte werd er op 13 februari en op 14 en 15 maart 2013 bij verse sneeuw langs het hele traject gespeurd naar sporen van overstekende reeën.

WBE Meerlose Baan, WBE Sevenum en WBE Horst leverden de geschatte voorjaarsstanden. WBE Meerlosebaan voerde hiertoe in maart 2013 een gebiedsdekkende reetelling uit gedurende drie avonden/ochtenden. WBE Meerlosebaan schatte de gegevens op basis van jaarrond bijgehouden reewaarnemingen. De door de WBE's verzamelde gegevens werden geleverd door A. Bouten (WBE Meerlosebaan), Piet Vullinghs (WBE Sevenum) en Huub Heyliggers (WBE Horst).

2.4 Monitoring vleermuizen

In 2013 is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen (winterverblijven, kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven, zwermplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden) in het onderzoeksgebied in kaart gebracht, door, conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus et al, 2013) 5 rondes onderzoek te verrichten, waarbij per ronde het volledige onderzoeksgebied werd onderzocht. Daarbij werd met behulp van heterodyne batdetecors het voorkomen van vleermuizen in kaart gebracht. Daarbij werd er telkens in blokken van 3 uur onderzoek gedaan, vanaf één uur voor zonsondergang of vanaf één uur voor zonsopgang. Van moeilijk herkenbare soorten werden op een time-expansion batrecorder/detector opnamen gemaakt, waarvan vervolgens op de computer het sonogram werd geanalyseerd. Tabel 1 geeft de inzet en temperaturen per onderzoeksdatum weer.

Tabel 1. Onderzoeksgegevens per ronde

datum (avond/ochtend)	Waarnemers	minimumtemperatuur	Weersomstandigheden
25 april 2013 avond	Hans Hovens, Grietje Hovens, Roy Janssen, Ruud Snijders	12˚C	droog, bewolkt, lichte wind
29 mei 2013 avond	Hans Hovens, Grietje Hovens, Jobert Rijsdijk, Ruud Snijders, Toon Rijkers en Paul op het Veld	15˚C	motregen, windstil
11 juli 2013 ochtend	Hans Hovens, Jobert Rijsdijk, Roy Janssen, Ruud Snijders en Paul op het Veld, Toon Rijkers	15˚C	droog, bewolkt, lichte wind
19 augustus 2013 avond	Hans Hovens, Grietje Hovens, Jobert Rijsdijk, Roy Janssen, Ruud Snijders en Paul op het Veld	15˚C	windstil en droog
9 september 2013 avond	Hans Hovens, Jobert Rijsdijk, Toon Rijkers, Roy Janssen, Grietje Hovens, Ruud Snijders en Paul op het Veld	14˚C	enkele korte regenbuien en lichte wind

2.5 Monitoring uilen (kerkuil en steenuil)

Tijdens het vleermuizenonderzoek werden alle waarnemingen van kerkuilen en steenuilen genoteerd. Doordat jonge uilen eind mei en begin juni zeer luidruchtig bedelen om voer, is het in die periode goed mogelijk nesten van uilen in kaart te brengen. Daarnaast werden omwonenden en eigenaren van geschikte nestlocaties (stallen, schuren, rommelige erven etc.) overdag geïnterviewd over het voorkomen van uilennesten. Indien dit uilennesten ‘opleverde’, dan werden deze geverifieerd.

2.6 Monitoring levendbarende hagedis

Elk seizoen met uitzondering van de winter werd het voorkomen van levendbarende hagedissen in de bermen aan weerszijden van de spoorlijn onderzocht. Hiertoe werd er op 2 zonnige dagen per seizoen langs twee vaste trajecten van elk driehonderd meter lengte gewandeld, waarbij er werd gespeurd naar zonnende dieren. Het gaat om de volgende dagen: 23 april, 28 mei, 25 juni, 24 juli, 27 augustus en 3 september. Op plekken waar de, voor hagedissen zo kenmerkende ritsels werden gehoord, werd langere tijd (circa 5 minuten) gewacht om te kijken of er een levendbarende hagedis tevoorschijn kwam.

Om er achter te komen of de levendbarende hagedissen daadwerkelijk gebruik maken van de ecologische zone onder het spoorviaduct, werden er in de ecozone twee sporenbedden van zilverzand aangelegd. Deze bedden werden met uitzondering van de wintermaanden maandelijks geïnspecteerd op sporen van de levendbarende hagedis. Daarnaast werden in de spoortunnel 15 stoeptegels neergelegd, die tijdens de inspecties eveneens werden geïnspecteerd.

2.7 Monitoring jeneverbes

Op 17 december werden per zaaibed het aantal en de hoogte van gekiemde jeneverbessen bepaald. Van de aangeplante jeneverbessen werd op dezelfde dag de status (dood/levend) en de hoogte bepaald.

3 Resultaten

3.1 Resultaten onderzoek faunapassages

Figuur 2 geeft de ligging van de onderzochte faunapassages weer.

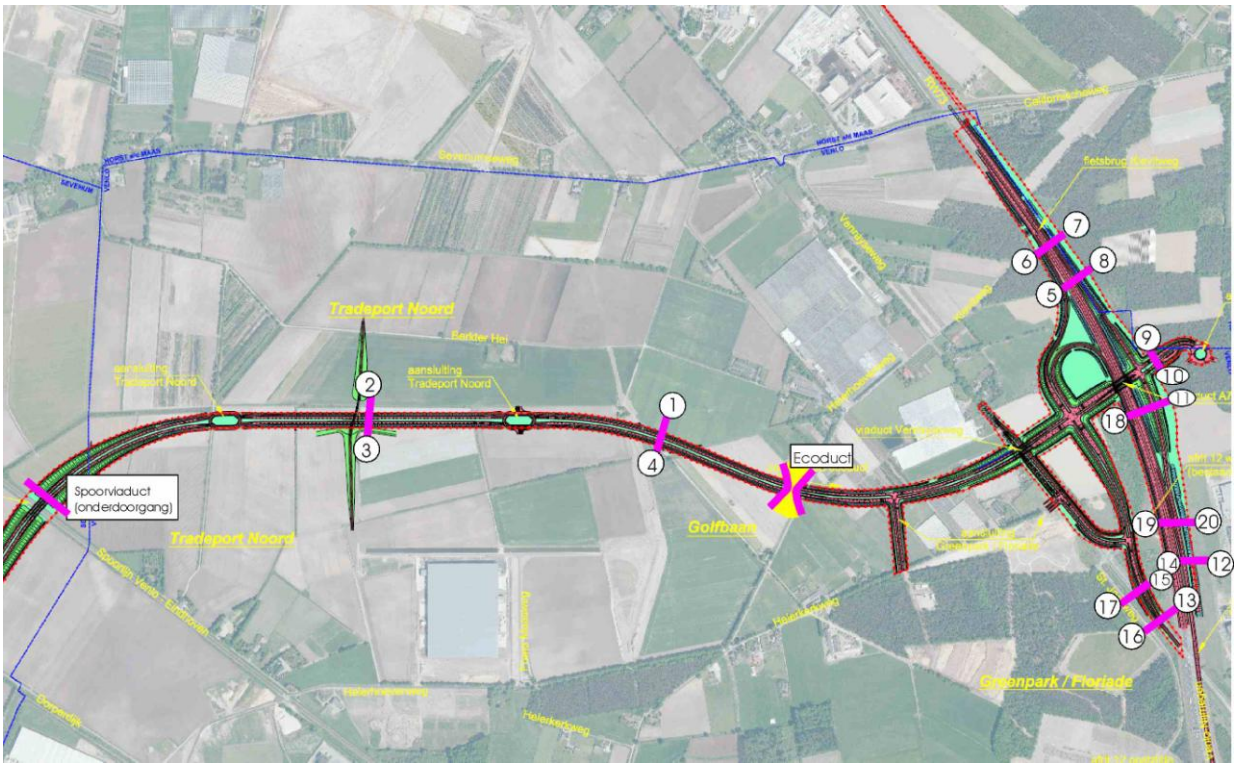

Figuur 2. De ligging van de maandelijks onderzochte faunapassages

Bijlage 1 geeft de maandelijkse bevindingen weer van het sporenonderzoek bij de verschillende faunapassages. Het zandbeddenonderzoek heeft beperkingen. Doordat de zandbedden voor de kleinere faunatunnels (de tunnels onder de A73) soms bevroren waren, of bedekt waren met bladeren, resulteerde niet elke betreding in een duidelijke pootafdruk. Ook doordat dieren soms over het zandbed heen stapten, leidden niet alle passages tot een afdruk. In de grotere passage 1/4 en op het ecoduct waren droogte van het zandbed soms een probleem; hierdoor waren de pootafdrukken niet altijd even duidelijk. Desondanks geeft het onderzoek met de zandbedden een goed beeld van de mate en aard waarin dassen deze gebruikten. Dassen laten doorgaans prenten achter die goed zijn af te lezen.

Bij tunnels 15/17 en 13/16 werden nooit prenten van zoogdieren aangetroffen en op 13 februari kon uit verse sneeuwsporen worden afgeleid dat een steenmarter/bunzing tussen beide tunnels over de aanwezige kleinwildrasters heen was geklommen om vervolgens de weg over te steken. Het lijkt er op dat tunnels 15/17 en 13/16 tijdens het onderzoek niet of nauwelijks zijn gebruikt door zoogdieren.

Van de A73 tunnels bleken tunnels 5/8 en 6/7 regelmatig door vossen te worden gebruikt. Vanwege de vaak aanwezige vossengeur (en de aangetroffen afgebeten kerkuilenveer voor tunnelingang 6) lijkt het erop dat vossen deze tunnels regelmatig gebruikten als dagverblijf. Bij de A73 tunnels werden geen dassensporen aangetroffen en de meeste lijken niet of nauwelijks te worden gebruikt. De rasters voor tunnelingangen 11, 12, 13, 14, 15 en 20 werden in november 2013 (op verzoek van Faunaconsult) op de tunnelingangen aangesloten.

Het ecoduct werd tijden het hele onderzoek goed gebruikt door meerdere konijnen en werd in de maanden april en mei tweemaal door een volwassen das en eenmaal door een juveniele das bezocht (zie figuur 3). Deze dassen bezochten de poelen op het ecoduct, om vervolgens weer terug te gaan via dezelfde zijde. Alleen in juli werd geconstateerd dat een das het ecoduct was overgestoken. Nadat (vanaf juli) de dassen kleinwildtunnel 1/4 eenmaal hadden ontdekt, werden er op het ecoduct geen dassenprenten meer aangetroffen en werd kleinwildtunnel 1/4 tot en met oktober door dassen gebruikt, met uitzondering van de maand augustus (mogelijk had dit te maken met het afgraven van de toplaag van de akker aan de noordzijde van kleinwildtunnel 1/4 in augustus). Bijzonder is de waarneming van pootafdrukken van een kleine vogel door de hele tunnel in december 2013. Ook muizen en bunzingen en/of steenmarters gebruikten kleinwildtunnel 1/4 regelmatig (zie figuur 4).

Kleinwildtunnel 2/3 was pas in oktober gereed, maar stond vanaf de oplevering permanent onder water. Ook op de zandbedden voor deze tunnel werden geen pootafdrukken aangetroffen.

Figuur 3. Dassen hebben het ecoduct een tijd lang bezocht

Figuur 4. Pootafdruk van een bunzing/steenmarter voor tunnelingang 1

3.2 Resultaten dassenonderzoek

In 2013 waren er vier of vijf dassenburchten in het onderzoeksgebied aanwezig (zie figuur 5):

- Eén burcht op het oostelijk deel van de Reulsberg die in 2013 steeds maar twee belopen pijpen had, maar in 2008 nog 9 goed belopen pijpen omvatte (Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, 2008);
- Eén burcht op het westelijk deel van de Reulsberg die in 2013 steeds een negental belopen pijpen had, en in 2010 nog maar uit een enkele, niet belopen pijp bestond (mond. med. Aegidia van Grinsven, Econsultancy);
- Eén burcht ten westen van de visvijver, die op 25 juni nog 15 pijpen omvatte, maar op 3 december was gegroeid tot 30 pijpen. In 2006, 2007 en 2008 was deze burcht nog niet aanwezig (Hovens en Hovens, 2006; Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, 2008);
- Eén (of twee vlak bij elkaar gelegen) burcht(en) ten oosten van de visvijver (met resp. 9 en 12 pijpen). Deze burcht(en) was/waren in de periode 2006 – 2008 niet continu bewoond en er was toen slechts sprake van maximaal 5 pijpen (Hovens en Hovens, 2006; Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, 2008).

De locaties van de burchten aan weerszijden van de visvijver zijn rood weergegeven in figuur 6, evenals enkele in december aangetroffen losse pijpen.

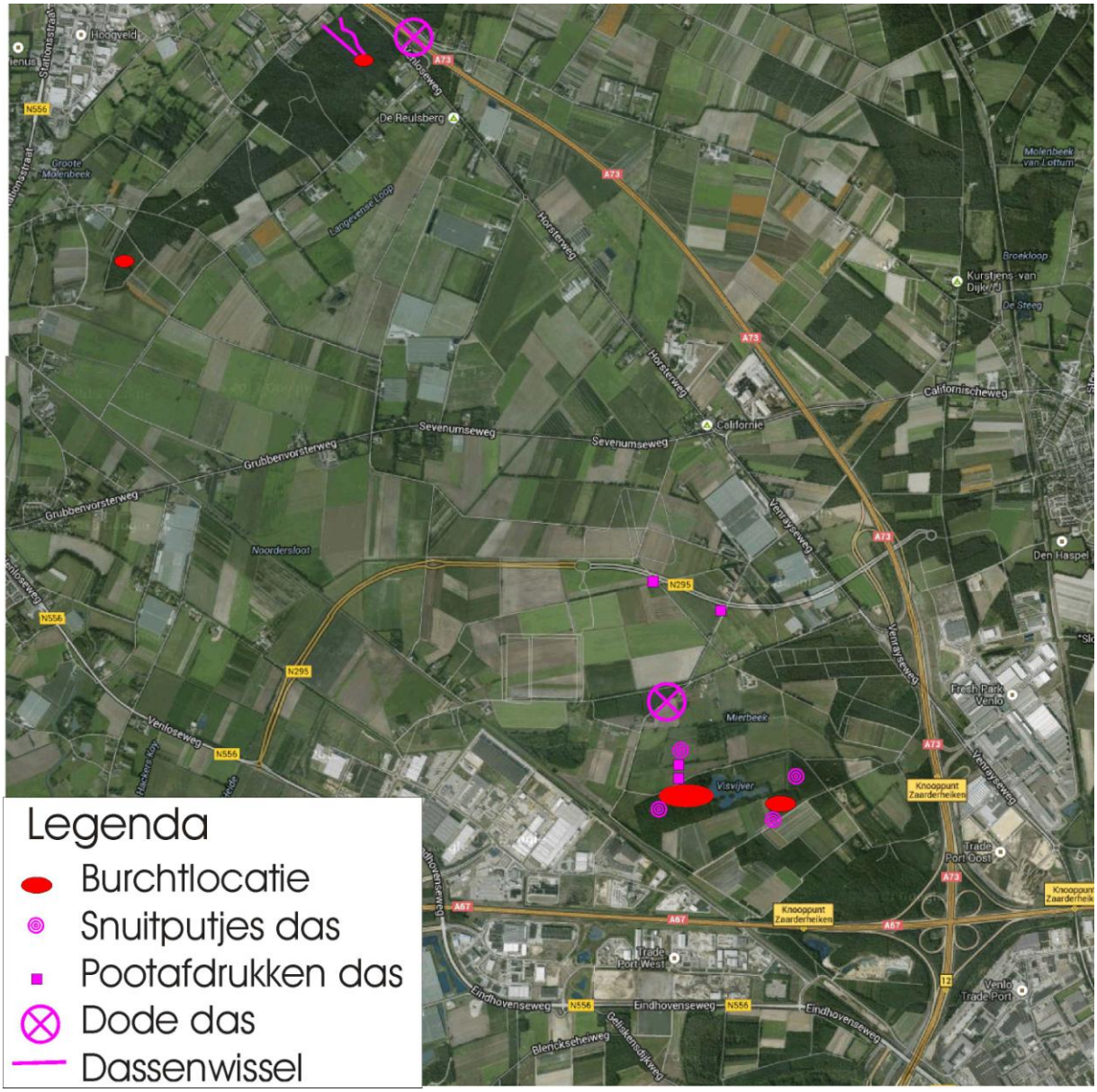

Figuur 5. Sporen en burchtlocaties van de das

Uit de gevonden wissels, sporen en snuitputten blijkt dat de bewoners van de zuidelijke burchten jaarrond in de nabij gelegen bospercelen foerageerden en in voorjaar en zomer ook in de akkers ten noordwesten en ten zuiden van de visvijver. Uit het feit dat dassen vanuit het zuiden tweemaal het ecoduct op liepen (één das op 23 april en twee dassen op 28 mei), en in juli, augustus en oktober meerdere malen faunapassage 1/4 gebruikten (zie bijlage 3), valt af te leiden dat de 'zuidelijke' dassen in de maanden april – september ook de akkers aan de noordzijde van de Greenportlane bezochten.

De wissels op de Reulsberg lopen alle vanuit de daar aanwezige dassenburcht richting het noorden. Dit bevestigt het vermoeden van Taken Landschapsarchitectuur en ecologie (2008), dat de bewoners van de oostelijke dassenburcht daar voornamelijk foerageren in het dal van de Groote Molenbeek.

Figuur 6. De hoofdburchten (rood weergegeven) en losse pijpen (blauwe stippen) nabij de visvijver

Op 14 augustus 2013 lag er een dode das naast de A73 ter hoogte van de Reulsberg (eigen waarneming Faunaconsult). Het lijkt er op dat deze das om de dassenrasters heen is gelopen en op de A73 is geraakt. Daarnaast vond Mart Claassens op 6 april 2013 een dode das langs de Heierkerkweg tussen nummers 13 en 15.

Tijdens de burchtobservaties in de avonden van 26 november en 28 november 2013 werden er geen dassen waargenomen. Dit is waarschijnlijk aan het jaargetijde te danken. Omdat Faunaconsult met deze waarnemingsmethode wel goede ervaringen in de zomer heeft, zal er in 2014 in de zomer in plaats van in het najaar worden geobserveerd bij de dassenburchten.

3.3 Resultaten reeënonderzoek

Figuur 7 geeft de grenzen van de WBE's weer binnen het onderzoeksgebied. Wegens de aanwezigheid van reewildkerende rasters langs de A73 en hoge rasters naast het veilingterrein, vindt er volgens A. Bouten (WBE Meerlosebaan) geen uitwisseling plaats tussen de reepopulaties ten westen en ten oosten van de A73. Omdat het doel van het onderzoek is te meten welke effecten de ontwikkelingen op en rond de Greenportlane hebben op reeën, is de reepopulatie ten oosten van de A73 niet beschouwd.

WBE Meerlosebaan telde in het voorjaar van 2013 slechts 1 ree in 'hun' deel van het onderzoeksgebied (ten westen van de A73). Op grond daarvan schatten zij de totale voorjaarsstand op 4 reeën. WBE Sevenum nam in het deel van het onderzoeksgebied dat binnen hun beheersgebied valt geen enkel ree waar en schatte de stand op nul. WBE Horst schatte het aantal reeën in het voorjaar van 2013 in 'hun' deel van het onderzoeksgebied (ten westen van de A73) op 8 bokken en 7 geiten. De voorjaarsstand van 2013 voor het hele onderzoeksgebied kan dus worden geschat op 19 reeën.

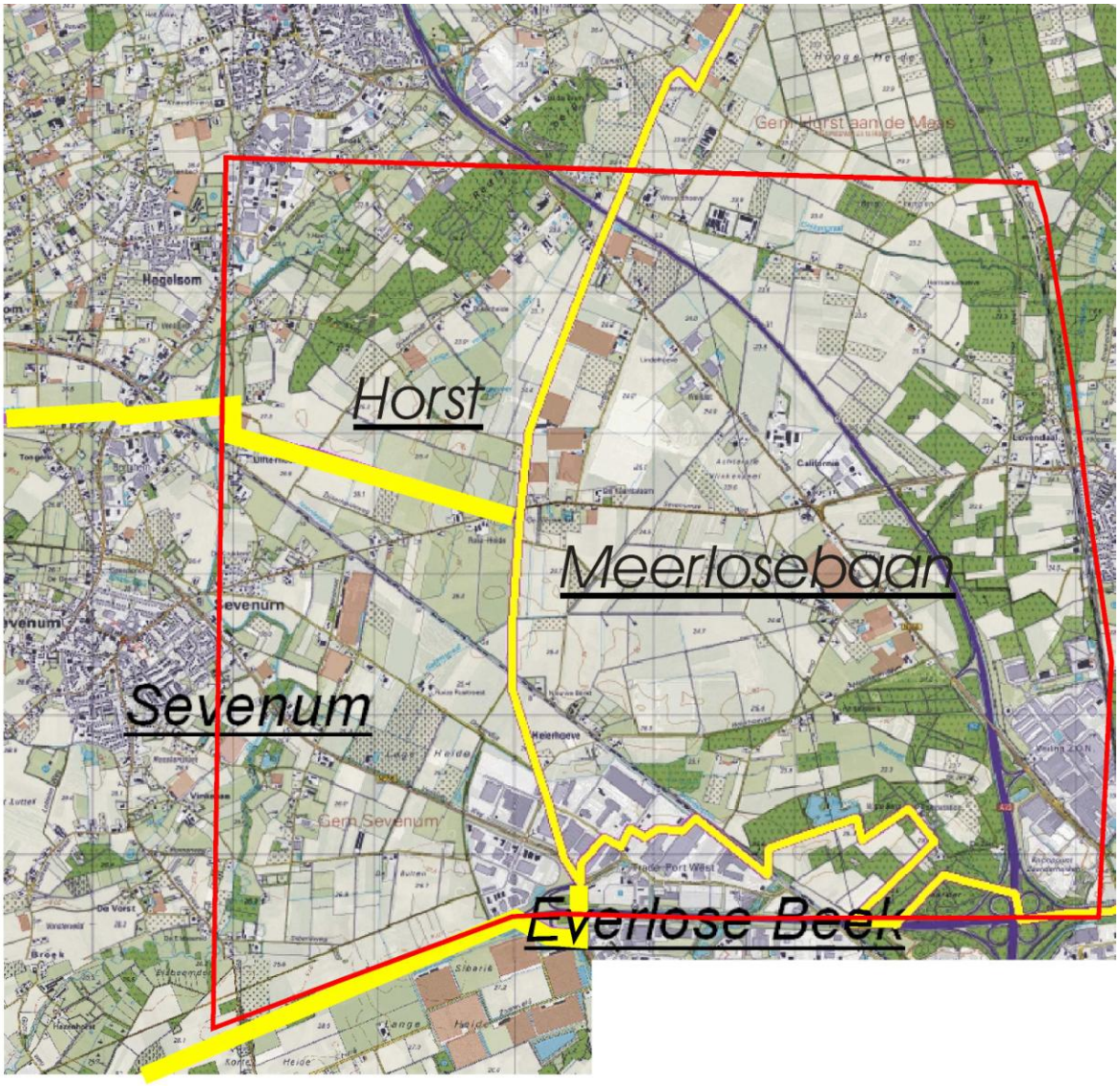

Figuur 7. WBE grenzen (gele lijnen) binnen het onderzoeksgebied (rood omlijnd)

Tijdens het sneeuwsporenonderzoek werden er nabij de Greenportlane geen reeënsporen gevonden en gedurende al het veldwerk werden door Faunaconsult geen reeën waargenomen. Op 17 december 2013 werden voor het eerst sporen van een volwassen ree binnen het kleinwildraster naast de Greenportlane waargenomen. Deze bevonden zich circa 1 meter ten noorden van het asfalt van de Greenportlane, even ten oosten van het spoorviaduct (zie figuur 8). Diezelfde dag werden eveneens pootafdrukken van 4 volwassen reeën en 1 juveniel ree onder het viaduct aangetroffen (zie bijlage 3).

Uit de aangeleverde verkeersslachtoffergegevens blijkt dat er geen verongelukte reeën op of naast de Greenportlane en de aangrenzende A73 zijn waargenomen. Wel werden enkele andere faunaverkeerslachtoffers waargenomen. Deze staan vermeld in bijlage 2.

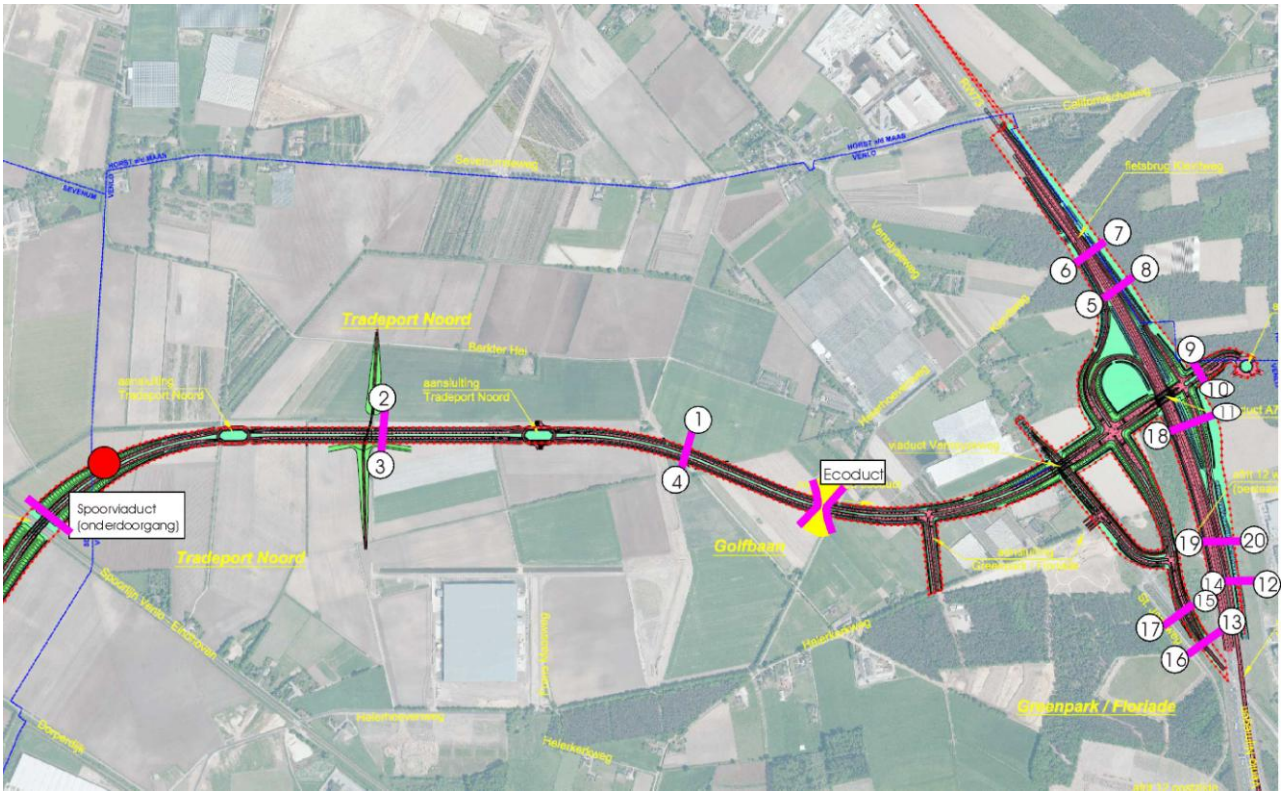

Figuur 8. Locatie van de op 17 december aangetroffen reesporen (rode stip).

3.3 Resultaten reeënonderzoek

Waargenomen soorten
Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, grootoorvleermuis.

Waargenomen vaste rust- en verblijfplaatsen
Van de gewone dwergvleermuis werden 6 zomerverblijven gevonden, waarvan er 1 tevens dienst deed als paarverblijf. Daarnaast werden nog 2 andere paarverblijven van de gewone dwergvleermuis gevonden en 8 vaste vliegroutes. Ook van de laatvlieger en van de grootoorvleermuis werden elk 1 vaste vliegroute gevonden. Zie figuur 9.

Bevindingen en aantalsschattingen
Naar schatting bevolkten 29 tot 40 gewone dwergvleermuizen het in figuur 9 roze omlijnde gebied. Verder werden gedurende het hele onderzoek (op 11 juli) slechts één grootoorvleermuis (vliegend langs de Dorperdijk) en één rosse vleermuis (vliegend langs de Grubbenvorsterweg) waargenomen. Gedurende het onderzoek werden op 4 verschillende plaatsen voorbijvliegende solitaire laatvliegers waargenomen, maar al deze waarnemingen waren te incidenteel om ze als vaste vliegroute aan te duiden. Slechts op één locatie was er sprake van een vaste vliegroute van de laatvlieger: langs de bosrand nabij de St. Annahoeve vlogen op 19 augustus 4 laatvliegers (naast verschillende gewone dwergvleermuizen). Gedurende het hele onderzoek werd er slechts eenmaal een ruige dwergvleermuis waargenomen. Dit dier vloog op 25 april in het bos ten zuidoosten van het feitelijke vleermuisonderzoeksgebied (hier werd gepost wegens de hier eerder door Taken Landschapsarchitectuur en ecologie gevangen grootoorvleermuizen). Alhoewel grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger tijdens het onderzoek zijn waargenomen, zijn er van deze soorten geen dagrustplaatsen bekend. Het geschatte aantal voor elk van deze vleermuissoorten komt daarmee op nul. De eerder door Taken Landschapsarchitectuur en ecologie gerapporteerde kolonie grootoorvleermuizen (buiten het plangebied in de kern van Sevenum) is niet onderzocht, maar zal in 2014 worden gemonitord. De vaste vliegroute van de grootoorvleermuis (4 dieren op 19 augustus en 1 dier op 1 juni, vliegend in zuidoostelijke richting) indiceert echter dat dit verblijf nog steeds bestaat.

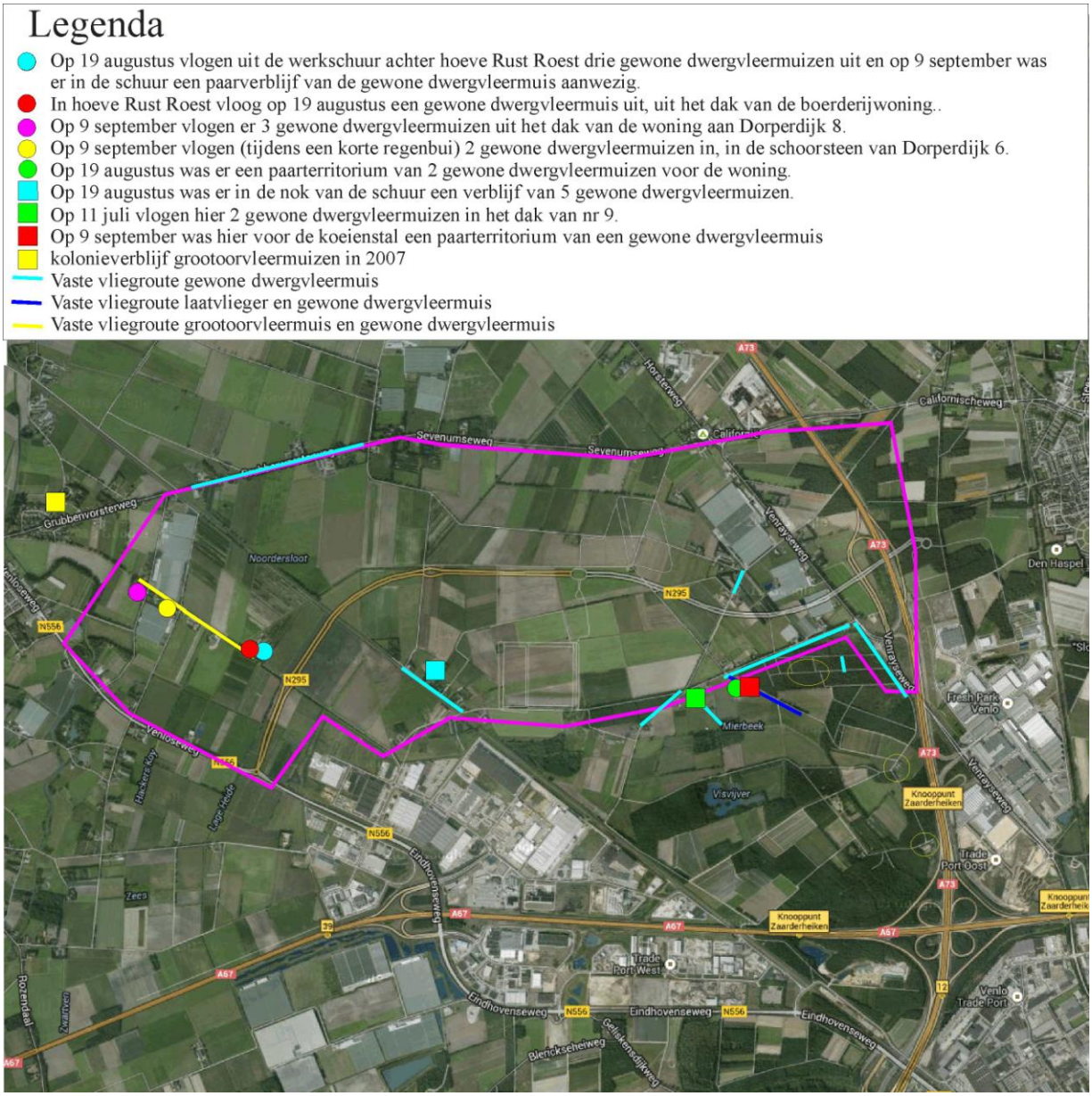

Figuur 9. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen

3.5 Resultaten onderzoek levendbarende hagedissen

Tijdens het onderzoek werd geen enkele levendbarende hagedis waargenomen; niet tijdens het tegelonderzoek en ook niet tijdens de trajecttellingen. Ook werden er geen sporen van hagedissen in de zandbedden naast de spoor aangetroffen.

3.6 Resultaten uilenonderzoek

De heer Rutten (bewoner Heijerhoeveweg 2) nam in 2012 een volwassen steenuil waar in de voormalige varkensstal achter zijn huis. In deze stal broedde in 2012 een steenuil. De heer Rutten vond dat jaar 2 dode steenuiljongen in de stal. In 2013 broedde er geen steenuil meer in de stal, maar nam hij wel nog regelmatig steenuilen rond zijn huis waar. Tijdens het vleermuizenonderzoek werden er geen (jonge) uilen bij deze locatie waargenomen.

In de zomer nam een werknemer van loonbedrijf Gebroeders van Enckevort (aan de Dorperdijk 20) een jonge steenuil waar op het erf. Het is onduidelijk waar deze vandaan is gekomen, maar in de nabij

gelegen houten schuur op de kruising Zeesweg/Dorperdijk hangt volgens eigenaar Jos Thielen een ‘uilenkast’. Bij deze schuur riep in de avond van 29 mei 2013 een volwassen steenuil, maar konden in de avond van 29 mei en ochtend van 11 juli geen bedelende steenuilen worden gehoord. Helaas was het niet mogelijk deze uilenkast te inspecteren omdat er tijdens de broedperiode geen contact met de eigenaar van de schuur kon worden gelegd.

Op 25 juni bleek er in een steenuilenkast op het erf van Heierkerkweg 9 een nest met steenuilen aanwezig te zijn. Deze uilenkast mocht van de eigenaar niet worden geïnspecteerd, maar de eigenaar zag er naar eigen zeggen regelmatig steenuilen. Tijdens het veldbezoek op 25 juni konden stommelende geluiden in de kast worden waargenomen en was er typische uilenpoep nabij de kast aanwezig. Op 19 augustus zei de eigenaar dat er twee jonge steenuilen in de kast waren groot gekomen.

De kerkuilenkasten in de veldschuur aan de Sevenumseweg en in de loods aan de Dorperdijk (achter hoeve ‘Rust Roest’) zijn door Faunaconsult geïnspecteerd, maar bleken in 2013 niet door kerkuilen te zijn gebruikt. Volgens Jan Gijsberts (roofvogel- en uilenringer) hebben er in 2013 in heel Noord-Limburg beduidend minder kerkuilen gebroed, waarschijnlijk als gevolg van de lang aanhoudende kou gedurende het voorjaar. Figuur 10 geeft de bevindingen van het uilenonderzoek weer.

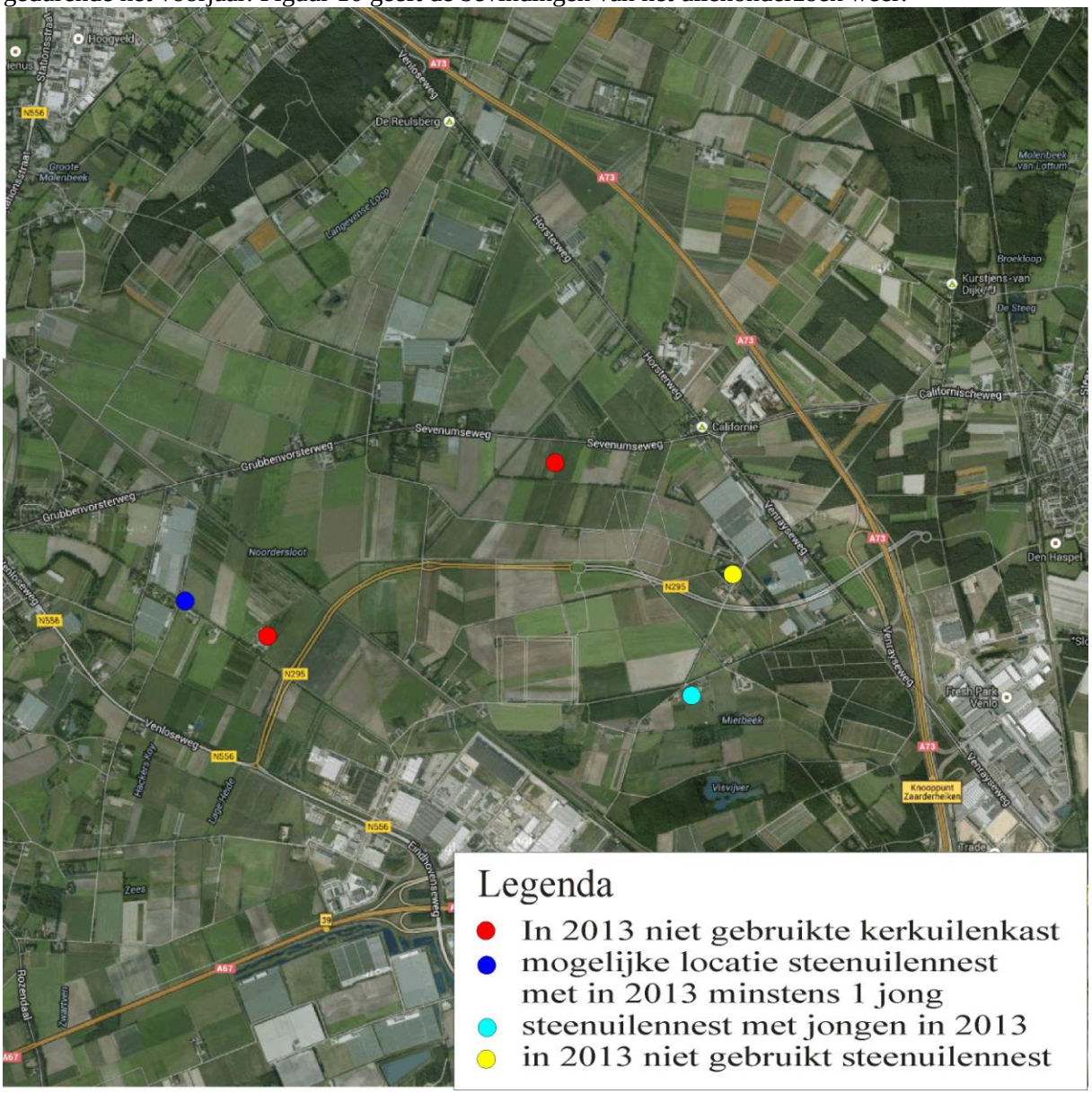

Figuur 10. Bevindingen uilenonderzoek

3.7 Resultaten jeneverbessenonderzoek

Bijlage 2 geeft de hoogtes weer van de aangeplante jeneverbessen. Op de locaties waar jeneverbessenzaad werd gezaaid werden geen kiemplanten gevonden.

3.8 Overige waarnemingen

Op 25 juni 2013 bemonsterden Bureau Meervelt en Faunaconsult de Noordersloot naast de ecopassage onder het spoorviaduct met een steeknet van 70 cm breed (zie foto rechtsonder op de voorzijde van dit rapport). Hierbij werden enkele larven en een vrouwtje van de kamsalamander waargenomen. Op 24 juli stond deze watergang droog en werden er op de bodem een dode groene kikkerlarve en een dode larve van de kamsalamander waargenomen.

4 Trends en eerste conclusies

Das
Het onderzoeksgebied omvat twee dassengebieden: een cluster burchten rond de visvijver in het zuiden en twee burchten in bosgebied de Reulsberg in het noorden. De dassenpopulatie op de Reulsberg heeft zich na 2010 grotendeels verplaatst in de westelijke richting; het aantal belopen pijpen op de oostelijke burcht is sinds 2008 gekrompen van negen naar twee, terwijl de westelijke burcht na 2010 is gegroeid van 1 niet belopen pijp naar negen belopen pijpen. De totale Reulsbergpopulatie bestaat, uitgaande van het aantal belopen pijpen en de hoeveelheid aangetroffen sporen, uit naar schatting 3 tot 8 dassen. Omdat deze dassen het merendeel van hun voedsel uit de bossen op de Reulsberg en het dal van de Groote Molenbeek halen, hebben de ontwikkelingen op Greenport waarschijnlijk weinig effect op deze populatie.

De dassenpopulatie in het zuiden is sinds 2008 fors gegroeid en bestaat nu naar schatting uit 10 tot 30 dassen. Deze foerageren in de zuidelijke bossen rond de burcht, de noordelijk daarvan gelegen akkers en in het voorjaar en ’s zomers ook af en toe in de akkers ten noorden van de Greenportlane. De laatstgenoemde akkers werden in de zomer mogelijk soms via het ecoduct bereikt (prenten op het ecoduct waren niet altijd goed zichtbaar in verband met de droogte), maar zeker een aantal keren via faunatunnel 1/4 (zie figuur 3).

Ree
In de bossen op de Reulsberg leeft een reeënpopulatie, met een (door WBE Horst) geschatte voorjaarsstand van 15 dieren. De (door WBE Meerlosebaan) geschatte voorjaarsstand in het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied bedraagt 4 dieren. Omdat de hoeveelheid bos in het noordelijk en zuidelijk del van het onderzoeksgebied vergelijkbaar is, lijkt het vreemd dat de noordelijke reeënpopulatie groter is dan de zuidelijke. Deels kan dit mogelijk worden verklaard uit het feit dat de bossen op het voormalige Floriadeterrein zijn uitgerasterd. Een goede verklaring voor dit verschil in aantallen is echter niet te geven. Zeer recent (17 december) lijken de reeën de onderdoorgang naast het spoor te hebben ontdekt. Op het ecoduct werden tot nog toe geen reeënsporen gevonden.

Vleermuizen
In het onderzochte gebied (roze omlijnd in figuur 9) is, in vergelijking met andere gebieden, relatief weinig vleermuizenactiviteit. Dit komt waarschijnlijk door het open karakter van het onderzoeksgebied. De meeste vaste vliegroutes zijn dan ook gevonden langs de bosranden en lanen op de grens met het onderzochte gebied. Naar schatting bevolkten 29 tot 40 gewone dwergvleermuizen het onderzochte gebied. In het onderzoeksgebied zijn van deze soort 9 dagverblijven gevonden; 6 zomerverblijven en 3 paarverblijven (waarbij 1 zomerverblijf tevens dienst deed als paarverblijf).

Overige waargenomen soorten zijn de rosse vleermuis, de laatvlieger, de ruige dwergvleermuis en de grootoorvleermuis. Van de laatstgenoemde soorten zijn binnen het onderzochte gebied echter geen dagverblijven gevonden. De aanwezigheid van de vaste vliegroute van de grootoorvleermuis in het westelijk deel van het onderzochte gebied (langs de Dorperdijk) indiceert dat het door Taken gevonden zomerverblijf ten noorden van de Grubbenvorsterweg (zie figuur 9) waarschijnlijk nog steeds bestaat. De zomereiken naast de Dorperdijk vervullen voor deze soort een belangrijke functie.

Levendbarende hagedis
Langs de spoorsloot en onder het viaduct werden geen levendbarende hagedissen waargenomen. Dit komt waarschijnlijk door het gebrek aan zonlicht op de bodems, als gevolg van de hoge vegetatie naast de sloot. Het zou voor de levendbarende hagedis waarschijnlijk gunstiger zijn als de slootbermen vaker werden gemaaid.

Uilen
In 2013 bevond er zich minstens 1 en waarschijnlijk 2 steenuilennesten in het onderzoeksgebied. Net als elders in Limburg was het broedsucces minimaal. Deels wordt dit door uilenkenners geweten aan het lang aanhoudende, koude voorjaar van 2013. Daarnaast is er in het onderzoeksgebied waarschijnlijk steeds minder geschikte steenuilenhabitat aanwezig, als gevolg van het afnemend aantal mensen (steenuilen zijn cultuurvolgers die bij voorkeur op begraasde weitjes jagen).

In 2013 broedden er geen kerkuilen in het onderzoeksgebied. Deels is dit vermoedelijk wederom te wijten aan het lang aanhoudende, koude voorjaar. Het aantal in 2013 uitgevlogen jonge kerkuilen in Limburg wordt door uilenringers op nul geschat. Daarnaast is het aantal geschikte nestlocaties in het onderzoeksgebied, door de sloop van boerderijen en stallen sinds 2008 teruggelopen (hiervoor is buiten het onderzoeksgebied gecompenseerd door kerkuilenkasten op te hangen).

Jeneverbessen
Uitgaande van de regelmatige afstanden tussen de geplante jeneverbesstruiken lijkt het erop dat het grootste deel (177 stuks) van de aangeplante jeneverbessen is aangeslagen. Het werkelijke aantal aangeplante jeneverbesstruiken is niet bekend, maar er zijn beduidend minder jeneverbessen aangeplant dan er op de beplantingslijst (dit waren er 717) staan gemeld. Het oorspronkelijk geplande, zuidelijke, plantvak is in zijn geheel niet met jeneverbes ingeplant (maar wel met andere soorten). Het is nog afwachten hoeveel van de gezaaide jeneverbeszaden zullen kiemen. In het 1e kwartaal van 2014 wordt de rest van de jeneverbesbeplanting aangebracht.

Kamsalamanders
De Noordersloot onder het viaduct van de Greenportlane (naast het spoor) blijkt in 2013 door de kamsalamander als voortplantingwater te zijn gebruikt. Elders in de Noordersloot was dit in 2007 ook al door Taken Landschapsarchitectuur & ecologie (2008) vastgesteld. De reden voor het plotselinge ‘opduiken’ van kamsalamanderlarven en een adult vrouwtje op de locatie onder het viaduct, is mogelijk de onlangs verdiepte waterbodem (in verband met de aanleg van de ecozone is de Noordersloot plaatselijk verdiept). Indien de komende jaren blijkt dat de Noordersloot op deze plaats jaarlijks droogvalt, is verdere uitdieping gewenst. Omdat sporadisch droogvallen van voortplantingswateren van amfibieën gewenst is (in verband met het laag houden van aantallen vis), dient vooralsnog geen actie op dit punt te worden genomen.

Literatuur

- Hovens, J.P.M. en G. Hovens. 2006. Flora- en faunaonderzoek voor de uitbreiding van bedrijventerrein Trade Port Noord, Park Zaarderheiken, Businesspark Venlo en Floriade (Gemeente Venlo). I.o.v. Gemeente Venlo. Faunaconsult. Belfeld.

- Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie. 2008. Ecologisch veldonderzoek Greenportlane Eindrapportage. Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, Roermond.

- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. 2013. Vleermuisprotocol 2013. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging.

Bijlagen

Bijlage 1. Resultaten jeneverbessenonderzoek
Bijlage 2. Faunaverkeerslachtofers
Bijlage 3. Resultaten onderzoek faunapassages
Bijlage 4. Toponiemenkaart

Bijlage 1. Resultaten jeneverbessenonderzoek

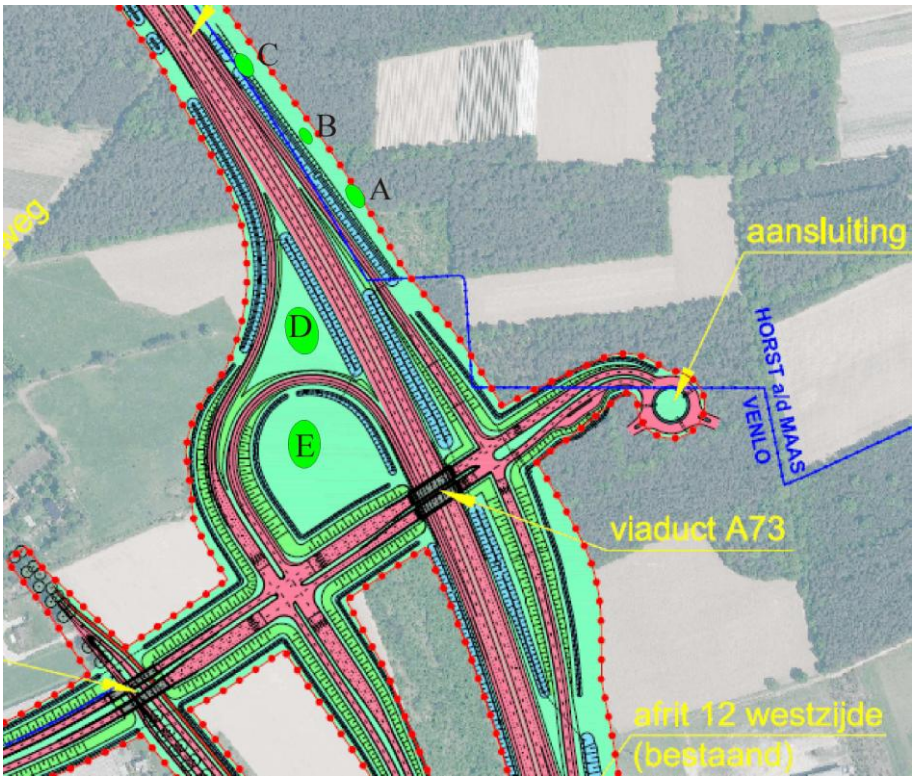

Hoogte jeneverbesstruiken (totaal 188 struiken) per locatie in centimeters

locatie A (10 struiken)

80	91	57	72	90	90	95	92	93
86								

locatie B (3 struiken, niet uitgerasterd)

84	80	93

locatie C (17 struiken)

107	76	123	94	94	120	115	98	80
63	95	98	88	120	72	93	91	

locatie D ('cirkelvormig') 87 struiken

69	40	92	69 (deels dood)	62	81	50	80	74
70	49	86	80	68	49	74	73	dood
57	dood	61	67	89	70	53	54	dood
66	102	108	36	44	77	49	80	70
58	83	60	56	68	86	71	93	83
40	95	64	70	88	96	90	94	76
98	77	41	67	59	dood	80	72	70
51	71	93	dood	104	71	100	70	84
48	80	69	86	97	67	83	73	75
79	70	84	85	97	77			

locatie E ('cirkelvormig') 71 struiken

58	53	dood	dood	79	89	40	74	111
57	71	49	dood	76	72	59	54	63
86	60	75	dood	63	120	72	64	76
67	43	100	80	84	65	103	64	65
83	96	79	54	93	68	73	83	66
66	60	104	7	70	63	48	55	82
80	119	63	74	56	61	53	83	60
36 (bijna dood)	68	90	96	55	71	53	90	

Bijlage 2. Faunaverkeerslachtofers

datum	soort	N295 hm	opmerking
10-1-2013	vos (rekel)	1.55	door Faunaconsult gevonden op noordelijke rijbaan
23-09-2013	konijn	1.50	door wegbeheerder gevonden
30-10-2013	haas	3.80	door Faunaconsult gevonden op noordelijke rijbaan

datum	soort	A73 hm	opmerking
02-04-2013	buizerd	48,1	vondst Faunaconsult op westelijke rijbaan

Bijlage 3. Resultaten onderzoek faunapassages

Tunnel 1/4

Links: Het zandbed voor tunnelingang 1 met vele sporen van kleine zoogdieren. Rechts: tunnelingang 4.

ingang	**1**		**4**		**hele tunnel door gegaan**
	inlopend	**uitlopend**	**inlopend**	**uitlopend**	
maand					
januari	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	hond (heen en weer)
maart	0	0	0	0	hond (heen en weer)
april	0	0	0	0	konijn en ongedetermineerde kleine en middelgrote zoogdieren
mei	0	0	0	0	meerdere passages steenmarter/bunzing
juni	0	0	0	0	steenmarter/bunzing, hond, vos + vele konijnen
juli	0	0	0	0	volwassen das heen en weer
augustus	0	0	0	0	steenmarter/bunzing, honderden muizen, meerdere passages das en konijn
september	0	0	0	0	das, vele middelgrote zoogdieren ongedetermineerd
oktober	0	0	1 das	1 das	Steenmarter/bunzing, konijn, muis
november	0	0	0	0	1 vos, vele konijn en muis, vele middelgrote zoogdieren ongedetermineerd
december	konijn, kat (uitwrps.)	0	0	0	1 vogel (grootte van mus), vele konijn, en vele middelgrote zoogdieren ongedetetermineerd

Tunnel 2/3

Tunnelingang 2

ingang	2		3		hele tunnel doorgegaan
	inlopend	uitlopend	inlopend	uitlopend	
maand					
januari	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0

Tunnel 5/8

Tunnelingangen 5 (links) en 8 (rechts)

tunnelingang	**5**			**8**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	geur vos	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	geur vos	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	vossenhaar	vos	vos	wissel
juni	0	0	0	0	0	geur vos
juli	0	0	geur vos	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	vos	0	0
november	0	0	geur vos	0	vos	0
december	0	vos	geur vos	0	vos	0

Tunnel 6/7

Tunnelingangen 6 (links) en 7 (rechts)

tunnelingang	**6**			**7**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	vos (geur)	vos	0	vos (geur)
februari	0	0	0	vos	0	vos (geur)
maart	0	0	0	0	0	
april	0	0	0	0	0	
mei	0	0	wissel en haar vos	vos	0	wissel en veel haren vos
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	geur vos + afgebeten kerkuilenveer	0	0	0
augustus	0	0	wissel	0	0	wissel
september	0	0			0	0
oktober	0	0			0	0
november	0	0			0	0
december	0	0	vos (geur)	vos	0	0

Tunnel 9/10

Tunnelingangen 9 (links) en 10 (rechts)

tunnelingang	9			10		
	inlopend	uitlopend	overig	inlopend	uitlopend	overig
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0	0

Tunnel 11/18

Tunnelingangen 11 (links) en 18 (rechts)

tunnelingang	**11**			**18**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	zoogdier
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	geur vos
december	0	0	0	0	0	0

Tunnel 12/14

Tunnelingangen 12 (links) en 14 (rechts)

tunnelingang	**12**			**14**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	steenmarter/bunzing	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	konijn	0	middelgroot zoogdier	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	steenmarter/bunzing	0	0	0	0	0
december	steenmarter/bunzing	0	0	0	0	0

Tunnel 13/16

Tunnelingangen 13 (links) en 16 (rechts)

tunnelingang	13			16		
	inlopend	uitlopend	overig	inlopend	uitlopend	overig
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0	0

Tunnel 15/17

Tunnelingangen 15 (links) en 17 (rechts)

tunnelingang	15			17		
	inlopend	uitlopend	overig	inlopend	uitlopend	overig
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0	0

Tunnel 19/20

Tunnelingangen 19 (links) en 20 (rechts)

tunnelingang	19			20		
	inlopend	uitlopend	overig	inlopend	uitlopend	overig
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0	0

Ecoduct

Ook crossmotors maken dankbaar gebruik van het ecoduct

	noord	**midden**	**zuid**	**hele ecoduct over**	**opmerkingen**
				gegaan	
maand					
januari	0	0	0	4 konijnen heen en terug	0
februari	0	0	0	konijn en muis (sneeuwspoor)	0
maart	0	0	0	konijn (sneeuwspoor)	0
april	0	volw das	volw das	meerdere konijnen	das liep tot poel op ecoduct en terug
mei	0	0	volw + juv das	0	niet tot midden ecoduct
juni	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	volw. das, vele konijnen (uitw.)	0
augustus	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	vele konijnen	0
november	0	0	0	kat en vele konijnen	0
december	mol	0	0	vele konijnen	0

Passage naast het spoor

Zicht op de passage naast het spoor

	noord		**zuid**		**helemaal onderdoor**
	inlopend	**uitlopend**	**inlopend**	**uitlopend**	**gegaan**
maand					
januari	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	konijnen
mei	haas	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0
juli	konijn	0	0	0	0
augustus	konijn (directe zichtwaarneming)	0	0	0	vele konijnen
september	0	0	0	0	0
oktober	marter				konijn
november	0	0	0	0	vele konijnen en haas?
december	0	0	0	0	5 reeën (waarvan 1 juveniel) en meerdere konijnen

Bijlage 4. Toponiemenkaart

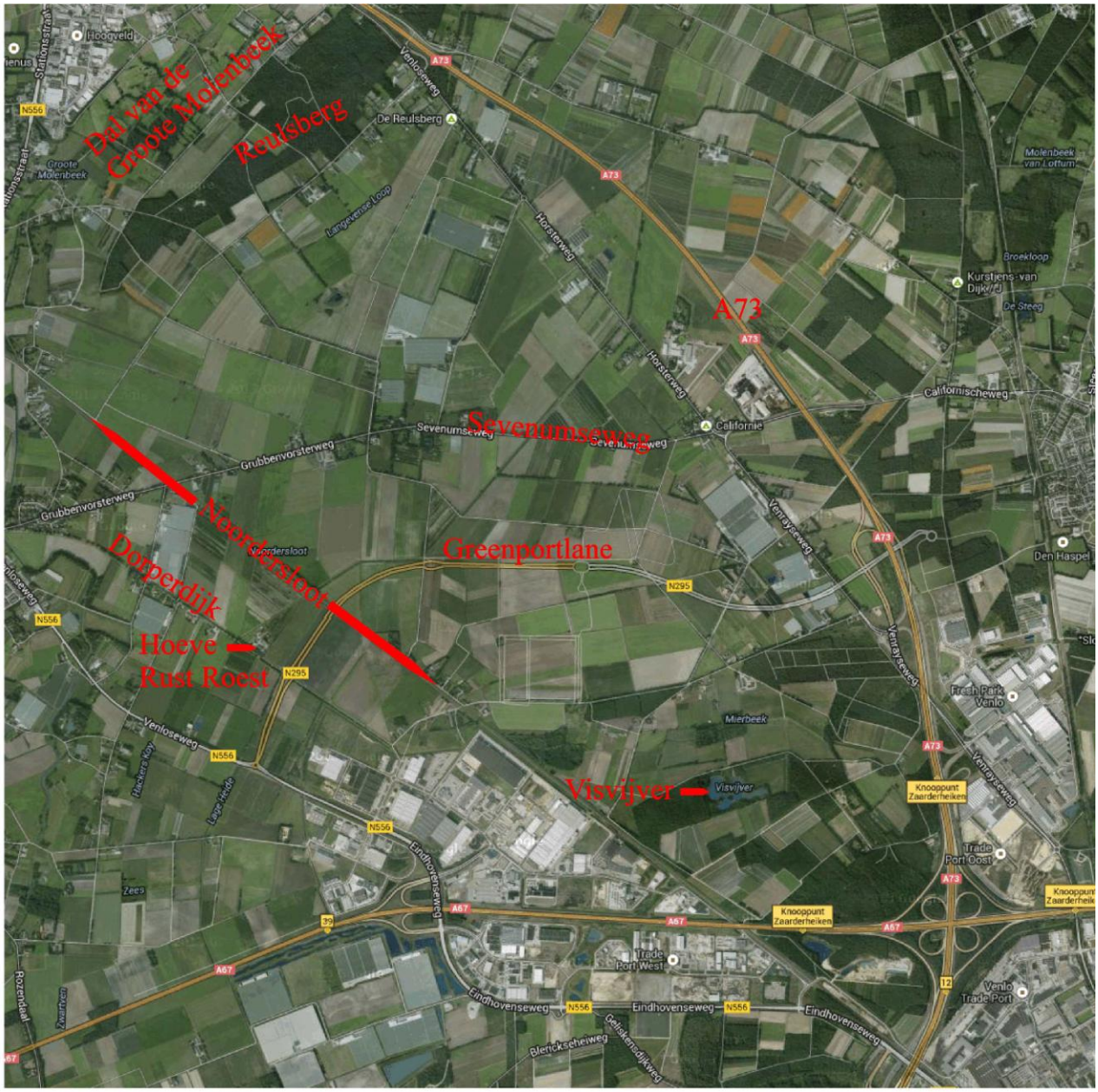

Monitoring flora en fauna Greenportlane 2013 – 2017

Resultaten van het tweede jaar (2014)

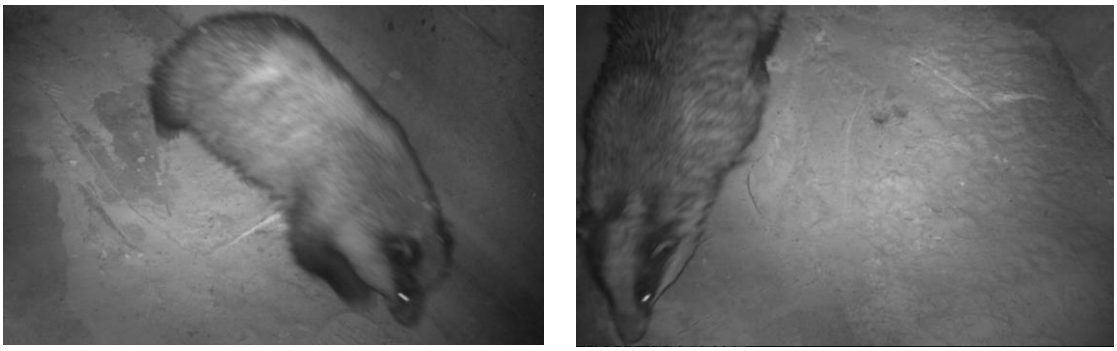

In opdracht van:
Provincie Limburg

5 februari 2015

Faunaconsult
Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
Tel: 077-4642999
www.faunaconsult.nl

Monitoring flora en fauna Greenportlane 2013 – 2017
Resultaten van het tweede jaar (2014)

Opdrachtgever:	Provincie Limburg
Opsteller:	dhr. ir. J.P.M. Hovens
Datum :	5 februari 2015
Controle:	mw. ir. G. Hovens
Datum :	5 februari 2015

Faunaconsult is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de landelijke brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus. Het Netwerk Groene Bureaus hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden van het netwerk aan te spreken op de kwaliteit van hun werk en aangeleverde producten.

Inhoud

1 Inleiding 3
2 Werkwijze 4
2.1 Beschrijving van de onderzoeksgebieden 4
2.2 Monitoring faunapassages 5
2.3 Monitoring dassen 6
2.4 Monitoring reeën 6
2.5 Monitoring vleermuizen 6
2.6 Monitoring uilen (kerkuil en steenuil) 7
2.7 Monitoring levendbarende hagedissen 7
2.8 Monitoring jeneverbessen 7
3 Resultaten 8
3.1 Resultaten onderzoek faunapassages 8
3.2 Resultaten dassenonderzoek 10
3.3 Resultaten reeënonderzoek 13
3.4 Resultaten vleermuisonderzoek 14
3.5 Resultaten onderzoek levendbarende hagedissen 16
3.6 Resultaten uilenonderzoek 16
3.7 Resultaten jeneverbessenonderzoek 17
3.8 Overige waarnemingen 18
4 Conclusies 19
Literatuur 21
Bijlagen 22

1 Inleiding

Onderzoeksvragen
De Provincie Limburg heeft in de periode 2012 - 2013 de Greenportlane (N295) laten aanleggen en heeft daartoe een ontheffing op de Flora- en faunawet gekregen ten aanzien van artikel 11 voor de soorten das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en levendbarende hagedis (FF/75C/2009/0242) en ten aanzien van artikel 8 voor de jeneverbes (FF/75C/2009/0242A). Conform deze ontheffingen dienen de effecten van de mitigerende en compenserende maatregelen te worden gemonitord. Omdat er wegens de aanleg van de Greenportlane delen van steenuilen- en kerkuilenhabitats zijn vernietigd en (ten zuiden van de A73 zijn) gecompenseerd, dienen deze twee uilensoorten ook te worden gemonitord. Omdat het ree geldt als een gidssoort voor herstel van de verbindingen in de EHS (tegenwoordig is dit Natuurnetwerk Nederland), en omdat er ten aanzien van het ree ook aspecten van verkeersveiligheid zijn gemoeid, werd ook wenselijk geacht dat deze soort wordt gemonitord.

De Provincie Limburg heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven de bovenstaande soorten te monitoren in de periode 2013 – 2017. Dit rapport geeft de resultaten van het tweede jaar (2014) weer.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het onderzoeksgebied en wordt per soort beschreven hoe het monitoren is verricht. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten weer van het onderzoek naar respectievelijk faunapassages, dassen, reeën, vleermuizen, levendbarende hagedisssen, uilen en jeneverbessen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten geïnterpreteerd, waarbij wordt weergegeven in welke mate er mogelijk effecten zijn op populatieniveau en in welke mate de passages en andere mitigerende maatregelen voldoen. Tevens wordt voorgesteld op welke wijze negatieve effecten van de Greenportlane en andere ontwikkelingen zoveel mogelijk verder kunnen worden gemitigeerd (verzacht) of voorkomen.

2 Werkwijze

2.1 Beschrijving van de onderzoeksgebieden

Voor de verschillende soortgroepen zijn verschillende onderzoeksgebieden gehanteerd. Het onderzoeksgebied waarin het voorkomen van reeën, dassen en steenuilen werd gemonitord, wordt ruwweg begrensd door de Groote Molenbeek, de oost-westlijn van 384.000m (Amersfoortcoördinaten), de spoorlijn Nijmegen – Venlo en de A67. Dit gebied is rood omlijnd in figuur 1.

Het onderzoeksgebied waarin de vleermuizenmonitoring plaatsvond, bestaat uit het blauw omlijnde gebied in figuur 1, plus een aantal vleermuisverblijven binnen het rood omlijnde gebied, die eerder door Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie zijn gevonden. De twee door Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie (2008) genoemde winterverblijven van de grootoorvleermuis horen daar niet bij, omdat deze buiten de opdracht vallen.

Het voorkomen van levendbarende hagedissen is in kaart gebracht langs een 600 meter lang teltransect, langs de Noordersloot. De ligging van de aangeplante of ingezaaide jeneverbessen is weergegeven in figuur 1.

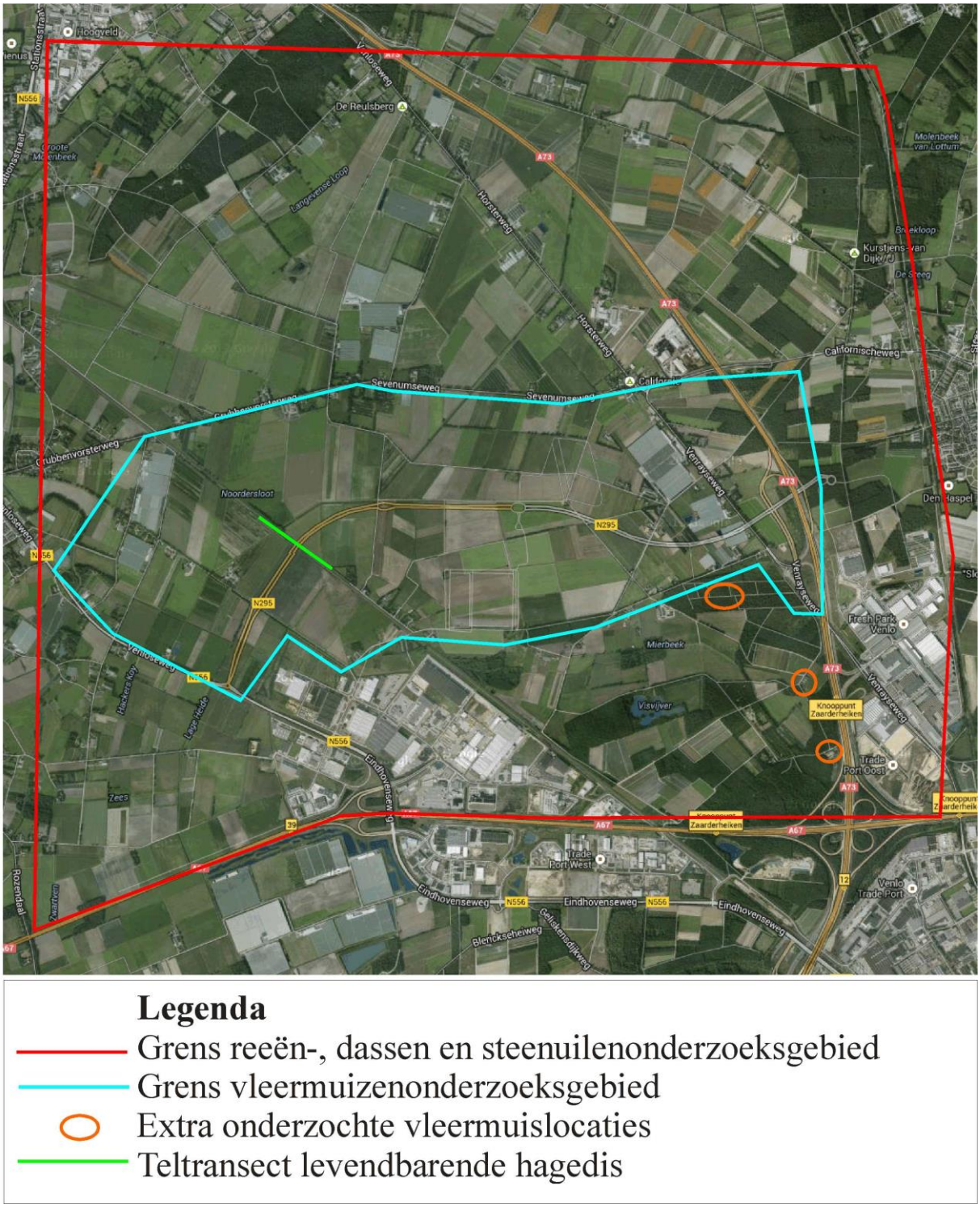

Figuur 1. Ligging van de verschillende onderzoeksgebieden

2.2 Monitoring faunapassages

Het gebruik van alle faunapassages is maandelijks middels sporenonderzoek in kaart gebracht, op de volgende data: 28 januari, 26 februari, 5 maart, 28 april, 26 mei, 20 juni, 28 juli, 29 augustus, 18 september, 6 oktober, 27 november en 16 december. Indien er voldoende los zand aanwezig was, werd er geen sporenbed aangelegd. Indien dit niet het geval was, werd er een eenvoudig 'sporenbed' gemaakt. Hiertoe werd geen grond van elders aangevoerd, maar werd er in de aanwezige bodem geharkt, om zo weinig mogelijk vreemde geuren achter te laten. Overige waarnemingen werden

eveneens genoteerd. Omdat de sporen in/voor een aantal faunapassages niet altijd goed was af te lezen (invallend blad, te droge zandbedden), is op een aantal plekken een cameraval (Reconyx HC600 Hyperfire H.O. Covert IR) ingezet, die werd ingesteld op de defaultinstelling. Dit is een zeer gevoelige instelling, waarbij een landende vlieg bijvoorbeeld al 'triggert' voor drie foto's (met een tijd van één seconde tussen de foto's).

Daarnaast is de Noordersloot onder het Greenportlaneviaduct (naast het spoor) op 28 april en op 20 juni met een steeknet van 70 cm breed bemonsterd op amfibieën.

2.3 Monitoring dassen

Elk seizoen (op 28 april, 2 juli, 19 november), met uitzondering van de winter, werd het onderzoeksgebied afgezocht naar sporen, wissels, snuit- en mestputten van dassen. Daarnaast observeerden Hans Hovens, Grietje Hovens en Paul op het Veld de drie grootse burchten op 16 juni in de avondschemering (van 21h00 – 23h00 uur).

2.4 Monitoring reeën

Het gebruik door reeën van de ecopassage (naast het spoor) en het ecoduct werd tegelijk met het maandelijkse dassenonderzoek op deze locaties in kaart gebracht.

Elders (op ongewenste locaties) overstekende reeën en andere faunaslachtoffers op de Greenportlane en A73 werden in kaart gebracht door het opvragen van dood gevonden reeën bij WildBeheerEenheid (WBE) Meerlosebaan. Daarnaast leverde de Provincie Limburg (in de persoon van Leo Rutten) de aan hen geleverde gegevens betreffende aangetroffen kadavers op de Greenportlane (via het contract functioneel onderhoud openbare ruimte (CFOOR) 1137-2010 en de aan hen geleverde gegevens van de districten die de weginspectie uitvoeren).

Het voorkomen van vaste wissels werd elk seizoen in kaart gebracht. Tenslotte werd er op 29 december 2014 bij verse sneeuw langs het hele traject gespeurd naar sporen van overstekende reeën.

WBE Meerlose Baan, WBE Sevenum en WBE Horst leverden de geschatte voorjaarsstanden. WBE Meerlosebaan voerde hiertoe in maart 2013 een gebiedsdekkende reetelling uit gedurende drie avonden/ochtenden. WBE Meerlosebaan schatte de gegevens op basis van jaarrond bijgehouden reewaarnemingen. De door de WBE's verzamelde gegevens werden geleverd door A. Bouten (WBE Meerlosebaan), Piet Vullinghs (WBE Sevenum) en Huub Heyliggers (WBE Horst).

2.5 Monitoring vleermuizen

In 2013 is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen (winterverblijven, kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven, zwermplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden) in het onderzoeksgebied in kaart gebracht, conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus et al, 2013) . In 2014 is dit onderzoek geactualiseerd door één kraamtijdronde en één ronde in de paartijd. Omdat er in de kraamtijd (22 mei) te weinig onderzoekers waren, is hierbij op 2 juli een extra bezoek gedaan door één persoon. Daarbij werd met behulp van heterodyne batdetecors het voorkomen van vleermuizen in kaart gebracht. Daarbij werd er telkens in blokken van 3 uur onderzoek gedaan, vanaf één uur voor zonsondergang of vanaf één uur voor zonsopgang. Van moeilijk herkenbare soorten werden op een time-expansion batrecorder/detector opnamen gemaakt, waarvan vervolgens op de computer het sonogram werd geanalyseerd. Tabel 1 geeft de inzet en temperaturen per onderzoeksronde weer.

Tabel 1. Onderzoeksgegevens per ronde

datum (avond/ochtend)	**Waarnemers**	**minimumtemperatuur**	**Weersomstandigheden**
22 mei 2014 ochtend	Hans Hovens, Grietje Hovens, Paul op het Veld, Ruud Snijders, Toon Rijkers	˚C	droog, bewolkt, lichte wind
2 juli 2014 ochtend	Hans Hovens	˚C	motregen, windstil
23 september 2014 avond	Hans Hovens, Jobert Rijsdijk, Roy Janssen, Ruud Snijders en Paul op het Veld, Toon Rijkers	15˚C	droog, bewolkt, lichte wind

2.6 Monitoring uilen (kerkuil en steenuil)

Tijdens het vleermuizenonderzoek werden alle waarnemingen van kerkuilen en steenuilen genoteerd. Doordat jonge uilen eind mei en begin juni zeer luidruchtig bedelen om voer, is het in die periode goed mogelijk nesten van uilen in kaart te brengen. Daarnaast werden omwonenden en eigenaren van geschikte nestlocaties (stallen, schuren, rommelige erven etc.) overdag geïnterviewd over het voorkomen van uilennesten. Indien dit uilennesten 'opleverde', dan werden deze geverifieerd.

2.7 Monitoring levendbarende hagedissen

Elk seizoen met uitzondering van de winter werd het voorkomen van levendbarende hagedissen in de bermen aan weerszijden van de spoorlijn onderzocht. Hiertoe werd er op 2 zonnige dagen per seizoen langs twee vaste trajecten van elk driehonderd meter lengte gewandeld, waarbij er werd gespeurd naar zonnende dieren. Het gaat om de volgende dagen: 25 maart, 28 april, 26 mei, 20 juni, 28 juli, 29 augustus en 18 september. Op plekken waar de, voor hagedissen zo kenmerkende ritsels werden gehoord, werd langere tijd (circa 5 minuten) gewacht om te kijken of er een levendbarende hagedis tevoorschijn kwam.

Om er achter te komen of de levendbarende hagedissen daadwerkelijk gebruik maken van de ecologische zone onder het spoorviaduct, werden er in de ecozone twee sporenbedden van zilverzand aangelegd. Deze bedden werden met uitzondering van de wintermaanden maandelijks geïnspecteerd op sporen van de levendbarende hagedis. Daarnaast werden in de verbinding naast het spoor (onder het viaduct) 15 stoeptegels neergelegd, die tijdens de inspecties eveneens werden geïnspecteerd.

2.8 Monitoring jeneverbessen

Op 16 december werden per zaaibed het aantal en de hoogte van gekiemde jeneverbessen bepaald. Van de aangeplante jeneverbessen werd op dezelfde dag de status (dood/levend) en de hoogte bepaald. Daarbij kon er geen onderscheid worden gemaakt tussen de al in 2013 aanwezige planten en de in februari 2014 geplante exemplaren (517 stuks), omdat deze door elkaar zijn geplant.

3 Resultaten

3.1 Resultaten onderzoek faunapassages

Figuur 2 geeft de ligging van de onderzochte faunapassages weer.

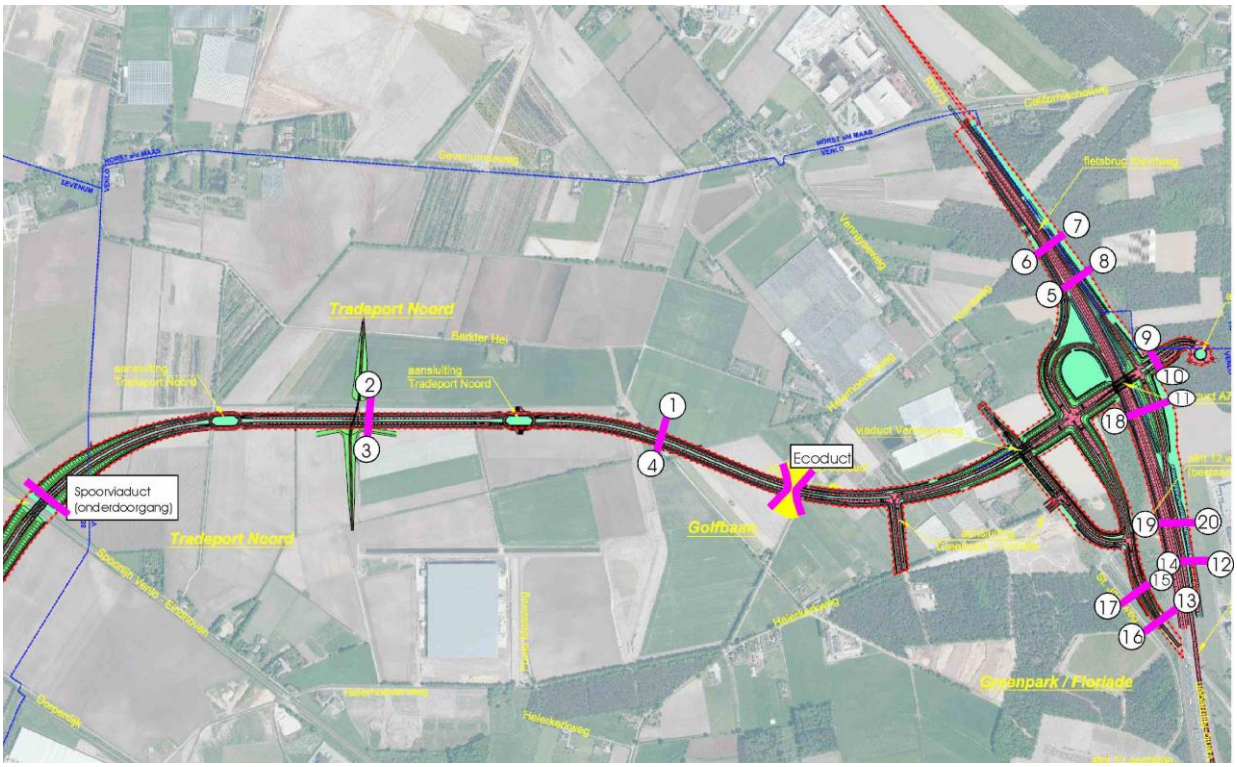

Figuur 2. De ligging van de maandelijks onderzochte faunapassages

Bijlage 3 geeft de maandelijkse bevindingen weer van het sporenonderzoek bij de verschillende faunapassages. Het zandbeddenonderzoek heeft beperkingen. Doordat de zandbedden voor de kleinere faunatunnels (de tunnels onder de A73) soms bevroren waren, of bedekt waren met bladeren, resulteerde niet elke betreding in een duidelijke pootafdruk. Ook doordat dieren soms over het zandbed heen stapten, leidden niet alle passages tot een afdruk. In de grotere passage 1/4 en op het ecoduct waren droogte van het zandbed soms een probleem; hierdoor waren de pootafdrukken niet altijd even duidelijk. Desondanks geeft het onderzoek met de zandbedden een goed beeld van de mate en aard waarin dassen deze gebruikten. Dassen laten doorgaans prenten achter die goed zijn af te lezen.

Faunapassages Venrayseweg
Op 17 november bleken drie van de vier gesplitste ingangen van de tunnelingangen 16 en 17 te zijn verstopt met zand. Deze verstoppingen zijn ontstaan door het klepelen van de bramen op het voormalig Floriadeterrein. Faunaconsult heeft de tunnels direct weer geopend. Tunnel 15/17 is in februari enkele malen door een das gebruikt en door het jaar heen een aantal keren door de vos. Tunnel 13/16 is vanaf november/december door de vos in gebruik genomen.

Faunapassages A73
Van de A73 tunnels bleken tunnels 5/8 en 6/7, net als in 2013, weer veelvuldig door vossen te worden gebruikt. Vanwege de vaak aanwezige vossengeur bestaat het vermoeden dat vossen deze tunnels regelmatig gebruikten als dagverblijf. Mogelijk heeft de steenmarter tunnel 6/7 in augustus ook als

faunapassage gebruikt. Omdat er slechts aan één zijde een pootafdruk werd gevonden, is niet zeker of de steenmarter door de tunnel heen is gegaan, of alleen een stukje de tunnel is ingelopen.

Tunnel 11/18 werd in 2014, op enkele vossenbezoekjes na, niet of nauwelijks gebruikt. Tunnel 12/14 werd een aantal malen door konijnen gebruikt en minstens tweemaal door een steenmarter of bunzing. Of deze laatste de tunnel volledig doorging is echter niet duidelijk, omdat deze marterachtige beide malen alleen bij ingang 12 werd waargenomen.

Doordat het zandbed voor tunnelingang 19 in 2013 en 2014 telkens door inwaaiend blad werd bedekt, waren hier geen sporen af te lezen. Om toch een indruk te krijgen van het gebruik van deze passage, is voor deze ingang van 3 juli t/m 14 juli een cameraval geplaatst. De onderstaande tabel geeft de bevindingen weer. Omdat de in- en uitlopende bosmuizen (zie figuur 3) met enkele dagen ertussen werden waargenomen, kan met zekerheid worden geconcludeerd dat tunnel 19/20 door bosmuizen als faunapassage wordt gebruikt. Omdat het inlopende konijn in de dagen daarna niet meer uitlopend werd waargenomen, kan ook worden geconcludeerd dat tunnel 19/20 door het konijn als faunapassage is gebruikt (het betreft hier dus geen dieren die halverwege de tunnel terug liepen om via de ingang weer naar buiten te gaan). Deze conclusies zijn gerechtvaardigd, omdat de cameraval dermate gevoelig stond afgesteld, dat deze zelfs door passerende vliegen werd ‘getriggerd’.

	konijn	**bosmuis**
3 – 14 juli (11 nachten)	1 inlopend*	2 inlopend en 2 uitlopend

* de drie achtereenvolgende opnamen van het inlopende konijn zijn op de voorzijde van dit rapport afgebeeld.

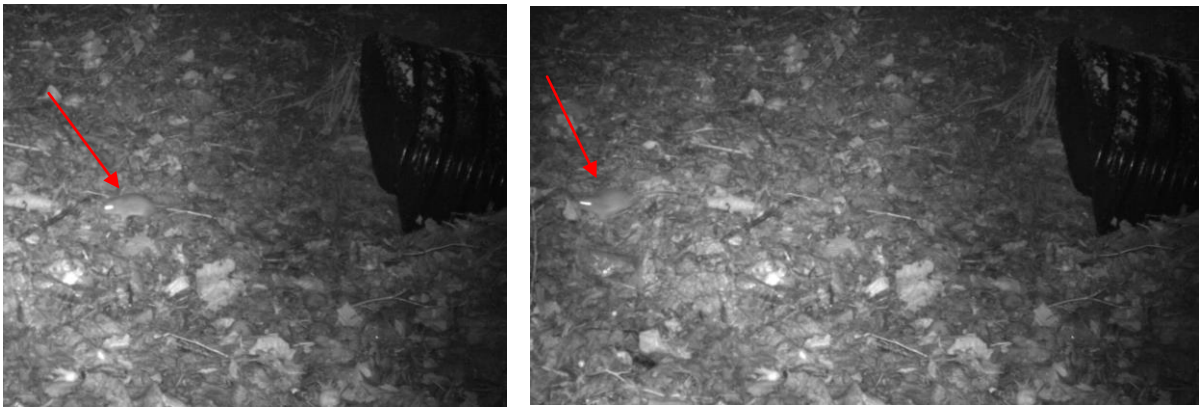

Figuur 3. Twee achtereenvolgende foto’s van een uit tunnelingang 19 rennende bosmuis (telkens aangeduid met een rode pijl)

Faunapassages Greenportlane

Op 25 maart bleek ingang 10 vol zand en water te staan; Faunaconsult heeft deze ingang toen schoongemaakt. Desondanks kon van kleinwildtunnel 9/10 ook in 2014 weer geen gebruik door dieren worden aangetoond.

Het ecoduct over de Greenportlane werd in 2014 weer redelijk goed gebruikt door konijn, haas en das. Daarnaast werd in 2014 ook gebruik door vos, bastaardkikker en steenmarter of bunzing waargenomen. Net als in 2013 gebruikten crossmotoren veelvuldig het ecoduct. Dit belemmert het sporenonderzoek, doordat de bandensporen de diersporen uitwissen (dit effect wordt versterkt, doordat veel dieren de door de motoren gemaakte sporen volgen bij het gebruik van het ecoduct).

Kleinwildtunnel 1/4 is in 2014 vrijwel maandelijks door volwassen dassen gebruikt, alleen in november maakten dassen mogelijk geen gebruik van deze tunnel. Daarnaast is deze tunnel goed gebruikt door vos (zie figuur 4), steenmarter of bunzing, konijnen en muizen. Omdat de pootafdrukken in deze tunnel niet altijd goed leesbaar waren, is midden in de tunnel driemaal een cameraval

geplaatst: in de periodes 28 t/m 30 april; 24 t/m 27 juni en 16 december t/m 24 december. De onderstaande tabel geeft de daarbij waargenomen passages weer.

	konijn	**das**	**vos**
28-30 april (2 nachten)	1z (0h24)+1n (0h25)*	1z (0h21)	
24-27 juni (3 nachten)	-	1z (23h33)	1z (2h45)
16-24 december	-	-	-

z = in zuidelijke richting lopend; n = in noordelijke richting lopend
* Het gaat hier om één konijn dat zich halverwege de tunnel omdraaide en vervolgens (na 1 seconde) weer terug ging (het betreft hier dus geen volledige passage)

Figuur 4. Passage van tunnel 1/4 door een volwassen vos op 25 juni

Kleinwildtunnel 2/3 stond in 2014 vrijwel continu onder water en is waarschijnlijk niet door dieren gebruikt. In de tunnel is weliswaar tweemaal een prent gevonden (van konijn en egel), maar beide keren slechts aan één zijde. Het lijkt er daarom op dat deze dieren de tunnel niet volledig gebruikten, maar zich in de tunnel hebben omgedraaid, om deze via de ingang weer te verlaten.

Het gebruik van de passage onder het viaduct naast het spoor was in 2014 gedurende een aantal maanden slecht te onderzoeken, door de aanleg van het fietspad; hierbij werden tegels verwijderd (opnieuw geplaatst door Faunaconsult) en werd een groot deel van het zandbed permanent vernietigd. Desondanks werden enkele passages door ree, konijn, konijn/haas en een passage door een vos waargenomen. Tijdens het sneeuwsporenonderzoek (op 29 december) viel op dat alle sporen (konijn/haas en vos) zich op het fietspad bevonden; normaliter (als er geen sneeuw is) zijn deze prenten niet waar te nemen.

Verder blijkt de Noordersloot onder het viaduct ook in 2014 weer door kamsalamanders te zijn gebruikt als voortplantingswater. In tegenstelling tot in 2013, viel deze sloot dit keer niet droog, waardoor er succesvolle voortplanting plaatsvond.

3.2 Resultaten dassenonderzoek

De in 2013 waargenomen dassenburchten waren in 2014 nog steeds aanwezig en in gebruik. Het gaat om vier of vijf dassenburchten (zie figuur 5):

- Eén burcht op het oostelijk deel van de Reulsberg die in 2013 maar twee belopen pijpen had, maar in 2014 vier belopen pijpen had. Naast de twee in 2014 gegraven pijpen, wijst ook de

aanwezigheid van tientallen verse snuitputten op 19 november weer op een toename van het gebruik van de burcht. In 2008 omvatte deze burcht nog 9 goed belopen pijpen (Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, 2008).

- Eén burcht op het westelijk deel van de Reulsberg die in 2010 nog maar uit een enkele, niet belopen pijp bestond. In 2013 bevatte deze burcht negen, vers gegraven pijpen. Tijdens de avondobservatie op 16 juni 2014 werden bij deze burcht geen dassen geobserveerd en op 2 juli 2014 bleken er op en nabij de burcht geen dassensporen aanwezig te zijn. In oktober 2014 bleken de pijpen van deze burcht te zijn dichtgestopt en voorzien van worteltjes (Van Grinsven, 2014). Wellicht gaat het hier om wiettelers die de (vermeende) konijnen nabij hun wietplantage bestrijden. Nabij deze dassenburcht was in 2013 een kleine wietplantage aanwezig, waarvan Faunaconsult het afval (vaten bestrijdingsmiddelen) in 2014 met hulp van een medewerker van de Gemeente Horst aan de Maas heeft afgevoerd.
- Eén burcht ten westen van de visvijver, die in 2013 van 15 pijpen naar 30 pijpen groeide, en ook in 2014 circa 30 pijpen bevatte. In 2008 was deze burcht nog niet aanwezig (Hovens en Hovens, 2006; Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, 2008).
- Eén burcht ten oosten van de visvijver die in 2013 en 2014 bestond uit 21 pijpen, verdeeld over twee deellocaties (met respectievelijk 9 en 12 pijpen). Deze burcht(en) was/waren in de periode 2006 – 2008 niet continu bewoond en er was toen slechts sprake van maximaal 5 pijpen (Hovens en Hovens, 2006; Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, 2008).

De locaties van de burchten aan weerszijden van de visvijver zijn rood weergegeven in figuur 6, evenals enkele losse pijpen.

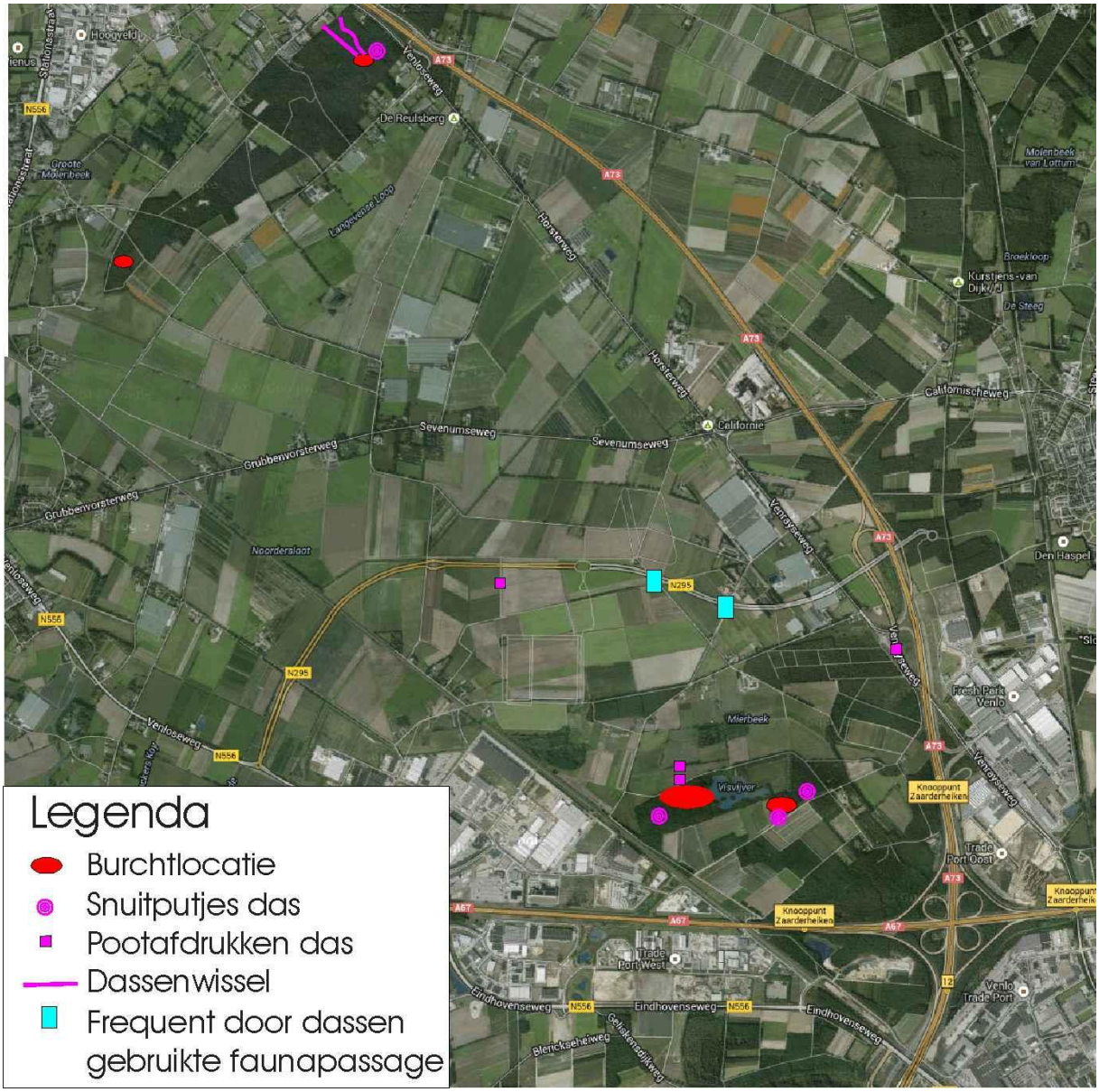

Figuur 5. Sporen en burchtlocaties van de das

Uit de gevonden wissels, sporen en snuitputten blijkt dat de bewoners van de zuidelijke burchten jaarrond in de nabij gelegen bospercelen foerageerden en in voorjaar en zomer ook in de akkers ten noordwesten en ten zuiden van de visvijver. Uit het feit dat dassen regelmatig de Greenportlane oversteken (zie bijlage 3), valt af te leiden dat de dassen van de burchten op de Reulsberg en de 'zuidelijke' dassen regelmatig contact hebben.

De wissels op de Reulsberg lopen alle vanuit de daar aanwezige dassenburcht richting het noorden. Dit wijst er op dat de bewoners van de noordoostelijke burcht voornamelijk foerageren in het dal van de Groote Molenbeek.

Figuur 6. De hoofdburchten (rood weergegeven) en losse pijpen (blauwe stippen) nabij de visvijver

In 2014 werden geen dode dassen in of nabij het plangebied gevonden.

3.3 Resultaten reeënonderzoek

Figuur 7 geeft de grenzen van de WBE's weer binnen het onderzoeksgebied. Wegens de aanwezigheid van reewildkerende rasters langs de A73 en hoge rasters naast het veilingterrein, vindt er waarschijnlijk geen uitwisseling plaats tussen de reepopulaties ten westen en ten oosten van de A73. Omdat het doel van het onderzoek is te meten welke effecten de ontwikkelingen op en rond de Greenportlane hebben op reeën, is de reepopulatie ten oosten van de A73 daarom niet beschouwd.

In het rapport over 2013 (Hovens et al., 2014) is ten onrechte vermeld dat WBE Sevenum het aantal reeën in hun gebiedsdeel op 0 schatte. Dat klopt niet, het waren er 4, te weten een bok en een geit met twee kalveren. De totale voorjaarsstand (voor het hele onderzoeksgebied) voor 2013 wordt daarmee geschat op 23 reeën.

WBE Meerlosebaan telde in het voorjaar van 2014 1 bok en 1 geit en schatte de voorjaarsstand op 2 bokken en 3 geiten in 'hun' deel van het onderzoeksgebied (ten westen van de A73). WBE Sevenum nam in het deel van het onderzoeksgebied dat binnen hun beheersgebied valt (net als in 2013) weer 1 bok, 1 geit en 2 kalveren waar. WBE Horst schatte het aantal reeën in het voorjaar van 2014 in 'hun' deel van het onderzoeksgebied (ten westen van de A73) op 10 bokken en 11 geiten. De voorjaarsstand van 2014 voor het hele onderzoeksgebied kan dus worden geschat op 30 reeën.

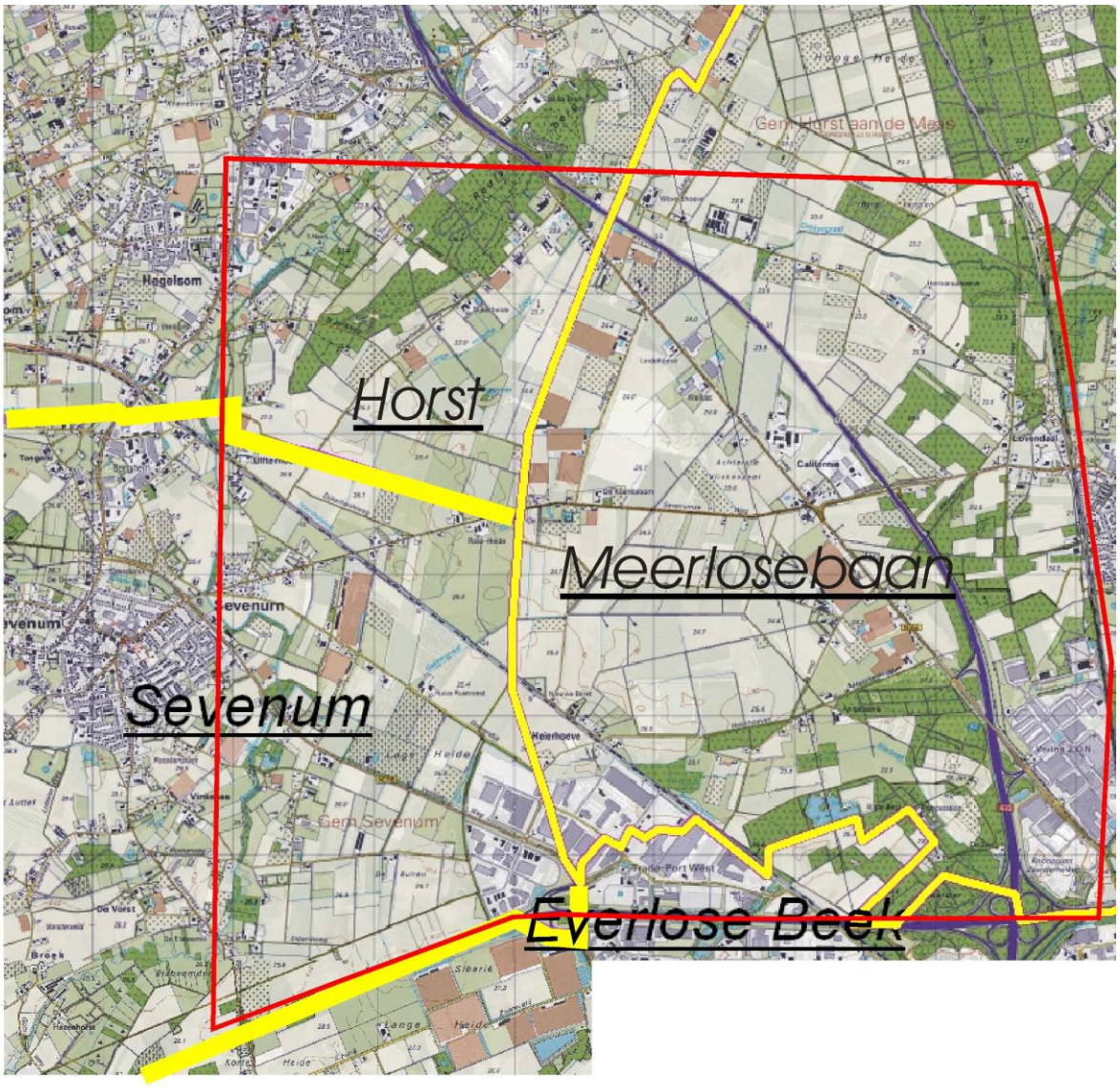

Figuur 7. WBE grenzen (gele lijnen) binnen het onderzoeksgebied (rood omlijnd)

Tijdens het sneeuwsporenonderzoek werden nabij de Greenportlane geen reeënsporen gevonden en gedurende al het veldwerk werden door Faunaconsult geen reeën rechtstreeks waargenomen.

Uit de aangeleverde verkeersslachtoffergegevens blijkt dat er geen verongelukte reeën op of naast de Greenportlane en de aangrenzende A73 zijn waargenomen. Wel werden enkele andere faunaverkeerslachtoffers waargenomen. Deze staan vermeld in bijlage 2.

3.4 Resultaten vleermuisonderzoek

Waargenomen soorten
Gewone dwergvleermuis en grootoorvleermuis.

Waargenomen vaste rust- en verblijfplaatsen
Van de gewone dwergvleermuis werden 4 zomerverblijven gevonden, waarvan er 1 tevens functioneerde als paarverblijf. In totaal werden 2 paarterritoria van de gewone dwergvleermuis gevonden. Omdat er maar half zo veel ronden vleermuizenonderzoek plaatsvonden als in 2013 (toen

werden er 6 zomerverblijven en 3 paarverblijven van de gewone dwergvleermuis gevonden), lijkt het aantal verblijven van de gewone dwergvleermuis vergelijkbaar met dat in 2013. Zie figuur 9.

Bevindingen en aantalsschattingen
Naar schatting bevolkten 22 tot 40 gewone dwergvleermuizen het onderzoeksgebied, tegen 29 tot 40 gewone dwergvleermuizen in 2013. Gedurende het onderzoek werden, in tegenstelling tot in 2013, geen rosse vleermuizen, laatvliegers of ruige dwergvleermuizen waargenomen. In 2014 werd er niet meer gepost bij de locatie waar Taken Landschapsarchitectuur en ecologie in 2007 lacterende vrouwtjes van de grootoorvleermuis ving. Wel werd beide ronden gepost bij de door Taken Landschapsarchitectuur en ecologie gerapporteerde kolonielocatie van grootoorvleermuizen (buiten het plangebied in de kern van Sevenum). Daarbij werden geen grootoorvleermuizen waargenomen. De in 2013 beschreven vaste vliegroute van de grootoorvleermuis langs de zomereiken naast de Dorperdijk lijkt nog steeds aanwezig te zijn, al werd hier (op 23 september 2014) nog maar één grootoorvleermuis waargenomen.

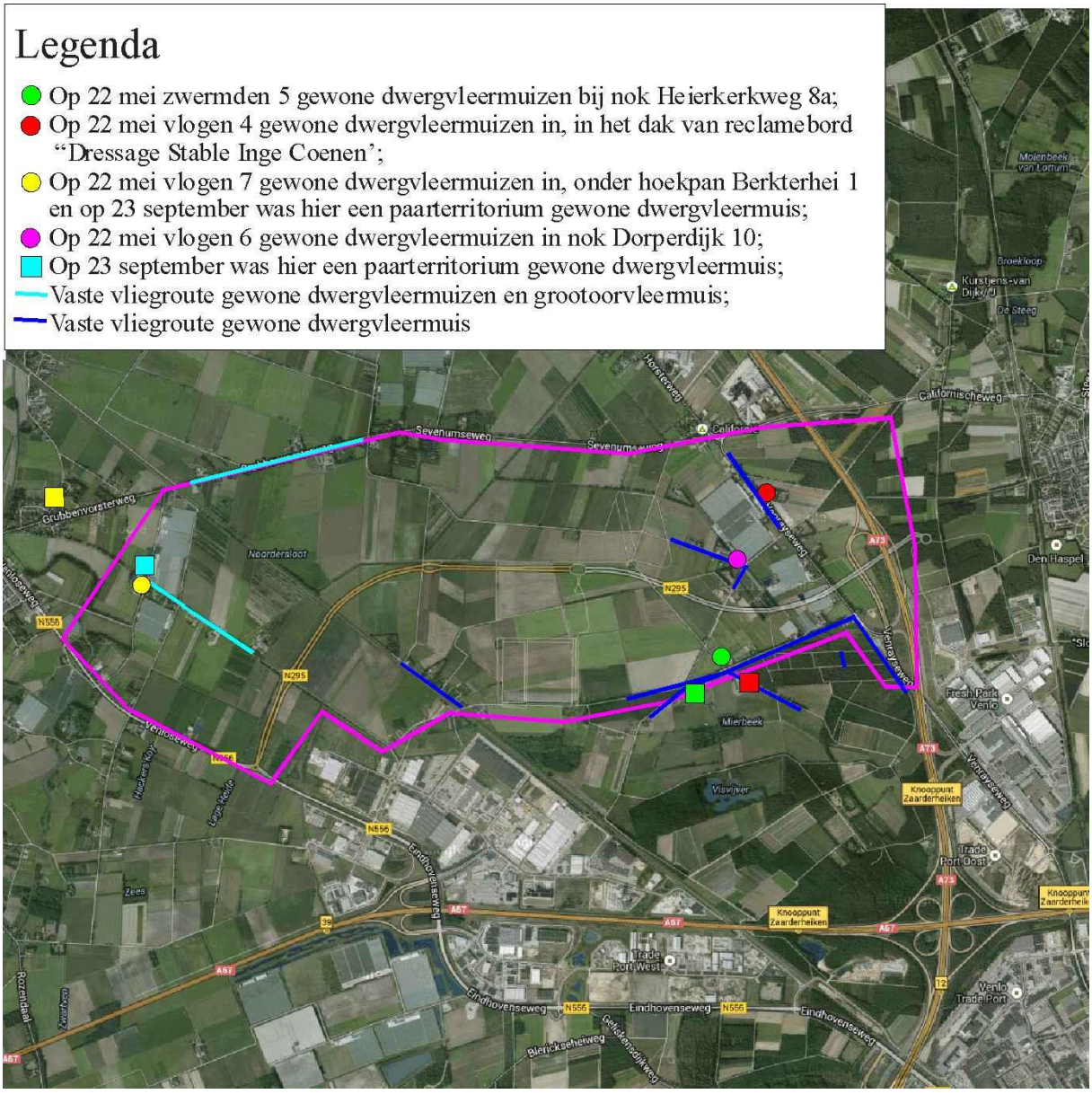

Figuur 8. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen

3.5 Resultaten onderzoek levendbarende hagedissen

Net als in 2013, werd er ook in 2014 geen enkele levendbarende hagedis waargenomen; niet tijdens het tegelonderzoek en ook niet tijdens de trajecttellingen. Ook werden er geen sporen van hagedissen in de zandbedden naast het spoor aangetroffen.

3.6 Resultaten uilenonderzoek

Tijdens het vleermuizenonderzoek werd in de ochtend van 22 mei een steenuil waargenomen op de nok van het dak van de woning aan de Dorperdijk 10. Nabij deze locatie werd in 2013 ook al een jonge steenuil waargenomen (aan de Dorperdijk 20). Evenals in 2013, werden ook in 2014 geen steenuilen nabij de steenuilenkast in de schuur op de splitsing Zeesweg/Dorperdijk waargenomen (en ook volgens eigenaar Jos Tielen broedde in 2014 wederom geen steenuil in de aanwezige nestkast). Wel blijkt er een steenuilenkast te zijn in een perenboom achter Zeesweg 10, waarin volgens de eigenaar (A. Lukker) in 2013 jonge steenuilen grootkwamen, maar in 2014 niet.

Volgens de heer Seegers (Heierkerkweg 11) broedde er, net als in 2013, ook in 2014 weer een steenuil bij zijn buren (Heierkerkweg 9); echter niet in de steenuilenkast, maar in het dak van de schuur waarin de steenuilenkast is geplaatst. Tijdens het vleermuizenonderzoek op 22 mei, werd nabij deze locatie een steenuil waargenomen.

Aan de Zeesweg 24 bevindt zich een steenuilenkast op de grens van het onderzoeksgebied. Hierin broedt volgens bewoonster Tiny Vestjens al jaren een steenuil. In 2014 zijn de eieren echter niet uitgekomen, omdat de pop het nest voortijdig verliet. Deze waarneming is bevestigd door uilenringer Jan Gijsberts. Mogelijk is de aanwezigheid van een bosuilennest in de holle kastanjeboom in de voortuin van Zeesweg 24 te verontrustend voor de steenuil geweest.

Tijdens het vleermuizenonderzoek op 23 september werd een kerkuil waargenomen in de loods aan de Dorperdijk, achter hoeve Rust Roest. Daarnaast vond Faunaconsult op 2 juli een veer van een kerkuil op de oprit van Zeesweg 10. Volgens de bewoner (A. Lukker) broedden hier echter geen kerkuilen. Figuur 9 geeft de bevindingen van het uilenonderzoek weer.

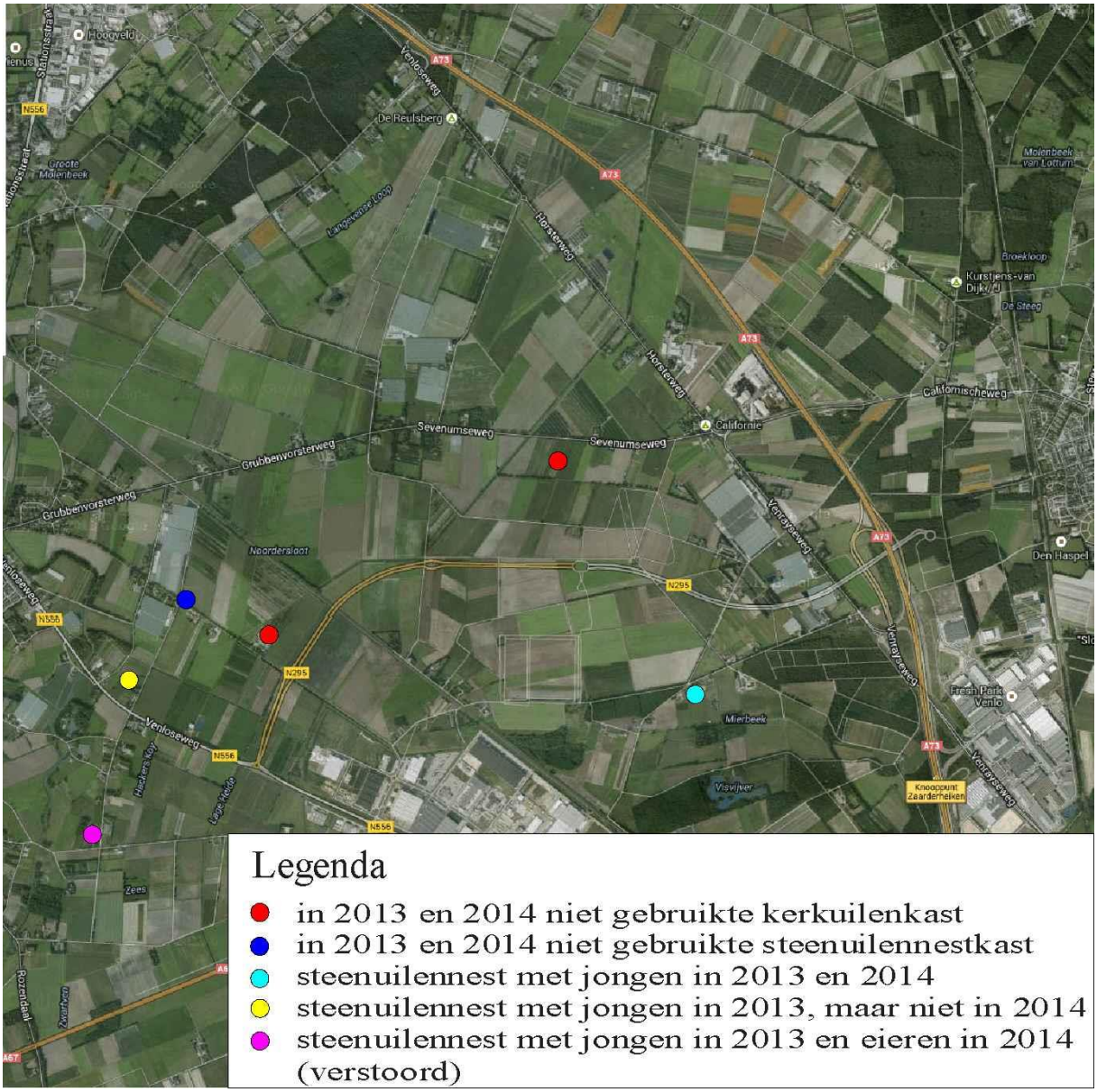

Figuur 9. Bevindingen uilenonderzoek

3.7 Resultaten jeneverbessenonderzoek

Bijlage 1 geeft de hoogtes weer van de aangeplante levende jeneverbesstruiken. Op de locaties waar jeneverbessenzaad werd gezaaid, werden geen kiemplanten gevonden. In februari 2014 zijn er 517 jeneverbessen geplant op locaties D en E. Omdat deze tussen de eerder aangeplante jeneverbessen zijn gepoot, heeft het geen zin de gemiddelde lengten in 2013 en 2014 met elkaar te vergelijken.

De gemiddelde lengte van de jeneverbessen op locaties A, B en C was in 2013 respectievelijk 84,6 cm (10 struiken); 85,7 cm (3 struiken) en 95,7 cm (17 struiken); tegen respectievelijk 107,9 cm (9 struiken); 89,3 cm (3 struiken) en 100,6 cm (17 struiken). Hieruit blijkt dat de struiken op locaties A, B en C iets zijn gegroeid, en dat er op deze 3 locaties samen in het afgelopen jaar slechts 1 struik dood is gegaan.

Wanneer we het aantal levende struiken op locaties D en E in 2013 (149 stuks) en 2014 (609 struiken, waarvan er 517 zijn geplant in 2014) met elkaar vergelijken, dan blijkt dat er op locaties D en E in het afgelopen jaar 57 jeneverbesstruiken dood zijn gegaan. Tijdens het opmeten van de jeneverbessen

werd geconstateerd dat dit voornamelijk komt door sterfte van de in 2014 geplante jeneverbessen (dit inboet-percentage lijkt niet buitensporig te zijn voor nieuwe aanplant).

3.8 Overige waarnemingen

Op 28 april en op 20 juni werd de Noordersloot naast het spoor (onder het viaduct) met een steeknet van 70 cm breed bemonsterd. Hierbij werden respectievelijk larven en adulte kamsalamanders en larven van de kleine watersalamander waargenomen (zie bijlage 3). Omdat de Noordersloot in 2014, in tegenstelling tot in 2013, niet droog viel, is er in 2014 succesvolle voortplanting van de kamsalamander geweest.

4 Conclusies

Dassen
Het onderzoeksgebied omvat twee dassengebieden: een cluster burchten rond de visvijver in het zuiden en twee burchten in bosgebied de Reulsberg in het noorden (zie figuren 5 en 6 op pagina's 12 en 13). De dassenpopulatie op de Reulsberg heeft zich na 2010 grotendeels verplaatst in westelijke richting. In het najaar van 2014 lijken de dassen op de Reulsberg echter weer iets meer gebruik te maken van de oostelijke burcht, wellicht wegens verstoringen door mensen (mogelijk wiettelers). De zuidelijke dassenburchten bij de visvijver lijken niet meer of minder te worden gebruikt dan in 2013.

Kleinwildtunnel 1/4 (zie figuur 2) is in 2014 vrijwel maandelijks door volwassen dassen gebruikt en ook het ecoduct wordt regelmatig door dassen gebruikt. Bij de overige faunapassages werd geen gebruik door dassen vastgesteld, bij kleinwildtunnel 2/3 komt dit mogelijk doordat deze in 2014 (en in 2013) vrijwel continu onder water stond. Hopelijk zullen de herstelmaatregelen (in januari 2015) dit probleem verhelpen.

Reeën
De geschatte voorjaarsstand in het onderzoeksgebied (zie figuur 1 op pagina 5) groeide van 2013 naar 2014 van 23 naar 30 reeën. Dit werd grotendeels veroorzaakt door een groei van de geschatte reepopulatie op en rond de Reulsberg (ten westen van de A73), van 8 bokken en 7 geiten in 2013, naar 10 bokken en 11 geiten in 2014. In januari, juni en november (2014) werden wederom passages door reeën onder het viaduct naast het spoor waargenomen, wellicht zijn hier meer passages geweest die niet werden geconstateerd (doordat er over het fietspad werd gelopen). Reeën lijken het ecoduct niet te gebruiken.

Vleermuizen
Het aantal gewone dwergvleermuizen in het onderzoeksgebied lijkt vergelijkbaar met dat in 2013. Rosse vleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis werden in 2014 niet meer waargenomen. Omdat van deze vleermuissoorten in 2013 maar kleine aantallen werden waargenomen, is dit wellicht te wijten aan de lagere onderzoeksinspanning. De zomereiken naast de Dorperdijk vervullen voor de gewone grootoorvleermuis (en voor de gewone dwergvleermuis) nog steeds een functie als vaste vliegroute.

Levendbarende hagedissen
Langs de spoorsloot en onder het viaduct werden, evenals in 2013, geen levendbarende hagedissen waargenomen. Dit komt waarschijnlijk door het gebrek aan zonlicht op de bodems, als gevolg van de hoge vegetatie naast de sloot. Het zou voor de levendbarende hagedis waarschijnlijk gunstiger zijn als de slootbermen vaker worden gemaaid.

Uilen
In 2013 broedden steenuilen succesvol op drie locaties in het onderzoeksgebied. In 2014 werd er op nog maar één locatie succesvol gebroed; in één steenuilenkast werd in het geheel niet meer gebroed, terwijl een legsel in één steenuilenkast niet werd uitgebroed.

Net als in 2013, broedden er ook in 2014 weer geen kerkuilen in het onderzoeksgebied. Bij één kerkuilennestkast werd wel weer regelmatig een kerkuil gesignaleerd. Mogelijk is dit een gevolg van de zachte winter van 2013/2014, en de daarmee samenhangende grote aantallen muizen.

Jeneverbessen
De al voor 2013 geplante jeneverbessen zijn wat gegroeid. Verder zijn er in februari 2014 517 nieuwe jeneverbesstruiken geplant, waarvan een klein deel niet is aangeslagen (het inboetpercentage lijkt normaal te zijn voor jonge aanplant). Vooralsnog zijn er geen kiemplanten aangetroffen.

Kamsalamanders
Kamsalamanders hebben de Noordersloot onder het viaduct van de Greenportlane (naast het spoor) in 2014 wederom als voortplantingswater gebruikt. Omdat de Noordersloot in 2014 niet droogviel, is er ditmaal sprake van succesvolle voortplanting. Omdat sporadisch droogvallen van voortplantingswateren van amfibieën gewenst is (in verband met het laag houden van aantallen vis), lijkt het droogvallen in 2013 bij te hebben gedragen aan het succes in 2014. De monitoring in de komende jaren zal inzicht geven in de geschiktheid van de Noordersloot als voortplantingswater voor de kamsalamander op de langere termijn.

Literatuur

- Grinsven, A.A. van. 2014. Verslaglegging monitoring Trade Port Noord te Venlo in de gemeente Venlo. Econsultancy, Boxmeer.

- Hovens, J.P.M. en G. Hovens. 2006. Flora- en faunaonderzoek voor de uitbreiding van bedrijventerrein Trade Port Noord, Park Zaarderheiken, Businesspark Venlo en Floriade (Gemeente Venlo). I.o.v. Gemeente Venlo. Faunaconsult. Belfeld.

- Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie. 2008. Ecologisch veldonderzoek Greenportlane Eindrapportage. Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, Roermond.

- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. 2013. Vleermuisprotocol 2013. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging.

Bijlagen

Bijlage 1. Resultaten jeneverbessenonderzoek
Bijlage 2. Faunaverkeerslachtofers
Bijlage 3. Resultaten onderzoek faunapassages
Bijlage 4. Toponiemenkaart

Bijlage 1. Resultaten jeneverbessenonderzoek

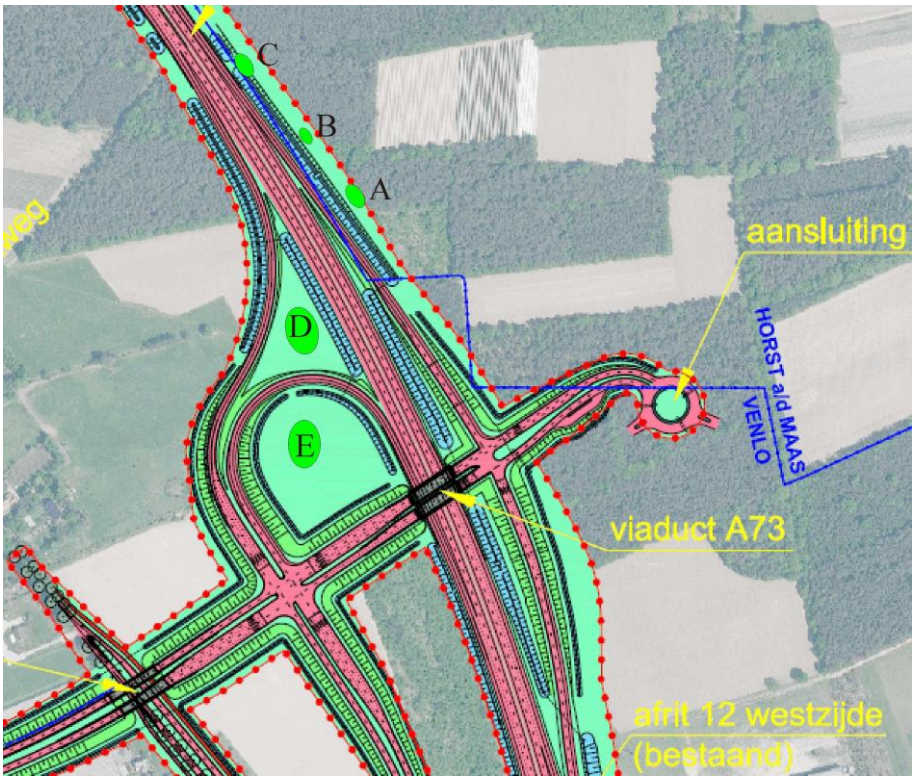

Locatie A (9 struiken)

86	94	78	119	110	130	122	105	127

Locatie B (3 struiken)

96	77	95

Locatie C (17 struiken)

84	113	96	114	97	95	119	122	108
79	115	98	90	120	69	101	91	

Locatie D (340 struiken)

56	78	39	20	28	36	36	35	39
28	26	40	35	32	28	47	129	36
92	51	39	35	32	71	69	98	38
46	96	44	55	80	41	147	59	85
24	48	26	49	37	42	50	63	23
53	43	62	35	86	56	123	67	32
108	52	142	47	45	50	20	51	56
109	40	44	33	45	109	22	16	99
28	59	104	36	165	39	168	28	18
9	39	107	40	52	32	60	51	106
23	15	80	15	41	47	46	56	56
93	43	54	33	45	48	46	49	9
36	12	46	38	40	47	58	38	67

45	9	26	80	10	23	37	33	41
96	54	115	36	95	40	110	32	77
48	54	52	149	33	8	38	75	38
49	68	16	68	108	52	72	47	98
13	40	30	88	30	46	32	23	42
144	72	76	19	127	55	54	102	35
87	4	58	12	37	58	31	52	11
43	21	28	150	52	32	42	59	53
54	26	86	40	37	23	31	122	45
43	120	49	138	42	54	59	31	121
38	144	116	105	37	7	35	62	81
33	123	46	36	44	120	51	61	88
28	42	44	55	113	40	25	48	146
28	42	36	79	49	38	33	39	145
48	62	54	50	101	57	30	127	30
7	85	32	54	46	36	133	39	57
46	54	46	69	43	120	33	22	96
23	47	38	80	34	35	136	35	120
63	4	152	48	52	115	51	48	124
55	80	53	44	32	115	68	38	34
128	23	59	33	40	38	133	53	42
53	107	52	49	51	59	41	55	48
146	13	14	53	48	84	57	56	55
43	43	27	96	37	57	37	46	45
83	67	33	55	119	9	40		

Locatie E (269 struiken)

39	36	80	38	53	90	53	39	55
37	44	116	57	96	35	47	17	45
33	30	28	114	44	40	100	26	48
53	151	90	35	72	30	46	62	40
117	24	47	33	39	139	29	60	24
68	33	46	38	37	59	44	40	56
61	28	101	30	11	28	45	45	103
23	31	43	61	104	32	62	50	140
17	132	102	20	71	22	46	158	20
50	13	108	20	44	40	136	59	32
36	120	7	20	126	36	19	30	55
37	35	19	32	77	50	33	153	40
52	50	153	43	34	40	16	70	51
38	39	126	80	36	138	31	46	113
134	80	24	28	40	45	62	46	45
17	65	72	35	52	73	116	58	37
30	49	33	12	117	43	41	35	34
47	40	45	54	24	20	49	26	55

133	45	24	79	41	123	42	138	25
56	62	54	99	59	46	68	42	70
56	39	46	43	32	68	29	50	45
30	32	38	139	30	31	57	46	31
61	50	39	40	48	34	40	39	45
114	42	37	28	77	34	46	61	44
43	52	145	21	110	36	50	15	42
41	20	39	65	40	80	27	39	142
57	20	42	46	26	30	36	63	51
30	26	46	30	51	36	46	49	33
100	159	49	80	47	29	78	37	43
95	58	46	44	103	45	120	45	

Bijlage 2. Faunaverkeerslachtofers

datum	soort	N295 hm	opmerking
15-7-2014	onbekend	2.4	door wegbeheerder gevonden op rijbaan

datum	soort	A73 hm	opmerking
28-07-2014	buizerd	48,3	vondst nog levende buizerd (2 gebroken vleugels en beschadigde snavel) door Faunaconsult in berm naast westelijke rijbaan
2 -09-2014	buizerd	49,0	vondst Faunaconsult op wegstrook oostelijke rijbaan

Bijlage 3. Resultaten onderzoek faunapassages

Tunnel 1/4

Links: Het zandbed voor tunnelingang 1 met vele sporen van kleine zoogdieren. Rechts: tunnelingang 4.

ingang	**1**		**4**		**hele tunnel door gegaan**
maand	**inlopend**	**uitlopend**	**inlopend**	**uitlopend**	
januari	0	0	0	0	vos, muizen, bunzing/steenmarter, konijn
februari	das	0	0	das	das, muizen, vele passages middelgrote zoogdieren
maart	0	0	0	0	vele das, vele passages steenmarter/bunzing, middelgrote zoogdieren en muizen
april	das, konijn	konijn	0	das	das en meerdere passages muizen en konijnen
mei	0	0	0	0	meerdere passages das, konijn, vos en muizen
juni	0	0	0	0	meerdere passages das en vos en muizen, afgebeten vleugel fazant
juli	0	0	0	0	vele passages konijn en das
augustus	0	0	0	steenmarter/bunzing	vele passages das en muizen
september	0	0	0	0	vele passages das, enkele passages steenmarter/bunzing, konijn en vos, vele passages muizen
oktober	0	0	0	0	meerdere passages steenmarter/bunzing; das, vos en muizen
november	0	0	0	0	1 vogel, konijn en middelgroot zoogdier
december	bunzing/marter	0	0	0	konijn, das, vos

Tunnel 2/3

Tunnelingang 2

ingang	**2**		**3**		**hele tunnel doorgegaan**
	inlopend	**uitlopend**	**inlopend**	**uitlopend**	
maand					
januari	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0
juli	konijn (onder water)	0	0	0	0
augustus	0	egel	0	0	0
september	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0

De tunnel stond vrijwel steeds onder water, maar bleek op 26 mei te zijn drooggepompt (op 20 juni stond er echter weer water in)

Tunnel 5/8

Tunnelingangen 5 (links) en 8 (rechts)

tunnelingang	**5**			**8**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	vos	geur vos
februari	0	0	geur vos	0	0	0
maart	0	0	0	vos	0	geur vos
april	vos	vos	0	0	middelgroot zoogdier	geur vos
mei	0	0	0	vos	0	geur vos
juni	vos	0	geur vos	0	0	0
juli	0	0	uitwerpselen. vos	0	0	0
augustus	0	vos	geur vos	0	0	0
september	0	0	geur vos	0	0	geur vos
oktober	0	0	geur vos	0	0	0
november	0	0	0	vos	0	geur vos
december	vos	vos	geur vos	0	vos	geur vos

Tunnel 6/7

Tunnelingangen 6 (links) en 7 (rechts)

tunnelingang	**6**			**7**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	geur vos
februari	0	0	geur vos	vos	vos	geur vos
maart	0	0	0	0	vos	geur vos
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	muis/spitsmuis	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	steenmarter*	0
september	vos	0	0	0	0	0
oktober	vos	0	geur vos	middelgr. zoogdier	0	geur vos
november	middelgr. zoogdier	0	0	0	vos	geur vos
december	0	0	vos (geur)	0	0	0

* te breed voor bunzing

Tunnel 9/10

Tunnelingangen 9 (links) en 10 (rechts)

tunnelingang	**9**			**10**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0	0

Op 25 maart stond ingang 10 vol zand en water (die dag schoongemaakt door Faunaconsult)

Tunnel 11/18

Tunnelingangen 11 (links) en 18 (rechts)

tunnelingang	**11**			**18**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	uitwerpselen konijn	0	0	0	0	0
juli	uitwerpselen egel	0	0	0	vos	geur vos
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	geur vos
december	0	0	0	0	0	0

Tunnel 12/14

Tunnelingangen 12 (links) en 14 (rechts)

tunnelingang	**12**			**14**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	muis/spitsmuis	muis/spitsmuis	0	0	0	0
mei	veel konijnensporen	steenmarter/bunzing, veel konijnensporen	0	veel middelgr. zoogdiersporen	veel middelgr. zoogdiersporen	0
juni	konijn	konijn	0	0	klein en middelgr. zoogdier	afgebeten veren duif
juli	middelgroot zoogdier	middelgroot zoogdier	0	muis/spitsmuis en konijn	muis/spitsmuis en konijn	0
augustus	0	0	0	uitwerps. konijn en veel middelgr. zoogd.	veel middelgr. zoogd.	0
september	konijn,woelrat	konijn	0	klein en middelgr. zoogdier	klein en middelgr. zoogdier	0
oktober	steenmarter/bunzing	0	0	klein zoogdier	klein zoogdier	0
november	klein zoogdier	klein zoogdier	0	klein zoogdier	klein zoogdier	0
december	konijn	0	0	middelgr. zoogd.	0	0

Tunnel 13/16

Tunnelingangen 13 (links) en 16 (rechts)

tunnelingang	**13**			**16**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	vos	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	uitwerps. konijn	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	klein zoogd.	klein zoogd.	0	0	0	0
november	klein zoogd.	klein zoogd.	0	middelgr. zoogd.	0	0
december	0	0	0	veel vos	veel vos	geur vos

Op 27 november bleek één ingang van tunnel 16 met aarde versperd a.g.v. de door derden uitgevoerde bramenklepelwerkzaamheden (die dag geopend door Faunaconsult)

Tunnel 15/17

Tunnelingangen 15 (links) en 17 (rechts)

tunnelingang	**15**			**17**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	das	0	das	das	*
maart	middelgr. zoogdier	0	geur vos	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	middelgr. zoogd.	dode lijster op putdeksel
juli	middelgr. zoogdier	0	0	veel kleine en middelgr. zoogdier	veel kleine en middelgr. zoogdier	0
augustus	0	0	geur vos	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	klein zoogd.	klein zoogd.	0	0	0	geur vos
november	0	0	0	0	0	**
december	0	0	geur vos	0	0	0

* Tijdens de inspectie op 26 februari viel het putdeksel omlaag boven de splitsing van tunnels 17.

** Op 27 november bleken beide ingangen van tunnel 17 met aarde versperd a.g.v. de door derden uitgevoerde bramenklepelwerkzaamheden (die dag geopend door Faunaconsult)

Tunnel 19/20

Tunnelingangen 19 (links) en 20 (rechts)

tunnelingang	**19**			**20**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	kadavergeur	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
september	0	0	0	0	0	0
oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	klein zoogd.	klein zoogd.	0
december	0	0	0	0	0	0

Ecoduct

Ook crossmotors maken dankbaar gebruik van het ecoduct

	noord	**midden**	**zuid**	**hele ecoduct over**
				gegaan
maand				
januari	0	0	0	haas en konijn (keutels)
februari	0	0	0	das naar zuiden gaand
maart	0	0	0	0
april	0	uitwerps. vos	0	0
mei	0	0	0	0
juni	konijn	0	0	0
Juli	0	3 bastaardkikkers	0	meerdere das en konijn (in zuid- en noordrichting)
Augustus	0	17 bastaardkikkers	0	3 maal das en 1 maal vos naar noorden gaand; 1 maal das naar zuiden gaand, vele konijnen
september	0	0	0	das, haas, konijn naar noorden gaand; steenmarter/bunzing naar zuiden gaand
oktober	0	haas (directe waarn.)	0	0
november	0	0	0	haas in beide richtingen
december	mol	0	0	konijn, haas, das (in beide richtingen)

Veel crossmotorsporen elke maand

Passage naast het spoor

Zicht op de passage naast het spoor

	noord		**midden**	**zuid**		**helemaal onderdoor**
maand	**inlopend**	**uitlopend**		**inlopend**	**uitlopend**	**gegaan**
januari	0	0		0	0	konijn en 5 ree
februari	0	0		0	0	0
maart	0	0	bruine kikker	0	0	konijn
april	0	0	4 ♀, 7 ♂ en tientallen larven kamsalamander in water*	0	0	0
mei	0	0		0	0	0
juni	0	0	3 larven kamsalamander, vele larven kleine watersalamander	0	0	ree en konijn
juli	0	0		0	0	mol
augustus	konijn (directe zichtwaarneming)	0	groene kikker en bosmuis (directe waarnemingen)	0	0	konijn naar noorden lopend
september	0	0	konijn	0	0	0
oktober	0	0	muskusrat/woelrat			jong en oud ree en vos
november	0	0		0	0	ree, middelgroot zoogdier
december	0				0	vos, 4 haas/konijn

*op 28 april en op 20 juni werd de sloot naast het spoor met een steeknet bemonsterd

Bijlage 4. Toponiemenkaart

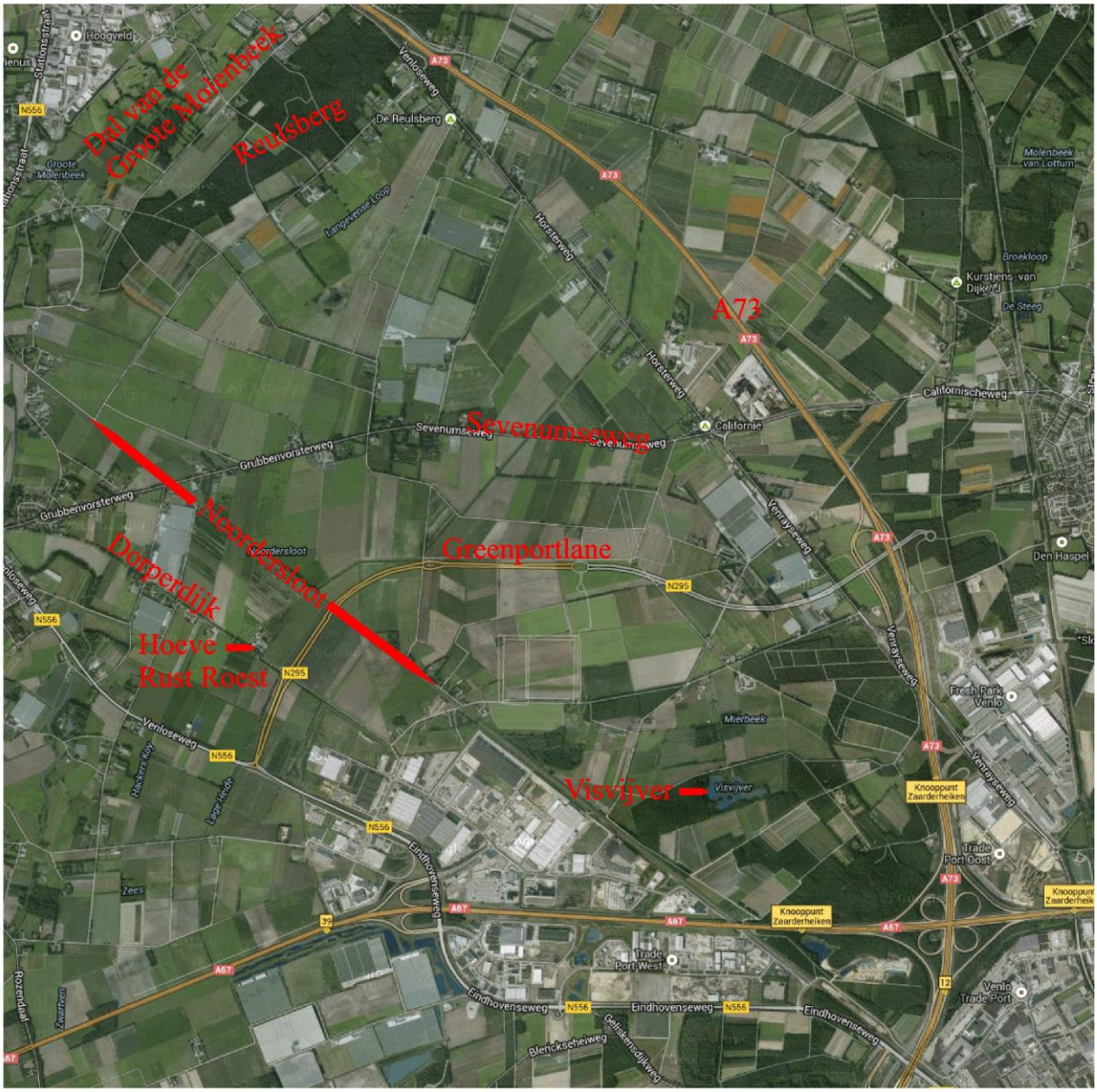

Monitoring flora en fauna Greenportlane 2013 – 2017

Resultaten van het derde jaar (2015)

In opdracht van:
Provincie Limburg

22 februari 2016

Faunaconsult
Tegelseweg 3
5951 GK Belfeld
Tel: 077-4642999
www.faunaconsult.nl

Monitoring flora en fauna Greenportlane 2013 – 2017
Resultaten van het derde jaar (2015)

Opdrachtgever:	Provincie Limburg
Opsteller:	dhr. ir. J.P.M. Hovens
Datum :	22-2-2016
Controle:	mw. ir. G. Hovens
Datum :	22-2-2016

Faunaconsult is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de landelijke brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus. Het Netwerk Groene Bureaus hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden van het netwerk aan te spreken op de kwaliteit van hun werk en aangeleverde producten.

Inhoud

1 Inleiding 3
2 Werkwijze 4
2.1 Beschrijving van de onderzoeksgebieden 4
2.2 Monitoring faunapassages 5
2.3 Monitoring dassen 6
2.4 Monitoring reeën 6
2.5 Monitoring vleermuizen 6
2.6 Monitoring uilen (kerkuil en steenuil) 7
2.7 Monitoring levendbarende hagedissen 7
2.8 Monitoring jeneverbessen 7
3 Resultaten 8
3.1 Resultaten onderzoek faunapassages 8
3.2 Resultaten dassenonderzoek 10
3.3 Resultaten reeënonderzoek 13
3.4 Resultaten vleermuisonderzoek 14
3.5 Resultaten onderzoek levendbarende hagedissen 16
3.6 Resultaten uilenonderzoek 16
3.7 Resultaten jeneverbessenonderzoek 18
3.8 Overige waarnemingen 18
4 Conclusies 20
Literatuur 22
Bijlagen 23

1 Inleiding

Onderzoeksvragen
De Provincie Limburg heeft in de periode 2012 - 2013 de Greenportlane (N295) laten aanleggen en heeft daartoe een ontheffing op de Flora- en faunawet gekregen ten aanzien van artikel 11 voor de soorten das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en levendbarende hagedis (FF/75C/2009/0242) en ten aanzien van artikel 8 voor de jeneverbes (FF/75C/2009/0242A). Conform deze ontheffingen dienen de effecten van de mitigerende en compenserende maatregelen te worden gemonitord. Omdat er wegens de aanleg van de Greenportlane delen van steenuilen- en kerkuilenhabitats zijn vernietigd en ten zuiden van de A73 zijn gecompenseerd, dienen deze twee uilensoorten ook te worden gemonitord. Omdat het ree geldt als een gidssoort voor herstel van de verbindingen in de EHS (tegenwoordig is dit het Natuurnetwerk Nederland), en omdat er ten aanzien van het ree ook aspecten van verkeersveiligheid zijn gemoeid, werd ook wenselijk geacht dat deze soort wordt gemonitord.

De Provincie Limburg heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven de bovenstaande soorten te monitoren in de periode 2013 – 2017. Dit rapport geeft de resultaten van het derde jaar (2015) weer.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het onderzoeksgebied en wordt per soort beschreven hoe het monitoren is verricht. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten weer van het onderzoek naar respectievelijk faunapassages, dassen, reeën, vleermuizen, levendbarende hagedissen, uilen en jeneverbessen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten geïnterpreteerd, waarbij wordt weergegeven in welke mate er mogelijk effecten zijn op populatieniveau en in welke mate de passages en andere mitigerende maatregelen voldoen. Tevens wordt voorgesteld op welke wijze negatieve effecten van de Greenportlane en andere ontwikkelingen zoveel mogelijk verder kunnen worden gemitigeerd (verzacht) of voorkomen.

2 Werkwijze

2.1 Beschrijving van de onderzoeksgebieden

Voor de verschillende soortgroepen zijn verschillende onderzoeksgebieden gehanteerd. Het onderzoeksgebied waarin het voorkomen van reeën, dassen en steenuilen werd gemonitord, wordt ruwweg begrensd door de Groote Molenbeek, de oost-westlijn van 384.000m (Amersfoortcoördinaten), de spoorlijn Nijmegen – Venlo en de A67. Dit gebied is rood omlijnd in figuur 1.

Het onderzoeksgebied waarin de vleermuizenmonitoring plaatsvond, bestaat uit het blauw omlijnde gebied in figuur 1, plus een aantal vleermuisverblijven binnen het rood omlijnde gebied, die eerder door Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie zijn gevonden (oranje ovalen in figuur 1). De twee door Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie (2008) genoemde winterverblijven van de grootoorvleermuis horen daar niet bij, omdat deze buiten de opdracht vallen.

Het voorkomen van levendbarende hagedissen is in kaart gebracht langs een 600 meter lang teltransect, langs de Noordersloot (groene lijn in figuur 1). De ligging van de aangeplante of ingezaaide jeneverbessen is weergegeven in bijlage 1.

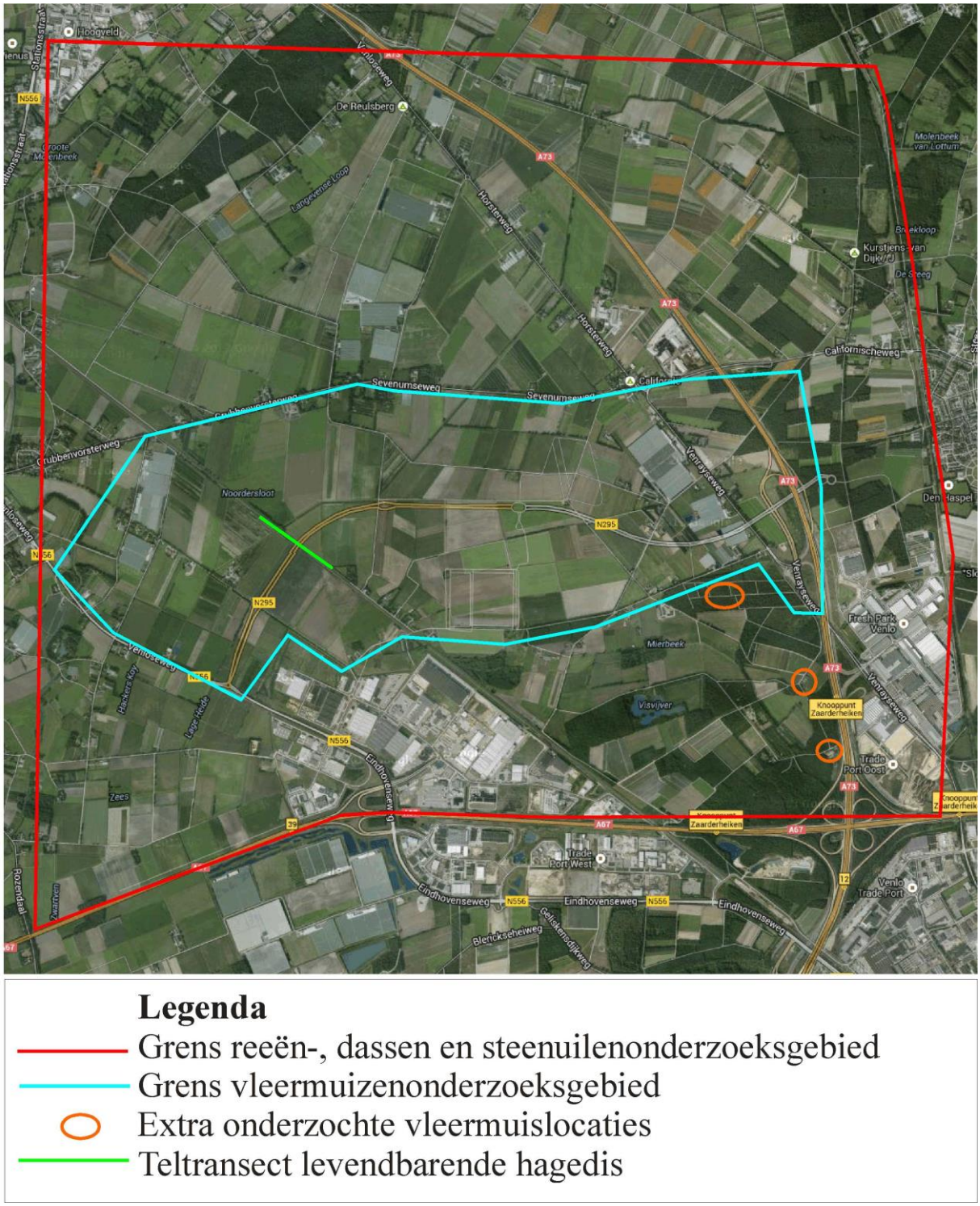

Figuur 1. Ligging van de verschillende onderzoeksgebieden

2.2 Monitoring faunapassages

Het gebruik van alle faunapassages is maandelijks middels sporenonderzoek in kaart gebracht, op de volgende data: 29 januari, 23 februari, 18 maart, 29 april, 29 mei, 3 juni, 23 juli, 27 augustus, 12 oktober, 30 oktober, 11 november en 1 december. Indien er voldoende los zand aanwezig was, werd er geen sporenbed aangelegd. Indien dit niet het geval was, werd er een eenvoudig sporenbed gemaakt. Hiertoe werd geen grond van elders aangevoerd, maar werd er in de aanwezige bodem geharkt, om zo weinig mogelijk vreemde geuren achter te laten. Overige waarnemingen werden eveneens genoteerd. Omdat de sporen in/voor een aantal faunapassages niet altijd goed was af te lezen (door invallend blad,

te droge zandbedden), is op een aantal plekken een cameraval (Reconyx HC600 Hyperfire H.O. Covert IR) ingezet, die werd ingesteld op de defaultinstelling. Dit is een zeer gevoelige instelling, waarbij een landende vlieg bijvoorbeeld al 'triggert' voor drie foto's (met een tijd van één seconde tussen de foto's).

Daarnaast is de Noordersloot onder het Greenportlaneviaduct (naast het spoor) op 23 februari en op 3 juni met een steeknet van 70 cm breed bemonsterd op amfibieën.

2.3 Monitoring dassen

Op 29 april, 14 oktober, 11 november en 25 november werd het onderzoeksgebied afgezocht naar sporen, wissels, snuit- en mestputten van dassen. Op 17 juni 2015 (van 21h00 – 23h00 uur) observeerden Grietje Hovens en Paul op het Veld elk een grote burcht nabij de visvijver en Hans Hovens observeerde de grote burcht op het noordoostelijk deel van de Reulsberg. De grote burcht op het zuidwestelijk deel van de Reulsberg werd dezelfde avond met een cameraval geobserveerd.

2.4 Monitoring reeën

Het gebruik door reeën van de ecopassage (naast het spoor) en het ecoduct werd tegelijk met het maandelijkse dassenonderzoek op deze locaties in kaart gebracht.

Elders (op ongewenste locaties) overstekende reeën en andere faunaslachtoffers op de Greenportlane en A73 werden in kaart gebracht door het opvragen van dood gevonden reeën bij WildBeheerEenheid (WBE) Meerlosebaan. Daarnaast leverde de Provincie Limburg (in de persoon van Leo Rutten) de aan hen geleverde gegevens betreffende aangetroffen kadavers op de Greenportlane (via het contract functioneel onderhoud openbare ruimte (CFOOR) 1137-2010 en de aan hen geleverde gegevens van de districten die de weginspectie uitvoeren). Het voorkomen van vaste wissels werd elk seizoen in kaart gebracht. Wegens gebrek aan sneeuw werd er in 2015 niet gespeurd naar sneeuwsporen van overstekende reeën.

WBE Meerlose Baan, WBE Sevenum en WBE Horst leverden de geschatte voorjaarsstanden. WBE Meerlosebaan voerde hiertoe in maart 2015 een gebiedsdekkende reetelling uit gedurende drie avonden/ochtenden. WBE Meerlosebaan schatte de gegevens op basis van jaarrond bijgehouden reewaarnemingen. De door de WBE's verzamelde gegevens werden geleverd door A. Bouten (WBE Meerlosebaan), Henk van der Horst (WBE Sevenum) en Huub Heyliggers (WBE Horst).

2.5 Monitoring vleermuizen

In 2013 is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen (winterverblijven, kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven, zwermplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden) in het onderzoeksgebied in kaart gebracht, conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus et al, 2013) . In 2014 en 2015 is dit onderzoek telkens geactualiseerd middels één kraamtijdronde en één ronde in de paartijd. In 2015 betrof het een ochtendronde op 11 juni en een avondronde op 16 september. Daarbij werd met behulp van heterodyne batdetecors het voorkomen van vleermuizen in kaart gebracht en werd er telkens in blokken van 3 uur onderzoek gedaan, vanaf één uur voor zonsondergang of vanaf één uur voor zonsopgang. Van moeilijk herkenbare soorten werden op een time-expansion batrecorder/detector opnamen gemaakt, waarvan vervolgens op de computer het sonogram werd geanalyseerd. Tabel 1 geeft de inzet en weergegevens per onderzoeksronde weer. Daarnaast werden de zolders van voormalige hoeve Sint Jan (de locatie is in bijlage 4 weergegeven) op 18 november 2015 met behulp van zaklampen geïnspecteerd.

Tabel 1. Onderzoeksgegevens per ronde

datum (avond/ochtend)	Waarnemers	minimumtemperatuur	Weersomstandigheden
11 juni 2015 ochtend	Hans Hovens, Roy Janssen, Paul op het Veld, Ruud Snijders, Toon Rijkers, Jobert Rijsdijk	13 ˚C	droog, 1 Bft
16 september 2015 avond	Jobert Rijsdijk, Hans Hovens, Grietje Hovens, Paul op het Veld, Ruud Snijders, Toon Rijkers	15 ˚C	2-3 Bft, droog

2.6 Monitoring uilen (kerkuil en steenuil)

Tijdens het vleermuizenonderzoek werden alle waarnemingen van kerkuilen en steenuilen genoteerd. Doordat jonge uilen eind mei en begin juni zeer luidruchtig bedelen om voer, is het in die periode goed mogelijk nesten van uilen in kaart te brengen. Daarnaast werden omwonenden en eigenaren van geschikte nestlocaties (stallen, schuren, rommelige erven etc.) geïnterviewd over het voorkomen van uilennesten. Indien in de interviews sprake was van het voorkomen van uilennesten, werden deze nesten vervolgens geverifieerd.

2.7 Monitoring levendbarende hagedissen

Elk seizoen met uitzondering van de winter werd het voorkomen van levendbarende hagedissen in de bermen aan weerszijden van de spoorlijn onderzocht. Hiertoe werd er op 2 zonnige dagen per seizoen langs twee vaste trajecten van elk driehonderd meter lengte gewandeld, waarbij er werd gespeurd naar zonnende dieren. Dit werd gedaan op de volgende dagen: 18 maart, 29 april, 29 mei, 3 juni, 23 juli en 27 augustus. Op plekken waar de, voor hagedissen zo kenmerkende ritsels werden gehoord, werd langere tijd (circa 5 minuten) gewacht om te kijken of er een levendbarende hagedis tevoorschijn kwam.

Om er achter te komen of de levendbarende hagedissen daadwerkelijk gebruik maken van de ecologische zone onder het spoorviaduct, werden hier twee sporenbedden van zilverzand aangelegd. Deze bedden werden met uitzondering van de wintermaanden maandelijks geïnspecteerd op sporen van de levendbarende hagedis. Daarnaast werden de in de ecologische verbinding naast het spoor (onder het viaduct) neergelegde 15 stoeptegels tijdens de inspecties eveneens geïnspecteerd.

2.8 Monitoring jeneverbessen

Op 11 november werden per zaaibed het aantal en de hoogte van gekiemde jeneverbessen bepaald. Van de aangeplante jeneverbessen werd op dezelfde dag de status (dood/levend) en de hoogte bepaald. Daarbij kon geen onderscheid worden gemaakt tussen de al in 2013 aanwezige planten en de in februari 2014 geplante exemplaren (517 stuks), omdat deze door elkaar zijn geplant.

3 Resultaten

3.1 Resultaten onderzoek faunapassages

Figuur 2 geeft de ligging van de onderzochte faunapassages weer.

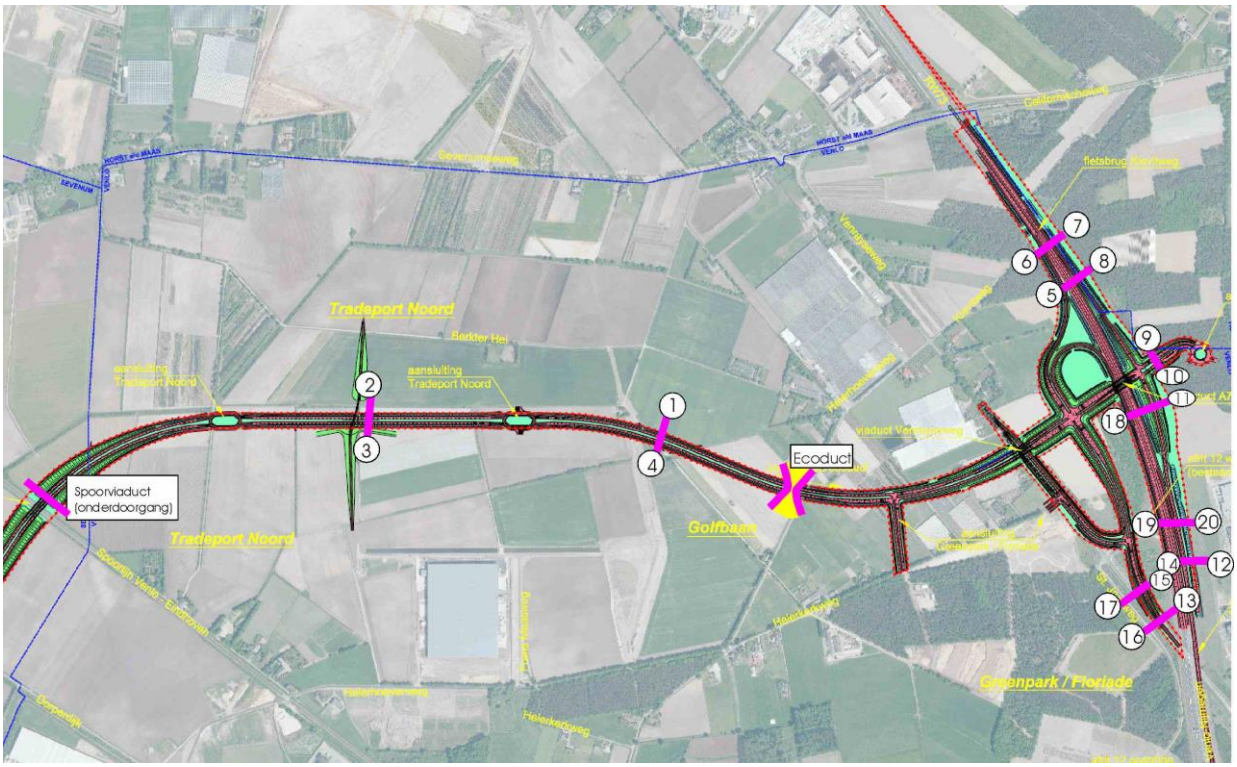

Figuur 2. De ligging van de maandelijks onderzochte faunapassages

Bijlage 3 geeft de maandelijkse bevindingen weer van het sporenonderzoek bij de verschillende faunapassages. Het zandbeddenonderzoek heeft beperkingen. Doordat de zandbedden voor de kleinere faunatunnels (de tunnels onder de A73) soms verregend, verdroogd, of bedekt waren met bladeren, resulteerde niet elke betreding in een duidelijke pootafdruk. Ook doordat dieren soms over het zandbed heen stapten, leidden niet alle passages tot een afdruk. In de grotere passages (1/4, 2/3) en op het ecoduct was de droogte van het zandbed soms een probleem; hierdoor waren de pootafdrukken niet altijd even duidelijk. Desondanks geeft het onderzoek met de zandbedden een goed beeld van de mate en aard waarin dassen deze gebruikten. Dassen laten doorgaans prenten achter die goed zijn af te lezen.

Faunapassages Venrayseweg
Net als in 2014 zijn tunnels 13/16 en 15/17 ook in 2015 weer regelmatig door de vos gebruikt. De aanwezigheid van een prooirest in april bij tunnelingang 15, duidt op mogelijk regelmatig gebruik van deze tunnels als dagrustplaats van de vos. In december werd in tunnelingang 13 een duidelijke pootafdruk van een das aangetroffen en in oktober werden een dassenprent, een dassenlatrine en vermoedelijk dassengraafwerk aangetroffen op enkele meters afstand van tunnelingangen 13 en 15. Uit de aanwezigheid van kersenpitten in de dassenlatrine, valt af te leiden dat het hier om dassensporen gaat die in de zomer zijn gemaakt. Net als in 2014 hebben dassen in 2015 de Venrayseweg enkele malen ‘overgestoken’ via een of beide tunnels. Uit de gecombineerde gegevens van 2014 en 2015 blijkt dat dassen beide tunnels onder de Venrayseweg weten te vinden en gebruiken.

Faunapassages A73
Tunnels 5/8 en 6/7 zijn weer vaak door vossen gebruikt, waarbij de regelmatige aanwezigheid van vossengeur, net als in voorgaande jaren, doet vermoeden dat hier sprake is van bewoning door de vos. In oktober werden er bij beide tunnels dassenprenten waargenomen. Omdat er tot oktober 2015 bij deze tunnels (sinds het begin van de monitoring) geen dassenprenten zijn waargenomen, is dit een opmerkelijke bevinding. Wellicht gaat het hier om een migrerende das. Ook werd bij tunnel 6/7 een passage door steenmarter/bunzing vastgesteld.

Tunnel 12/14 is minstens driemaal door een steenmarter of bunzing gebruikt. In 2014 was dit ook het geval, maar was nog onduidelijk of het hier om echte passages ging. Uit de waarnemingen van februari 2015 blijkt echter dat de steenmarter/bunzing deze tunnel gebruikt ter passage van de A73.

Tunnels 12/14 en 19/20 worden verder door konijnen gebruikt, waarbij opvalt dat konijnen de andere kant van het kleinwildraster sinds november 2015 ook via hun ‘eigen’ tunnel weten te bereiken (zie figuur 3. Dit illustreert de noodzaak van regelmatig onderhoud van rasters (en tunnels). Omdat het sporenbed bij ingang 14 vaak met blad was bedekt, is er van 18 tot 24 maart (6 nachten) een cameraval voor deze tunnelingang geplaatst. Dit leverde tientallen foto’s van een bosmuis op voor de ingang van de tunnel, maar geen enkele echte passage door deze soort.

Figuur 3. Konijnen hebben tussen tunnelingangen 12 en 20 hun eigen onderdoorgang gemaakt

Tunnelingang 18 is weer enkele malen door de vos gebruikt. Hierbij valt op dat er, net als in 2014 wederom geen sporen of geur van de vos bij tunnelingang 11 werd waargenomen. Het lijkt er op dat tunnel11/18 door een vos wordt gebruikt voor bewoning en niet voor passage van de A73.

Faunapassages Greenportlane
Net als in 2013 en in 2014 werd kleinwildtunnel 9/10 ook in 2015 weer niet door dieren gebruikt. Tijdens de drie inspecties met een zaklamp bleek telkens dat deze tunnel onder water stond.

Het ecoduct over de Greenportlane werd in 2015 weer redelijk goed gebruikt door konijn, haas, steenmarter/bunzing, vos en das. Daarnaast werd in oktober 2015 voor het eerst een passage door een sprong van drie reeën waargenomen. Sinds juli is er prikkeldraad aan de zuidzijde van het ecoduct gespannen, die medegebruik door crossmotoren succesvol lijkt te hebben gestopt. In het najaar van 2015 is men begonnen met het verbeteren van de noordelijke verbinding tussen het ecoduct en het achterland.

Kleinwildtunnel 1/4 is net als in de voorgaande jaren weer regelmatig door dassen gebruikt. Daarnaast is deze tunnel goed gebruikt door vos, steenmarter en/of bunzing en veelvuldig door konijnen. Omdat de pootafdrukken van middelgrote zoogdieren in deze tunnel veelal niet goed leesbaar waren, is tweemaal midden in de tunnel een cameraval geplaatst: in de periodes 29 mei t/m 3 juni en 16 december t/m 24 december. De onderstaande tabel geeft de daarbij waargenomen passages weer. Vermeldingswaard is het feit dat er in de periode 12 – 25 november maar gedurende 5 nachten van de tunnel gebruik werd gemaakt voor een passage

Cameraval tunnel 1/4	**konijn**	**das**	**vos**	**hond**
29 mei – 3 juni (5 nachten)	6	0	0	1
12-25 november (13 nachten)	10	0	0	0

Kleinwildtunnel 2/3 stond tot februari 2015 vrijwel continu onder water. Op 23 februari 2015 was het waterprobleem in deze tunnel verholpen en op 29 april 2015 bleek de tunnel regelmatig door vos en middelgrote zoogdieren (waarvan minstens eenmaal steenmarter/bunzing en minstens eenmaal konijn) te worden gebruikt. In de periode 12 tot 30 oktober (18 nachten) werd er een cameraval in het midden van de tunnel geplaatst. In deze periode werd slechts één passage waargenomen; van een vos (zie grote foto voorzijde). In juni en in oktober maakten ook dassen gebruik van deze tunnel. Een zekere passage door de das is echter nog niet vastgesteld.

Het gebruik van de passage onder het viaduct naast het spoor was in 2015 wederom slecht te onderzoeken. Door de komst van het fietspad (in 2014) werd een groot deel van het zandbed permanent vernietigd. Op het zandbed werden slechts één passage door konijn en één passage door vos waargenomen. In december 2014 (tijdens het sneeuwsporenonderzoek) werd al geconstateerd dat konijn/haas en vos zich onder het viaduct voornamelijk via het fietspad verplaatsen (dit leidt niet tot een pootafdruk). Het is dan ook te verwachten dat er vele passages onder het viaduct hebben plaatsgevonden.

In 2015 is de Noordersloot onder het viaduct tweemaal bemonsterd met een steeknet; op 23 februari en op 3 juni. Alleen op de eerstgenoemde datum werd er een (vrouwelijke) kamsalamander aangetroffen. De zuidzijde van de stobbenwal onder het viaduct is sinds augustus enkele maanden permanent bewoond door een levendbarende hagedis en een kleine watersalamander (zie foto voorzijde rechtsonder). Deze levendbarende hagedis vindt in de zonbeschenen zuidzijde van de stobbenwal een geschikte habitat. Omdat er verder (tijdens de transect-tellingen) geen levendbarende hagedissen zijn waargenomen, is het de vraag in hoeverre dit dier onder het viaduct door gaat.

3.2 Resultaten dassenonderzoek

De in 2013 en 2014 waargenomen dassenburchten waren in 2015 allemaal nog in gebruik. Het gaat om vier of vijf dassenburchten (zie figuren 4, 5 en 6):

- Eén burcht op het oostelijk deel van de Reulsberg die in 2013 maar twee belopen pijpen had, in 2014 vier belopen pijpen had en op 14 oktober 2015 eveneens vier belopen pijpen had. In de avond van 17 juni werden op deze burcht geen dassen waargenomen. Dit komt wellicht omdat er die dag veel hout rondom de burcht is gezaagd. In 2008 omvatte deze burcht nog 9 goed belopen pijpen (Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, 2008).
- Eén burcht op het westelijk deel van de Reulsberg die in 2010 nog maar uit een enkele, niet belopen pijp bestond. In 2013 bevatte deze burcht negen, vers gegraven pijpen en in 2014

bleken de pijpen van deze burcht te zijn dichtgestopt en voorzien van worteltjes (Van Grinsven, 2014). Tijdens de controle met de cameraval (op 17 juni 2015) werden geen dassen op deze burcht waargenomen. Op 25 november 2015 bevatte de burcht 15 pijpen, waarvan er 8 recent zijn vergraven.

- Eén burcht ten westen van de visvijver, die in 2013 van 15 pijpen naar 30 pijpen groeide, en ook in 2014 circa 30 pijpen bevatte. Op 25 november 2015 bevatte deze burcht 27 pijpen, waarvan er 9 recent waren vergraven. Tijdens de avondtelling op 17 juni werden geen dassen op deze burcht waargenomen. Figuren 5 en 6 geven de ligging van deze burcht.
- Eén burcht ten oosten van de visvijver bestond in 2013 en 2014 uit 21 pijpen (verdeeld over twee deellocaties). Op 17 juni 2015 werden bij deze burcht 2 volwassen dassen en een jong gezien en op 25 november omvatte deze burcht 25 pijpen, waarvan er 7 recent waren vergraven.
- Daarnaast is er nabij de A67 een losse dassenpijp aangetroffen op een wat grotere afstand van de hierboven beschreven hoofdburchten. Deze heeft wellicht een functie als kraamburcht, bijburcht of als vluchtpijp vervuld.

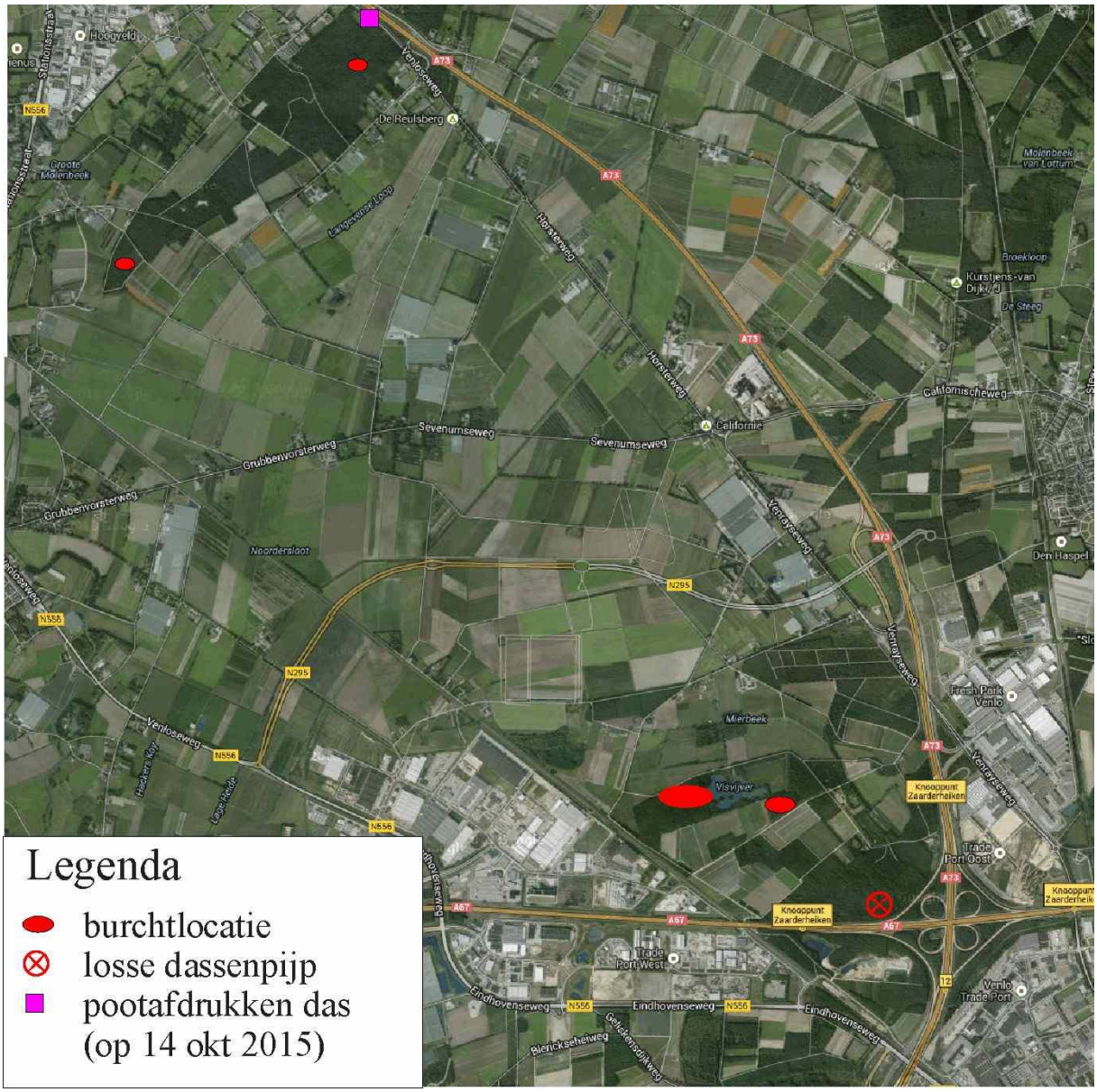

Figuur 4. Sporen en burchtlocaties van de das in 2015

Verder werden op 14 oktober enkele dassenprenten gevonden nabij een kleinwildtunnel onder de A73. Deze kleinwildtunnel ligt op de Reulsberg en wordt niet gemonitord in het kader van dit onderzoek (zie figuur 4). De dassenprenten nabij deze kleinwildtunnel en de in augustus 2013 nabij deze locatie op de A73 overreden das wijzen er op dat dassen ook ter hoogte van de Reulsberg regelmatig naar het bosgebied ten oosten van de A73 trekken.

Uit het feit dat dassen regelmatig de Greenportlane oversteken (zie bijlage 3), valt verder wederom af te leiden dat de dassen van de burchten op de Reulsberg en de 'zuidelijke' dassen net als in de voorgaande jaren regelmatig contact hebben.

Figuur 5. Detail dassenburchten en losse dassenpijpen nabij de visvijver

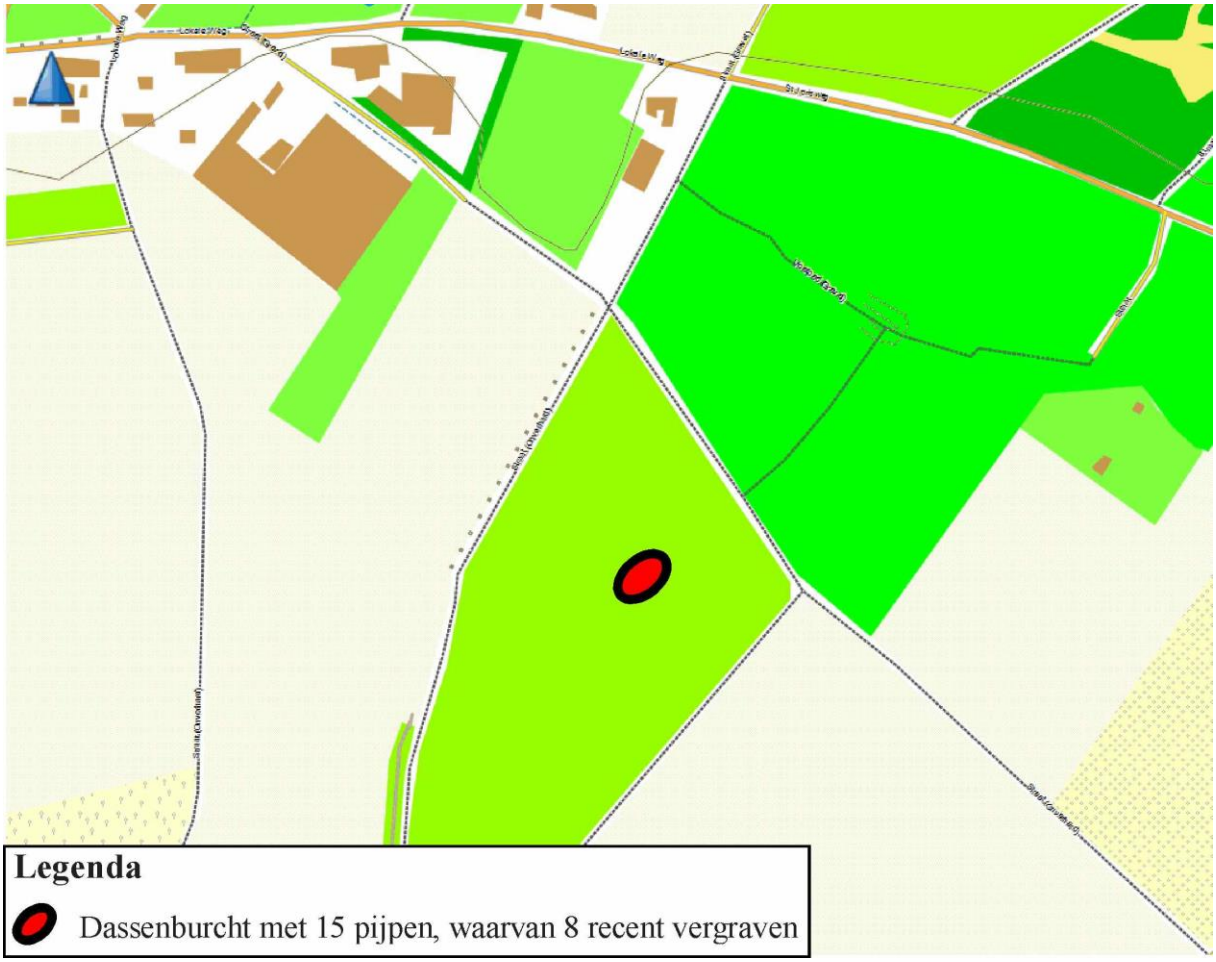

Figuur 6. Detail zuidwestelijk op de Reulsberg gelegen burcht

In 2015 werden er geen dode dassen in of nabij het plangebied gevonden.

3.3 Resultaten reeënonderzoek

Figuur 7 geeft de grenzen van de WBE's weer binnen het onderzoeksgebied. Wegens de aanwezigheid van reewildkerende rasters langs de A73 en hoge rasters naast het veilingterrein, vindt er waarschijnlijk geen uitwisseling plaats tussen de reepopulaties ten westen en ten oosten van de A73. Omdat het doel van het onderzoek is te meten welke effecten de ontwikkelingen op en rond de Greenportlane hebben op reeën, is de reepopulatie ten oosten van de A73 daarom niet beschouwd.

WBE Meerlosebaan schatte de voorjaarstand van 2015 op 8 reeën (4 bokken en 4 geiten) in 'hun' deel van het onderzoeksgebied (ten westen van de A73). WBE Sevenum nam in het deel van het onderzoeksgebied dat binnen hun beheersgebied valt 1 bok, 2 geiten en 2 kalveren waar. WBE Horst schatte het aantal reeën in het voorjaar van 2015 in 'hun' deel van het onderzoeksgebied (ten westen van de A73) op 5 bokken, 5 geiten en 3 niet nader gedetermineerde dieren. De voorjaarsstand van 2015 voor het hele onderzoeksgebied kan dus worden geschat op 26 reeën.

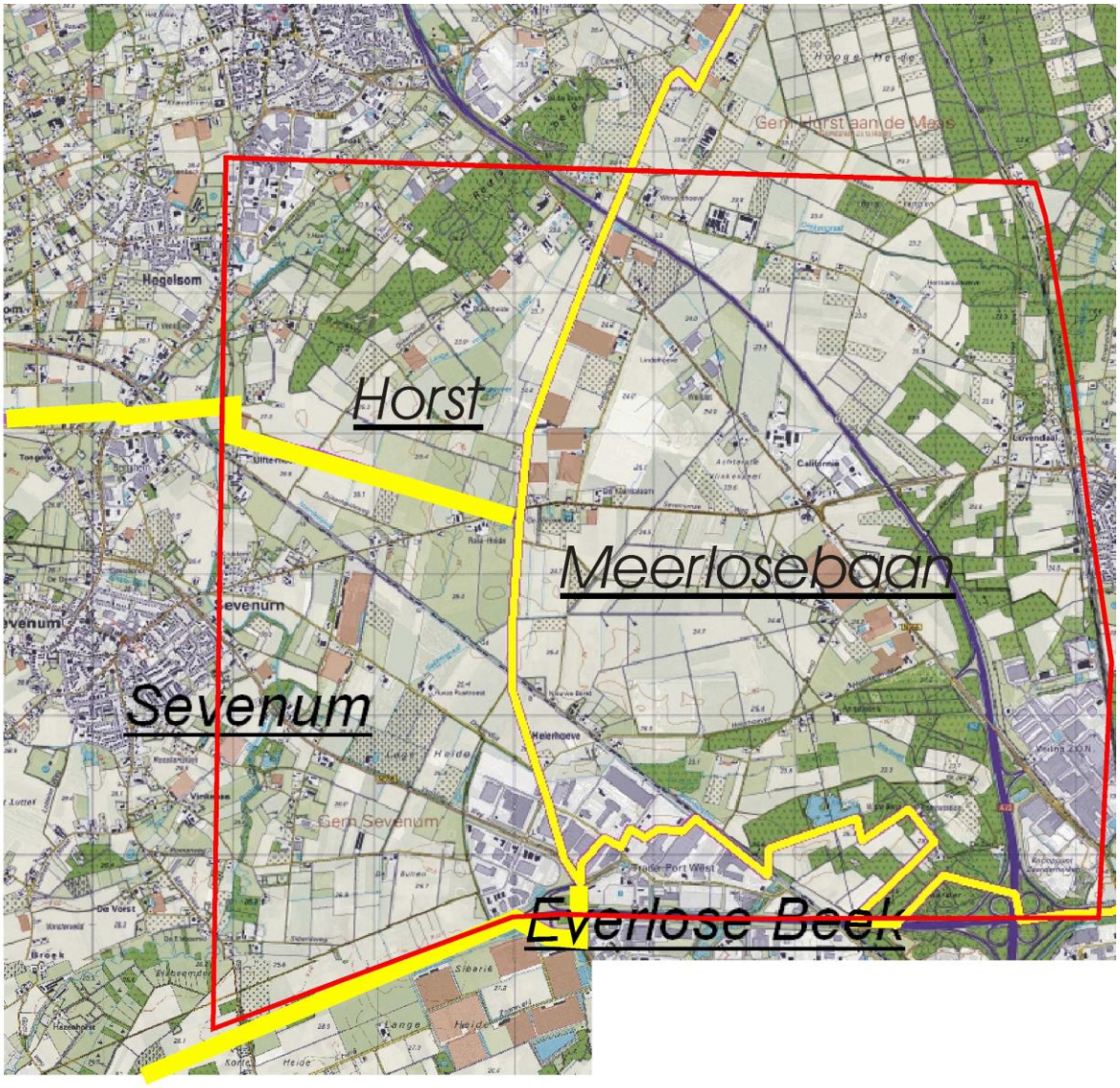

Figuur 7. WBE grenzen (gele lijnen) binnen het onderzoeksgebied (rood omlijnd)

Omdat er geen sneeuw viel, was sneeuwsporenonderzoek niet mogelijk. Uit de aangeleverde verkeersslachtoffergegevens blijkt dat er geen verongelukte reeën op of naast de Greenportlane en de aangrenzende A73 zijn waargenomen. Wel werden enkele andere faunaverkeerslachtoffers waargenomen. Deze staan vermeld in bijlage 2.

3.4 Resultaten vleermuisonderzoek

Waargenomen soorten
Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger.

Waargenomen vaste rust- en verblijfplaatsen
Van de gewone dwergvleermuis werden in 2015 6 zomerverblijven en 1 paarverblijf waargenomen. In totaal werden 2 paarterritoria van de gewone dwergvleermuis gevonden (zie figuur 8). Omdat er maar half zo veel ronden vleermuizenonderzoek plaatsvonden als in 2013 (toen werden er 6

zomerverblijven en 3 paarverblijven van de gewone dwergvleermuis gevonden), lijkt het aantal verblijven van de gewone dwergvleermuis vergelijkbaar met dat in 2013 (en 2014).

Bevindingen en aantalsschattingen
Naar schatting bevolken 30 tot 50 gewone dwergvleermuizen het onderzoeksgebied. Gedurende het onderzoek werden één laatvlieger en één grootoorvleermuis waargenomen.

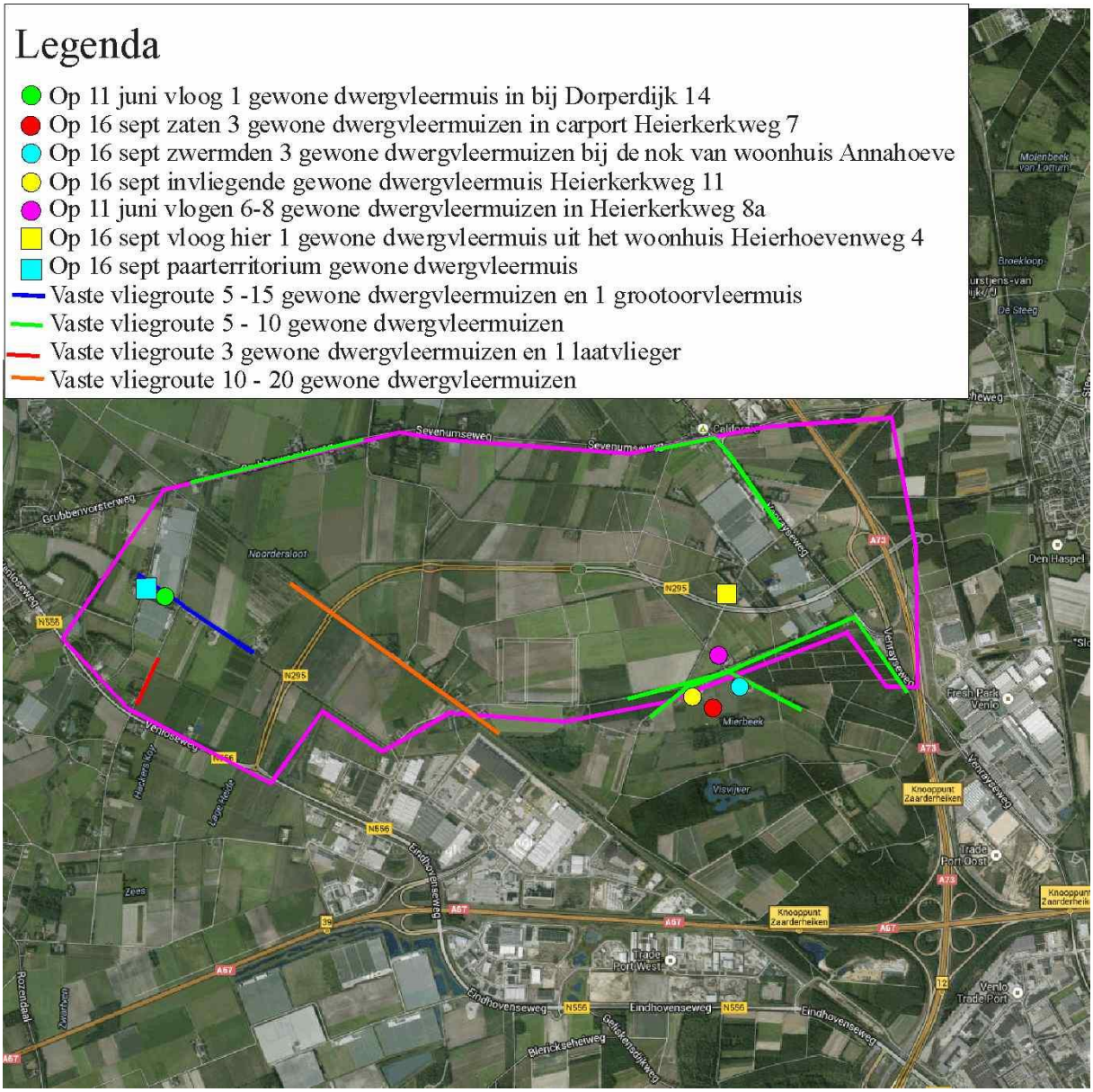

Figuur 8. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in 2015

3.5 Resultaten onderzoek levendbarende hagedissen

Net als in de voorgaande jaren werd er ook in 2015 geen enkele levendbarende hagedis waargenomen tijdens de trajecttellingen. Bij het tegelonderzoek werden voor het eerst sinds de start van de monitoring waarnemingen gedaan van de levendbarende hagedis. Op 27 augustus en op 30 oktober werd een levendbarende hagedis aangetroffen, onder de zuidelijkste stoeptegel in de stobbenwal onder het viaduct naast het spoor. Op 12 oktober werd onder deze tegel een vervellingshuidje van de levendbarende hagedis aangetroffen. Al deze waarnemingen betreffen waarschijnlijk steeds hetzelfde dier dat het zuidelijke, zon-beschenen deel van de stobbenwal sinds augustus 2015 bewoont.

3.6 Resultaten uilenonderzoek

In de avond van 16 september werd een roepende steenuil waargenomen bij de voormalige kippenstallen bij de woning aan de Heierhoevenweg 4. Navraag bij omwonenden leverde een nieuw steenuilennest op; in de nok van de loods aan de Venrayseweg 111 (zie figuur 9). Volgens de heer Wijnhove (werkzaam bij de West Plant Group, de eigenaar van de betreffende loods) broeden onder deze nok al minstens 3 jaar steenuilen. Deze hadden in 2015 minstens 1 jong.

Evenals in 2013, werden ook in 2014 geen steenuilen nabij de steenuilenkast in de schuur op de splitsing Zeesweg/Dorperdijk waargenomen. Ook volgens eigenaar Jos Tielen broedde in 2015 wederom geen steenuil in de aanwezige nestkast. In de steenuilenkast achter Zeesweg 10 broedden in 2015 volgens de eigenaar (A. Lukker) wederom geen steenuilen.

Net als in de voorgaande jaren broedde er ook in 2015 een steenuil in het dak van de schuur achter de Heierkerkweg 9. Tijdens het vleermuizenonderzoek op 22 mei, werd nabij deze locatie een steenuil waargenomen.

Aan de Zeesweg 24 bevindt zich een steenuilenkast op de grens van het onderzoeksgebied. Hierin broedde volgens bewoonster Tiny Engels in 2015 wederom een steenuil. De ruimte onder de nestkast was in oktober bezaaid met steenuilenuitwerpselen.

In de kerkuilennestkast in de loods aan de Dorperdijk, achter hoeve Rust Roest, broedde volgens bewoonster Van Enckevort in 2015 een kerkuil. Op 11 november inspecteerde Faunaconsult deze kast en daarbij bleken er 2 kerkuilen in de kast aanwezig te zijn, evenals vele braakballen. Figuur 10 geeft de bevindingen van het uilenonderzoek weer.

Figuur 9. De loods van de West Plant Group met het steenuilennest (de invliegopening is weergegeven met een pijl).

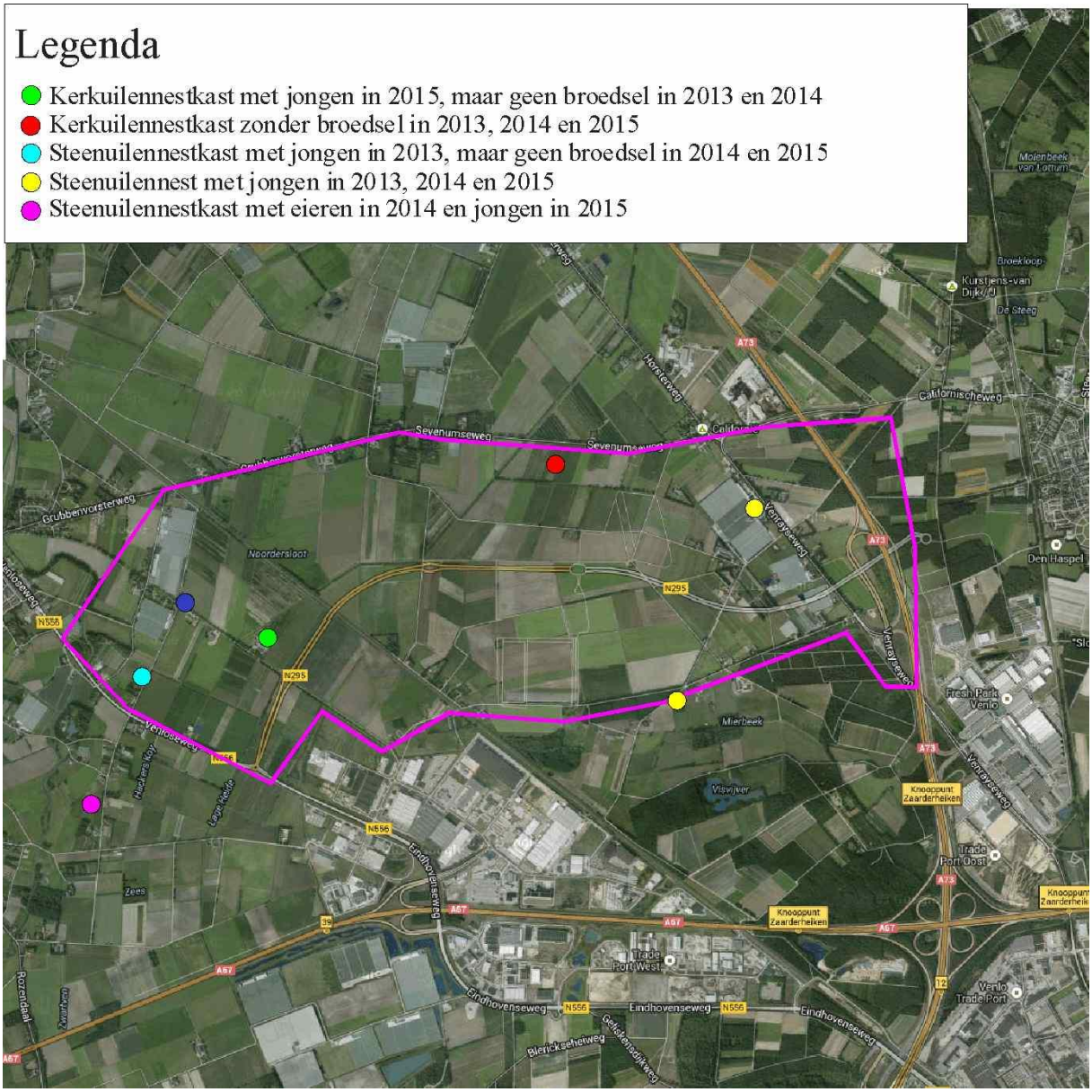

Figuur 10. Bevindingen uilenonderzoek

3.7 Resultaten jeneverbessenonderzoek

Bijlage 1 geeft de hoogtes weer van de aangeplante levende jeneverbesstruiken. Op de locaties waar jeneverbessenzaad werd gezaaid, zijn wederom geen kiemplanten gevonden. In 2014 waren er 638 jeneverbesstruiken aanwezig, met een gemiddelde lengte van 57,9 cm. In 2015 waren er nog 571 jeneverbesstruiken aanwezig, met een gemiddelde lengte van 71,2 cm. De 67 (sinds december 2014) jeneverbessen die zijn doodgegaan, betreffen allemaal planten op locaties D en E. Omdat hier in 2014 nog jeneverbesstruiken zijn aangeplant (en op locaties A, B en C niet), gaat het hier waarschijnlijk om sterfte van niet aangeslagen jonge aanplant.

3.8 Overige waarnemingen

Op 23 februari en op 3 juni werd de Noordersloot naast het spoor (onder het viaduct) met een steeknet van 70 cm breed bemonsterd. Op 23 februari werd daarbij 1 adulte vrouwelijke kamsalamander waargenomen (zie bijlage 3). De Noordersloot viel in 2015 niet droog. Het is onduidelijk waarom het

aantal kamsalamanders in de Noordersloot lager is dan in 2014 en 2013. In augustus/oktober werd driemaal een kleine watersalamander onder de zuidelijkste stoeptegel in de stobbenwal onder het viaduct naast het spoor aangetroffen.

4 Conclusies

Dassen
Het onderzoeksgebied (zie figuur 1) omvat twee dassengebieden: een cluster burchten rond de visvijver in het zuiden en twee burchten in bosgebied de Reulsberg in het noorden (zie figuren 4, 5 en 6). De dassenpopulatie op de Reulsberg heeft zich na 2010 grotendeels verplaatst in westelijke richting. Najaar 2014 lijken de dassen op de Reulsberg echter weer iets meer gebruik te maken van de oostelijke burcht. De zuidelijke dassenburchten bij de visvijver lijken niet meer of minder te worden gebruikt dan in 2013 en 2014.

Kleinwildtunnel 1/4 (zie figuur 2) is in 2014 vrijwel maandelijks door volwassen dassen gebruikt en ook het ecoduct wordt regelmatig door dassen gebruikt. Kleinwildtunnel 2/3 staat sinds februari 2015 niet meer permanent onder water en dassen weten deze tunnel inmiddels te vinden. Tunnels 13/16 en 15/17, 5/8 en 6/7 zijn in het najaar eveneens door de das bezocht.

Reeën
De geschatte voorjaarsstand in het onderzoeksgebied groeide van 2013 naar 2014 van 23 naar 30 reeën. Dit werd grotendeels veroorzaakt door een groei van de geschatte reepopulatie op en rond de Reulsberg (ten westen van de A73), van 8 bokken en 7 geiten in 2013, naar 10 bokken en 11 geiten in 2014. In het voorjaar van 2015 wordt de populatie geschat op 26 reeën.

Passages door reeën onder het viaduct naast het spoor werden in 2015 niet waargenomen. Wellicht zijn hier wel nog passages geweest die niet werden opgemerkt doordat reeën over het fietspad liepen (en aldus geen pootafdrukken achterlieten). Reeën hebben het ecoduct over de Greenportlane in oktober 2015 voor het eerst sinds de monitoring (eenmaal) gebruikt.

Vleermuizen
Het aantal gewone dwergvleermuizen in het onderzoeksgebied is vergelijkbaar met dat in 2013 en 2014. Rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis werden (net als in 2014) niet meer waargenomen. Omdat van deze vleermuissoorten in 2013 maar kleine aantallen werden waargenomen, is dit wellicht te wijten aan de lagere onderzoeksinspanning. De zomereiken naast de Dorperdijk vervullen voor de gewone grootoorvleermuis (en voor de gewone dwergvleermuis) nog steeds een functie als vaste vliegroute. In 2016 zal er tijdens het vleermuizenonderzoek meer aandacht uitgaan naar de, door de Greenportlane, doorgesneden vaste vliegroutes en de gerealiseerde voorzieningen voor vleermuizen.

Levendbarende hagedissen
Langs de spoorsloot en onder het viaduct werden wederom geen levendbarende hagedissen waargenomen. Wel heeft zich een levendbarende hagedis gevestigd in de zuidelijk deel van de stobbenwal naast het spoor, onder de Greenportlane. Een passage van de onderdoorgang onder het viaduct door de levendbarende hagedis is echter nog niet aangetoond.

Uilen
In 2013 broedden steenuilen succesvol op vier locaties in het onderzoeksgebied. In 2014 werd er op nog maar twee locatie succesvol gebroed. In 2015 blijkt er op drie plaatsen door steenuilen te zijn gebroed. Verder is er voor het eerst sinds de start van de monitoring weer succesvol door kerkuilen gebroed, in een nestkast bij Hoeve Rust Roest. Wellicht is dit te danken aan de goede (zachte) muizenwinters en aan het feit dat er redelijk wat voormalige akkers braak liggen nabij deze hoeve.

Kamsalamanders
In 2015 heeft minstens één kamsalamander de Noordersloot onder het viaduct van de Greenportlane bezocht. Voortplanting vond in 2015 echter niet plaats, ondanks het feit dat de Noordersloot in 2015 niet droog viel. Het is niet duidelijk wat daarvan de oorzaak is. Mede op verzoek van RVO zal het

voorkomen van kamsalamanders in de Noordersloot ook in de komende jaren worden gemonitord, middels steeknetbemonsteringen.

Jeneverbessen
Op de locaties waar jeneverbessenzaad werd gezaaid, zijn wederom geen kiemplanten gevonden en op locaties A, B en C zijn geen jeneverbesstruiken meer doodgegaan sinds december 2014.

In 2013 was het aantal jeneverbessen op locaties D en E samen 149 stuks. In 2014 waren dit 609 stuks (waarvan er 517 in het voorjaar van 2014 waren aangeplant) en 2015 waren dit 540 stuks. Hieruit blijkt dat op beide locaties samen in 2014 57 struiken stierven, en in 2015 nog eens 69 struiken stierven. Uit de afwezigheid van grotere dode struiken valt op te maken dat de sterfte waarschijnlijk vooral heeft plaatsgevonden onder de in 2014 nieuw aangeplante struiken. Op grond hiervan kan worden aangenomen dat zo'n 24% van de in 2014 aangeplante jeneverbessen het niet heeft overleefd.

Literatuur

- Grinsven, A.A. van. 2014. Verslaglegging monitoring Trade Port Noord te Venlo in de gemeente Venlo. Econsultancy, Boxmeer.

- Hovens, J.P.M. en G. Hovens. 2006. Flora- en faunaonderzoek voor de uitbreiding van bedrijventerrein Trade Port Noord, Park Zaarderheiken, Businesspark Venlo en Floriade (Gemeente Venlo). I.o.v. Gemeente Venlo. Faunaconsult. Belfeld.

- Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie. 2008. Ecologisch veldonderzoek Greenportlane Eindrapportage. Taken Landschapsarchitectuur & Ecologie, Roermond.

- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. 2013. Vleermuisprotocol 2013. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging.

Bijlagen

Bijlage 1. Resultaten jeneverbessenonderzoek
Bijlage 2. Faunaverkeerslachtoffers
Bijlage 3. Resultaten onderzoek faunapassages
Bijlage 4. Toponiemenkaart

Bijlage 1. Resultaten jeneverbessenonderzoek

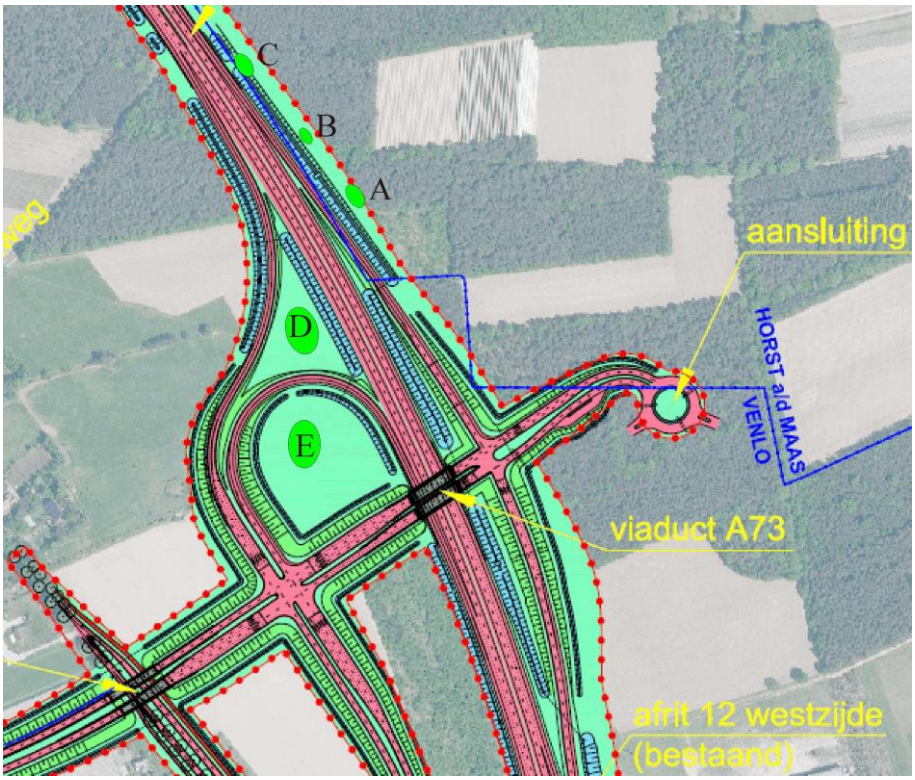

Locatie A (10 struiken)

90	136	112	91	127	135	119	143	125
137								

Locatie B (3 struiken)

120	75	95

Locatie C (17 struiken)

92	112	104	86	125	110	69	96	94
130	117	100	134	101	137	93	132	

Locatie D (301 struiken)

62	60	57	55	49	110	53	144	47
79	121	101	179	55	63	88	127	49
38	61	56	125	88	166	51	44	56
46	51	84	36	45	90	103	69	56
22	43	56	26	41	33	60	107	55
44	90	119	123	47	123	64	48	59
50	61	60	17	61	76	39	35	126
33	159	61	26	109	42	60	113	52
40	40	41	70	62	34	40	126	39
39	105	44	37	43	49	189	50	42

40	59	43	48	77	179	40	61	132
71	61	83	58	43	72	49	137	61
54	55	42	65	47	39	35	53	92
71	79	126	44	72	61	58	155	81
59	53	64	51	93	102	54	47	47
52	42	67	45	46	108	37	45	116
116	45	30	46	61	65	99	85	157
147	63	56	65	42	65	52	47	46
71	40	165	61	108	50	39	165	59
104	50	79	55	43	24	137	78	47
45	126	126	110	39	90	40	52	125
32	42	27	64	68	151	138	56	66
70	74	110	60	134	100	57	54	40
66	147	172	52	37	56	49	36	36
57	121	37	55	90	78	55	36	105
54	66	57	72	62	47	37	42	45
52	103	52	143	159	45	132	145	36
100	55	149	65	65	123	64	74	50
40	79	70	65	75	61	30	54	54
34	50	62	43	56	41	130	90	68
116	80	139	12	58	55	54	76	130
59	161	99	45	35	64	145	60	75
60	66	24	148	62	65	55	56	110
47	64	33	69					

Locatie E (239 struiken)

95	46	79	72	46	139	52	50	55
42	44	30	46	40	43	50	60	76
55	46	32	45	123	62	35	40	59
101	115	70	60	26	78	30	172	59
80	55	62	38	40	59	45	62	39
54	174	42	91	150	45	76	101	61
64	88	53	65	58	32	44	51	48
57	60	38	63	30	35	147	76	59
55	37	55	65	110	15	45	40	110
44	66	35	56	33	123	87	50	82
64	36	182	42	146	53	32	155	50
124	65	26	64	41	55	65	40	40
61	44	48	42	74	54	74	43	54
53	82	55	149	39	50	27	25	52
65	157	45	60	41	35	62	35	51
45	49	47	46	121	52	33	52	81
27	50	57	154	24	30	89	67	55

35	120	84	130	90	38	42	188	26
114	54	55	28	51	120	150	118	43
49	109	135	36	57	45	32	174	42
52	51	152	55	54	65	48	134	118
79	125	62	59	23	95	69	50	25
135	79	65	40	73	46	84	41	32
29	41	117	48	95	25	38	59	90
56	129	32	139	49	155	64	44	52
43	162	50	72	135	42	57	41	55
166	50	97	165	55				

Bijlage 2. Faunaverkeerslachtofers

datum	soort	N295 hm	opmerking
12-11-2015	konijn	1,2	zuidelijke rijbaan, vondst door Faunaconsult

datum	soort	A73 hm	opmerking
23-08-2015	buizerd	48,3	vondst dode buizerd door Faunaconsult in berm naast westelijke rijbaan

Bijlage 3. Resultaten onderzoek faunapassages

Tunnel 1/4

Links: Het zandbed voor tunnelingang 1 met vele sporen van kleine zoogdieren. Rechts: tunnelingang 4.

ingang	**1**		**4**		**hele tunnel door gegaan**
maand	**inlopend**	**uitlopend**	**inlopend**	**uitlopend**	
januari	das	0	das, vos	0	muizen
februari	0	0	0	0	das, vos, vele passages middelgrote zoogdieren
maart	0	steenmarter/bunzing	0	0	das, vele middelgrote zoogdieren
april	das	0	0	konijn	meerdere passages vos en middelgrote zoogdieren
mei	das	0	0	0	meerdere passages middel grote zoogdieren
juni	0	0	0	0	meerdere passages konijnen
juli	0	0	0	0	das en meerdere passages konijn en vos
augustus	das	0	vos	steenmarter/bunzing	vele passages konijn
12 oktober	0	0	0	steenmarter/bunzing	enkele passages konijn, vos en middelgroot zoogdier
30 oktober	vos, konijn	0	0	0	meerdere passages middelgroot zoogdier
november	0	0	0	vos	vele passages konijn en middelgroot zoogdier
december	steenmarter/bunzing	0	0	0	konijn en *

***** wegens hevige regen waren de sporenbedden niet meer afleesbaar

Tunnel 2/3

Tunnelingang 2

ingang	**2**		**3**		**hele tunnel doorgegaan**
	inlopend	**uitlopend**	**inlopend**	**uitlopend**	
maand					
januari	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	vos en vele middelgrote zoogdieren
mei	0	0	0	0	vos en vele middelgrote zoogdieren
juni	das	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	meerdere vos en konijn
augustus	vos	steenmarter/bunzing	0	0	meerdere middelgrote zoogdieren
12 oktober	das	0	das	0	meerdere middelgrote zoogdieren en muizen
30 oktober	0	0	0	0	middelgroot zoogdier*
november	0	0	0	0	enkele middelgrote zoogdieren
december	0	0	0	0	0

* uit de opnames met de cameraval blijkt dat het hier om een vos ging (zie grote foto voorzijde).

Tunnel 5/8

Tunnelingangen 5 (links) en 8 (rechts)

tunnelingang	**5**			**8**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	geur vos	vos	vos	geur vos
februari	vos	vos	geur vos	0	0	0
maart	0	0	0	0	vos	0
april	vos	0	geur vos	0	0	0
mei	vos	0	geur vos	0	middelgroot zoogdier	0
juni	middelgroot zoogdier	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	geur vos	0	kat	0
12 oktober	das	0	0	0	das	0
30 oktober	0	0	*	0	0	0
november	0	0	geur vos	0	0	0
december	0	0	geur vos	0	0	0

* Snuitputjes van das bij ingang 5

Tunnel 6/7

Tunnelingangen 6 (links) en 7 (rechts)

tunnelingang	**6**			**7**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	vos	vos	geur vos	0	vos	0
februari	0	0	geur vos	0	0	0
maart	0	0	geur vos	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	geur vos
juni	0	0	geur vos	0	0	geur vos
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	mz*	0
12 oktober	vele mz*	vele mz*	0	steenmarter/bunzing	0	0
30 oktober	0	0	0	0	das	0
november	mz*	0	geur vos	mz*	vos	geur vos
december	0	0	0	0	0	0

* middelgroot zoogdier

Tunnel 9/10

Tunnelingangen 9 (links) en 10 (rechts)

tunnelingang	**9**			**10**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
11 oktober	0	0	0	0	0	0
30 oktober	0	0	0	0	0	0
november	0	0	0	0	0	0
december	0	0	0	0	0	0

Op 23 februari, 11 november en 1 december werd de tunnel met een zaklamp geïnspecteerd; al deze keren stond de tunnel onder water.

Tunnel 11/18

Tunnelingangen 11 (links) en 18 (rechts)

tunnelingang	**11**			**18**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	0	0	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	mg*	mg*	0	0	0	0
augustus	0	0	0	0	0	0
12 oktober	0	0	0	0	0	0
30 oktober	0	0	0	0	vos	0
november	0	0	0	0	konijn, vos	geur vos
december	0	0	0	0	0	0

* = middelgroot zoogdier

Tunnel 12/14

Tunnelingangen 12 (links) en 14 (rechts)

tunnelingang	**12**			**14**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	steenmarter/bunzing	0	mz*	0	0
februari	steenmarter/bunzing	steenmarter/bunzing	0	0	0	0
maart	mz*	mz*	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	steenmarter/bunzing,	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	middelgroot zoogdier	middelgroot zoogdier	0	muis/spitsmuis en konijn	muis/spitsmuis en konijn	0
augustus	konijn	konijn	0	0	0	0
12 oktober	0	0	0	klein zoogdier	klein zoogdier	0
30 oktober	mz* en vele kz**	0	0	0	0	0
november	0	vos	0	0	0	0
december	mz*	0	0	0	0	0

* mz = middelgroot zoogdier
** kz = klein zoogdier

Tunnel 13/16

Tunnelingangen 13 (links) en 16 (rechts)

tunnelingang	**13**			**16**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	mz*	mz*	0	0	0	geur vos
februari	0	0	0	vele mz*	vele mz*	0
maart	0	0	0	vele mz*	vele mz*	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	0	0	0	0
juli	mz*	mz*	0	mz*	mz*	0
augustus	kz*	kz*	0	mz*	mz*	geur vos
12 oktober	0	0	0	0	0	0
30 oktober	mz*	0	0	0	0	0
november	0	mz*	0	meerdere mz*	meerdere mz*	geur vos
december	das	0	0	0	0	0

* mz = middelgroot zoogdier
** kz = klein zoogdier

Tunnel 15/17

Tunnelingangen 15 (links) en 17 (rechts)

tunnelingang	**15**			**17**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	mz*	mz*	0	0	vos	0
februari	0	0	0	0	vos	0
maart	vele kz**	vele kz**	0	vele mz*	vele mz*	0
april	0	0	prooirest vogel	0	0	0
mei	0	0	0	mz* + vele kz**	mz* + vele kz**	geur vos
juni	0	0	0	vos	mz*	0
juli	0	0	0	mz*	mz* + vos	0
augustus	0	das	0	mz*	mz*	0
12 oktober	0	0	***	0	0	0
30 oktober	0	0	0	0	0	0
november	vele mz*	vele mz*	geur vos	vele mz*	vele mz*	geur vos
december	0	0	0	vele mz*	vele mz*	0

* mz = middelgroot zoogdier
** kz = klein zoogdier
*** = wissel van middelgroot zoogdier voor de ingang.

Tunnel 19/20

Tunnelingangen 19 (links) en 20 (rechts)

tunnelingang	**19**			**20**		
	inlopend	**uitlopend**	**overig**	**inlopend**	**uitlopend**	**overig**
maand						
januari	0	0	0	mz* en vele kz**	mz* en vele kz**	0
februari	0	0	0	0	0	0
maart	0	0	0	mz* en konijn	mz*	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	kz**	kz**	0	0	0	0
juni	0	0	0	kz**	kz**	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	0	vele kz**	mz* en vele kz**	0
12 oktober	0	0	0	mz*	0	0
30 oktober	0	0	0	0	konijn	0
november	0	0	0	0	0	0
december	0	0	0	konijn	konijn	0

* mz = middelgroot zoogdier
** kz = klein zoogdier

Ecoduct

In het najaar van 2015 werd het ecoduct aan de noordzijde beter aangesloten op het achterland

	noord	**midden**	**zuid**	**hele ecoduct over**
				gegaan
maand				
januari	0	0	0	haas en konijn (vele)
februari	0	0	0	0
maart	0	0	0	bunzing/steenmarter, das, haas, konijn
april	0	0	0	0
mei	0	0	0	0
juni	0	0	0	das, vos
juli	0	0	0	meerdere das en konijn*
augustus	0	0	0	das
12 oktober	0	0	0	3 reeën richting noorden overstekend, konijn, vos
30 oktober	0	0	0	vos, das, konijn
november	0	0	0	konijn en vos
december	0	0	0	0

* aan de zuidzijde van het ecoduct is prikkeldraad gespannen, waarna er (voor het eerst sinds de start van de monitoring in 2013) geen verse motorsporen meer op het ecoduct zijn aangetroffen.

Passage naast het spoor

	noord		midden	zuid		helemaal onderdoor
maand	**inlopend**	**uitlopend**		**inlopend**	**uitlopend**	**gegaan**
januari	0	0	0	vos	0	0
februari	0	0	*	0	0	0
maart	0	0	0	0	0	0
april	0	0	0	0	0	0
mei	0	0	0	0	0	0
juni	0	0	**	0	0	0
juli	0	0	0	0	0	0
augustus	0	0	***	0	0	0
12 oktober	0	0	****	0	0	0
30 oktober	0	0	***	0	0	0
november	0	0	konijn	0	0	0
december	0	0	0	0	0	0

*op 23 februari werd de sloot naast het spoor met een steeknet bemonsterd, hierbij werd een vrouwtje kamsalamander waargenomen;
** op 3 juni werd de sloot naast het spoor met een steeknet bemonsterd, hierbij werden geen kamsalamanders meer waargenomen;
***onder de zuidelijkste stoeptegel werden een levendbarende hagedis en een kleine watersalamander aangetroffen;
****onder de zuidelijkste stoeptegel werden een levendbarende hagedissenhuidje en een kleine watersalamander aangetroffen.

Bijlage 4. Toponiemenkaart

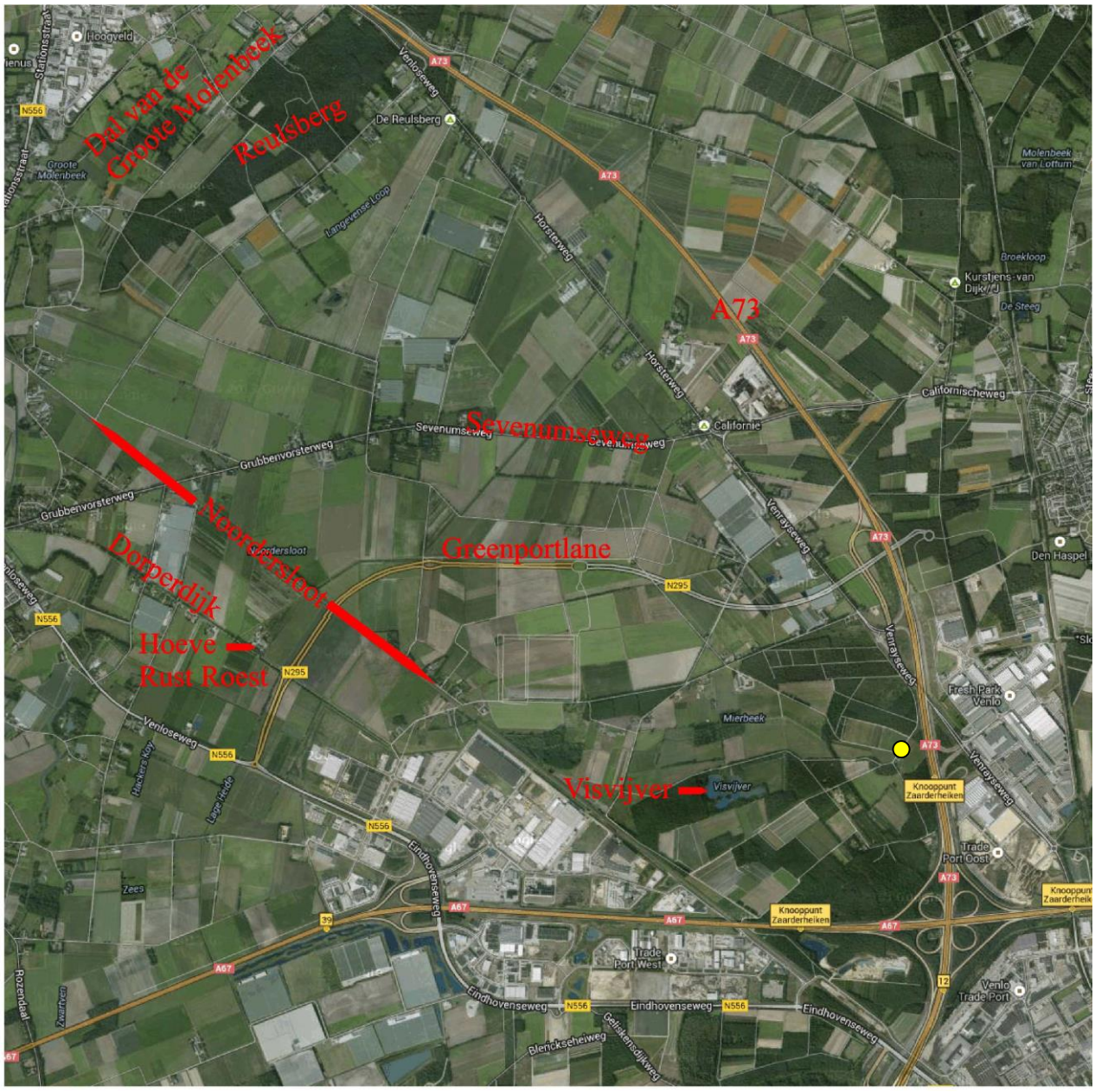

Gele stip = voormalige hoeve Sint Jan

Bijlage 8 Monitoringsonderzoeken van 2013 tot en met 2015 vanuit ontheffing FF/75C/2012/0269(A)

VERSLAGLEGGING MONITORING

TRADE PORT NOORD

TE VENLO

GEMEENTE VENLO

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Ecologie

Verslaglegging monitoring
Trade Port Noord
te Venlo
in de gemeente Venlo

Opdrachtgever	Trade Port Noord
	Postbus 3317
	5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO4_O7
Rapportnummer	13053334
Status	Jaarrapport
Datum	28 november 2013
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Deze monitoring is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde monitoringsonderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

2. GEBIEDSBESCHRIJVING 2

2.1 Ligging plangebied 2
2.2 Voortgang (ecologische) inrichting 3

4. DAS *(MELES MELES)* 4

4.1 Monitoringsmethodiek 4
4.2 Resultaten veldonderzoek 2013 5
4.3 Ontwikkelingen door de tijd 6

5. DRIJVENDE WATERWEEGBREE (*LURONIUM NATANS*) 8

5.1 Onderzoeksmethodiek 8
5.2 Resultaten veldonderzoek 2013 8
5.3 Ontwikkelingen door de tijd 9

6 KAMSALAMANDER (*TRITURUS CRISTATUS*) 10

6.1 Onderzoeksmethodiek 10
6.2 Resultaten veldonderzoek 2013 10
6.3 Ontwikkelingen door de tijd 11

8. CONCLUSIE EN DISCUSSIE 12

8. AANBEVELINGEN VERVOLGMONITORING 13

BIJLAGE

1. Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum – A73)
(Bureau Meervelt, projectnummer 13-029, d.d. 23 oktober 2013

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het uitvoeren van de monitoring ten aanzien van de beschermde soorten binnen het plangebied Trade Port Noord te Venlo in de gemeente Venlo. De monitoring zal betrekking hebben op de onderstaande soorten:

- Das (*Meles meles*) binnen het plangebied Trade Port Noord.
- Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) in de Noordersloot;
- Kamsalamander (*Triturus cristatus*) in de Noordersloot;

De verplichting voor de monitoring komt vanuit de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh, die door het Ministerie van Economische Zaken op 26 juni 2013 is afgegeven. In de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh wordt in de voorschriften onder punt 25 gesteld dat gedurende de duur van de ontheffingsperiode, 26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017 jaarlijks een verslaglegging dient plaats te vinden van de monitoring.

In de onderhavige jaarlijkse verslaglegging van het monitoringsonderzoek is aandacht gegeven aan de aantallen, de plaats van voorkomen, de wijze van gebruik van het plangebied (das en kamsalamander), de voortgang van de inrichting van het plangebied en van de speciaal voor de beschermde soorten ingerichte groene structuren en de genomen mitigerende maatregelen.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Ligging plangebied

Trade Port Noord (TPN) betreft een gebied van circa 340 ha te noordwesten van Venlo waar men voornemens heeft om een logistiek bedrijventerrein met groene manchetten en infrastructuur gefaseerd te ontwikkelen (planning tot 2030). Het plangebied wordt van oost naar west doorsneden door de recentelijk aangelegde provinciale weg de GreenPortLane (GPL). Zie figuur 1 voor de topografische ligging van het plangebied TPN en de plantekening. In figuur 2 is het plangebied weergeven op een luchtfoto met daarbij een plantekening.

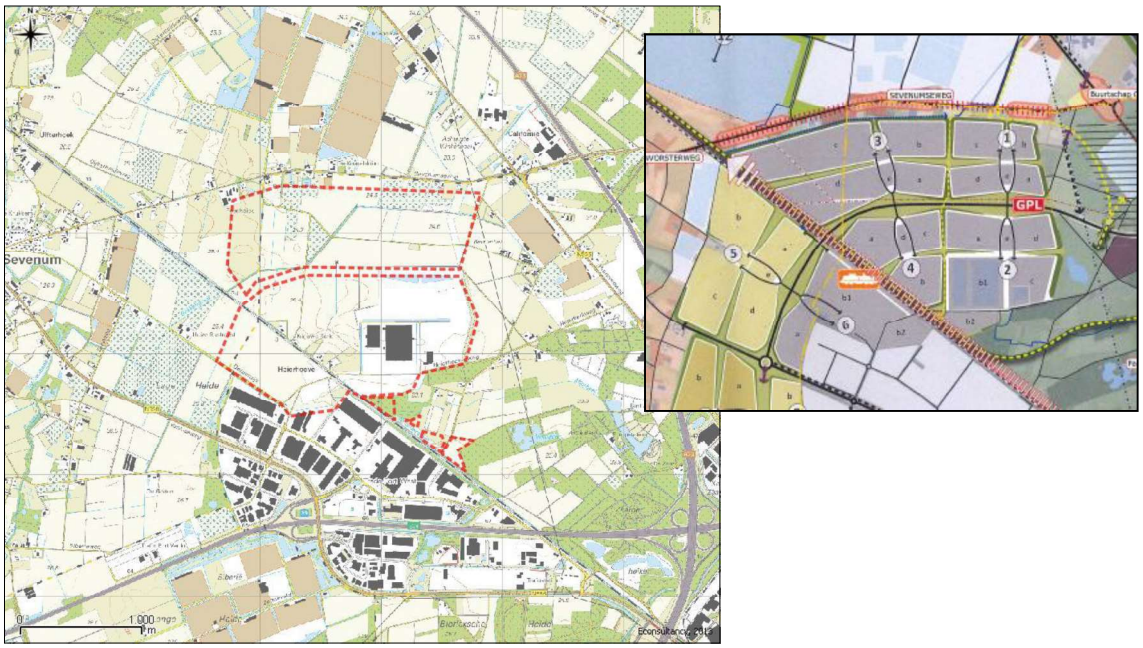

Figuur 1. Topografische ligging en plantekening van het plangebied (rode stippellijn).

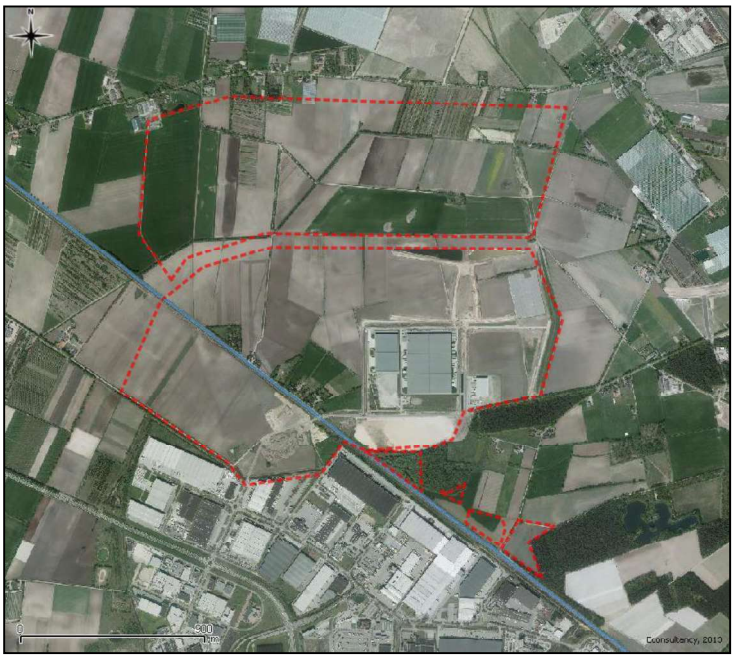

Figuur 2. Plangebied (rode stippellijn) weergegeven op een luchtfoto 2011.

2.2 Voortgang (ecologische) inrichting

Binnen TPN hebben tussen de laatst bekende uitgevoerde veldonderzoeken in 2010 en 2013 geen intensieve veranderingen plaatsgevonden die een verandering in aantal, plaats van voorkomen en wijze van gebruik beïnvloed zouden kunnen. Gedurende de periode zijn enkel een aantal fietspaden gerealiseerd binnen de grenzen van het plangebied TPN. Er hebben geen ingrepen plaatsgevonden ten aanzien van projectontwikkelingen en/of inrichting van groene structuren.

In de planning is wel opgenomen om op korte termijn te starten met de ontwikkeling van de Railterminal, de Gekkengraaf te verleggen bij voorkeur voor 15 maart 2014 en om de Noordersloot te herprofileren en de daarnaast gelegen BikeWay te realiseren.

Ten aanzien van de delen buiten TPN is tijdens het veldonderzoek in 2013 de gehele Greenportlane afgerond. Een klein deel van het tracé moest nog worden afgerond. Tijdens het onderzoek in september 2013 is dit deel van de GPL gerealiseerd inclusief de benodigde kleinwildtunnel onder de GPL.

4. DAS *(MELES MELES)*

4.1 Monitoringsmethodiek

Volgens de uitgevoerde onderzoeken gedurende de jaren 2002-2010 door diverse onderzoeksbureau's zijn op circa 700 meter afstand ten zuidoosten van het plangebied (Witte Berg en Zaarderheiken) en op circa 1,2 km ten noordwesten van het plangebied (Reulsberg) een aantal dassenburchten vastgesteld. Verder zijn er diverse prenten aangetroffen naast de Gekkengraaf. Uit prenten, graafputjes en andere sporen is op te maken dat belangrijke verbindingen voor de das zich bevinden tussen Zaarderheiken en Reulsberg en vanuit Zaarderheiken naar het noorden richting Houthuizerheide/Grubbenvorst. De das maakt vooral gebruik van migratieroutes binnen het plangebied TPN langs watergangen, zoals de Noordersloot, de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Het tussenliggende gebied wordt gebruikt als uitloopgebied en foerageergebied. Het gebied binnen TPN betreft geen preferent leefgebied gezien de afstand van het plangebied ten opzichte van de vastgestelde burchten.

Door Econsultancy zijn twee intensieve veldbezoeken uitgevoerd op 5 en 29 september 2013. Hierbij is gelet op de aanwezigheid van sporen als wissels, latrines, haren, prenten en (eventuele) vaste rust- en verblijfplaatsen van de das. In figuur 3 zijn de trekroutes weergegeven die gedurende de ontheffingstermijn gemonitoord zullen worden. Het monitoringsonderzoek in 2013 heeft zich geconcentreerd op de route langs de Gekkengraaf, de Noordersloot en de Mierbeek. Dit doordat er geen wijzigingen hebben plaatsgevonden die een verandering in aantal, plaats van voorkomen en wijze van gebruik van de das beïnvloed zouden kunnen hebben. Aan de Noordersloot en de Gekkengraaf zijn op korte termijn werkzaamheden gepland en de migratieroutes binnen het plangebied bevinden zich vooral langs de watergangen. Daarnaast zijn op 22 november 2013 de bekende dassenburchten ter plaatse van de Witte Berg, Zaarderheiken en de Reulsberg bezocht. Dit om de gebruiksactiviteit en de functie te beoordelen om de opvolgende jaren een trend te kunnen vaststellen.

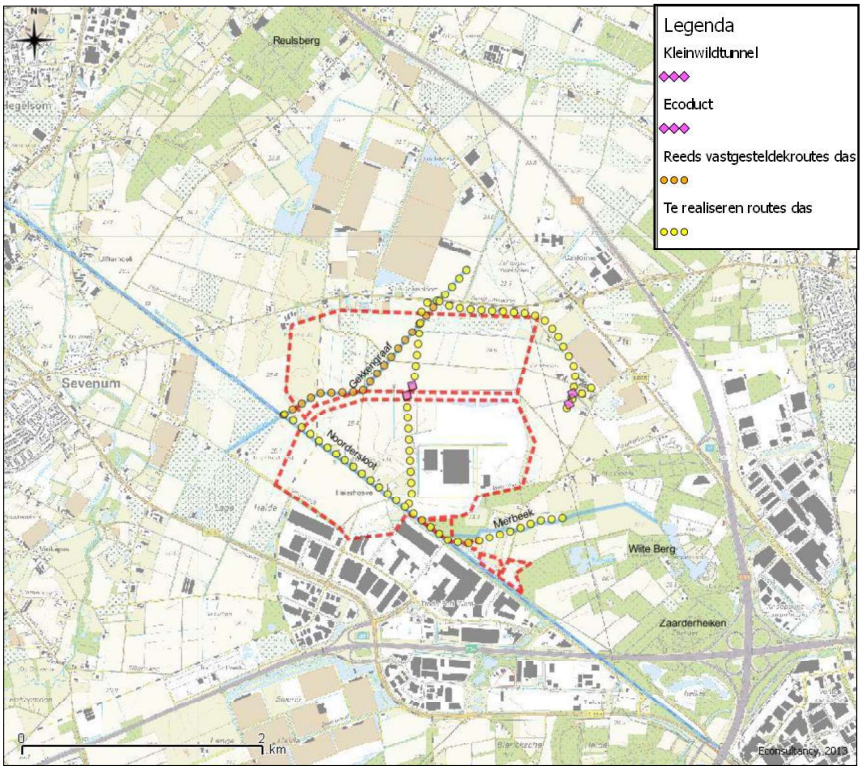

Figuur 3. Vastgestelde en te realiseren dassenroutes.

4.2 Resultaten veldonderzoek 2013

Tijdens het veldonderzoek naar de das zijn geen sporen als prenten, wissels, haren en of latrines (mestputjes) van de das aangetroffen langs de waterlopen. Wel zijn langs de Gekkengraaf enkele omgeduwde maïsstengels aangetroffen. Zie figuur 4 voor de locatie. Dassen duwen in het najaar, als de maïskolven rijp zijn, vaak de stengels om met hun voorpoten om vervolgens de kolven op te eten. Gezien de periode, tezamen met de slechts enkele omgeduwde maïsstengels en het ontbreken van prenten en/of sterk belopen wissels, zal het vermoedelijk een dispersie betreffen van een jong mannetje. Langs de Gekkengraaf, de Noordersloot en de Mierbeek zijn geen sporen aangetroffen die duiden op een eenduidig gebruik door de das. Daarnaast zijn binnen het gebied TPN geen nieuwe gevestigde burchten aangetroffen. Geconcludeerd kan worden dat in 2013 binnen het gebied TPN geen vaste gebruiksfunctie aanwezig is van de das.

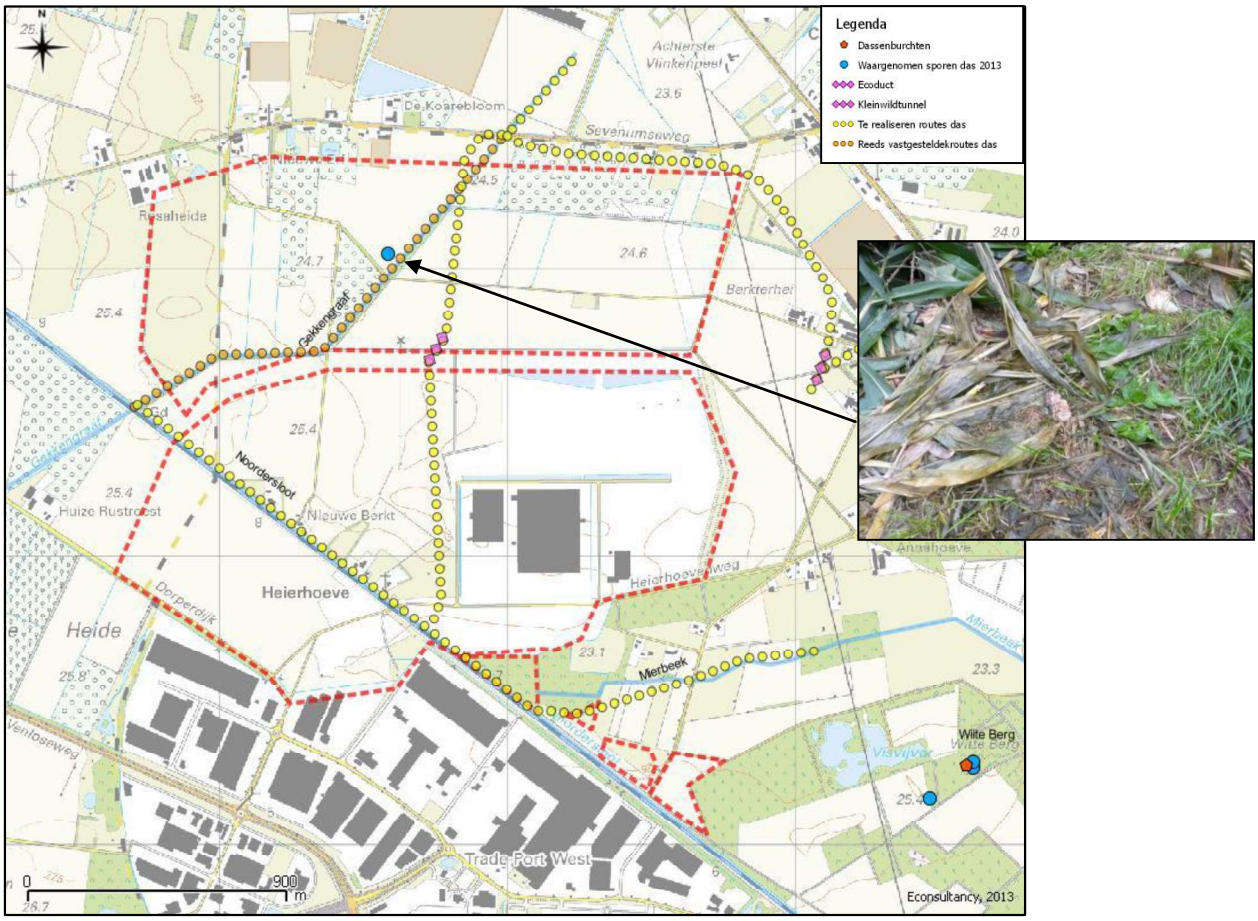

Figuur 4. Locatie omgeduwde maïsstengels.

De burcht bij de Witte Berg, waar enkele meters ten oosten recentelijk een fietspad is gerealiseerd, is in 2013 actief in gebruik. De burcht betreft een burcht met circa 11 pijpen pijpen, graafactiviteit en sterk belopen wissels. Hierdoor mag gesteld worden dat het momenteel een kraamburcht betreft. Zie figuur 5 voor een foto van de dassenburcht.

De burcht in het noordelijk deel van de Reulsberg betroffen circa 7 pijpen. Slechts twee van deze pijpen vertoonde een actief gebruik. Daarnaast waren er (oude) wissels zichtbaar in zuidwestelijke richting. Naar verwachting heeft deze burcht in het verleden een functie als kraamburcht gehad, maar zal in de huidige situatie eerder een bijburcht betreffen.

De twee burchten in het zuidelijk deel van de Reulsberg waren beide actief in gebruik. De burcht in de noordelijke wal betrof één (vlucht) pijp. De burcht meer midden in het bosgebied bestond uit zeven pijpen, alle actief. Daarnaast was er een sterk belopen wissel in noordoostelijke richting. Door de grootte van de burcht, de graafactiviteit en de sterk belopen wissels kan er vanuit worden gegaan dat deze in 2013 een functie heeft gehad als kraamburcht.

Figuur 5. Burcht de Witte Berg in 2013.

4.3 Ontwikkelingen door de tijd

Binnen TPN zijn gedurende 2002-2010 geen plaatsen aangetroffen die eenduidig gebruikt door de das binnen TPN. Een essentiële gebruiksfunctie is hierdoor niet aanwezig. De conclusies zijn sporadisch gebruik van de gebieden binnen TPN door de dassen die verblijven in actieve burchten in de directe omgeving. De burchten zijn in het verleden enkel bestempelt als actief of niet. Geen omschrijvingen gedaan omtrent mogelijk gebruik, het aantal pijpen, graafactiviteit, wissels, nestmateriaal en/of krabsporen. In 2013 hier meer omschrijving in gegeven om de toe- of afname in gebruik de komende jaren beter te beoordelen. Zie tabel I en figuur 6 voor een overzicht van de onderzoeksresultaten van 2002 tot en met 2013.

Tabel I. Historische en huidige onderzoeksgegevens van de das

Jaar	Onderzoeks-bureau	Rapport	Plaats van voorkomen	Gebruiksfunctie	Aantal	Conclusie
2002 - 2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Slechts enkele sporen langs Gekkengraaf in 2002 binnen TPN Geen migratieroute/wissels, wel leefgebied (2007)	n.v.t.	Sporadisch gebruik van TPN, geen sprake van actueel leefgebied. Mogelijk in gebruik door dassen oostzijde A73.
			Burcht Witte Berg	Bewoning burcht (2005-2006) Geen permanente bewoning, wel enkele prenten in akkerland nabij (2007)	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Geen vermeldingen in rapportage	n.v.t.	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Geen vermeldingen in rapportage, rapportage betreft voornamelijk aangrenzende gebieden aan TPN	n.v.t.	Geen sporen van dassen aangetroffen, ook niet langs de Gekkengraaf. Wel enkele actieve burchten buiten TPN aangetroffen.
			Burcht Witte Berg	Burcht vastgesteld als actief, geen beschrijvingen hieromtrent.	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archiefwaar-neming, geen beschrijvingen hieromtrent. Twee nieuwe actieve burchten in zuidelijk deel van de Reulsberg aangetroffen, geen beschrijvingen.	n.v.t.	

2013	Econsultancy	Onderhavige verslaglegging	TPN	Enkel een paar omgeduwde maïsstengels naast Gekkengraaf aangetroffen	n.v.t.	Geen vast gebruiks-functie van de das binnen het gebied TPN. Burcht Wiite berg en burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reulsberg kraamburcht. Noor-delijk deel Reulberg niet meer in gebruik als kraamburcht, vermoedelijk nu bijburcht.
			Burcht Witte Berg	Burcht actief in gebruik (kraam-burcht).	11 pijpen waarvan 8 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archiefwaar-neming, geen beschrijvingen hieromtrent. Twee burchten in zuidelijk deel van de Reulsberg actief. Een vluchtpijp en een kraamburcht	7 pijpen waarvan 2 actief 1 pijp 7 pijpen waarvan 7 actief	

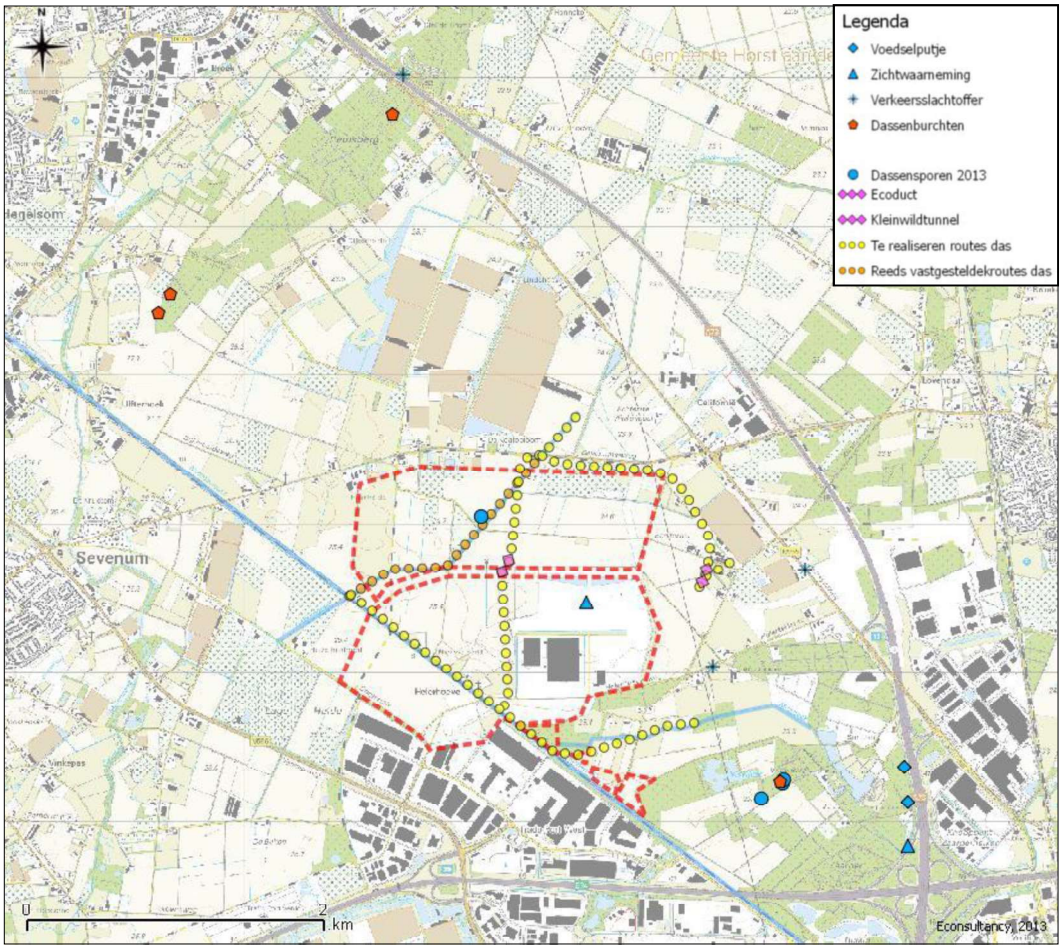

Figuur 6. Archiefwaarnemingen das en waarnemingen 2013.

5. DRIJVENDE WATERWEEGBREE (*LURONIUM NATANS*)

5.1 Onderzoeksmethodiek

Binnen het plangebied is de Noordersloot een groeiplaats van drijvende waterweegbree. Door Bureau Meervelt is in 2013 een inventarisatie verricht naar de drijvende waterweegbree in de Noordersloot (projectnummer 13-029, d.d. 23 oktober 2013). Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de ontheffingsaanvraag voor de drijvende waterweegbree en de kamsalamander ten behoeve van de ontwikkeling van de herprofilering Noordersloot en Bikeway. Tijdens deze inventarisatie is de gehele Noordersloot van het traject station Horst/Sevenum tot aan de oostelijk gelegen A73 geïnventariseerd. Voor de onderzoeksmethodiek ten aanzien van beide soorten wordt verwezen naar het rapport van de inventarisatie opgesteld door Bureau Meervelt.

5.2 Resultaten veldonderzoek 2013

Gedurende 2013 zijn door Bureau Meervelt alsmede door Econsultancy veldbezoeken uitgevoerd om de drijvende waterweegbree in de Noordersloot te inventariseren.

Tijdens de veldbezoeken is vastgesteld dat de Noordersloot tussen de Spoorweg Heierhoevenweg en het viaduct GPL sterk was begroeid (dominantie van liesgras, tandzaad en gewone braam). Daarnaast stond de Noordersloot veelal droog. Ter hoogte van het viaduct GPL krijgt de Noordersloot een meer open karakter. Eind augustus is de Noordesloot gemaaid en eind september was nieuwe vegetatiegroei zichtbaar en was de Noordersloot waterhoudend. Zie figuur 8 tot en met 11 voor foto's die genomen tijdens zijn de veldbezoeken.

Tijdens de veldonderzoeken, zowel uitgevoerd door Meervelt als Econsultancy is drijvende waterweegbree enkel aangetroffen buiten de grenzen van TPN (zie figuur 7). Op de bekende locaties ter hoogte van TPN, waar in 2002 één exemplaar is waargenomen alsmede in 2007, zijn geen waarnemingen van drijvende waterweegbree gedaan. Zie bijlage 1 voor het inventarisatierapport van Bureau Meervelt.

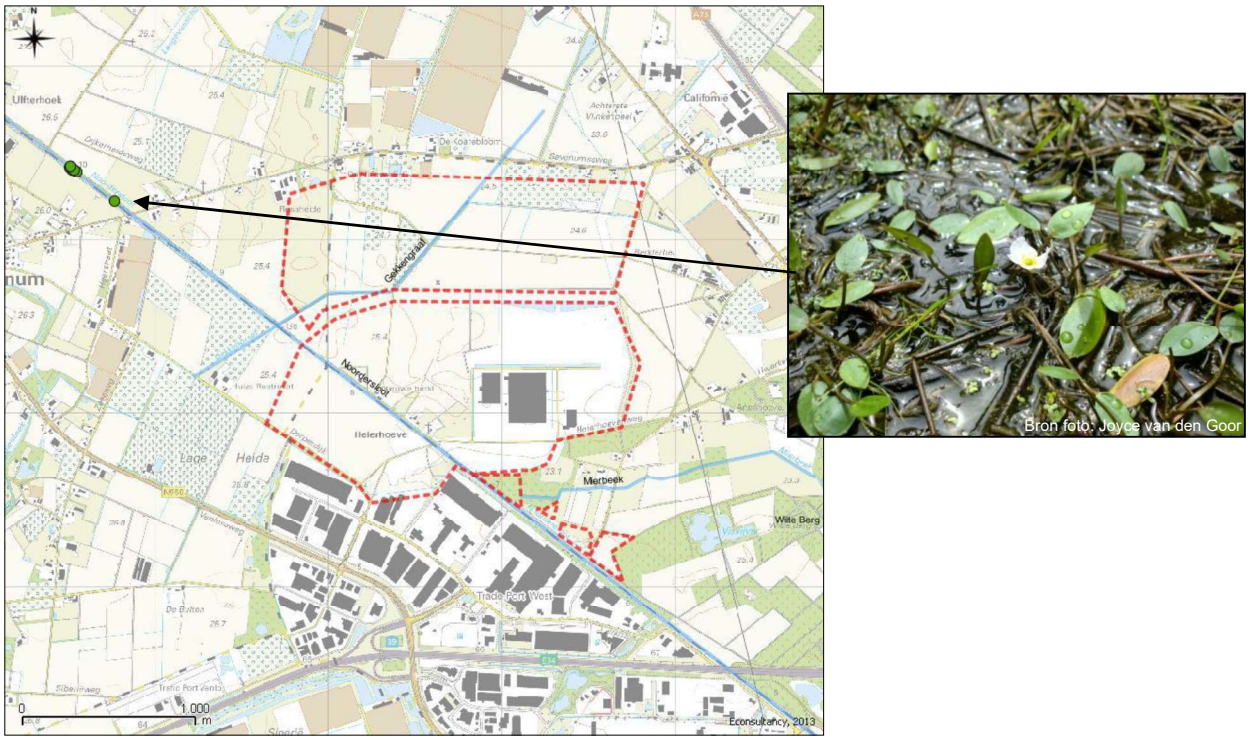

Figuur 7. Vindplaats drijvende waterweegbree 2013 (groene stippen).

Figuur 8. Begroeide Noordersloot

Figuur 9. Open deel nabij viaduct GPL

Figuur 10. Noordersloot na maai-activiteit

Figuur 11. Noordersloot waterhoudend

5.3 Ontwikkelingen door de tijd

In het jaar 2002 en 2007 is ter hoogte van TPN telkens slecht één exemplaar van drijvende waterweegbree waargenomen. In 2010 is dit deel niet onderzocht. Tijdens de inventarisaties in 2013 door Bureau Meervelt zijn geen drijvende waterweegbree ter hoogte van TPN aangetroffen. Hoogstwaarschijnlijk is de verruiging/begroeiing van de Noordersloot op dit deel tezamen met de langdurige droogstand de oorzaak van de afwezigheid. Verder naar het noordwesten is echter wel een groeiplaats vastgesteld van circa 18 exemplaren. In 2010 betroffen dit circa 10 exemplaren. De toename in aantal wijst erop dat de Noordersloot op dit deel nog steeds een goede standplaats betreft en dat de waterkwaliteit in 2013 nog geschikt is voor deze streng beschermde soort.

Tabel II. Historische en huidige onderzoeksgegevens drijvende waterweegbree

Jaar	Onderzoeks bureau	Rapport	Plaats van voorkomen	Gebruiksfunctie	Aantal	Conclusie
2002 en 2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Groeiplaats	1	Een exemplaar van drijvende waterweegbree aangetroffen zowel in 2002 als in 2007. Wel een paar meter verschil in locatie.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Niet onderzocht	0	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Niet onderzocht	0	Geen drijvende waterweegbree meer aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	10	
2013	Bureau Meervelt	13-029	TPN	Geen	0	Geen drijvende waterweegbree meer aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	18	

6 KAMSALAMANDER (*TRITURUS CRISTATUS*)

6.1 Onderzoeksmethodiek

Binnen het plangebied is de Noordersloot een voortplantingswater van de kamsalamander. De randen van de Noordersloot betreffen geschikt zomer- en winterhabitat voor de kamsalamander. Door Bureau Meervelt is in 2013 een inventarisatie verricht naar de Drijvende waterweegbree en Kamsalamander in de Noordersloot (projectnummer 13-029, d.d. 23 oktober 2013). Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de ontheffingsaanvraag voor de drijvende waterweegbree en de kamsalamander ten behoeve van de ontwikkeling van de herprofilering Noordersloot en Bikeway. Tijdens deze inventarisatie is de gehele Noordersloot van het traject station Horst/Sevenum tot aan de oostelijk gelegen A73 geïnventariseerd. Voor de onderzoeksmethodiek ten aanzien van beide soorten wordt verwezen naar het rapport van de inventarisatie opgesteld door Bureau Meervelt.

6.2 Resultaten veldonderzoek 2013

In 2013 is door Bureau Meervelt een inventarisatie uitgevoerd in de Noordersloot naar de kamsalamander. Tijdens de inventarisatie zijn circa 10 larven en één volwassen vrouwtje van kamsalamander aangetroffen ter hoogte van het viaduct GPL. Zie figuur 8 voor de vindplaats van de kamsalamander. In de overige delen van het door Bureau Meervelt onderzochte tracé van de Noordersloot zijn geen kamsalamanders aangetroffen. Zie bijlage 1 voor het inventarisatierapport van Bureau Meervelt.

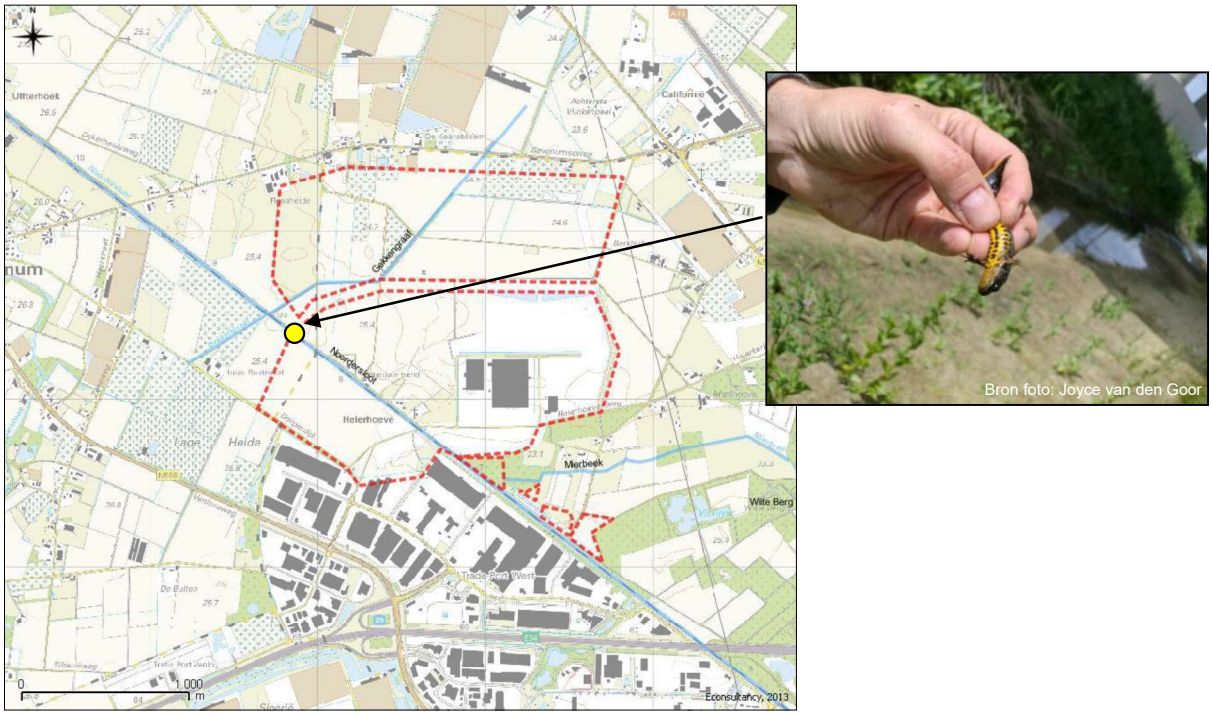

Figuur 12. Vindplaats kamsalamander (gele stip).

6.3 Ontwikkelingen door de tijd

Door Bureau Meervelt is in 2013 vastgesteld dat de Noordersloot, ter hoogte van het viaduct GPL, grenzend aan het gebied TPN, dient als voortplantingswater voor de kamsalamander. De recentelijk uitgevoerde herprofilering van dit deel van de Noordersloot heeft naar verwachting het effect dat dit deel in de huidige situatie permanent waterhoudend is. De overige oppervlaktewateren zijn onveranderd gebleven en mag er vanuit worden gegaan dat deze nog steeds voortplantingswater zijn voor de kamsalamander. Deze oppervlaktewateren bevinden zich echter buiten de invloedssfeer van de ingrepen binnen TPN.

Tabel III. Historische en huidige onderzoeksgegevens kamsalamander

Jaar	Onderzoeks bureau	Rapport	Plaats van voorkomen	Gebruiksfunctie	Aantal	Conclusie
2002 en 2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Geen	0	Wel kamsalamanders waargenomen in Noordersloot ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg. Aantal onbekend.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Geen uitspraken hieromtrent gedaan	onbekend	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Geen	0	Geen voortplantingswater in de Noordersloot door te vroeg droogvallen in het seizoen Poel bij Witte berg en de Brommer wel permanent waterhoudend en voortplantingswater voor de kamslamander.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Landbiotoop en leefgebied (500 m straal rond voortplantingsbiotoop	onbekend	
2013	Bureau Meervelt	13-029	TPN (onder viaduct GPL)	Voortplantingswater	10 larven 1 volwassen vrouwtje	Noordersloot ter hoogte van viaduct GPL, grenzend aan TPN, vastgesteld als voortplantingswater voor kamsalamander. Door de herprofilering dit deel mogelijk permanent waterhoudend. Hierdoor grenzende percelen aan te merken als landbiotoop voor deze soort. Wateren Witte Berg en Brommer buiten onderzoeksopdracht.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Voortplantingswater niet onderzocht omdat reeds een voortplantingswater is vastgesteld en om eventuele schade aan larven te voorkomen.	0	

8. CONCLUSIE EN DISCUSSIE

Binnen het plangebied TPN hebben tussen de laatst bekende uitgevoerde veldonderzoeken in 2010 en 2013 geen intensieve wijzigingen plaatsgevonden die een verandering in aantal, plaats van voorkomen en wijze van gebruik beïnvloed zouden kunnen. Gedurende de periode zijn enkel een aantal fietspaden gerealiseerd binnen de grenzen van het plangebied TPN. Er hebben geen ingrepen plaatsgevonden ten aanzien van projectontwikkelingen en/of inrichting van groene structuren.

De monitoring ten aanzien van de das, drijvende waterweegbree en de kamsalamander konden in 2013 helaas niet optimaal worden uitgevoerd en sloten niet geheel aan bij de voorgestelde onderzoeksmethodiek, zoals vermeldt in de desbetreffende soortenstandaards. Dit doordat de ontheffing waarin de monitoring vereist wordt pas eind juni 2013 was verleend.

Das
Ten aanzien van de das kan gesteld worden dat het gebied TPN tot op heden slechts sporadisch door dassen gebruikt wordt. Tijdens het onderzoek in 2013 zijn slechts enkele omgeduwde maïsstengels aangetroffen langs de Gekkengraaf. Ten aanzien van de gebruiksfunctie van de das binnen TPN en de intensiteit hebben geen veranderingen plaatsgevonden ten opzichte van de historische onderzoeksresultaten.

De burchten zijn in 2013 goed in kaart gebracht en beschreven, waardoor de monitoring in de komende jaren de toe- en afname van burchtactiviteit in kaart kan brengen.

Drijvende waterweegbree
In de Noordersloot ter hoogte van TPN zijn in 2013 geen exemplaren van drijvende waterweegbree aangetroffen. De laatste waarneming dateert uit 2007. Mogelijke oorzaak is de sterke begroeiing en de langdurige droogstand. De herprofilering zal naar verwachting de standplaatsfactoren en groeiomstandigheden verbeteren. De toename en het voorkomen van de soort ten noordwesten wijst erop dat de Noordersloot nog steeds een goede standplaats betreft en dat de waterkwaliteit in 2013 nog geschikt is voor deze streng beschermde soort. De monitoring in navolgende jaren zal dit uit moeten wijzen of de herprofilering een positief effect heeft en de soort in aantal zal toenemen door verbetering van de groeiplaatsomstandigheden. Middels dispersie zal de drijvende waterweegbree het deel van de Noordersloot ter hoogte van TPN kunnen bereiken.

Kamsalamander
Ten aanzien van de kamsalamander is in 2013 grenzend aan TPN, onder het viaduct van de GPL, een voortplantingswater vastgesteld. De geplande herprofilering van de Noordersloot ter hoogte van TPN kan een goede impuls zijn voor de kamsalamander om zich hier voort te planten. De herprofilering tezamen met de aanleg van de BikeWay zal het landhabitat verbeteren door de aanleg van meer groenstructuren. Monitoring in de navolgende jaren zal uitwijzen of het aantal kamsalamanders in de Noordersloot toeneemt.

Conclusie
Als tussentijdse conclusie kan gesteld worden dat de gebruiksfuncties en intensiteit binnen het gebied TPN niet is veranderd ten aanzien van de das en de drijvende waterweegbree. Wel is een voortplantingsplaats van de kamsalamander vastgesteld grenzend aan TPN. Het betreft het deel waar reeds een herprofilering heeft plaatsgevonden aan de Noordersloot, ter hoogte van het viaduct GPL. Herprofilering zal naar verwachting een positief effect hebben op de voortplantingsmogelijkheden voor de kamsalamander en de groeiplaatsmogelijkheden voor de drijvende waterweegbree. Daarnaast zal het te ontwikkelen talud naast de Noordersloot en de aanleg van de BikeWay een verbetering zijn ten aanzien van het landbiotoop van de kamsalamander.

8. AANBEVELINGEN VERVOLGMONITORING

Ten aanzien van de monitoring in 2013 wordt voorgesteld om de onderzoeksstrategie van de monitoring in 2014 meer aan te passen aan de onderzoeksmethodiek, zoals gesteld in de soortenstandaard. Tijdens de veldbezoeken zal met name gelet worden op de locaties waar reeds waarnemingen bekend zijn en waar, ten aanzien van de das, mogelijk routes gerealiseerd zijn in 2014.

Tabel IV. Voorstel onderzoeksinspanning monitoring 2014 per soort

<table>
<tr><th colspan="2" rowspan="2"></th><th colspan="12">2014</th></tr>
<tr><th>jan.</th><th>febr.</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>aug.</th><th>sept.</th><th>okt.</th><th>nov.</th><th>dec.</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Das</td><td>tijdstip</td><td colspan="5">veldbezoek (mits niet te koud)</td><td colspan="3">-</td><td colspan="4">veldbezoek (mits niet te koud)</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="5">vaststellen activiteit burchten & gebruiksfunctie en intensiteit TPN</td><td colspan="3"></td><td colspan="4">vaststellen activiteit burchten & gebruiksfunctie en intensiteit TPN</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Drijvende waterweegbree</td><td>tijdstip</td><td colspan="4">-</td><td colspan="4">eenmalige controle tijdens bloeiperiode</td><td colspan="4" rowspan="2">-</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="4"></td><td colspan="4">vaststellen groeiplaatsen</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Kamsalamander</td><td rowspan="3">tijdstip</td><td rowspan="2">-</td><td colspan="2" rowspan="2">twee avondbezoeken</td><td colspan="2" rowspan="2">één schepbezoek</td><td>één schepbe-zoek</td><td>-</td><td colspan="4" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="2">één nachtbezoek met zaklamp</td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="3">drie nachtinventarisaties met fuiken</td></tr>
<tr><td>functie</td><td rowspan="2">-</td><td colspan="2" rowspan="2">migratie waarnemingen</td><td colspan="2" rowspan="2">eitjes vaststellen</td><td>vangen juveniele</td><td></td><td colspan="4" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="2">zicht waarnemingen volwassen</td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="3">vangen volwassen dieren</td></tr>
</table>

In november 2014 zal hieromtrent weer een beknopte rapportage worden opgesteld waarin een analyse wordt gemaakt van de bevindingen ten aanzien van de das, drijvende waterweegbree en de kamsalamander binnen het gebied TPN. Deze rapportage zal eveneens weer aan Dienst Regelingen worden toegezonden.

Econsultancy
Boxmeer, 28 november 2013

Bijlage 1 Inventarisatie flora en fauna Noordersloot

Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum - A73) 2013

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Inventarisatie flora en fauna Noordersloot (station Sevenum - A73) 2013

Status: Definitief, 23 oktober 2013

In opdracht van: DCGV

Contactpersoon: mevr. J. v.d. Goor

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

C.E. Linders & Ing. R.A.J. Pahlplatz

Projectnummer: 13-029

Foto omslag: Zicht op plangebied en van links naar rechts Kamsalamander (J. v.d. Goor), Levendbarende hagedis en Drijvende waterweegbree (E. v.d. Donk)

INHOUD

Hoofdstuk 1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Ligging plangebied 1
1.3 Beschrijving Noordersloot 3
1.3.1 Westelijke deel van het plangebied 3
1.3.2 Oostelijke deel van het plangebied 4
1.4 Voorgenomen ontwikkeling 5
Hoofdstuk 2 Inventarisatie 7
2.1 Bureauonderzoek 7
2.2 Veldonderzoek 7
Hoofdstuk 3 Resultaten 9
3.1 Resultaten bureauonderzoek 9
3.2 Resultaten veldonderzoek 10
3.2.1 Planten 10
3.2.2 Vogels 11
3.2.3 Zoogdieren 12
3.2.4 Amfibieën 12
3.2.5 Reptielen 12
3.3 Conclusies in het licht van de Flora- en faunawet 13
3.3.1 Tabel 3 soorten 13
3.3.2 Tabel 2 soorten: 15
3.3.3. Overige soorten 15
Hoofdstuk 4 Beheeraanbevelingen na herinrichting 17
4.1 Inleiding 17
4.2 Natuurlijk peilbeheer 17
4.3 Schonen bodem 17
4.4 Verminderen inspoelend fosfaat 17
4.5 Behoud aanvoer schoon grondwater 17
4.6 Aanleg structuur en variatie 17
4.7 Maaien en afvoeren taluds en graslanden 18

Bijlage 1 Lijst waarnemingen veldbezoeken 2013 plangebied Noordersloot 19

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In de periode tot eind 2014 worden twee ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd in het kader van de aanleg en ontwikkeling van Klavertje 4: de herprofilering van de Noordersloot (en daarmee de aanleg van de verbindingszone voor Das) en de aanleg van de Bikeway. Bij beide ontwikkelingen zijn flora en fauna aspecten waarmee rekening dient te worden gehouden. Voorafgaand aan de trajectkeuze van de Greenportlane is in delen van het plangebied ecologisch onderzoek uitgevoerd in 2007/2008 (door TAKEN) en 2010/2011 (door Natuurbalans-Limes Divergens). Deze onderzoeken dekken niet het gehele plangebied en de gegevens raken verouderd; onderzoeksgegevens van tabel 3 soorten mogen maximaal circa drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, zijn actuelere gegevens vereist (Dienst Regelingen in Soortenstandaard Kamsalamander). Om die reden is het hele plangebied in 2013 geïnventariseerd op het voorkomen van relevante beschermde flora en fauna (tabel 2 en 3 soorten).

1.2 Ligging plangebied

In onderstaande figuur 1 is de ligging van het plangebied globaal weergegeven (zwarte lijn). Het onderzoeksgebied betreft een strook van 25 meter gerekend vanaf de noordoever van de Noordersloot en loopt vanaf station Horst-Sevenum in het westen tot aan de A73 in het oosten. Het deel TPN (in figuur 14 aangegeven met rood) is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Voor dit deel is al een ontheffing verleend voor de soorten Das, Drijvende waterweegbree en Kamsalamander (FF/75C/2012/0269.toek.zh). In het onderzoeksgebied is alleen bebouwing aanwezig ter hoogte van Ulfterhoek, bij de spoorwegovergang van de Sevenumse Weg (bewoonde huizen) en ter hoogte van de spoorwegovergang van de Heierhoevenweg (elektriciteitshuisje).

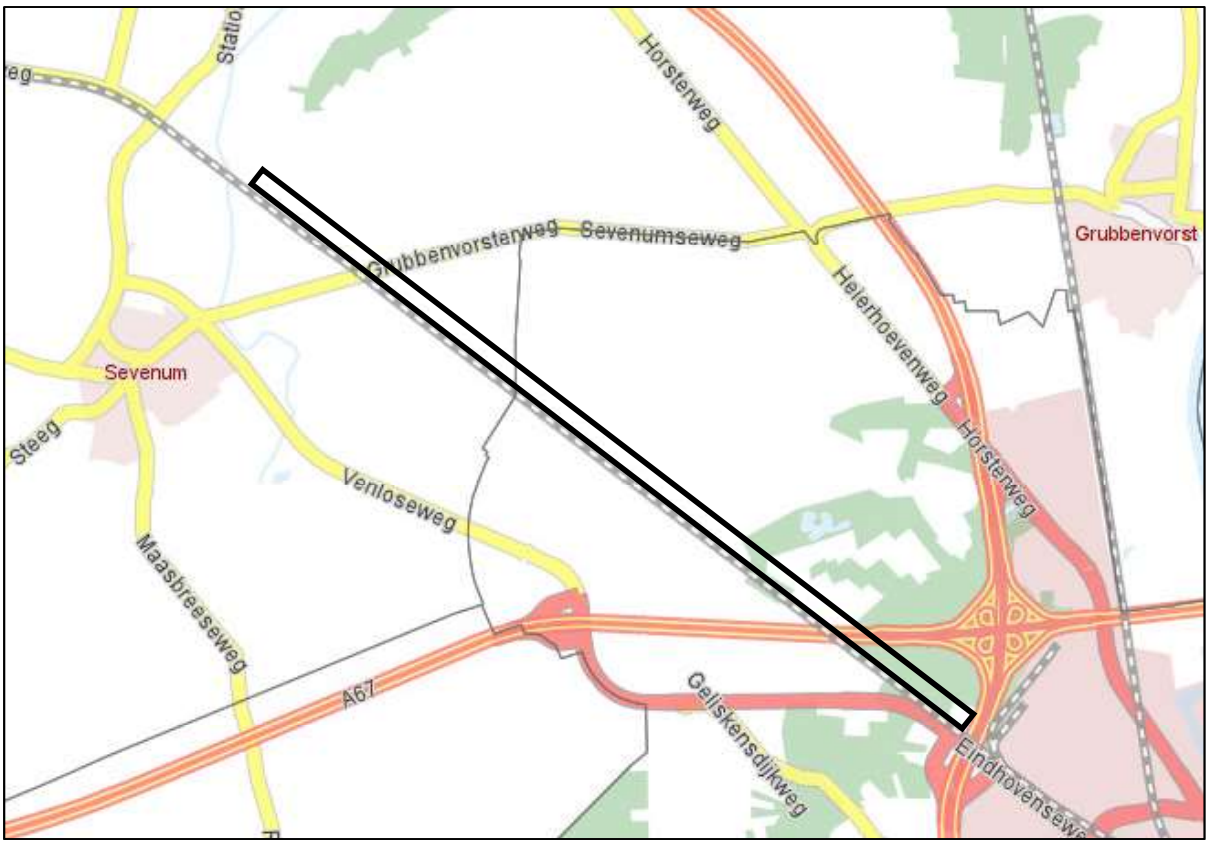

Figuur 1: Globale ligging onderzoeksgebied.

Figuur 2 + 3: Beginpunt plangebied Noordersloot bij station Horst.

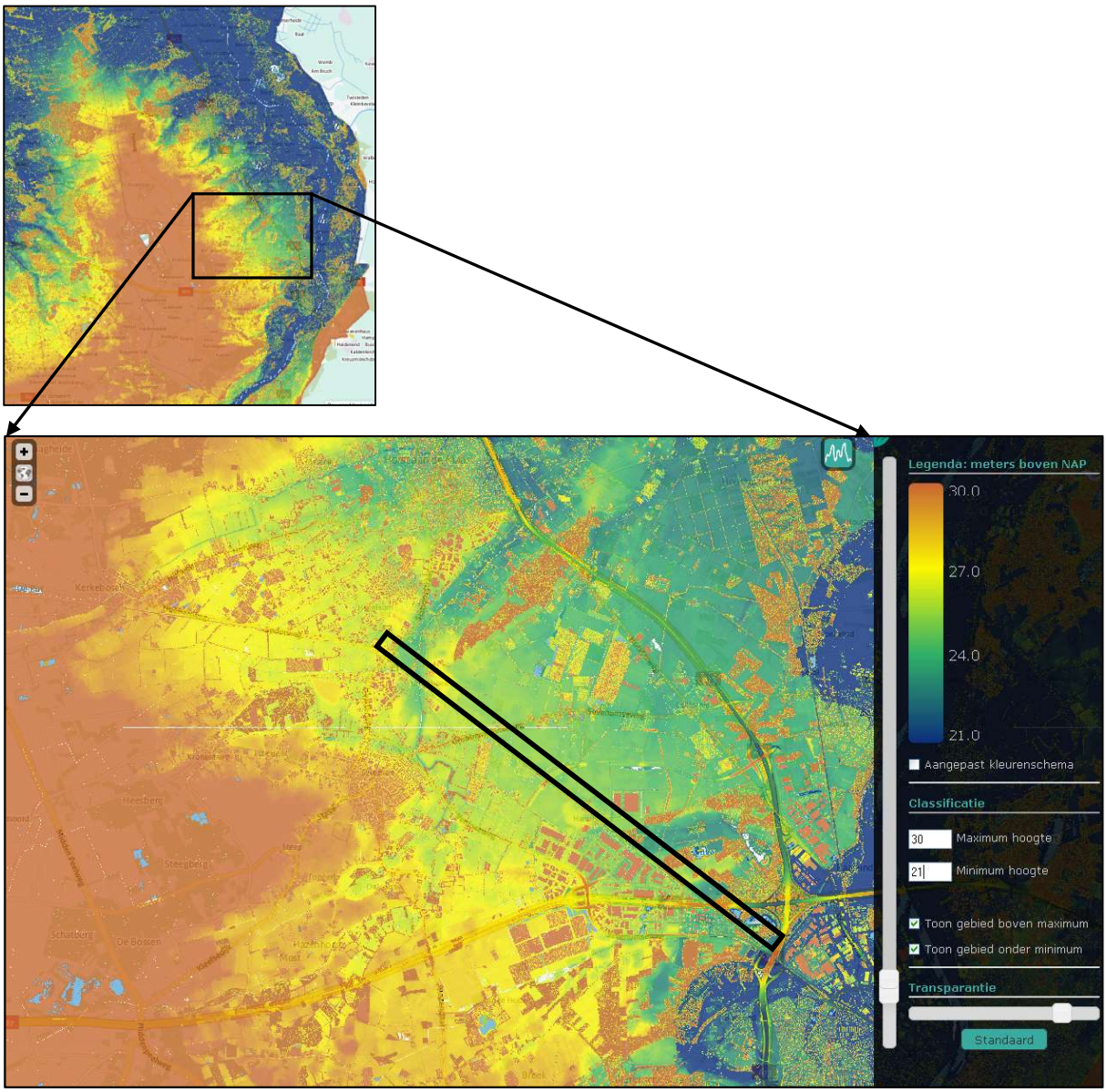

Figuur 4 + 5: Overzicht en detail hoogtekaart (Hoogtekaart Actueel Hoogtebestand Nederland, AHN, 2013). (donkeroranje 30M NAP en hoger, donkerblauw 21 M NAP en lager).

1.3 Beschrijving Noordersloot

De Noordersloot ligt in het stroomgebied van het noordwestelijke Maasterras. De waterloop heeft een zuidoostelijke afvoerrichting en mondt uit in de Maas ter hoogte van Venlo. Het debiet is ca 400 l/s. De Noordersloot heeft een Algemene Ecologische Functie, de hoofdfunctie is het afvoeren van water uit het omliggende gebied. Prorail is eigenaar en het beheer wordt door hen betaald. Deze watergang staat op de legger van WPM en valt onder de keur.

Het oppervlaktewater in het gebied ten noorden van de Noordersloot is matig tot slecht van kwaliteit en rijk aan nutriënten als gevolg van de landbouw, ongerioleerde lozingen, overstorten en waterinlaat van Maaswater. Het gehalte aan bestrijdingsmiddelen is op vele locaties hoog. De Noordersloot wordt voornamelijk beïnvloed door waterinlaat en de landbouw[1].

In de winterperiode staat het water in grote delen van de Noordersloot hoog en houdt de sloot water van Zaarderheiken tot aan de Ulfterhoek. Opvallend was dat het waterpeil in de winter van 2012/2013 in het oostelijk deel veel lager was dan in het westelijk deel. Het waterpeil in de sloot zakt in voorjaar en zomer langzaam. Het oostelijke deel valt daarbij het eerst droog. Het middendeel is het langst (mogelijk permanent) waterhoudend, vermoedelijk door de aanvoer van lokaal of regionaal (ijzerrijk) grondwater.

De sloot en taluds maken over vrijwel de gehele lengte van het plangebied een sterk verruigde indruk. In de vegetatie in en direct naast de sloot overheersen Grote brandnetel, Riet, Braam en diverse grassen. Door achterstallig onderhoud groeien op enkele plaatsen in de sloot berken en andere boomsoorten. De minerale (zand)bodem is nergens in de sloot meer te zien, met uitzondering van een klein deel ter hoogte van het tracé van de Greenportlane. De dikte van de sliblaag varieert van enkele centimeters tot 20 centimeter.

Figuur 6 + 7: Impressie van de sloot (10 juni 2013). Links: Het hier nog wel aanwezig water is niet meer zichtbaar door de dichte matten van Vlottende bies. Het vegetatiebeeld van deze (grond)waterhoudende delen contrasteren sterk met geheel drooggevallen delen.

1.3.1 Westelijke deel van het plangebied

Het deel ten westen van TPN wordt nog intensief agrarisch gebruikt. De sloot grenst hier aan (zand)wegen en intensief gebruikte akkers en graslanden.

[1] Watertoets GreenPortLane Toelichting watertoets, projectnr. 189650, revisie 02, 2 juli 2009, A. Schuphof en S. Lenders in opdracht van de Provincie Limburg.

Figuur 8 + 9: Impressie van het westelijk deel van het plangebied.

1.3.2 Oostelijke deel van het plangebied

In het deel ten oosten van TPN wisselen bestaande natuursnippers af met nieuw aangelegde manchetten (onderdeel van de ecologische verbindingszone) en nieuwe natuur (aangeplant bos). Ook hier loopt gedeeltelijk een zandpad direct langs de Noordersloot.

Figuur 10 - 13: Impressie van het oostelijk deel van het plangebied. Foto linksonder: net aangeplant bos. Foto rechtsonder: de taluds van de sloot zijn zo droog dat konijnen holen graven in de sloot.

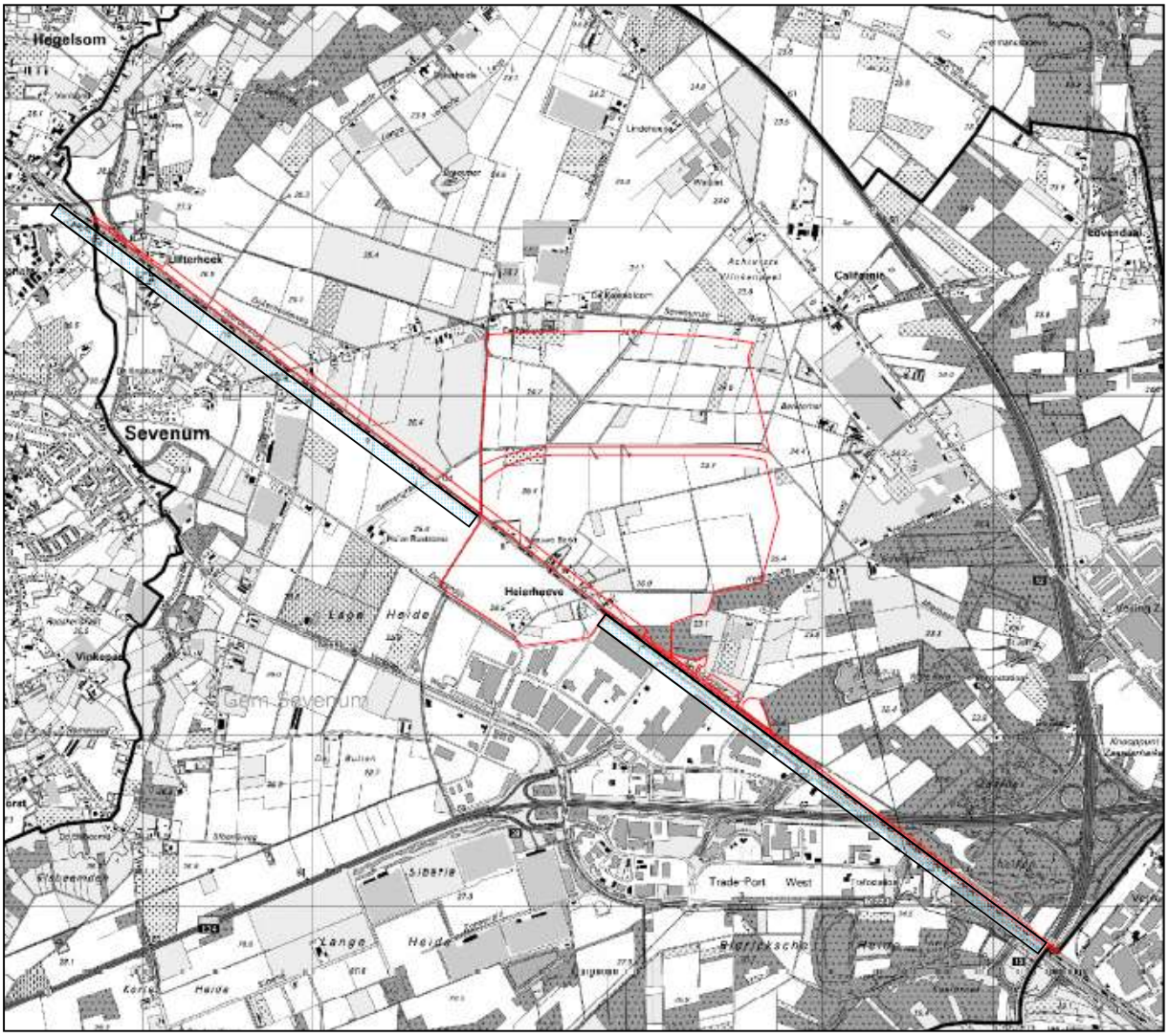

Figuur 14: Noordersloot en ligging ten opzichte van deelgebied Trade Port Noord (TPN).

1.4 Voorgenomen ontwikkeling

De Noordersloot wordt over grote delen van het gehele traject geherprofileerd. Hierbij wordt de noordoever iets verflauwd aangelegd, waardoor meer geleidelijke overgangen in de oever ontstaan. In de overgangen ontstaan voor meer planten- en diersoorten geschikte vestigingsmogelijkheden. Een klein deel van de Noordersloot, ter hoogte van het viaduct Greenportlane, is al heringericht (zie figuur 16).

Aanleg Bikeway

Langs de Noordersloot wordt een fietspad (Bikeway) aangelegd in asfalt. Langs het fietspad worden laanbomen aangeplant over een groot deel van de lengte. Over een beperkte afstand worden wilgen aangeplant.

HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE

2.1 Bureauonderzoek

Voorafgaand aan de inventarisatie heeft een bureauonderzoek plaatsgevonden. In delen van het plangebied is ecologisch onderzoek uitgevoerd in 2007/2008 (door TAKEN) en in 2010/2011 (door Natuurbalans-Limes Divergens). In beide rapporten zijn eveneens archiefwaarnemingen opgenomen. Daarnaast zijn gegevens uit waarneming.nl geraadpleegd en natuurgegevens van de provincie Limburg.

2.2 Veldonderzoek

Het inventarisatieseizoen startte ongewoon koud. De eerste geschikte mogelijkheid om Kamsalamanders te inventariseren (temperatuur >5 graden C) deed zich pas in de eerste week van maart voor. Ook maart bleef lang koud. Met uitzondering van de avondbezoeken werden alle bezoeken gebracht bij het weertype weinig bewolkt tot zonnig en met een temperatuur van 18 tot 22 graden, windkracht 1 tot 3.

Data veldbezoeken	Tijd	Gericht op	Aantal onderzoekers	Bijzonderheden
11-2	9.30-12.30	Geschiktheid alle diergroepen	2	Oriëntatiebezoek
07-3	20.00-22.30	Amfibieën	2	
09-4	20.00-22.30	Amfibieën	1	
25-4	9.30-14.30	Vogels, reptielen	2	
21-5	9.30-14.30	Planten, vogels, reptielen	2	
28-5	9.30-14.30	Planten, vogels, reptielen	2	
06-5	9.30-14.30	Planten	2	
10-6	12.00-15.30	Amfibieën, reptielen, zoogdieren	2	
25-6	9.00 - 14.00	Planten, amfibieën, reptielen, zoogdieren	1	
4-7	15.00-17.00	Planten, amfibieën, reptielen	1	

Planten

Het onderzoek naar flora is uitgevoerd door tijdens de veldbezoeken in mei, juni systematisch de slootrand af te lopen; in juli zijn kansrijke plekken opnieuw bezocht. Daarbij werden alle tabel 2 en 3 soorten en concentraties van minder algemene soorten in kaart gebracht. Grote delen van het plangebied bieden geen geschikt biotoop voor vestiging van beschermde/zeldzame soorten door het gebruik (landwegen) en de intensieve bewerking (akkers). Deze delen zijn niet onderzocht. De overige delen zijn wel onderzocht. Tabel 3 soorten zijn in de zomerperiode ingemeten met GPS en gemarkeerd.

Vogels

Tijdens alle bezoeken zijn nestindicerende waarnemingen van jaarrond beschermde vogels in kaart gebracht. In de bosrijke delen zijn in mei en juni bomen afgezocht op het voorkomen van nestholten en nesten.

Zoogdieren

Tijdens alle veldbezoeken zijn waargenomen (sporen van) zoogdieren in kaart gebracht. Er zijn geen extra (nacht)bezoeken gebracht voor vleermuizen. In het plangebied zijn geen woningen aanwezig die gesloopt worden ten behoeve van de aanleg van de ecologische verbindingszone of de Bikeway. Eventueel aanwezige verblijfplaatsen in woningen blijven behouden. Ook eventueel aanwezige vlieg- en/of migratieroutes blijven behouden. Aanwezige bomen (oostelijk deel) zijn onderzocht op geschikte verblijfplaatsen.

Amfibieën

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat Kamsalamander bekend is in de omgeving van het plangebied. Het veldonderzoek naar amfibieën is afgestemd op deze soort. In het vroege voorjaar (maart en april) zijn twee veldbezoeken gebracht om trekkende exemplaren in kaart te brengen. Het was een zeer koud voorjaar waarbij veel oppervlaktewater lang bevroren is geweest. In juni is een veldbezoek gebracht met de intentie om elke 250 meter te scheppen. Dit bleek echter niet mogelijk. Grote delen van de sloot waren al drooggevallen. Waar nog (enkelhoog) water aanwezig was, was de sloot zo begroeid met pakketten Vlottende bies en/of Veelstengelige waterbies dat het gebruik van een steeknet of het uitzetten van fuiken niet zinvol was. Alleen op het heringerichte deel onder het viaduct van de Greenportlane was het zinvol om te scheppen.

Reptielen

Tijdens de veldbezoeken in april, mei, juni en juli zijn de bermen van de sloot onderzocht op het voorkomen van reptielen met een focus op Levendbarende hagedis. Aanwezige potentiële schuilplaatsen zijn hierbij gekeerd. Het inventariseren van Levendbarende hagedis werd naarmate het seizoen vorderde bemoeilijkt door de hoge vegetatie. Het was in grote delen van de berm onmogelijk om geschikte locaties te onderzoeken zonder verstoring. Mogelijk werden daardoor exemplaren gemist.

HOOFDSTUK 3 RESULTATEN

3.1 Resultaten bureauonderzoek

In onderstaande tabellen zijn de resultaten (aanwezigheid van beschermde soorten) van eerdere onderzoeken in de Noordersloot weergegeven: 2007/2008 (door TAKEN) en in 2010/2011 (door Natuurbalans-Limes Divergens).

Planten

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Drijvende waterweegbree	3	Natuurbalans	2010
Rapunzelklokje	2	Natuurbalans	2010
Gevlekte orchis	2	Taken	Periode 2002-2006

Vogels

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Kerkuil (aangereden)	3	Taken	2007
Steenuil	3	Taken	2007
Groene specht	3	Taken	2007
Sperwer	3	Natuurbalans	2010
Buizerd	3	Natuurbalans	2010
Havik	3	Natuurbalans	2010

Zoogdieren

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Laatvlieger	3	Natuurbalans	2010
Gewone dwergvleermuis	3	Natuurbalans	2010

Amfibieën

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Kamsalamander	3	Natuurbalans	2011

Reptielen

Soort	Tabel	Meest recente waarnemer	Jaar van waarneming
Levendbarende hagedis	2	Taken	2007

In waarneming.nl en de natuurgegevens van de provincie Limburg werden geen relevante aanvullende gegevens gevonden.

3.2 Resultaten veldonderzoek

3.2.1 Planten

In de Noordersloot werd op diverse plaatsen in het tracé tussen de Sevenumse Weg en de Dijkerheideweg Drijvende waterweegbree aangetroffen. Deze soort is strikt beschermd in de Flora en faunawet en de Habitatrichtlijn (tabel 3 respectievelijk bijlage 4).

Figuur 15: Verspreiding Drijvende waterweegbree Noordersloot 2013

Op het zuidelijke talud van de spoorlijn werd Rapunzelklokje (beschermd in tabel 2) vastgesteld. Op deze oever worden geen werkzaamheden uitgevoerd.

Oostelijk deel van het plangebied

Het oostelijk deel valt droog. De oevers en bodem drogen in perioden zonder neerslag geheel uit en hier is geen invloed van lokaal uittredend grondwater. Waterplanten ontbreken hier vrijwel geheel, met uitzondering van Riet en Liesgras.

Westelijk deel van het plangebied

Naar het noordwesten is meer invloed van regionaal uittredend grondwater. De sloot houdt hier langer water en tijdens de veldbezoeken werd vastgesteld dat het slootwater ijzerrijk is (roestvorming, ijzervliezen), een indicatie voor kwelwater. Het grondwater is naar verwachting afkomstig van de Peelhorst, de dekzandgronden ten westen en zuidwesten van het ontwikkelingsgebied en de Noordersloot. In figuur 4-5 is te zien hoe de regio in hoogte afloopt in noordoostelijke richting. Bijna dwars op de afstromingsrichting van het grondwater ligt de Noordersloot.
Op het tracé Sevenumse Weg tot de Dijkerheideweg zijn in juni 2013 dikke matten van Vlottende bies aangetroffen. Onder de dikke mat bleek het water roestbruin en werden ijzervliezen vastgesteld, waaraan het uittreden van ijzerrijk water herkenbaar is. Op delen met een minder dichte begroeiing van Vlottende bies werd

plaatselijk Drijvende waterweegbree, Klein blaasjeskruid, Veelstengelige waterbies en Ondergedoken moerasscherm aangetroffen. Van deze soorten is Drijvende waterweegbree strikt beschermd in de Flora- en faunawet (en de Habitatrichtlijn). Deze plantensoorten zijn indicatief voor zwakgebufferde sloten met een geringe fosfaatbeschikbaarheid. Door het ijzerrijke grondwater wordt een groot deel van het beschikbare en uitspoelende fosfaat (een van de belangrijkste nutriënten) gebonden, waardoor de beschikbaarheid voor planten sterk afneemt. Dit biedt planten die weinig fosfaat nodig hebben (vaak klein blijvende soorten) een concurrentievoordeel. In de huidige intensief agrarische gebieden met hoge fosfaatgiften zijn dit type sloten met bijbehorende vegetatie zeldzaam.

In 2012 is de Noordersloot op de locatie van de GreenportLane over geringe lengte heringericht. Deze locatie ligt op een afstand van1 kilometer van de locatie met de Drijvende waterweegbree. Op de heringerichte delen werden tijdens een veldbezoek in juni Sterrenkroos (ongedetermineerd) en Grote waterranonkel aangetroffen. Beide soorten indiceren eveneens een waterkwaliteit met invloed van gebufferd grondwater. Soorten als Vlottende bies, Drijvende waterweegbree en/of Ondergedoken moerasscherm werden niet aangetroffen. Mogelijk dat deze soorten later tot ontwikkeling komen of zich vestigen in een iets later stadium.

Figuur 16: Beeld van de heringerichte Noordersloot ter hoogte van de Greenportlane.

3.2.2 Vogels

De (bermen van de) Noordersloot is als broedbiotoop voornamelijk van betekenis voor kleine zangvogels (Bosrietzanger, Grasmus, Roodborsttapuit). In het aangrenzende agrarisch gebied komen Patrijs, Gele kwikstaart en Veldleeuwerik als broedvogel voor.

De bosjes in het oostelijke deel van het plangebied maken deel uit van het leefgebied van Buizerd (en mogelijk van Sperwer en Havik). Buizerd werd een aantal malen waargenomen. Nesten zijn niet aangetroffen in of in de nabijheid van de te kappen bomen.

Van Steenuil werden braakballen aangetroffen. Het plangebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van deze soort. Stallen, schuurtjes en knotwilgen vormen broedbiotoop voor deze soort. De spaarzaam aanwezige bebouwing in het plangebied blijft behouden waardoor mogelijk broedbiotoop niet verloren gaat.

3.2.3 Zoogdieren

Tijdens een van de veldbezoeken werd een dode Steenmarter gevonden. Steenmarters zijn al lange tijd uit deze regio bekend. In het plangebied werden geen sporen van Das aangetroffen. Een burcht is aanwezig in een van de bosjes in Zaarderheiken.

3.2.4 Amfibieën

Tijdens het veldbezoek op 25 juni werden een volwassen Kamsalamander (vrouwtje) en 10 larven gevangen in de Noordersloot onder de Greenportlane. Hiermee is in 2013 voortplanting van Kamsalamander in de Noordersloot vastgesteld. Na het vaststellen van voortplanting van Kamsalamander is niet verder geschept om eventuele schade aan (andere) larven te vermijden.

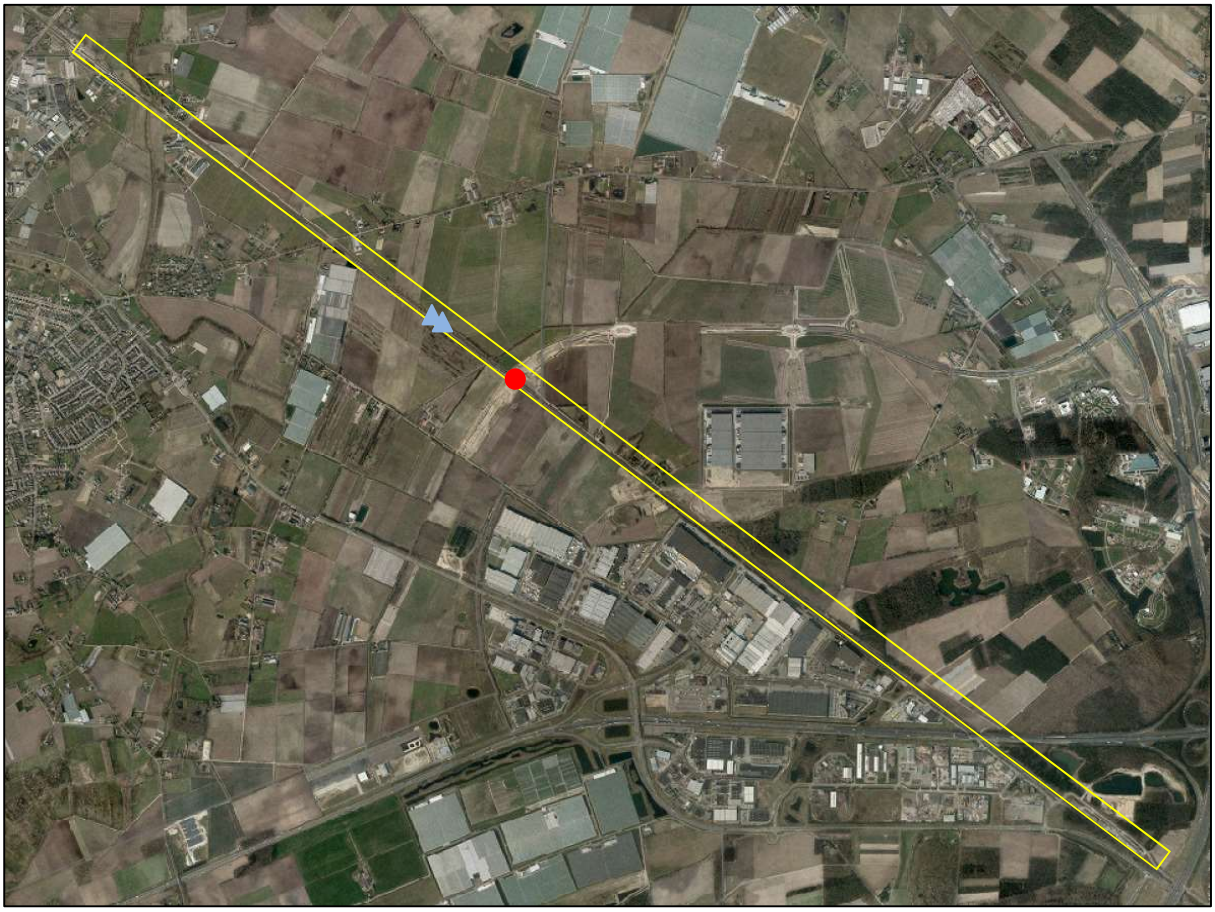

Figuur 17: Verspreiding Kamsalamander (rood) en Levendbarende hagedis (lichtblauw) Noordersloot 2013

Op deze locatie heeft over een korte afstand herprofilering van de sloot plaatsgevonden in 2012 na aanleg van de Greenportlane. Deze locatie was de enige locatie waar met een schepnet geschept kon worden.

3.2.5 Reptielen

Levendbarende hagedis is nog aanwezig in de berm van de sloot in zeer kleine aantallen. Tijdens het veldbezoek werden drie exemplaren waargenomen in geklepeld braamstruweel.

Ondanks intensief zoeken in de daarop volgende ronden werden deze exemplaren niet teruggezien wat een indicatie is voor de trefkans. Uit archiefgegevens blijkt dat deze soort in het verleden verspreid voorkwam in de bosranden in Zaarderheiken en langs de Noordersloot. Taken (2008) vindt in 2007 minder exemplaren ten opzichte van 2002 en wijdt dit aan de verdichting van de vegetatie. Natuurbalans vindt in 2010 nog maar 1 exemplaar in Zaarderheiken (langs de Noordersloot). De betekenis van het plangebied voor Levendbarende

hagedis is niet duidelijk. Door de verruiging was het moeilijk ongestoord locaties te inspecteren. Tegelijkertijd mag aangenomen worden dat sterk verruigde delen minder potentie hebben als leefgebied voor deze soort. De waarneming van de drie exemplaren werd relatief vroeg in het seizoen gedaan, op het moment dat de vegetatie nog vrij laag was.

3.3 Conclusies in het licht van de Flora- en faunawet

Voor een volledig overzicht van waarnemingen wordt verwezen naar bijlage 1. Tijdens de inventarisatie werden de volgende beschermde soorten aangetroffen (of sporen van deze soorten):

Soort	Tabel	Functie plangebied	Ontheffing nodig?
Drijvende waterweegbree	3	Groeiplaats binnen ingreepgebied	Ja
Rapunzelklokje	2	Groeiplaats buiten ingreepgebied (zuidelijk talud sloot)	Nee
Kleine zangvogels en sporen van een Steenuil (broedvogels)	3	Nesten voornamelijk buiten ingreepgebied (zuidelijk talud sloot) maar ook mogelijk op noordelijk talud. Nest van Steenuil zeker niet binnen plangebied.	Nee, mits buiten broedperiode gewerkt wordt.
Steenmarter	2	Foerageergebied, migratiegebied	Nee
Kamsalamander	3	Voortplantingsgebied, overwinteringsgebied	Ja
Levendbarende hagedis	2	Gezien de locatie is het aannemelijk dat de het plangebied functioneert als voortplantingsgebied en overwinteringsgebied	Nee, mits met gedragscode gewerkt wordt.

3.3.1 Tabel 3 soorten

Drijvende waterweegbree

Deze soort komt niet algemeen in Nederland voor. Bekende groeiplaatsen dienen ongemoeid te blijven, met uitzondering van het voeren van het regulier beheer. De herinrichting van de Noordersloot biedt kansen voor uitbreiding van het aantal groeiplaatsen van deze soort. Na de herprofilering van de sloot ontstaat er een betere situatie met meer vestigingsmogelijkheden dan in de uitgangssituatie. Het effect van de herinrichting op de gunstige staat van instandhouding is hierdoor als (zeer) gunstig te beschouwen. Omdat echter mogelijk schade optreedt aan delen van planten tijdens de graafwerkzaamheden, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Maatregelen genoemd in de ontheffing plangebied TPN om schade aan de soort te voorkomen of te beperken:

- In de bloeiperiode vóórafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden worden de standplaatsen van de Drijvende waterweegbree in kaart gebracht en ruim uitgerasterd (uit het verleden is één locatie binnen het traject bekend);
- De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode oktober tot en met februari. Dit is buiten de periode van groei, bloei en zaadval van de Drijvende waterweegbree;
- De slootbodem wordt ter plaatse van de bekende groeilocaties niet ontgraven;
- Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt om de afgerasterde locatie(s) heen gewerkt;
- De maatregelen worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de Drijvende waterweegbree.

Verder wordt een monitoringsverplichting opgelegd waarbij gedurende de ontheffingsperiode jaarlijks in november een verslag ter beoordeling aan Dienst Regelingen aangeleverd dient te worden.

Broedvogels

Van de meeste aangetroffen broedvogels zijn de nesten beschermd tijdens de broedperiode en zolang de jongen afhankelijk zijn van het nest. Deze nesten zijn niet jaarrond beschermd. Van Buizerd en Steenuil zijn de nesten wel jaarrond beschermd. De nesten liggen buiten het plangebied, het plangebied maakt wel deel uit van het

leefgebied. De inrichting van de ecologische verbindingszone heeft uiteindelijk naar verwachting een positieve invloed op de kwaliteit van het leefgebied.

De te nemen maatregelen ten behoeve van broedvogels zijn:
- Verstorende werkzaamheden uitvoeren buiten de broedperiode.

Kamsalamanders
De Kamsalamander kan op meer plaatsen in de Noordersloot voorkomen dan de locatie waar deze soort nu gevonden is. De populatie staat/stond sterk onder druk door de verruiging en verdroging van de sloot. Omdat de sloot geen agrarische afwaterings- en beregeningsfunctie meer heeft is de kans op succesvol voortplanten groter geworden. De taluds van de sloot voldoen mogelijk plaatselijk als overwinteringsbiotoop. Alternatief landbiotoop is over een grote lengte niet aanwezig langs de Noordersloot (open akkergebieden). In de omgeving van de locatie waar nu Kamsalamander is aangetoond (op minder dan 500 meter en buiten het plangebied), zijn wel kleinschalige elementen aanwezig in de vorm van tuinen, houtwallen en hagen. Bij de herinrichting zijn houtstobben geplaatst onder de Greenportlane die (op termijn) een functie kunnen vervullen als overwinteringslocatie. Het plaatsen van houtstobben op een aantal andere locaties bij de herinrichting van de Noordersloot strekt tot de aanbeveling. Op deze manier worden op meerdere plaatsen geschikt landhabitat voor Kamsalamander (en tal van andere soorten) ontwikkeld.
Omdat mogelijk schade wordt toegebracht aan overwinteringsgebied en individuen en wordt ingegrepen in het voortplantingsbiotoop tijdens de graafwerkzaamheden, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Maatregelen genoemd in de ontheffing plangebied TPN om schade aan de soort te voorkomen of te beperken:
- U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden;
- De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree, das en de kamsalamander;
- U dient de herprofileringswerkzaamheden uit te voeren in de periode oktober tot en met januari, buiten de voortplantingsperiode van de kamsalamander. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander;
- U dient alleen het noordelijke talud van de sloot te ontgraven. De bodem en de zuidzijde van de sloot dienen zo veel als mogelijk onberoerd te blijven. Werkzaamheden aan de andere zijde of de bodem, worden alternerend in een volgend jaar uitgevoerd;
- U dient bij het ontgraven zo veel mogelijk te voorkomen dat zand in de sloot zakt;
- Het kaal maken van de 50 meterzone aan de noordzijde van de Noordersloot middels kapwerkzaamheden en het verwijderen van struiken dient in verband met het broedseizoen uitgevoerd te worden in de periode augustus tot en met februari. Hierbij dienen stobben, wortels en overige delen, waar kamsalamanders zouden kunnen overwinteren, ontzien te worden en de bodem dient zo weinig mogelijk te worden beroerd;
- Het verwijderen van geschikte schuilplaatsen voor de kamsalamander in landbiotoop, anders dan op de locatie genoemd in voorschrift 20, dient te worden uitgevoerd in de periode dat de dieren zo veel mogelijk in het water aanwezig zijn, in de periode april tot en met juli, of in overleg met een deskundige in de meest geschikte periode. Deze werkzaamheden dienen onder begeleiding in het veld van een deskundige op het gebied van kamsalamander te worden uitgevoerd;
- Eventueel gevonden kamsalamanders dienen onder begeleiding van een deskundige verplaatst te worden naar een geschikte plek buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.

Verder wordt een monitoringsverplichting opgelegd waarbij gedurende de ontheffingsperiode jaarlijks in november een verslag ter beoordeling aan Dienst Regelingen aangeleverd dient te worden.

3.3.2 Tabel 2 soorten:

Rapunzelklokje

Groeiplaatsen van Rapunzelklokje werden alleen aangetroffen aan de zijde van het spoor. In het her in te richten deel van de Noordersloot (noordoever en aangrenzende gronden) ontbreken groeiplaatsen. Een ontheffingsaanvraag of het opstellen van een ecologisch werkprotocol is niet nodig.

Steenmarter

Het plangebied maakt deel uit van foerageer- en migratiegebied van deze soort. Vaste verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Deze zijn mogelijk aanwezig in de opstallen langs de sloot. Deze opstallen blijven gehandhaafd. De inrichting als ecologische verbindingszone is gunstig voor deze soort. Er is geen sprake van overtredingen in het licht van de Flora- en faunawet.

Levendbarende hagedis

De Levendbarende hagedis komt in zeer kleine aantallen voor langs de Noordersloot. Het tracé is nu over grote delen ongeschikt of marginaal als leefgebied door het ontbreken van structuurrijke begroeiingen en de afwezigheid van schuilplaatsen. Overigens vormt het talud aan de zijde van het spoor in het oostelijk deel van het plangebied wel een geschikt overwinteringsbiotoop. Deze zijde is zanderig met veel (konijnen)holen en het waterpeil is hier zeer laag. Aan deze zijde wordt niet ingegrepen.
De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd met gebruik van een een passende en goedgekeurde gedragscode. Bij voorkeur worden de delen waar de hagedissen zijn waargenomen tijdens de werkzaamheden ontzien.

3.3.3 Overige soorten

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken).
De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

HOOFDSTUK 4 BEHEERAANBEVELINGEN NA HERINRICHTING

4.1 Inleiding

Een doorkijkje op de potenties van de Noordersloot na herinrichting vormt het korte tracé onder de Greenportlane waar in 2012 graafwerkzaamheden zijn verricht. Er zijn echter een aantal randvoorwaarden te stellen in het toekomstig beheer om deze potenties ook daadwerkelijk ruimte te kunnen geven. De belangrijkste bedreigingen voor het verdwijnen van de beter ontwikkelde delen van de Noordersloot zijn het achterwege blijven van (schonings)beheer in de waterloop en het wegvallen van de regionale grondwaterstromen. In de paragrafen hieronder worden een aantal randvoorwaarden geformuleerd.

4.2 Natuurlijk peilbeheer

Het volgen van natuurlijke waterpeilschommelingen is belangrijk (hoog in de winter, laag of droogvallend in de zomer). Droogval is om meerdere redenen belangrijk: In de droge bodems treedt mineralisatie op en kan een deel van het aanwezige stikstof (eveneens een belangrijk nutriënt) door nitrificatieprocessen naar de atmosfeer ontsnappen. Tevens dringt hierdoor zuurstof in de bodem, waardoor het gebonden ijzer oxideert en in die vorm weer beschikbaar wordt voor (nieuwe) fosfaatlasten. Uitspoelend fosfaat kan vervolgens weer gebonden worden aan het geoxideerde ijzer. Door deze processen blijven de omstandigheden van een matig voedselrijk milieu behouden.

4.3 Schonen bodem

Door de bodem te gefaseerd (!) te schonen in natte perioden wordt een deel van het gebonden fosfaat afgevoerd. De fasering houdt in dat jaarlijks maximaal 33% van de slootbodem wordt geschoond. Bij voorkeur vindt dit kleinschalig plaats (bijvoorbeeld: 50 meter schonen, 100 meter ongemoeid laten). In het beheer is het zeer belangrijk dat de slootbodems worden geschoond, omdat dan organisch materiaal (blad, plantenresten) uit de sloot wordt afgevoerd. Zaadbronnen van minder algemene soorten blijven op die manier beschikbaar in het water en de waterbodem.

4.4 Verminderen inspoelend fosfaat

Het verminderen van de fosfaatlast in de aangrenzende bodem draagt eveneens bij aan duurzaam herstel. Dit kan plaatsvinden door de bovenlaag van de teelaarde in de directe omgeving van de Noordersloot (vaak met hoge concentraties fosfaat) af te voeren. Op termijn wordt dan uitspoeling van fosfaten (gedeeltelijk) voorkomen.

4.5 Behoud aanvoer schoon grondwater

Van grote betekenis voor het behoud van de goed ontwikkelde oever- en watervegetaties is de blijvende aanvoer van schoon grondwater. Maatregelen hiervoor zijn niet in het plangebied te treffen, aangezien de inzijgingsgebieden op grotere afstand liggen. Door de invulling van het ‘Nieuw Limburgs Peil’ door waterschap Peel en Maasvallei lijkt de aanvoer van grondwater ten minste gelijk te blijven en mogelijk zelfs te verbeteren. Nieuw Limburgs Peil is gericht op het nemen van maatregelen die vooral gericht zijn op het vasthouden van water in landbouw- en natuurgebieden (anti-verdrogingsmaatregelen). Dit is mogelijk door het gebruik van stuwen, peilgestuurde drainage en het afdammen van greppels en sloten.

4.6 Aanleg structuur en variatie

Door de herprofilering verdwijnen voor een groot deel alle structuurelementen in het noordelijke talud. Ten behoeve van de hier voorkomende (bijzondere) fauna is plaatselijke aanleg van schuil- en overwinteringsmogelijkheden gewenst. Hiervan kan in ieder geval door de aanwezige amfibieën en reptielen

gebruik worden gemaakt. Een goede mogelijkheid hiertoe is het plaatsen van flinke boomstobben, die pleksgewijs met vier tot acht stobben worden neergelegd (een groep met stobben per 400 meter). De stobben vergen geen verder onderhoud. Als de stobben in de loop van de tijd vergaan, is plaatsing van nieuwe stobben niet meer nodig. Te zijner tijd zijn dan voldoende nieuwe situaties met schuilmogelijkheden ontstaan.

4.7 Maaien en afvoeren taluds en graslanden

Om gevarieerde, bloemrijke en ecologisch interessante taluds en graslanden aan de oever van de Noordersloot te ontwikkelen dient een maai- en afvoerbeheer te worden ingesteld. Van de graslanden wordt maximaal jaarlijks 80% gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. Hierdoor blijft 20% van de vegetatie overstaan. Deze overstaande vegetatie is van grote betekenis voor populaties van aanwezige fauna. De overstaande vegetatie biedt overwinteringsmogelijkheden voor onder andere dagvlinders en sprinkhanen, schuilmogelijkheden voor kleine zoogdieren en amfibieën en broedgelegenheid voor struweelvogels in het daarop volgende voorjaar.
Het daaropvolgende jaar wordt wederom 80% van de vegetatie gemaaid, waarbij in ieder geval de 20% overstaande vegetatie van het voorafgaande jaar wordt gemaaid en afgevoerd. Over de hele lengte van het tracé mogen (braam)struwelen opslaan. De (braam)struwelen zijn eveneens van grote faunistische betekenis (schuilmogelijkheden, broedgelegenheid, nectarplant voor veel soorten dagvlinders en bijen). Deze worden niet gemaaid. Bij een te sterke verruiging worden de struwelen teruggezet.
Eventueel kan na het maaien een nabeweiding worden ingesteld met paarden of schapen. De begrazing kan zo nodig worden gestuurd door de plaatsing van rasters of flexnetten.

Maaiwerkzaamheden worden altijd uitgevoerd na de broedtijd (dus na 15 augustus).

BIJLAGE 1 LIJST WAARNEMINGEN VELDBEZOEKEN 2013 PLANGEBIED NOORDERSLOOT

oordersloot 2013.

kader van deze inventarisatie zijn ingevoerd in waarneming.nl. In de tabel zijn alle waarnemingen van de onderzoekers uit opgenomen. Een deel van deze waarnemingen (waaronder Gewone pad en Wilde gagel) zijn buiten het plangebied gedaan (xy

tal	Kleed	Gedrag	X	Y	Gebied	precisie	Toelichting	Locatie
	imago	ter plaatse	203,828	379,674	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	204,331	379,285	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	201,979	381,065	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	baltsend / zingend	204,907	378,835	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,786	379,331	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,949	378,847	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,8	379,151	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	baltsend / zingend	205,499	379,457	Venlo - De Zaar	100	""	
	onbekend	ter plaatse	206,994	377,279	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	ter plaatse	205,212	378,944	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,566	379,302	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	vondst (dood)	205,502	379,248	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,218	381,384	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	bezet nest	207,457	376,973	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10	"'Lastig gevallen door paartje Zwarte kraai.'"	
	onbekend	nestbouw	207,037	377,18	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	ter plaatse	206,59	377,588	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	recent gebruikt nest	202,153	380,945	Sevenum - voormalige gemeente	10	"Nest van kraaiachtige in Eik"	
	onbekend	ter plaatse	204,611	379,437	Venlo - De Zaar	10		
	adult	baltsend / zingend	202,556	380,64	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	baltsend / zingend	204,672	379,652	Venlo - De Zaar	10		

	onbekend	baltsend / zingend	201,352	381,543	Sevenum -Ulfterhoek	100	""	
	adult	baltsend / zingend	202,335	380,763	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
	adult	ter plaatse	203,76	379,758	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	204,979	381,946	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	baltsend / zingend	204,755	378,977	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	202,134	380,953	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	overvliegend noord	201,808	404,437	Afferden (Li) - Berkenkamp	100	""	
	onbekend	ter plaatse	205,218	381,381	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	204,61	379,449	Venlo - De Zaar	10	"'Paar op akker.'"	
	onbekend	alarmerend	202,512	380,827	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	baltsend / zingend	207,697	376,823	Venlo (gemeente)	10		
	onbekend	baltsend / zingend	206,599	377,568	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	ter plaatse	205,218	381,385	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	204,832	381,29	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	adult	baltsend / zingend	201,104	381,706	Sevenum - voormalige gemeente	10	"braam/wilg/vlierstruweel langs spoorbaan"	
	onbekend	ter plaatse	205,221	381,383	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	206,71	377,478	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	ter plaatse	205,39	381,196	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	202,973	404,296	Eckeltse Bergen	100	""	
	onbekend	baltsend / zingend	204,589	379,307	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,096	379,361	Venlo - De Zaar	10		
	adult	ter plaatse	205,089	378,715	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	204,832	381,285	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	204,768	378,961	Venlo - De Zaar	10		
	adult	baltsend / zingend	202,886	380,341	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
	onbekend	ter plaatse	202,433	380,721	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	baltsend / zingend	207,36	377,053	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	baltsend / zingend	207,698	376,823	Venlo (gemeente)	10		
	onbekend	baltsend / zingend	206,592	377,574	Venlo - Industrieterrein Groot Boller /	10		

					Ubroek			
	onbekend	paar in broedbiotoop	204,308	379,988	Venlo - Tradeport Noord	10	"2 ad en 5 pullen"	
	onbekend	ter plaatse	204,834	381,282	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	207,696	376,826	Venlo (gemeente)	10		
	adult	overvliegend	201,277	381,599	Sevenum -Ulfterhoek	100	""	
	adult	overvliegend	202,173	380,918	Sevenum - voormalige gemeente	10	koppel	
	onbekend	ter plaatse	205,39	381,196	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	baltsend / zingend	206,732	377,467	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	adult	foeragerend	202,61	380,591	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	ter plaatse	201,979	381,065	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	ter plaatse	204,834	381,284	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	adult	baltsend / zingend	201,148	381,69	Sevenum - voormalige gemeente	100	"Langs spoorbaan"	
	adult	ter plaatse	203,76	379,758	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	202,457	380,705	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	ter plaatse	202,263	381,054	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	sporen	204,477	379,172	Venlo - De Zaar	10	"Braakbal bovenop weipaal"	
	onbekend	jagend	204,979	381,946	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	204,497	379,185	Venlo - De Zaar	10		
	adult	baltsend / zingend	201,357	381,692	Sevenum -Ulfterhoek	100	""	
	onbekend	baltsend / zingend	202,492	380,742	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	ter plaatse	203,778	379,772	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	204,862	381,38	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	baltsend / zingend	204,768	378,961	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	baltsend / zingend	204,543	379,259	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	roepend	204,141	379,503	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	202,432	380,789	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	ter plaatse	204,979	381,946	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	206,881	377,35	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	recent gebruikt nest	200,639	382,113	Sevenum -Ulfterhoek	10	"Nest van kraaiachtige in Eik"	
	onbekend	recent gebruikt nest	202,54	380,654	Sevenum - voormalige gemeente	10	"Nest van kraaiachtige in Eik"	

	onbekend	ter plaatse	205,778	379,224	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,87	379,28	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,256	378,993	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,478	379,15	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,762	378,975	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,61	379,065	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,625	379,194	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,399	379,069	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,667	379,117	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,501	379,146	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,121	378,901	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	202,789	380,39	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	imago	ter plaatse	204,106	379,448	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	nest	204,155	379,422	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	sporen	205,618	379,263	Venlo - De Zaar	10	"'Burcht, recent gebruikt.'"	
	onbekend	sporen	205,469	379,157	Venlo - De Zaar	10	"'Graafsporen en prenten op akker.'"	
	onbekend	sporen	205,62	379,283	Venlo - De Zaar	10	"grote burcht druk belopen"	
	onbekend	ter plaatse	200,976	382,404	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	ter plaatse	204,592	379,396	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,648	379,583	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	202,698	382,412	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	207,315	377,073	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	sporen	207,7	376,821	Venlo (gemeente)	10		
	onbekend	sporen	206,88	377,349	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	ter plaatse	201,692	404,107	Afferden (Li) - Berkenkamp	100	""	
	onbekend	ter plaatse	205,166	378,923	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	sporen	205,222	381,383	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	sporen	206,978	377,29	Venlo - Industrieterrein Groot Boller /	10		

					Ubroek			
	onbekend	sporen	206,812	377,4	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	sporen	206,586	377,586	Venlo - Industrieterrein Groot Boller / Ubroek	10		
	onbekend	sporen	205,223	378,954	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	sporen	204,867	378,869	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	sporen	205,91	379,382	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	201,787	404,199	Afferden (Li) - Berkenkamp	100	""	
	adult	vondst (dood)	204,752	378,957	Venlo - De Zaar	10	""	
	vegetatief	ter plaatse	203,849	379,634	Venlo - De Zaar	10	"Bijna bloeiend"	
	vegetatief	ter plaatse	201,525	381,408	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
	bloeiend	ter plaatse	201,509	381,426	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	onbekend	ter plaatse	201,548	381,399	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	vegetatief	ter plaatse	201,534	381,409	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	vegetatief	ter plaatse	201,514	381,429	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	vegetatief	ter plaatse	201,514	381,429	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	bloeiend	ter plaatse	201,766	381,232	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,826	380,428	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
	vegetatief	ter plaatse	201,466	381,456	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs spoorbaan"	
	onbekend	ter plaatse	205,012	378,757	Venlo - De Zaar	100	"verspreid over traject van 500 meter grenzend aan spoorbaan"	
	bloeiend	ter plaatse	204,353	379,266	Venlo - De Zaar	10	""	
	onbekend	ter plaatse	201,773	381,216	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	203,614	379,818	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	201,755	381,235	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	205,096	379,361	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	202,579	382,562	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,621	382,516	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	200,969	382,734	Sevenum -Ulfterhoek	10		

	onbekend	ter plaatse	202,057	380,332	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,222	380,221	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,321	380,15	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,405	380,1	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,358	380,131	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	205,568	379,564	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,47	379,546	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,401	379,521	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,34	379,506	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,311	379,496	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,267	379,483	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,242	379,479	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,191	379,465	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,064	379,431	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,033	379,423	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	205,005	379,414	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,988	379,406	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,961	379,389	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,76	379,288	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,479	379,709	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,386	379,758	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,405	379,739	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,518	379,709	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,615	379,688	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,653	379,6	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,65	379,047	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	ter plaatse	204,518	379,222	Venlo - De Zaar	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	205,31	380,124	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	205,471	380,194	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	205,335	380,71	Venlo - Venrayseweg e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	205,312	380,697	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	205,286	380,706	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	205,224	380,731	Venlo - Tradeport Noord	10		

	onbekend	ter plaatse	205,157	380,755	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	205,09	380,776	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,659	380,959	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,605	380,964	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,376	380,768	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,377	380,798	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,387	380,889	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,402	381,014	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,408	381,09	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,33	381,178	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,27	381,192	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,235	381,197	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,194	381,244	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,103	381,222	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,081	381,226	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	203,022	381,315	Venlo (gemeente)	10		
	onbekend	ter plaatse	203,03	381,345	Venlo (gemeente)	10		
	onbekend	ter plaatse	203,067	381,74	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,069	381,751	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	202,788	381,994	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	202,627	382,047	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,618	382,05	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,613	382,052	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,554	382,071	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,456	382,121	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,241	382,391	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,171	382,482	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,176	382,486	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,207	382,605	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,236	382,63	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,244	382,637	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,257	382,646	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,282	382,673	Horst - Brommer	10		

	onbekend	verkeersslachtoffer	202,293	382,678	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,355	382,727	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,358	382,728	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,422	382,76	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,459	382,72	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,742	382,36	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,725	382,38	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,701	382,41	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,558	382,59	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,418	382,774	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,457	382,814	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,487	382,835	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,543	382,878	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,565	382,894	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,626	382,947	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,69	382,998	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,705	383,01	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,714	383,024	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,684	383,069	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,651	383,117	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,62	383,134	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,62	383,134	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,544	383,188	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,463	383,253	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,329	383,336	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,31	383,345	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,241	383,397	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,214	383,42	Horst - Reulsberg	10	"'amplex'"	
	onbekend	ter plaatse	202,217	383,419	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,183	383,432	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	201,584	382,796	Horst - 't Ham	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,583	382,795	Horst - 't Ham	10		
	onbekend	ter plaatse	201,038	382,767	Sevenum -Ulfterhoek	10		

	onbekend	ter plaatse	200,967	382,618	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	ter plaatse	200,978	381,967	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	200,954	381,96	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	200,945	381,9	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	ter plaatse	200,949	381,87	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	ter plaatse	200,979	381,837	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,021	381,806	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,809	381,142	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,788	380,993	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,746	380,779	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,741	380,772	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,81	380,494	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,005	380,368	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,17	380,255	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,375	380,141	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,791	379,673	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,917	379,616	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,983	379,587	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,015	379,574	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,166	382,811	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	ter plaatse	201,366	382,832	Horst - 't Ham	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,66	382,79	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,671	382,783	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	202,199	382,447	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,278	382,347	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,378	382,216	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,453	382,123	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,457	382,119	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,577	382,068	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,695	382,024	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,735	382,013	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,803	381,992	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	202,906	381,959	Horst - Californië e.o.	10		

	onbekend	ter plaatse	203,102	382,05	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,152	382,183	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	203,255	382,462	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	203,315	382,622	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	203,315	382,629	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,427	382,937	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	203,556	382,976	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	ter plaatse	203,921	382,839	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,619	383,288	Horst - Californië e.o.	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,573	383,345	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,563	383,358	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,471	383,47	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,457	383,485	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,198	383,505	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,171	383,479	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,097	383,404	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,035	383,341	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,986	383,295	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,956	383,263	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,956	383,263	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,877	383,184	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,875	383,181	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	202,813	383,122	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,776	383,084	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,713	383,019	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,575	382,907	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,439	382,799	Horst - Brommer	10		
	onbekend	ter plaatse	202,277	382,659	Horst - Brommer	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,666	382,774	Horst - Reulsberg	10		
	onbekend	ter plaatse	201,42	382,821	Horst - 't Ham	10		
	onbekend	ter plaatse	201,154	382,766	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	ter plaatse	200,976	382,57	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	ter plaatse	200,989	382,476	Sevenum -Ulfterhoek	10		

	onbekend	verkeersslachtoffer	201,009	382,106	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	200,942	381,941	Sevenum -Ulfterhoek	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	200,575	380,77	Sevenum	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,232	380,823	Sevenum - De Krukkem	10		
	onbekend	ter plaatse	201,323	380,792	Sevenum - De Krukkem	10		
	onbekend	ter plaatse	201,434	380,739	Sevenum - De Krukkem	10		
	onbekend	ter plaatse	201,474	380,724	Sevenum - De Krukkem	10		
	onbekend	ter plaatse	202,471	380,059	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,343	380,14	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,3	380,167	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	201,804	380,239	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	201,726	380,061	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	203,602	379,833	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	verkeersslachtoffer	203,282	379,592	Venlo - Tradeport Noord	10		
	onbekend	ter plaatse	202,786	380,447	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	adult	roepend	202,944	380,335	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	larve	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	10		
	onbekend	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
	adult	ter plaatse	202,813	380,429	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	adult	ter plaatse	202,813	380,429	Sevenum - voormalige gemeente	10	""	
	adult	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
	larve	ter plaatse	202,854	380,404	Sevenum - voormalige gemeente	1000	""	
	adult	ter plaatse	202,38	380,759	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs open, laag en deels gemaaid/geklepeld braamstruweel"	
	adult	ter plaatse	202,431	380,721	Sevenum - voormalige gemeente	10	"langs open, laag en deels gemaaid/geklepeld braamstruweel"	

VERSLAGLEGGING MONITORING

TRADE PORT NOORD

TE VENLO

GEMEENTE VENLO

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Ecologie

Verslaglegging monitoring Trade Port Noord te Venlo in de gemeente Venlo

Opdrachtgever	Trade Port Noord Postbus 3317 5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO4_O7
Rapportnummer	13053334
Status	Jaarrapport
Datum	15 oktober 2014
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Deze monitoring is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde monitoringsonderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

2. GEBIEDSBESCHRIJVING 2

2.1 Ligging plangebied 2
2.2 Voortgang (ecologische) inrichting 3

4. DAS *(MELES MELES)* 4

4.1 Monitoringsmethodiek 4
4.2 Resultaten veldonderzoek 2014 5
4.3 Ontwikkelingen door de tijd 7

5. DRIJVENDE WATERWEEGBREE (*LURONIUM NATANS*) 9

5.1 Onderzoeksmethodiek 9
5.2 Resultaten veldonderzoek 2014 9
5.3 Ontwikkelingen door de tijd 10

6 KAMSALAMANDER (*TRITURUS CRISTATUS*) 11

6.1 Onderzoeksmethodiek 11
6.2 Resultaten veldonderzoek 2014 12
6.3 Ontwikkelingen door de tijd 13

8. SAMENVATTIGN EN CONCLUSIE 14

8. AANBEVELINGEN VERVOLGMONITORING 15

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het uitvoeren van de monitoring ten aanzien van de beschermde soorten binnen het plangebied Trade Port Noord te Venlo in de gemeente Venlo. De monitoring heeft betrekking hebben op de onderstaande soorten:

- Das (*Meles meles*) binnen het plangebied Trade Port Noord.
- Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) in de Noordersloot;
- Kamsalamander (*Triturus cristatus*) in de Noordersloot;

De verplichting voor de monitoring komt vanuit de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh, die door het Ministerie van Economische Zaken op 26 juni 2013 is afgegeven. Op 9 september 2104 is de ontheffing aangepast. Bij voorschrift 10 stonden verwijzingen naar de jeneverbes; deze zijn verwijderd. In de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh wordt in de voorschriften onder punt 25 gesteld dat gedurende de duur van de ontheffingsperiode, 26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017 jaarlijks een verslaglegging dient plaats te vinden van de monitoring.

In de onderhavige jaarlijkse verslaglegging van het monitoringsonderzoek is aandacht gegeven aan de aantallen, de plaats van voorkomen, de wijze van gebruik van het plangebied (das en kamsalamander), de voortgang van de inrichting van het plangebied en van de speciaal voor de beschermde soorten ingerichte groene structuren en de genomen mitigerende maatregelen.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Ligging plangebied

Trade Port Noord (TPN) betreft een gebied van circa 340 ha te noordwesten van Venlo waar men voornemens heeft om een logistiek bedrijventerrein met groene manchetten en infrastructuur gefaseerd te ontwikkelen (planning tot 2030). Het plangebied wordt van oost naar west doorsneden door de recentelijk aangelegde provinciale weg de GreenPortLane (GPL). Zie figuur 1 voor de topografische ligging van het plangebied TPN en de plantekening. In figuur 2 is het plangebied weergeven op een luchtfoto met daarbij een plantekening.

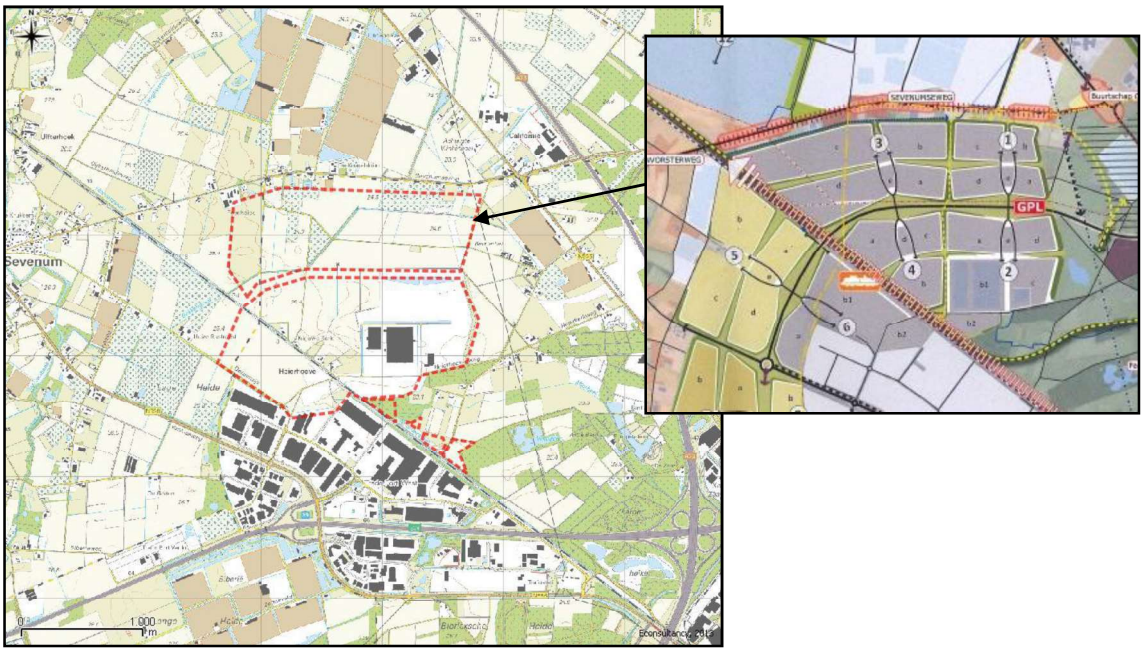

Figuur 1. Topografische ligging en plantekening van het plangebied (rode stippellijn).

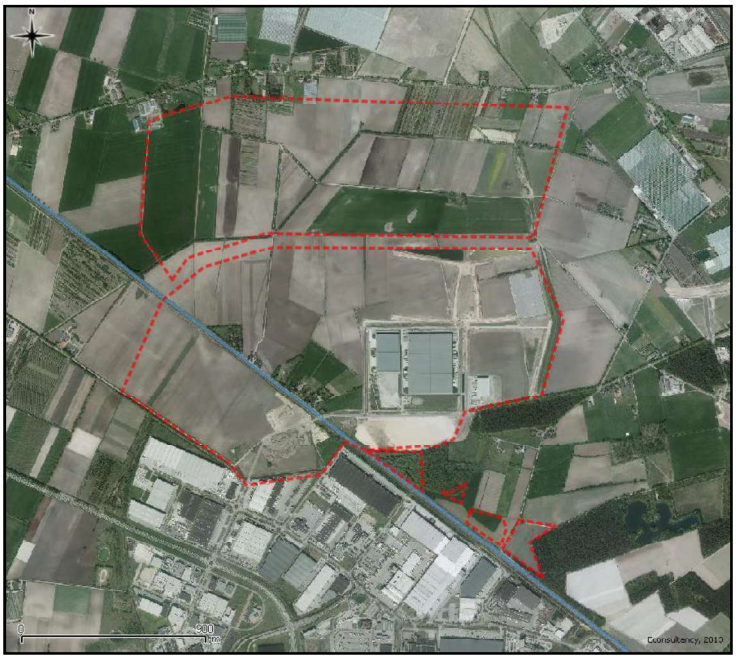

Figuur 2. Plangebied (rode stippellijn) weergegeven op een luchtfoto 2011.

2.2 Voortgang (ecologische) inrichting

Binnen Trade Port Noord hebben tussen de laatst bekende uitgevoerde veldonderzoeken in 2010 en 2014 geen intensieve veranderingen plaatsgevonden die een verandering in aantal, plaats van voorkomen en wijze van gebruik beïnvloed zouden kunnen. De Greenportlane met de kleinwildtunnels is volledig gerealiseerd.

Recentelijk zijn de ontwikkelingen gestart ter plaatse van klaver 6b1 en wordt gewerkt aan de realisatie van de Greenbikeway langs de noordzijde van het spoor en de Noordersloot. Daarnaast is de waterloop de Gekkengraaf verlegd. Voor de verlegging van de waterloop de Gekkengraaf zijn passende mitigerende maatregelen getroffen zodat er geen negatief effect door de ingreep optreedt ten aanzien van de das, kleine modderkruiper en te verwachten algemene soort(groep)en. Voor de Greenbikeway is een ontheffing verleend die was aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (FF/75C/2013/0421). De herprofilering van de Noordersloot, dat geïntegreerd is bij het project van de Greenbikeway, is nog niet gestart. Het fietspad met verlichting is wel grotendeels gerealiseerd.

4. DAS *(MELES MELES)*

4.1 Monitoringsmethodiek

Volgens de uitgevoerde onderzoeken gedurende de jaren 2002-2010, door diverse onderzoeksbureau's, zijn op circa 700 meter afstand ten zuidoosten van het plangebied (Witte Berg en Zaarderheiken) en op circa 1,2 km ten noordwesten van het plangebied (Reulsberg) een aantal dassenburchten vastgesteld. Verder zijn er diverse prenten aangetroffen naast de Gekkengraaf, de Mierbeek en de Noordersloot. Uit de waargenomen sporen is geconcludeerd dat belangrijke verbindingen voor de das zich bevinden tussen Zaarderheiken en Reulsberg en vanuit Zaarderheiken naar het noorden richting Houthuizerheide/Grubbenvorst.

De das maakt vooral gebruik van routes binnen het plangebied TPN langs watergangen, zoals de Noordersloot, de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Het tussenliggende gebied wordt gebruikt als uitloopgebied en foerageergebied. Het gebied binnen TPN betreft geen preferent leefgebied gezien de afstand van het plangebied ten opzichte van de vastgestelde burchten. In figuur 3 zijn de routes weergegeven die gedurende de ontheffingstermijn gemonitoord zullen worden.

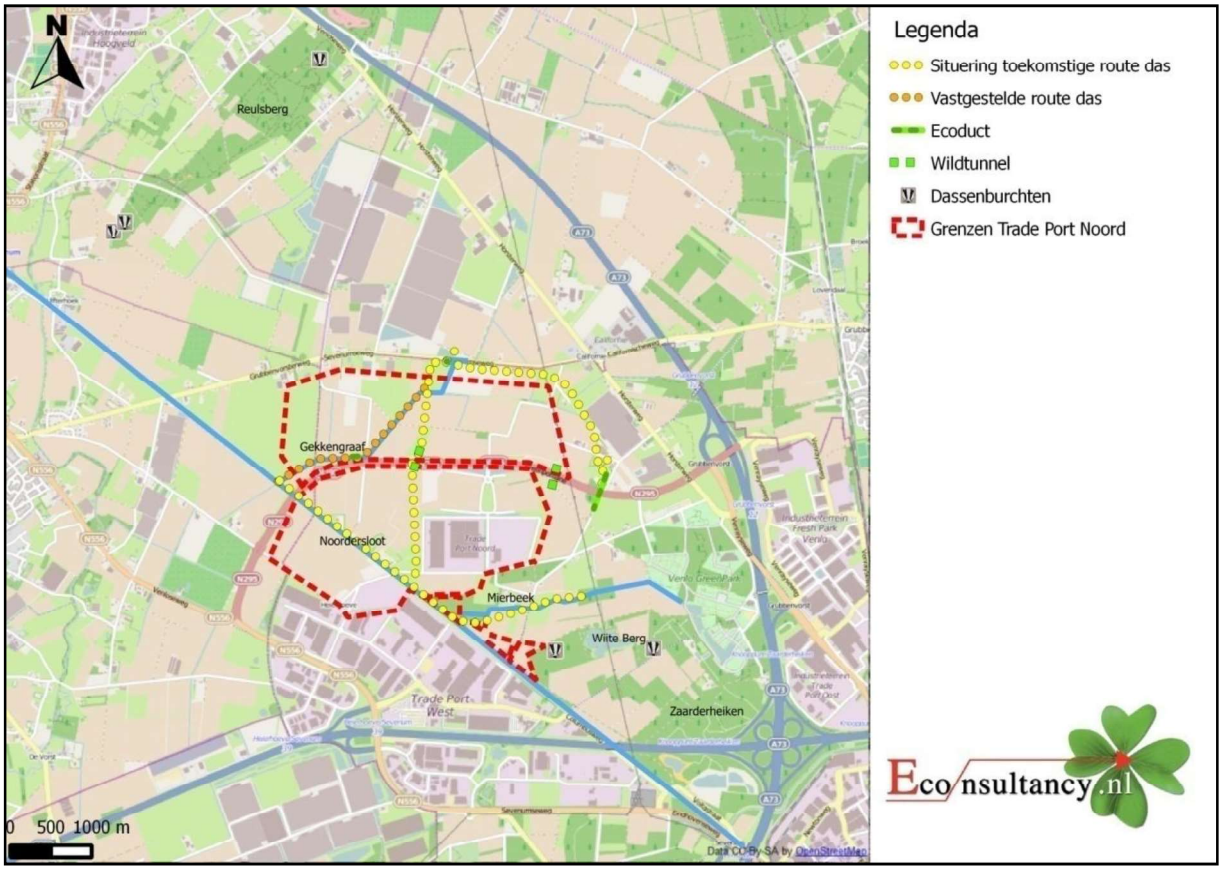

Figuur 3. Vastgestelde en te realiseren dassenroutes.

Door Econsultancy zijn in 2014 drie intensieve veldbezoeken uitgevoerd op 7 februari 2014, 20 juni 2014 en op 11 september 2014. Het monitoringsonderzoek heeft zich geconcentreerd op de routes langs de waterlopen de Gekkengraaf, de Noordersloot en de Mierbeek. De bekende dassenburchten buiten de grenzen van Trade Port Noord zijn daarnaast gecontroleerd op bewoningssporen.

Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van sporen als wissels, latrines, haren, prenten en op bewoningssporen bij de bekende vaste rust- en verblijfplaatsen; Witte Berg, Zaarderheiken en de Reulsberg. Daarnaast is tijdens de maandelijkse ecologische veldbezoeken ten behoeve van de ecologische begeleiding gelet op sporen en mogelijk vestiging van nieuwe burchten van de das binnen de grenzen van Trade Port Noord.

4.2 Resultaten veldonderzoek 2014

Tijdens het veldonderzoek naar de das zijn geen sporen als prenten, wissels, haren en of latrines (mestputjes) van de das aangetroffen langs de waterlopen. Wel zijn éénmalig dassenprenten aangetroffen ten westen van klaver 2d en meerdere malen zijn dassenprenten aangetroffen nabij de faunatunnels in het oostelijk deel van Trade Port Noord. Hierdoor mag er vanuit worden gegaan dat de das de wildtunnel regelmatig gebruikt. Langs de Gekkengraaf, de Noordersloot en de Mierbeek zijn geen sporen aangetroffen die duiden op een eenduidig gebruik door de das. Daarnaast zijn binnen het gebied TPN geen nieuwe gevestigde burchten aangetroffen.

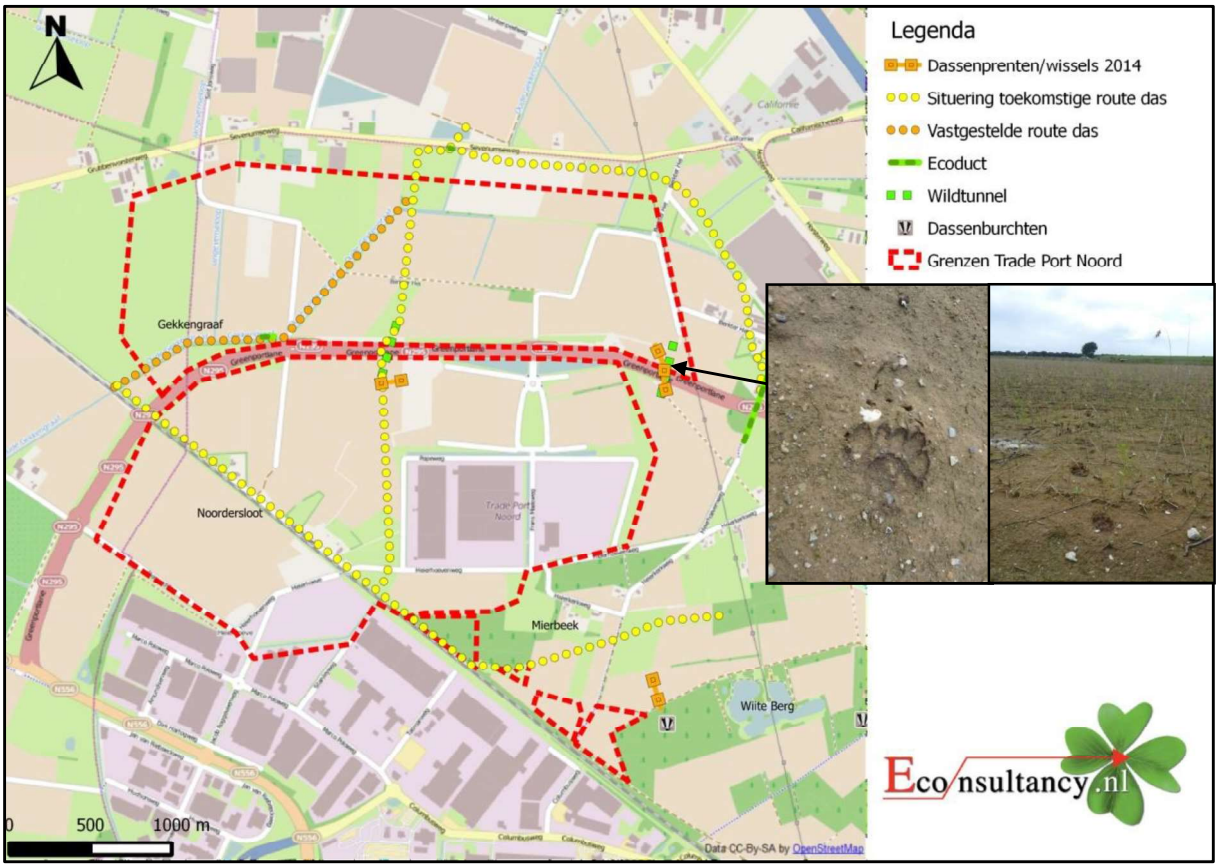

Figuur 4. Locatie aangetroffen dassenprenten 2014.

De burcht ten zuiden bij de Witte Berg, waarop enkele meters afstand in 2013 een fietspad is gerealiseerd, is in 2014 actief in gebruik. De burcht betreft een burcht met circa 11 pijpen, graafactiviteit en sterk belopen wissels. Hierdoor mag gesteld worden dat het momenteel een hoofdburcht betreft. Daarnaast is ten westen van de Witte Berg een burcht aanwezig bestaande uit circa 30 pijpen. Deze burcht had eveneens bewoningssporen en zal gezien de sporen van activiteit tevens een hoofdburcht betreffen.

De burcht in het noordelijk deel van de Reulsberg betroffen circa 7 pijpen. Slechts één van deze pijpen vertoonde een actief gebruik. Daarnaast waren er (oude) wissels zichtbaar in zuidwestelijke richting. Naar verwachting heeft deze burcht in het verleden een functie als kraamburcht gehad, maar zal in de huidige situatie eerder een bijburcht betreffen.

De burcht en vluchtpijp in het zuidelijk deel van de Reulsberg vertoonden beide geen bewoningssporen. De burcht, in het midden van het bosgebied, bestaat uit zeven pijpen, waarvan in tegenstelling tot 2013 geen enkele pijp bewoningssporen van de das aanwezig waren. De pijpen waren dichtgestopt met zand en takken en er lagen verse worteltjes bij de gaten die open waren gegraven door konijnen. De Groene Brigade is contacteert en deze zouden ter plaatse gaan kijken.

Figuur 5. Overzichtfoto burcht Witte Berg Zuid.

Figuur 6. Overzichtfoto burcht Witte Berg West.

Figuur 7. Actieve pijp Reulsberg Noord.

Figuur 8. Dichtgestopte dassenpijp Reulsberg west.

4.3 Ontwikkelingen door de tijd

Binnen Trade Port Noord zijn gedurende 2002-2010 geen plaatsen aangetroffen die eenduidig worden gebruikt door de das. Trade Port Noord werd evenals in 2013 incidenteel door de das gebruikt. Geconcludeerd is dat de gebieden binnen TPN sporadisch gebruik door de dassen die verblijven in actieve burchten in de directe omgeving.

In 2014 blijkt dat de wildtunnel in het oostelijk deel van Trade Port Noord, in tegenstelling tot 2013, veelvuldig door de das gebruikt wordt. Aangenomen mag worden dat het dassen betreffen die hun burchten hebben in de zuidelijk gelegen bosgebieden. De bekende dassenburchten van de Witte Berg bevinden zich namelijk op circa 1 kilometer afstand ten zuiden van de faunatunnel. De bekende dassenburchten van de Reulsberg bevinden zich op grotere afstand, op minimaal 4 km afstand ten noorden van de tunnel. De dassenactiviteit ter plaatse van de Reulsberg is sterk afgenomen. De zuidelijke burcht heeft geen bewoningssporen meer in 2014. De noordelijke burcht betreft één pijp met verse graafsporen. De bewoningssporen van de burchten bij de Witte Berg zijn gelijk gebleven.

In figuur 9 en tabel I is een overzicht opgenomen van de onderzoeksresultaten van 2002 tot en met 2014.

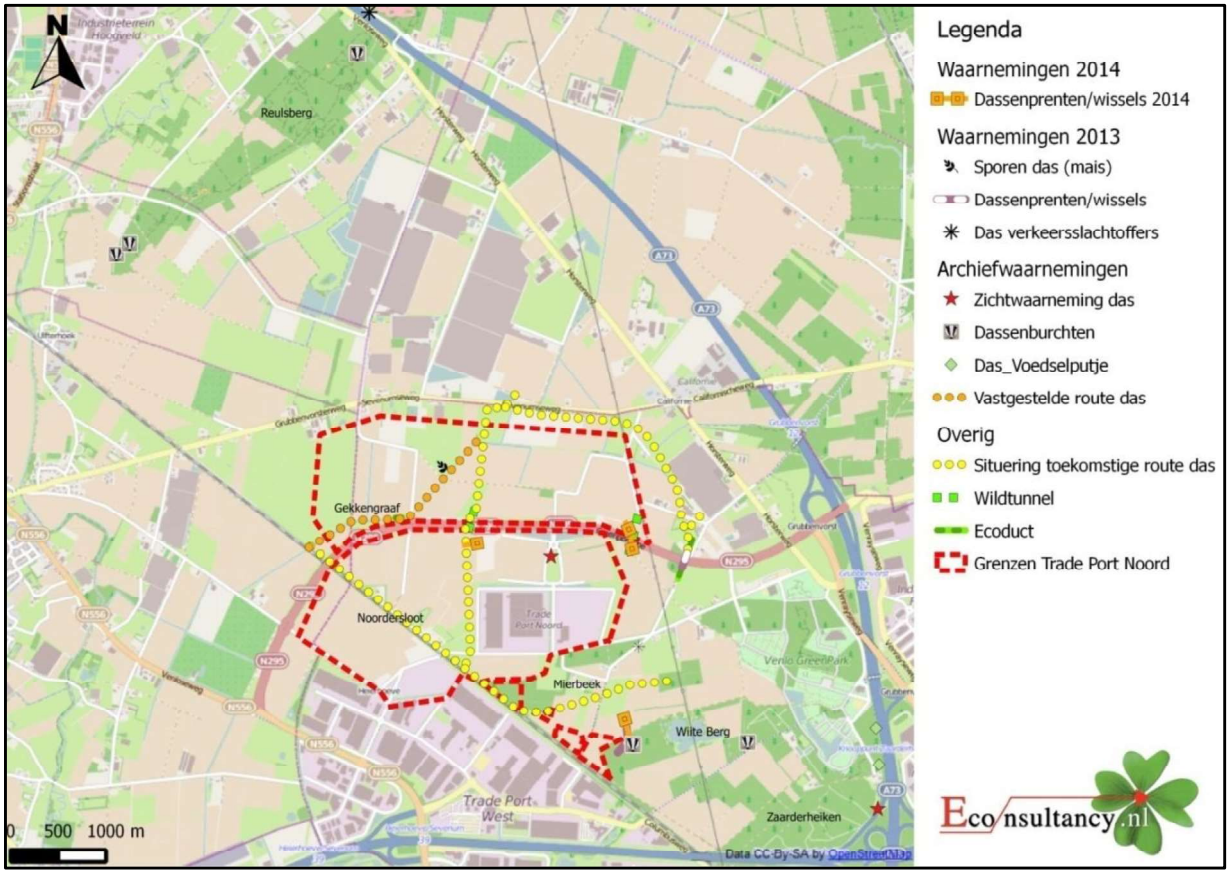

Figuur 9. Archiefwaarnemingen das en waarnemingen gedurende monitoring van 2013 en 2014.

Tabel I. Historische en huidige onderzoeksgegevens van de das

Jaar	Onderzoeksbu-reau	Rapport	Plaats van voorkomen	Veldwaarnemingen	Bewoningssporen	Conclusie
2002-2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Slechts enkele sporen langs Gekkengraaf in 2002 binnen TPN. Geen migratieroute/wissels, wel leefgebied (2007).	n.v.t.	Sporadisch gebruik van TPN, geen sprake van actueel leefgebied. Mogelijk in gebruik door dassen oostzijde A73.
			Burcht Witte Berg	Bewoning burcht (2005-2006). Geen permanente bewoning, wel enkele prenten in akkerland nabij (2007).	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Geen vermeldingen in rapportage	n.v.t.	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Geen vermeldingen in rapportage, rapportage betreft voornamelijk aangrenzende gebieden aan TPN.	n.v.t.	Geen sporen van dassen aangetroffen, ook niet langs de Gekkengraaf. Wel enkele actieve burchten buiten TPN aangetroffen.
			Burcht Witte Berg	Burcht vastgesteld als actief, geen beschrijvingen hieromtrent.	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archiefwaarneming, geen beschrijvingen hieromtrent. Twee nieuwe actieve burchten in zuidelijk deel van de Reulsberg aangetroffen, geen beschrijvingen.	n.v.t.	
2013	Econsultancy	1305334 VEN.TPN.ECO4_ Onderdeel 7_2013, d.d. 28 november 2013	TPN	Enkel een paar omgeduwde maïsstengels naast Gekkengraaf aangetroffen.	n.v.t.	Geen vaste gebruiksfunctie van de das binnen het gebied TPN. Burcht Witte Berg en burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reulsberg betreffen beide een hoofdburcht. Noordelijk deel Reulsberg niet meer in gebruik als hoofdburcht, vermoedelijk nu bijburcht.
			Burcht Witte Berg	Gesplitste burcht actief in gebruik (hoofdburcht).	10-15 pijpen waarvan 8 actief en circa 10 pijpen waarvan circa 5 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archiefwaarneming, geen beschrijvingen hieromtrent. Vluchtpijp zuidelijk deel Reulsberg niet actief. Burchten zuidelijk deel Reulsberg actief (hoofdburcht).	7 pijpen waarvan 2 actief 1 pijp 7 pijpen waarvan 7 actief	
2014	Econsultancy	Onderhavige verslaglegging	TPN	Geen burchten of dassensporen aangetroffen binnen de grenzen van TPN. Wel dassenprenten ter plaatse van de fauna-tunnel ten oosten van TPN.	n.v.t.	Geen vaste gebruiksfunctie van de das binnen het gebied TPN. Burcht Witte Berg hoofdburcht. Noordelijk deel Reulsberg niet meer in gebruik als hoofdburcht, vermoedelijk nu bijburcht. Burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reulsberg niet meer actief.
			Burcht Witte Berg	Zuidelijke burcht bewoningssporen ent actief in gebruik (hoofdburcht). Westelijke burcht bewoningssporen ent actief in gebruik (hoofdburcht).	10-15 pijpen waarvan 8 actief actief en circa 10 pijpen waarvan circa 5 actief 30 pijpen waarvan 10-12 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht één actieve pijp Vluchtpijp niet actief. Zuidelijke burcht niet meer actief.	7 pijpen waarvan 1 actief 1 pijp 7 pijpen waarvan 0 actief	

5. DRIJVENDE WATERWEEGBREE (*LURONIUM NATANS*)

5.1 Onderzoeksmethodiek

De Noordersloot betreft een groeiplaats voor de drijvende waterweegbree. Op 20 juni 2014 is door Econsultancy, gedurende de bloeiperiode van drijvende waterweegbree (mei-augustus), één intensieve veldinspectie uitgevoerd en de Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord alsmede de bekende groeiplaats geinventariseerd op de aanwezigheid van drijvende waterweegbree.

5.2 Resultaten veldonderzoek 2014

Tijdens het veldbezoek op 20 juni 2014 is vastgesteld dat de Noordersloot tussen de Spoorweg Heierhoevenweg en het viaduct Greenportlane sterk was begroeid (dominantie van liesgras, tandzaad en gewone braam). Daarnaast stond de Noordersloot veelal droog. Ter hoogte van het viaduct Greenportlane krijgt de Noordersloot een meer open karakter.

Tijdens de veldonderzoeken is drijvende waterweegbree aangetroffen buiten de grenzen van TPN (zie figuur 10). Ter hoogte van TPN, waar in 2002 één exemplaar is waargenomen alsmede in 2007, zijn geen waarnemingen van drijvende waterweegbree gedaan.

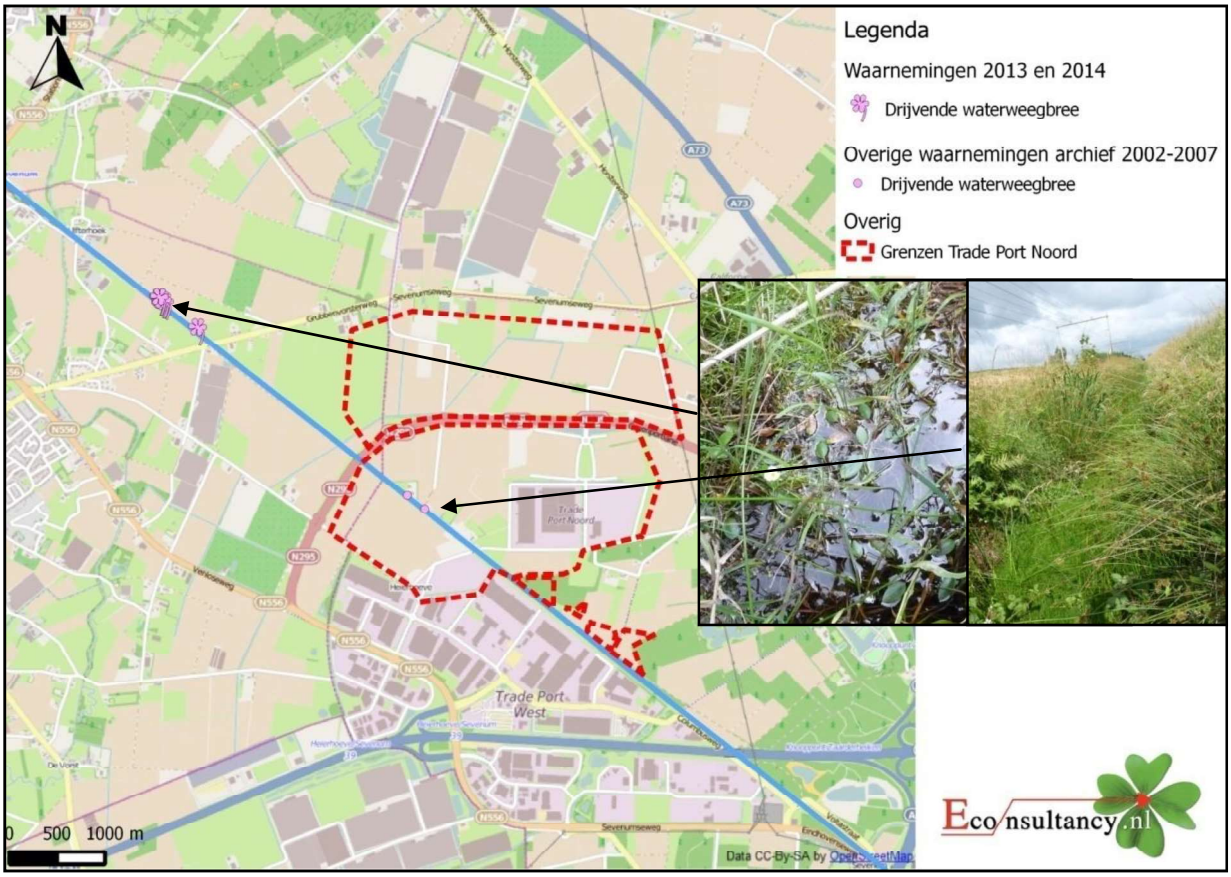

Figuur 10. Groeiplaats drijvende waterweegbree 2013 en 2014 en archiefwaarnemingen.

5.3 Ontwikkelingen door de tijd

In het jaar 2002 en 2007 is ter hoogte van TPN telkens slecht één exemplaar van drijvende waterweegbree waargenomen. In 2010 is dit deel niet onderzocht. Tijdens de inventarisaties in 2013 (Bureau Meervelt en Econsultancy) en in 2104 (Econsultancy) is geen drijvende waterweegbree ter hoogte van TPN aangetroffen. Hoogstwaarschijnlijk is de verruiging/begroeiing van de Noordersloot op dit deel tezamen met de langdurige droogstand de oorzaak van de afwezigheid. Verder naar het noordwesten is zowel in 2013 als in 2014 door Econsultancy een groeiplaats vastgesteld van circa 18 exemplaren. In 2010 betroffen dit circa 10 exemplaren. De toename in aantal wijst erop dat de Noordersloot op dit deel nog steeds een goede standplaats betreft en dat de waterkwaliteit in 2014 nog geschikt is voor deze streng beschermde soort.

Tabel II. Historische en huidige onderzoeksgegevens drijvende waterweegbree

Jaar	Onderzoeks bureau	Rapport	Plaats van voorkomen	Gebruiksfunctie	Aantal	Conclusie
2002 en 2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Groeiplaats	1	Een exemplaar van drijvende waterweegbree aangetroffen zowel in 2002 als in 2007. Wel een paar meter verschil in locatie.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Niet onderzocht	0	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Niet onderzocht	0	Geen drijvende waterweegbree meer aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	10	
2013	Bureau Meervelt	13-029	TPN	Geen	0	Geen drijvende waterweegbree meer aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	18	
2014	Econsultancy	Onderhavige rapportage	TPN	Geen	0	Geen drijvende waterweegbree aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	18	

6 KAMSALAMANDER (*TRITURUS CRISTATUS*)

6.1 Onderzoeksmethodiek

Binnen het plangebied is de Noordersloot een voortplantingswater van de kamsalamander. De randen van de Noordersloot betreffen geschikt zomer- en winterhabitat voor de kamsalamander. Het monitoringsonderzoek dient te worden uitgevoerd naar aanleiding van de ontheffingsaanvraag voor de drijvende waterweegbree en de kamsalamander ten behoeve van de ontwikkeling van de herprofilering Noordersloot en Greenbikeway.

Om vast te stellen of het wederom als voortplantingswater gebruikt wordt door de kamsalamander is een combinatie van technieken uitgevoerd conform de soortenstandaard van kamsalamander (bron: Ministerie van EZ, december 2011):

- Om vast te stellen of er migratie plaatsvindt naar de potentiële voortplantingswateren zijn in de periode februari - maart twee veldbezoeken uitgevoerd. De eerste vochtige zwoele avonden met weinig wind en een temperatuur van minimaal circa 5 graden na een koude periode zijn het meest geschikt om na zonsondergang de dieren waar te nemen.
- Daarnaast zijn in de periode mei - juni op drie nachten volwassen dieren gevangen met behulp van fuikjes, welke overdag zijn gecontroleerd. Fuikjes zijn in grotere wateren namelijk geschikter dan het schepnet. Ondanks de fuikjes heeft er tevens één schepbezoek plaatsgevonden. De fuikjes bevinden zich deels boven water, om verdrinking van exemplaren te voorkomen. Verder is de Noordersloot met behulp van een zaklamp afgezocht naar in het water aanwezige kamsalamanders die naar de oppervlakte zwemmen om naar adem te happen.

De combinatie van bovenstaande technieken geeft voldoende zekerheid omtrent de aanwezigheid van de kamsalamander vast te stellen dan wel uit te sluiten. Door de monitoring in diverse jaren kan een indicatie gegeven worden omtrent de aantalsontwikkelingen.

Tabel III. Onderzoeksinspanning monitoring 2014 kamsalamander

<table>
<tr><th colspan="2"></th><th>februari</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>augustus</th><th>septem-ber</th></tr>
<tr><td rowspan="6">kamsala-mander</td><td rowspan="3">tijdstip</td><td colspan="3">2 x avond</td><td colspan="2">1 x schepbezoek</td><td>1 x schepbezoek</td><td colspan="3" rowspan="2">-</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td><td>1 x nachtbezoek met zaklamp</td></tr>
<tr><td colspan="5">-</td><td colspan="2">3 x nachtinventarisaties met fuiken</td><td colspan="2">-</td></tr>
<tr><td rowspan="3">datum</td><td colspan="3">27 maart en 18 april 2014</td><td colspan="2">16 mei 2014</td><td>5 juni 2014 en 12 juni 2014</td><td></td><td colspan="2" rowspan="2">-</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td><td colspan="2">5 juni 2014, 12 juni 2014 en 15 juli 2014</td></tr>
<tr><td rowspan="2">functie</td><td colspan="3">migratie waarnemingen</td><td colspan="2">eitjes vaststellen</td><td>vangen juveniele</td><td></td><td colspan="2" rowspan="2">-</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td><td colspan="2">zicht waarnemingen volwassenen</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="3">-</td><td colspan="4">vangen volwassen dieren</td><td colspan="2">-</td></tr>
</table>

6.2 Resultaten veldonderzoek 2014

Door Bureau Meervelt zijn in 2013 ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane 10 larven en 1 volwassen kamsalamander aangetroffen in de Noordersloot. Bij de veldbezoeken gedurende het jaar 2014, uitgevoerd door Econsultancy, is op dezelfde locatie in de Noordersloot tevens één volwassen kamsalamander aangetroffen en circa 7 larven. Daarnaast is in de siertuin van de woning aan de Heierhoeveweg 24, in de kleine betonnen bak met water zonder waterplanten, één volwassen individu van de kamsalamander aangetroffen. Het water is niet geschikt als voortplantingswater, waardoor het betreffende individu vermoedelijk in de tuin aanwezig is als onderdeel van zijn landhabitat. Zie figuur 11 voor een overzicht van de locatie van de waarnemingen en een aantal foto's genomen tijdens het onderzoek.

Figuur 11. Locaties van waarnemingen kamsalamander en enkele foto's.

6.3 Ontwikkelingen door de tijd

Door Bureau Meervelt is in 2013 vastgesteld dat de Noordersloot, ter hoogte van het viaduct Greenportlane, dient als voortplantingswater voor de kamsalamander. In 2014 zijn de waarnemingen en aantallen niet veel verschillend ten opzichte van de waarnemingen in 2013. Conclusie is dat de omstandigheden en waarnemingen van de kamsalamander stabiel zijn.

De voorgenomen herprofilering van de Noordersloot is nog niet uitgevoerd. Daarnaast is voornemens de sloot in de toekomst te verleggen in noordelijke richting. De overige oppervlaktewateren waar waarnemingen van de kamsalamander bekend zijn, zijn onveranderd gebleven. Er mag vanuit worden gegaan dat waar kamsalamanders in het verleden zijn waargenomen deze nog steeds voorkomen in de betreffende oppervlaktewateren. Deze oppervlaktewateren bevinden zich echter buiten de invloedssfeer van de ingrepen binnen TPN. In tabel IV zijn de waarnemingen door de tijd weergegeven.

Tabel IV. Historische en huidige onderzoeksgegevens kamsalamander

Jaar	Onderzoeks bureau	Rapport	Plaats van voorkomen	Gebruiksfunctie	Aantal	Conclusie
2002 en 2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Geen	0	Wel kamsalamanders waargenomen in Noordersloot ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg. Aantal onbekend.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Geen uitspraken hieromtrent gedaan	onbekend	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Geen	0	Geen voortplantingswater in de Noordersloot door te vroeg droogvallen in het seizoen Poel bij Witte berg en de Brommer wel permanent waterhoudend en voortplantingswater voor de kamslamander.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Landbiotoop en leefgebied (500 m straal rond voortplantingsbiotoop	onbekend	
2013	Bureau Meervelt	13-029	TPN (onder viaduct GPL)	Voortplantingswater	10 larven 1 volwassen vrouwtje	Noordersloot ter hoogte van viaduct GPL, grenzend aan TPN, vastgesteld als voortplantingswater voor kamsalamander. Door de herprofilering dit deel mogelijk permanent waterhoudend. Hierdoor grenzende percelen aan te merken als landbiotoop voor deze soort. Wateren Witte Berg en Brommer buiten onderzoeksopdracht.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Voortplantingswater niet onderzocht omdat reeds een voortplantingswater is vastgesteld en om eventuele schade aan larven te voorkomen	0	
2014	Econsultancy	onderhavige rapportage	TPN (onder viaduct GPL en directe omgeving)	Voortplantingswater en landhabitat Overige oppervlakatewateren niet onderzocht, valt buiten onderzoeksopdracht, enkel tracé Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord onderzocht	8 larven 1 adult	Noordersloot ter hoogte van viaduct GPL vastgesteld als voortplantingswater voor kamsalamander en omliggend groen, waaronder tuin Heierhoeveweg 24, als landhabitat.

8. SAMENVATTIGN EN CONCLUSIE

Binnen Trade Port Noord hebben tussen de laatst bekende uitgevoerde veldonderzoeken in 2010 en 2014 geen intensieve veranderingen plaatsgevonden die een verandering in aantal, plaats van voorkomen en wijze van gebruik beïnvloed zouden kunnen. De Greenportlane met de kleinwildtunnels is volledig gerealiseerd.

Recentelijk zijn de ontwikkelingen gestart ter plaatse van klaver 6b1 en wordt gewerkt aan de realisatie van de Greenbikeway langs de noordzijde van het spoor en de Noordersloot. Daarnaast is de waterloop de Gekkengraaf verlegd. Voor de verlegging van de waterloop de Gekkengraaf zijn passende mitigerende maatregelen getroffen, zodat er geen negatief effect door de ingreep optreedt ten aanzien van de das, kleine modderkruiper en te verwachten algemene soort(groep)en. Voor de Greenbikeway is een ontheffing verleend die was aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (FF/75C/2013/0421). De herprofilering van de Noordersloot, dat geïntegreerd is bij het project van de Greenbikeway, is nog niet gestart. Het fietspad met verlichting is wel grotendeels gerealiseerd.

De monitoring ten aanzien van de das, drijvende waterweegbree en de kamsalamander konden gedurende de juiste periode worden uitgevoerd, conform methodes als gesteld in eventueel voor de soort aanwezige soortenstandaard.

Conclusie
Als tussentijdse conclusie na de monitoring in 2014 kan gesteld worden dat de gebruiksfuncties en intensiteit binnen het gebied TPN niet is veranderd ten aanzien van de drijvende waterweegbree en de kamsalamander in vergelijking met 2013. De dassenactiviteit is echter wel toegenomen langs de oostgrens van Trade Port Noord.

8. AANBEVELINGEN VERVOLGMONITORING

Ten aanzien van de monitoring in 2015 wordt voorgesteld om de onderzoeksmethode van de monitoring in 2014 te handhaven, zie tabel V. Hierdoor wordt aangesloten bij de onderzoeksmethodes gesteld in de soortenstandaarden. Daarnaast kan een correcte vergelijking tussen de jaren worden gedaan omdat de intensiteit overeenkomt. Tijdens de veldbezoeken zal met name gelet worden op de locaties waar reeds waarnemingen bekend zijn en waar, ten aanzien van de das, mogelijk routes gerealiseerd zijn in 2015.

Tabel V. Voorstel onderzoeksinspanning monitoring 2015 per soort

<table>
<tr><th colspan="2" rowspan="2"></th><th colspan="12">2014</th></tr>
<tr><th>jan.</th><th>febr.</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>aug.</th><th>sept.</th><th>okt.</th><th>nov.</th><th>dec.</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Das</td><td>tijdstip</td><td colspan="5">veldbezoek (mits niet te koud)</td><td colspan="3">-</td><td colspan="4">veldbezoek (mits niet te koud)</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="5">vaststellen activiteit burchten & gebruiksfunctie en intensiteit TPN</td><td colspan="3"></td><td colspan="4">vaststellen activiteit burchten & gebruiksfunctie en intensiteit TPN</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Drijvende waterweegbree</td><td>tijdstip</td><td colspan="4">-</td><td colspan="4">eenmalige controle tijdens bloeiperiode</td><td colspan="4">-</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="4"></td><td colspan="4">vaststellen groeiplaatsen</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td rowspan="4">Kamsalamander</td><td rowspan="3">tijdstip</td><td>-</td><td colspan="2">twee avondbezoeken</td><td colspan="2">één schepbezoek</td><td>één schepbe-zoek</td><td>-</td><td colspan="4" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td><td colspan="2">één nachtbezoek met zaklamp</td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="4">drie nachtinventarisaties met fuiken</td></tr>
<tr><td>functie</td><td>-</td><td colspan="2">migratie waarnemingen</td><td colspan="2">eitjes vaststellen</td><td>vangen juveniele</td><td></td><td colspan="4" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td><td colspan="2">zicht waarnemingen volwassen</td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="4">vangen volwassen dieren</td></tr>
</table>

In november 2015 zal hieromtrent weer een beknopte rapportage worden opgesteld waarin een analyse wordt gemaakt van de bevindingen ten aanzien van de das, drijvende waterweegbree en de kamsalamander binnen het gebied TPN. Deze rapportage zal eveneens weer aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (onderdeel van Ministerie van Economische Zaken) worden toegezonden.

Econsultancy
Boxmeer, 15 oktober 2014

VERSLAGLEGGING MONITORING 2015

TRADE PORT NOORD

TE VENLO

GEMEENTE VENLO

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Ecologie

Verslaglegging monitoring 2015
Trade Port Noord
te Venlo
in de gemeente Venlo

Opdrachtgever	Trade Port Noord
	Postbus 3317
	5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO4_O7
Rapportnummer	13053334
Status	Jaarrapport
Datum	24 maart 2016
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid
Deze monitoring is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde monitoringsonderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

2. GEBIEDSBESCHRIJVING 2

2.1 Ligging plangebied 2
2.2 Doelstelling plangebied 2
2.3 Voortgang (ecologische) inrichting 3

4. DAS *(MELES MELES)* 5

4.1 Monitoringsmethodiek 5
4.2 Resultaten veldonderzoek 2015 6
4.3 Ontwikkelingen door de tijd 9
4.4 Conclusie en advies das 12

5. DRIJVENDE WATERWEEGBREE (*LURONIUM NATANS*) 14

5.1 Onderzoeksmethodiek 14
5.2 Resultaten veldonderzoek 2015 14
5.3 Ontwikkelingen door de tijd 15
5.4 Conclusie en advies drijvende waterweegbree 16

6. KAMSALAMANDER (*TRITURUS CRISTATUS*) 17

6.1 Onderzoeksmethodiek 17
6.2 Resultaten veldonderzoek 2015 18
6.3 Ontwikkelingen door de tijd 19
6.4 Conclusie en advies kamsalamander 20

7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE 21

8. AANBEVELINGEN VERVOLGMONITORING 22

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het uitvoeren van de monitoring ten aanzien van de beschermde soorten binnen het plangebied Trade Port Noord te Venlo in de gemeente Venlo. De monitoring heeft betrekking hebben op de onderstaande soorten:

- Das (*Meles meles*) binnen het plangebied Trade Port Noord.
- Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) in de Noordersloot;
- Kamsalamander (*Triturus cristatus*) in de Noordersloot;

De verplichting voor de monitoring komt vanuit de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh, die door het Ministerie van Economische Zaken op 26 juni 2013 is afgegeven. Op 9 september 2014 is de ontheffing aangepast. Bij voorschrift 10 stonden verwijzingen naar de jeneverbes; deze zijn verwijderd. In de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh wordt in de voorschriften onder punt 25 gesteld dat gedurende de duur van de ontheffingsperiode, 26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017 jaarlijks een verslaglegging dient plaats te vinden van de monitoring.

In de onderhavige jaarlijkse verslaglegging van het monitoringsonderzoek is aandacht gegeven aan de aantallen, de plaats van voorkomen, de wijze van gebruik van het plangebied (das en kamsalamander), de voortgang van de inrichting van het plangebied en van de speciaal voor de beschermde soorten ingerichte groene structuren en de genomen mitigerende maatregelen.

Econsultancy is lid van de brancheverenigingen "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Ligging plangebied

Trade Port Noord (TPN) betreft een gebied van circa 340 ha te noordwesten van Venlo waar men voornemens heeft om een logistiek bedrijventerrein met groene manchetten en infrastructuur gefaseerd te ontwikkelen (planning tot 2030). Het plangebied wordt van oost naar west doorsneden door de recentelijk aangelegde provinciale weg de Greenportlane (GPL). Zie figuur 1 voor de topografische ligging van het plangebied TPN en de tekening van het vigerend bestemmingsplan.

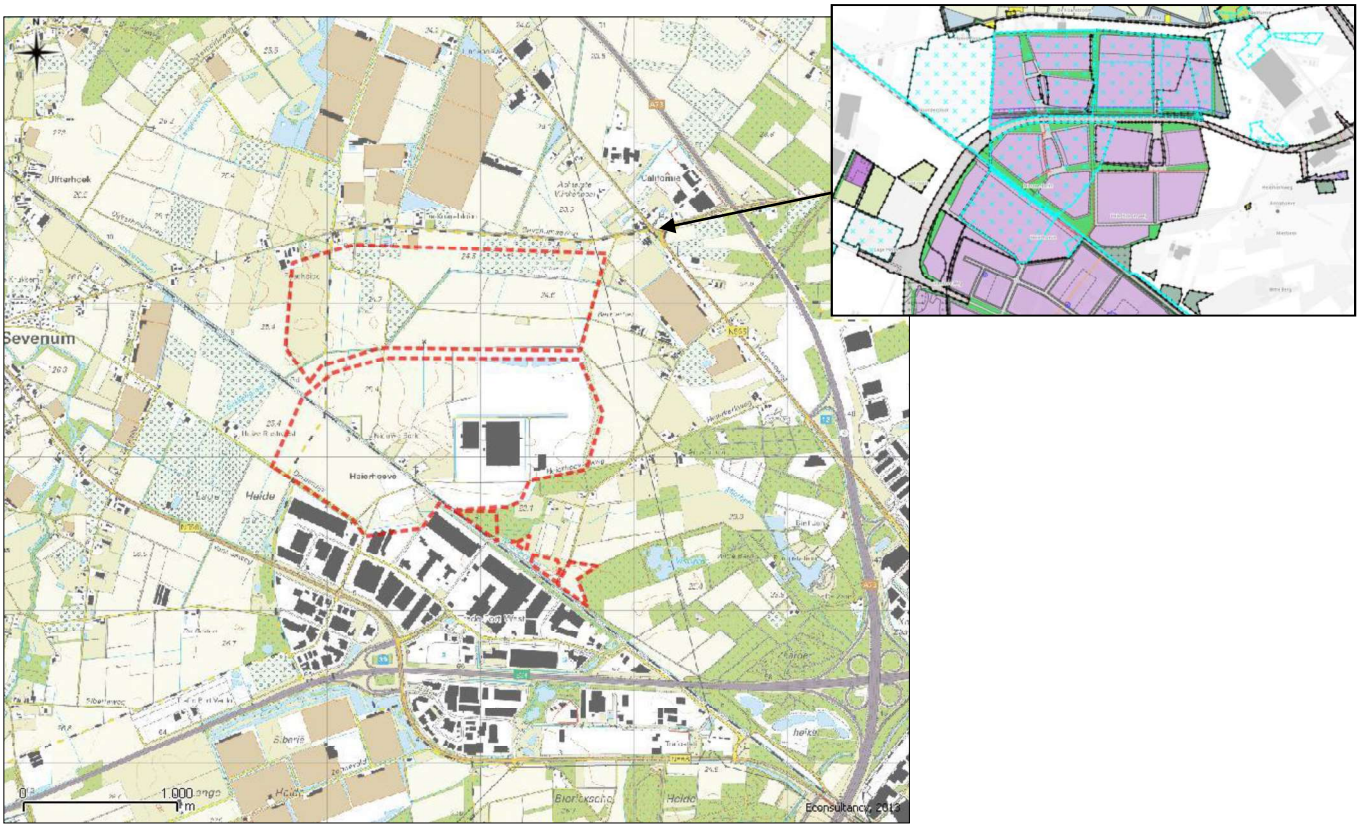

Figuur 1. Topografische ligging en plantekening van het plangebied (rode stippellijn).

2.2 Doelstelling plangebied

Binnen het plangebied Trade Port Noord is voornemens om een bedrijventerrein met groene manchetten en infrastructuur gefaseerd te gaan ontwikkelen (planning tot 2030). Dit houdt in dat de bedrijfsbebouwing zal gaan domineren in dit gebied. Ten koste van het merendeel van het aanwezige groen, het agrarische bouwland en de ruigtevegetatie zal het industrieterrein worden gerealiseerd. In figuur 3 is de structuurvisie voor het gebied opgenomen. Hierop is met betrekking tot de te onderzoeken soorten van de monitoring de ligging van de toekomstige dassenroutes weergegeven, gele stippellijnen. Daarnaast is een beeldregieplan opgesteld (Trade Port Noord, d.d. 14 augustus 2012).

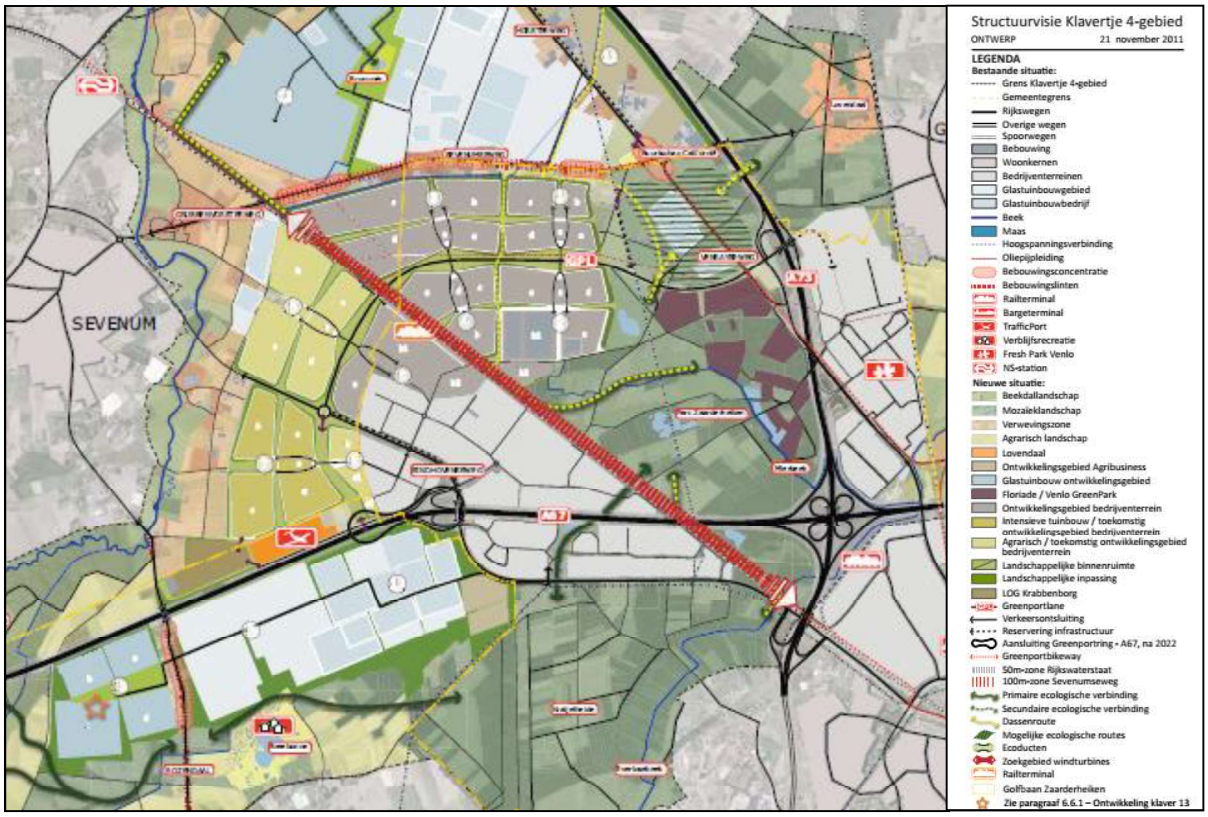

Figuur 2. Uitsnede van de structuurvisiekaart Klavertje 4-gebied (bron: gemeente Venlo).

2.3 Voortgang (ecologische) inrichting

Binnen Trade Port Noord hebben tussen de laatst bekende uitgevoerde veldonderzoeken in 2010 en 2014 geen intensieve veranderingen plaatsgevonden die een verandering in aantal, plaats van voorkomen en wijze van gebruik beïnvloed zouden kunnen hebben. De Greenportlane ter hoogte van Trade Port Noord met de kleinwildtunnels is volledig gerealiseerd.

In 2014 zijn de ontwikkelingen gestart ter plaatse van klaver 6b1. Daarnaast is begonnen met de realisatie van de Greenportbikeway, die zich bevindt langs de noordzijde van het spoor en de Noorderssloot. Voor de Greenportbikeway is een ontheffing verleend die was aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (FF/75C/2013/0421). De herprofilering van de Noordersloot, dat geïntegreerd is bij het project van de Greenportbikeway, is nog niet gestart. De aanleg van het fietspad de Greenportbikeway met verlichting is in 2015 geheel afgerond.

Verder is de waterloop de Gekkengraaf verlegd in zowel 2014 als 2015 ten behoeve van de uitgifte van percelen van klaver 1. Voor de verlegging van de waterloop de Gekkengraaf zijn passende mitigerende maatregelen getroffen zodat er geen negatief effect door de ingreep optreedt ten aanzien van de das, kleine modderkruiper en te verwachten algemene soort(groep)en.

Vervolgens is in 2015 begonnen met de bouw van bedrijven ter plaatse van klaver 1, klaver 2b2 en klaver 2c. Zie figuur 3 voor de reeds ontwikkelde en de in ontwikkeling zijnde klaverdelen van Trade Port Noord.

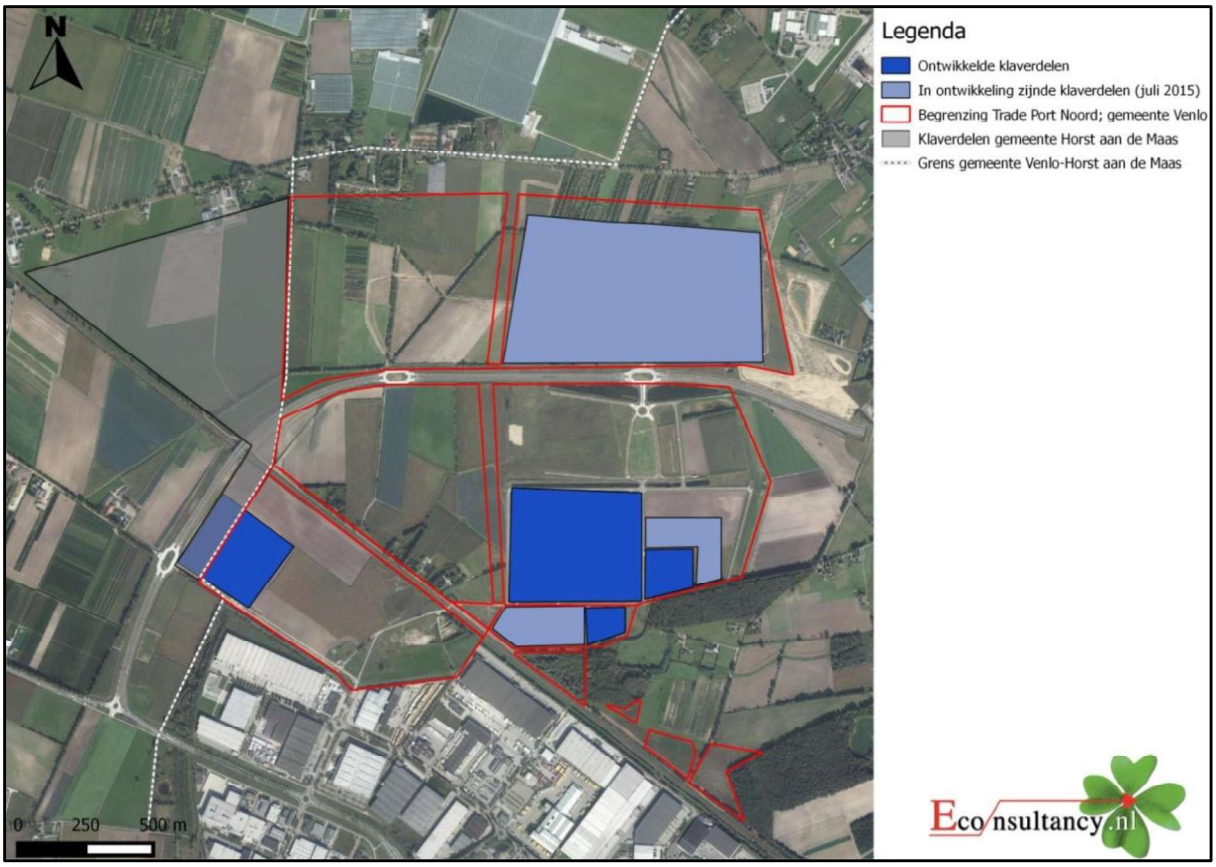

Figuur 3. Begrenzing Trade Port Noord gemeente Venlo en ontwikkelingen weergegeven op een luchtfoto (rood kader).

4. DAS *(MELES MELES)*

4.1 Monitoringsmethodiek

Volgens de uitgevoerde onderzoeken gedurende de jaren 2002-2010, door diverse onderzoeksbureaus, zijn op circa 700 meter afstand ten zuidoosten van het plangebied (Witte Berg en Zaarderheiken) en op circa 1,2 km ten noordwesten van het plangebied (Reulsberg) een aantal dassenburchten vastgesteld. Verder zijn er diverse prenten aangetroffen naast de Gekkengraaf, de Mierbeek en de Noordersloot. Uit de waargenomen sporen is geconcludeerd dat belangrijke verbindingen voor de das zich bevinden tussen Zaarderheiken en Reulsberg en vanuit Zaarderheiken naar het noorden richting Houthuizerheide/Grubbenvorst.

De das maakt vooral gebruik van routes binnen het plangebied TPN langs watergangen, zoals de Noordersloot, de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Het tussenliggende gebied wordt gebruikt als uitloopgebied en foerageergebied. Het gebied binnen TPN betreft geen preferent leefgebied gezien de afstand van het plangebied ten opzichte van de vastgestelde burchten. In figuur 4 zijn de routes weergegeven die gedurende de ontheffingstermijn gemonitoord zullen worden.

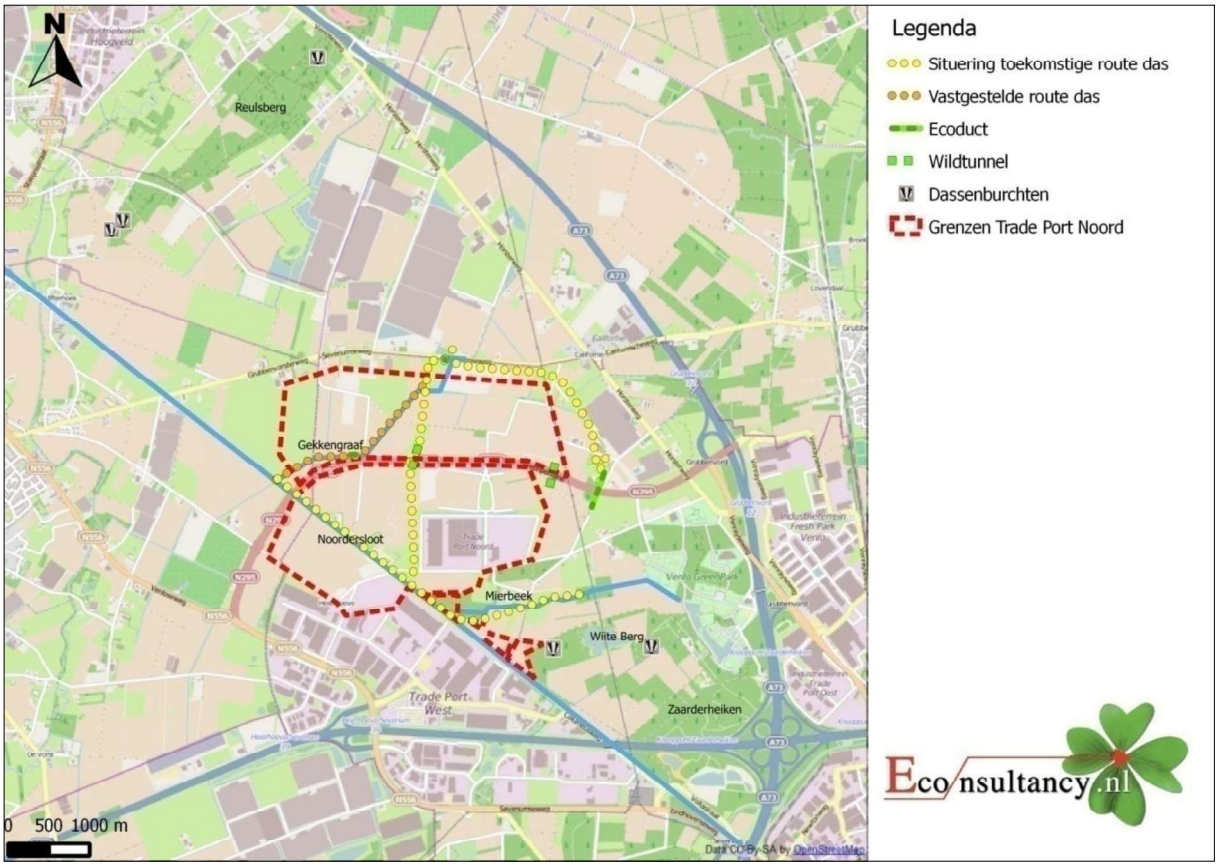

Figuur 4. Vastgestelde en te realiseren dassenroutes.

Door Econsultancy zijn in 2015 drie intensieve veldbezoeken uitgevoerd op 20 maart 2015, 8 mei 2015 en op 12 september 2015. Het monitoringsonderzoek heeft zich geconcentreerd op de routes langs de waterlopen de Gekkengraaf, de Noordersloot en de Mierbeek alsmede de tunnels onder de GPL. De bekende dassenburchten buiten de grenzen van Trade Port Noord zijn daarnaast gecontroleerd op bewoningssporen.

Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van sporen als wissels, latrines, haren, prenten en op bewoningssporen bij de bekende vaste rust- en verblijfplaatsen; Witte Berg, Zaarderheiken en de Reulsberg. Daarnaast is tijdens de maandelijkse ecologische veldbezoeken ten behoeve van de ecologische begeleiding binnen het gebied gelet op sporen en mogelijk vestiging van nieuwe burchten van de das binnen de grenzen van Trade Port Noord.

4.2 Resultaten veldonderzoek 2015

Dassenburchten
In figuur 5 is de ligging van de burchtlocatie ten opzichte van TPN weergegeven. In 2015 zijn binnen de grenzen van Trade Port Noord geen burchtlocaties of vluchtpijpen van de das aangetroffen.

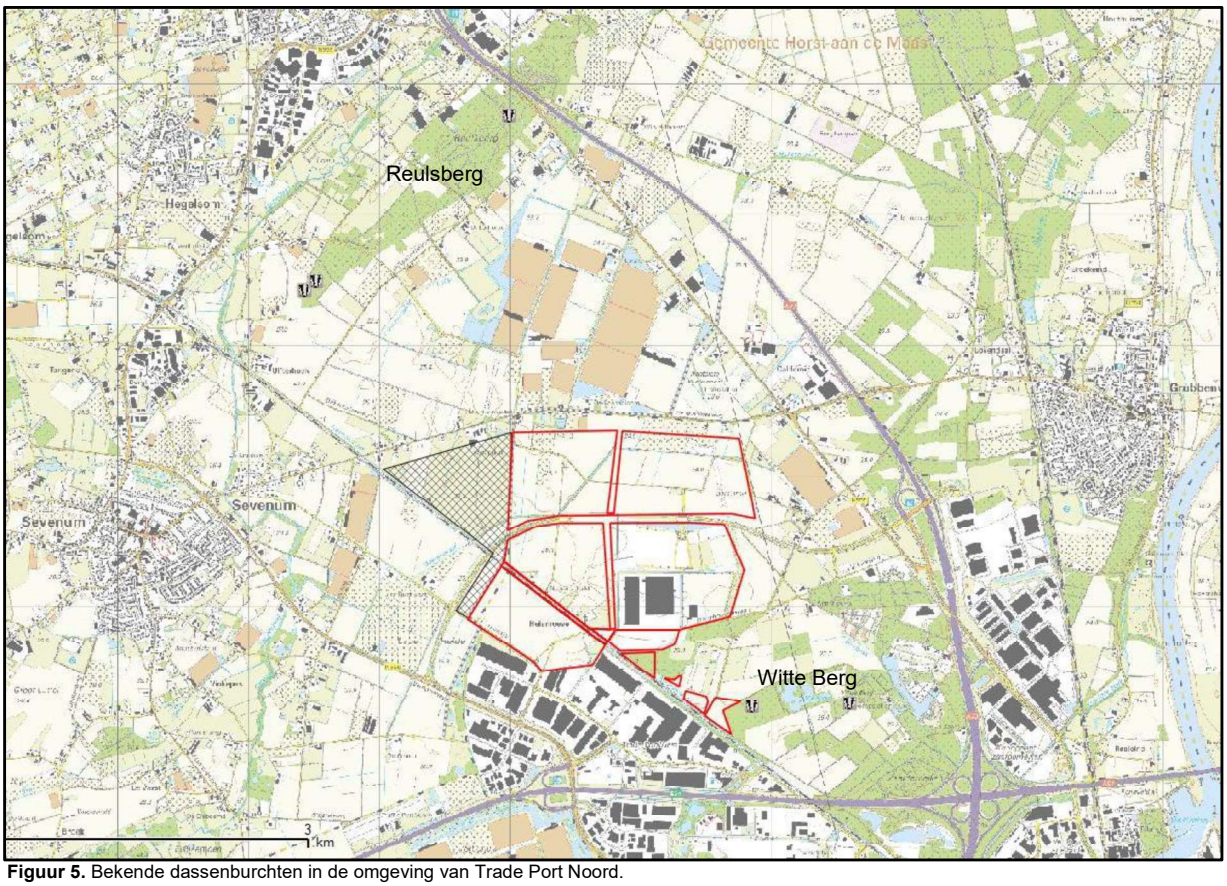

Figuur 5. Bekende dassenburchten in de omgeving van Trade Port Noord.

De burchten ter plaatse van de Reulsberg waren beide actief, waarbij de noordelijke burcht meer actieve pijpen had dan in 2014, in 2015 namelijk zes ten opzicht van één actieve pijp in 2014. De zuidelijke burcht van de Reulsberg had circa zeven actieve pijpen en ongeveer gelijk in activiteit als in de jaren dat de burcht niet door menselijke activiteit een negatieve invloed ondervond. Er waren in 2015 geen tekenen van menselijk negatieve invloeden, zoals het dichtstoppen van de pijpen met zand of materiaal als takken.

Beide burchten ter plaatse van de Witte Berg zijn beide nog actief in gebruik in 2015. De wissels van beide burchten lopen voornamelijk in noordelijke richting. De burcht ten westen van de Witte Berg vertoonde iets minder activiteit dan in 2014, maar nog wel actief. Ter plaatse van de oostelijke burcht is in 2015 door Faunaconsult op 17 juni 2015 twee volwassen dassen en één jong gezien, hierdoor betreft het vermoedelijk een voortplantingsplaats.

Daarnaast is door Faunaconsult in 2015 nabij de A67 een losse dassenpijp aangetroffen op een wat grotere afstand van de hierboven beschreven hoofdburchten. Deze heeft wellicht een functie als kraamburcht, bijburcht of als vluchtpijp vervuld.

Zie figuur 6 tot en met 11 voor enkele foto's genomen tijdens de veldbezoeken.

Figuur 6. Ten westen van de Witte Berg.

Figuur 7. Ten westen van de Witte Berg.

Figuur 8. Ten zuiden van de Witte berg.

Figuur 9. Wissels van de das vanaf Witte Berg in noordelijke richting.

Figuur 10. Reulsberg Oost.

Figuur 11. Reulsberg West.

Functioneel leefgebied (foerageergebied en dassenroutes)
Uit eerder onderzoek naar de das, bevestigd in de ontheffing (FF/75C/2012/269), kan worden geconcludeerd dat de das op het plangebied vooral gebruik maakt van migratieroutes langs de watergangen, zoals de Noordersloot, de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Uit prenten, graafputjes en andere sporen is op te maken dat belangrijke verbindingen voor de das zich bevinden tussen Zaarderheiken/Witte Berg en de Reulsberg en vanuit Zaarderheiken naar het noorden richting Houthuizerheide/Grubbenvorst. De aangetroffen wissels en prenten kunnen duiden op een route naar omliggende foerageergebieden, routes van en naar bijburchten of bewegingen van individuele dassen tussen sociale groepen.

Trade Port Noord wordt daarnaast gebruikt als onderdeel van het foerageergebied van dassen. Het betreft voornamelijk secundair foerageergebied en uitloopgebied van de das. Een klein oppervlak betreft preferent foerageergebied.

De gebieden binnen TPN werden tot en met 2013 sporadisch gebruikt door de dassen. De aangetroffen sporen bevestigen dat de das weinig gebruik maakt van de percelen binnen TPN. De ten oosten van TPN gerealiseerde verbindingszone voor de das (heidelandschap/houtwallen) en ter plaatse van de oostelijke wildtunnel zijn sporen van de das aangetroffen in 2014. Aangenomen mag worden dat het dassen betreft die hun burchten hebben in de zuidelijk gelegen bosgebieden (Witte Berg).

De dassen lopen vanaf de Witte Berg voornamelijk in noordelijke richting en passeren hierbij de bovenloop van de Mierbeek en vervolgen hun weg in de richting van de oostelijke wildtunnel en ecoduct. Tijdens het monitoringsonderzoek zijn ter plaatse van de oostelijke kleinwildtunnel beduidend minder sporen van de das aangetroffen dan in 2014. Uit het monitoringsonderzoek van Faunaconsult zijn geen dassen meer aangetroffen ter plaatse van de oostelijke wildtunnel vanaf augustus 2015. Daarvoor zijn wel sporen als prenten vastgesteld. Tijdens het cameravallenonderzoek door Faunaconsult zijn in de periode 29 mei - 3 juni 2015 en de periode 12 -25 november 2015 geen dassen vastgesteld.

De westelijke kleinwildtunnel stond in 2014 onder water. De desbetreffende tunnel is in februari 2015 gerepareerd en stond tijdens de veldbezoeken ten behoeve van het monitoringsonderzoek droog. Door Faunaconsult is hier twee maal een das waargenomen, in juni en oktober 2015. Een zekere passage is echter nog niet vastgesteld.

Langs de Noordersloot, de Gekkengraaf en de overige delen van Trade Port Noord zijn geen sporen van de das als prenten, wissels, haren en of latrines (mestputjes) van de das aangetroffen tijdens de veldbezoeken.

Zie figuur 12 tot en met 15 voor enkele foto's die gemaakt zijn tijdens de veldbezoeken.

Figuur 12. Dassenbruggetje over de verlegde Gekkengraaf.

Figuur 13. Gebied ten oosten van klaver 1, met oostelijke kleinwildtunnel, ten noorden van de GPL.

Figuur 14. Droogstaande oostelijke kleinwildtunnel.

Figuur 15. Oostelijke kleinwildtunnel met nieuwe aanplant voor geleiding.

4.3 Ontwikkelingen door de tijd

De bewoningssporen van de burchten bij de Witte Berg zijn gelijk gebleven. De dassenactiviteit ter plaatse van de Reulsberg is weer hersteld ten opzichte van 2104 waarin de dassenactiviteit sterk was afgenomen door menselijke verstoring. De noordelijke burcht van de Reulsberg is sinds de start van de monitoring in 2013 afgelopen jaar het meest actief.

In 2014 blijkt dat de wildtunnel in het oostelijk deel van Trade Port Noord, in tegenstelling tot 2013, veelvuldig door de das gebruikt wordt. Aangenomen mag worden dat het dassen betreffen die hun burchten hebben in de zuidelijk gelegen bosgebieden. De bekende dassenburchten van de Witte Berg bevinden zich namelijk op circa 1 kilometer afstand ten zuiden van de faunatunnel. De bekende dassenburchten van de Reulsberg bevinden zich op grotere afstand, op minimaal 4 km afstand ten noorden van de tunnel. In het gebruik van de das van de oostelijke wildtunnel in 2015 blijkt een degradatie te zitten ten opzichte van 2014.

De westelijke wildtunnel wordt voor het eerst af en toe bezocht door een das (Faunaconsult, 2015). Dit is voor het eerst sinds de monitoring is gestart in 2013.

Binnen Trade Port Noord zijn gedurende 2002-2010 geen plaatsen aangetroffen die eenduidig worden gebruikt door de das. Trade Port Noord werd in 2105 evenals in 2013 en 2014 incidenteel door de das gebruikt. Geconcludeerd is dat de gebieden binnen TPN sporadisch gebruik door de dassen die verblijven in actieve burchten in de directe omgeving. Binnen Trade Port Noord zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de das aanwezig.

In tabel I is een overzicht opgenomen van de onderzoeksresultaten van 2002 tot en met 2015.

Tabel I. Historische en huidige onderzoeksgegevens van de das

Jaar	Onderzoeksbu-reau	Rapport	Plaats van voorkomen	Veldwaarnemingen	Bewoningssporen	Conclusie
2002-2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Slechts enkele sporen langs Gekkengraaf in 2002 binnen TPN. Geen migratieroute/wissels, wel leefgebied (2007).	n.v.t.	Sporadisch gebruik van TPN, geen sprake van actueel leefgebied. Mogelijk in gebruik door dassen oostzijde A73.
			Burcht Witte Berg	Bewoning burcht (2005-2006). Geen permanente bewoning, wel enkele prenten in akkerland nabij (2007).	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Geen vermeldingen in rapportage	n.v.t.	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Geen vermeldingen in rapportage, rapportage betreft voornamelijk aangrenzende gebieden aan TPN.	n.v.t.	Geen sporen van dassen aangetroffen, ook niet langs de Gekkengraaf. Wel enkele actieve burchten buiten TPN aangetroffen.
			Burcht Witte Berg	Burcht vastgesteld als actief, geen beschrijvingen hieromtrent.	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archiefwaarneming, geen beschrijvingen hieromtrent. Twee nieuwe actieve burchten in zuidelijk deel van de Reulsberg aangetroffen, geen beschrijvingen.	n.v.t.	
2013	Econsultancy	1305334 VEN.TPN.ECO4_ Onderdeel 7_2013, d.d. 28 november 2013	TPN	Enkel een paar omgeduwde maïsstengels naast Gekkengraaf aangetroffen.	n.v.t.	Geen vaste gebruiksfunctie van de das binnen het gebied TPN. Burcht Witte Berg en burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reulsberg betreffen beide een hoofdburcht. Noordelijk deel Reulsberg niet meer in gebruik als hoofdburcht, vermoedelijk nu bijburcht.
			Burcht Witte Berg	Gesplitste burcht actief in gebruik (hoofdburcht).	10-15 pijpen waarvan 8 actief en circa 10 pijpen waarvan circa 5 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archiefwaarneming, geen beschrijvingen hieromtrent. Vluchtpijp zuidelijk deel Reulsberg niet actief. Burchten zuidelijk deel Reulsberg actief (hoofdburcht).	7 pijpen waarvan 2 actief 1 pijp 7 pijpen waarvan 7 actief	
2014	Econsultancy	13053334 VEN.TPN.ECO4_onderdeel 7_2014, d.d. 15 oktober 2014	TPN	Geen burchten of dassensporen aangetroffen binnen de grenzen van TPN. Wel dassenprenten ter plaatse van de faunatunnel ten oosten van TPN.	n.v.t.	Geen vaste gebruiksfunctie van de das binnen het gebied TPN. Burcht Witte Berg hoofdburcht. Noordelijk deel Reulsberg niet meer in gebruik als hoofdburcht, vermoedelijk nu bijburcht. Burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reulsberg niet meer actief.
			Burcht Witte Berg	Oostelijke burcht bewoningssporen en actief in gebruik (hoofdburcht). Westelijke burcht bewoningssporen en actief in gebruik (hoofdburcht).	10-15 pijpen waarvan 8 actief en circa 10 pijpen waarvan circa 5 actief 30 pijpen waarvan 10-12 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht één actieve pijp Vluchtpijp niet actief. Zuidelijke burcht niet meer actief.	7 pijpen waarvan 1 actief 1 pijp 7 pijpen waarvan 0 actief	
2015	Econsultancy	Onderhavige verslaglegging	TPN	Geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen binnen de grenzen van TPN. Wel dassenprenten ter plaatse van de faunatunnel ten oosten van TPN en twee maal bij de westelijke kleinwildtunnel.	n.v.t.	Geen vaste gebruiksfunctie van de das binnen het gebied TPN. Wel sporadisch gebruik van TPN en westelijke kleinwildtunnel. Degradatie activiteit oostelijke tunnel in 2105. Oostelijk burcht Witte Berg vermoedelijk voortplantingsplaats. Westelijke burcht nog steeds actief. Noordelijk deel Reulsberg niet meer in gebruik als hoofdburcht, maar wel actief als vermoedelijk bijburcht. Vertoonde meer activiteit. Burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reulsberg weer actief.
			Burcht Witte Berg	Oostelijke burcht bewoningssporen ent actief in gebruik (hoofdburcht). Westelijke burcht bewoningssporen ent actief in gebruik (hoofdburcht).	10-15 pijpen waarvan 7 actief en circa 10 pijpen waarvan circa 5 actief 25 pijpen waarvan 9 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht één actieve pijp Vluchtpijp niet actief. Zuidelijke burcht weer actief.	9 pijpen waarvan 6 actief 1 pijp, niet meer echt zichtbaar 15 pijpen waarvan 7 actief	

4.4 Conclusie en advies das

In figuur 15 is een overzicht weergegeven van onder andere de ligging van de dassenburchten, de foerageerfuncties en de aangetroffen sporen (prenten/wissels) in 2015 en de uit de archiefgegevens vastgestelde dassenroutes en de ligging van de toekomstige dassenroutes.

Binnen TPN zijn geen dassenburchten of vluchtpijpen vastgesteld. De bekende dassenburchten buiten de grenzen van TPN zijn allen actief in gebruik. De noordelijke burcht van de Reulsberg heeft meer activiteit dan de jaren ervoor. De zuidelijke burcht van de Reulsberg is weer in activiteit hersteld na de negatieve menselijke invloeden in 2014. De burchten ter plaatse van de Witte Berg zijn gelijk gebleven in activiteit. De oostelijke burcht is hoogstwaarschijnlijk een voortplantingsplaats. Daarnaast is door Faunaconsult in 2015 nabij de A67 een losse dassenpijp aangetroffen op een wat grotere afstand van de hierboven beschreven hoofdburchten. Deze heeft wellicht een functie als kraamburcht, bijburcht of als vluchtpijp vervuld.

De dassensporen binnen Trade Port Noord zijn nog steeds sporadisch. Enkel in 2014 is de oostelijke wildtunnel tijdelijk veelvuldig gebruikt door de das. Uit het monitoringsonderzoek van 2015 blijkt echter dat ter plaatse van de oostelijke wildtunnel een degradatie is in de waarnemingen van dassen en sporen van de das. Dit heeft mogelijk te maken met het seizoen, weinig voedselaanbod (geen maïs wat er normaliter staat), tezamen met de ontwikkelingen die gestart zijn begin maart nabij de oostelijke kleinwildtunnel. Geadviseerd wordt om het gebied te oosten van Trade Port Noord, ten noorden van de Greenportlane zo spoedig mogelijk aan te planten om het foerageeraanbod en beschutting voor de das te optimaliseren. Dit gezien het agrarisch bouwland (maïs) in de huidige situatie verdwenen is en in de huidige situatie bebouwd is met bedrijfsbebouwing. Het overgebleven deel ten oosten van Trade Port Noord, waar de verbindingszone voor de das (heidelandschap/houtwallen) in 2013 is aangelegd, biedt naar verwachting in de huidige situatie te weinig voedselaanbod en beschutting doordat de aanplant nog ontbreekt.

De westelijk wildtunnel is reeds droog en er zijn door Faunaconsult twee maal sporen van een das aangetroffen. Nabij de bovenloop van de Mierbeek loopt de das veelvuldig vanuit de Witte Berg in noordelijke richting. Langs de Noordersloot en overige delen van Trade Port Noord zijn geen sporen van de das aangetroffen.

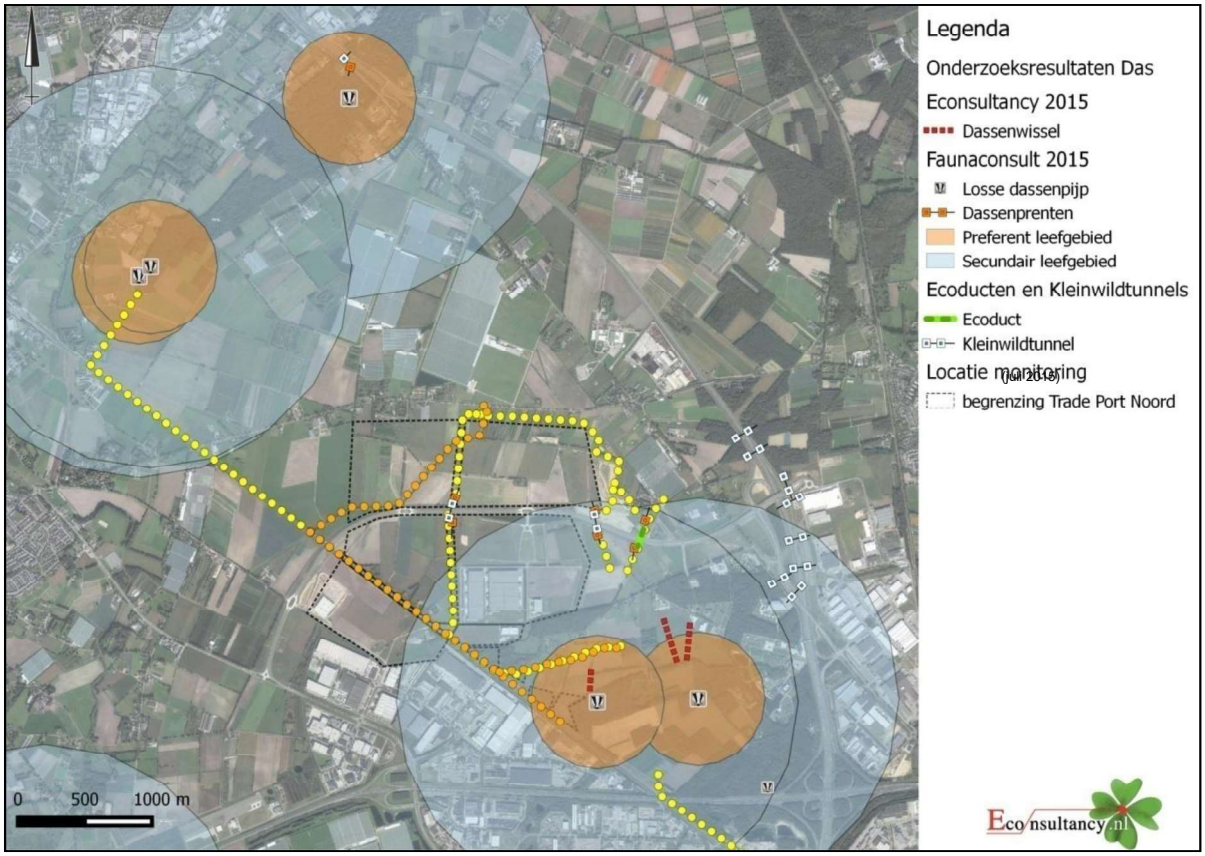

Figuur 16. Inventarisatiegegevens van de das 2015.

5. DRIJVENDE WATERWEEGBREE (*LURONIUM NATANS*)

5.1 Onderzoeksmethodiek

De Noordersloot betreft een groeiplaats voor de drijvende waterweegbree. Op 16 juni 2015 is door Econsultancy, gedurende de bloeiperiode van drijvende waterweegbree (mei-augustus), één intensieve veldinspectie uitgevoerd en de Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord alsmede de bekende groeiplaats geïnventariseerd op de aanwezigheid van drijvende waterweegbree. De bekende groeiplaats is tevens op 26 juni 2015 en 13 juli 2015 bezocht door de vastgestelde herprofilering op 16 juni 2015.

5.2 Resultaten veldonderzoek 2015

Op 16 juni 2105 is de Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord en de bekende groeiplaats in de Noordersloot ten westen van Trade Port Noord onderzocht op de aanwezigheid van drijvende waterweegbree. De Noordersloot stond tijdens het veldbezoek bijna geheel droog. Ter hoogte van de Greenportlane stond nog een beetje water, maar was droger dan 2014.

Ter hoogte van TPN zijn in 2015 geen waarnemingen van drijvende waterweegbree gedaan. De Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord was sterk begroeid. Daarnaast stond de Noordersloot veelal droog.

De bekende groeiplaast van drijvende waterweegbree buiten de grenzen van TPN (zie figuur 20), is in 2015 geen exemplaar meer vastgesteld. Tijdens het veldbezoek op 16 juni 2015 bleek dat de Noordersloot ter hoogte van de bekende groeiplaats van drijvende waterweegbree, buiten de grenzen van Trade Port Noord, recentelijk een herprofilering te hebben plaatsgevonden. Door de vastgestelde recentelijke herprofilering hebben er twee extra veldbezoeken plaatsgevonden, op 26 juni 2015 en 13 juli 2015. Tijdens beide aanvullende veldbezoeken zijn geen drijvende waterweegbree exemplaren alsnog vastgesteld. Zie figuur 17 tot en met 19 voor enkele foto's ter hoogte van de standplaats van drijvende waterweegbree en figuur 20 voor een overzicht waar de exemplaren in het verleden vastgesteld zijn.

Figuur 17. Standplaats drijvende waterweegbree16 juni 2015.

Figuur 18. Standplaats drijvende waterweegbree 26 juni 2015.

Figuur 19. Standplaats drijvende waterweegbree 13 juli 2015.

Figuur 20. Groeiplaats drijvende waterweegbree 2013 en 2014 en archiefwaarnemingen.

5.3 Ontwikkelingen door de tijd

In het jaar 2002 en 2007 is ter hoogte van TPN telkens slecht één exemplaar van drijvende waterweegbree waargenomen. In 2010 is dit deel niet onderzocht. Tijdens de inventarisaties in 2013 (Bureau Meervelt en Econsultancy) en in 2014 en 2015 (Econsultancy) is geen drijvende waterweegbree ter hoogte van TPN aangetroffen. Hoogstwaarschijnlijk is de verruiging/begroeiing van de Noordersloot op dit deel tezamen met de langdurige droogstand de oorzaak van de afwezigheid. Verder naar het noordwesten is zowel in 2013 als in 2014 door Econsultancy een groeiplaats vastgesteld van circa 18 exemplaren. In 2010 betroffen dit circa 10 exemplaren. De toename in aantal wees erop dat de Noordersloot op dit deel nog steeds een goede standplaats betrof en dat de waterkwaliteit in 2014 nog geschikt was voor deze streng beschermde soort. In 2015 is deze soort op die locatie helaas niet meer vastgesteld. De herprofilering zal hiervan de oorzaak zijn.

Tabel II. Historische en huidige onderzoeksgegevens drijvende waterweegbree

Jaar	Onderzoeks bureau	Rapport	Plaats van voorkomen	Gebruiks-functie	Aantal	Conclusie
2002 en 2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Groeiplaats	1	Een exemplaar van drijvende waterweegbree aangetroffen zowel in 2002 als in 2007. Wel een paar meter verschil in locatie.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Niet onder-zocht	0	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Niet onder-zocht	0	Geen drijvende waterweegbree meer aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	10	
2013	Bureau Meervelt	13-029	TPN	Geen	0	Geen drijvende waterweegbree meer aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	18	
2014	Econsultancy	13053334 VEN.TPN.ECO4_ onderdeel 7_2014, d.d. 15 oktober 2014	TPN	Geen	0	Geen drijvende waterweegbree aangetroffen ter hoogte van TPN, wel verder naar het noordwesten
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	18	
2015	Econsultancy	Onderhavige rappor-tage	TPN	Geen	0	Geen drijvende waterweegbree aangetroffen ter hoogte van TPN, almede niet verder naar het noordwesten
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Groeiplaats	0	

5.4 Conclusie en advies drijvende waterweegbree

Binnen TPN zijn wederom geen exemplaren van drijvende waterweegbree aangetroffen.

Ter plaatse van de bekende standplaats buiten de grenzen van TPN is in 2105 geen exemplaar meer aangetroffen. Dit door de aanhoudende droogte en/of de recentelijke herprofilering die had plaatsgevonden of een combinatie daarvan.

De herprofilering diende plaatsplaats te vinden in de minst gevoelige periode, tussen oktober en februari. De herprofilering is uitgevoerd buiten de minst gevoelige periode en de werkzaamheden hebben tevens op een deel van de bodem plaatsgevonden. Kortom een deel van de standplaats van drijvende waterweegbree. Naast het herprofileren in een incorrecte periode is de standplaats daarnaast niet ontzien.

De zaden zijn echter mogelijk nog aanwezig en kunnen tot wel 80 jaar goed blijven in de bodem. Drijvende waterweegbree is veelal te vinden in op locaties in waterlopen waar een goede kweldruk is.

Direct nadat er definitief geen exemplaren meer vastgesteld waren in 2015 is geadviseerd om samen met Waterschap/eigenaar te bekijken of er een verbetering kan plaatsvinden ten aanzien van belangrijke parameters (concentratie kooldioxide in waterlaag en nutriëntenbeschikbaarheid in de bodem en waterlaag). Een bufferstrook langs de Noordersloot met fosfaatvrije en onbemeste zone van 10-20 meter is gewenst. Daarnaast kan samen met Waterschap/perceelseigenaren naast kwaliteit van het water en de standplaats tevens gekeken worden of de waterhuishouding verbeterd kan worden (bijvoorbeeld geen lozingen afvalwater).

Om de waterhuishouding/kwel te verbeteren is geadviseerd om de begroeiing in de Noordersloot en het taluddeel over een groter tracé gefaseerd, fragmentarisch over diverse jaren, te verwijderen om de verdamping te beperken. Dit kan worden uitgevoerd in de periode oktober-januari. In deze periode valt tevens in de minst gevoelige periode van de kamsalamander. De oeverzone dient zoveel mogelijk te worden ontzien in verband met mogelijk overwinterende kamsalamanders. Daarnaast wordt geadviseerd de sloot één maal per jaar, in september, te maaien.

De monitoring aankomende jaren zal uit moeten wijzen of de herstelmaatregelen afdoende zijn geweest en of verdere bijsturing of maatregelen benodigd zullen zijn.

6. KAMSALAMANDER (*TRITURUS CRISTATUS*)

6.1 Onderzoeksmethodiek

Binnen het plangebied is de Noordersloot een voortplantingswater van de kamsalamander. De randen van de Noordersloot betreffen geschikt zomer- en winterhabitat voor de kamsalamander. Het monitoringsonderzoek dient te worden uitgevoerd naar aanleiding van de ontheffingsaanvraag voor de drijvende waterweegbree en de kamsalamander ten behoeve van de ontwikkeling van de herprofilering Noordersloot en Greenportbikeway.

Om vast te stellen of het wederom als voortplantingswater gebruikt wordt door de kamsalamander is een combinatie van technieken uitgevoerd conform de soortenstandaard van kamsalamander (bron: Ministerie van EZ, december 2014):

- Om vast te stellen of er migratie plaatsvindt naar de potentiële voortplantingswateren zijn in de periode februari - maart twee veldbezoeken uitgevoerd. De eerste vochtige zwoele avonden met weinig wind en een temperatuur van minimaal circa 5 graden na een koude periode zijn het meest geschikt om na zonsondergang de dieren waar te nemen.
- Daarnaast zijn in de periode mei - juni op drie nachten volwassen dieren gevangen met behulp van fuikjes, welke overdag zijn gecontroleerd. Fuikjes zijn in grotere wateren namelijk geschikter dan het schepnet. Ondanks de fuikjes heeft er tevens één schepbezoek plaatsgevonden. De fuikjes bevinden zich deels boven water, om verdrinking van exemplaren te voorkomen. Verder is de Noordersloot met behulp van een zaklamp afgezocht naar in het water aanwezige kamsalamanders die naar de oppervlakte zwemmen om naar adem te happen.

De combinatie van bovenstaande technieken geeft voldoende zekerheid omtrent de aanwezigheid van de kamsalamander vast te stellen dan wel uit te sluiten. Door de monitoring in diverse jaren kan een indicatie gegeven worden omtrent de aantalsontwikkelingen.

Tabel III. Onderzoeksinspanning monitoring 2015 kamsalamander

<table>
<tr><th colspan="2"></th><th colspan="12">2015</th></tr>
<tr><th colspan="2"></th><th>jan.</th><th>febr.</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>aug.</th><th>sept.</th><th>okt.</th><th>nov.</th><th>dec.</th></tr>
<tr><td rowspan="6">Kamsalamander</td><td rowspan="3">tijdstip</td><td rowspan="2">-</td><td colspan="2" rowspan="2">2 x avondbezoek</td><td colspan="2" rowspan="2">1 x schepbezoek</td><td>1 x schepbe-zoek</td><td>-</td><td colspan="5" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="2">1 x nachtbezoek met zaklamp</td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="3">3 x nachtinventarisatie met fuiken</td></tr>
<tr><td rowspan="3">datum</td><td></td><td colspan="2" rowspan="2">29-3-2015 & 31-3-2015</td><td colspan="2" rowspan="2">1-5-2015 & 4-5-2015</td><td colspan="2">23-6-2015</td><td colspan="5" rowspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="2">16-6-2015</td></tr>
<tr><td colspan="4"></td><td colspan="3">16-6-2015 & 17-6-2015 & 18-6-2015</td></tr>
<tr><td rowspan="3">functie</td><td rowspan="2">-</td><td colspan="2" rowspan="2">migratie waarnemingen</td><td colspan="2" rowspan="2">eitjes vaststellen</td><td>vangen juveniele</td><td></td><td colspan="5" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="2">zicht waarnemingen volwassen</td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="3">vangen volwassen dieren</td></tr>
</table>

6.2 Resultaten veldonderzoek 2015

Tijdens het eerste veldbezoek om de migratie vast te stellen, 29 maart 2015, is één kamsalamander op de Greenportbikeway waargenomen. Deze verplaatste zich nabij het viaduct van de Greenportlane vanuit het noorden naar de zuidelijk gelegen Noordersloot. Daarnaast zijn een drietal migrerende kleine watersalamanders waargenomen. Door Faunaconsult is tevens in 2015 eenmalig één kamsalamander vastgesteld in de Noordersloot onder het viaduct van de Greenportlane, namelijk in februari 2015.

De tweede avond, 31 maart 2015, is één migrerende kleine watersalamandermigrerend waargenomen. Ter plaatse van de Noordersloot ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane zijn twee kamsalamanders en één kleine watersalamander vastgesteld.

Tijdens de schepbezoeken op 1 en 4 mei 2015 zijn geen kamsalamander aangetroffen, wel een aantal kleine watersalamander, circa 3-5 exemplaren. Tijdens het schepbezoek op 23 juni 2015 is eveneens geen kamsalamander aangetroffen.

Het fuikenonderzoek was erg lastig vanwege de lage waterstand in de Noordersloot. Tijdens het fuikenonderzoek zijn geen kamsalamanders vastgesteld. Opvallend waren de vele groene kikkers. Deze zijn eerdere jaren niet vastgesteld.

Figuur 21. Kamsalamander die migreerde over Greenportbikeway richting Noordersoot nabij viaduct.

Figuur 22.Kleine watersalamander tijdens schepbezoek in mei 2015.

Figuur 23. Fuikenonderzeoek Noordersloot met lage waterstand.

Figuur 24. Fuikenonderzeoek Noordersloot met lage waterstand.

6.3 Ontwikkelingen door de tijd

Door Bureau Meervelt zijn in 2013 ter hoogte van het viaduct van de Greenportlane 10 larven en 1 volwassen kamsalamander aangetroffen in de Noordersloot. Bij de veldbezoeken gedurende het jaar 2014, uitgevoerd door Econsultancy, is op dezelfde locatie in de Noordersloot tevens één volwassen kamsalamander aangetroffen en circa 7 larven. Daarnaast is in de siertuin van de woning aan de Heierhoeveweg 24, in de kleine betonnen bak met water zonder waterplanten, één volwassen individu van de kamsalamander aangetroffen. Het water is niet geschikt als voortplantingswater, waardoor het betreffende individu vermoedelijk in de tuin aanwezig is als onderdeel van zijn landhabitat.

In 2014 zijn de waarnemingen en aantallen niet veel verschillend ten opzichte van de waarnemingen in 2013. In 2015 zijn echter een stuk minder kamsalamanders waargenomen dan in 2014, dit is tevens vastgesteld door Faunaconsult. De meest waarschijnlijke reden is de lange aanhoudende droogte in 2015. Wel dient opgemerkt te worden dat ter plaatse van het viaduct van de Greenportlane in de Noordersloot in 2015 altijd een klein laagje water is blijven staan, maar wel beduidend minder. Waterschap Peel en Maas heeft aangegeven dat er ten aanzien van waterhuishouding geen veranderingen hebben plaatsgevonden en dat de aanhoudende droogte in 2015 de hoofdreden zal zijn waarom het water in de Noordersloot laag stond. Dit omdat de Noordersloot een regenwaterafhankelijke waterloop betreft.

De voorgenomen herprofilering van de Noordersloot is nog niet uitgevoerd. Daarnaast is voornemens de sloot in de toekomst te verleggen in noordelijke richting en een aantal poelen aan te leggen nabij het viaduct van de Greenportlane. De overige oppervlaktewateren waar waarnemingen van de kamsalamander bekend zijn, zijn onveranderd gebleven. Er mag vanuit worden gegaan dat waar kamsalamanders in het verleden zijn waargenomen deze nog steeds voorkomen in de betreffende oppervlaktewateren. Deze oppervlaktewateren bevinden zich echter buiten de invloedssfeer van de ingrepen binnen TPN. In tabel IV zijn de waarnemingen door de tijd weergegeven.

Tabel IV. Historische en huidige onderzoeksgegevens kamsalamander

Jaar	Onderzoeks bureau	Rapport	Plaats van voorkomen	Gebruiksfunctie	Aantal	Conclusie
2002 en 2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Geen	0	Wel kamsalamanders waargenomen in Noordersloot ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg. Aantal onbekend.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Geen uitspraken hieromtrent gedaan	onbekend	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Geen	0	Geen voortplantingswater in de Noordersloot door te vroeg droogvallen in het seizoen Poel bij Witte berg en de Brommer wel permanent waterhoudend en voortplantingswater voor de kamslamander.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Landbiotoop en leefgebied (500 m straal rond voortplantingsbiotoop	onbekend	
2013	Bureau Meervelt	13-029	TPN (onder viaduct GPL)	Voortplantingswater	10 larven 1 volwassen vrouwtje	Noordersloot ter hoogte van viaduct GPL, grenzend aan TPN, vastgesteld als voortplantingswater voor kamsalamander. Door de herprofilering dit deel mogelijk permanent waterhoudend. Hierdoor grenzende percelen aan te merken als landbiotoop voor deze soort. Wateren Witte Berg en Brommer buiten onderzoeksopdracht.
			Ten noordwesten spoorwegovergang Grubbenvorsterweg	Voortplantingswater niet onderzocht omdat reeds een voortplantingswater is vastgesteld en om eventuele schade aan larven te voorkomen	0	

2014	Econsultancy	13053334 VEN.TPN.ECO4_ onderdeel 7_2014, d.d. 15 oktober 2014	TPN (onder viaduct GPL en directe omgeving)	Voortplantingswater en landhabitat Overige oppervlakte-wateren niet onderzocht, valt buiten onderzoeksopdracht, enkel tracé Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord onderzocht	8 larven 1 adult	Noordersloot ter hoogte van viaduct GPL vastgesteld als voortplantingswater voor kamsalamander en omliggend groen, waaronder tuin Heierhoeveweg 24, als landhabitat.
2015	Econsultancy	onderhavige rapportage	TPN (onder viaduct GPL en directe omgeving)	Leefgebied Overige oppervlakte-wateren niet onderzocht, valt buiten onderzoeksopdracht, enkel tracé Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord onderzocht	0 larven 2 adult	Noordersloot ter hoogte van viaduct GPL vastgesteld in het voorkomen van kamsalamander afkomstig vanuit het noorden. Geen voortplanting meer vastgesteld

6.4 Conclusie en advies kamsalamander

Conclusie is dat de waarnemingen van de kamsalamander zijn afgenomen in 2015 ten opzichte van 2014. Er is in 2015 geen voortplanting meer vastgesteld en minder adulte kamsalamanders dan in 2014. De oorzaak van de degradatie is onbekend. Het kan de aanhoudende droogte zijn geweest, maar het zou ook kunnen zijn dat de kamsalamanders geschiktere locaties hebben ontdekt in de directe omgeving. Indien 2016 een jaar met meer regenval betreft, worden hopelijk weer meer kamsalamanders waargenomen. Zo niet, dan worden bijsturende maatregelen mogelijk noodzakelijk geacht.

7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Econsultancy heeft van Trade Port Noord opdracht gekregen voor het uitvoeren van de monitoring ten aanzien van de beschermde soorten binnen het plangebied Trade Port Noord te Venlo in de gemeente Venlo. De monitoring heeft betrekking hebben op de onderstaande soorten:

- Das (*Meles meles*) binnen het plangebied Trade Port Noord.
- Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) in de Noordersloot;
- Kamsalamander (*Triturus cristatus*) in de Noordersloot;

De verplichting voor de monitoring komt vanuit de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh, die door het Ministerie van Economische Zaken op 26 juni 2013 is afgegeven. Op 9 september 2014 is de ontheffing aangepast. Bij voorschrift 10 stonden verwijzingen naar de jeneverbes; deze zijn verwijderd. In de verleende ontheffing met het kenmerk FF/75C/2012/0269.toek.zh wordt in de voorschriften onder punt 25 gesteld dat gedurende de duur van de ontheffingsperiode, 26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017 jaarlijks een verslaglegging dient plaats te vinden van de monitoring.

Conclusie das
Binnen TPN zijn geen dassenburchten of vluchtpijpen vastgesteld. De bekende dassenburchten buiten de grenzen van TPN zijn allen actief in gebruik.

De dassensporen binnen Trade Port Noord zijn nog steeds sporadisch. Uit het monitoringsonderzoek van 2015 blijkt echter dat ter plaatse van de oostelijke wildtunnel een degradatie is in de waarnemingen van dassen en sporen van de das. Dit heeft mogelijk te maken met het seizoen, weinig voedselaanbod, tezamen met de ontwikkelingen die gestart zijn begin maart nabij de oostelijke kleinwildtunnel. Geadviseerd wordt om het gebied te oosten van Trade Port Noord, ten noorden van de Greenportlane zo spoedig mogelijk aan te planten om het foerageeraanbod en beschutting voor de das te optimaliseren. Het voormalige agrarisch bouwland (maïs) is verwijderd en bebouwd met bedrijfsbebouwing en het deel ten oosten van Trade Port Noord betreft in de huidige situatie nog een kaal landschap ten behoeve van de ontwikkeling van een heidelandschap. De aanplant van groen is nog niet uitgevoerd in dit deel ten oosten van Trade Port Noord. Het deel ten oosten van Trade Port Noord, waar de verbindingszone voor de das (heidelandschap/houtwallen) in 2013 is aangelegd, biedt naar verwachting in de huidige situatie nog te weinig voedselaanbod en beschutting.

De westelijk wildtunnel is reeds droog en hier is door Faunaconsult twee maal sporen van een das waargenomen. Een zekere passage is echter nog niet vastgesteld. Nabij de bovenloop van de Mierbeek loopt de das veelvuldig vanuit de Witte Berg in noordelijke richting. Langs de Noordersloot, de Gekkengraaf en overige delen van Trade Port Noord zijn geen sporen van de das aangetroffen.

Conclusie drijvende waterweegbree
Binnen TPN zijn wederom geen exemplaren van drijvende waterweegbree aangetroffen.

Conclusie kamsalamander
Conclusie is dat de waarnemingen van de kamsalamander zijn afgenomen in 2015 ten opzichte van 2014. Er is in 2015 geen voortplanting meer vastgesteld en minder adulte kamsalamanders dan in 2014. De oorzaak van de degradatie is onbekend. Het kan de aanhoudende droogte zijn geweest, maar het zou ook kunnen zijn dat de kamsalamanders geschiktere locaties hebben ontdekt in de directe omgeving. Indien 2016 een jaar met meer regenval betreft, worden hopelijk weer meer kamsalamanders waargenomen. Zo niet, dan worden bijsturende maatregelen mogelijk noodzakelijk geacht.

8. AANBEVELINGEN VERVOLGMONITORING

Ten aanzien van de monitoring in 2016 wordt voorgesteld om de onderzoeksmethode van de monitoring in 2015 te handhaven, zie tabel V. Hierdoor wordt aangesloten bij de onderzoeksmethodes gesteld in de soortenstandaarden. Daarnaast kan een correcte vergelijking tussen de jaren worden gedaan omdat de intensiteit overeenkomt. Tijdens de veldbezoeken zal met name gelet worden op de locaties waar reeds waarnemingen bekend zijn en waar, ten aanzien van de das, mogelijk routes in inrichtingsmaatregelen gerealiseerd zijn in 2016 en herstelmaatregelen zijn getroffen voor de drijvende waterweegbree.

Tabel V. Voorstel onderzoeksinspanning monitoring 2016 per soort

<table>
<tr><th colspan="2"></th><th colspan="12">2016</th></tr>
<tr><th colspan="2"></th><th>jan.</th><th>febr.</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>aug.</th><th>sept.</th><th>okt.</th><th>nov.</th><th>dec.</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Das</td><td>tijdstip</td><td colspan="5">één veldbezoek (mits niet te koud)</td><td colspan="3">-</td><td colspan="4">één veldbezoek (mits niet te koud)</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="5">vaststellen activiteit burchten & gebruiksfunctie en intensiteit TPN</td><td colspan="3"></td><td colspan="4">vaststellen activiteit burchten & gebruiksfunctie en intensiteit TPN</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Drijvende waterweegbree</td><td>tijdstip</td><td colspan="3">-</td><td colspan="5">eenmalige controle tijdens bloeiperiode</td><td colspan="4">-</td></tr>
<tr><td>functie</td><td colspan="3"></td><td colspan="5">vaststellen groeiplaatsen</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td rowspan="4">Kamsalamander</td><td rowspan="3">tijdstip</td><td>-</td><td colspan="2">twee avondbezoeken</td><td colspan="2">één veldbezoek</td><td>één schepbe-zoek</td><td>-</td><td colspan="4" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td><td>één nachtbezoek met zaklamp</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="3">drie nachtinventarisaties met fuiken</td><td></td></tr>
<tr><td>functie</td><td>-</td><td colspan="2">migratie waarnemingen</td><td colspan="2">eitjes vaststellen</td><td>vangen juveniele</td><td></td><td colspan="4" rowspan="3">-</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td><td>zicht waarnemingen volwassen</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">-</td><td colspan="3">vangen volwassen dieren</td><td></td></tr>
</table>

In november 2016 zal hieromtrent een beknopte rapportage worden opgesteld waarin een analyse wordt gemaakt van de bevindingen ten aanzien van de das, drijvende waterweegbree en de kamsalamander binnen het gebied TPN. Deze rapportage zal eveneens weer aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (onderdeel van Ministerie van Economische Zaken) worden toegezonden.

Econsultancy
Boxmeer, 24 maart 2016

LITERATUUR

Faunaconsult, 2016. Monitoring flora en fauna 2013-2017; resultaten van het derde jaar (2015).

Bijlage 9 Inrichting gebied voor de das

INRICHTING GEBIED VOOR DE DAS (*Meles meles*)

TRADE PORT NOORD

TE VENLO

GEMEENTE VENLO

Ecologie

Eco nsultancy.nl

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

INRICHTING GEBIED VOOR DE DAS (*Meles meles*)

Trade Port Noord
te Venlo
in de gemeente Venlo

Opdrachtgever	Trade Port Noord Innovatietoren 9A Postbus 3317 5902 RH Venlo
Project	VEN.TPN.ECO3
Rapportnummer	14093766
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	30 juli 2015
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. A.A. van Grinsven
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M. Koen
Paraaf	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 2

2 GEBIEDSBESCHRIJVING 5

2.1 Ligging en huidig gebruik plangebied 5
2.2 Doelstelling plangebied 6

3 HUIDIGE SITUATIE DAS 7

3.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen 7
3.2 Functioneel leefgebied 9
3.2.1 Foerageergebied 9
3.2.2 Dassen(verbindings)routes 11
3.3 Conclusie huidige situatie van de das 12

4 RANDVOORWAARDEN INRICHTING 13

4.1 Inrichtings- en beheerseisen memo Groenzones door Trade Port Noord 13
4.2 Randvoorwaarden natuurcompensatieplan 14
4.3 Randvoorwaarden ontheffing FF/75C/2012/0269(A) 17

5 RICHTLIJNEN TEN BEHOEVE VAN DE INRICHTING 22

5.1 Richtlijnen dassenroutes en foerageerfunctie 22
5.2 Dassentunnel en afrastering 24
5.3 Richtlijnen aansluitpunten binnen Trade Port Noord 25

6 INRICHTING 27

6.1 Inleiding 27
6.2 Dassenroutes 28
6.2.1 “centrale verbinding” (Centrale verbindingszone TPN) 28
6.2.2 “oostelijke verbinding” (Brede verbindingszone GPL V2 & verbinding Grubbenvorst) 31
6.2.3 “westelijke verbinding” (zone Noordersloot c.q. Noordelijke Sport S1) 33
6.2.4 Verbinding tussen de centrale groenzone en het ecoduct & netwerkstructuur 35
6.3 Functioneel leefgebied binnen Trade Port Noord 35
6.4 Vervolgtrekroutes grenzend aan Trade Port Noord 35

7 BORGING INRICHTING, EIGENDOM, BEHEER EN ONDERHOUD 38

BIJLAGEN:

1. - Ontheffing FF/75C/2012/0269, d.d. 26 juni 2013 & herziene versie FF/75C/2012/0269A, d.d. 9 september 2014
2. - Ruimtebeslag routing natuurcompensatie (bron: Activiteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4; 11-059.1; Meervelt, d.d. 27-1-2012)
3. - Structuurvisie Klavertje 4-gebied (bron: Gemeente Venlo, d.d. 21 maart 2012)
4. - Vigerend bestemmingsplan Trade Port Noord (bron: Gemeente Venlo, d.d. diverse data)
5. - Overzichtstekening inrichting gebied voor de das
6. - “centrale verbindingszone” soortenlijst
7. - “oostelijke verbindingszone” weergegeven op een luchtfoto
8. - Dwarsprofielen “centrale verbindingszone en “westelijke verbindingszone”
9. - Principe-profielen dasseninrichting
10. - Klaver 1, gedetailleerde inrichting en beplantingsplan
11. - Notitie Provincie Limburg; beoordeling “Inrichtingsplan das TPN”
12. - Fasering inrichting gebied ten behoeve van de das binnen Trade Port Noord

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Trade Port Noord en Gemeente Venlo (tevens ontheffingshouder) opdracht gekregen voor het opstellen van een soortspecifiek inrichtingsplan voor de das (*Meles meles*).

Voornemens is om een ecologische verbindingszone langs het traject van de Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord te realiseren alsmede een bedrijventerrein/werklandschap binnen Trade Port Noord. Hiervoor is een ontheffing van artikel 75 van de Flora- en faunawet verkregen (FF/75C/2012/0269, d.d. 26 juni 2013 & herziene versie FF/75C/2012/0269A, d.d. 9 september 2014), zie bijlage 1. De ontheffing eindigt op 31 oktober 2017.

De ontheffing heeft betrekking op de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das en de kamsalamander. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van ontheffingen, overeenkomsten en monitoringsonderzoeken die betrekking hebben op de das en ten grondslag liggen aan het dasseninrichtingsplan.

Het inrichtingsplan is opgesteld om goedkeuring op de dasseninrichtingplan te verkrijgen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ten behoeve van de realisatie van de voorgenomen ingrepen.

Trade Port Noord heeft de uitvoeringsverantwoordelijkheid voor maatregelen voor de das binnen de grenzen van Trade Port Noord; Trade Port Noord-midden en het S1-deel grens Horst-Venlo-spoorwegovergang Heierhoeveweg, zie figuur 1.1.1.

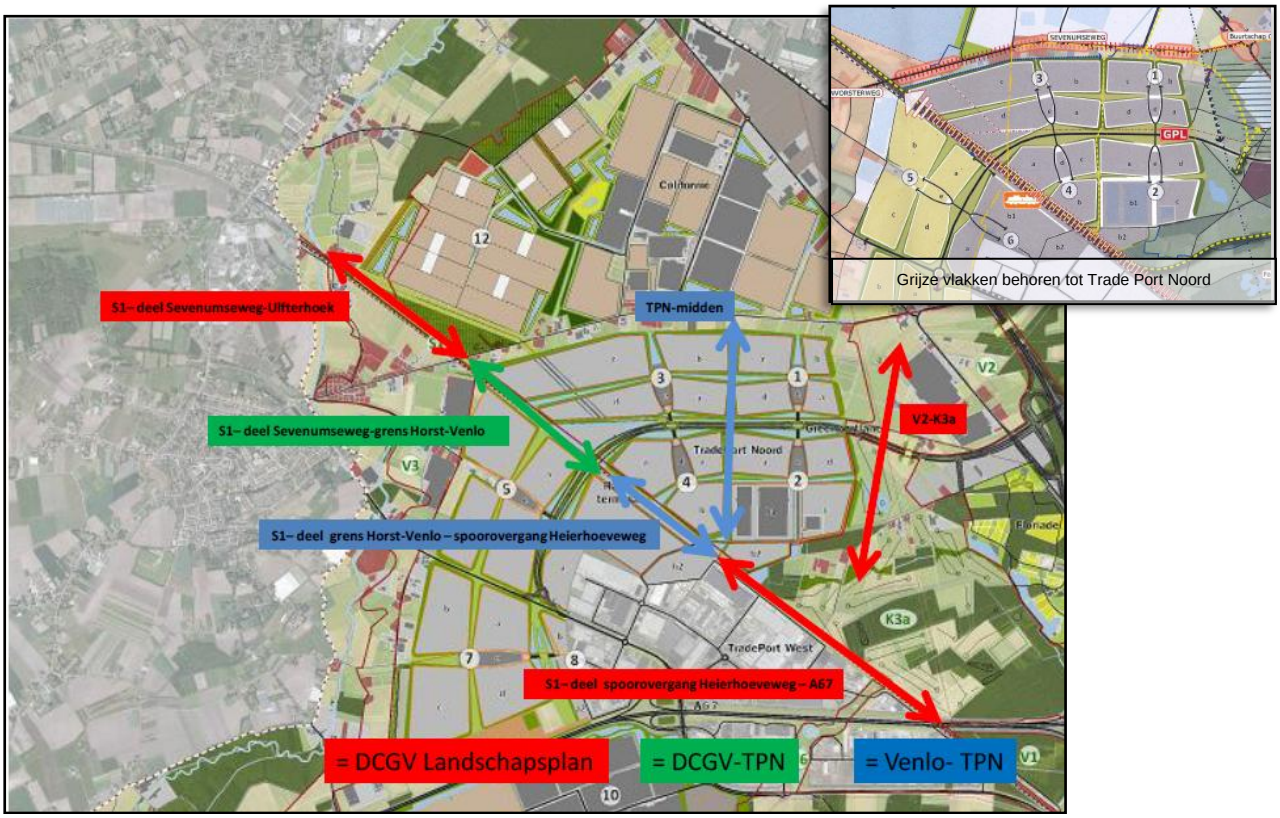

Figuur 1.1.1. Uitvoeringsverantwoordelijk zoals vermeld in de bijlage van het dassenplan van de tripartiete overeenkomst dassenroutes (versie 1.40, d.d. 4 augustus 2011).

Tabel I. Onderzoeken, overeenkomsten en ontheffingen die (in)direct betrekking hebben op Trade Port Noord en ten grondslag liggen aan het dasseninrichtingsplan.

Ontheffingen met de ten grondslag liggende onderzoeken/rapporten					
Ontheffingsnummer	**Ontheffing verleend aan & geldigheid ontheffing**	**Uitvoerende instantie**	**Onderzoek**	**Betrekking tot soorten**	**Betrekking tot gebied**
FF/75C/2009/0242	Provincie Limburg; 7-12-2009 t/m 1-9-2014	Onbekend	Activiteitenplan onbekend, juni 2009;	- das - jeneverbes - gewone dwergvleer-muis - gewone grootoor-vleermuis - laatvlieger - levendbarende hagedis	noordelijk deel Green Port Lane
FF/75C/2012/269(A)	Gemeente Venlo; 09-09-2014 t/m 31-10-2017	Meervelt	Activiteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4; 11-059.1, d.d. 27-1-2012	- das - drijvende waterweeg-bree	Trade Port Noord
		Oranjewoud	Natuurcompensatieplan; 197197, d.d. 23-8-2012		
FF/75C/2013/0421	C.V. Werklandschaps-ontwikkelingsmaat-schappij Klavertje 4; 7-6-2014 t/m 3-1-2018	Meervelt	Veldonderzoek (2013) en activiteitenplan; 13-029, d.d. 26-11-2013	- drijvende waterweeg-bree - kamsalamander - levendbarende hagedis	Herprofilering Noordersloot & Greenport Bikeway
Monitoring					
		Econsultancy	- Monitoringsonderzoek (2013) en verslaglegging; 13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 28-11-2013	- das - drijvende waterweeg-bree (Noordersloot) - kamsalamander (Noor-dersloot)	Trade Port Noord
		Faunaconsult	Monitoringsonderzoek Green Port Lane (2013); geen projectnummer, d.d. 30 april 2014	das, ree, vleermuizen, kerkuil, steenuil, levend-barende hagedis en jeneverbes	Green Port Lane e.o.
		Econsultancy	Monitoringsonderzoek (2014) en verslaglegging; 13053334 VEN.TPN.ECO4_O7, d.d. 15-10-2014	das, drijvende water-weegbree en kamsala-mander	Trade Port Noord
Overeenkomsten					
		Provincie Limburg	Memo groenzones door Trade Port Noord; d.d. 29 januari 2010/8 februari 2010		
		Provincie Limburg, Gemeente Venlo en DCGV	Dassenplan, versie 1.20, d.d. 24 mei 2011		
		Provincie Limburg, Gemeente Venlo en DCGV	Tripartite overeenkomst dassenroutes; versie 1.40, d.d. 4 augustus 2011		

Het inrichtingsplan heeft als doel om op basis van een kwalitatieve benadering, adequate mitigerende maatregelen in kaart te brengen om negatieve gevolgen ten aanzien van de das, ter plaatse van het plangebied, te voorkomen.

Door de onderzoeken is inzicht verkregen in de aanwezigheid, het gebiedsgebruik en de habitatgeschiktheid van de das op het plangebied en in de omgeving. In onderhavig inrichtingsplan zal worden verwoord welke maatregelen in hoofdlijnen noodzakelijk zijn om juridisch en ecologisch verantwoord de ontwikkelingsplannen uit te voeren. Ook bevat het plan een nauwkeurige gebiedsbeschrijving en zal de wijze waarop de maatregelen zullen worden gerealiseerd worden toegelicht. De maatregelen zijn opgesteld en uitgewerkt in overleg met Trade Port Noord.

Econsultancy heeft een rol in de ecologische begeleiding binnen de grenzen van Trade Port Noord. Sinds oktober 2013 tot op heden is Econsultancy maandelijks verantwoordelijk voor de ecologische

begeleiding, risicoanalyse, onderzoeken en advisering. Jaarlijks (2-013 en 2014) is een verslaglegging opgesteld en verzonden naar RVO ten behoeve van de documentatie van de monitoring, welke betrekking heeft op de kamsalamander, de drijvende waterweegbree en de das binnen de grenzen van Trade Port Noord. De monitoringversplichting komt voort uit de eisen opgesteld in de verkregen ontheffingen (FF/75C/2012/269).

Econsultancy bv is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het netwerk opgestelde gedragscodes en protocollen. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen, waaronder dassen. De betreffende medewerkers van Econsultancy bv zijn actief bij diverse organisaties en belangenbehartigers zoals SOVON, RAVON, KNNV, de Zoogdiervereniging, Werkgroep Boommarters Nederland, Werkgroep kleine marterachtigen (onderdeel van de Zoogdiervereniging), Natuurhistorisch Genootschap Limburg en lokale Vogelwerkgroepen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Ligging en huidig gebruik plangebied

Trade Port Noord (TPN) betreft een bedrijventerrein in aanleg van circa 340 ha ten noordwesten van Venlo. Door het gebied stromen de waterlopen de Gekkengraaf en de Mierbeek en is de tertiaire waterloop Noordersloot aanwezig. Het plangebied betreft in de huidige situatie voornamelijk agrarisch bouwland en is reeds deels bebouwd met bedrijfsbebouwing en er zijn nog twee woningen aanwezig, beide bewoond. Zie figuur 2.1.1 voor de reeds ontwikkelde en de in ontwikkeling zijnde klaverdelen van Trade Port Noord.

Het plangebied wordt van oost naar west doorsneden door de in 2010 tot en met 2014 aangelegde provinciale weg; de Green Port Lane (GPL). Ten oosten van TPN is in 2013 een ecologische verbindingszone gerealiseerd met heidelandschap en houtwallen. Met de aanleg van de Greenport Bikeway (GBW) is in 2014 gestart. Ter hoogte van Trade Port Noord is deze inmiddels geheel gerealiseerd.

De coördinaten van het middelpunt van het plangebied zijn X = 203.782, Y = 380.400. Figuur 2.1.1 geeft de topografische ligging van het plangebied TPN en de situering op een luchtfoto uit 2010 weer.

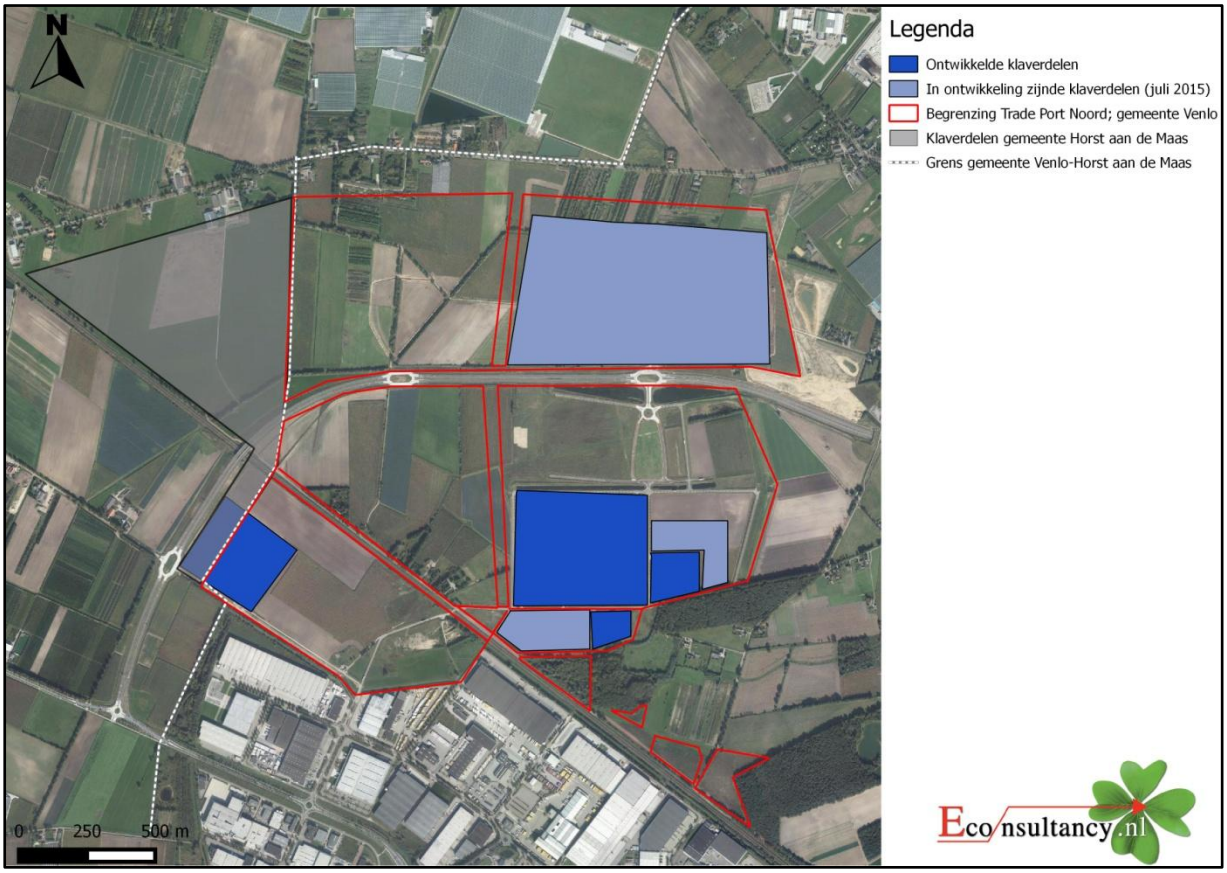

Figuur 2.1.1 Begrenzing Trade Port Noord gemeente Venlo en ontwikkelingen weergegeven op een luchtfoto (rood kader).

2.2 Doelstelling plangebied

Op het plangebied Trade Port Noord is voornemens om een bedrijventerrein met groene manchetten en infrastructuur gefaseerd te gaan ontwikkelen (planning tot 2030). Dit houdt in dat de bedrijfsbebouwing zal gaan domineren in dit gebied. Ten koste van het merendeel van het aanwezige groen, het agrarische bouwland en de ruigtevegetatie zal het industrieterrein worden gerealiseerd. In figuur 2.2.2 en bijlage 3 is de structuurvisie voor het gebied opgenomen. Hierop is de onder andere de ligging van de toekomstige dassenroutes weergegeven, gele stippellijnen. Daarnaast is een beeldregieplan opgesteld (Trade Port Noord, d.d. 14 augustus 2012). In bijlage 4 zijn de vigerende bestemmingplannen opgenomen.

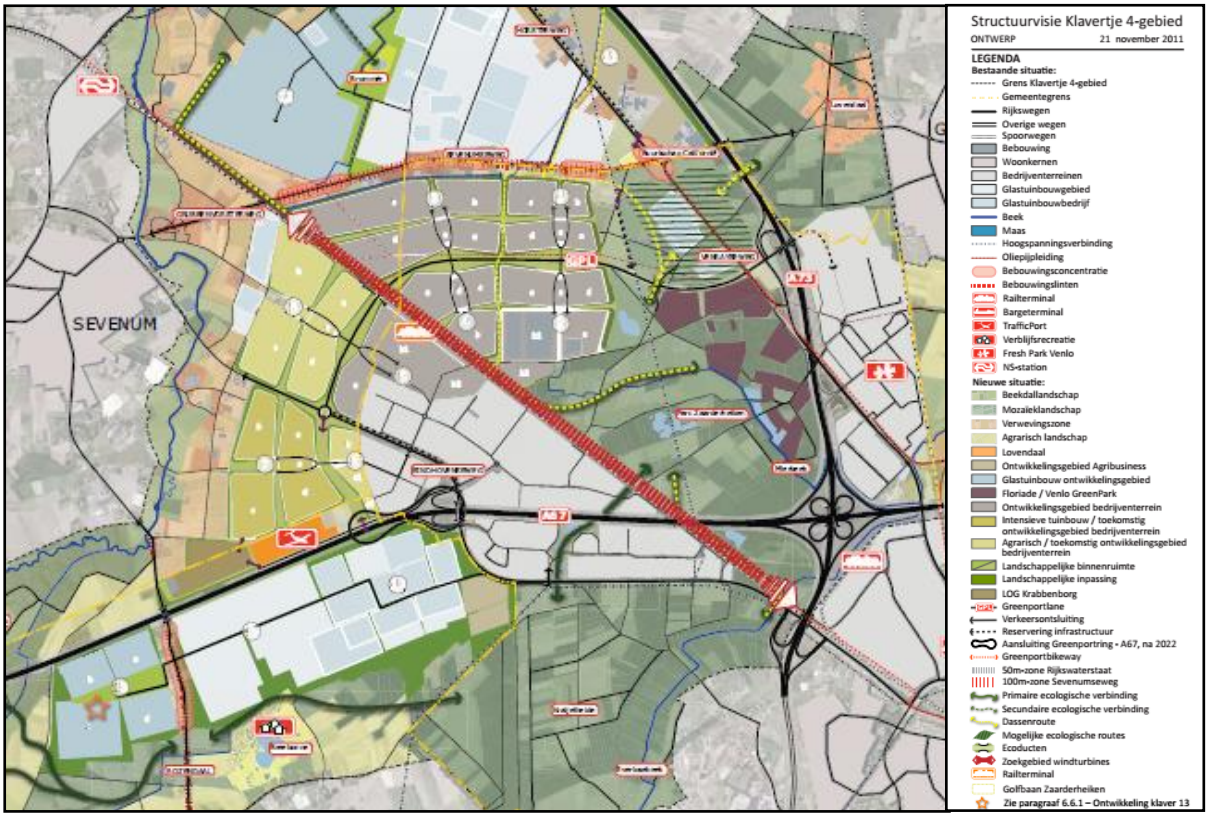

Figuur 2.2.2 Uitsnede van de structuurvisiekaart Klavertje 4-gebied met de toekomstige dassenroutes (gele stippellijnen) (bron: gemeente Venlo).

3 HUIDIGE SITUATIE DAS

3.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Binnen Trade Port Noord zijn gedurende 2002-2010 geen plaatsen aangetroffen die eenduidig worden gebruikt door de das. Trade Port Noord werd in 2002-2010, alsmede in 2013 incidenteel door de das gebruikt. De gebieden binnen TPN werden sporadisch gebruikt door de dassen die verblijven in actieve burchten in de directe omgeving. Uit het monitoringsonderzoek van 2014 blijkt dat de wildtunnel in het oostelijk deel van Trade Port Noord, in tegenstelling tot 2013, veelvuldig door de das gebruikt wordt. Aangenomen mag worden dat het dassen betreft die hun burchten hebben in de zuidelijk gelegen bosgebieden (Witte Berg). Uit het lopende onderzoek na de verslaglegging in 2014 zijn ter plaatse van de oostelijke wildtunnel geen dassensporen meer aangetroffen alsmede in de rest van Trade Port Noord.

De bekende dassenburchten van de Witte Berg bevinden zich op circa 1 kilometer afstand ten zuiden van de oostelijke faunatunnel. De bekende dassenburchten van de Reulsberg bevinden zich op grotere afstand, op minimaal 4 km afstand ten noorden van de tunnel. In figuur 3.1.1 is de ligging van de burchtlocatie ten opzichte van TPN weergegeven. Tabel II betreft een overzichtstabel uit de verslaglegging van het monitoringrapport van 2014.

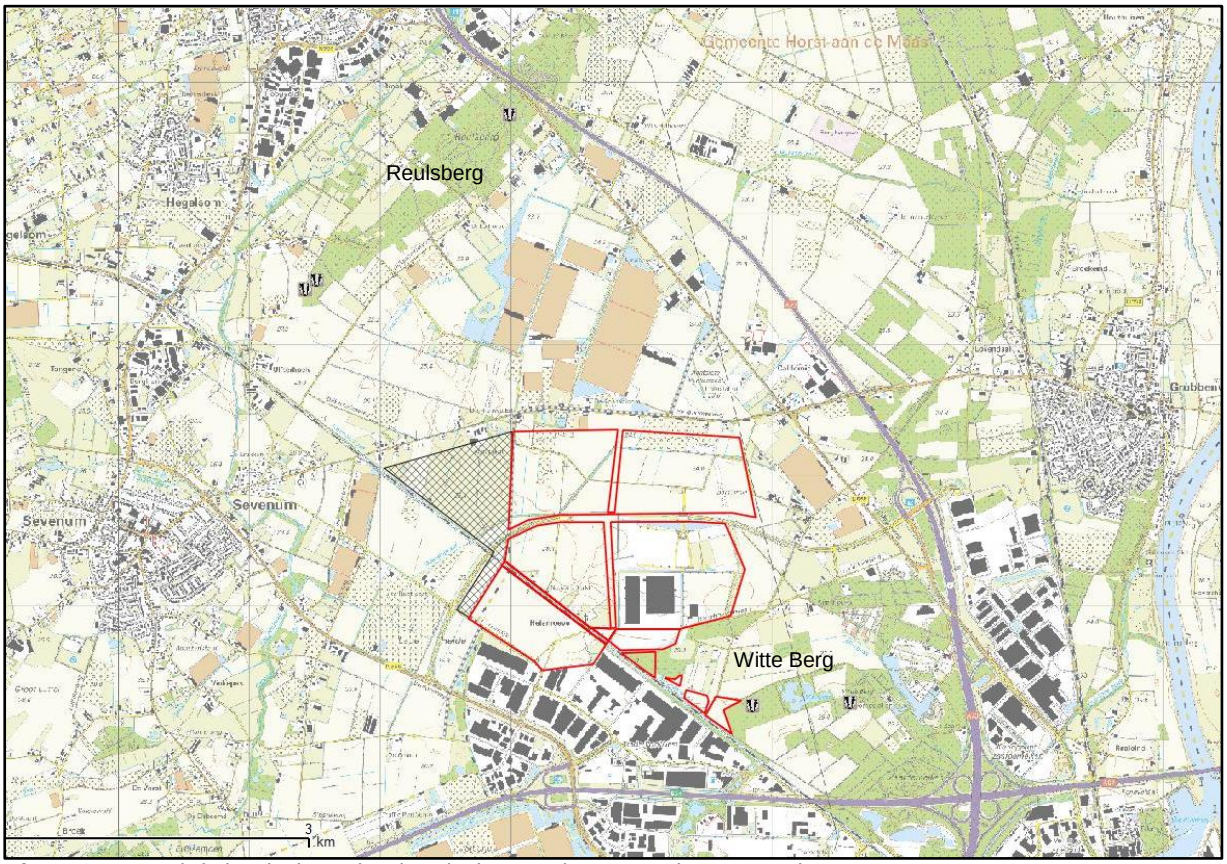

Figuur 3.1.1 Reeds bekende dassenburchten in de omgeving van Trade Port Noord.

Tabel II. Historische en actuele onderzoeksgegevens van de das

Jaar	Onderzoeksbu-reau	rapport	Plaats van voorkomen	Veldwaarnemingen	Bewoningssporen	Conclusie
2002-2007	Taken	1864-B, d.d. 4-9- 2007	TPN	Slechts enkele sporen langs Gekkengraaf in 2002 binnen TPN. Geen migratieroute/wissels, wel leefgebied (2007).	n.v.t.	Sporadisch gebruik van TPN, geen sprake van actueel leefge-bied. Mogelijk in gebruik door dassen oostzijde A73.
			Burcht Witte Berg	Bewoning burcht (2005-2006). Geen permanente bewoning, wel enkele prenten in akker-land nabij (2007).	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Geen vermeldingen in rapportage	n.v.t.	
2010	Natuurbalans Limes-Divergens	10-063, d.d. 2 mei 2011	TPN	Geen vermeldingen in rapportage, rapportage betreft voornamelijk aangrenzende gebieden aan TPN.	n.v.t.	Geen sporen van dassen aangetroffen, ook niet langs de Gekkengraaf. Wel enkele actieve burchten buiten TPN aangetroffen.
			Burcht Witte Berg	Burcht vastgesteld als actief, geen beschrijvingen hierom-trent.	n.v.t.	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archief-waarneming, geen beschrij-vingen hieromtrent. Twee nieuwe actieve burchten in zuidelijk deel van de Reulsberg aangetroffen, geen beschrijvingen.	n.v.t.	
2013	Econsultancy	1305334 VEN.TPN.ECO4_ Onderdeel 7_2013, d.d. 28 november 2013	TPN	Enkel een paar omgeduwde maïsstengels naast Gekken-graaf aangetroffen.	n.v.t.	Geen vaste gebruiks-functie van de das binnen het gebied TPN. Burcht Witte Berg en burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reulsberg betreffen beide een hoofdburcht. Noorde-lijk deel Reulsberg niet meer in gebruik als hoofdburcht, vermoedelijk nu bijburcht.
			Burcht Witte Berg	Gesplitste burcht actief in gebruik (hoofdburcht).	10-15 pijpen waarvan 8 actief en circa 10 pijpen waarvan circa 5 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht is archief-waarneming, geen beschrij-vingen hieromtrent. Vluchtpijp zuidelijk deel Reulsberg niet actief. Burchten zuidelijk deel Reulsberg actief (hoofd-burcht).	7 pijpen waarvan 2 actief 1 pijp 7 pijpen waarvan 7 actief	
2014	Econsultancy	1305334 VEN.TPN.ECO4_ Onderdeel 7_2014, d.d. 15 oktober 2014	TPN	Geen burchten of dassenspo-ren aangetroffen binnen de grenzen van TPN. Wel dassenprenten ter plaatse van de faunatunnel ten oosten van TPN.	n.v.t.	Geen vaste gebruiks-functie van de das binnen het gebied TPN. Burcht Witte Berg hoofdburcht. Noorde-lijk deel Reulsberg niet meer in gebruik als hoofdburcht, vermoedelijk nu bijburcht. Burcht midden in bosgebied zuidelijk deel Reuls-berg niet meer actief.
			Burcht Witte Berg	Zuidelijke burcht bewonings-sporen ent actief in gebruik (hoofdburcht). Westelijke burcht bewonings-sporen ent actief in gebruik (hoofdburcht).	10-15 pijpen waarvan 8 actief en circa 10 pijpen waarvan circa 5 actief 30 pijpen waarvan 10-12 actief	
			Burcht Reulsberg	Noordelijke burcht één actieve pijp Vluchtpijp niet actief. Zuidelijke burcht niet meer actief.	7 pijpen waarvan 1 actief 1 pijp 7 pijpen waarvan 0 actief	

3.2 Functioneel leefgebied

Het functioneel leefgebied betreft de functies van de omgeving die nodig zijn om de vaste rust- of verblijfplaats als zodanig te laten functioneren dat deze duurzaam gegarandeerd is. Het betreft het gehele dassenterritorium, wat voldoet aan de volgende kwaliteitseisen conform de soortenstandaard van de das (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, maart 2014):

- een gevarieerd voedselaanbod en schuilplekken gedurende het hele jaar;
- oriëntatiemogelijkheden en schuilplekken;
- geen verstoring en versnippering door wegen;
- geen verstoring door honden of recreatie;
- uitwisselingsmogelijkheden met nabijgelegen dassenpopulaties;
- voldoende dekking op de burcht.

Het functioneel leefgebied binnen Trade Port Noord bestaat grofweg uit foerageergebied en dassenroutes.

3.2.1 Foerageergebied

Territoriumgrootte
Uit studies die in het buitenland zijn uitgevoerd komt een grote range aan territoriumgroottes naar voren, variërend van 22 ha tot 540 ha (Elmeros *et al.*, 2005). De grootte van een territorium is sterk afhankelijk van het voedselaanbod en de verspreiding ervan in een gebied. Hoe groter het voedselaanbod, des te kleiner een territorium over het algemeen zal zijn. Bovendien varieert de grootte van het leefgebied al naar gelang het voedselaanbod in de seizoenen (Do Lin San *et al.*, 2007). Aangezien het binnen de huidige opdracht niet mogelijk is om te onderzoeken hoe groot het leefgebied van de locale dassengroepen is, is een inschatting gemaakt op basis van beschikbare literatuur, in combinatie met de aangetroffen sporen en de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Op basis van literatuurgegevens is uitgegaan van een territoriumgrootte tussen de 50 en 75 ha. Hierbij is aangesloten bij studies die betrekking hebben op gelijksoortige gebieden in Engeland (o.a. Nolet & Killingley, 1987). Het plangebied valt binnen de territoriumgrootte van alle vastgestelde burchten.

Kwaliteit foerageergebied plangebied en directe omgeving
Voor het kwantificeren van het relatieve belang van habitattypes voor de das is onderscheid gemaakt in leefgebied door middel van concentrische cirkels: het eigenlijke burchtgebied (0-50 m), het preferente leefgebied (50-500 m), secundair foerageergebied (500-1.500 m) en overig foerageergebied, ofwel uitloopgebied, > 1.500 meter. Het gebied waarop TPN gepland is, is geschikt als foerageergebied voor de das wegens de aanwezigheid van agrarisch bouwland en enkele kleine oppervlakten groene elementen. Door de afstand van de burchten valt het toekomstige werklandschap binnen TPN hoofdzakelijk binnen secundair foerageer- en uitloopgebied. Een gedeelte betreft preferent foerageergebied. Zie figuur 3.2.1 voor een visueel overzicht van de gradaties in foerageergebied.

Nabij de dassenburchten zijn wei/graslanden gelegen die primair foerageeraanbod leveren. Hier foerageren dassen op regenwormen, die een zeer belangrijk deel uitmaken van het dieet. De aangrenzende bosschages bieden daarnaast voedsel in de vorm van kleine zoogdieren, amfibieën, insecten en boomvruchten die als aanvulling dienen op het dieet. De akkerlanden binnen TPN bieden weinig hoofdvoedsel als regenwormen naast het periodieke voedselaanbod in de vorm van maïs. Het agrarisch bouwland binnen TPN kan enkel gedurende het groeiseizoen of na de oogst gebruikt worden door das, maar biedt geen voedsel dat deel zal uitmaken van het stapelvoedsel van de das. De aangetroffen prenten/wissels bevestigen dat de das weinig gebruik maakt van de percelen binnen TPN. De oostelijke zijde van TPN, waar de verbindingszone voor de das (heidelandschap/houtwallen) in 2013 is aangelegd, wordt wel met enige regelmaat door de das gebruikt.

Door de realisatie van het bedrijventerrein zal een deel secundair en een deel preferent foerageergebied voor dassen verloren gaan. Een indirect verstoringseffect op een vaste rust- en verblijfplaats door het verdwijnen van het foerageeraanbod van das dient gemitigeerd te worden om een negatief effect te voorkomen.

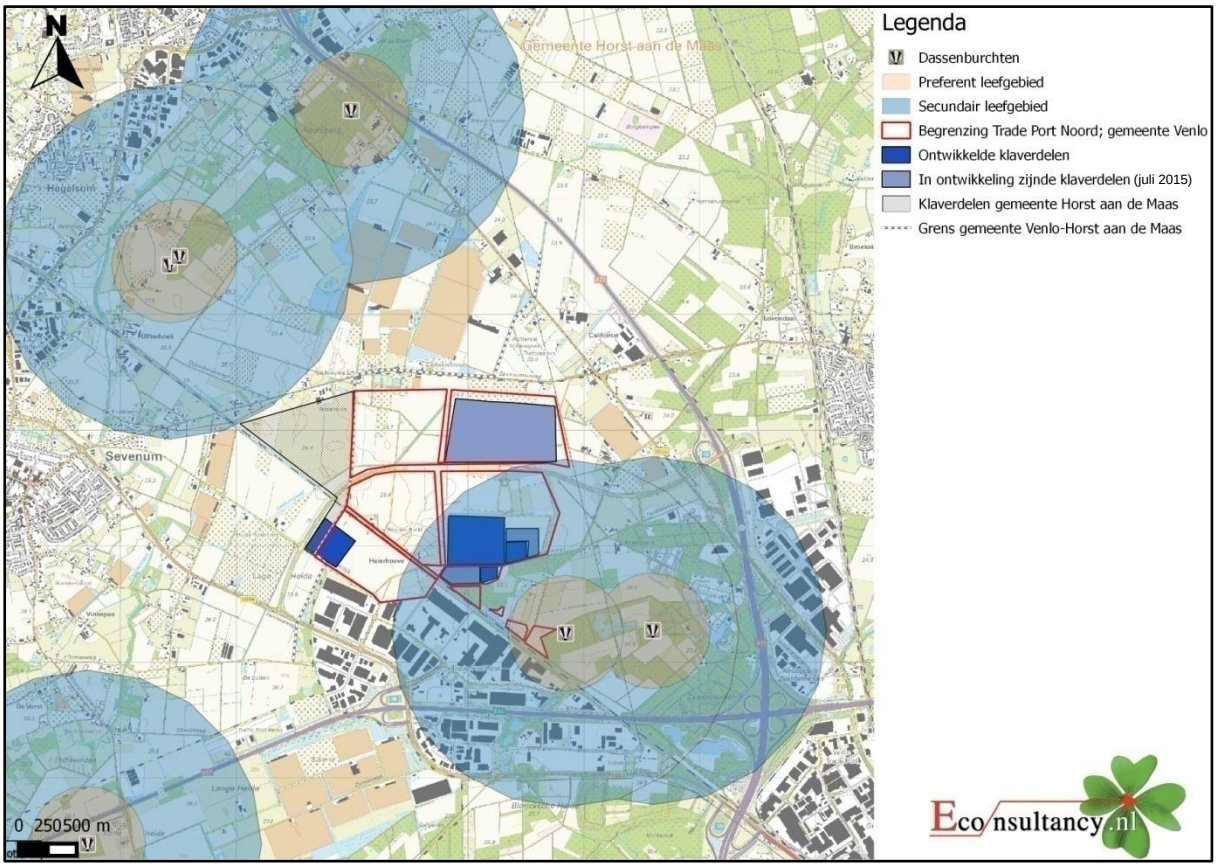

Figuur 3.2.1 Bekende dassenburchten in de omgeving van Trade Port Noord en het primair (oranje cirkel) en secundair (blauwe cirkel) leefgebied van de das.

Discussie

Het bepalen van het effect van de ingreep op de das is bepaald op basis van de wetenschappelijke kennis tot nu toe. Ondanks de vele bronnen die zijn geraadpleegd en de veldwerken die zijn uitgevoerd moet bij de interpretatie van de toetsing rekening worden gehouden met een aantal lacunes in kennis. In de eerste plaats is het in het kader van de schaal van de ingreep en de beschikbare tijd en budgetten niet mogelijk en ook niet redelijkerwijs te verwachten dat een uitgebreide studie naar de lokale groepen wordt gedaan. Het verkrijgen van wetenschappelijke zekerheid omtrent de mogelijke gevolgen vergt een onevenredig grote inspanning. Het is daarom niet bekend wat de exacte samenstelling van de dassen nabij het plangebied is. De aannames zijn gedaan op basis van interpretatie van aangetroffen sporen tijdens de veldbezoeken en op basis van verspreidingsgegevens. De ligging van de territoria is op basis van expert judgement en kan niet worden gebaseerd op specifiek onderzoek, bijvoorbeeld met behulp van gezenderde dieren of door het uitleggen van gemerkt voedsel. Met verschillen in het gebruik van het territorium gedurende de seizoenen kan ook geen rekening worden gehouden. De begrenzing van de territoria is derhalve een "educated guess". Nolet & Killingley (1987) beschrijven de gevolgen van een afname van het voedselaanbod van 43% op een locatie in Buckinghamshire (Engeland) waar een deel van het leefgebied voor uitbreiding van een dorp uit agrarische

productie werd gehaald. Doordat er niet langer werd begraasd, nam de mogelijkheid om te foerageren af door het langer worden van het gras. Dit heeft geleid tot een kleinere groepsgrootte in het territorium. Hierdoor waren er minder dieren beschikbaar om het territorium te verdedigen, wat tot verdere achteruitgang leidde, en uiteindelijk tot het verlaten van de burcht.

3.2.2 Dassen(verbindings)routes

Uit eerder onderzoek naar de das, bevestigd in de ontheffing (FF/75C/2012/269), kan worden geconcludeerd dat de das op het plangebied vooral gebruik maakt van migratieroutes langs de watergangen, zoals de Noordersloot, de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Uit prenten, graafputjes en andere sporen is op te maken dat belangrijke verbindingen voor de das zich bevinden tussen Zaarderheiken/Witte Berg en de Reulsberg en vanuit Zaarderheiken naar het noorden richting Houthuizerheide/Grubbenvorst. De aangetroffen wissels en prenten kunnen duiden op een route naar omliggende foerageergebieden, routes van en naar bijburchten of bewegingen van individuele dassen tussen sociale groepen.

De aangetroffen sporen bevestigen dat de das weinig gebruik maakt van de percelen binnen TPN. De ten oosten van TPN gerealiseerde verbindingszone voor de das (heidelandschap/houtwallen) en ter plaatse van de oostelijke wildtunnel zijn sporen van de das aangetroffen in 2014. Aangenomen mag worden dat het dassen betreft die hun burchten hebben in de zuidelijk gelegen bosgebieden (Witte Berg). Uit het lopende onderzoek na de verslaglegging in 2014 zijn ter plaatse van de oostelijke wildtunnel geen dassensporen meer aangetroffen alsmede in de rest van Trade Port Noord. In figuur 3.2.2 is een overzicht van de aangetroffen prenten/wissels tot en met juli 2015 weergegeven.

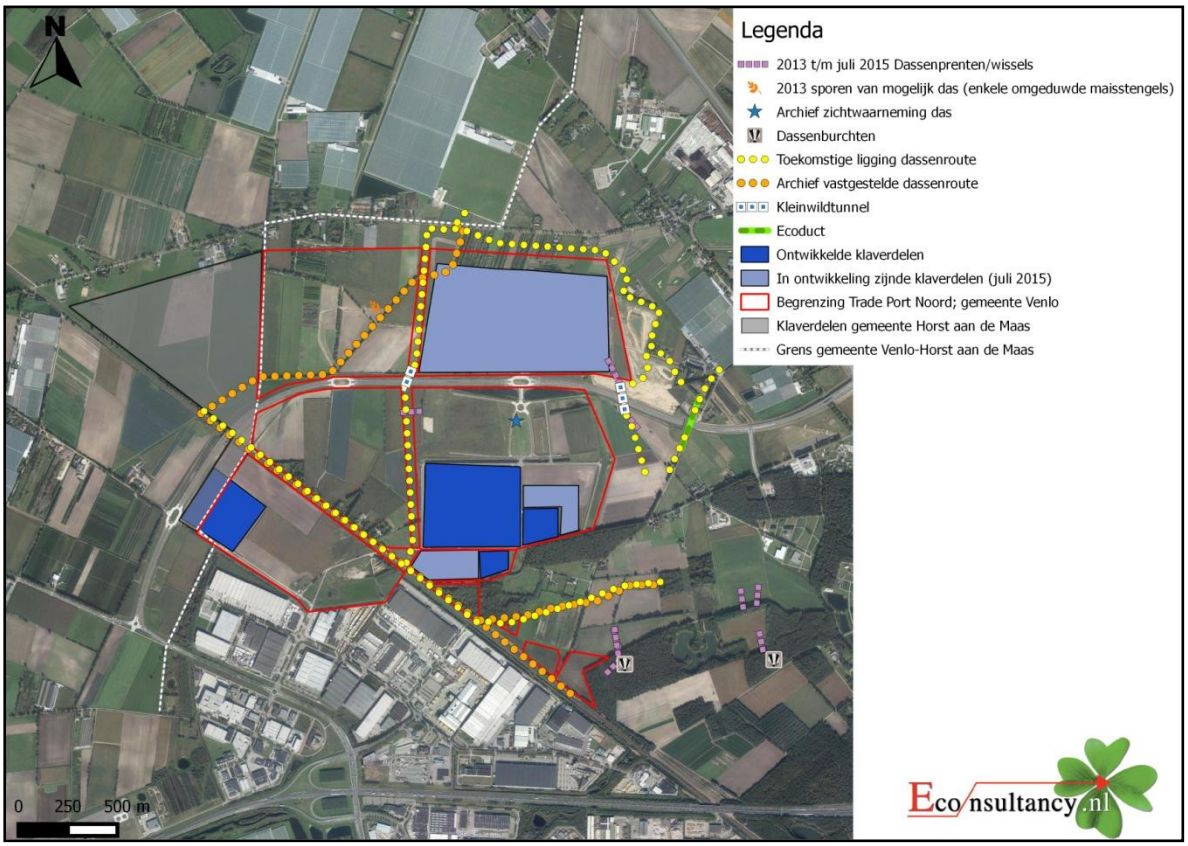

Figuur 3.2.2 Waargenomen sporen van de das door Econsultancy tot en met juli 2015 en de in het verleden aangetroffen dassenroutes en de toekomstige dassenroutes.

3.3 Conclusie huidige situatie van de das

Binnen de grenzen van Trade Port Noord zijn geen dassenburchten of vluchtpijpen aanwezig. Trade Port Noord wordt wel gebruikt als onderdeel van het functioneel leefgebied van dassen die verblijven in de dassenburchten in de directe omgeving. Het betreft voornamelijk secundair foerageergebied en uitloopgebied van de das. Een klein oppervlak betreft preferent foerageergebied. Binnen de grenzen van Trade Port Noord worden weinig sporen van de das aangetroffen, met uitzondering van het oostelijk deel. Uit het monitoringsonderzoek van 2014 blijkt dat de kleinwildtunnel in het oostelijk deel van Trade Port Noord, in tegenstelling tot 2013, veelvuldig door de das gebruikt wordt. Aangenomen mag worden dat het dassen betreft die hun burchten hebben in de zuidelijk gelegen bosgebieden (Witte Berg). Uit het lopende onderzoek na de verslaglegging in 2014 zijn ter plaatse van de oostelijke wildtunnel geen dassensporen meer aangetroffen, alsmede in de rest van Trade Port Noord. Dit heeft mogelijk te maken met het seizoen, weinig voedselaanbod tezamen met de ontwikkelingen die gestart zijn nabij de oostelijke kleinwildtunnel. In figuur 3.3.1 is een cumulatief overzicht weergegeven van onder andere de ligging van de dassenburchten, de foerageerfuncties en de aangetroffen sporen (prenten/wissels) en de uit de archiefgegevens vastgestelde dassenroutes.

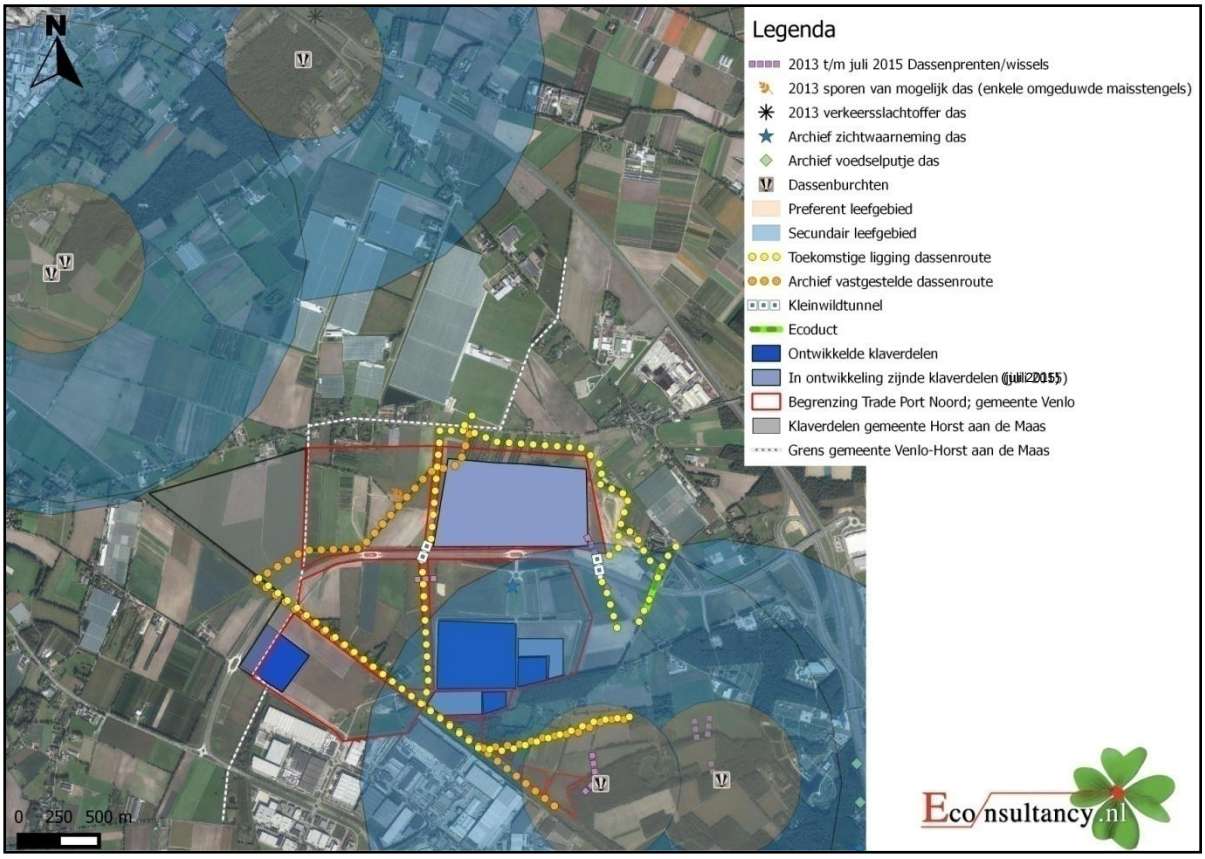

Figuur 3.3.1 Cumulatieve inventarisatiegegevens van de das.

4 RANDVOORWAARDEN INRICHTING

De conclusie uit de meerjarige onderzoeken is dat het plangebied in gebruik is door dassen die hun vaste verblijfsplaats hebben in de omgeving van TPN. De migratieroutes van de das bevinden zich voornamelijk langs de watergangen Noordersloot, Gekkengraaf en bovenloop van Mierbeek. Daarnaast worden de delen ten oosten van Trade Port Noord intensief gebruikt door de dassen afkomstig van de burchten van de Witte Berg.

Trade Port Noord vervult de functie van migratiegebied tussen de burchten aan de oost- en westzijde en noord- en zuidzijde van het gebied. Het tussenliggende landbouwgebied wordt gebruikt als uitloopgebied en foerageergebied.

Naar aanleiding van het onderzoek in 2014 kan geconcludeerd worden dat op het plangebied geen vaste gebruiksfunctie aanwezig is van de das, maar dat de das het gebied wel incidenteel bezoekt om te foerageren en te migreren. Mitigerende maatregelen in de vorm van een inrichtingsplan zullen een negatief effect op beide functies dienen te ondervangen.

4.1 Inrichtings- en beheerseisen memo Groenzones door Trade Port Noord

In de verleende ontheffing voor de Green Port Lane (FF/75C/2009/0242) is een inspanningsverplichting opgenomen om het leefgebied van de das te behouden binnen de directe begrenzing van de Green Port Lane en buiten de grenzen van de Green Port Lane. Goede afstemming tussen de Provincie Limburg, de gemeente Venlo en andere actoren waren vereist. In de memo Groenzones door Trade Port Noord (Provincie Limburg, d.d. 29 januari 2010 en 8 februari 2010) zijn de volgende minimumeisen voor de dassenroutes door Trade Port Noord geformuleerd:

1. Minimale breedte van een voor dassen functionele, dus afgeschermde zone bedraagt 50 m;
2. Geen verlichting binnen deze zone gedurende een groot deel van de nacht (minimaal 10 uur);
3. Afscherming van het bedrijvengebied aan weerszijden van de strook in de vorm van een grondwal van minimaal 2 m hoog met struweelbeplanting. Alleen de binnenzijden van de wallen tellen mee voor de minimale breedte van 50 meter;
4. Waar geen ruimte is voor een grondwal kan de afscherming worden ingevuld in de vorm van een dichte strook struweel van 10 meter breed; de struweelzone mag meetellen in de minimale breedte van 50 meter. Uitgangspunt is dat tenminste 50% van de ecologische zone door middel van een grondwal is afgeschermd van het achterliggende bedrijventerrein;
5. Inwendige inrichting: de zone tussen de wallen zal worden ingericht met beplantingselementen die bijdragen aan een aantrekkelijk leefgebied voor de doelsoort das. Detailinvulling vindt plaats als onderdeel van de planontwikkeling Trade Port Noord, in nauwe samenwerking met een ter zake deskundige adviseur; te denken is daarbij aan:
    a. een geleidende beplanting van doornstruiken of een (doorn)haag in de lengterichting van de strook, bij voorkeur in combinatie met een greppel, bij voorbeeld aan de voet van de wal
    b. aantrekkelijke punten in de vorm van aanbod van voedsel: bijvoorbeeld hoogstamboomfruitbomen, voerakkertjes, poelen of een sloot met flauwe oevers, etc.
    c. voedselrijk grasland met regenwormen en muizen (in verband met het na te streven heidelandschap dienen de wallen waar ze naar de klavers (bedrijventerreinen) toe gericht zijn, te bestaan uit juist voedselarme grond (schraal zand)
6. Beheer:
    a. beheer met schapen, gericht op een gevarieerde graslandstructuur (niet alles heel kort)
    b. maaibeheer: 1 of 2 x per jaar maaien, waarbij stroken worden overgeslagen, zodat niet alles tegelijk kort is.

In figuur 4.1.1 zijn de structuurschets en dwarsdoorsneden van de groenzones binnen de grenzen van Trade Port Noord weergegeven zoals opgenomen in de desbetreffende memo.

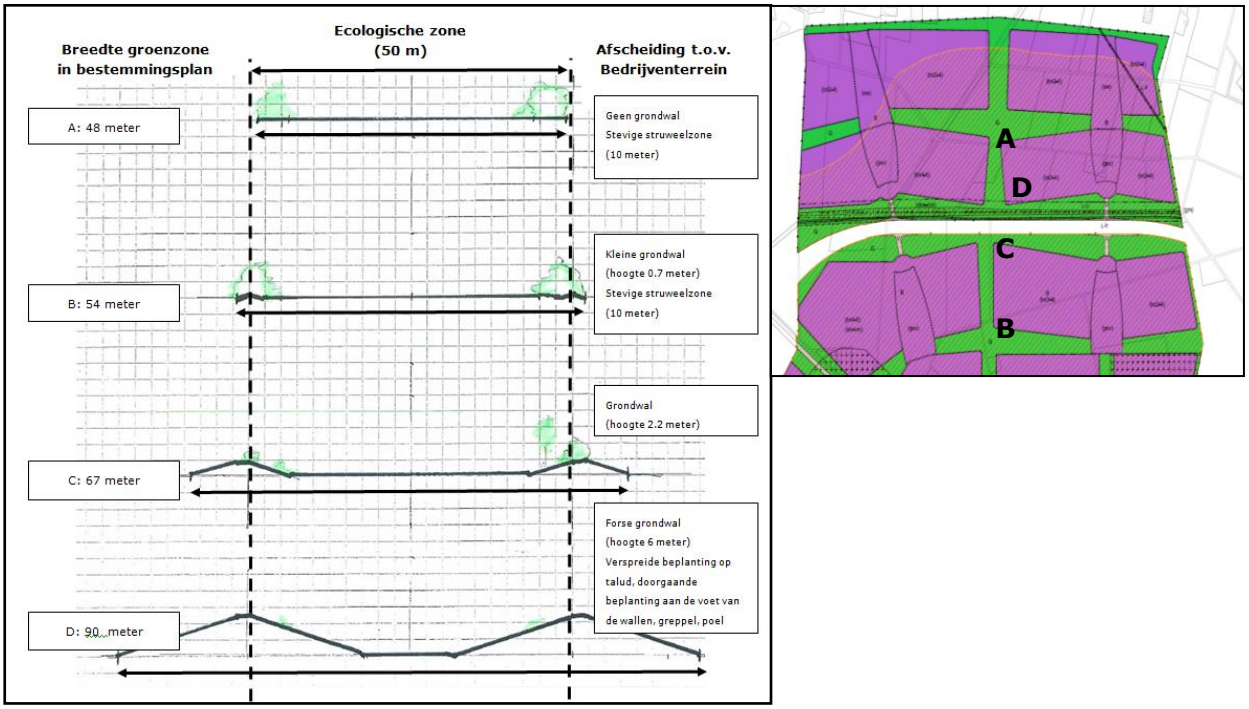

Figuur 4.1.1 Structuurschets TPN (locaties A, B, C en D verwijzen naar breedte van de Groenzones in de dwarsdoorsneden) (bron: Memo Groenzones door Trade Port Noord; Provincie Limburg, d.d. 29 januari 2010 en 8 februari 2010).

Uit de ontheffing van de Green Port Lane en de memo blijkt dat er nog geen definitef besluit is omtrent de exacte ligging van de faunatunnels ter hoogte van Trade Port Noord. In de ontheffing is de voorwaarde gesteld dat als het definitief plan bekend is voor zowel de inrichting als de werkwijze deze voor aanvang van de werkzaamheden ter beoordeling bij het Ministerie aangeleverd dient te worden in de vorm van een werkprotocol. Indien bekend dient tevens een doorkijk naar de toekomstige ontwikkelingen te worden gegeven. De faunatunnels zijn allen gerealiseerd. De faunatunnel van de “centrale verbindingszone”, is gerealiseerd en gesitueerd nabij de geplande ligging van de fietsbrug. Aansluiting van de verbindingsroutes op de tunnels is als vereiste opgenomen in het natuurcompensatieplan (Oranjewoud, 2012).

4.2 Randvoorwaarden natuurcompensatieplan

In opdracht van de gemeente Venlo is door Oranjewoud een natuurcompensatieplan opgesteld (projectnummer 197197, d.d. 23-8-2012).

“Het natuurcompensatieplan is het resultaat van een proces waarin verschillende fasen van ontwerp van het bedrijventerrein en ecologische effectbeoordeling zijn doorlopen. Dit proces is afgesloten met een bestemmingsplan voor het bedrijventerrein met een natuurcompensatieplan. Beide zijn afgerond in 2011. Tijdens de uitwerking van het bestemmingsplan heeft de gemeente Venlo in afspraak met de Provincie Limburg ervoor gekozen het natuurcompensatieplan aan te vullen en te verankeren in het bestemmingsplan Trade Port Noord”. Zie figuur 4.2.1 voor het ruimtebeslag routing natuurcompensatie en figuur 4.2.2 voor het vastgelegde bestemmingplan Trade Port Noord.

In het natuurcompensatieplan zijn de volgende mitigerende maatregelen opgenomen:

- langs het spoor dient een 50 meter brede groenzone zo ingericht te worden dat deze dasvriendelijk wordt;
- er komt een groene dasvriendelijke inrichting langs het ecoduct over de Green Port Lane en over de A73 ten oosten van het plangebied;
- de groenzones worden door Trade Port Noord aangesloten op de faunapassage van de Green Port Lane, zodat de Green Port Lane niet als belemmering wordt gezien voor de das;
- een mogelijke verbindingsroute van de das wordt ingericht langs de te verleggen Gekkengraaf, waarbij ook vleermuizen deze route kunnen gebruiken.

Met bovenbeschreven inrichting wordt tegemoet gekomen aan de instandhouding van voldoende passagemogelijkheden van de gebiedsontwikkeling Trade Port Noord inclusief Green Port Lane. Gezien de relatie met de Ontheffing Flora- en faunawet voor de Green Port Lane is in het natuurcompensatieplan voorgesteld om de maatregelen die zijn gekoppeld aan Trade Port Noord op te nemen in een ontheffingstraject Flora- en faunawet voor Trade Port Noord en de bijkomende afstemming met het Bevoegde Gezag. Dit is volbracht middels de verleende ontheffing FF/75C/2012/0269(A).

Bij de inrichting van Trade Port Noord dient rekening te worden gehouden met de verbindingsroute van de das langs de Gekkengraaf en de aansluiting op de faunapassages van de Green Port Lane, zodat de Green Port Lane niet als belemmering wordt gezien voor de das. Met betrekking tot de noord-zuidelijke dassenroute langs de Gekkengraaf zal de toekomstige noord-zuidelijke verbindingszone gesitueerd zijn in het centrale deel van Trade Port Noord. Zie bijlage 2 en figuur 4.2.1 voor een overzicht van het ruimtebeslag routing natuurcompensatie.

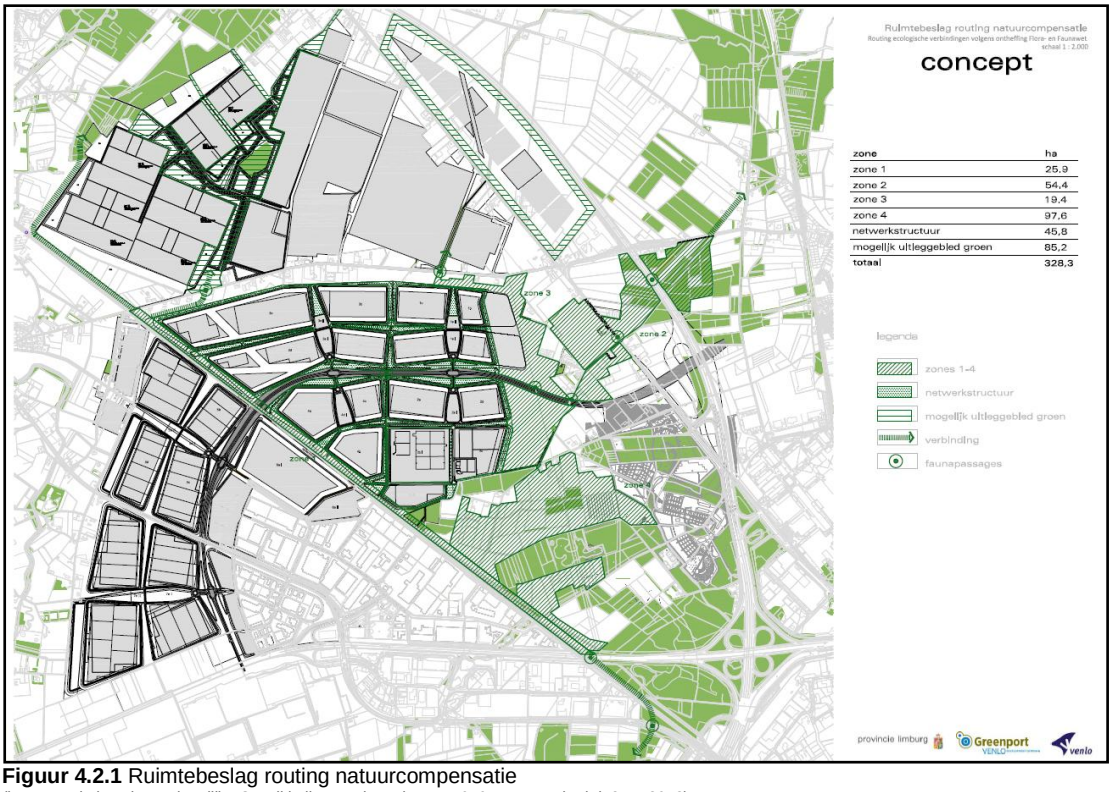

Figuur 4.2.1 Ruimtebeslag routing natuurcompensatie
(bron: Actviteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4; 11-059.1; Meervelt, d.d. 27-1-2012)

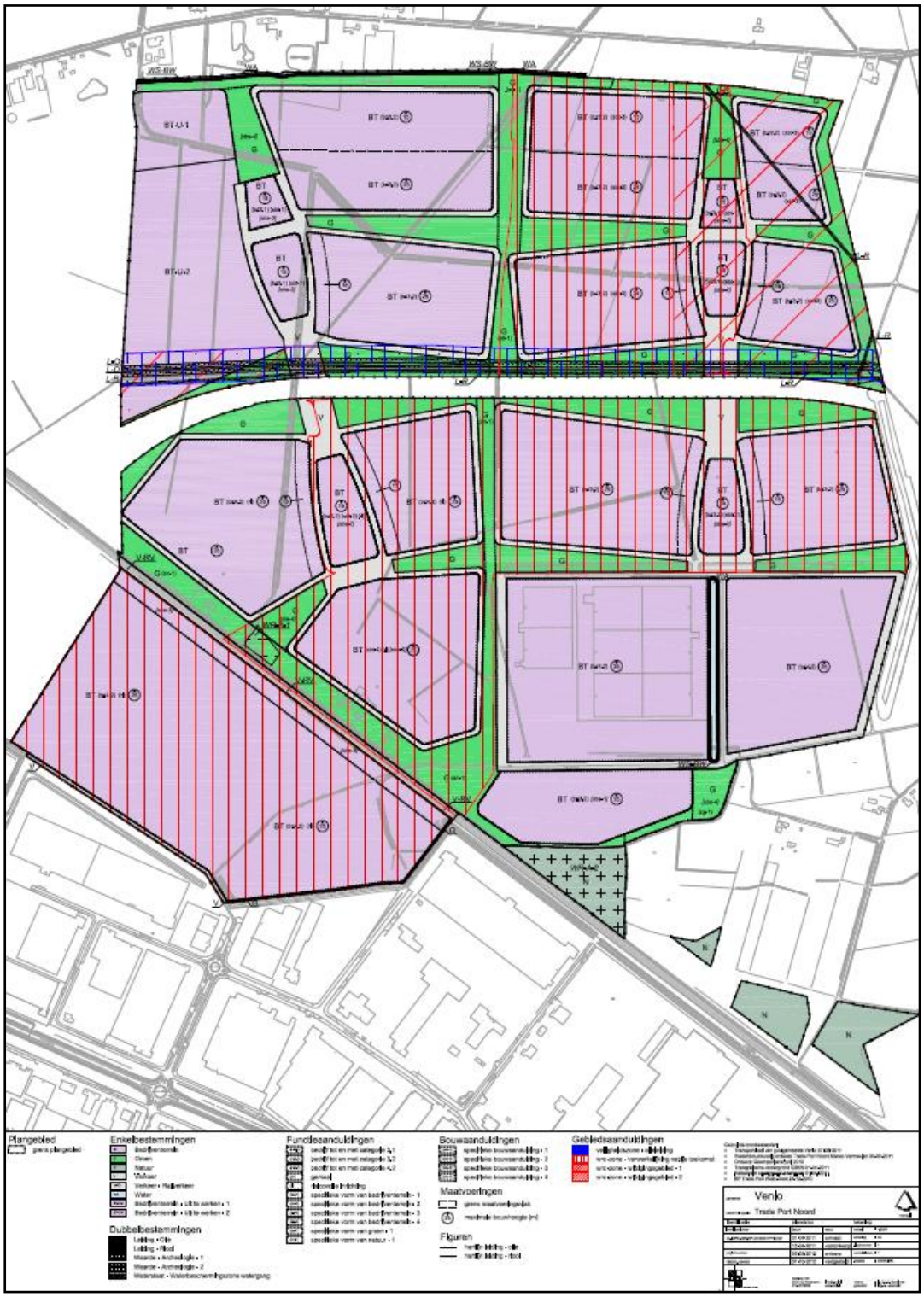

Figuur 4.2.2 Bestemmingsplan Trade Port Noord; vastgesteld op 31-10-2012
(bron: gemeetne Venlo)

4.3 Randvoorwaarden ontheffing FF/75C/2012/0269(A)

Voor Trade Port Noord en de Green Port Lane zijn ontheffingen verkregen voor de inrichting van het plangebied ten behoeve van das. De ontheffing van Trade Port Noord (FF/75C/2012/0269(A)) ligt ter grondslag aan de dasseninrichting. In de ontheffing wordt verwezen naar de ontheffing van de Green Port Lane (FF/75C/2009/0242) en de tripartite overeenkomst van de das. Daarnaast is door de Provincie Limburg een memo (2010) opgesteld met de overeengekomen uitgangspunten hoe een bruikbare dassenverbindingszone gedimensioneerd kan worden binnen een intensief gebruikt bedrijventerrein. De maatregelen tenbehoeve van de das zijn tevens vastgelegd in het bestemmingsplan (NL.IMRO.0983.BPL20100001TPN-VA01, d.d. 31 oktober 2012).

In de ontheffing FF/75C/2012/269(A) zijn ten aanzien van de das de volgende punten opgenomen voor de instandhouding van de das:

- Verbindingen realiseren van de das tussen Zaarderheiken (Witte Berg) en Reulsberg garanderen alsmede verbindingen vanuit Zaarderheiken naar het noorden richting Houthuizerheide/Grubbenvorst;
- Garanderen van het functioneel leefgebied door afname van 30 ha leefgebied (secundair/primair foerageergebied) binnen TPN;
- Netwerkstructuur realiseren als alternatieve migratieroute doordat de te realiseren railterminal een knelpunt zal vormen voor de das;
- Na ingrepen op de juiste plaats voldoende inrichtings- en onderhoudsmaatregelen treffen voor de das om de functionaliteit zo snel mogelijk, zo veel mogelijk te herstellen.

Specifieke voorschriften genoemd in de ontheffing FF/75C/2012/269(A):

- Als eerste de ecologische verbindingszone langs de Noordersloot, nabij de te realiseren Railterminal, aanleggen en deze zone in alle fasen beschikbaar houden;
- Netwerkstructuur toegankelijk maken voor de das met foerageer- en migratiemogelijkheid;
- De verbindingszones voor de das dienen te worden ingericht en te worden onderhouden conform de voorschriften 13 en 15 van de ontheffing voor de Green Port Lane met kenmerk FF/75C/2009/242. Daarnaast is onbekend of aan de eisen in punt 16, dat betrekking heeft op de Green Port Lane en tevens Trade Port Noord is voldaan. Daarom wordt tevens punt 16 meeegenomen;
    - 13. Voor de das dienen 3 trekroutes aangelegd en beheerd te worden, overeenkomend met de huidige routes: Via spoorzone, met onderdoorgang spoorviaduct, via noord-zuid groenstrook midden door Tradeport-Noord, inclusief kleinwildtunnel van 200 centimeter breed en 100 centimeter hoog, via aan te leggen verbindingszone/leefgebied en ecoduct over Green Port Lane naar populatie Grubbenvorst. Er dient rekening gehouden te worden met vervolgtrekroutes, onder meer met een veilige onderdoorgang/oversteek Sevenumseweg.
    - 15. Er dient voldoende geleidende beplanting te worden aangebracht, zodat de passages voor de das vanuit de huidige migratieroutes te vinden zijn. Beplanting en passages dienen functioneel te zijn bij de ingebruikname van de weg. De passages dienen aan te sluiten op blijvende groene structuren rondom de Green Port Lane, die voor de das een duurzaam geschikt migratie- en foerageergebied vormen. Deze groenstructuren dienen op voor de das geschikte wijze beheerd te worden.
    - 16. Zodra voor zowel de inrichting als de werkwijze een definitief plan is gemaakt, dienen de ontsnipperende en mitigerende maatregelen voor de das in een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Dit protocol dient 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden te worden aangeleverd aan het ministerie van Economische Zaken (via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). De maatregelen dienen vergelijkbaar

te zijn met de 3 hierboven genoemde maatregelen (minstens 3 passages en voldoende geleiding zodat de das deze vanuit de huidige situatie kan vinden). Voor zover mogelijk dient een doorkijk naar de toekomstige ontwikkelingen te worden gegeven.

- De “centrale verbindingszone” dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op pag. 15 en in bijlagen 5a, 5b en 5c van het Activiteitenplan (bijlage 6 besluit van ontheffing FF/75C/2012/0269) en met een haag, zoals aangegeven op pag. 6 in de aanvullingen van 24 december 2013 (bijlage 4 van besluit). Zie figuur 4.3.1, 4.3.2 en 4.3.3 voor een weergave van de voorgestelde “centrale verbidingszone”in het Activiteitenplan. In figuur 4.3.4 is pagina 6 van de aanvulling van de ontheffing weergegeven met aanvullende vragen 11 tot en met 14. De inrichting en het onderhoud dienen een duurzame functionerende migratiezone voor de das te waarborgen.

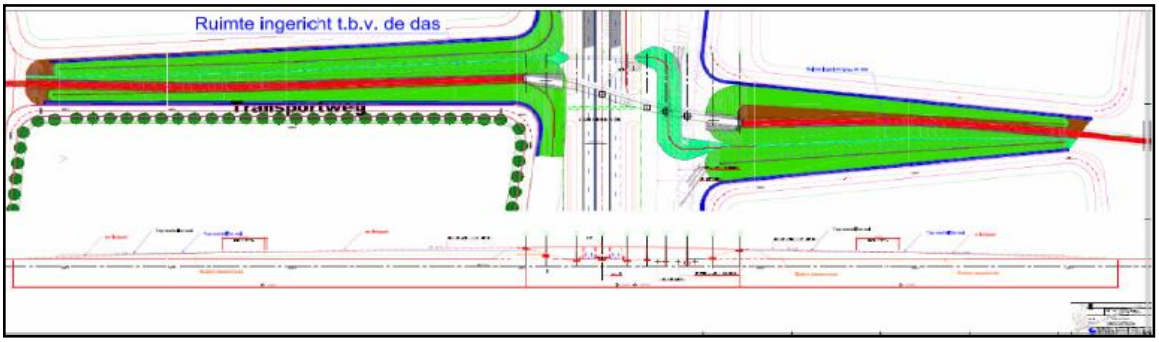

Figuur 4.3.1 Inrichtingstekening verbindingszone das centrale deel
(bron: Activiteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4; 11-059.1; Meervelt, d.d. 27-1-2012).

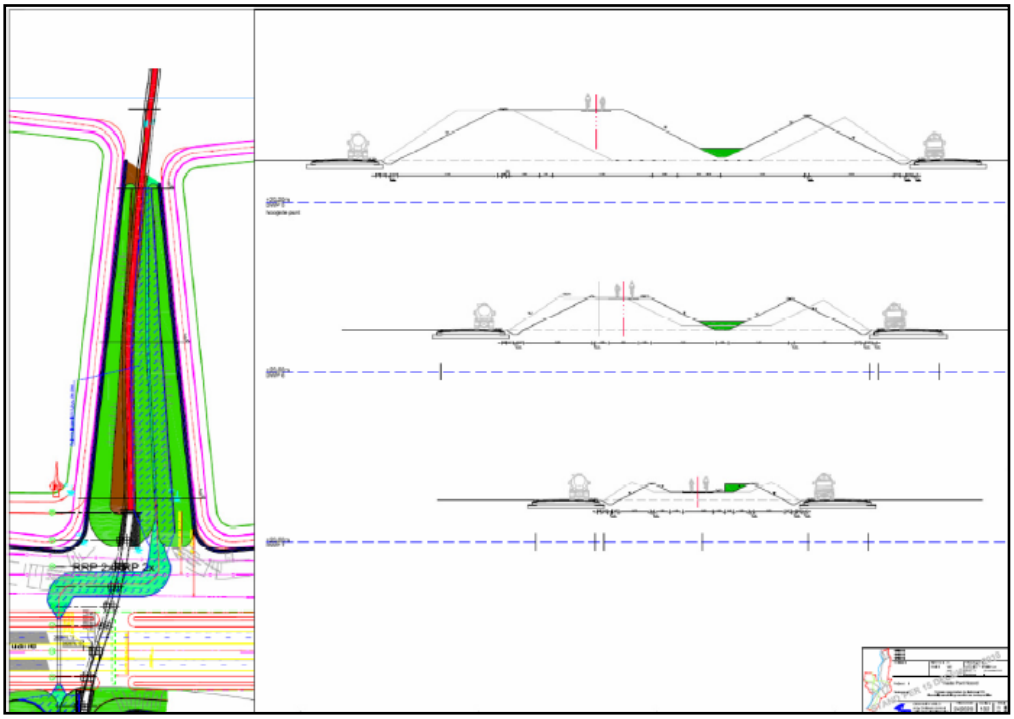

Figuur 4.3.2 Verbindingszone das ten noorden van GPL.
(bron: Activiteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4; 11-059.1; Meervelt, d.d. 27-1-2012).

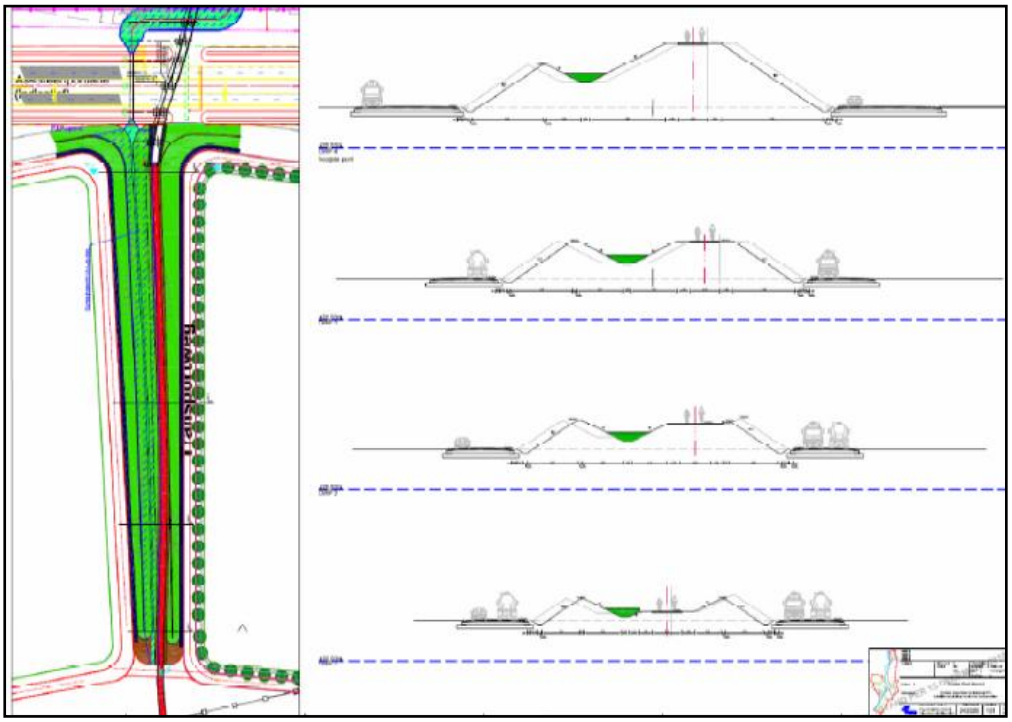

Figuur 4.3.3 Verbindingszone das ten zuiden van GPL.
(bron: Activiteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4; 11-059.1; Meervelt, d.d. 27-1-2012).

Vraag 11
Hoe zal het voor de Das en Vleermuizen mogelijk blijven om door het gebied te migreren.

Antwoord 11
De ecologische functionaliteit van het gebied blijft gewaarborgd door de op de Das afgestemde aanleg van de verbindingszone door het centrale deel van TPN (zoals ook vereist in de in 2009 verleende ontheffing (FF/75C/2009/0242, zie hiervoor punt P, de verleende ontheffing is als bijlage 10 bijgevoegd). Migratie door het gebied blijft mogelijk maar vergt aanpassing van de Das aan de nieuwe situatie. De ecologische functionaliteit (foerageer- en migratiegebied) van het plangebied voor de Das blijft behouden door de aanleg van de netwerkstructuur (toegankelijk houden van wiggen en manchetten) en de op de Das afgestemde inrichting. Inrichting en onderhoud van de netwerkstructuur worden duurzaam vorm gegeven en worden geborgd in het bestemmingsplan TPN. Daarnaast hebben de gemeente Venlo, de provincie Limburg en DCGV een overeenkomst gesloten over de uitvoering en financiering van de maatregelen (zie ook bijlage 11). Met het nemen van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen zijn er geen negatieve lange termijn effecten op de instandhouding van de soort te verwachten. Zie verder punt P. Om de vliegroutes voor vleermuizen te behouden voorziet de inrichting van het gebied in lijnvormige routestructuren in de vorm van laanbeplanting met bomen langs de te realiseren wegen. In klaver 2 is dit ook reeds gerealiseerd.

Vraag 12
Op welke wijze wordt omgegaan met de combinatie van infrastructuur en verlichting?

Antwoord 12
Verlichting is nog niet uitgewerkt. Uitgangspunt is een dasvriendelijke (en vleermuisvriendelijke) verlichting, zoveel mogelijk afgeschermd. Gedacht wordt aan 'light on demand (licht als het nodig is, donker als het kan)'.

Vraag 13
Hoe lang zal het duren voor de vegetatie vanzelf zoveel beschutting geeft dat deze voor de Das voldoet als migratieroute?

Antwoord 13
Het gaat hier om de migratieroute langs de Noordersloot (in de centrale verbindingszone wordt een brede haag aangeplant). In de huidige situatie is deze migratieroute over grote delen kaal (gemaaid). Na aanleg van de Greenportbikeway worden bomen aangeplant. Struweelvorming met goede dekkingsmogelijkheden vindt plaats na drie tot vijf jaar, in de jaren daarvoor is er al dekking door hogere ruigtekruiden.

Vraag 14
Verzoek om de beoogde routes en plaatsen voor de das (en vleermuizen) en fasering van de plannen duidelijk in relatie tot elkaar te schetsen.

Antwoord 14
Op de plankaart van het bestemmingsplan (bijlage 1 van de aanvraag) is in groen de bestemming "groen" weergegeven. Deze bestemmingsvlakken betreffen de open toegankelijke wigvormige structuren. De inrichting en beplanting van deze gebieden is zodanig dat het foerageergebied voor de dassen en vleermuis zal zijn. Daarnaast is een specifieke vorm van natuur bestemming (SN1) opgenomen voor de zone langs de Noordersloot en door de centrale as (noord-zuid verbinding) door het gebied. Deze specifieke bestemming borgt dat in deze zone de inrichting zodanig moet zijn dat het geschikt is en blijft als routestructuur voor de das. Begin 2013 wordt de zone V2 (oostelijk van het plangebied) ingericht zodat de routes daar voor de Das geborgd zijn. Vervolgens

wordt in 2013-2014 de zone langs het spoor (Noordersloot) ingericht waarna aanliggende werklandschappen bouwrijp gemaakt worden. De centrale as door het gebied wordt ingericht gelijktijdig met het bouwrijp maken van het eenzijdig aanliggende werklandschap. Hierdoor wordt geborgd dat tijdens de werkzaamheden de das een route- en fourageergebied behoud in het nog bestaande gebied waar landbouwkundig gebruik wordt voortgezet. Op deze wijze wordt geborgd dat de das kan "wennen" aan de nieuwe inrichting en de nieuwe structuren die voor hen geschapen worden.

Figuur 4.3.4 Vereisten pagina 6 van de aanvulling ontheffing FF/75C/2012/0269A.
(bron: aanvullingen Activiteitenplan; Gemeente Venlo, d.d. 24 december 2013).

- De “Greenport Bikeway” dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op figuur 9, pag. 13 en pag. 19 van het Activiteitenplan.

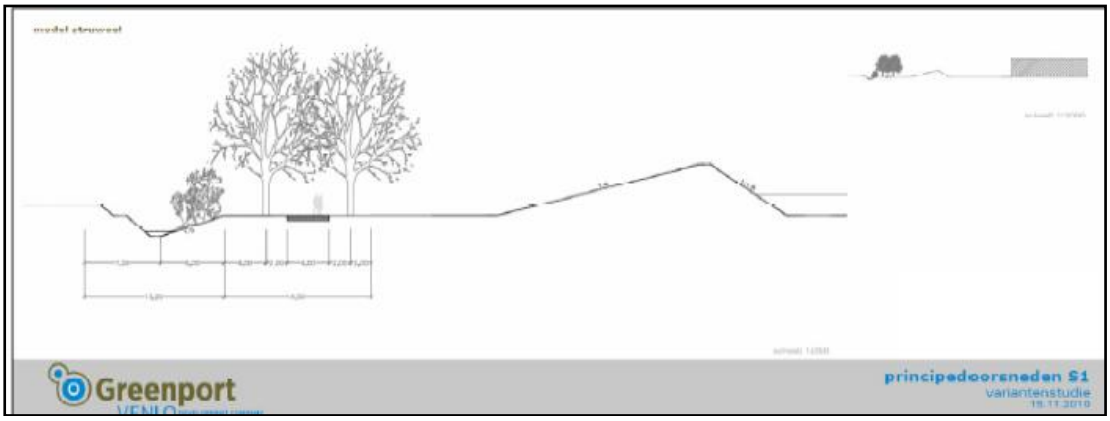

Figuur 4.3.5 Doorsnee herprofilering Noordersloot en inrichting verbindingszone ten noorden van Noordersloot.
(bron: Activiteitenplan Ruimtelijke Ontwikkelingen Klavertje 4; 11-059.1; Meervelt, d.d. 27-1-2012).

- De begroeiing en inrichting van de “Greenport Bikeway, de “centrale verbindingszone” en de overige groene netwerkelementen dienen functioneel te zijn op het moment dat door overige ontwikkelingen -plaatselijk- deze de enige migratiemogelijkheden voor de das vormen. Fasering van bebouwing, aanleg en onderhoud van de groene geleiding dient zo plaats te vinden als aangegeven op pag. 6 en 7, punt 14 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 van besluit).

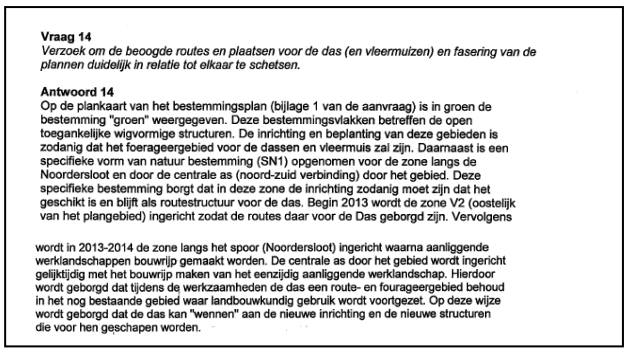

Vraag 14
Verzoek om de beoogde routes en plaatsen voor de das (en vleermuizen) en fasering van de plannen duidelijk in relatie tot elkaar te schetsen.

Antwoord 14
Op de plankaart van het bestemmingsplan (bijlage 1 van de aanvraag) is in groen de bestemming "groen" weergegeven. Deze bestemmingsvlakken betreffen de open toegankelijke wigvormige structuren. De inrichting en beplanting van deze gebieden is zodanig dat het foerageergebied voor de dassen en vleermuis zal zijn. Daarnaast is een specifieke vorm van natuur bestemming (SN1) opgenomen voor de zone langs de Noordersloot en door de centrale as (noord-zuid verbinding) door het gebied. Deze specifieke bestemming borgt dat in deze zone de inrichting zodanig moet zijn dat het geschikt is en blijft als routestructuur voor de das. Begin 2013 wordt de zone V2 (oostelijk van het plangebied) ingericht zodat de routes daar voor de Das geborgd zijn. Vervolgens

wordt in 2013-2014 de zone langs het spoor (Noordersloot) ingericht waarna aanliggende werklandschappen bouwrijp gemaakt worden. De centrale as door het gebied wordt ingericht gelijktijdig met het bouwrijp maken van het eenzijdig aanliggende werklandschap. Hierdoor wordt geborgd dat tijdens de werkzaamheden de das een route- en foerageergebied behoud in het nog bestaande gebied waar landbouwkundig gebruik wordt voortgezet. Op deze wijze wordt geborgd dat de das kan "wennen" aan de nieuwe inrichting en de nieuwe structuren die voor hen geschapen worden.

Figuur 4.3.6 Vereisten punt 14 (bron: aanvullingen Activiteitenplan; Gemeente Venlo, d.d. 24 december 2013).

- Dasvriendelijke verlichting dient in combinatie met beplanting/beschutting zodanig aan te worden gelegd, dat faunapassages, migratieroutes en foerageermogelijkheden donker, toegankelijk en functioneel zijn voor de das;
- De mogelijkheden voor de das dienen ook bij toekomstige ontwikkelingen functioneel te blijven, in de zin van pag. 5, punt 10 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 besluit).

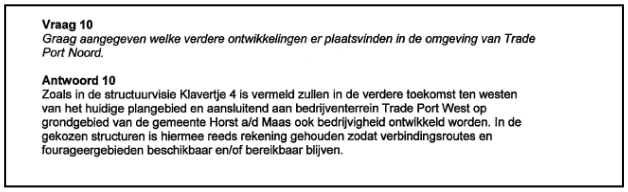

Vraag 10
Graag aangegeven welke verdere ontwikkelingen er plaatsvinden in de omgeving van Trade Port Noord.

Antwoord 10
Zoals in de structuurvisie Klavertje 4 is vermeld zullen in de verdere toekomst ten westen van het huidige plangebied en aansluitend aan bedrijventerrein Trade Port West op grondgebied van de gemeente Horst a/d Maas ook bedrijvigheid ontwikkeld worden. In de gekozen structuren is hiermee reeds rekening gehouden zodat verbindingsroutes en foerageergebieden beschikbaar en/of bereikbaar blijven.

Figuur 4.3.7 Vereisten punt 10 (bron: aanvullingen Activiteiten plan; Gemeente Venlo, d.d. 24 december 2013).

5 RICHTLIJNEN TEN BEHOEVE VAN DE INRICHTING

Alle beoogde functies binnen het leefgebied als faunapassages, migratieroutes en foerageermogelijkheden dienen donker, toegankelijk en functioneel te zijn voor de das. Dit wordt gerealiseerd door dasvriendelijke verlichting in combinatie met beplanting en beschutting biedende elementen af te stemmen op de eisen van de das. In alle gevallen dient rekening te worden gehouden met de aansluiting op de vervolgtrekroutes bij de inrichting.

5.1 Richtlijnen dassenroutes en foerageerfunctie

De te realiseren dassenroutes binnen TPN en in aangrenzend gebied betreffen conform de randvoorwaarden:

1. een “centrale verbinding” door een groenzone van Trade Port Noord (Centrale verbindingszone TPN);
2. een “oostelijke verbinding” over het ecoduct (Brede verbindingszone GPL V2 & verbinding Grubbenvorst);
3. een “westelijke verbinding” langs de spoorlijn (zone Noordersloot c.q. Noordelijke Sport S1);
4. een verbinding tussen de centrale groenzone en het ecoduct;
5. Netwerkstructuur realiseren als alternatieve migratieroute doordat de te realiseren railterminal een knelpunt zal vormen voor de das;
6. Garanderen van het functioneel leefgebied door afname van 30 ha leefgebied (secundair/primair foerageergebied) binnen TPN.

De te realiseren groene netwerkstructuur dient als alternatieve migratieroute te dienen als de te realiseren railterminal een knelpunt zal vormen voor de das. Mocht de functionaliteit van de dassenroute ten noorden van de Noordersloot in de toekomstige situatie negatief beinvloed worden en de netwerkstructuur niet functioneel zijn voor de das, zullen voor de das adequate maatregelen getroffen dienen te worden om de functionaliteit voor de das te garanderen. Het lopende monitoringsonderzoek en de overige ecologische ondezoeken zullen hierin aansturing geven om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met vervolgtrekroutes, onder meer met een veilige onderdoorgang/oversteek bij de Sevenumseweg, onderdoorgang A67, Newtonweg en de Provinciale weg naar Krayelheide. De onderdoorgang van de A67 is reeds gerealiseerd. Verder dienen de routes functioneel te zijn door onder andere rekening te houden met de keuze in beplanting voor beschutting, geleiding en voedselaanbod en verlichting.

Een kwalitatief goede dassenmigratie dient te scoren op een viertal aspecten (Verstegen et al. 2014). Dit zijn de factoren voedselaanbod, kwaliteit van de burchtlocatie(s), mate van beschutting en de mate van rust en stilte. De route dient aantrekkelijk te worden gemaakt door voldoende voedselaanbod in deze zone te creëren. Het voedsel van das bestaat voornamelijk uit regenwormen. Ook eten dassen bosvruchten, valfruit, noten, eikels, granen, paddenstoelen, jonge knaagdieren, egels, slakken en insecten. Een groenstrook die kan dienen als foerageergebied, in de vorm van een migratieroute, is hierbij belangrijk. In een ideale situatie bevinden zich stepping stones op de migratieroute. Dit houdt in dat tijdelijke verblijfplekken voor de dassen kunnen worden gecreëerd. Tevens dient de dassenmigratieroute zo breed mogelijk te zijn (minstens 50 meter). Belangrijk bij de inrichting van deze migratieroutes is de aanwezigheid van lijnvormige landschapselementen waarlangs de das zich kan verplaatsen. Ook is beschutting in de vorm van bosschages, overhoeken en sloten van grote meerwaarde. Externe factoren die mogelijk het gebruik van de migratieroute kunnen belemmeren zijn veelal storende geluiden, licht en geuren.

Kader 1. De das als indicatorsoort (Verstegen et al. 2014).

Migratieroutes bieden de das de mogelijkheid om zich van het ene naar het andere gebied te verplaatsen. In de migratieroute vindt de das niet alleen zijn favoriete voedsel, regenwormen, maar ook tal van andere voedselbronnen zoals vruchten, zaden, insecten, kleine zoogdieren en amfibieën. De das is een indicatorsoort. Dit wil zeggen dat de aanwezigheid van dassen in een bepaald gebied een indicatie is voor de kwaliteit van dat gebied. Een gebied waarin de das voorkomt is ook een goede biotoop voor tal van andere dier- en plantensoorten. Dus niet alleen de das profiteert van een goed ingerichte migratieroute. Naast de genoemde voedselbronnen voor de das maken ook dieren zoals reeën, vlinders en diverse vogelsoorten gebruik van de migratieroute. Verder biedt een migratieroute ook planten de mogelijkheid om zich verder te verspreiden.

Een wijze waarop de migratieroute en de netwerkstructuur aantrekkelijk kan worden gemaakt is door voldoende voedselaanbod te creëren. In de soortenstandaard voor de das (RVO, 2014) staan maatregelen vermeldt die genomen kunnen worden bij verstoring of verlies van essentieel leefgebied van de das, zie kader 2.

Kader 2. Maatregelen ten behoeve van essentieel leefgebied das (soortenstandaard das , RVO, maart 2014).

- Behoud van bosjes, graslanden en dergelijke door de plannen aan te passen.
- Compenseren van verlies van vochtig grasland of bosjes (jaarrond gebruikt foerageergebied) met 120 procent door kwaliteitsverbetering van het leefgebied van de clan, door aanleg van (lijnvormige) beplantingen, (hoogstam)boomgaarden, overhoekjes en dergelijke.
- Compenseren van verlies van akkers, ruigten en dergelijke (niet het hele jaar in gebruik door de das) in oppervlakte met 50 procent in de vorm van (bemeste) graslanden (primair dassenleefgebied).
- Maatregelen nemen die zich richten op het beschermen of bevorderen van de regenwormenstand
  - inzaaien met een gras-klavermengsel en beweiding door koeien
  - beperken van het gebruik van pesticiden, stikstofmeststoffen en grondontsmettingsmiddelen
  - beperken van de grondwaterstandsverlaging
  - opbrengen van ruige stalmest
  - bloten van grasland
  - uitbreiden van het graslandareaal
  - grasland beweiden met koeien in plaats van maaien.
  - minimaal 50 procent van het totaal aan grasland moet niet hoger dan 5 centimeter zijn, zodat de dassen voldoende regenwormen kunnen vangen.

Een wijze waarop de migratieroute en de netwerkstructuur aantrekkelijk kunnen worden gemaakt is door voldoende voedselaanbod te creëren. Door de ontwikkelingen van Trade Port Noord zal een afname van 30 ha functioneel leefgebied (secundair/primair foerageergebied) optreden binnen Trade Port Noord. Voor optimaal foerageergebied dient afwisseling in het landschap gecreëerd te worden, welke de das tevens dient te voorzien van voldoende rust- en schuilmogelijkheden. Dit kan gerealiseerd worden door het realiseren van bijvoorbeeld hoogstamfruitbomen, voerakkertjes, poelen, een sloot met flauwe oevers en voedselrijk grasland met regenwormen en muizen. De vochtige (lager gelegen) bodem zal een rol innemen in de voedselvoorziening van de das doordat er zich hier veel wormen zullen ophouden. Het open karakter van het gebied kan behouden blijven door begrazing, eventueel aangevuld met maaibeheer.

De routebegeleidende beplanting dient uit inheemse en gebiedseigen struweelsoorten te bestaan. De struiken dienen in groepjes van dezelfde soort te worden aangeplant. Voor een juiste dichtheid van

het struweel wordt geadviseerd om groepjes van twee à vier stuks per strekkende meter in driehoeksverband aan te planten. De das vindt hierin namelijk zijn voedsel. Bijkomend voordeel is dat in de schaduwrijke zone, die met structuur en reliëf gecreëerd wordt, prooidieren zich mogelijk kunnen ophouden. Door de migratieroute ter aanvulling in te zaaien met gras dat extensief begraasd wordt, neemt de variatie in voedselaanbod toe. Het gras dient echter wel onder regulier beheer te staan, aangezien ideale omstandigheden voor dassen gras met een lengte van 5 cm betreft. Tijdens droge perioden, waarin de wormen zich minder dicht aan het oppervlak ophouden, kan de groene buffer voorzien in foerageermogelijkheden.

De groene netwerkstructuur dient ontwikkeld te worden door het toegankelijk houden van de wiggen tussen de klavers. Deze zullen de functie van waterretentie krijgen, maar de oevers of drooggevallen bodems blijven beschikbaar als foerageergebied voor de das. Door de ontwikkeling van een netwerkstructuur binnen TPN wordt de verbinding robuuster en wordt de foerageermogelijkheid voor de das vergroot.

5.2 Dassentunnel en afrastering

De te realiseren faunatunnel dient bij voorkeur gerealiseerd te worden op een locatie waar lijnvormige elementen aanwezig zijn of aangeplant worden. Langs de lijnvormige landschappelijke elementen kan de das zich verplaatsen richting de tunnels waar hij tevens beschutting kan vinden.

De dassentunnel zal circa 50 meter lang zijn. De dassentunnel dient te bestaan uit droge rechthoekige of ronde buizen met een diameter van minimaal 0,3 meter, maar voorkeur is 0,5 meter. Bij eventueel benodigde grotere lengte dan 50 meter is dit 0,5 meter. Bij een rechthoekig systeem zijn de voordelen dat de rechte wanden een betere geleiding vormen dan ronde buizen en het loopoppervlak is daarnaast relatief groter. De toeleidende rasters en schermen sluiten daarnaast beter aan. Belangrijk is dat op geen enkel moment in de tunnel wateroverlast in de tunnel of bij de ingang kan optreden. De maximale helling van de in-/uitloopbuis bedraagt 10-15 graden (ca. 1:4) in verband met het beheer. Om stagnatie van regenwater in de tunnel te voorkomen dient de tunnel te worden aangelegd onder een klein verhang van minimaal 1,5%, bij voorkeur in de richting van de oorspronkelijke (grond)waterstroming. Een overkapping aan de tunnelingang kan inregenen voorkomen. Mogelijk zijn extra maatregelen bij de ingangen nodig om te voorkomen dat hemelwater alsnog de tunnel instroomt. Denk hierbij aan grindkoffers en dergelijke.

Om in de tunnels grote verschillen tussen binnen- en buitenklimaat te voorkomen zullen tunnels indien uit onderzoek is gebleken dat de nachtelijke verkeersintensiteit laag is, aan de bovenzijde voorzien worden van gaten in het beton of een “U-goot” die wordt afgedekt met een rooster. Open constructies hebben het voordeel dat ze minder gevoelig zijn voor hogere grondwaterstanden of stagnant water na perioden van overvloedige regenval.

Figuur 5.2.1 Inrichtingsvoorbeeld dassentunnel met schuine uiteinden tegen regeninval.

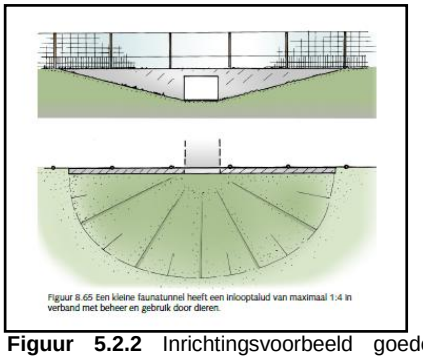

Figuur 5.2.2 Inrichtingsvoorbeeld goede aansluiting hekwerk.

In de rasters langs de weg moeten ontsnappingspoortjes of uittreedplaatsen aanwezig zijn om dassen die toch op de weg geraakt zijn, een mogelijkheid tot ontsnapping te bieden. De afstand tussen deze ontsnappingspoortjes is maximaal 500 meter. De rasters bestaan bij voorkeur uit verzinkt, gepuntlast casanetgaas en komen minimaal 1 meter boven maaiveld uit. Ze zijn minimaal 20 centimeter in de grond ingegraven en onder de grond is nog een minimaal 30 centimeter brede strook horizontaal ingegraven.

Eventuele werkpoorten in de rasters zijn minimaal 1 meter hoog en kunnen niet ondergraven worden, bijvoorbeeld door aanleg van een betonnen drempel of door bestraten. Werkpoorten worden na gebruik gesloten. Op de poort kan een informatiebordje worden geplaatst waarop staat waarom de poort gesloten moet worden.

Figuur 5.2.3 Ontsnappingspoortje.

Figuur 5.2.4 Raster met weergegeven ingegraven horizontale strook.

Figuur 5.2.5 Voorbeeld werkpoort.

Figuur 5.2.6 Tunnel rastering en uittreedplaats voor wild.

5.3 Richtlijnen aansluitpunten binnen Trade Port Noord

Bestaande kleinwildtunnels GPL Centraal en GPL V2
De Green Port Lane loopt van oost naar west binnen de grenzen van het plangebied. Ter hoogte van de GPL dient te worden aangesloten op twee gerealiseerde kleinwildtunnels die zich bevinden ter hoogte van de centrale te realiseren migratiezone voor de noord-zuidverbinding en een passage aan de oostelijke grens van Trade Port Noord.

Ter hoogte van de GPL dient aangesloten te worden op de reeds gerealiseerde kleinwildtunnel. Aan weerszijden van de GPL dient volgens het activiteitenplan een dassengeleidingsgreppel te worden gerealiseerd, samen met begeleidende houtsingels/hagen en een dassenraster. De dassenrasters zijn gerealiseerd. De geleidingsgreppels, de houtsingels/hagen dienen nog wel grotendeels gerealiseerd te worden. De dassen dienen naar de tunnel begeleid te worden. Dit kan gerealiseerd door onder andere de aanleg van hagen/houtsingels en greppels. Ter plaatse van de RRP-leidingen kan

geen groen worden aangeplant of greppels worden gegraven. Hier zal als geleiding en beschutting stobbenwallen aangelegd kunnen worden.

De schetsen gemaakt in het Activiteitenplan, zie figuur 4.3.1, 4.3.2 en 4.3.3, zijn leidend bij de inrichting van het dassengebied bij de GPL centraal. Voor de oostelijke tunnel bij GPL V2 zijn zover bekend geen inrichtingstekeningen gemaakt. Hiervoor geldt dat hier ook beplanting en greppels gerealiseerd dienen te worden ten behoeve van de begeleiding en beschutting.

Aansluiting GBW S1
Voor de aanleg van de Greenport Bikeway en de herprofilering van de Noordersloot is ten behoeve van de das een ontheffing aangevraagd en verleend (FF/75C/2013/0421). Voor de aanleg van de Greenport Bikeway en de herprofilering is de ontheffing aangevraagd voor de soorten drijvende waterweegbree, kamsalamander en de levendbarende hagedis.

De Greenport Bikeway is gelegen ten noorden van het spoor en de Noordersloot aan de Heierhoevenweg. Voor de herprofilering van de Noordersloot en de realisatie van de Greenport Bikeway is rekening gehouden met de dassenroute. Hiervoor is een ontheffing verleend (FF/75C/2013/0421). Het fietspad GBW ter hoogte van Trade Port Noord is reeds gerealiseerd en voorzien van dasvriendelijke verlichting. Herprofilering van de Noordersloot ter hoogte van Trade Port Noord heeft nog niet plaatsgevonden, omdat de Noordersloot op korte termijn verlegd zal worden in het kader van de realisatieplannen van Railterminal.

In figuur 5.3.1 is het inrichtingplan van de Noordersloot en de GBW weergegeven zoals opgenomen in de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag FF/75C/2013/0421. Deze inrichtingsschetsen zullen ter hoogte van Trade Port Noord veranderen, gezien de toekomstige ontwikkelingen van de Railterminal. In het inrichtingsplan dient uitgegaan te worden van de toekomstige situatie waarbij de worst-case-scenario wordt opgenomen ten aanzien van de benodigde ruimte voor de railterminal.

Figuur 5.3.1 Inrichtingsplan Noordersloot en GBW (bron: Activiteitenplan 13-029; Meervelt, d.d. 26-11-2012).

6 INRICHTING

6.1 Inleiding

Op basis van de bovenstaande randvoorwaarden en richtlijnen zijn inrichtingsschetsen gemaakt. In figuur 6.1.1. is weergegeven welke delen ingericht zullen worden voor de das (rode arcering) binnen de grenzen van Trade Port Noord gemeente Venlo. De rode arcering is weergegeven op het huidige vigerende bestemmingsplan (paarse en groene vlakken). De zwarte belijning geeft de plangrens aan van het bestemmingsplan vastgesteldeop 31 oktober 2012 ten tijde van de ontheffingsaanvraag (periode 26 september 2012-26 februari 2013). In figuur 6.1.2 en bijlage 5 is een overzichtstekeninging van de dasseninrichting weergegeven.

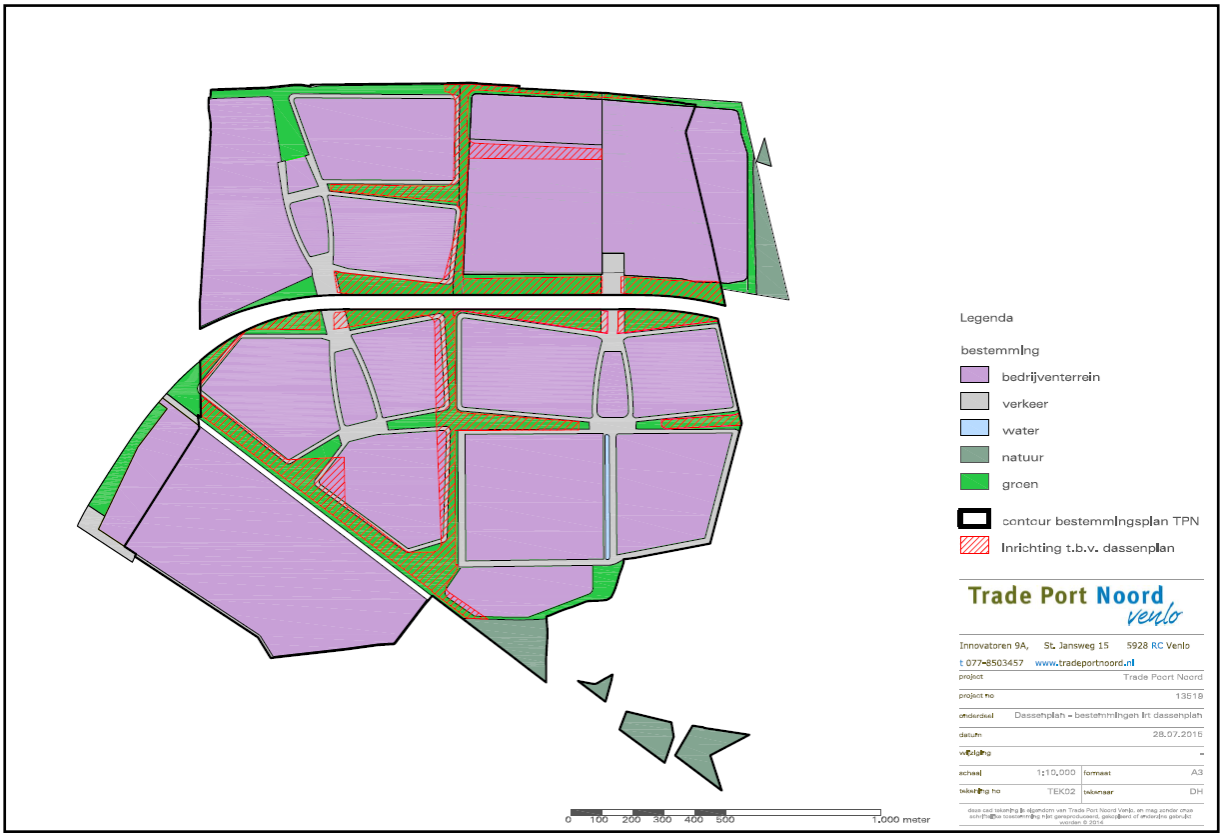

Figuur 6.1.1 Zonering dasseninrichting binnen grenzen van Trade Port Noord weergegeven op het vigerend bestemmingsplan.

Figuur 6.1.2 Overzichtstekening inrichting gebied voor de das binnen Trade Port Noord (zie bijlage 5 voor grotere versie).

6.2 Dassenroutes

6.2.1 "centrale verbinding" (Centrale verbindingszone TPN)

In figuur 6.2.1 is een uitsnede van de centrale verbindingszone van de overzichtstekening visueel weergegeven. De centrale verbindingszone zal bestaan uit een door schapen extensief begraasde fruitboomweide met diverse besdragende struweelhagen. Zie bijlage 6 voor de aan te planten soorten binnen de "centrale verbinding'. Daarnaast wordt een deel ingezaaid met een klaver/luzerne mengsel. Hierdoor zal jaarrond het stapelvoedsel van regenwormen voor dassen aanwezig zijn. Periodiek kunnen de dassen valfruit en bessen eten, alsmede kleine zoogdieren die beschutting kunnen vinden onder het struweel/hagen en diverse ongewervelden.

Door de struweelhagen in slalom in de centrale zone aan te planten zal er beschutting aanwezig zijn voor de das. Ter plaatse van de RRP-leiding worden houtstobben neergelegd. Ter hoogte van de kleinwildtunnels zal een geleiding voor de das naar de tunnel worden gerealiseerd. Verder zal er langs de westelijke grondwal een greppel worden aangelegd als extra beschuttingsmogelijkheid en een lager natter gedeelte wat de das extra regenwormen biedt gedurende droger seizoen. De wateropvang binnen de zone is zoveel mogelijk beperkt. De wateropvang die er komt wordt voorzien van natuurvriendelijke oevers.

Door het toepassen van voldoende beschutting, foerageermogelijkheden en het realiseren van diverse inrichtingselementen en aanplantsoorten zal de kans op de functionaliteit voor de das vergroten. De "centrale verbindingszone" is ten opzichte van de tekeningen, die zijn ingediend bij de ontheffingsaanvraag geoptimaliseerd. Dit door het fietspad aan de rand te situeren in plaats van in het midden. Het fietspad wordt indien benodigd voorzien van faunavriendelijke verlichting. De zone is niet

over de gehele lengte minimaal 50 meter. Op de tekeningen die zijn ingediend bij de ontheffingsaanvraag is een de flessenhals van circa 14 meter ten noorden van de Green Port Lane zichtbaar, zie figuur 4.3.2. In figuur 6.2.4 is een dwarsdoorsnede opgenomen die zeker geborgd kan worden in de nabije toekomst. In gunstigere gevallen, zal deze ruimte in de toekomst dus meer bedragen dan 13.95 meter. Hierop is te zien hoe de 14 meter gegarandeerd ingericht zal worden, rekening houdend met de RRP-leiding. Daarnaast zal langs de rondweg van klaver 2a tevens een dassenafrastering komen mits geen grondwal gerealiseerd kan worden. Zie figuur 6.2.2 tot en met 6.2.4 en bijlage 8 voor de ligging en tekeningen van de dwarsdoorsneden van de “centrale verbindingszone”, waarbij is uitgegaan van een worst-case scenario.

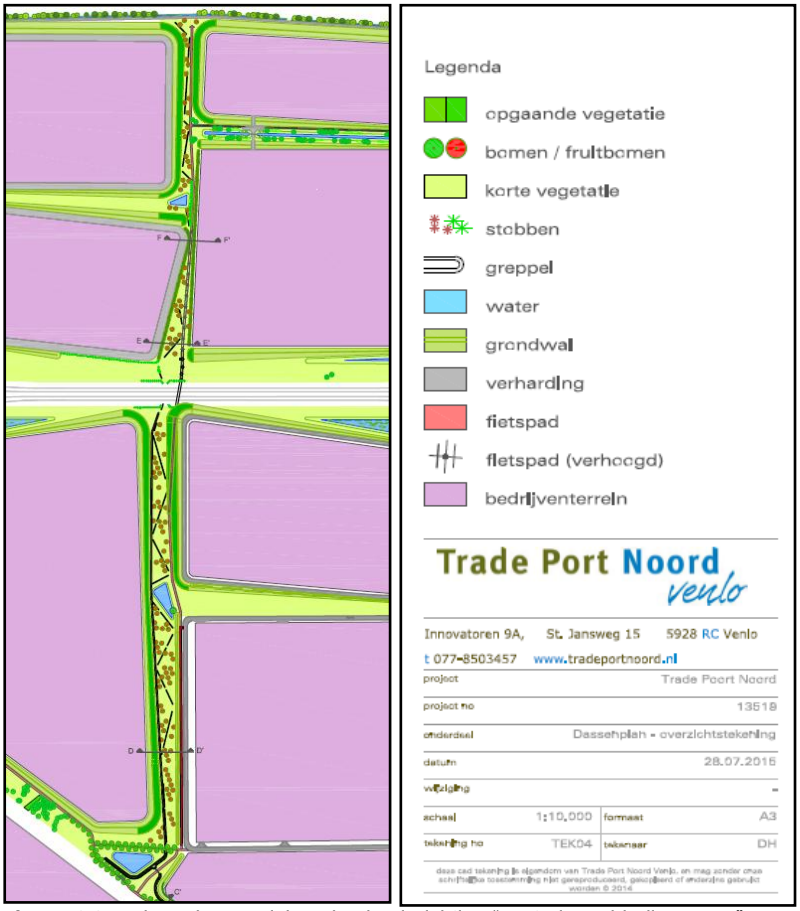

Figuur 6.2.1 Uitsnede overzichtstekening inrichting “centrale verbindingszone”.

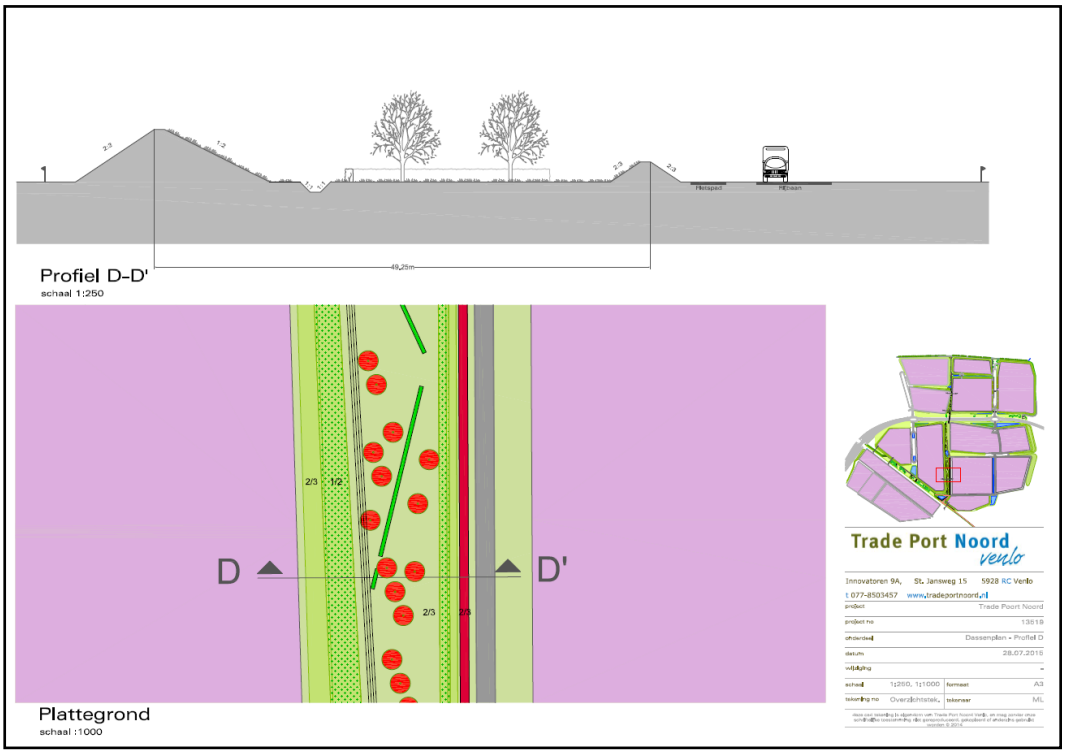

Figuur 6.2.2 Inrichting “centrale verbindingszone” worst-case D.

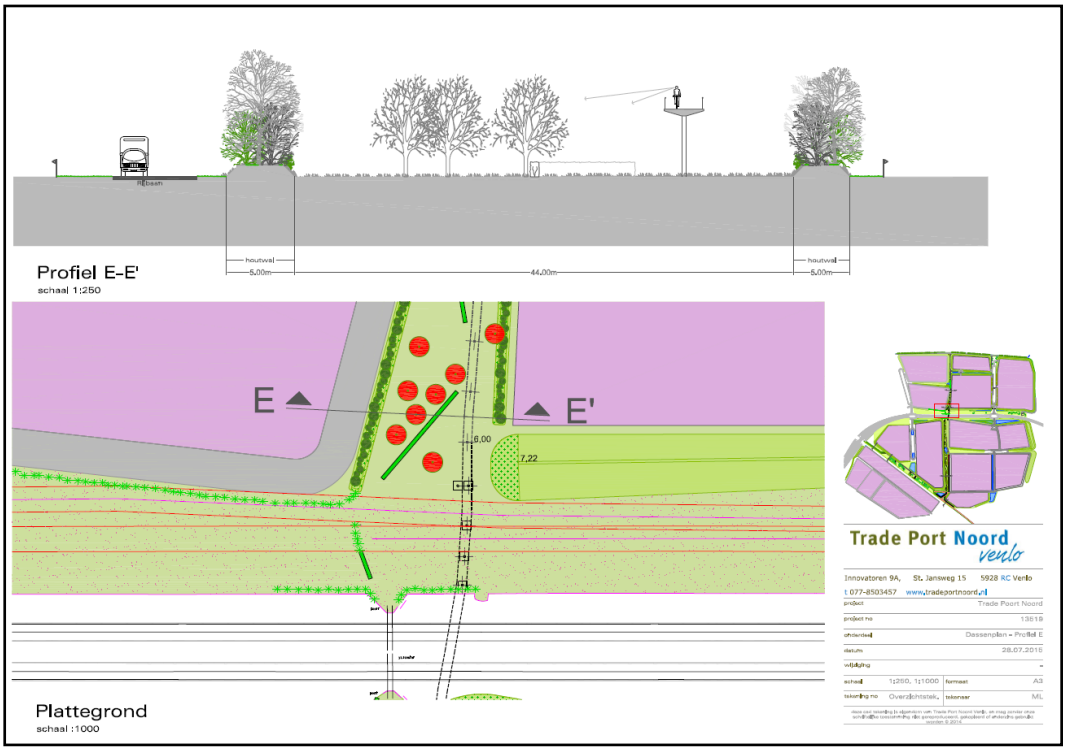

Figuur 6.2.3 Inrichting “centrale verbindingszone” worst-case E.

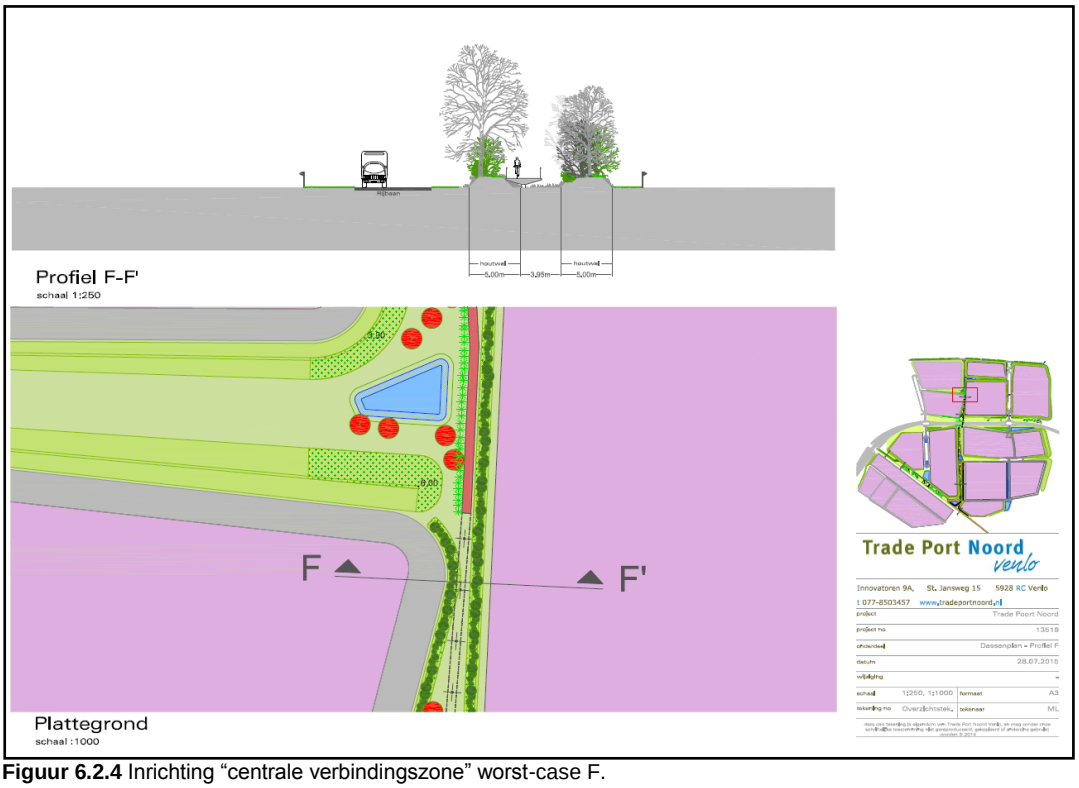

Figuur 6.2.4 Inrichting “centrale verbindingszone” worst-case F.

6.2.2 “oostelijke verbinding” (Brede verbindingszone GPL V2 & verbinding Grubbenvorst)

De oostelijke verbindingszone is reeds grotendeels gerealiseerd. In figuur 6.2.5 en bijlage 7 is de dasseninrichting weergegeven op een luchtfoto met daarbij de deels ingerichte en nog in te richten oostelijke verbinding buiten de grenzen van Trade Port Noord. Het zuidelijk deel van de “oostelijke verbindingzone” zal het belangrijkste zijn in het foergaeergebied van de dassen die verblijven ter plaatse van de Witte Berg, zie figuur 3.3.1. Ten noorden van de Green Port Lane, het zuidwestelijk deel van klaver 1, wordt extra ingericht als natuur, zie figuur 6.2.6. Dit ten behoeve van de de oostelijke uitbreiding van klaver 1 en het verdwijnen van de groene wig ter plaatse van klaver 1A/1B. Hierdoor zullen de delen ten noorden en oosten van de kleinwildtunnel met betrekking tot de inrichting als schraal heidelandschap opgewaardeert worden als functioneel leefgebieddvoor de das. Momenteel is het een vrij kale schrale zandgrond. In de toekomstige situatie zullen meer bomen/struweel aanwezig zijn voor beschutting, geleiding en foerageermogelijkheid en zal een groot heideven gegraven worden dat voor de opvang van regenwater zal dienen. In droge perioden zal het ven droogvallen. Via een greppel wordt deze greppel, via de noordzijde van Klaver 1, verbonden met de Gekkengraaf.Zie bijlage 10 voor de gedetailleerde inrichtinsschets van klaver 1. Ten behoeve van de optimalisering dient (lokaal) teelaarde te worden gedeponeerd om de abiotische standplaatsfactoren geschikt te krijgen voor de aan te planten bomen en struweel.

Dit oostelijk deel zal tevens geheel ingericht zijn voor oktober 2017 en is planologisch vastgelegd als bestemming natuur. Onbekend is echter wanneer het ecoduct over de A73 gerealiseerd zal worden. Dit deel valt echter buiten de invloed van TPN, DCGV en de Gemeente Venlo.

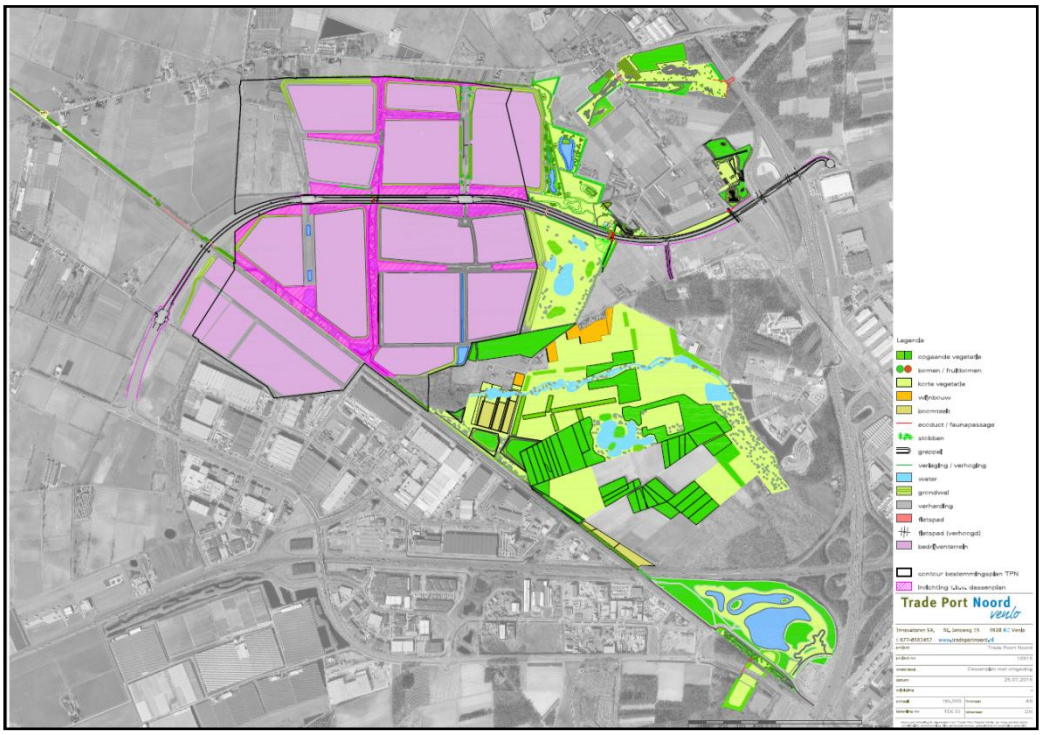

Figuur 6.2.5 Inrichting “oostelijke verbindingszone”.

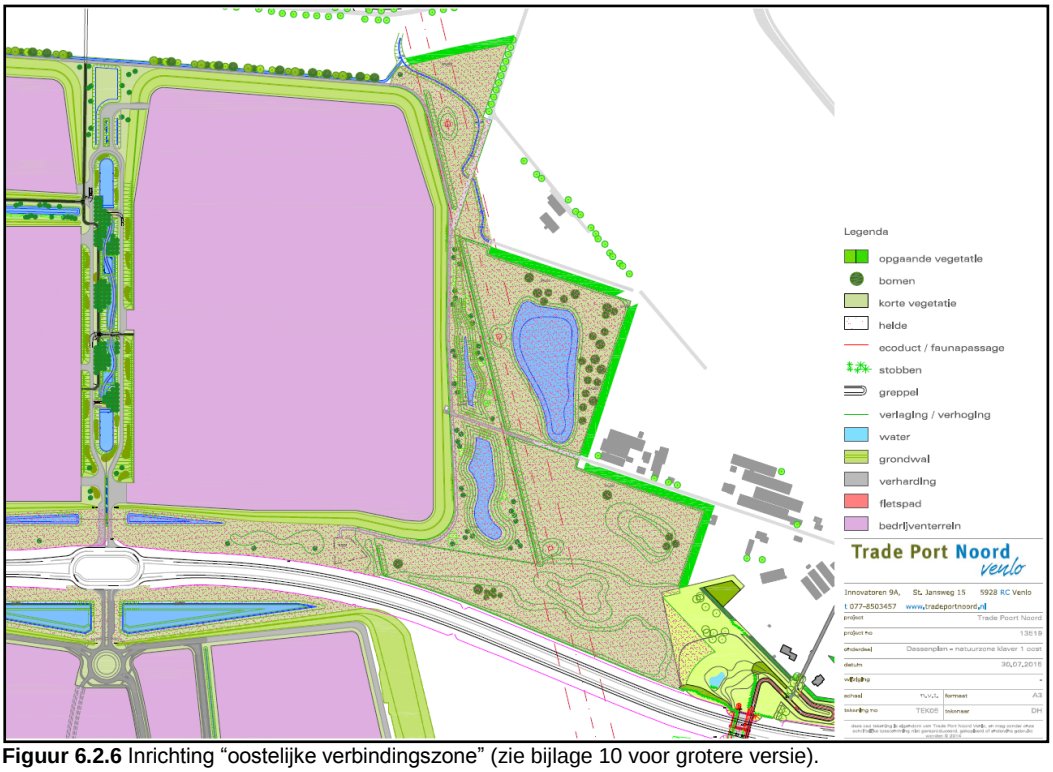

Figuur 6.2.6 Inrichting “oostelijke verbindingszone” (zie bijlage 10 voor grotere versie).

6.2.3 “westelijke verbinding” (zone Noordersloot c.q. Noordelijke Sport S1)

Ten aanzien van de westelijke verbinding is in de tekeningen rekening gehouden met de ontwikkelingen van de railterminal. De inrichting die gerealiseerd zal worden is weergegeven in figuur 6.2.7 tot en met 6.2.9. Bij de tekeningen is uitgegaan van een worstcase-scenario waarbij vanaf het anti-spoorlopers-hekwerk van Prorail rekening is gehouden met een dassenverbinding van 50 meter breedte, met uitzondering van de doorsnede ter hoogte van de flessenhals (doorsnede C, figuur 6.2.9). Indien de overleggen met Prorail gunstig verlopen zou het in een positief scenario kunnen gebeuren dat er ca. 6 m. breedte bij de zone gevoegd kan worden. Hierdoor ontstaat een verbinding van ca. 56 m bij de doorsneden A en B. Het huidig aanwezige groen ten noorden van de spoorlijn zal zoveel mogelijk behouden blijven, dit om de dassenroute zo snel mogelijk functioneel te hebben voor de das. In figuur 6.2.9 is tevens de toekomstige fietstunnel onder het spoor weergegeven ter hoogte van de Heierhoeveweg. De tekeningen met dwarsdoorsneden zijn daarnaast opgenomen als bijlage 8.

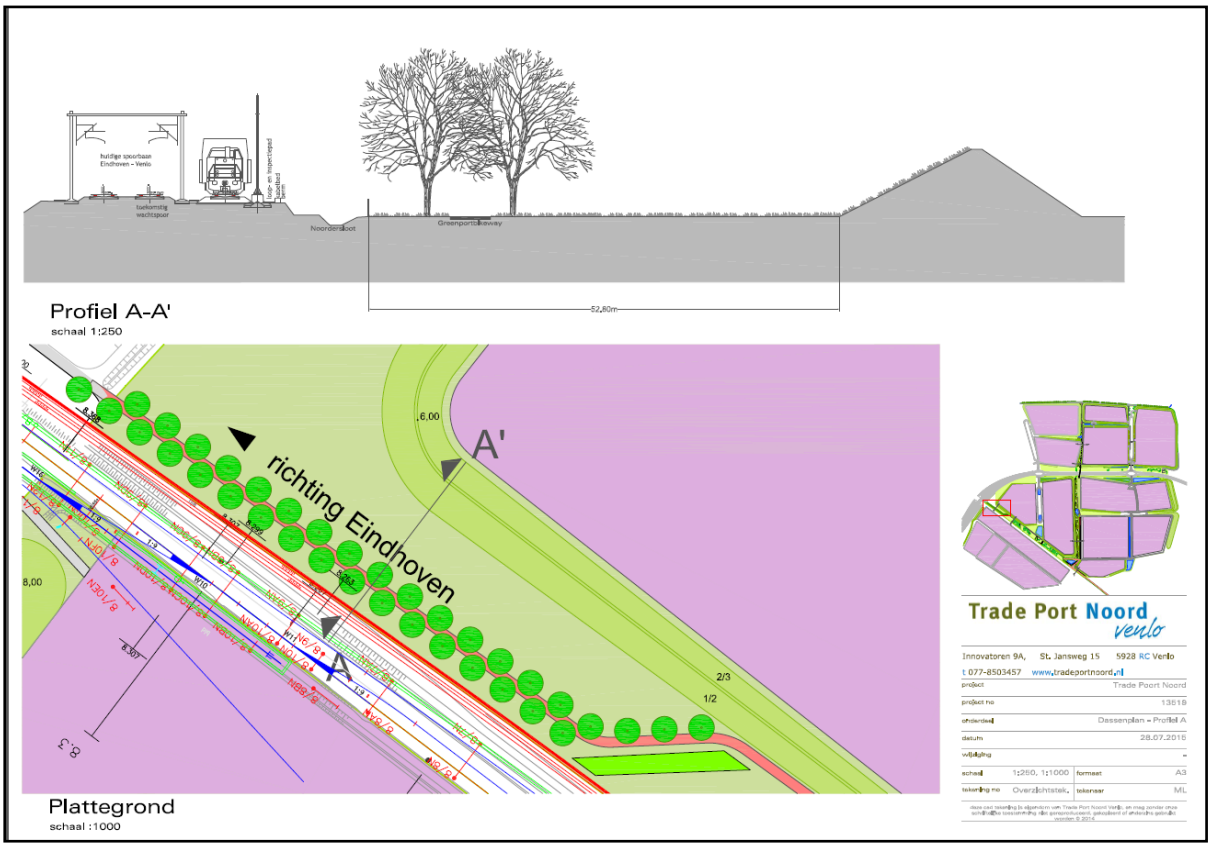

Figuur 6.2.7 Inrichting “westelijke verbindingszone” worst-case A; zie bijlage 8 voor ligging in groter context.

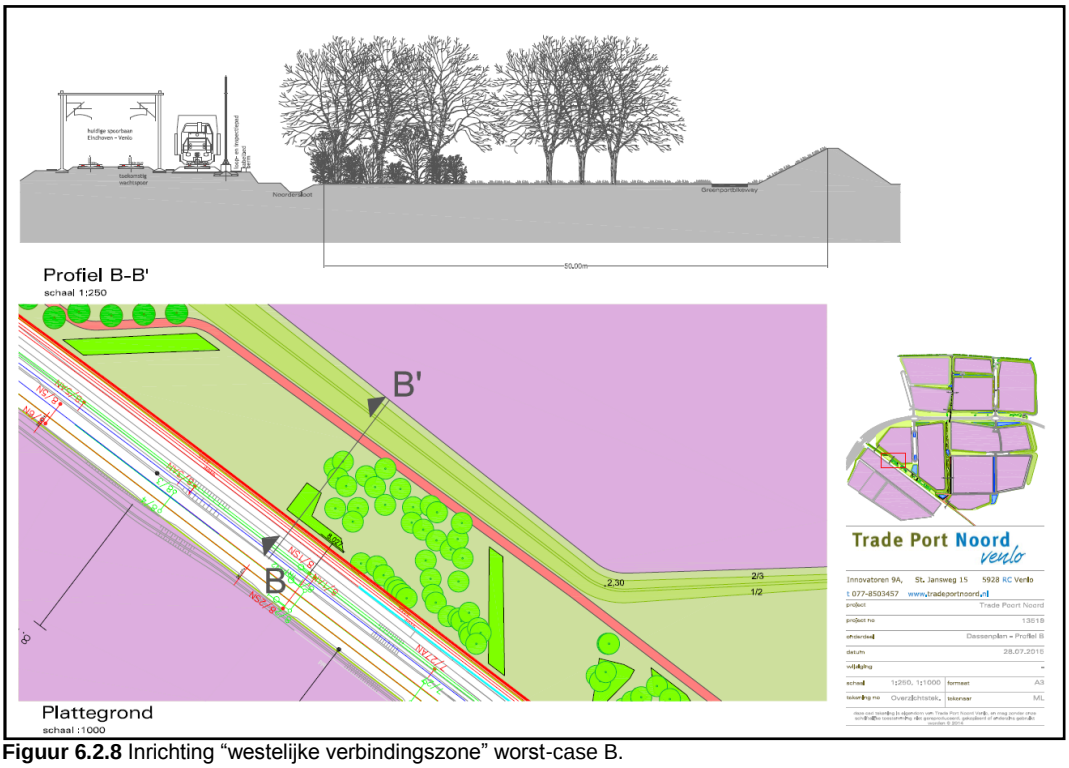

Figuur 6.2.8 Inrichting “westelijke verbindingszone” worst-case B.

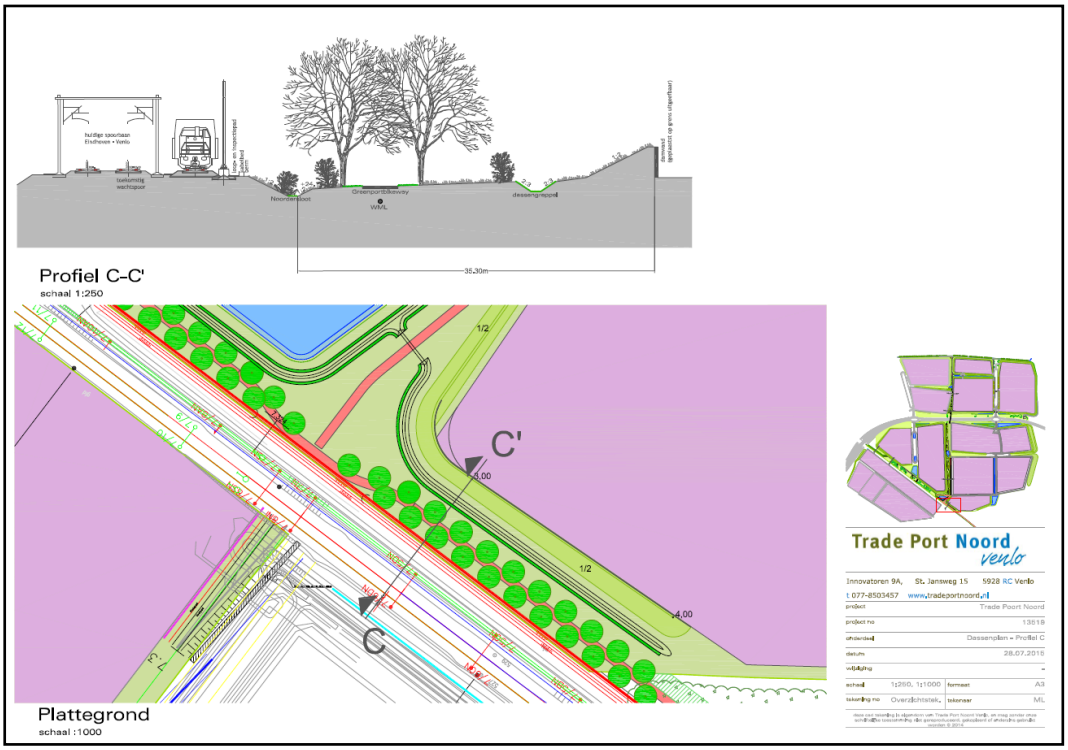

Figuur 6.2.9 Inrichting “westelijke verbindingszone” en fietstunnel Heierhoeveweg worst-case C.

6.2.4 Verbinding tussen de centrale groenzone en het ecoduct & netwerkstructuur

De verbinding tussen de “centrale verbindingszone” en de “oostelijke verbindingszone”, die leidt naar het ecoduct, zal bestaan uit diverse profielen. De verbindingsroute zal gesitueerd zijn direct langs de grondwal. Afhankelijk van de beschikbare afstand zal een keuze worden gemaakt tussen de principe-profielen, zie bijlage 9. Dit geldt tevens voor de inrichting van het netwerkstructuur binnen Trade Port Noord. Bij alle versie is rekening gehouden met voldoende beschutting en foerageermogelijkheden voor de das. Door diverse versies van principe-profielen toe te passen binnen Trade Port Noord, zal er een diversiteit en afwisseling aanwezig zijn voor de das. Hierdoor zal de kans op functionaliteit groter zijn dan een homogene keuze die gericht is op slecht enkel één type element of inrichting.

6.3 Functioneel leefgebied binnen Trade Port Noord

Door de centrale, oostelijke en westelijke verbindingszones en het netwerkstructuur dasvriendelijk in te richten met voldoende beschutting en jaarrond foerageermogelijkheid zal voldaan worden aan de 30 ha functioneel leefgebied voor de das binnen de grenzen van Trade Port Noord. De rode arcering in figuur 6.1.1 bedraagt in totaal 34,40 ha. Binnen de contouren van de rode arcering resteert na aftrek van de oppervlaktewateren 32,17 ha.

Een wijze waarop de dassenroutes en de netwerkstructuur aantrekkelijk worden gemaakt is door voldoende voedselaanbod en beschutting te creëren. Door de ontwikkelingen van Trade Port Noord zal een afname van 30 ha functioneel leefgebied (secundair/primair foerageergebied) optreden binnen Trade Port Noord. Dit wordt gerealiseerd door onder andere hoogstamfruitbomen, voedselrijk grasland met regenwormen, houtwallen, struweelhagen, voerakkertjes, poelen, een greppel met flauwe oevers en klaver/luzerne weides. De vochtige (lager gelegen) bodem zal een rol innemen in de voedselvoorziening van de das doordat er zich hier veel wormen zullen ophouden. Het open karakter van het gebied zal behouden blijven door extensieve schapenbegrazing en maaibeheer en voorzien in het stapelvoedsel van dassen, namelijk regenwormen. Door de aanplant van struweelhagen en houtwallen zal in de schaduwrijke zone, andere prooidieren zich op kunnen houden.

6.4 Vervolgtrekroutes grenzend aan Trade Port Noord

Omdat de das zich niet bindt aan grenzen van eigendom/verantwoordelijken etc. dient tevens rekening te worden gehouden met de vervolgtrekroutes. In de structuurvisie, zie figuur 6.4.1 zijn de te realiseren dassenroutes binnen Klavertje 4-gebied zichtbaar. Om aan de gestelde voorwaarden van de ontheffing FF/75C/2012/0269(A) te voldoen, die betrekking heeft op het gebied Trade Port Noord, is onderhavig inrichtingplan gericht op Trade Port Noord en de vervolgtrekroutes die aan Trade Port Noord grenzen. De vervolgtrekroutes als de onderdoorgang A67, de Newtonweg en de Provinciale weg naar Krayelheide zijn maken daarom geen deel uit van onderhavige rapportage. Deze zijn wel vastgelegd in de structuurvisie van Klavertje 4-gebied.

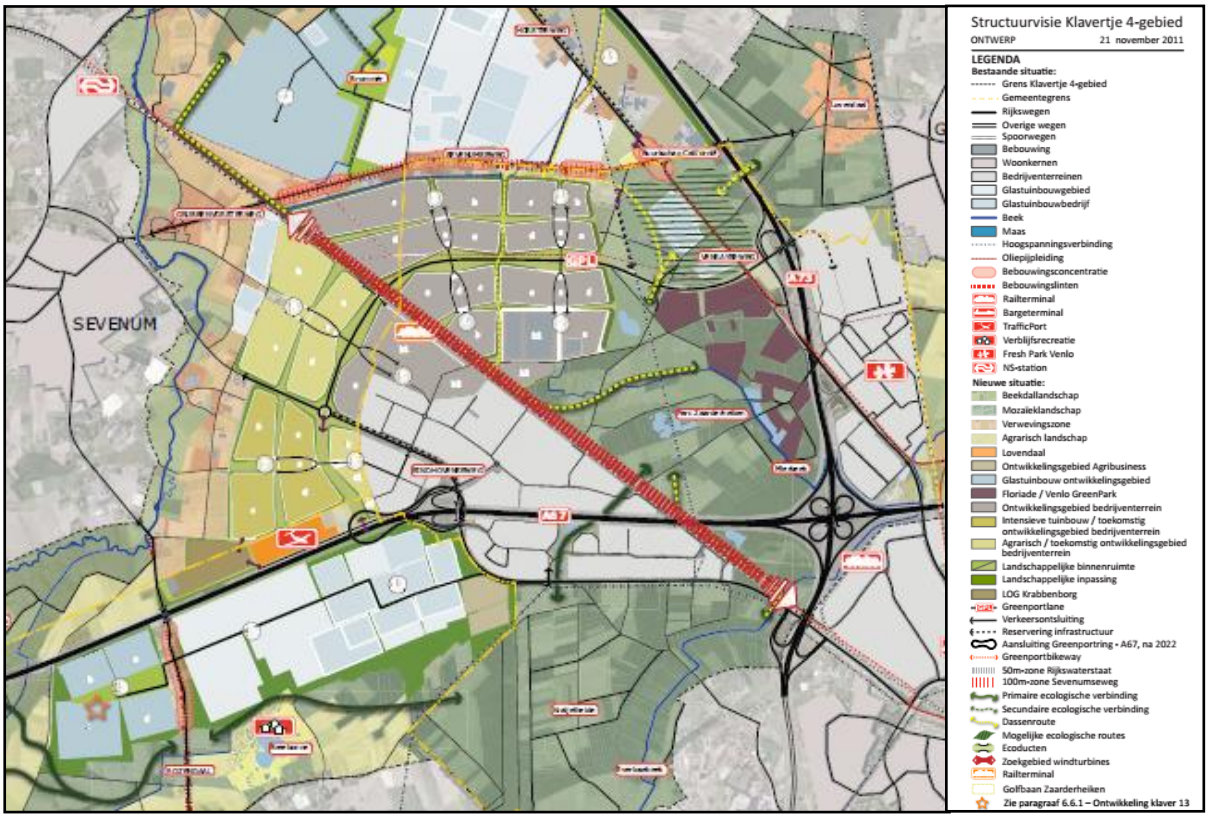

Figuur 6.4.1 Uitsnede van de structuurvisiekaart Klavertje 4-gebied met de toekomstige dassenroutes (gele stippellijnen) (bron: gemeente Venlo).

De “westelijke verbinding” (zone Noordersloot c.q. Noordelijke Sport S1) loopt in noordwestelijke en zuidoostelijke richting door. Deze verbindt de dassenburchten van de Witte Berg met de dassenburchten van de Reulsberg. De verbindingsroute wordt gerealiseerd zoals op de tekeningen die zijn ingediend bij de ontheffing FF/75C/2013/0421 en de bijsturing daarvan in verband met de toekomstige ontwikkelingen van de railterminal, zie paragraaf 6.2.3. Onder de Grubbenvorsteweg zal een dassentunnel conformde gestelde richtlijnen in paragraaf 5.2 van onderhavige rapportage worden gerealiseerd.
Vanuit de noordelijke verbinding, gelegen tussen de “centrale verbindingszone” en de “oostelijke verbindingszone”, zal de das de Sevenumseweg over dienen te steken in noordelijke richting. De exacte ligging van de tunnel onder de Sevenumseweg is ten tijde van schrijven nog onbekend. In overeenstemming met de belanghebbende partijen zal een locatie gekozen worden die het beste bij de das zal passen, rekening houdend met de toekomstige plannen ten noorden van de Sevenumseweg. De inrichting zal minimaal voldoen aan de gestelde richtlijnen van paragraaf 5.2 van onderhavige rapportage.

In figuur 6.4.2 is de locatie voor de dassentunnel aan de Grubbenvorsterweg en het zoekgebied voor de tunnel aan de Sevenumseweg weergegeven. Deze tunnels dienen te zorgen voor een veilige vervolgroute.

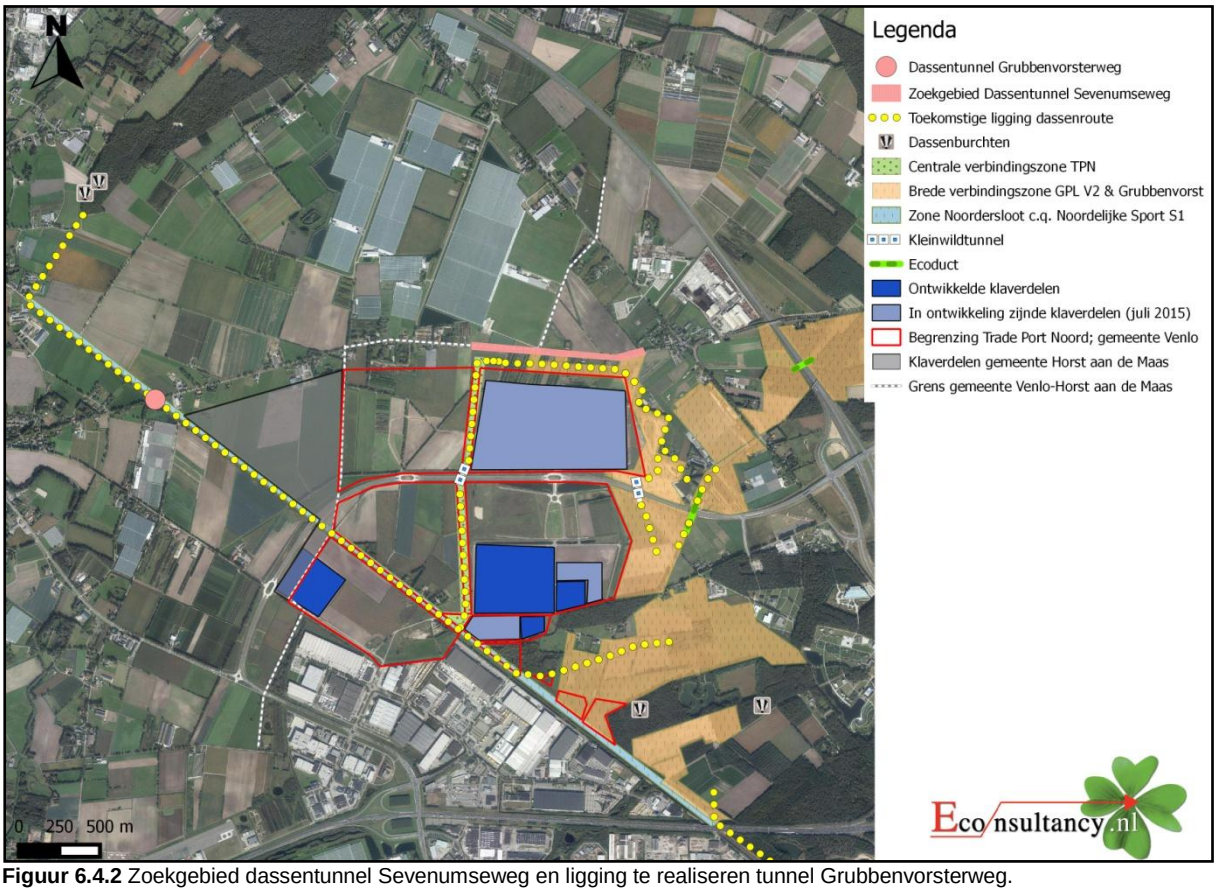

Figuur 6.4.2 Zoekgebied dassentunnel Sevenumseweg en ligging te realiseren tunnel Grubbenvorsterweg.

7 BORGING INRICHTING, EIGENDOM, BEHEER EN ONDERHOUD

Het ruimtelijk beslag dat nodig is ten behoeve van de inrichting van de das binnen Trade Port Noord zal door volgens de gemeente Venlo (planologisch worden vastgelegd. Hiervoor zullen de vigerende bestemmingsplannen gewijzigd worden, waarbij de verbindingsroutes van de das (centrale, westelijke en oostelijke), alsmede de groene netwerkstructuur planologisch worden vastgelegd middels de bestemming natuur conform de gestelde voorwaarden in de ontheffing. Om de bestemming duurzaam te borgen is uitgegaan van de worstcase-scenario met betrekking tot de realisatie van de railterminal. De exacte ligging van de tunnel ter hoogte van de Sevenumseweg is ten tijde van schrijven nog onbekend. Indien de ligging bekend is, zal worden voldaan aan de richtlijnen die vernoemd zijn in 5.2 pagina 23. Onderhavig inrichtingsplan is tot stand gekomen in overleg met Trade Port Noord, DCGV, gemeente Venlo en Provincie Limburg. De Provincie Limburg is ambtelijk akkoord met onderhavig plan voor de inrichting van de das binnen de grenzen van Trade Port Noord, zie bijlage 11 voor de notitie van de Provincie Limburg.

De start van de inrichting zal na goedkeuring van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland direct starten op de delen waar het mogelijk is en gerealiseerd zijn voor verloop van de ontheffing FF/75C/2012/0269(A) op 31 oktober 2017. Zie blauwe arcering figuur 7.1.1. Dit zodat het groen zich kan ontwikkelen en functioneel zal zijn voordat de ontwikkelingen (realiseren bedrijventerrein/railterminal) zullen starten. Voor de overige in te richten delen, rode arcering figuur 7.1.1, is niet te garanderen dat deze ingericht zijn voor 31 oktober 2017. Deze zullen ingericht worden, maar vinden mogelijk in een later stadium, dit is afhankelijk van diverse factoren als de wijziging van het bestemmingsplan.

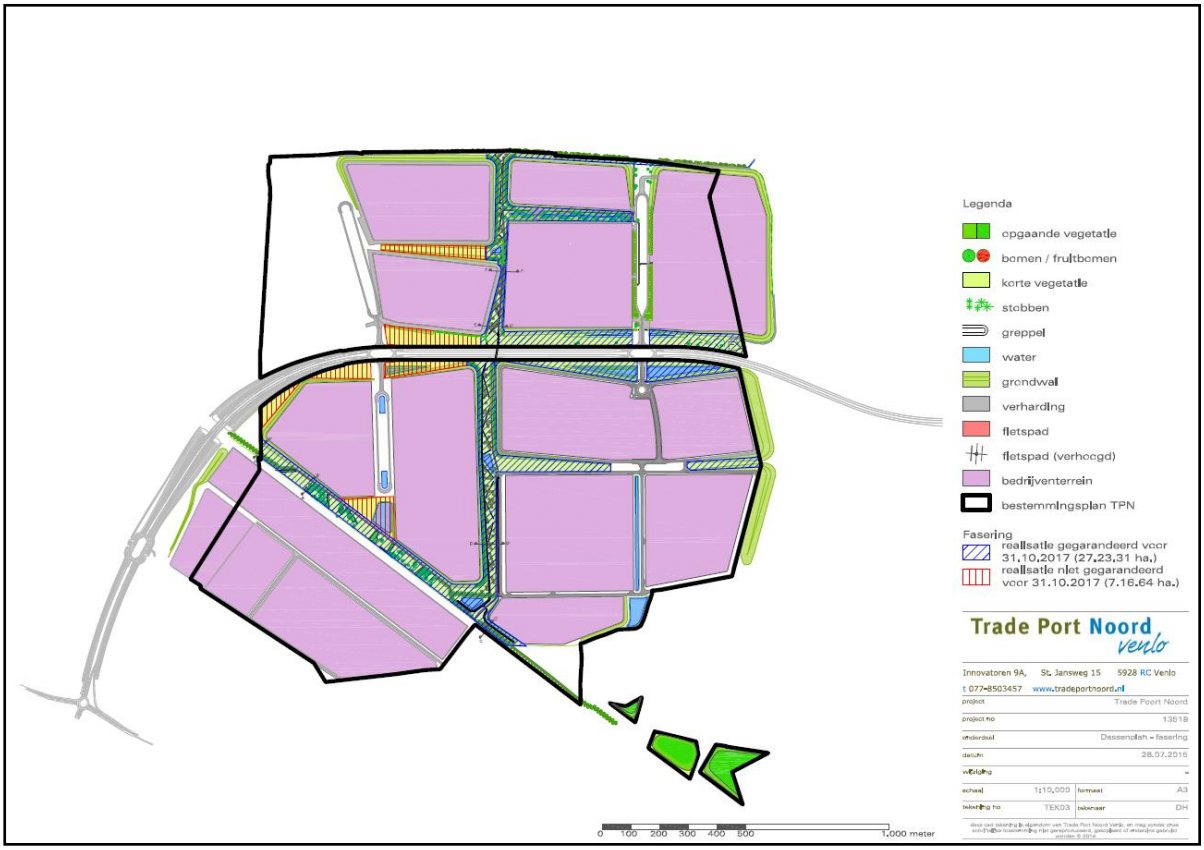

Figuur 7.1.1 Fasering inrichting gebied ten behoeve van de das binnen Trade Port Noord (zie bijlage 12 voor grotere versie).

Alle delen zullen op gedetailleerder niveau worden uitgewerkt conform de randvoorwaarden, richtlijnen en de opgestelde maatregelen in hoofdstuk 4 tot en met 6 van onderhavige rapportage. Voorbeeld van een gedetailleerde uitwerking (klaver 1) is opgenomen in bijlage 10. Een gedetailleerde uitwerking is benodigd om de richtlijnen en randvoorwaarden goed vast te kunnen leggen zodat de functionaliteit gegarandeerd kan worden en misverstanden tijdens de realisatiefase te voorkomen. De gedetailleerde uitwerkingen zullen in samenspraak met een ter zake kundige op het gebied van dassen uitgewerkt dienen te worden.

De gronden zijn in de huidige situatie grotendeels in het bezit/eigendom van Trade Port Noord en DCGV. Voor het beheer en onderhoud van de gebieden die zijn en worden ingericht ten behoeve van de das binnen Trade Port Noord en DCGV zullen Trade Port Noord en DCGV verantwoordelijk zijn voor het beheer en onderhoud. Zie tevens figuur 1.1.1 pagina 2. Beide partijen zullen de zorg dienen te dragen dat de gebiedsinrichting duurzaam zal functioneren voor de das.

Het onderhavig inrichtingsplan zal op een nog gedetailleerder niveau worden uitgewerkt. Dit zodat bij de uitvoering van de inrichting duidelijk is waar wat precies gerealiseerd dient te worden en wanneer en wie verantwoordelijk is. De landschappelijke inrichtingselementen, de aantallen en meetbare waarden zullen gedetailleerd worden uitgewerkt, alsmede de planning van de inrichtingsmaatregelen die getroffen dienen te worden, rekening houdend met de vigerende beleidsregelen en wetten waaronder de Flora- en faunawet en het seizoen waarin aanplant kan plaatsvinden. Daarnaast zal een beheer- en onderhoudsplan worden opgesteld die telkens 6 jaar geldig is, zodat iedere 6 jaar bijsturing gegeven kan worden indien nodig.

Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

Dienst Regelingen, augustus 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

Dirkmaat JJ, 1988. De das in Nederland. Uitgeverij Stubeg bv, Hoogezand

Do Linh San, E., N. Ferrari & J.M.Weber, 2007. Socio-spatial organization of Eurasian badgers (*Meles meles*) in a low-density population of central Europe – Canadian Journal of Zoology, 85: 973-984

Elmeros M. et al, 2005. Home range of the badger (Meles meles) in a heterogeneous landscape in Denmark. Lutra

Heusden, W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil, 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.

Huizinga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Kruuk, H., T. Parish, 1987. Changes in the size of groups and ranges of the European badger (*Meles meles L.*) in an area in Scotland. Journal of Animal Ecology 56: 351-364.

Nolet B.A., C.A.Killingley, 1987. The effects of a change in food availabiltiy on group and territory size of a clan of *badgers*, Meles meles (L. 1758). Lutra.

Parmentier, F., A. van Paassen. Steenuil onder de pannen maatregelencatalogus. Landschapsbeheer Nederland

Roper, Thimothy J., 2010. Badger

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard das Meles meles.

Verstegen, V., W. Thijssen & S. van Duinhoven, 2014. De das als indicatorsoort.

INTERNET

www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Verklarende woordenlijst

Projectplan
Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking
Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement
Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat
Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren
Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied
Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding
Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitattype als de omstandigheden waarin de soort of het habitattype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitattype.

Habitat
Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats
Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan
Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat
Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water**.** Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen
Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck
Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing
De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden

mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats
Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie
Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst
Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect
Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats
Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levencyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute
Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats
Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats
Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Bijlage 1 Ontheffing Flora- en faunawet

Nr. 13/19182
27 JUN 2013
Gemeente Venlo

Clemie ✓

Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Venlo
A.H.M. Vervoort
Postbus 3434
5902 RK VENLO

Dienst Regelingen

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.drloket.nl

T 0800 - 22 333 22
F 070 - 378 61 39
ffwet@minlnv.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2012/0269.toek.zh

Bijlagen
6

Datum 26 juni 2013
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Vervoort,

Naar aanleiding van uw verzoek van 26 september 2012 en de aanvullingen hierop van 24 december 2012, 1 februari 2013, 13 februari 2013 en 26 februari 2013, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2012/0269, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de drijvende waterweegbree, en van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das en de kamsalamander.

De aanvraag
De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN" gelegen in de gemeente Venlo. Het project betreft het realiseren van een deel van bedrijventerrein Trade Port Noord (TPN) en een ecologische verbindingszone langs het traject van de Noordersloot ter hoogte van TPN. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de kamsalamander (*Triturus cristatus*).

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De drijvende waterweegbree is een beschermde inheemse plantensoort als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De das is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten[1]. De kamsalamander is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De drijvende waterweegbree en de kamsalamander zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen; nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het doden en/of verwonden van de kamsalamander. Ontheffing voor het doden en verwonden is in casu niet nodig. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om doden en verwonden te voorkomen. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Bovendien wordt gelet op de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet geen ontheffing verleend voor het doden en/of verwonden van de kamsalamander.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

[1] Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2011, 147.

Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Drijvende waterweegbree

De drijvende waterweegbree is binnen het plangebied alleen aangetroffen in de Noordersloot. Door het uitvoeren van graafwerkzaamheden worden groeiplaatsen van drijvende waterweegbree vernield en beschadigd. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 25 van het rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Klavertje 4" deel 2. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

De drijvende waterweegbree komt niet algemeen voor in Nederland. Buiten de locatie blijven de groeiplaatsen echter ongemoeid. Het schadelijke effect is tijdelijk van aard. Na de herprofilering van de sloot ontstaat er een betere situatie met meer mogelijkheden voor de soort dan in de uitgangssituatie. Er blijven voldoende planten en delen van planten achter in de Noordersloot om hervestiging in het hele tracé van de sloot te garanderen. Het effect van het project op de drijvende waterweegbree is daarmee gering. De gunstige staat van instandhouding van de drijvende waterweegbree komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn geen burchten aangetroffen. Er zijn 2 dassenburchten aangetroffen buiten het plangebied op ongeveer 700 meter afstand bij Zaarderheiken (Witte Berg), op ongeveer 1,2 km afstand aan de zuid-oostzijde en bij Reulsberg aan de noord-westzijde (zie Kaart N, p.10 Activiteitenplan). Uit prenten, graafputjes en andere sporen is op te maken dat de belangrijkste verbindingen voor de das zich bevinden tussen Zaarderheiken en Reulsberg en vanuit Zaarderheiken naar het noorden in de richting Houthuizerheide/Grubbenvorst. De das maakt vooral gebruik van migratieroutes binnen het plangebied langs watergangen, zoals de Noordersloot, de Gekkengraaf en de bovenloop van de Mierbeek. Het tussenliggende landbouwgebied wordt gebruikt als uitloopgebied en foerageergebied. Het plangebied is naar verwachting belangrijk voor de das, omdat er door alle ontwikkelingen in het gebied netto minder geschikt leefgebied in de wijdere omgeving beschikbaar is. Het plangebied vervult naast foerageergebied de functie van migratiegebied tussen de burchten aan de oost- en westzijde én noord- en zuidzijde van het plangebied.

Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voor handen zijn. Door de werkzaamheden verdwijnt 30 ha leefgebied van de das. Hoewel de burchten zelf niet worden aangetast leidt het verdwijnen van het leefgebied en dispersie- en migratiemogelijkheden op den duur tot het minder goed en mogelijk niet meer functioneren van de bekende burchten. Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen worden hierdoor beschadigd, verstoord en vernield. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 14 tot en met 17 van het rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Klavertje 4" deel 1. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Tijdens de uitvoering van werkzaamheden zijn de directe negatieve effecten op dassenburchten in de omgeving gering, omdat de dassenburchten op geruime afstand van het plangebied liggen en de werkzaamheden in fases zullen worden uitgevoerd. Directe verstoring van dassenburchten wordt niet verwacht. Door de gefaseerde aanpak heeft de das de tijd om aan de veranderende omgeving te wennen.

Waar meerdere ontheffingsaanvragen voor aangrenzende plangebieden worden ingediend, ligt het bij de beoordeling van de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten, voor de hand een relatie tussen deze aanvragen te leggen, in verband met eventuele cumulatie van effecten. In het kader van project "Greenportlane" (gemeente Venlo) is reeds voor de das op 7 december 2009 een ontheffing verleend met kenmerk FF/75C/2009/0242. Dit is gelegen in hetzelfde plangebied. De uitvoering van beide projecten heeft echter geen negatieve gevolgen voor de das. De soort maakt naar verwachting geen gebruik van het gebied als vaste rust- of verblijfplaats.

In het verleden zijn meerdere ontwikkelingen gepland en deels uitgevoerd waarvoor de volgende ontheffingen Flora- en faunawet zijn afgegeven:
FF/75C/2004/0112 Aanleg Rijksweg 74
FF/75C/2005/0443 Bomenkap ZON Fresh Park
FF/75C/2006/0235 Ontwikkeling glastuinbouw Californië
FF/75C/2006/0454 Uitbreiding Tradeport Noord (en Businesspark Venlo, Floriadeterrein en golfpark Zaarderheiken)
FF/75C/2008/0613 en FF/75C/2010/0317 projectvestiging glastuinbouw Siberië

Samen met andere projecten in de omgeving van Venlo zal een groot deel van huidig landbouwgebied op de schop gaan. Hierbij gaat veel geschikt dassenleefgebied en (primair en secundair) foerageergebied verloren en de mogelijkheden voor uitwisseling tussen dassenpopulaties worden beperkt. In de structuurvisie 2012 wordt gesteld dat voor de ruimtelijk economische structuurversterking tot 2022 de transformatie van 1800 ha landbouwgrond tot 1.150 ha werklandschap (bedrijventerrein en glastuinbouw), 40 ha infrastructuur en 630 ha natuur en landschap nodig is.

Door de fasegewijze aanpak kunnen de dassen zich aanpassen, maar door het verdwijnen van 300 ha (secundair) voedselgebied dat tevens geschikt leefgebied en potentieel primair foerageergebied vormt en door de steeds wijzigende mogelijkheden door het gebied te migreren, wordt de functionaliteit van de burchten aangetast.

Doordat om het project heen meerdere andere projecten zijn gepland, of al zijn uitgevoerd, blijft er in het primaire leefgebied van de das steeds minder leefgebied beschikbaar. De das zal hinder ondervinden van het feit dat er steeds minder geschikt leefgebied en foerageergebied zal zijn waardoor de waarde van het plangebied voor de das toeneemt en deels als primair foerageergebied kan gaan fungeren.

Naar aanleiding van de aanleg van de Greenportlane is een aantal faunapassages gepland en een drietal routes waarlangs de das in aansluiting op de huidige bekende routes zal kunnen blijven migreren door het plangebied. Bij de planning van TPN bleek dat er een aantal knelpunten zijn op deze routes. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat er langs het spoor een terminal gerealiseerd wordt, waar dag en nacht activiteit zal zijn en licht zal branden, waardoor de migratiezone langs het spoor en de Noordersloot mogelijk niet kan functioneren voor de das. Om de mogelijkheden voor de das te vergroten is daarom een netwerkstructuur ontwikkeld, waardoor de das, bij een knelpunt op één plek hopelijk voldoende mogelijkheden vindt op een andere plek om te migreren.

De geplande netwerkstructuur zal zich in de tijd ontwikkelen tot een migratiezone met foerageermogelijkheden voor de das. Dit jaar wordt begonnen met de herprofilering van de Noordersloot en de aangrenzende natuurstrook met langzaamverkeersroute ("bikelane"; een fiets- en wandelpad met verlichting) voor de das. De aanleg van de bedrijven zal gefaseerd in onregelmatige hoeveelheden plaatsvinden op basis van de vraag.

Omdat het na inrichting 3 tot 4 jaar duurt tot de groenstructuren functioneel zijn voor de das om als migratieroute met foerageermogelijkheden te dienen en omdat er slechts beperkt gestuurd kan worden in de snelheid waarmee bedrijfslocaties zich vestigen, is het nodig extra maatregelen te nemen. Na ingrepen in het gebied dienen op de juiste plaatsen voldoende inrichtings- en onderhoudsmaatregelen te worden genomen voor de das om de functionaliteit zo snel mogelijk, zo veel mogelijk te herstellen. De functionaliteit van de burchten kan door aantasting van het foerageergebied ook worden beschadigd, vernield en verstoord.

Alleen monitoring kan uitwijzen of de das de migratiemogelijkheden zal vinden en of er niet te veel knelpunten ontstaan. Ook is het de vraag of de ontwikkeling van de groene zones in de tijd zo verloopt dat er steeds, blijvend voldoende foerageergebied beschikbaar blijft en of uitwisseling mogelijk blijft.

De das komt verspreid voor in de omgeving van het plangebied en komt algemeen voor in het zuiden en oosten van Nederland. Het effect van het project op de das is gering. In het plangebied zelf zijn geen burchten bekend die nadelige gevolgen kunnen ondervinden van het project.

De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Kamsalamander
De kamsalamander is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied vormen delen van de Noordersloot geschikt voortplantingswater. Delen van het aangrenzend plangebied vormen sinds enkele jaren geschikt landhabitat. In de omgeving van het plangebied komt een netwerkpopulatie kamsalamander voor die door alle eerder genoemde projecten sterk onder druk staat en waarbij de meeste wateren niet (meer) geschikt zijn voor voortplanting. De Noordersloot vormt naar verwachting een verbinding in de netwerkpopulatie van de kamsalamander in en buiten het plangebied. Door het verwijderen van winter- en zomer landhabitat en door het vergraven met als doel het aanleggen van een natuurlijke oever worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kamsalamander verstoord, beschadigd en vernield.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 9 en 10 van de aanvullingen van het rapport "Activiteitenplan ruimtelijke ontwikkelingen Klavertje 4" deelgebied Noordersloot. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Vooraf zorgt u voor onvoldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de kamsalamander. Op korte termijn verdwijnt het gehele geschikte leefgebied voor de kamsalamander binnen het plangebied over een lengt van naar schatting 1,2 km. Het effect van het project op de kamsalamander is naar verwachting gering. Het schadelijke effect is tijdelijk van aard. Na aanleg van de natuurvriendelijke oever komt er op termijn beter leefgebied voor de kamsalamander dan in de uitgangssituatie. De al langer bekende voortplantingswateren en vindplaatsen van de kamsalamander ten oosten en westen van het plangebied ondervinden geen negatieve effecten door de werkzaamheden op het traject ter hoogte van TPN. De gunstige staat van instandhouding van de kamsalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

<u>Belang van de ingreep</u>
U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: "de bescherming van flora en fauna"; "dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten" en "de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling".

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn.

Het door u aangevraagde belang "de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling" is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom voor de drijvende waterweegbree en de kamslamander uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen "de bescherming van flora en fauna" en "dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten".

Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan alleen ten aanzien van de das aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen.

Het project is te verdelen in 2 deelprojecten. In Trade Poort Noord (TPN) (deel 1) wordt in een groot plangebied bedrijventerrein ontwikkeld. In dit deel komt alleen de das voor. Het belang "de bescherming van flora en fauna" is hier niet aan de orde. Het project heeft niet tot doel de flora en fauna te stimuleren.

De gemeente Venlo is voornemens het plangebied te ontwikkelen tot een grootschalig duurzaam bedrijventerrein geïnspireerd door de principes van Cradle to Cradle (C2C). Dat wil zeggen dat producten en productieprocessen/-middelen zo worden ontworpen dat technische en ecologische kringlopen (water, energie, afval etc.) zoveel mogelijk worden gesloten en van elkaar worden gescheiden, bijvoorbeeld door afval af te breken of te hergebruiken als grondstof. Trade Port Noord zal als duurzaam bedrijventerrein, als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Klavertje 4/Greenport Venlo, gaan voorzien in de ruimte voor met name logistieke bedrijvigheid, productiegerelateerde bedrijven in de sector Fresh, Food & Flowers en de maakindustrie. De noodzaak tot het ontwikkelen van Trade Port Noord komt voort uit de vraag naar grootschalige bedrijfsruimte. Dit is te herleiden uit resultaten van marktverkenningen die in opdracht van Development Company Greenport Venlo (DCGV) zijn opgesteld. Daarnaast biedt het bedrijventerrein werkgelegenheid.

In de Noordersloot (deel 2) wordt er een natuurzone met een langzaam verkeersweg aangelegd. In dit gebied komen alleen de drijvende waterweegbree en de kamsalamander voor. De herprofilering binnen deelgebied 1 vindt eerder plaats en over een grotere breedte, dan in de naastliggende delen, om te voldoen aan de voorwaarden uit de op 7 december 2009 verleende ontheffing met kenmerk FF/75C/2009/0242. Langs de Noordersloot komt een geleidingszone voor de das, die een belangrijk deel uitmaakt van een netwerk aan groene verbindingen door het toekomstige bedrijvenpark voor de das. Door het herprofileren van de Noordersloot, zal al snel een verdiepte strook met voldoende beschutting ontstaan die als migratiezone voor de das kan dienen. In de gehele zone zullen ook foerageermogelijkheden voor de das ontstaan. Vanwege het herprofileren van de sloot zal aantasting plaatsvinden van de drijvende waterweegbree en van de kamsalamander. Groeiplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen zullen tijdelijk verloren gaan. De herprofilering is echter nodig om de soorten drijvende waterweegbree en kamsalamander duurzaam in stand te kunnen houden.

Door de aanleg van een natuurlijke oever komen er meer mogelijkheden voor groeiplaatsen en voor voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen dan in de uitgangssituatie. Zonder herprofilering zal de al sterk verlande sloot weldra geen mogelijkheden meer kunnen bieden voor de drijvende waterweegbree en de kamsalamander. De voorgenomen herprofilering van de Noordersloot zal in het belang zijn van zowel de drijvende waterweegbree, de kamsalamander als ook van de das. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang "de bescherming van flora en fauna" voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op beschermde dier- en plantensoorten, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen. Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de das is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN" geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de das.

Andere bevredigende oplossing
Deel 1 Trade Port Noord
Het project is locatiespecifiek. Naar aanleiding van overleg is het plan zodanig aangepast dat er een netwerkstructuur voor de das en overige soorten is ontwikkeld, waar in beginsel ook voldoende foerageermogelijkheden zijn, om de das door het gebied te laten migreren. "Het stedenbouwkundig ontwerp voorkeursvariant 1 oktober 2008 is het resultaat van een lang voortraject waarin een aastal alternatieven opgesteld en beoordeeld is. Deze voorkeursvariant sluit aan bij de POL-aanvulling voor de gebiedsontwikkeling Klavertje 4 (2009). Deze voorkeursvariant is enigszins aangepast om binnen de grenzen van de gemeente Venlo te blijven. Ook is het tracé van de Greenportlane aangepast aan het PIP. Andere varianten dan de voorkeursvariant leiden niet tot een versterking van natuurlijke, landschappelijke of milieuwaarden in het gebied of tot wezenlijk andere milieugevolgen."

In de bestuurlijk politieke besluitvormingsprocessen, wordt juist hier de kans en de mogelijkheid het geschiktst geacht voor het voorgenomen project. De fasegewijze aanpak geeft de das de tijd zich aan te passen én de groene structuren de tijd om tot ontwikkeling te komen, waardoor het bodemleven en de plantengroei in de groene structuur daadwerkelijk voldoende foerageermogelijkheden kan bieden voor de das. Met een jaarlijkse monitoring kan het functioneren van de structuren voldoende worden afgestemd op het gebruik door de das.

Deel 2 Noordersloot
Het project is locatiespecifiek. De natuurvriendelijke oever langs de Noordersloot en een 50 meter brede groene zone inclusief 'bikelane' worden aangelegd als ecologische verbindingszone voor alle soorten in het gebied en met name ten behoeve van de das.

Zonder het herprofileren van de sloot zou deze steeds verder verlanden en op den duur zou de Noordersloot ongeschikt raken als vestigingsmilieu voor de drijvende waterweegbree en als vaste –rust en verblijfplaats voor de kamsalamander. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht
Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels
U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied.
Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voorts wijs ik u erop dat verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken jaarrond zijn beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke verblijfplaatsen is te allen tijde een ontheffing vereist.

Conclusie
Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar
Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen.
Stuur het ondertekende bezwaarschrift naar Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval het aanvraagnummer FF/75C/2012/0269 en de datum van de beslissing.

Op onze internetsite www.drloket.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie
Heeft u vragen, kijk dan op de website: www.drloket.nl. Of bel met het DR-Loket: 0800 - 22 333 22 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

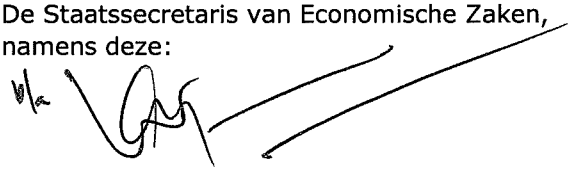

Bea Deetman
Teammanager Vergunningen Dienst Regelingen

Bijlage 1

DE STAATSSECRETARIS[1] VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Naar aanleiding van het verzoek van de heer A.H.M. Vervoort
namens de gemeente Venlo, op 26 september 2012
en de aanvullingen hierop van 24 december 2012, 1 februari 2013, 13 februari 2013 en 26 februari 2013

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Gemeente Venlo
Adres:	Garnizoenweg 3
Postcode en woonplaats:	5928 NA VENLO
Voor het tijdvak van:	26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017

ONTHEFFING

FF/75C/2012/0269

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*) en de kamsalamander (*Triturus cristatus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN", gelegen in de gemeente Venlo, waarvan plangebied TPN in de kilometerhokken: 202-379, 203-379, 204-379, 202-380, 203-380, 204-380, 203-381, 204-381, en plangebied Noordersloot in de kilometerhokken: 203-380, 203-379, 204-379, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag gevoegde topografische kaart (figuur 3: ligging plangebied) in het bij de aanvraag van 26 september 2012 gevoegde "Activiteitenplan" van Bureau Meervelt van 27 januari 2012.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Venlo (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

[1] Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorschriften

Drijvende waterweegbree

7. U dient in verband met de zaadzettingsperiode van de drijvende waterweegbree in de periode van maart tot en met september geen werkzaamheden uit te voeren, zoals het vergraven van delen van de Noordersloot. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree.
8. U dient op plaatsen waar, dit mogelijk is, voor de drijvende waterweegbree voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden, tijdens de bloeiperiode, de standplaatsen in kaart te brengen en ruim uit te rasteren en de afgerasterde locaties te ontzien. U dient de slootbodem voor zover mogelijk niet te ontgraven.

Das

9. U dient de maatregelen uit te voeren zoals opgenomen in bijlagen 2, 3 en 4 bij dit besluit.
10. U dient de verbindingszones voor de das in te richten en te onderhouden conform de voorschriften opgenomen in de voorwaarden 9, 11, 13 en 15 van de eerdere ontheffing ten behoeve van de aanleg van de Greenportlane van 7 december 2009, met kenmerk FF/75C/2009/0242 (bijlage 5 bij dit besluit).
11. De "centrale verbindingszone" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op p. 15 en in de bijlagen 5a, b en c van het Activiteitenplan (bijlage 6 bij dit besluit) en met een haag, zoals aangegeven op p. 6 in de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit). Ook hier dient inrichting en onderhoud een duurzaam functionerende migratiezone voor de das te waarborgen.
12. De "bikelane" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op figuur 9, p.13 en p.19 van het Activiteitenplan. De begroeiing en inrichting van de "bikelane", de centrale verbindingszone en de overige groene netwerkelementen dient functioneel te zijn op het moment dat door overige ontwikkelingen – plaatselijk- deze de enige migratiemogelijkheden voor de das vormen. Fasering van bebouwing, aanleg en onderhoud van de groene geleiding dient zo plaats te vinden als aangegeven op p. 6 en 7, punt 14 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).
13. U dient dasvriendelijke verlichting in combinatie met beplanting/beschuttende elementen zodanig aan te brengen, dat faunapassages, migratieroutes en foerageermogelijkheden donker, toegankelijk en functioneel zijn voor de das.
14. De mogelijkheden voor das dienen ook bij toekomstige ontwikkelingen functioneel te blijven, in de zin van p. 5, punt 10 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).

Kamsalamander

15. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
16. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[2] op het gebied van de drijvende waterweegbree, das en de kamsalamander.

---

[2] Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

17. U dient de herprofileringswerkzaamheden uit te voeren in de periode oktober tot en met januari, buiten de voortplantingsperiode van de kamsalamander. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander.
18. U dient alleen het noordelijke talud van de sloot te ontgraven. De bodem en de zuidzijde van de sloot dienen zo veel als mogelijk onberoerd te blijven. Werkzaamheden aan de andere zijde of de bodem, worden alternerend in een volgend jaar uitgevoerd.
19. U dient bij het ontgraven zo veel mogelijk te voorkomen dat zand in de sloot zakt.
20. Het kaal maken van de 50 meterzone aan de noordzijde van de Noordersloot middels kapwerkzaamheden en het verwijderen van struiken dient in verband met het broedseizoen uitgevoerd te worden in de periode augustus tot en met februari. Hierbij dienen stobben, wortels en overige delen, waar kamsalamanders zouden kunnen overwinteren, ontzien te worden en de bodem dient zo weinig mogelijk te worden beroerd.
21. Het verwijderen van geschikte schuilplaatsen voor de kamsalamander in landbiotoop, anders dan op de locatie genoemd in voorschrift 20, dient te worden uitgevoerd in de periode dat de dieren zo veel mogelijk in het water aanwezig zijn, in de periode april tot en met juli, of in overleg met een deskundige in de meest geschikte periode. Deze werkzaamheden dienen onder begeleiding in het veld van een deskundige op het gebied van kamsalamander te worden uitgevoerd.
22. Eventueel gevonden kamsalamanders dienen onder begeleiding van een deskundige verplaatst te worden naar een geschikte plek buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.

Monitoring

23. Aanvullend dient u, om de effectiviteit van de genomen maatregelen vast te kunnen stellen monitoring uit te voeren van de drijvende waterweegbree in de Noordersloot.
24. U dient monitoring van de das uit te voeren gedurende de ontheffingstermijn. Monitoring dient in ieder geval inzicht te geven in de wijze waarop de das het plangebied gebruikt in relatie tot de aanleg van de ontwikkeling van het plangebied en de aanleg van de groene infrastructuur en foerageermogelijkheden voor de das.
25. Gedurende de duur van de ontheffingsperiode dient jaarlijks in november een verslag ter beoordeling te worden aangeleverd aan Dienst regelingen. U dient daarin de resultaten te geven van de soorteninventarisaties en een schatting van het aantalsverloop van de in het gebied aanwezige beschermde soorten waarvoor u ontheffing is verleend. In het verslag dient minstens aandacht te worden gegeven aan de aantallen, de plaats van voorkomen van soorten, de wijze van gebruik van het plangebied door de das en de kamsalamander, de voortgang van de inrichting van het plangebied en van de speciaal voor de beschermde soorten ingerichte groene structuren en de genomen mitigerende maatregelen. Naar aanleiding van de resultaten van de monitoring kunnen de voorschriften worden aangepast om de gunstige staat van instandhouding te garanderen.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

26. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde maatregelen.
27. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

Overige voorschriften

28. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
29. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
30. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 26 juni 2012

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Bea Deetman
Teammanager Vergunningen Dienst Regelingen

Bylage 2

Tripartiete overeenkomst uitvoering Dassenplan (Klavertje 4 / Greenportlane)

Partijen:
- Gemeente Venlo
- DCGV
- Provincie Limburg

Overwegende dat:
- Partijen gezamenlijk de ambitie hebben om de bestaande en te ontwikkelen verbindingen in het werklandschap, mede gelet op de cumulatieve ontwikkelingen in het werklandschap, duurzaam en voldoende robuust aan te leggen.
- in een gezamenlijke inspanning van DCGV, gemeente Venlo en provincie Limburg een integraal plan is opgesteld dat binnen de kaders van de landelijke vereiste normen tegemoet komt aan de bescherming van de Das. Dit dassenplan is vastgelegd in de memo "inhoudelijke afstemming dassencompensatie"d.d. 24 mei 2011, versie 1.20
- De Provincie op 7 december 2009 een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en Faunawet heeft verkregen van het Ministerie van LNV, kenmerk FF/75C/2009/0242
- de provincie Limburg de verplichtingen hieruit, voor zover binnen de "PIP-grenzen" gelegen 100% ten laste van het Greenportlane budget heeft ondergebracht. Deze voorzieningen bestaan onder andere uit een ecoduct (Heierhoevenweg) en kleinwildtunnels.

Constaterende dat:
- met het Dassenplan (onder voorbehoud van goedkeuring door EL&I) invulling wordt gegeven aan de vereisten uit de Flora- en Faunawet en de provincie hiermee tegemoet komt aan daaruit voorkomende de inspanningsverplichting
- het Dassenplan past in de verdere ontwikkeling van TPN
- het Dassenplan past in het Landschapsplan van de DCGV
- de provincie Limburg de bereidheid heeft uitgesproken en ook de verantwoordelijk op zich zal nemen dat zij ten behoeve van een optimale verbinding buiten de grenzen van het PIP de bedrijven Atent Hekwerk en de woning Coopmans zal doen laten slopen uit de budgetten van de Greenportlane (geraamde kosten € 1.5 miljoen), Dit als compensatie voor het vervangen van het geplande houten ecoduct door een betonnen variant.
- de gemeente Venlo zich maximaal zal inspannen om een hervestiginglocatie te vinden voor Atent en zich maximaal zal inspannen om een onherroepelijke bouwvergunning te verstrekken aan Atent Hekwerk. Indien door externe factoren de thans beoogde locatie voor Atent Hekwerk niet leidt tot een onherroepelijke bouwvergunning zal de gemeente zich maximaal inspannen om op een andere locatie deze bouwvergunning te kunnen verstrekken.
- de provincie Limburg de bereidheid heeft uitgesproken en ook de verantwoordelijk op zich zal nemen dat zij ten behoeve van een optimale verbinding buiten de grenzen van het PIP de aanlanding van het ecoduct ter hoogte van der Heierhoevenweg ook door middel van goed afgestemde grondtransacties zal doen laten plaatsvinden
- De kosten voor aanleg, onderhoud en beheer van de dassenroutes (totaal ca 1,45 miljoen euro) worden gelijkelijk door Venlo, DCGV en de Provincie gedragen, met een maximum van 0,50 miljoen euro voor de provincie en partijen nadere afspraken hebben gemaakt over de verantwoordelijkheid, uitvoering en financiering hiervan welke zijn

vastgelegd in memo "uitwerking afspraken dassenroutes"d.d. 4 augustus 2011 versie 1.40 welke als bijlage bij deze overeenkomst is gevoegd

Besluiten dat:

- de integrale uitvoering van het Dassenplan binnen de gebiedsontwikkelingen van Venlo en DCGV onder de verantwoordelijkheid van de Venlo respectievelijk DCGV zal plaatsvinden
- De kosten voor aanleg, onderhoud en beheer van de dassenroutes (totaal ca 1,45 miljoen euro) worden gelijkelijk door Venlo, DCGV en de Provincie gedragen, met een maximum van 0,50 miljoen euro voor de provincie. Een en ander op de wijze zoals verwoord in de memo "uitwerking afspraken dassenroutes"d.d. 4 augustus 2011 versie 1.40 welke als bijlage bij deze overeenkomst is gevoegd

d.d. 4-8-2011

Bijlage 3

In verband met de ecologische functie van het plangebied Trade Port Noord is in de (nog aan te leggen) Greenportlane (als centrale ontsluitingsweg) een aantal faunapassages opgenomen met als doelsoort de Das. De passages zijn:

1. een westelijke verbinding langs de spoorlijn (zone Noordersloot c.q. Noordelijke Sport S1));
2. een oostelijke verbinding over het ecoduct (Brede verbindingszone GPL V2);
3. een centrale verbinding door een groenzone van Trade Port Noord (Netwerkstructuur TPN);
4. een verbinding tussen de centrale groenzone en het ecoduct.

Deze voorzieningen en de aansluitende migratiezones zijn opgenomen in de Ontheffing Flora- en faunawet Greenportlane FF/75C/2009/0242, inclusief bijbehorende voorwaarden (zie ook kader ontheffing hierboven). In de planvorming wordt de centrale verbinding door een groenzone van Trade Port Noord ondersteund door een netwerkstructuur zoals aangegeven in onderstaande figuur (zie ook bijlage 7 voor weergave in PDF). De netwerkstructuur wordt ontwikkeld door het toegankelijk houden van de wiggen tussen de klavers. Deze krijgen de functie van waterretentie (zie ook bijlage 8) maar de oevers of drooggevallen bodems blijven beschikbaar als foerageergebied voor de Das. Door de ontwikkeling van een netwerkstructuur binnen TPN wordt de verbinding robuuster en wordt de foerageermogelijkheid voor de Das vergroot.

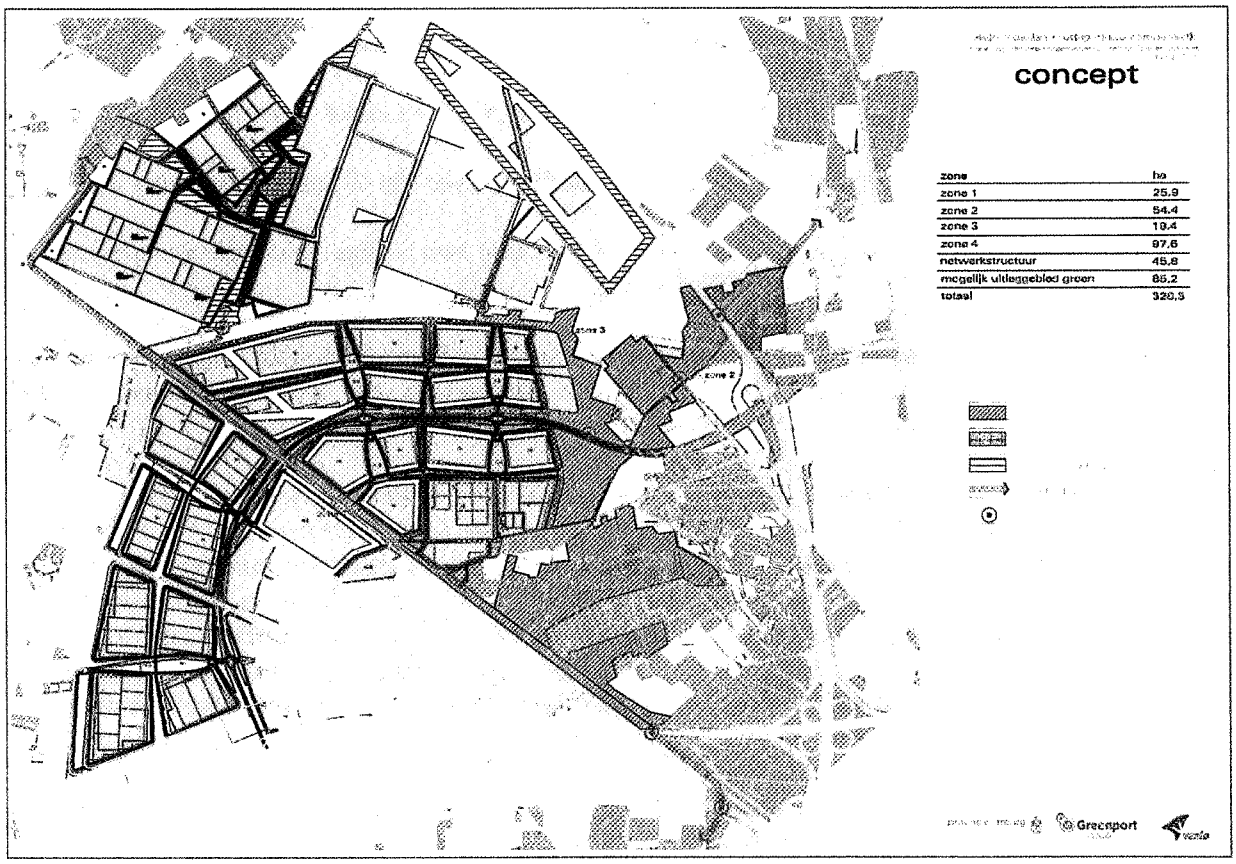

Figuur 8: Ecologische verbindingen Das. Voor meer detail wordt verwezen naar de PDF in bijlage 7.

In de fasering wordt als eerste de ecologische verbindingszone langs de Noordersloot aangelegd. Door de aanleg van deze zone wordt de verbinding geborgd tussen de bekende burchten ten noorden en zuiden van het plangebied. Eenmaal aangelegd blijft deze zone in alle fasen beschikbaar voor de Das als foerageer- en migratiegebied. Latere werkzaamheden hebben geen betrekking op deze zone. Tijdens de werkzaamheden aan deze zone zijn geen effecten op de dassenpopulatie te verwachten. De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd en vinden op grote afstand plaats van de burchten. De zone zelf blijft beschikbaar als uitloop- en migratiegebied tijdens de werkzaamheden. In de zone is tijdelijk minder dekking aanwezig door de herprofilering van de oeverzone. De aanliggende agrarische gronden vormen in die fase een alternatief. Ook de Gekkengraaf blijft beschikbaar in deze fase.

Bylage 4

Antwoord 1
Plangebied in figuur 1 en figuur 3 zoals opgenomen in de aanvraag is hetzelfde (figuur is ingekleurd om ligging in de provincie beter weer te geven, figuur 3 is niet ingekleurd om meer detail te kunnen tonen). Dit is het plangebied waar gemeente Venlo verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van Trade Port Noord. De grens van het plangebied in het westen vormt de gemeentegrens. In figuur 8 in de aanvraag is een groter gebied weergegeven waar ontwikkelingen plaats kunnen gaan vinden conform de vastgestelde structuurvisie klavertje 4 (bijgevoegd bij deze brief). Er vinden dus in de toekomst mogelijk ook ten westen van deze gemeentegrens, dus op grondgebied van de gemeente Horst a/d Maas ontwikkelingen plaats. Gemeente Venlo is hiervoor niet verantwoordelijk. Voor deze ontheffing is het plangebied zoals weergegeven in figuur 1 en 3 van de aanvraag juist.

Vraag 1a
Plangebied op kaart 1 lijkt veel groter dan de tekeningen aangegeven in activiteitenplan.

Antwoord 1a
Het gaat in figuur 1 en 3 om het hele plangebied Trade Port Noord. Enkele deelgebieden zijn belangrijk in het activiteitenplan omdat daar maatregelen worden uitgevoerd ten behoeve van beschermde soorten. Dit betreft de route tussen werklandschappen door en langs de Noordersloot. Op deze deelgebieden is vervolgens ingezoomd in figuur 10 en 12. Als bijlage 14 bij deze brief is een aanvullend kaartje gevoegd waarop dit nader is aangegeven.

Vraag 1b
Heel veel tekeningen zijn verschillend.

Antwoord 1b
Figuur 4 betreft de fasering van het bouwrijp maken van het plangebied. Sommige delen zijn al bouwrijp gemaakt en zijn daarom niet ingekleurd. Dat verklaart de afwijking. Verder is bij sommige tekeningen uitgegaan van de oude situatie, bij sommige van de nieuwe situatie (met Greenportlane). Dit maakt het lastiger om te oriënteren maar het is ook nodig om beide situaties in beeld te brengen. Als aanvulling en ter verdere verduidelijking is als bijlage 13 bij deze brief een aanvulling op figuur 4 bijgevoegd waarin nader is aangegeven wat reeds gerealiseerd is en wanneer de overige delen gerealiseerd worden. Op deze bijlage 13 zijn de jaartallen wanneer zaken gerealiseerd zijn aangegeven.

Vraag 2
Is de Greenportlane nog niet aangelegd?

Antwoord 2
De Greenportlane is in de loop van 2012 grotendeels gerealiseerd. In bijlage 13 welke een de aanvulling is op kaart 4, is dit weergegeven. Er ontbreekt nog een klein deel in het centrum van Trade Port Noord. Dit deel wordt na grondverwerving voorjaar 2013 gerealiseerd. Zie bijlage 13.

Vraag 3
Uitgangssituatie van de plannen aangeven; welke situatie moet worden beschouwd als uitgangssituatie waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd?

Antwoord 3
De uitgangsituatie bestaat uit: het onherroepelijke deel van bestemmingsplan Trade Port Noord en Park Zaarderheiken uit 2007 en het PIP Greenportlane. Beide ontwikkelingen zijn onherroepelijk en vormen de startsituatie voor deze ontheffingsaanvraag. In bijlage 12 is de uitgangssituatie per 1 januari 2013 aangegeven.

Vraag 3a
Is de Gekkengraaf al (deels) verlegd?

Antwoord 3a
Nee de gekkengraaf wordt pas verlegd als betreffende klaverbladen conform de fasering in figuur 4 van de aanvraag worden aangelegd. Het eerste deel van de verlegging staat vooralsnog gepland in 2013-2014 (klaverblad 1c) en het tweede deel van de verlegging in 2016-2017(klaver 3).

Vraag 3b
Welke woningen zijn al gesloopt?

Antwoord 3b
In bijlage 14 is op een luchtfoto uit 2005 aangegeven wat de status van de toen bestaande woningen en landbouwbedrijfsgebouwen in het gebied. Zoals te zien zijn nog slechts 2 bewoning (tijdelijk) bewoond. De overige objecten zijn geheel of gedeeltelijk gesloopt.

Vraag 3c
Waar zijn nu al bedrijfshallen gebouwd?

Antwoord 3c
In bijlage 13 bij deze brief is aangegeven welke logistieke bedrijfsgebouwen gerealiseerd zijn.

Vraag 3d
Aangeven voor welke deel de gemeente al ontheffing heeft.

Antwoord 3d
In 2008 is ontheffing verkregen (uw kenmerk FF/75C/2006/0454) voor het onherroepelijke deel van Trade Port Noord. Deze ontheffing is bijgevoegd als bijlage 9 bij de aanvraag van 26 sept 2012. Op basis van die ontheffing is het deel zoals in rood aangegeven in bijlage 12 gerealiseerd.
In 2009 is ontheffing verkregen voor de aanleg van de Greenportlane. Deze ontheffing is bijgevoegd als bijlage 10 bij de aanvraag van 26 sept 2012. Op basis van die ontheffing is het deel van de Greenportlane dat in zwart is aangegeven in bijlage 12 gerealiseerd.

Vraag 4
Aangeven voor welke werkzaamheden ontheffing wordt aangevraagd. Duidelijk op een kaart aangegeven waar wat gebeurt.

Antwoord 4
De activiteiten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd zijn beschreven onder punt B p. 2 en 3. Verder is als bijlage 15 bij deze brief een kaart bijgevoegd met daarop aangegeven de locatie van de ingrepen.

Vraag 5
Fasering van project aangeven, vooral tekstueel.

Antwoord 5
Als bijlage 13 bij deze brief is een nadere uitwerking van de fasering toegevoegd. Een deel van het terrein is reeds bouwrijp en gedeeltelijk woonrijp gemaakt in de periode 2008 t/m 2012. Dit is op deze bijlage aangegeven. In dit gebied zijn de eerste bedrijfsgebouwen gerealiseerd. De Greenportlane is in de periode 2010 t/m 2012 aangelegd met de daarin opgenomen Flora en Fauna passages. De laatste fase hiervan (aangegeven op bijlage 13) wordt begin 2013 gerealiseerd. Medio 2013 wordt een start gemaakt met de realisatie van de herprofilering van de Noordersloot/dassenroute en (indien er grond verkocht wordt) het gedeeltelijk bouwrijp maken van het aanliggende gebied (klaverblad 4b). Verder zal naar verwachting een deel van het Noordoostelijke klaver (klaverblad 1) bouwrijp worden gemaakt. Deze fasering van Greenportlane en gebiedsontwikkeling is zo gekozen zodat fauna zowel oostelijk als westelijk van het ontwikkelingsgebied bestaande routes kan blijven gebruiken of nieuwe routes in gebruik heeft genomen voordat oude structuren teniet gaan.

Vraag 6
Waarom wordt er geen ontheffing aangevraagd voor vleermuizen?

Antwoord 6
De ontwikkelingen die nu plaats gaan vinden hebben geen negatief effect op de functies van het plangebied voor vleermuizen (zie ook bijlage 4 Besluit MER). Er worden geen opstallen gesloopt waar vaste verblijfplaatsen zijn vastgesteld. Het plangebied blijft zijn functie als foerageergebied behouden.

Vraag 7
Waar en hoe is de compensatie voor de steenuil en de kerkuil uitgevoerd?

Antwoord 7
Er zijn conform ontheffing FF/75C/2006/0454 vijf nestkasten opgehangen in gebied Krayelheide. De exacte locatie waar deze hangen wordt of uw verzoek alsnog ingemeten en de GPS coördinaten worden t.z.t aan u doorgegeven. De percelen waar deze zijn opgehangen, zijn in 2008 overgedragen aan SBB als natuur in te richten percelen.

Vraag 8
De voorgenomen activiteiten, de plaats daarvan en de fasering in tijd helder omschrijven. Omschrijven met kaart en effectbeoordeling. Voorbereidende werkzaamheden kunnen ook ontheffingspichtig zijn.

Antwoord 8
De activiteiten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd zijn beschreven onder punt B p. 2 en 3. Onder de punten H en I van deelgebied TPN (p. 6 en 7 Activiteitenplan) en deelgebied Noordersloot (p. 21 en 22) is de effectbeoordeling uitgevoerd. Er is sprake van oppervlakteverlies van secundair foerageergebied. Mitigatie vindt plaats door de groene inrichting van de wiggen in het plangebied en de inrichting van de migratiezones. Ter aanvulling van de informatie wordt bijlage 15 meegestuurd met onder meer de aanduiding van de uit te voeren mitigerende maatregelen. De ontheffing wordt aangevraagd omdat de activiteiten uitgevoerd worden in secundair foerageergebied van de Das en migratiegebied. De veranderingen in het landschap vinden geleidelijk plaats waardoor geleidelijke aanpassing aan de nieuwe situatie mogelijk is. Tijdens de voorbereidende werkzaamheden

blijft de functie van het plangebied behouden. Door de leefwijze van Dassen in de schemerperiode en nacht, vindt er nauwelijks overlap plaats tussen werkzaamheden en activiteitenperiode van de Dassen. Er vindt gezien de afstand van het plangebied tot de bekende burchten geen verstoring plaats van de burchtlocatie of het primair leefgebied. Secundair leefgebied blijft behouden in het plangebied. De migratieroute langs de Noordersloot wordt in 2013-2014 aangelegd. Dit betekent een vertraging ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Met de aanleg van de verbindingszone (heidelandschap met houtwallen) ten oosten van het plangebied wordt deze winter (begin 2013) nog begonnen. In december worden houtwallen aangelegd, in het voorjaar van 2013 vindt de overige inrichting van deze verbindingszone plaats. Het overgrote deel van het plangebied blijft nog enkele jaren beschikbaar als foerageergebied en migratiegebied. In deze periode kunnen de migratiezones zich ontwikkelen. Negatieve effecten blijven zeer beperkt ervan uitgaande dat gewenning optreedt aan de toenemende bedrijvigheid in het plangebied.

Vraag 9
Er zijn bij de DR meer locaties bekend waar de Das voorkomt. Het gevoerde onderzoek naar de Das beargumenteren.

Antwoord 9
In 2010 is door Natuurbalans onderzoek gedaan in omliggende gebieden (grenzend aan TPN) waaronder de gebieden waar burchten bekend waren. Op basis van topografisch kaartmateriaal én het landschapsonderzoek zijn toen potentieel geschikte terreindelen onderzocht op het voorkomen van overige zoogdieren. Hierbij is vooral gelet op sporen (prenten, wissels, uitwerpselen, burchten, knaag- en vraatsporen). Het zoogdieronderzoek is in drie ronden uitgevoerd (eerste ronde mei 2010; tweede en derde ronde juli-augustus 2010). De oude vindplaatsen van de Das zijn in 2010 opnieuw bezocht om activiteit vast te stellen (zie bijlage 3 rapport Natuurbalans). Onderzoek in het plangebied zelf is uitgevoerd in 2008 (zie bijlage 2 rapport Taken). Er is daarbij intensief gezocht naar sporen van de Das en de functie van de bestaande dassenburchten. Gezien de situatie in het plangebied (grotendeels open agrarisch gebied), de ontwikkelingen die de afgelopen jaren plaats hebben gevonden (aanleg Greenportlane en klaver met bedrijven) was het niet aannemelijk dat de functie van het plangebied voor de Das zoals omschreven in het activiteitenplan (punt H, pagina 6) zou veranderen. Mocht uit uw gegevens blijken dat dit wel het geval is, dan willen wij daarover graag geïnformeerd worden.

Vraag 10
Graag aangegeven welke verdere ontwikkelingen er plaatsvinden in de omgeving van Trade Port Noord.

Antwoord 10
Zoals in de structuurvisie Klavertje 4 is vermeld zullen in de verdere toekomst ten westen van het huidige plangebied en aansluitend aan bedrijventerrein Trade Port West op grondgebied van de gemeente Horst a/d Maas ook bedrijvigheid ontwikkeld worden. In de gekozen structuren is hiermee reeds rekening gehouden zodat verbindingsroutes en fourageergebieden beschikbaar en/of bereikbaar blijven.

Vraag 11
Hoe zal het voor de Das en Vleermuizen mogelijk blijven om door het gebied te migreren.

Antwoord 11
De ecologische functionaliteit van het gebied blijft gewaarborgd door de op de Das afgestemde aanleg van de verbindingszone door het centrale deel van TPN (zoals ook vereist in de in 2009 verleende ontheffing (FF/75C/2009/0242, zie hiervoor punt P, de verleende ontheffing is als bijlage 10 bijgevoegd). Migratie door het gebied blijft mogelijk maar vergt aanpassing van de Das aan de nieuwe situatie. De ecologische functionaliteit (foerageer- en migratiegebied) van het plangebied voor de Das blijft behouden door de aanleg van de netwerkstructuur (toegankelijk houden van wiggen en manchetten) en de op de Das afgestemde inrichting. Inrichting en onderhoud van de netwerkstructuur worden duurzaam vorm gegeven en worden geborgd in het bestemmingsplan TPN. Daarnaast hebben de gemeente Venlo, de provincie Limburg en DCGV een overeenkomst gesloten over de uitvoering en financiering van de maatregelen (zie ook bijlage 11). Met het nemen van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen zijn er geen negatieve lange termijn effecten op de instandhouding van de soort te verwachten. Zie verder punt P. Om de vliegroutes voor vleermuizen te behouden voorziet de inrichting van het gebied in lijnvormige routestructuren in de vorm van laanbeplanting met bomen langs de te realiseren wegen. In klaver 2 is dit ook reeds gerealiseerd.

Vraag 12
Op welke wijze wordt omgegaan met de combinatie van infrastructuur en verlichting?

Antwoord 12
Verlichting is nog niet uitgewerkt. Uitgangspunt is een dasvriendelijke (en vleermuisvriendelijke) verlichting, zoveel mogelijk afgeschermd. Gedacht wordt aan 'light on demand (licht als het nodig is, donker als het kan)'.

Vraag 13
Hoe lang zal het duren voor de vegetatie vanzelf zoveel beschutting geeft dat deze voor de Das voldoet als migratieroute?

Antwoord 13
Het gaat hier om de migratieroute langs de Noordersloot (in de centrale verbindingszone wordt een brede haag aangeplant). In de huidige situatie is deze migratieroute over grote delen kaal (gemaaid). Na aanleg van de Greenportbikeway worden bomen aangeplant. Struweelvorming met goede dekkingsmogelijkheden vindt plaats na drie tot vijf jaar, in de jaren daarvoor is er al dekking door hogere ruigtekruiden.

Vraag 14
Verzoek om de beoogde routes en plaatsen voor de das (en vleermuizen) en fasering van de plannen duidelijk in relatie tot elkaar te schetsen.

Antwoord 14
Op de plankaart van het bestemmingsplan (bijlage 1 van de aanvraag) is in groen de bestemming "groen" weergegeven. Deze bestemmingsvlakken betreffen de open toegankelijke wigvormige structuren. De inrichting en beplanting van deze gebieden is zodanig dat het foerageergebied voor de dassen en vleermuis zal zijn. Daarnaast is een specifieke vorm van natuur bestemming (SN1) opgenomen voor de zone langs de Noordersloot en door de centrale as (noord-zuid verbinding) door het gebied. Deze specifieke bestemming borgt dat in deze zone de inrichting zodanig moet zijn dat het geschikt is en blijft als routestructuur voor de das. Begin 2013 wordt de zone V2 (oostelijk van het plangebied) ingericht zodat de routes daar voor de Das geborgd zijn. Vervolgens

wordt in 2013-2014 de zone langs het spoor (Noordersloot) ingericht waarna aanliggende werklandschappen bouwrijp gemaakt worden. De centrale as door het gebied wordt ingericht gelijktijdig met het bouwrijp maken van het eenzijdig aanliggende werklandschap. Hierdoor wordt geborgd dat tijdens de werkzaamheden de das een route- en foerageergebied behoud in het nog bestaande gebied waar landbouwkundig gebruik wordt voortgezet. Op deze wijze wordt geborgd dat de das kan "wennen" aan de nieuwe inrichting en de nieuwe structuren die voor hen geschapen worden.

Mocht één of meerdere van bovenstaande antwoorden nog aanleiding zijn tot vragen, dan verneem ik dat uiteraard graag. U kunt contact met mij opnemen onder nummer +31 77 3596627 of via e-mail i.dewarrimont@venlo.nl

Met vriendelijke groet,

Isabelle de Warrimont,
Gemeente Venlo, beleidsadvisieur afdeling Ruimte en Economie

Bijlagen:

- Structuurvisie klavertje 4
- Bijlage 12 uitgangssituatie
- Bijlage 13 nadere fasering
- Bijlage 14 status bebouwing
- Bijlage 15 kaart met locaties maatregelen

Bylage 5

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Naar aanleiding van het verzoek van R. Tilmans
namens de Provincie Limburg, op 22 juni 2009
en de aanvullingen hierop van 9 oktober 2009, 17 oktober 2009, 22 oktober 2009, 3 november 2009, 23 november 2009 en 27 november 2009

gelet op artikel 75, lid 5 en 6, onderdeel c, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Provincie Limburg
Adres:	Limburglaan 10
Postcode en woonplaats:	6229 GA MAASTRICHT
Voor het tijdvak van:	7 december 2009 tot en met 1 september 2014

ONTHEFFING

FF/75C/2009/0242

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, beschadigen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de jeneverbes (*Juniperus cummunus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het noordelijk deel van het project "Greenportlane" gelegen ten noordwesten van Venlo, in de gemeenten Venlo, Sevenum en Horst aan de Maas, tussen de rijkswegen A67 en A73, ten noordwesten van knooppunt Zaarderheiken, gelegen in de kilometerhokken X:202/Y:380, X:203/Y:380, X:204/Y:380, X:205/Y:380, X:205/Y:381 en X:206/Y:381, één en ander zoals is weergegeven op de kaart in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde "Activiteitenplan" van juni 2009.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Algemene voorwaarden

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffing geldt alleen voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals vermeld in de projectomschrijving voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De Provincie Limburg (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorwaarde 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorwaarden

7. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteiten van de soorten waarvoor ontheffing wordt verleend, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (voortplanting, winterrust) te voorkomen.
8. De voortplantings- en overwinteringsperiode van de levendbarende hagedis lopen globaal van november tot en met februari, respectievelijk april tot en met augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer, dan wel korter zijn. Voor de levendbarende hagedis dient in september-oktober het werkgebied ongeschikt gemaakt en gehouden te worden door de vegetatie zeer kort te maaien, tot de werkzaamheden uitgevoerd zijn.
9. De jeneverbes dient te worden verplant conform het bij de aanvraag gevoegde "Rapport Natuurcompensatieplan Ontwerp tracébesluit Greenportlane" van 16 maart 2009. Daarnaast dient met lokaal gewonnen genenmateriaal nieuwe aanplant verzorgd te worden op daartoe geschikte locaties (heidelandschap) in de compensatiegronden en groene omgeving van Tradeport-Noord en Greenportlane. Compensatie dient plaats te vinden nabij of aansluitend aan de huidige groeiplaats. Er dient voldoende groot gebied te worden aangelegd of gereserveerd (minstens verdubbeling van de huidige groeiplaats; 2 x 78,5 vierkante meter = 157 vierkante meter zoals aangegeven in het bij de aanvraag gevoegde "Rapport Natuurcompensatieplan", 4.3.3 op pagina 47) waar maatregelen worden getroffen ter verbetering van de groeiplaats voor de jeneverbes. Bij eventuele grondbewerking dient zorgvuldig rekening te worden gehouden met de mogelijkheden voor de jeneverbes (geen verdichting van de bodem, plaatselijke arme zandgrond, grondwaterhuishouding, plaatselijk genenmateriaal gebruiken). Dit project dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[1] op het gebied van de jeneverbes.
10. De plaats waar de mitigatie voor de jeneverbes zal worden uitgevoerd evenals de werkwijze, dient 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden in een ecologisch werkprotocol te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). De mitigerende maatregelen dienen te worden genomen vóór met de start van de werkzaamheden kan worden begonnen.
11. Het verplaatsingsplan voor de jeneverbes dient minimaal te voldoen aan de volgende eisen:
    a. Het tijdstip van beplanten dient op een geschikt moment in het seizoen plaats te vinden, binnen de periode februari - november;
    b. De verplaatsing dient te worden uitgevoerd door een deskundig aannemer met het juiste materieel;
    c. De nieuwe groeiplaats dient te passen bij de biotische en abiotische eisen van de soort;
    d. De groeiplaats dient duurzaam te worden ondergebracht bij een beheerder.
12. Op plaatsen langs het tracé waar overstekende dassen worden verwacht of waar een faunapassage wordt aangelegd, dient een raster te worden geplaatst. Deze rasters dienen te voorkomen dat er verkeersslachtoffers onder de dieren vallen en zorgen voor geleiding van dieren naar de passages.
13. Voor de das dienen 3 trekroutes aangelegd en beheerd te worden, overeenkomend met de huidige routes: Via spoorzone, met onderdoorgang spoorviaduct, via noord-zuid groenstrook midden door Tradeport-Noord, inclusief kleinwildtunnel van 200 centimeter breed en 100 centimeter hoog, via aan te leggen verbindingszone/leefgebied en ecoduct over Greenportlane naar populatie Grubbenvorst. Er dient rekening gehouden te worden met vervolgtrekroutes, onder meer met een veilige onderdoorgang/oversteek Sevenumseweg.

---

[1] Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

14. Het ecoduct dient te functioneren voor de das. Het ecoduct dient een minimale breedte te hebben van 20 meter en aan te sluiten op een ecologische zone aan weerszijden van het ecoduct. De fietsverbinding dient functioneel gescheiden te worden van de ecoductfunctie. Er dient geen verlichting te worden aangebracht op het ecoduct.
15. Er dient voldoende geleidende beplanting te worden aangebracht, zodat de passages voor de das vanuit de huidige migratieroutes te vinden zijn. Beplanting en passages dienen functioneel te zijn bij de ingebruikname van de weg. De passages dienen aan te sluiten op blijvende groene structuren rondom de Greenportlane, die voor de das een duurzaam geschikt migratie- en foerageergebied vormen. Deze groenstructuren dienen op voor de das geschikte wijze beheerd te worden.
16. Zodra voor zowel de inrichting als de werkwijze een definitief plan is gemaakt, dienen de ontsnipperende en mitigerende maatregelen voor de das in een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Dit protocol dient 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). De maatregelen dienen vergelijkbaar te zijn met de 3 hierboven genoemde maatregelen (minstens 3 passages en voldoende geleiding zodat de das deze vanuit de huidige situatie kan vinden). Voor zover mogelijk dient een doorkijk naar toekomstige ontwikkelingen te worden gegeven.
17. De doorsnijdende effecten voor vleermuizen dienen te worden gemitigeerd door het creëren van passagemogelijkheden. Bij de Eindhovense weg/Venloseweg dient één bomenrij aan de zuidzijde behouden te blijven, bij Dorperdijk dienen de hopovers te worden gewaarborgd en bij de Venraijseweg/Horsterweg dient het ontwerp zo te worden aangepast dat zo weinig mogelijk bomen weg hoeven. Tevens dient er vervangende beplanting te komen die aansluit op de bosjes ten zuidwesten.
18. Er dienen hopovers aangelegd te worden op plaatsen waar bestaande vleermuisroutes doorsneden zullen worden door de Greenportlane. Voor de locatie van hopovers, de noodzakelijke mitigerende aanpassingen en het ontzien van beplanting, dient 2 maanden vóór de uitvoering van de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol te worden aangeleverd aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag). Daarin dient bovenstaande informatie op kaart te worden aangegeven, evenals welke fasering wordt gehanteerd en welke beplanting blijft en welke beplanting wordt aangebracht om vliegroutes in stand te houden en hopovers te creëren.
19. Voor het verloren gaan van functioneel leefgebied van vleermuizen dient vooraf compensatie plaats te vinden. Dit dient gerealiseerd te worden met voldoende extra beplantingsstroken in de nabijheid van de kraamkolonie van de grootoorvleermuis. Deze compensatie dient in een werkprotocol opgenomen te worden.
20. De compensatie en mitigatie voor de vleermuizen dient uiterlijk tegelijk met de ingebruikname van de weg aangelegd te zijn en te functioneren.
21. Om verstoring door verlichting te voorkomen dient alleen op 5 knooppunten verlichting te worden aangebracht en strooisellicht-arme lampen te worden gebruikt met aangepast wattage, dimbaar licht en geplaatst op lage masten (minder dan 6 meter).
22. Ter hoogte van faunapassages dient dichte begroeiing te worden aangebracht.
23. Alle bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[1] op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing wordt verleend.
24. Bovenstaande mitigerende maatregelen ten aanzien van de jeneverbes, das, gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis, laatvlieger en de levendbarende hagedis, dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en onder betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd. Dit werkprotocol dient minimaal 2 maanden vóór aanvang van de werkzaamheden ter goedkeuring aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag) te worden aangeleverd.

25. Er dient niet eerder te worden gestart met de werkzaamheden, inclusief voorbereidende werkzaamheden, dan nadat het werkprotocol is goedgekeurd.
26. Monitoring ten behoeve van de Flora- en faunawet dient te worden uitgevoerd, waarin de populatieontwikkeling en het gebruik van de beschermde soort van het gebied wordt onderzocht. Het gaat om alle waargenomen soorten vleermuizen, das en jeneverbes.
27. Ieder jaar in maart, te beginnen in 2011, dient gerapporteerd te worden aan het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen te Den Haag) over de voortgang van de werkzaamheden, de aanleg van de passages en andere mitigerende en compenserende maatregelen en de monitoringsresultaten. Mochten de resultaten daar aanleiding toe geven, dan kunnen door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) passende aanvullende maatregelen worden opgelegd.

Overige voorwaarden

28. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorwaarden.
29. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker twee maanden voor het verstrijken van deze termijn een verlenging aan te vragen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
30. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorwaarden is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 7 december 2009

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

B. Kluivingh - Deetman

Bylage 6

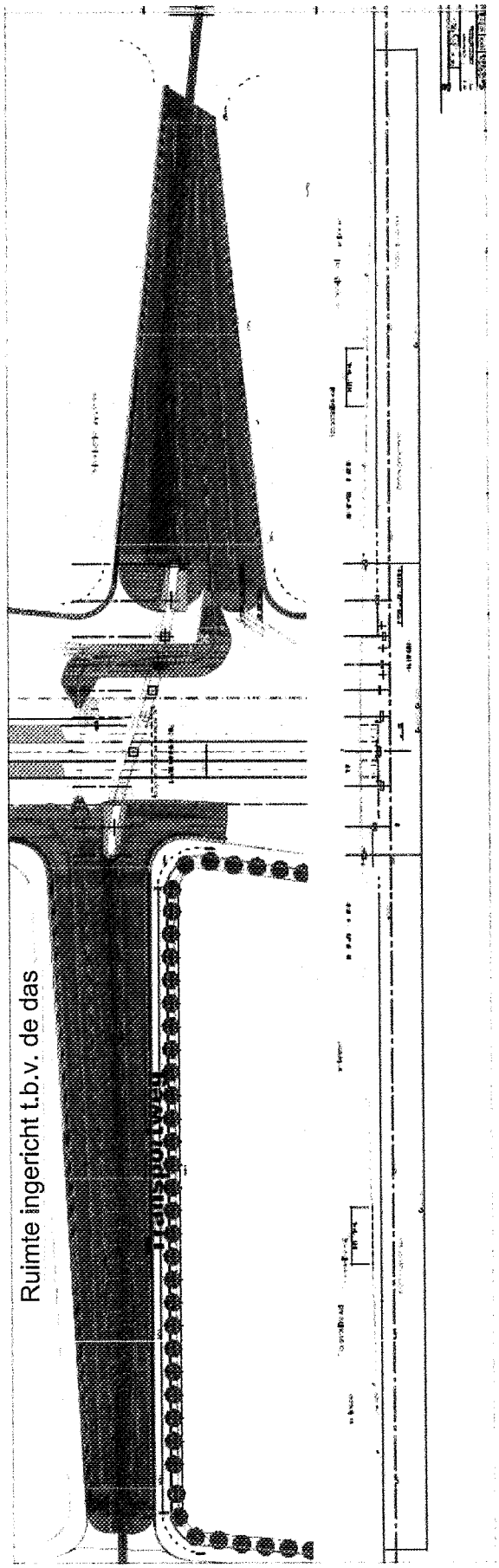

Figuur 10: Overzichtstekening situatie in centrale verbindingszone (voor meer detail zie bijlage 5A).

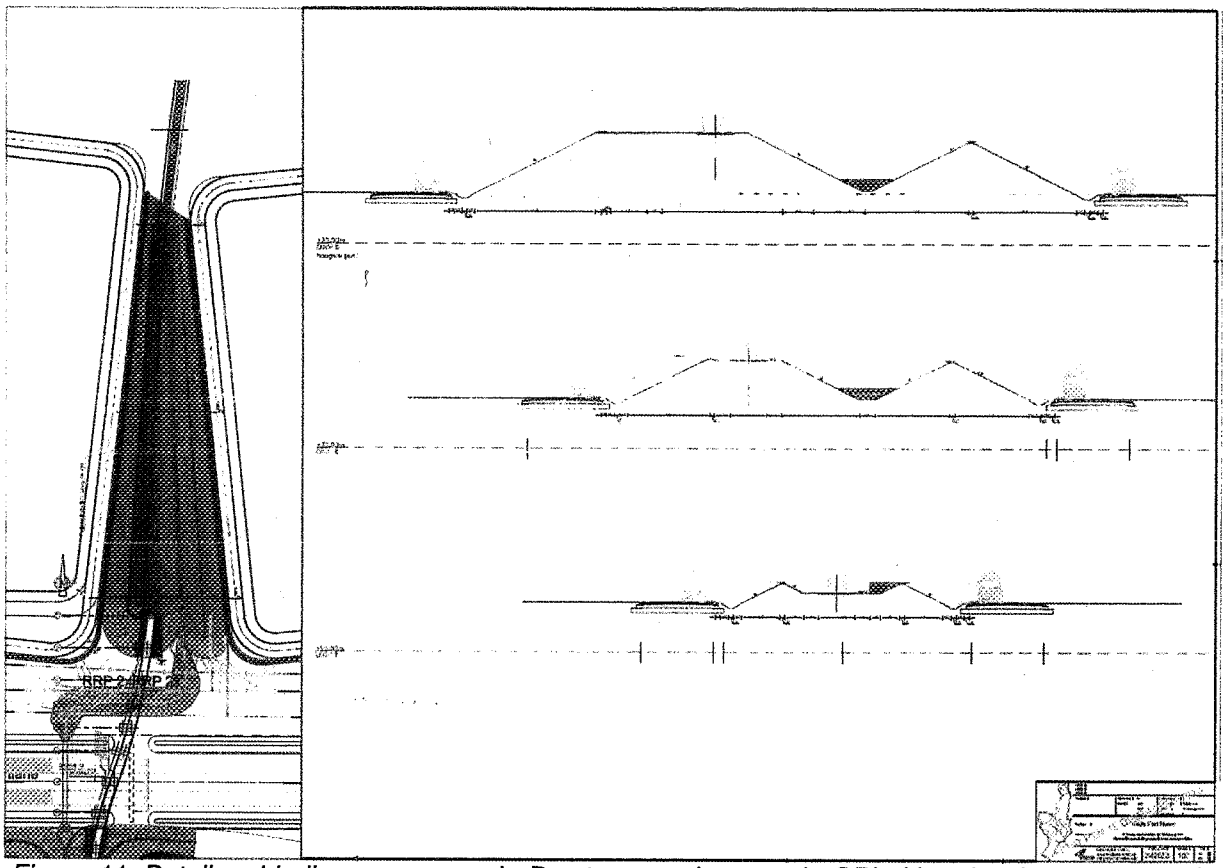

Figuur 11: Detail verbindingszone voor de Das ten noorden van de GPL. Voor leesbare maatvoering en details zie bijgeleverde PDF, bijlage 5B.

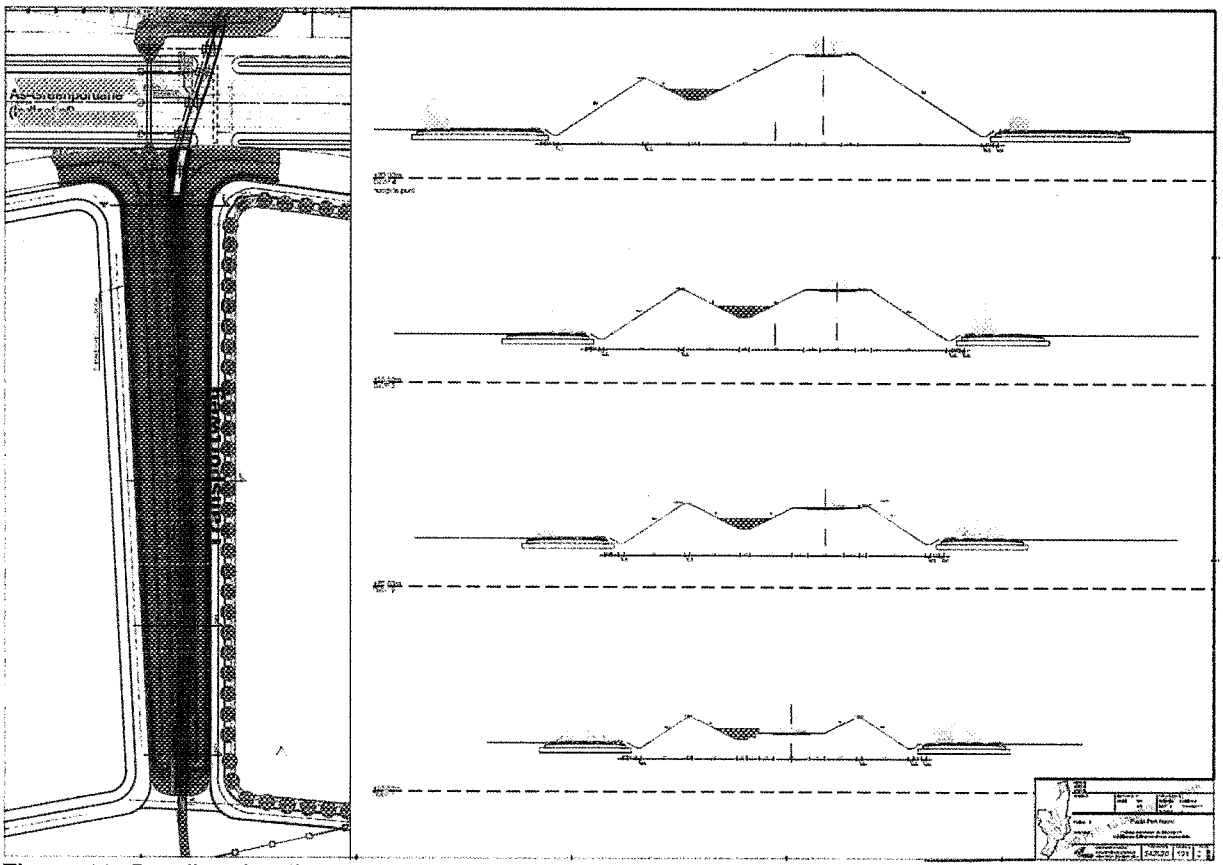

Figuur 12: Detail verbindingszone voor de Das ten zuiden van de GPL. Voor leesbare maatvoering en details zie bijgeleverde PDF, bijlage 5C.

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Gegevens

Aanvraagnummer	FF/75C/2012/0269
Project	Ontheffing FF-wet locatie TPN
Ontheffingsperiode	26 juni 2013 tot en met 31 oktober 2017
Naam	Gemeente Venlo heer A.H.M. Vervoort
Adres	Garnizoenweg 3
Woonplaats	5928 NA VENLO

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden	.....
Telefoonnummer (vast)	.....
Telefoonnummer (mobiel)	.....
Locatie(s) werkzaamheden	.....
	.....
	.....
Datum start werkzaamheden	.....
Overzicht planning werkzaamheden	.....
	.....
	.....
	.....
	.....
	.....

Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is te worden ingediend bij Dienst Regelingen!

Retouradres	Dienst Regelingen Postbus 19530 2500 CM Den Haag Fax: 070-3786139 Email : ffwet@minlnv.nl	

CHECKLIST SCHRIJVERS

Flora- en faunawet/ art. 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

aanvraagnummer	FF/75C/2012/0269
Compensatie/mitigatie	
Is er compensatie nodig?	**Ja/nee**
Is er mitigatie nodig?	**Ja/nee**
Voorwaarden ontheffing/positieve afwijzing	
Staat voorwaarde 6 (meldingsformulier) in ontheffing/positieve afwijzing?	**Ja/nee**
Is het meldingsformulier bijgevoegd?	**Ja/nee**
Is bewakingsdatum meldingsformulier aangegeven? *(Zelf inschatten wanneer formulier bij DR kan zijn; maximaal 14 dagen na geschatte start werkzaamheden)*	**Ja/nee**
Bewakingsdatum:.....	
Moet er gerapporteerd naar DR? *(Indien ja, bewakingsdatum melden)*	**Ja/nee**
Bewakingsdatum:.....	
Moet er een monitoringsverslag gestuurd worden? *(Indien ja, bewakingsdatum melden)*	**Ja/nee**
Bewakingsdatum:.....	
Voor welk(e) belang en) is/zijn verleend?	**b d e j**
Van wanneer tot wanneer wordt ontheffing verleend?	
Afschriften	
Zijn scans/afschriften toegezegd? *(Indien ja: check of dit in vak 'geïnteresseerden vermeld staat)*	**Ja/nee**
Publicatie van besluit	
Moet het besluit op internet worden geplaatst?	**Ja/nee**

Administratie verzorgt:

- ☐ Toezenden scans/afschriften
- ☐ Toezenden scans/afschriften aan contactpersoon
- ☒ Bijlagen toevoegen
- ☐ Soortenstandaard dus terug naar Josine
- ☐ Gecoördineerde procedure

Formulier in rode mapje voegen

Nr. 14/9864
RENL
18 SEP 2014
Gemeente Venlo
1731

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Venlo
A.H.M. Vervoort
Postbus 3434
5902 RK VENLO

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2012/0269A.toek.zh

Bijlagen
1

Datum 9 september 2014
Betreft Wijziging ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Vervoort,

Naar aanleiding van uw mail van 7 augustus 2014 is gebleken dat er een storende fout in mijn besluit van 26 juni 2013 is geslopen. In voorschrift 10 wordt genoemd dat u de verbindingszones voor de das dient in te richten en te onderhouden conform de voorwaarden opgenomen in de voorschriften 9, 11, 13 en 15 van de eerder verleende ontheffing ten behoeve van de aanleg van de Greenportlane van 7 december 2009, met kenmerk FF/75C/2009/0242. Echter, de voorschriften 9 en 11 hebben betrekking op de jeneverbes en niet op de das. Hiervoor bied ik u mijn excuses aan. Bij deze verleen ik u bijgaande ontheffing, waarin voorschrift 10 is gewijzigd. Voor mijn overige overwegingen verwijs ik u naar mijn brief van 26 juni 2013.

De ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0269 is met dit besluit komen te vervallen en wordt vervangen door de ontheffing met kenmerk FF/75C/2012/0269A. Ik verzoek u de originele ontheffing van 26 juni 2013 met kenmerk FF/75C/2012/0269 aan mij terug te sturen.

Bezwaar
Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Datum
9 september 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2012/0269A

Bijlage 1

DE STAATSSECRETARIS[1] VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Naar aanleiding van het verzoek van de heer A.H.M. Vervoort
namens de gemeente Venlo, op 26 september 2012
en de aanvullingen hierop van 24 december 2012, 1 februari 2013, 13 februari 2013 en 26 februari 2013

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Gemeente Venlo
Adres:	Garnizoenweg 3
Postcode en woonplaats:	5928 NA VENLO
Voor het tijdvak van:	9 september 2014 tot en met 31 oktober 2017

ONTHEFFING

FF/75C/2012/0269A

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*) en de kamsalamander (*Triturus cristatus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Ontheffing FF-wet locatie TPN", gelegen in de gemeente Venlo, waarvan plangebied TPN in de kilometerhokken: 202-379, 203-379, 204-379, 202-380, 203-380, 204-380, 203-381, 204-381, en plangebied Noordersloot in de kilometerhokken: 203-380, 203-379, 204-379, één en ander zoals is weergegeven in de bij de aanvraag gevoegde topografische kaart (figuur 3: ligging plangebied) in het bij de aanvraag van 26 september 2012 gevoegde "Activiteitenplan" van Bureau Meervelt van 27 januari 2012.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Venlo (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

[1] Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorschriften

Drijvende waterweegbree

7. U dient in verband met de zaadzettingsperiode van de drijvende waterweegbree in de periode van maart tot en met september geen werkzaamheden uit te voeren, zoals het vergraven van delen van de Noordersloot. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van drijvende waterweegbree.
8. U dient op plaatsen waar, dit mogelijk is, voor de drijvende waterweegbree voorafgaand aan de uitvoer van de werkzaamheden, tijdens de bloeiperiode, de standplaatsen in kaart te brengen en ruim uit te rasteren en de afgerasterde locaties te ontzien. U dient de slootbodem voor zover mogelijk niet te ontgraven.

Das

9. U dient de maatregelen uit te voeren zoals opgenomen in bijlagen 2, 3 en 4 bij dit besluit.
10. U dient de verbindingszones voor de das in te richten en te onderhouden conform de voorschriften opgenomen in de voorwaarden 13 en 15 van de eerdere ontheffing ten behoeve van de aanleg van de Greenportlane van 7 december 2009, met kenmerk FF/75C/2009/0242 (bijlage 5 bij dit besluit).
11. De "centrale verbindingszone" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op p. 15 en in de bijlagen 5a, b en c van het Activiteitenplan (bijlage 6 bij dit besluit) en met een haag, zoals aangegeven op p. 6 in de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit). Ook hier dient inrichting en onderhoud een duurzaam functionerende migratiezone voor de das te waarborgen.
12. De "bikelane" dient aangelegd en onderhouden te worden zoals voorgesteld op figuur 9, p.13 en p.19 van het Activiteitenplan. De begroeiing en inrichting van de "bikelane", de centrale verbindingszone en de overige groene netwerkelementen dient functioneel te zijn op het moment dat door overige ontwikkelingen – plaatselijk- deze de enige migratiemogelijkheden voor de das vormen. Fasering van bebouwing, aanleg en onderhoud van de groene geleiding dient zo plaats te vinden als aangegeven op p. 6 en 7, punt 14 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).
13. U dient dasvriendelijke verlichting in combinatie met beplanting/beschuttende elementen zodanig aan te brengen, dat faunapassages, migratieroutes en foerageermogelijkheden donker, toegankelijk en functioneel zijn voor de das.
14. De mogelijkheden voor das dienen ook bij toekomstige ontwikkelingen functioneel te blijven, in de zin van p. 5, punt 10 van de aanvullingen van 24 december 2012 (bijlage 4 bij dit besluit).

Kamsalamander

15. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
16. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[2] op het gebied van de drijvende waterweegbree, das en de kamsalamander.

---

[2] Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

17. U dient de herprofileringswerkzaamheden uit te voeren in de periode oktober tot en met januari, buiten de voortplantingsperiode van de kamsalamander. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kamsalamander.
18. U dient alleen het noordelijke talud van de sloot te ontgraven. De bodem en de zuidzijde van de sloot dienen zo veel als mogelijk onberoerd te blijven. Werkzaamheden aan de andere zijde of de bodem, worden alternerend in een volgend jaar uitgevoerd.
19. U dient bij het ontgraven zo veel mogelijk te voorkomen dat zand in de sloot zakt.
20. Het kaal maken van de 50 meterzone aan de noordzijde van de Noordersloot middels kapwerkzaamheden en het verwijderen van struiken dient in verband met het broedseizoen uitgevoerd te worden in de periode augustus tot en met februari. Hierbij dienen stobben, wortels en overige delen, waar kamsalamanders zouden kunnen overwinteren, ontzien te worden en de bodem dient zo weinig mogelijk te worden beroerd.
21. Het verwijderen van geschikte schuilplaatsen voor de kamsalamander in landbiotoop, anders dan op de locatie genoemd in voorschrift 20, dient te worden uitgevoerd in de periode dat de dieren zo veel mogelijk in het water aanwezig zijn, in de periode april tot en met juli, of in overleg met een deskundige in de meest geschikte periode. Deze werkzaamheden dienen onder begeleiding in het veld van een deskundige op het gebied van kamsalamander te worden uitgevoerd.
22. Eventueel gevonden kamsalamanders dienen onder begeleiding van een deskundige verplaatst te worden naar een geschikte plek buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.

Monitoring

23. Aanvullend dient u, om de effectiviteit van de genomen maatregelen vast te kunnen stellen monitoring uit te voeren van de drijvende waterweegbree in de Noordersloot.
24. U dient monitoring van de das uit te voeren gedurende de ontheffingstermijn. Monitoring dient in ieder geval inzicht te geven in de wijze waarop de das het plangebied gebruikt in relatie tot de aanleg van de ontwikkeling van het plangebied en de aanleg van de groene infrastructuur en foerageermogelijkheden voor de das.
25. Gedurende de duur van de ontheffingsperiode dient jaarlijks in november een verslag ter beoordeling te worden aangeleverd aan Dienst regelingen. U dient daarin de resultaten te geven van de soorteninventarisaties en een schatting van het aantalsverloop van de in het gebied aanwezige beschermde soorten waarvoor u ontheffing is verleend. In het verslag dient minstens aandacht te worden gegeven aan de aantallen, de plaats van voorkomen van soorten, de wijze van gebruik van het plangebied door de das en de kamsalamander, de voortgang van de inrichting van het plangebied en van de speciaal voor de beschermde soorten ingerichte groene structuren en de genomen mitigerende maatregelen. Naar aanleiding van de resultaten van de monitoring kunnen de voorschriften worden aangepast om de gunstige staat van instandhouding te garanderen.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

26. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde maatregelen.
27. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

Overige voorschriften

28. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
29. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
30. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 9 september 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze,

Marco Klaassen
Teammanager vergunningen

Bijlage 2 Ruimtebeslag routing natuurcompensatie

Ruimtebeslag routing natuurcompensatie

Routing ecologische verbindingen volgens ontheffing Flora- en Faunawet

schaal 1 : 2.000

concept

zone	ha
zone 1	25.9
zone 2	54.4
zone 3	19.4
zone 4	97,6
netwerkstructuur	45,8
mogelijk uitleggebied groen	85,2
totaal	328,3

legenda

- zones 1-4
- netwerkstructuur
- mogelijk uitleggebied groen
- verbinding
- faunapassages

provincie limburg

Greenport VENLO DEVELOPMENT COMPANY

venlo

Bijlage 3 Structuurvisie Klavertje 4-gebied

Structuurvisie Klavertje 4-gebied

21 maart 2012

LEGENDA

Bestaande situatie:

- Grens Klavertje 4-gebied
- Gemeentegrens
- Rijkswegen
- Overige wegen
- Spoorwegen
- Bebouwing
- Woonkernen
- Bedrijventerreinen
- Glastuinbouwgebied
- Glastuinbouwbedrijf
- Beek
- Maas
- Hoogspanningsverbinding
- Oliepijpleiding
- Bebouwingsconcentratie
- Bebouwingslinten
- Railterminal
- Bargeterminal
- TrafficPort
- Verblijfsrecreatie
- Fresh Park Venlo
- NS-station

Nieuwe situatie:

- Beekdallandschap
- Mozaïeklandschap
- Verwevingszone
- Agrarisch landschap
- Lovendaal
- Ontwikkelingsgebied Agribusiness
- Glastuinbouw ontwikkelingsgebied
- Floriade / Venlo GreenPark
- Ontwikkelingsgebied bedrijventerrein
- Intensieve tuinbouw / toekomstig ontwikkelingsgebied bedrijventerrein
- Agrarisch / toekomstig ontwikkelingsgebied bedrijventerrein
- Landschappelijke binnenruimte
- Landschappelijke inpassing
- LOG Krabbenborg
- Greenportlane
- Verkeersontsluiting
- Reservering infrastructuur
- Indicatieve richting verbinding infrastructuur
- Aansluiting Greenportring - A67, na 2022
- Greenportbikeway
- 50m-zone Rijkswaterstaat
- 100m-zone Sevenumseweg
- Primaire ecologische verbinding
- Secundaire ecologische verbinding
- Dassenroute
- Mogelijke ecologische routes
- Ecoducten
- Zoekgebied windturbines
- Railterminal
- Zie paragraaf 6.6.1 – Ontwikkeling klaver 13

0 200m 600m 1km

Greenport VENLO DEVELOPMENT COMPANY

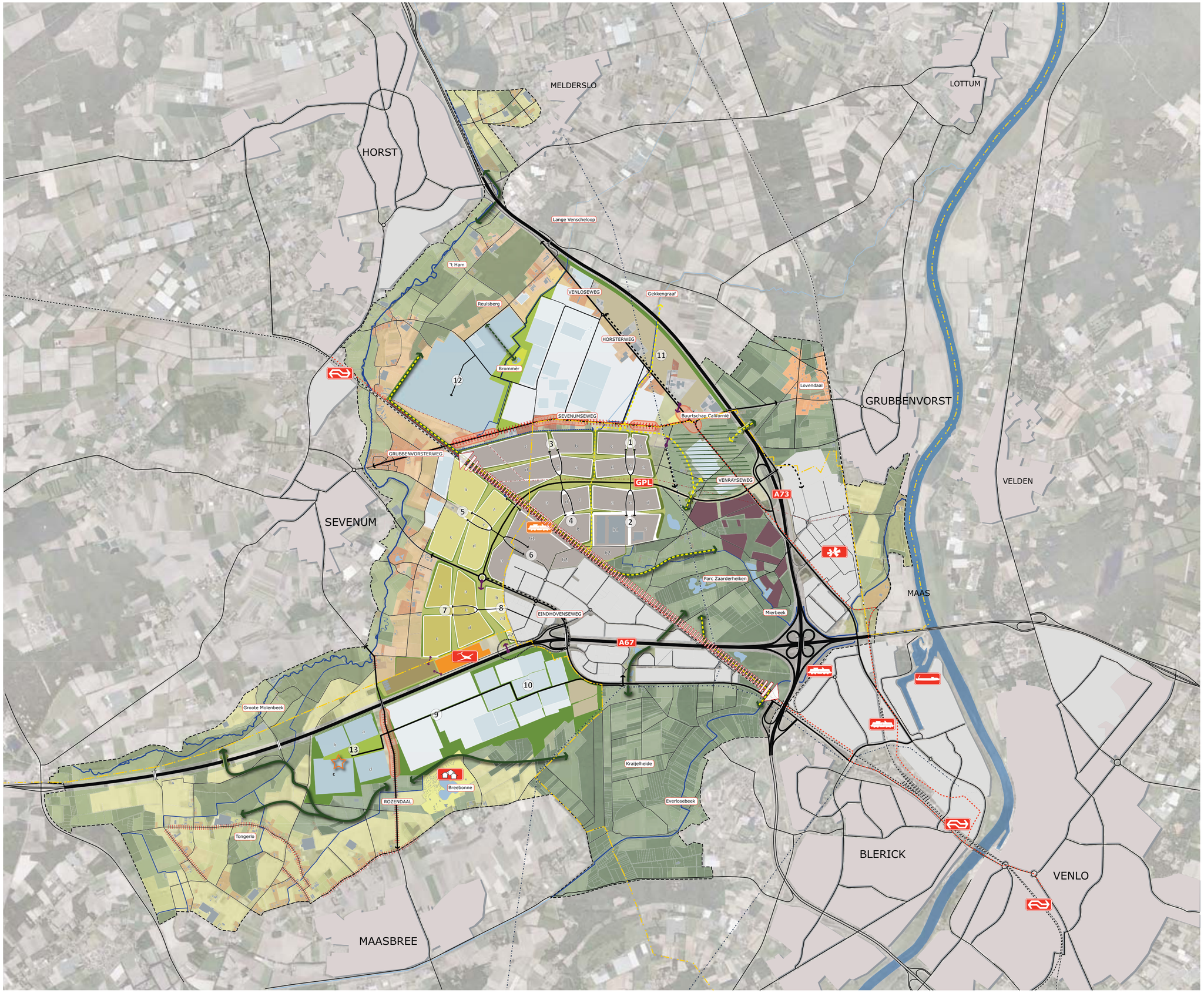

Bijlage 4 Vigerende bestemmingsplan Trade Port Noord

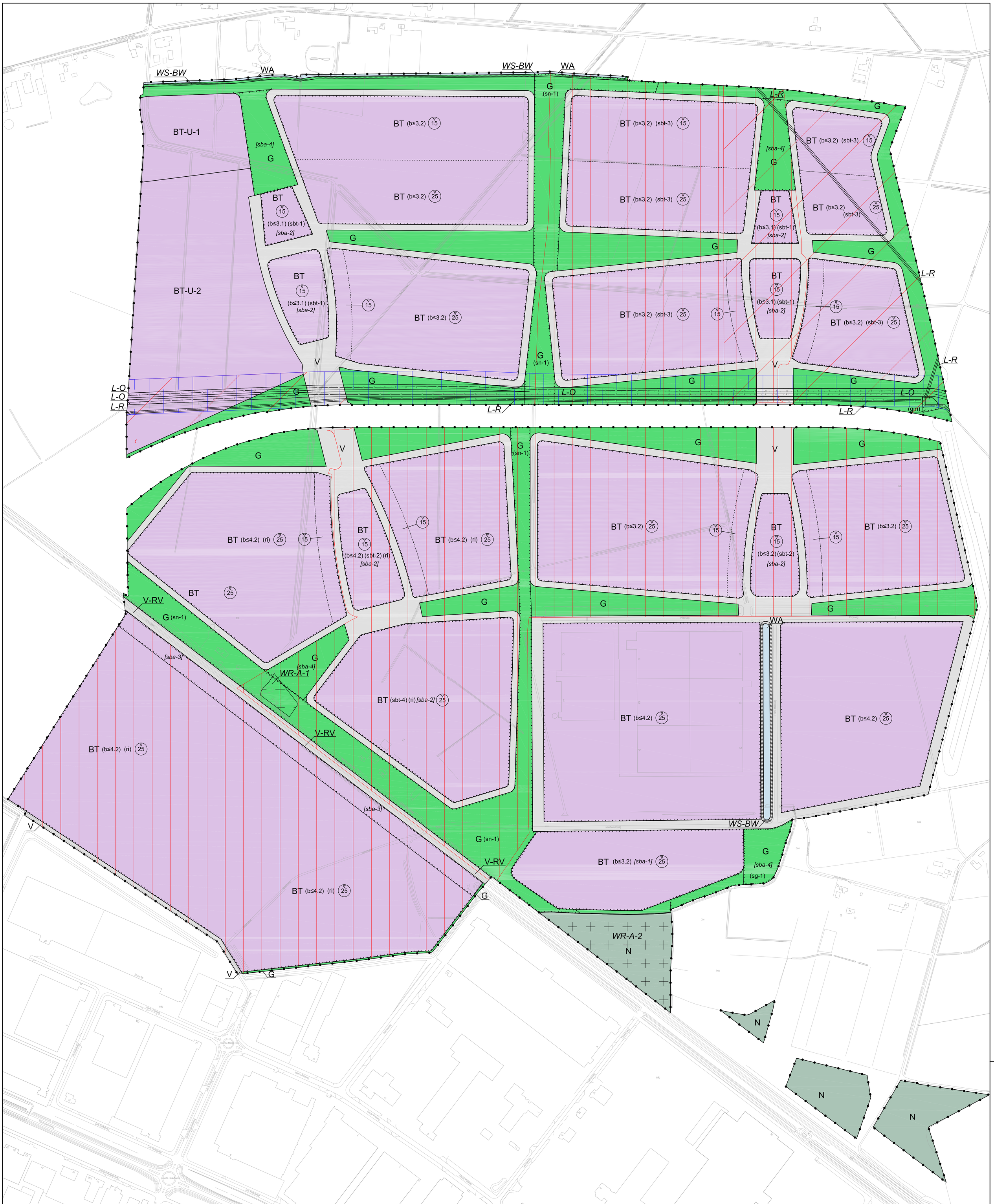

Plangebied

- grens plangebied

Enkelbestemmingen

- BT — Bedrijventerrein
- G — Groen
- N — Natuur
- V — Verkeer
- V-RV — Verkeer - Railverkeer
- WA — Water
- BT-U-1 — Bedrijventerrein - Uit te werken - 1
- BT-U-2 — Bedrijventerrein - Uit te werken - 2

Dubbelbestemmingen

- L-O — Leiding - Olie
- L-R — Leiding - Riool
- WR-A-1 — Waarde - Archeologie - 1
- WR-A-2 — Waarde - Archeologie - 2
- WS-BW — Waterstaat - Waterbeschermingszone watergang

Functieaanduidingen

- (bs3.1) — bedrijf tot en met categorie 3.1
- (bs3.2) — bedrijf tot en met categorie 3.2
- (bs4.2) — bedrijf tot en met categorie 4.2
- (gm) — gemaal
- (ri) — risicovolle inrichting
- (sbt-1) — specifieke vorm van bedrijventerrein - 1
- (sbt-2) — specifieke vorm van bedrijventerrein - 2
- (sbt-3) — specifieke vorm van bedrijventerrein - 3
- (sbt-4) — specifieke vorm van bedrijventerrein - 4
- (sg-1) — specifieke vorm van groen - 1
- (sn-1) — specifieke vorm van natuur - 1

Bouwaanduidingen

- [sba-1] — specifieke bouwaanduiding - 1
- [sba-2] — specifieke bouwaanduiding - 2
- [sba-3] — specifieke bouwaanduiding - 3
- [sba-4] — specifieke bouwaanduiding - 4

Maatvoeringen

- grens maatvoeringsvlak
- 25 — maximale bouwhoogte (m)

Figuren

- hartlijn leiding - olie
- hartlijn leiding - riool

Gebiedsaanduidingen

- veiligheidszone - olieleiding
- wro-zone - verwerkelijking nabije toekomst
- wro-zone - wijzigingsgebied - 1
- wro-zone - wijzigingsgebied - 2

Gebruikte bronbestanden:

- Transportriool van gvk-gemeente Venlo 07-06-2011
- Stedenbouwkundig ontwerp Trade Port Noord Marco Vermeulen 30-03-2011
- Ontwerp Greenportlane juni 2010
- Topografische ondergrond GBKN 01-04-2011
- Kadastrale ondergrond december 01-04-2011
- BP Trade Port West-Oost 23-12-2010

gemeente **Venlo**

bestemmingsplan **Trade Port Noord**

noordpijl

identificatie	planstatus		tekening	
identificatiecode	datum	status	schaal	: 1:2500
NL.IMRO.0983.BPL20100001TPN-VA01	01-04-2011	concept	afmeting	: A0
	15-04-2011	voorontwerp	bladnummer	: 1
projectnummer	06-03-2012	ontwerp	aantal bladen	: 1
098300.1594800	31-10-2012	vastgesteld	bestand	: 0WW6-BPL

RBOI
postbus 150
3000 AD Rotterdam
010-2018555
info@rboi.nl
www.rboi.nl
referte
getekend : ir. G.J.G. Bokelman
: ing. K. Lakerveld

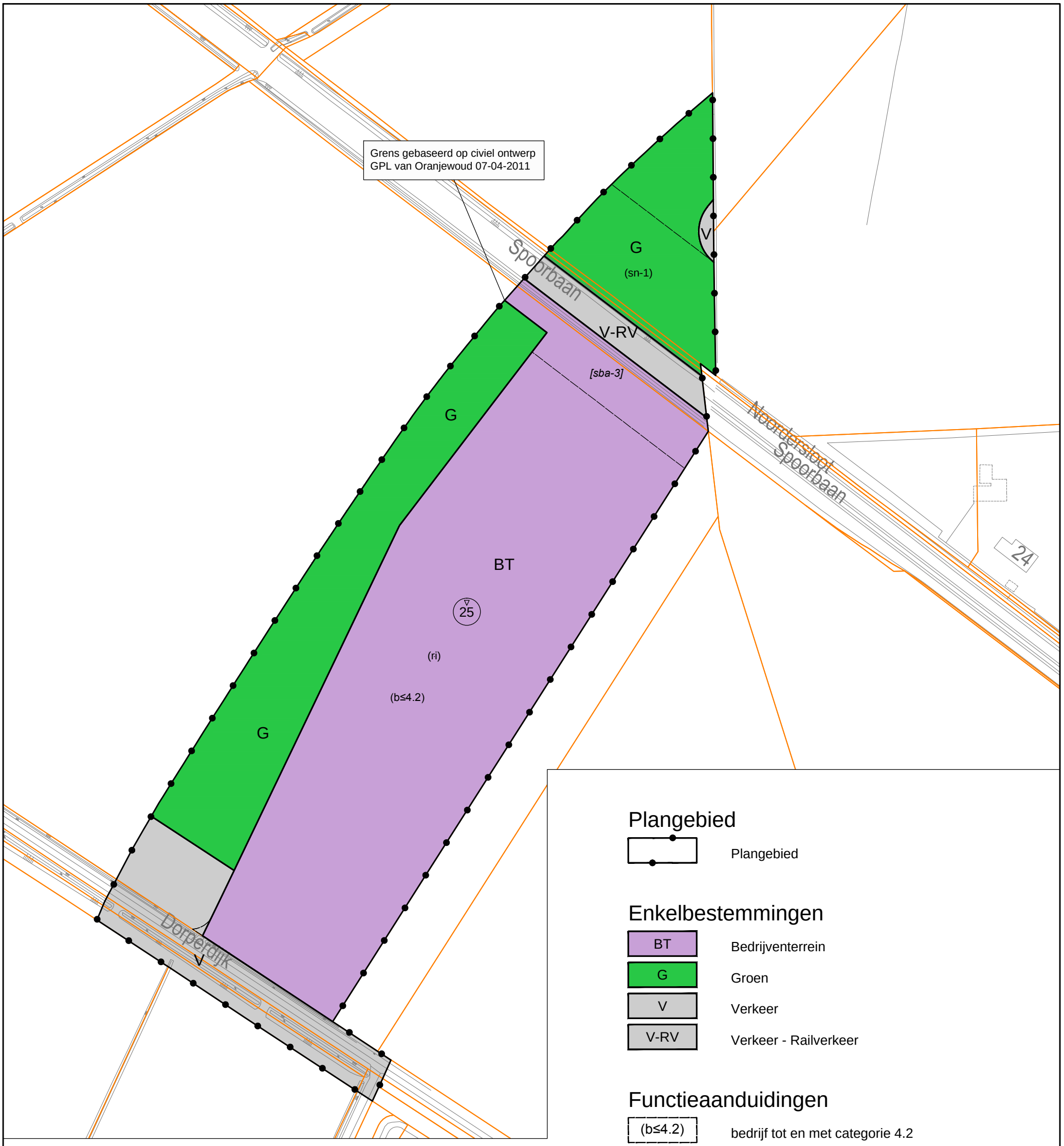

Plangebied

Plangebied

Enkelbestemmingen

BT	Bedrijventerrein
G	Groen
V	Verkeer
V-RV	Verkeer - Railverkeer

Functieaanduidingen

(b≤4.2)	bedrijf tot en met categorie 4.2
(ri)	risicovolle inrichting
(sn-1)	specifieke vorm van natuur - 1

Bouwaanduidingen

[sba-3]	specifieke bouwaanduiding - 3

Maatvoeringen

25	maximum bouwhoogte (m)

gemeente **Horst aan de Maas**

bestemmingsplan **Klaver 6b**

noordpijl

identificatie	planstatus		tekening	
identificatiecode	datum	status	schaal	: 1:2500
NL.IMRO.1507.BPHMKlaver6b-ON01	25-02-2013	concept	afmeting	: A3
		voorontwerp	bladnummer	: 1
projectnummer	21-03-2013	ontwerp	aantal bladen	: 1
71815.17693.00		vastgesteld	bestand	: 0XIZ-BPL

RBOI adviseurs ruimtelijke ordening
postbus 150
3000 AD Rotterdam
010-2018555
info@rboi.nl
www.rboi.nl
referte : ir G.J.G. Bokelman
getekend : ing R. Durville

Plangebied

Plangrens

Enkelbestemmingen

BT	Bedrijventerrein
G	Groen
V	Verkeer
WA	Water

Dubbelbestemmingen

L-O	Leiding - Olie
L-R	Leiding - Riool
WS-WBW	Waterstaat - Waterbeschermingszone watergang

Gebiedsaanduidingen

veiligheidszone - leiding

Functieaanduidingen

(b≤3.2)	bedrijf tot en met categorie 3.2
(sn-1)	specifieke vorm van natuur - 1

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

25 maximum bouwhoogte (m)

gemeente **Venlo**

bestemmingsplan **Trade Port Noord - Klaver 1 West**

noordpijl

identificatie	planstatus		tekening	
identificatiecode	datum	status	schaal	: 1:5000
NL.IMRO.0983.BP201433KLAVR1WEST-VA01	24-11-2014	concept	afmeting	: A2
		voorontwerp	bladnummer	: 1
projectnummer	08-12-2014	ontwerp	aantal bladen	: 1
071815A.19406.00	25-03-2015	vastgesteld	bestand	: 0Z66-BPL

Rho ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

postbus 150
3000 AD Rotterdam
010-2018555

info@rho.nl
www.rho.nl

referte : ir G.J.G. Bokelman
getekend : ing R. Durville

Plangebied

Plangrens

Enkelbestemmingen

- BT — Bedrijventerrein
- G — Groen
- N — Natuur

Dubbelbestemmingen

- L-HV — Leiding - Hoogspanningsverbinding
- L-O — Leiding - Olie
- L-R — Leiding - Riool

Gebiedsaanduidingen

- veiligheidszone - olieleiding

Functieaanduidingen

- (bs3.2) — bedrijf tot en met categorie 3.2
- (gm) — gemaal
- (sn-1) — specifieke vorm van natuur - 1

Bouwvlakken

- bouwvlak

Maatvoeringen

- 25 — maximum bouwhoogte (m)

gemeente **Venlo**

bestemmingsplan **Trade Port Noord - Klaver 1 Oost**

noordpijl

identificatie	planstatus		tekening	
identificatiecode	datum	status	schaal	1:5000
NL.IMRO.0983.BP201432KLAVR1OOST-VA01	28-05-2014	concept	afmeting	A2
	12-11-2014	voorontwerp	bladnummer	1
projectnummer	01-12-2014	ontwerp	aantal bladen	1
71815.18762.00	29-04-2015	vastgesteld	bestand	0ZOR-BPL

Rho ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE
postbus 150
3000 AD Rotterdam
010-2018555
info@rho.nl
www.rho.nl
referte: ir G.J.G. Bokelman
getekend: ing R. Durville

Bijlage 5 Overzichtstekening inrichting gebied voor de das

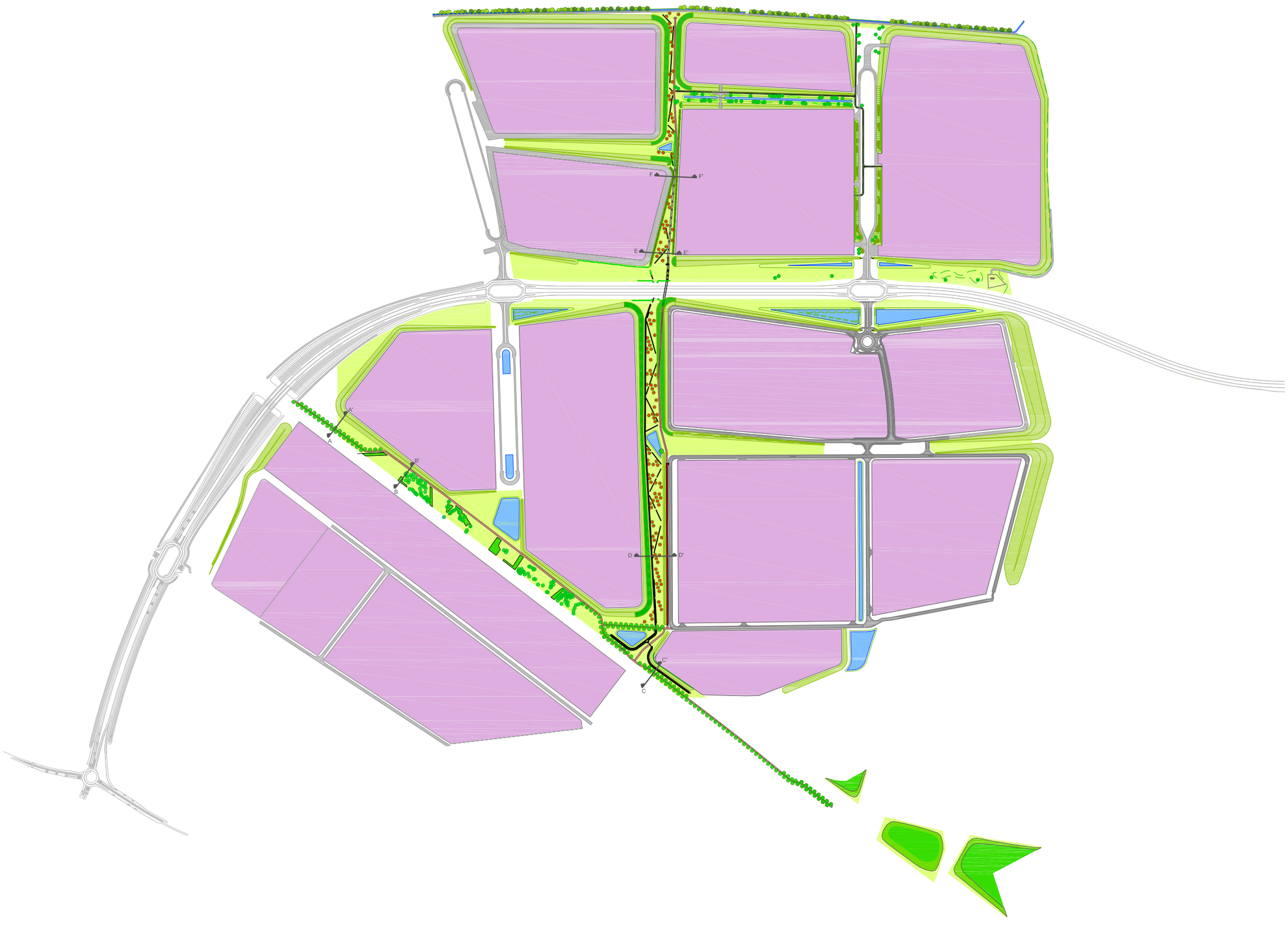

Legenda

- opgaande vegetatie
- bomen / fruitbomen
- korte vegetatie
- stobben
- greppel
- water
- grondwal
- verharding
- fietspad
- fietspad (verhoogd)
- bedrijventerrein

0 100 200 300 400 500 1.000 meter

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo

t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - overzichtstekening
datum	28.07.2015
wijziging	-
schaal	1:10.000
formaat	A3
tekening no	TEK04
tekenaar	DH

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Bijlage 6 “centrale verbindingszone” soortenlijst

Soortenlijst

			kg	st	% in menging	afm. / maat	leeftijd	hoogte in m	vrucht-dracht / plukrijp
BOOMGAARD									
MB	Malus d. 'Brabant Bellefleur'	Appel				16/18	-	5-8	11
MZ	Malus d. 'Zoete Kroon'	Appel				16/18	-	5-8	11
ML	Malus d. 'Leo-appel'	Appel				16/18	-	5-8	7
MO	Malus d. 'Odin'	Appel				16/18	-	5-8	7
MD	Malus d. 'Dubbele Zoete Aagt'	Appel				16/18	-	5-8	9
ME	Malus d. 'Elstar'	Appel				16/18	-	5-8	9
PD	Pyrus c. 'Doyenne du Comice	Peer				14/16	-	5-8	9
PJ	Pyrus c. 'Jut'	Peer				14/16	-	5-8	8
PC	Pyrus c. 'Clapp's Favourite'	Peer				14/16	-	5-8	8
PW	Pyrus c. 'Winterrietpeer'	Peer				14/16	-	5-8	10
PY	Pyrus c. 'Wijnpeer'	Peer				14/16	-	5-8	10
PR	Prunus a. 'Castor'	Kers				16/18	-	6-8	5
PE	Prunus a. 'Eysdener'	Kers				16/18	-	6-8	6
PM	Prunus a. 'Dubbele Meikers'	Kers				16/18	-	6-8	7
PV	Prunus a. 'Vroege van Werder'	Kers				16/18	-	6-8	7
PP	Prunus a. 'Pater van Mansfeld'	Kers				16/18	-	6-8	8
PK	Prunus a. 'Koningskers'	Kers				16/18	-	6-8	8
PT	Prunus d. 'Vroege Tolse'	Pruim				16/18	-	4-6	7
PR	Prunus d. 'Reine Victoria'	Pruim				16/18	-	4-6	8
PH	Prunus d. 'Hauszwetsche'	Pruim				16/18	-	4-6	9
PZ	Prunus d. 'President'	Pruim				16/18	-	4-6	9
HEESTERS STRUWEELHAAG - randrij									
plantverband: wild mengen, in de rij groepen van 3 st aanplanten, afstand in de rij 0,5 m h.o.h.									
ee	Euonymus europaeus	Wilde kardinaalsmuts			25	60-80	w,1+1	4-5	9-10
cs	Cornus sanguinea	Rode kornoelje			10	60-80	w,1+1	3-5	n.v.t.
lv	Ligustrum vulgare	Liguster			10	60-80	w,1+1	2-3	n.v.t.
rc	Rosa canina	Hondsroos			10	60-80	w,1+1	1-3	>10
ri	Ribes rubrum	Aalbes			10		w, 2-3 tak	1	7-8
rn	Ribes nigrum	Zwarte bes			5		w, 2-3 tak	1	7-8
rr	Rosa rubiginosa	Egelantier			10	60-80	w,1+1	2	>11
ru	Ribes uva-crispa	Kruisbes			10		w, 2-3 tak	1	8
vo	Viburnum opulus	Gelderse roos			10	60-80	w, 1+1	3	9-10
HEESTERS STRUWEELHAAG - hartrij									
plantverband: wild gemengd, 0,5 m h.o.h.									
ac	Acer campestre	Veldesdoorn			10	60-80	w,1+1	1-10	n.v.t.
ag	Alnus glutinosa	Els			10	60-80	w,1+1	1-7	n.v.t.
ca	Corylus avellana	Hazelaar			15	60-80	w,1+1	5	9-10
cb	Carpinus betulus	Haagbeuk			5	60-80	w,1+1	1-10	n.v.t.
fs	Fagus sylvatica	Gewone beuk			5	60-80	w,1+1	1-10	n.v.t.
pp	Prunus padus	Vogelkers			10	60-80	w,1+1	5	?
ps	Prunus spinosa	Sleedoorn			10	60-80	w,1+1	5	?
rf	Rhamnus frangula	Vuilboom			15	60-80	w,1+1	5	9-10
qr	Quercus robur	Zomereik			10	60-80	w,1+1	1-10	n.v.t.
sa	Salix aurita	Geoorde wilg			5	60-80	w,1+1	3	n.v.t.
sc	Salix cineria	Grauwe wilg			5	60-80	w,1+1	6	n.v.t.

Bijlage 7 “oostelijke verbindingszone” luchtfoto

Legenda

- opgaande vegetatie
- bomen / fruitbomen
- korte vegetatie
- wijnbouw
- boomteelt
- ecoduct / faunapassage
- stobben
- greppel
- verlaging / verhoging
- water
- grondwal
- verharding
- fietspad
- fietspad (verhoogd)
- bedrijventerrein

- contour bestemmingsplan TPN
- inrichting t.b.v. dassenplan

0 100 200 300 400 500 1.000 meter

Trade Port Noord *venlo*

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan met omgeving
datum	28.07.2015
wijziging	-
schaal 1:5.000	formaat A0
tekening no TEK 01	tekenaar DH

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderszins gebruikt worden © 2014

Bijlage 8 Dwarsprofielen “centrale en westelijke verbindingszone”

Profiel A-A'

schaal 1:250

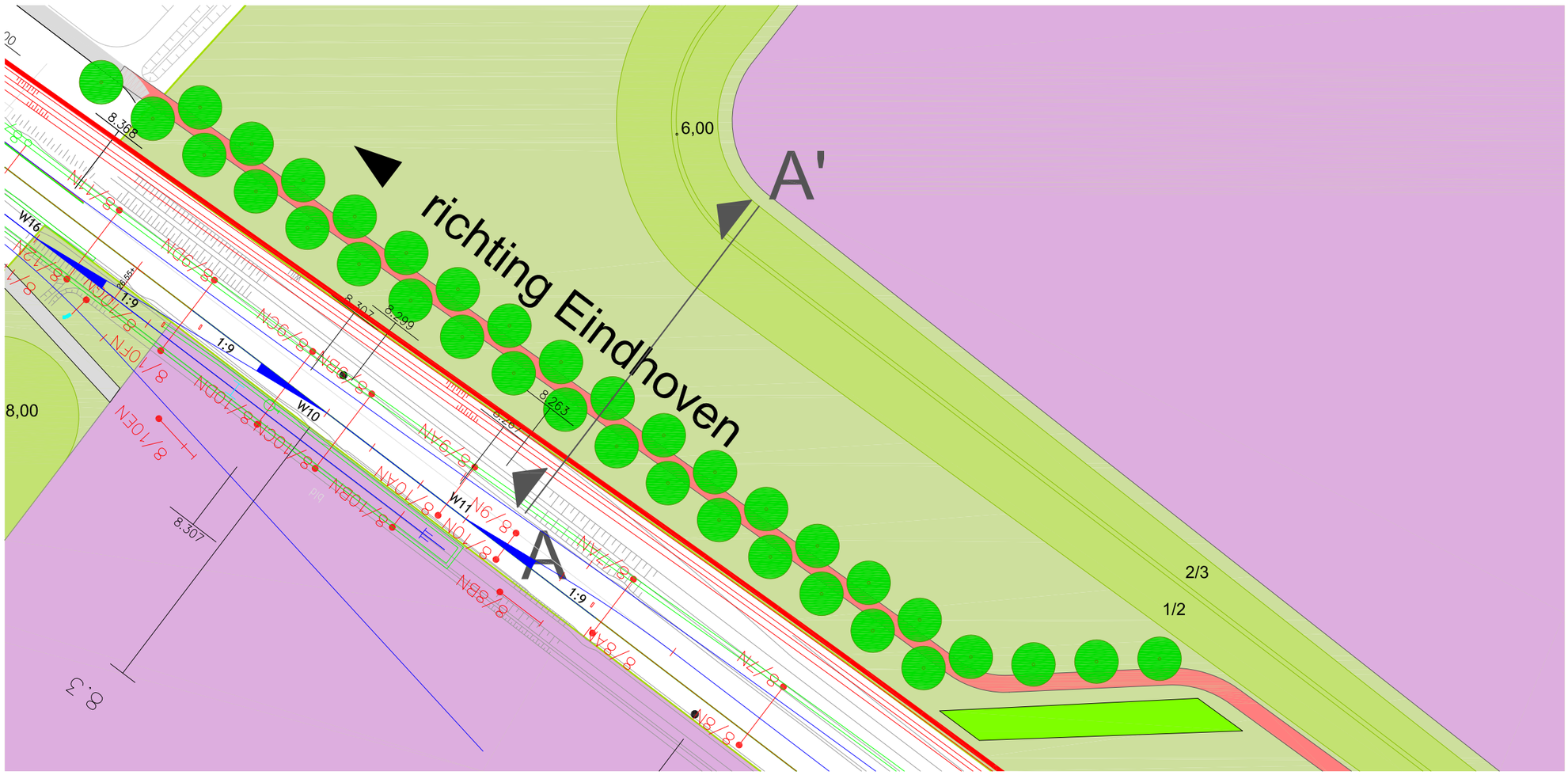

Plattegrond

schaal :1000

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel A
datum	28.07.2015
wijziging	-

schaal	1:250, 1:1000	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Profiel B-B'

schaal 1:250

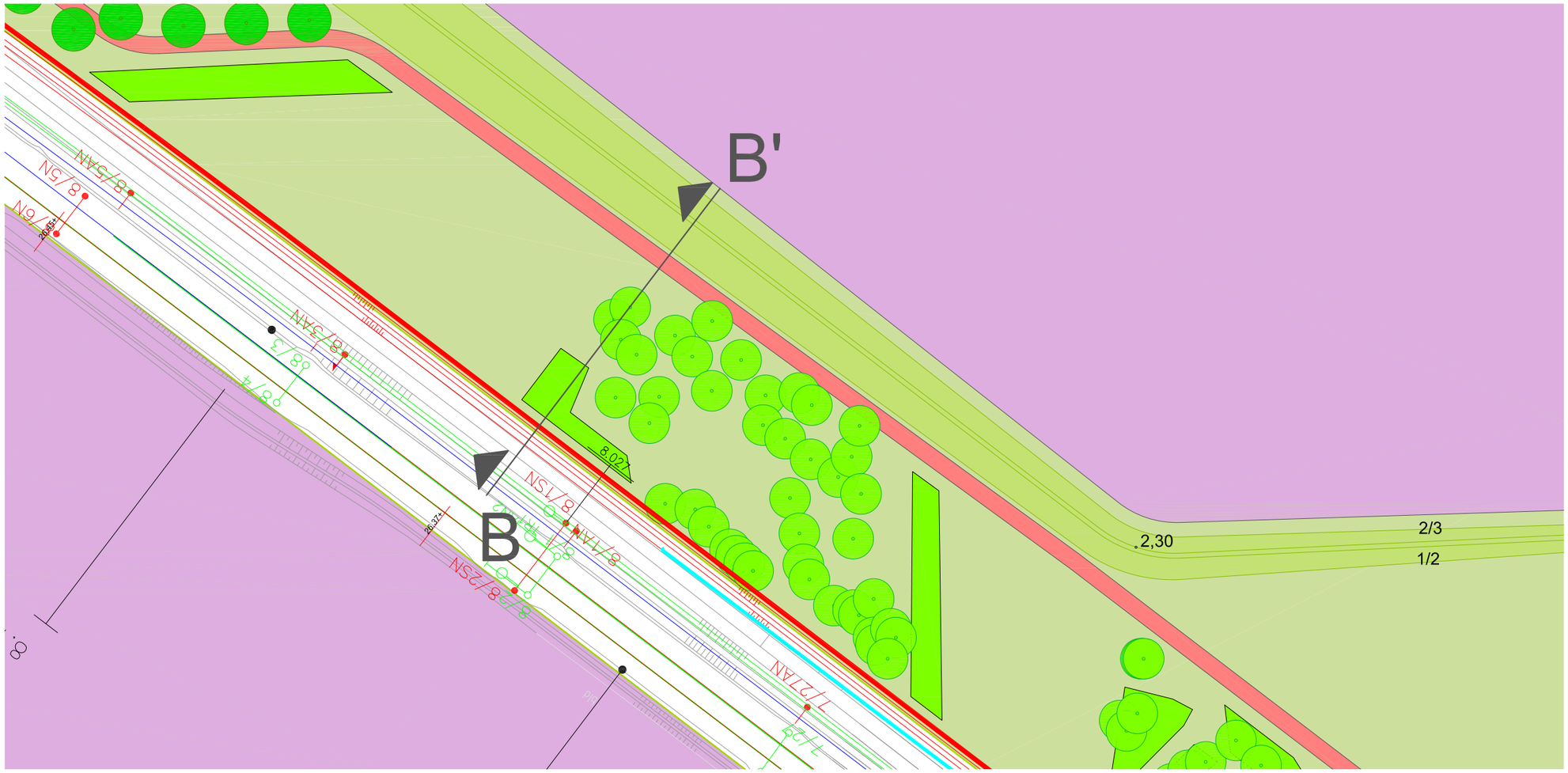

Plattegrond

schaal :1000

Trade Port Noord *venlo*

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel B
datum	28.07.2015
wijziging	-

schaal	1:250, 1:1000	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

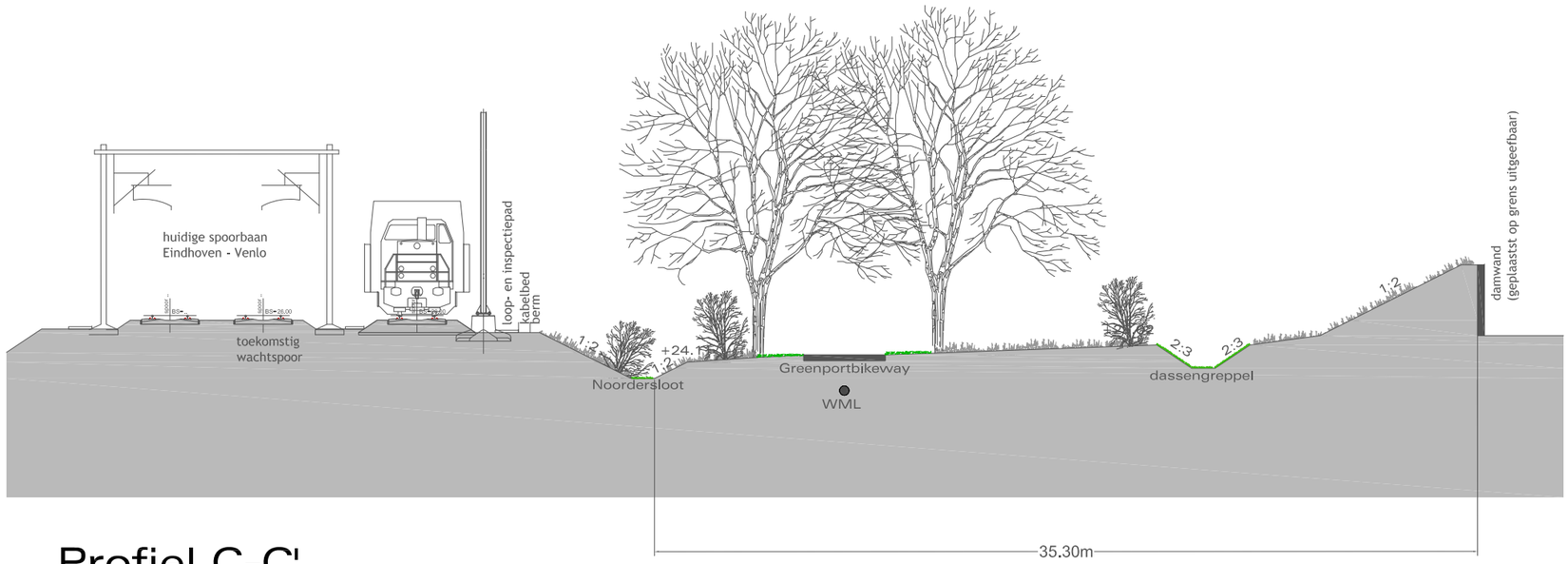

Profiel C-C'

schaal 1:250

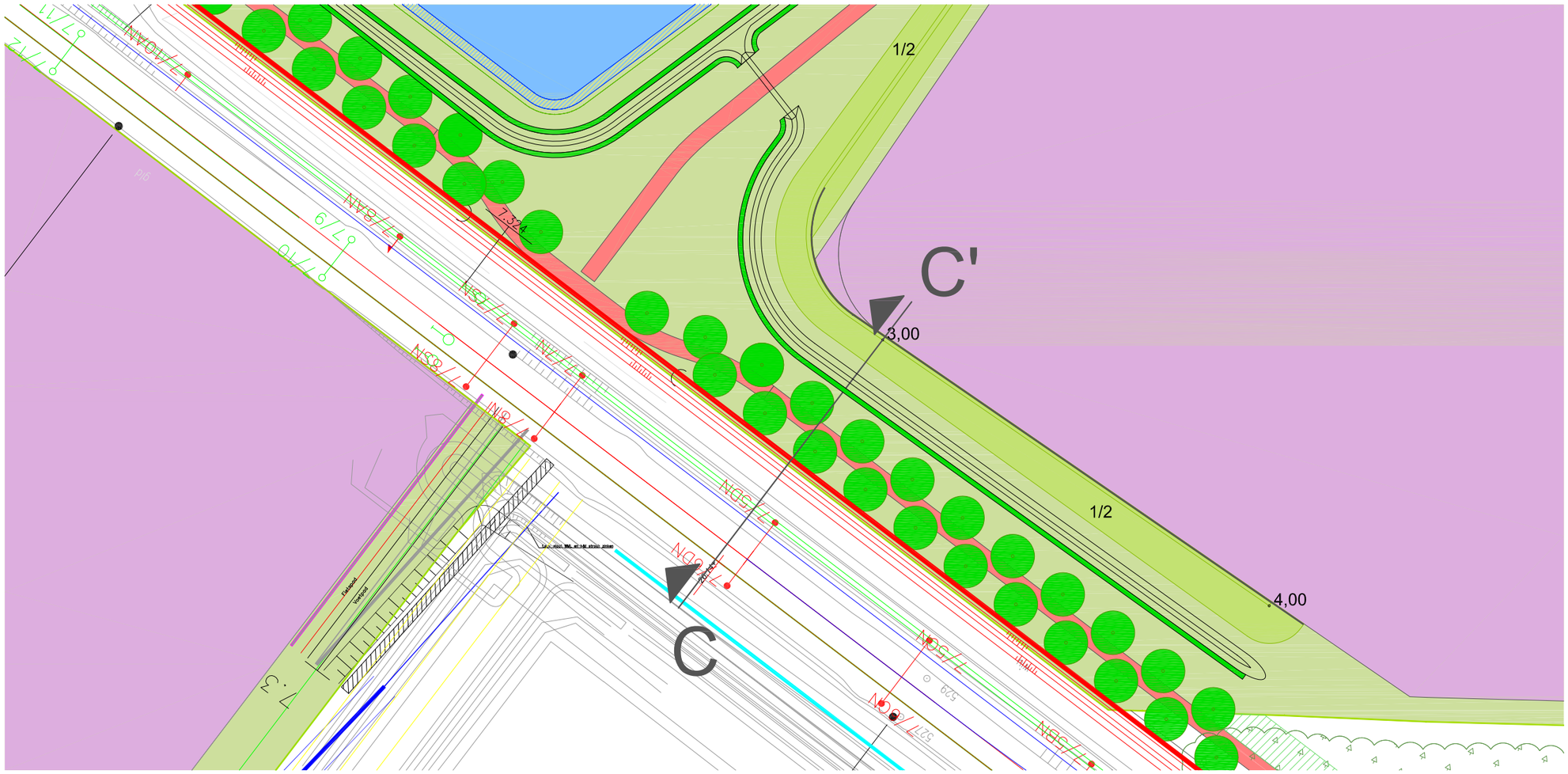

Plattegrond

schaal :1000

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel C
datum	28.07.2015
wijziging	-

schaal	1:250, 1:1000	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Profiel D-D'

schaal 1:250

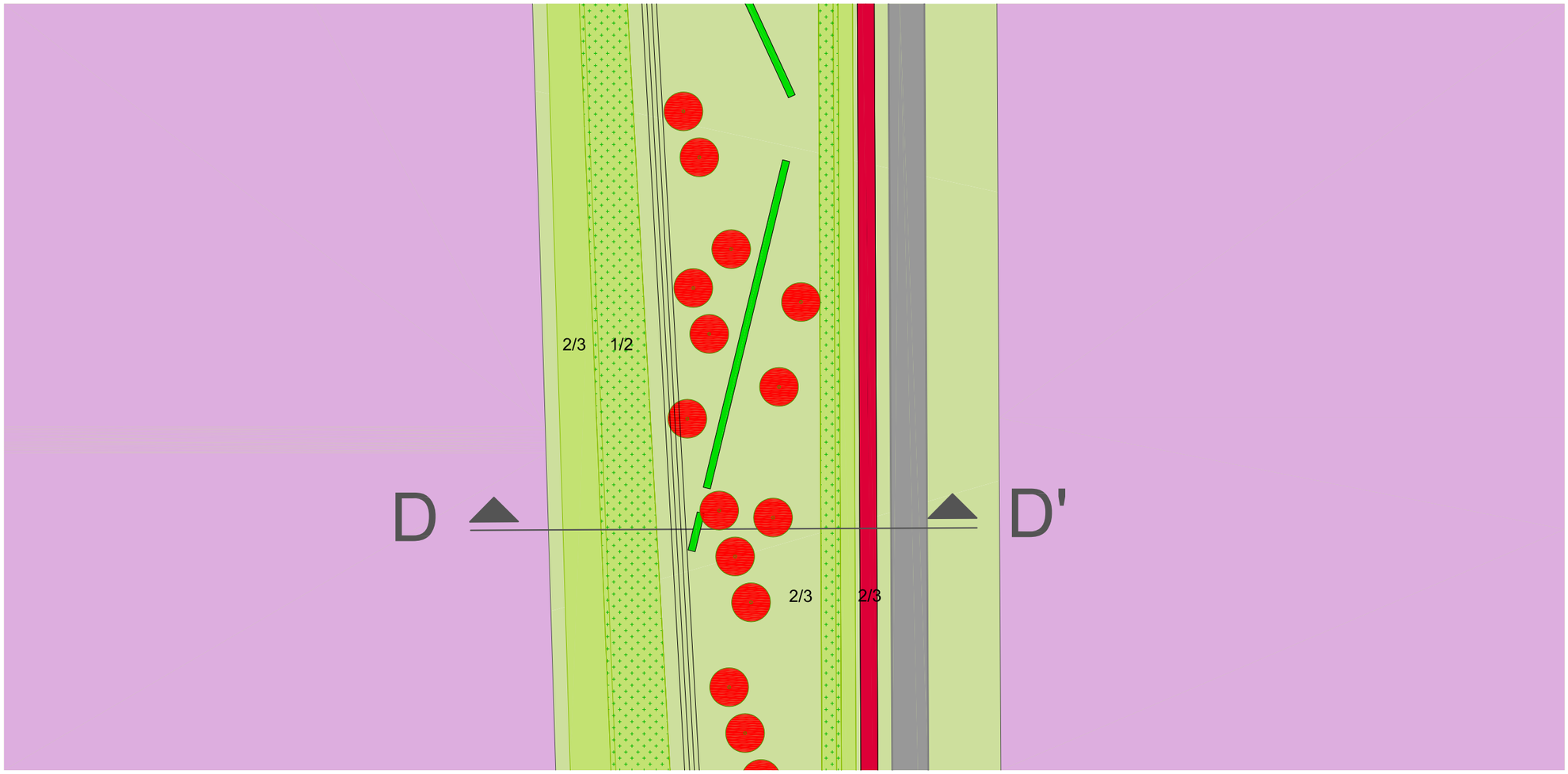

Plattegrond

schaal :1000

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel D
datum	28.07.2015
wijziging	-

schaal	1:250, 1:1000	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

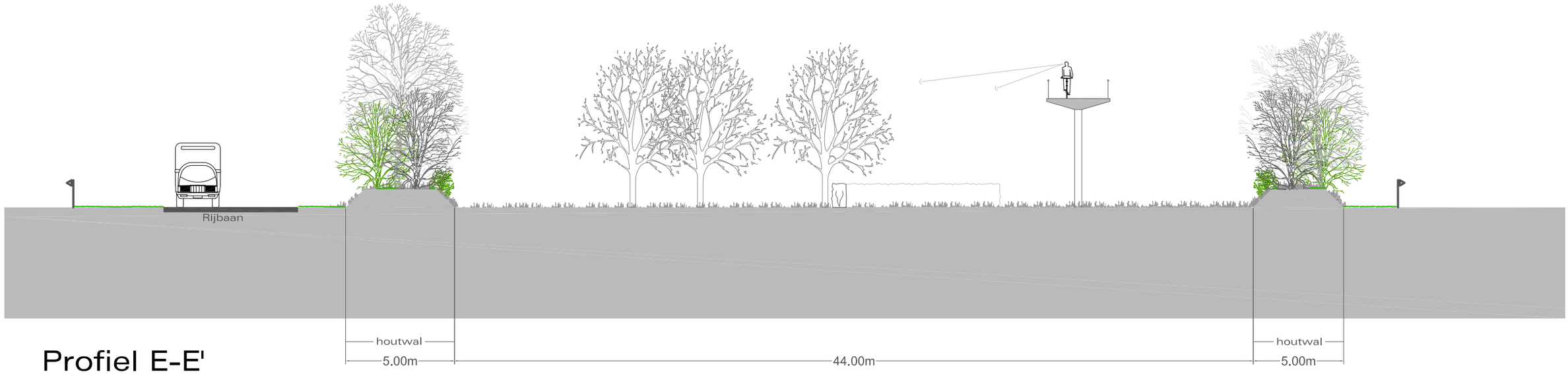

Profiel E-E'

schaal 1:250

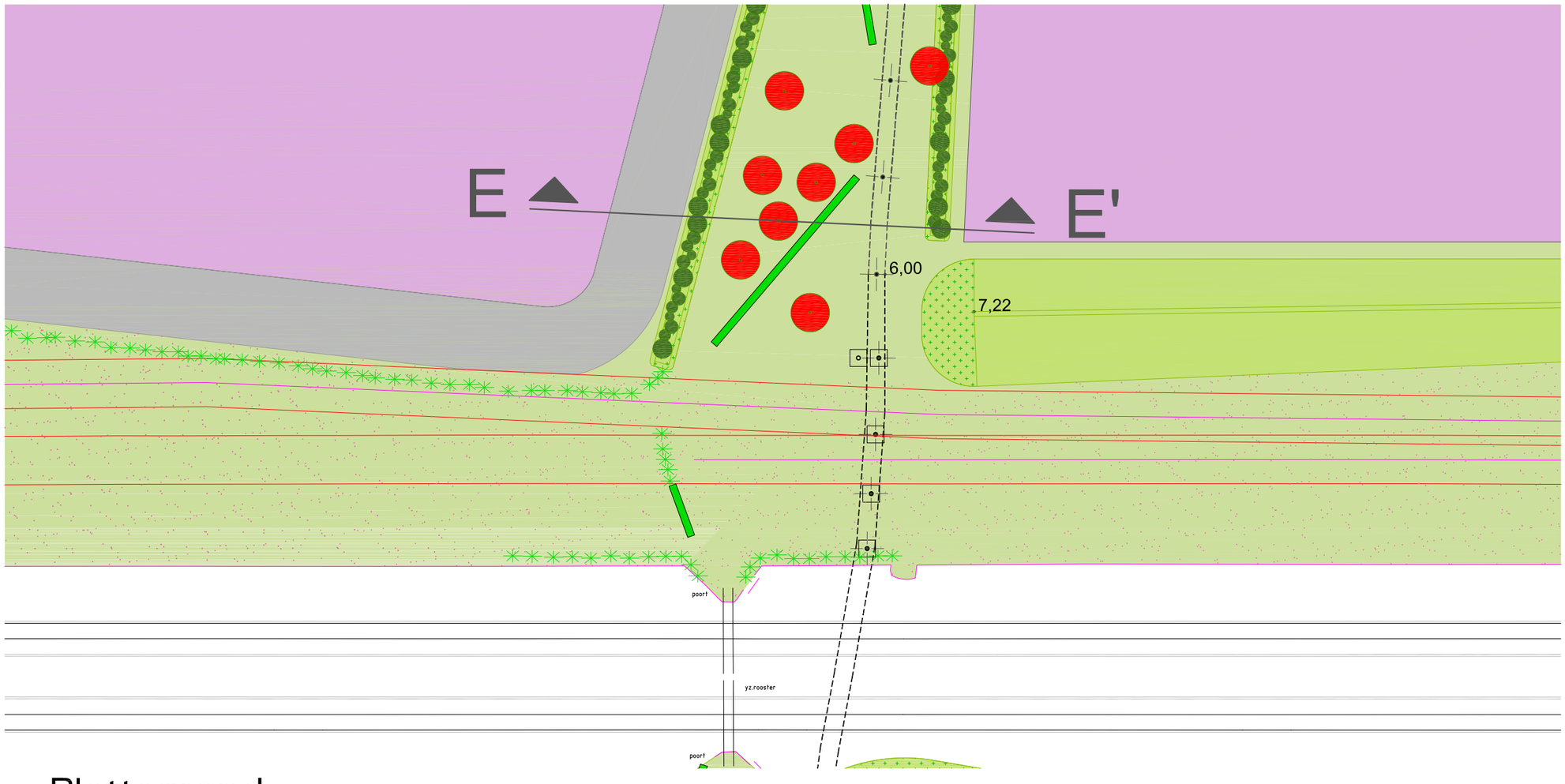

Plattegrond

schaal :1000

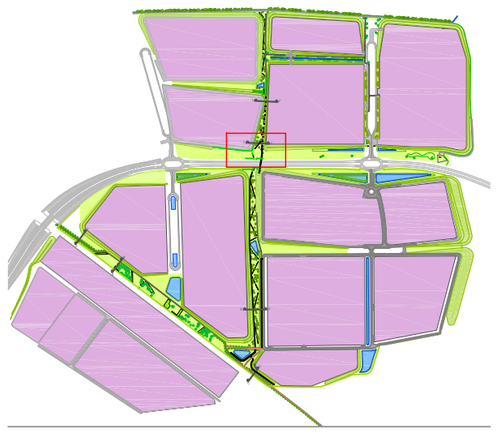

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel E
datum	28.07.2015
wijziging	-

schaal	1:250, 1:1000	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

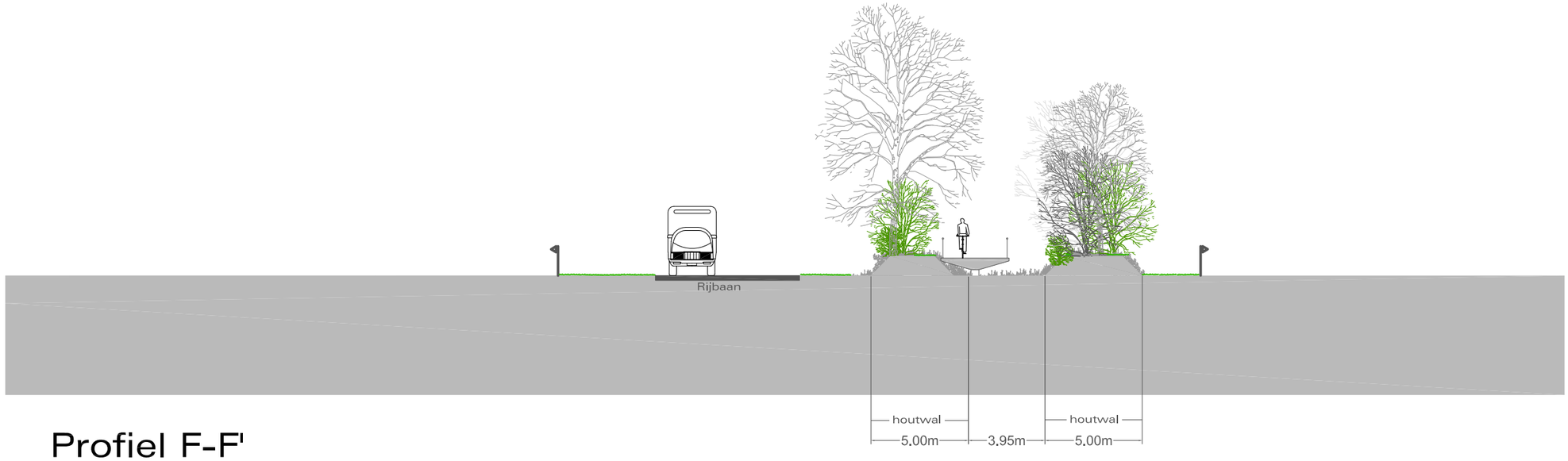

Profiel F-F'

schaal 1:250

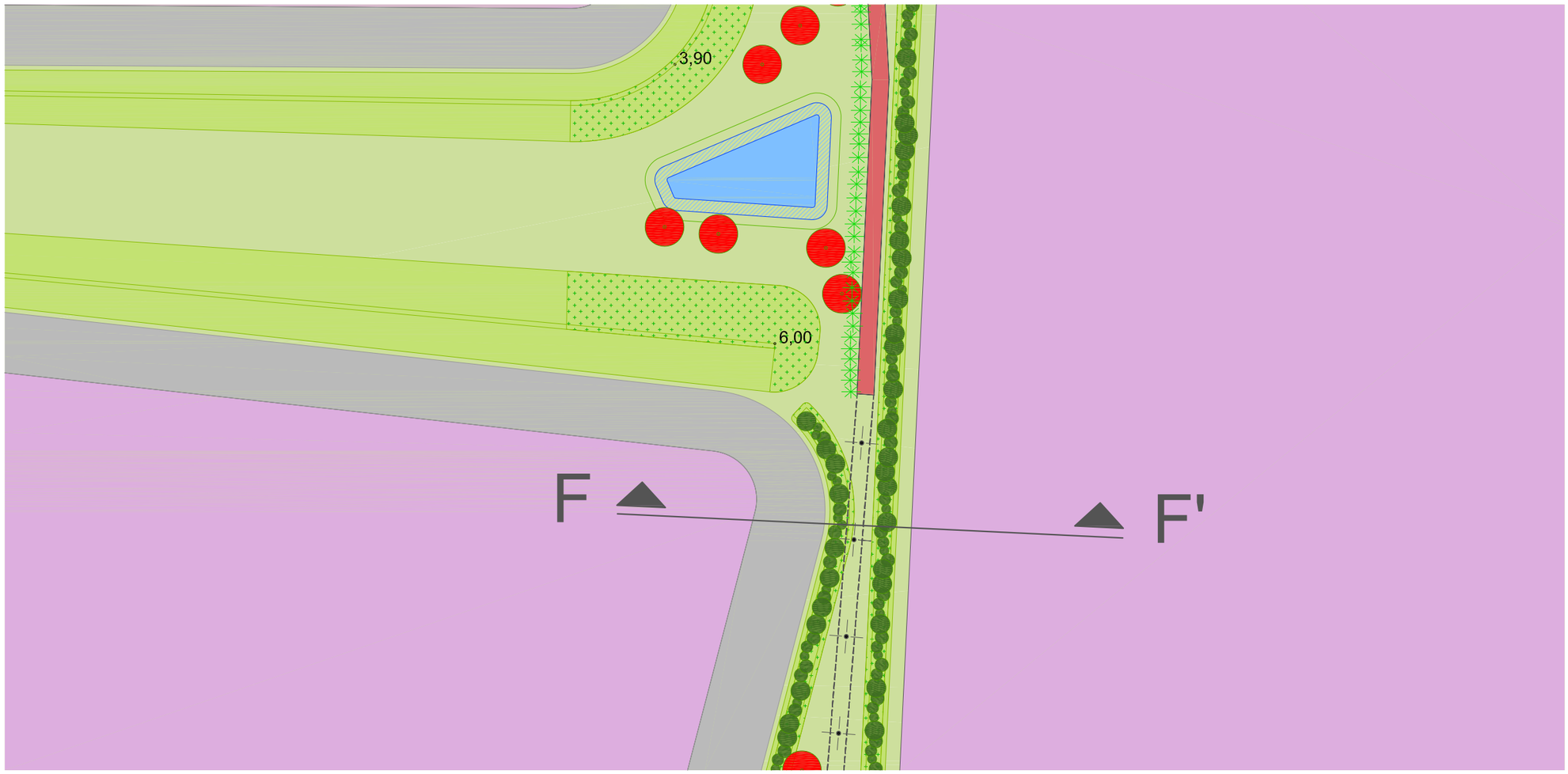

Plattegrond

schaal :1000

Trade Port Noord *venlo*

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel F
datum	28.07.2015
wijziging	-

schaal	1:250, 1:1000	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Bijlage 9 Principe-profielen Trade Port Noord

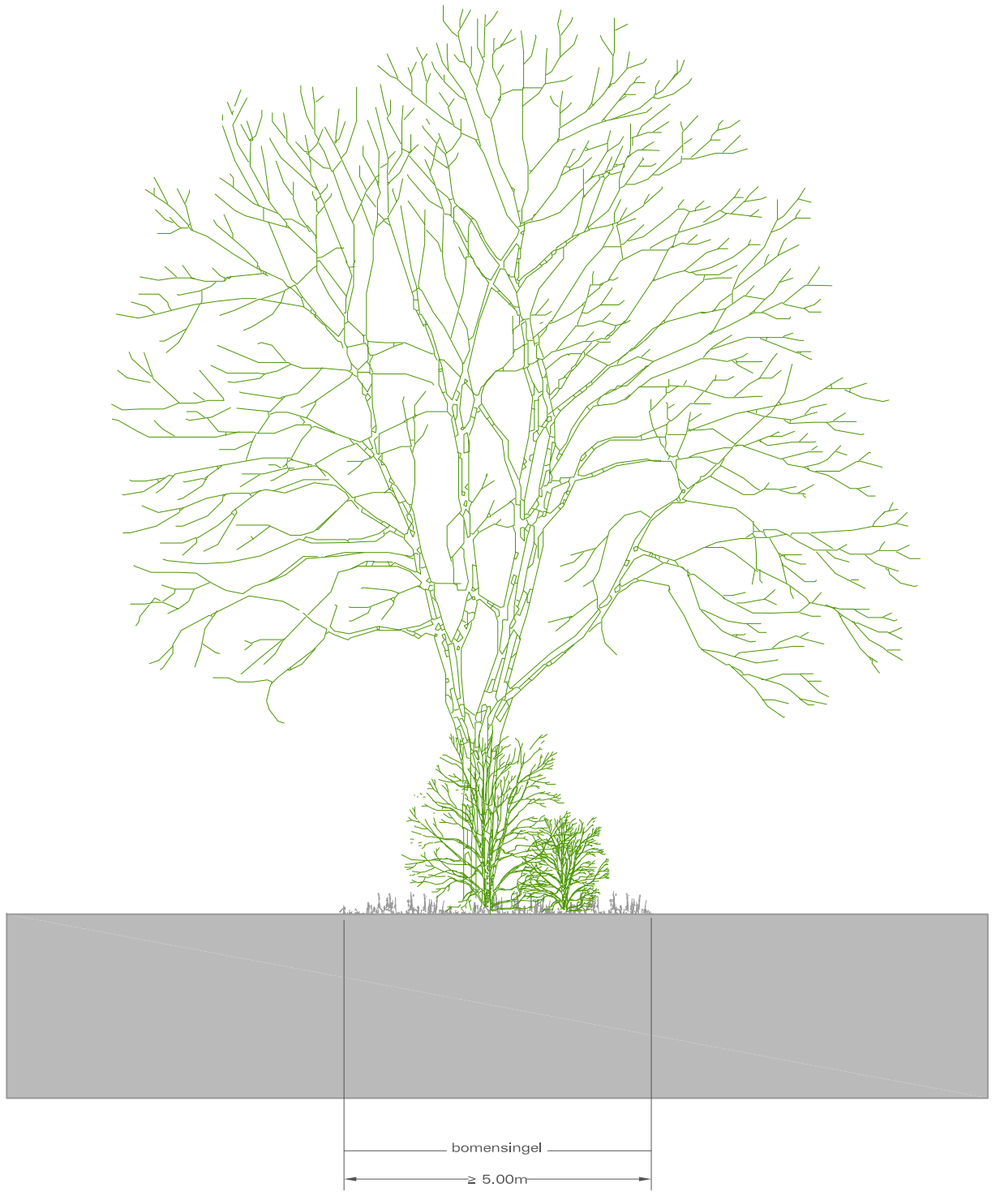

Principeprofiel bomensingel

schaal 1:100

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo

t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel bomensingel
datum	21.07.2015
wijziging	-

schaal	1:100	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Principeprofiel fruitboomgaard

schaal 1:100

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo

t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel fruitboomgaard
datum	21.07.2015
wijziging	-

schaal	1:100	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

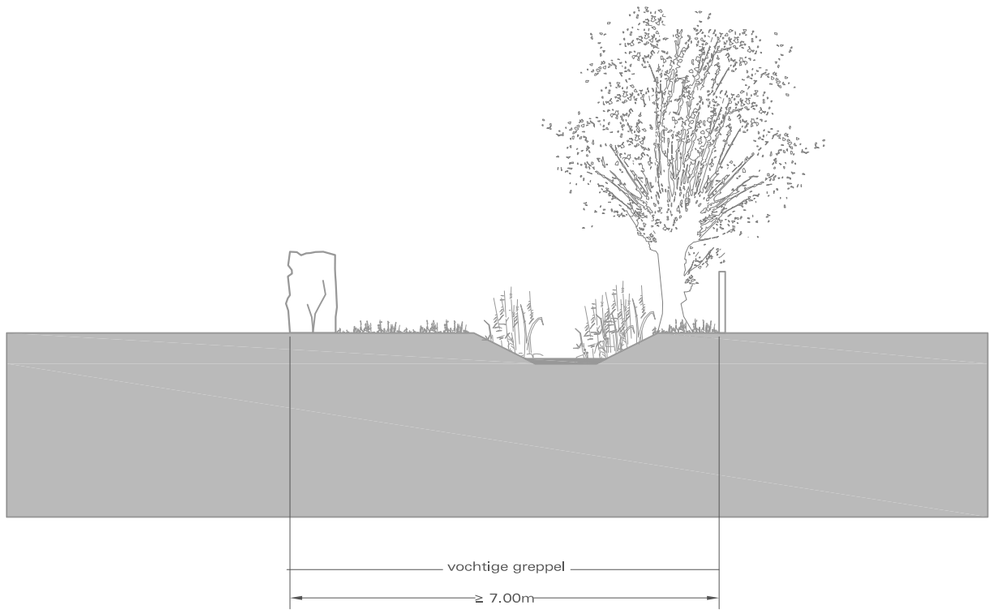

Principeprofiel greppel

schaal 1:100

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo

t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel greppel
datum	21.07.2015
wijziging	-

schaal	1:100	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

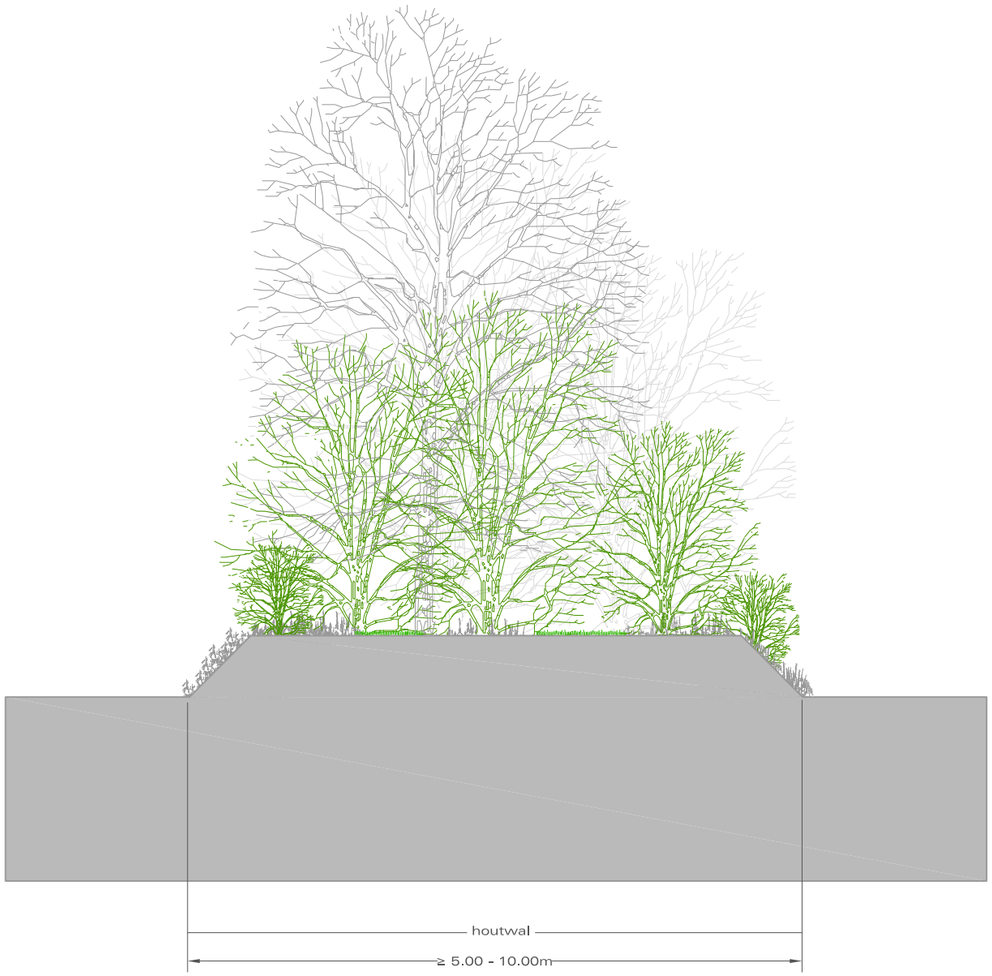

Principeprofiel houtwal

schaal 1:100

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo

t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel houtwal
datum	21.07.2015
wijziging	-

schaal	1:100	formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.	tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

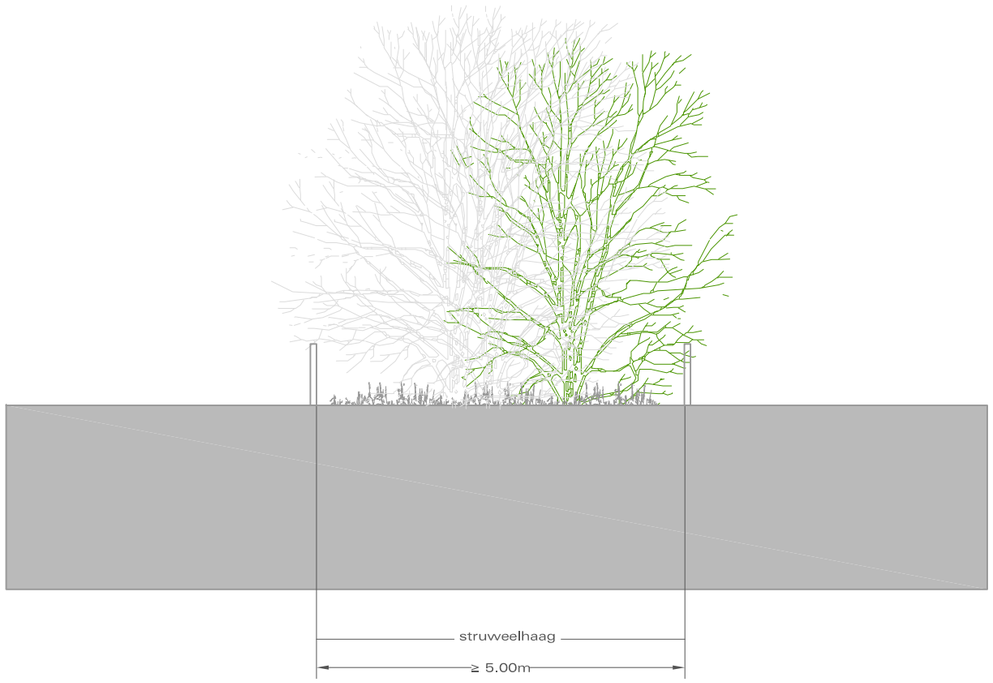

Principeprofiel struweelhaag

schaal 1:100

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo

t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - Profiel struweelhaag
datum	21.07.2015
wijziging	-
schaal	1:100
formaat	A3
tekening no	Overzichtstek.
tekenaar	ML

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Bijlage 10 Gedetailleerde inrichting klaver 1 en beplantingsplan

Klaver 1C
6,13 ha uitgeefbaar
Klaver 1D
16,03 ha uitgeefbaar
Klaver 1A / B
21,46 ha uitgeefbaar
tijdelijke fietspad
te realiseren fietspad
nieuwe kadastrale grens
Legenda
Gras/ ruigte
Heidelandschap
Permanent water
Max. waterpeil
Grondwal
Bestrating
Fietspad
Halfverharding
Gefundeerd gras
Betonelement/ Betontrap
Ondergrondse kabels en leidingen
Schanskorven
Schanskorf met zitelement
Bedrijfsterrein
Boom bestaand
Boom nieuw
Boom nieuw (aanplant in stramien)
Boom meerstammig/ nat milieu (toepassing bij wiggen)
Plantvakken met bollen
Waterbuiz
Duiker
Persleiding
Hoogspanningsleiding
RRP-leiding met belemmeringszone
Bestaande bebouwing
0 10 20 30 40 50m
Trade Port Noord venlo
Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl
project Trade Port Noord
project no 13519
onderdeel Klaver 1
datum 05.02.2015
wijziging 00.00.0000
schaal 1:1000 formaat A0+ (900x1395mm)
tekening no Overzichtstek. tekenaar ML

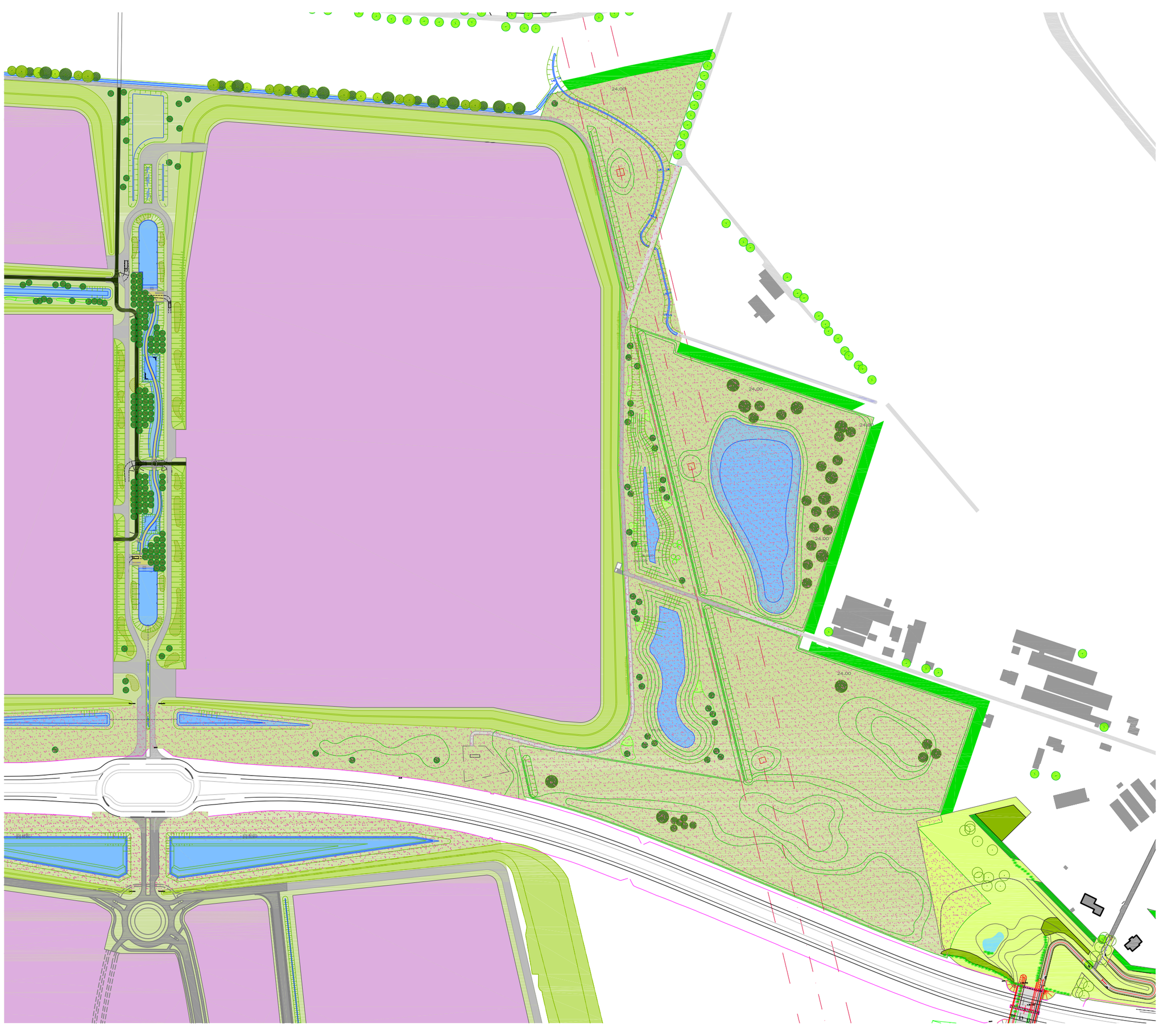

Legenda

- opgaande vegetatie
- bomen
- korte vegetatie
- heide
- ecoduct / faunapassage
- stobben
- greppel
- verlaging / verhoging
- water
- grondwal
- verharding
- fietspad
- bedrijventerrein

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - natuurzone klaver 1 oost
datum	30.07.2015
wijziging	-
schaal	n.v.t.
formaat	A3
tekening no	TEK05
tekenaar	DH

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

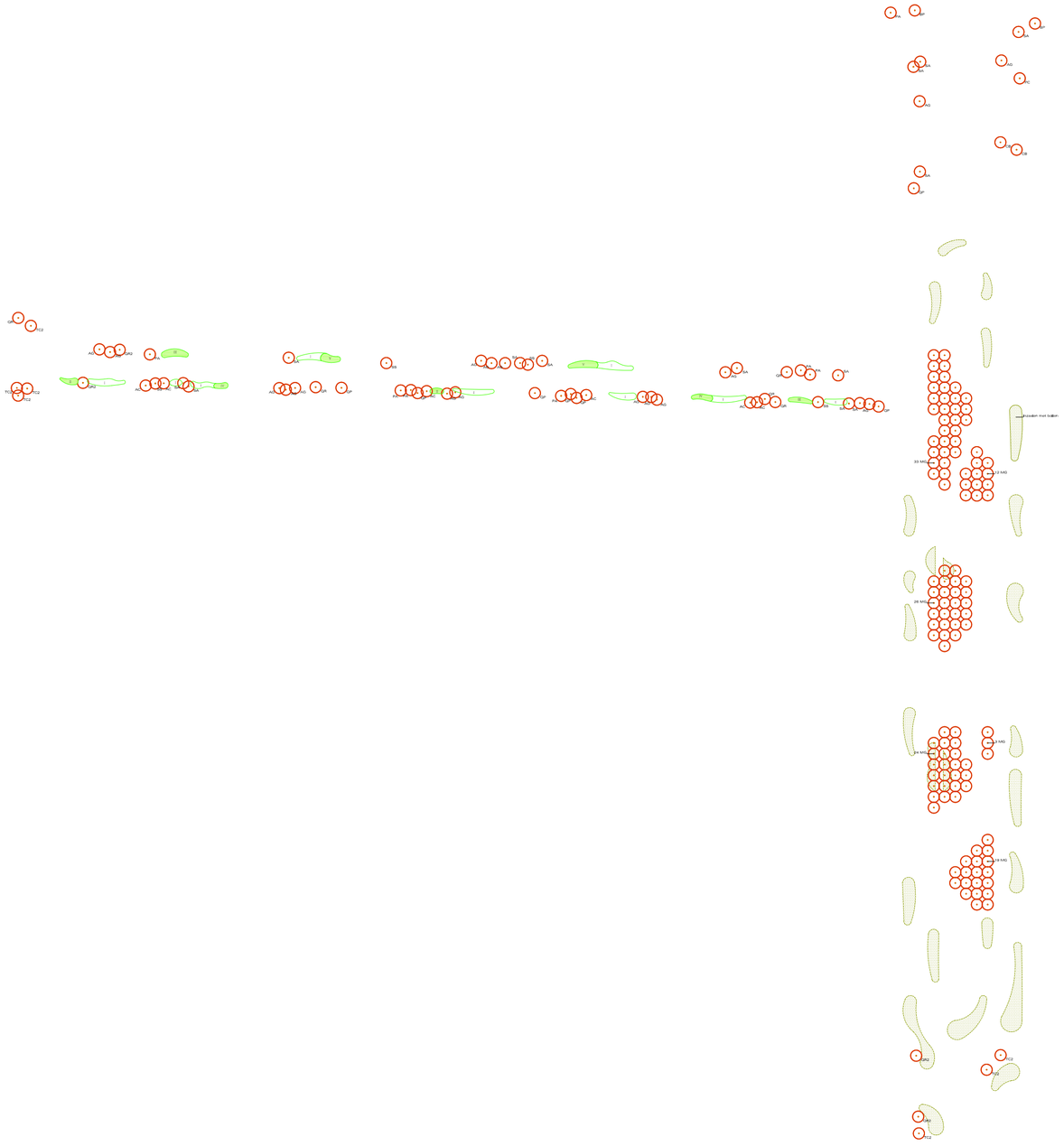

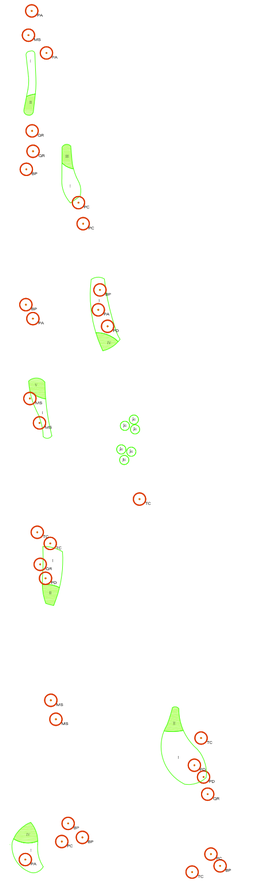

Beplantingsplan Klaver 1

A2-formaat schaal 1-2000

0 50 100m

Plantsoenlijst Klaver 1 29.06.2015

Behorende bij beplantingsplan d.d. 01.07.2015

CODE	SOORT	AANTAL stuks	AANTAL m2	%	MAAT	HERKOMST	KWALITEIT
Bomen							
Laan-/fruitbomen							
AC	Acer campestre	6			14-16		DK, RC
AG	Alnus glutinosa - meestammig	17			400/450		DK, meerstammig
BP	Betula pendula	13			14-16		DK, RC
CB	Carpinus betulus	2			20-25		VPL, DK
MG	Metasequoia glyptostroboides	117			40-45		DK, hoogstam
MS	Malus sylvestris	5			12-14		DK, RC
PA	Prunus avium	12			12-14	selectie	DK, RC
PC	Pyrus communis	5			12-14		DK, RC
PD	Prunus domestica	5			12-14	autochtoon	DK, RC
QP	Quercus petraea	7			20-25	selectie	VPL, DK, RC
QR	Quercus robur	9			14-16	selectie	VPL, DK, RC
QR2	Quercus robur	4			20-25	selectie	VPL, DK, RC
SA	Salix alba 'Liempde'	13			20-25		DK
SS	Salix x sepulcralis 'Chrysocoma'	4			25-30		DK, hoogstam
TC	Tilia cordata	5			14-16		DK, RC
TC2	Tilia cordata	8			20-25		DK, RC
Subtotaal		***232***					
Heesters							
Solitaire heesters							
jc	Juniperus communis	6			60-100	autochtoon	KL, AC
Subtotaal		***6***					
Heestervak - I							
Plantverband: wildverband, 1,25 m h.o.h.							
	Euonymus europaeus	342		35	60-100		W, 1+1, AC, G-40 cm
	Cornus sanguinea	196		20	60-100		W, 1+1, AC, G-40 cm
	Ligustrum vulgare	147		15	60-100		W, 1+1, AC, G-40 cm
	Rosa canina	98		10	60-100		W, 1+1, AC, G-40 cm
	Viburnum opulus	196		20	60-100		W, 1+1, AC, G-40 cm
Subtotaal		***978***	*1.525*	***100***			
Heestervak - II							
Plantverband: wildverband, 0,75 m h.o.h.							
	Ribes rubrum	347					W, 2-3 tak
Subtotaal		***347***	*195*				
Heestervak - III							
Plantverband: wildverband, 0,75 m h.o.h.							
	Ribes nigrum	208					W, 2-3 tak
Subtotaal		***208***	*117*				
Heestervak - IV							
Plantverband: wildverband, 0,75 m h.o.h.							
	Rosa rubiginosa	295			60-100		W, 1+1, AC, G-40 cm
Subtotaal		***295***	*166*				
Heestervak - V							
Plantverband: wildverband, 0,75 m h.o.h.							
	Ribes uva-crispa	208					W, 2-3 tak
Subtotaal		***208***	*117*				
Bloembollen							
Bloembollenmengsel							
	Bont mengsel van crocus, chionodoxa, narcis, puschkinia en specie tulpen (mengsel Tynaarlo van JUB Holland of gelijkwaardig, 300st/m2)		2.758				
Subtotaal			***2.758***				

A Autochtone herkomst
B Biologisch geteeld (of in omschakeling) onder Skal 022289, NL-BIO-01
C Conventioneel geteeld
DK Draadkluit
G Gesneden
KL Kluit
M Milieukeur
R Reguliere herkomst (NL of Selectie)
VPL Verplant
W Wortelgoed

Bijlage 11 Notitie Provincie Limburg

Beoordeling Inrichtingsplan Das Trade Port Noord Venlo

1. Inleiding

Trade Port Noord in Venlo is onderdeel van het gebiedsontwikkelingsprogramma van Greenport Venlo, één van de grote gebiedsontwikkelingsprojecten in Nederland. In Greenport Venlo wordt ca. 6000 ha gebied opnieuw ontwikkeld, het grootste gedeelte als bedrijventerrein, maar ca. 10% van de oppervlakte als natuur, o.a. t.b.v. de ecologische verbinding langs de Maas.

Bij de ontwikkeling van dit gebied wordt nauw samengewerkt door diverse overheden, o.a. de Provincie Limburg en de gemeenten Venlo en Horst aan de Maas.

Provincie Limburg heeft o.m. de Greenportlane (N295) aangelegd, een vierbaans ontsluitingsweg in het noordwestelijk kwadrant van de kruising A73 – A67. Gemeente Venlo heeft de aanleg en ontwikkeling van het bedrijventerrein Trade Port Noord op zich genomen. Beide hebben voor de werkzaamheden een ontheffing ontvangen in het kader van de Flora- en faunawet, waarin de das een belangrijke rol speelt. Er is door de samenwerkende overheden verder een rechtspersoon opgericht, die als marktpartij de ontwikkeling van de Greenport als taak heeft. Dit is de Development Company Greenport Venlo (DCGV).

In 2011 is door DCGV, Gemeente Venlo en Provincie Limburg een afspraak gemaakt, vastgelegd in een convenant, hoe de taken (en kosten) in het kader van de Flora- en faunawet zouden worden verdeeld. Daarin is vastgelegd dat plannen die in dat kader zouden worden gemaakt, vooraf worden getoetst door of namens de Provincie Limburg, houder van de ontheffing FF-wet t.b.v. de aanleg van de Greenportlane.

Dit stuk behelst deze toetsing. Hij is uitgevoerd door Ir. H.W. van Ziel, landschapsecoloog van Buro Hemmen, die namens de Provincie Limburg ook de ecologische en landschappelijke inpassing heeft begeleid van de Greenportlane gedurende de voorbereidings- en bouwfase (2009-2012). Hij was als zodanig ook nauw betrokken bij de vorming van de (gezamenlijke) plannen voor de dassenroutes door het gebied en de realisatie van de verbindingsvoorzieningen onder en over de Greenportlane. Deze bestaan uit (van oost naar west):

- diverse dassentunnels onder de Venraijseweg en de A73
- een ecoduct over de Greenportlane
- een tweetal kleinwildtunnels onder de Greenportlane ter hoogte van Trade Port Noord
- een ecozone onder het spoorviaduct van de Greenportlane

alles met bijbehorende voorzieningen, zoals rasters en beplantingen. Deze voorzieningen zijn zo gesitueerd dat ze zowel in de periode van aanleg en ontwikkeling van Greenportlane en Trade Port Noord als in de situatie dat het gebied geheel ontwikkeld is een functionele aansluiting hebben op bestaande en nog te ontwikkelen groenstructuren en de plaatsen waar vóór de aanleg en in de ontwikkelingsfase dassenmigratie werd gesignaleerd.

2. Beoordeling

In dit kader is beoordeeld:

- het rapport: INRICHTING GEBIED VOOR DE DAS (Meles meles) TRADE PORT NOORD TE VENLO, GEMEENTE VENLO (Econsultancy, Project VEN.TPN.ECO3, Rapportnummer 14093766, Versienummer C1, Status Conceptrapportage, Datum 27 juli 2015, opsteller ing. A.A. van Grinsven).
- Een serie tekeningen gemaakt door Heuschen Copier die deel uitmaken van het bovenstaande rapport:
    - dassenplan met lufo 230715.pdf
    - Fasering dassenplan-Layout1.pdf
    - Bestemmingsplan met dassencontour.pdf
    - 15606-soortenlijst centrale as.pdf
    - 13519-Dassenplan Profielen_210715.pdf
    - 13519-Principeprofielen_210715.pdf
    - 13519-Beplantingsplan Kl.1 A2 1-2000_010715.pdf
    - 13519-Plantsoenlijst Klaver1-010715.pdf
    - Vochtige greppel (met-zonder eenzijdige haag).jpg
    - Struweelhaag.jpg
    - Fruitboomgaard (met-zonder hagen).jpg
    - Houtwal.jpg
    - Bomensingel.jpg
    - MJPO knelpunt A67 spoorlijn 1.JPG
    - MJPO knelpunt A67 spoorlijn 2.JPG.

De beoordeling richtte zich op de volgende aspecten:

1. Voldoet de inrichting aan de ontheffing tbv de Greenportlane(FF/75C/2009/0242)?
2. Sluit de inrichting aan op de voorzieningen die in de Greenportlane zijn aangelegd?
3. Is de inrichting functioneel en adequaat voor de das?

1. Het Inrichtingsplan voor de das is een consistente uitwerking van de ideeën en uitwerkingen zoals die in de afgelopen jaren zijn gevolgd en die ten grondslag hebben gelegen aan de Ontheffingsaanvraag en de bijbehorende werkprotocollen van de ontheffing FF-wet t.b.v. de aanleg van de Greenportlane(FF/75C/2009/0242). Ze voldoen in die zin aan de eisen die in de ontheffing worden gegeven ten aanzien van de das.

   Er zijn in de loop van de tijd op details wijzigingen gekomen in de plannen voor Trade Port Noord, maar die zijn adequaat opgevangen in vervangende voorzieningen. Ook zijn de plannen en uitgangspunten zoals o.m. vermeld op p. 13 verder uitgewerkt.

Bij het beoordelen van de plannen is het wellicht voor een niet-ingewijde lastig voor te stellen hoe de situatie zich in de praktijk heeft ontwikkeld en nog aan het ontwikkelen is. Een situatieschets of luchtfoto van van de vroegere situatie (ca. 2010), de huidige situatie en de toekomstige situatie zou daartoe nuttig zijn. Ook zijn de voorzieningen aan en langs de Greenportlane, die toch een grote samenhang hebben met het onderhavige plan, niet in beeld gebracht.

2. De voorzieningen in het dasseninrichtingsplan sluiten alle goed aan op de voorzieningen die zijn gemaakt in de Greenportlane.

3. De inrichting is in het algemeen geschikt en functioneel voor de das. Daarbij worden enkele kanttekeningen en vragen geplaatst:

    - Een kanttekening wordt gemaakt bij de functionaliteit van de overgang over de Sevenumseweg. In het plan is sprake van een dassentunnel in de Sevenumseweg, waarvan de locatie nog moet worden vastgesteld. Met name het vervolg naar het noorden tot de Reulsberg is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Via de huidige Gekkengraaf is dit een erg smalle verbinding, ingeklemd tussen de kassencomplexen van Californië. Ook de Sevenumseweg is daarbij een barrière waar gemakkelijk slachtoffers kunnen vallen onder dassen. Uit de monitoring tot nu toe blijkt er niet veel activiteit plaats te vinden in dit gebied. Wellicht dat de energie beter in een goede verbinding meer naar het westen geïnvesteerd kan worden.
    - Een tweede kanttekening betreft die westelijke route. Momenteel is wel de beplanting binnen de contour van de Greenportlane aangelegd, maar de aansluitende beplanting in dit gebied niet. Nu is hier nog geen sprake van grootschalige bebouwing, maar intussen is wel de bike lane aangelegd. Deze strook is – of wordt – waarschijnlijk de belangrijkste verbinding tussen de dassenburchten van de Witte bergen en de Reulsberg, zodat hier wel in geïnvesteerd moet worden, voordat er sprake is van ontwikkeling van de aangrenzende gebieden, zodat de beplanting tot ontwikkeling kan komen en de dassen kunnen wennen aan de nieuwe route. Een veilige oversteek over/onder de Sevenumseweg is hier dan ook van belang.
    - Er is nu in deze route een *worst-case scenario* voor de railterminal opgenomen. Uit de plannen wordt niet goed duidelijk hoe deze variant zich verhoudt tot de gunstige variant, omdat de verschillende profielen op verschillende plaatsen liggen. Bovendien lijkt de geleiding van de das bij het viaduct van de Heierhoeveweg (profiel C) nogal mager. Er is een heg(?) getekend aan de noordzijde, maar deze geleidt niet naar de dassentunnel (?) en ontbreekt aan de zuidzijde. Een afscheidende heg, die geleidt naar de tunnel en voor het overige ruig grasland afscheidt van de bike lane zou hier meer op z'n plaats zijn.
    - Ook de oostelijke route roept nog wat vragen op. Daar is inmiddels in het terrein een schraal heidelandschap gerealiseerd. Hiervan wordt in par. 6.2.2 gesteld: *Hierdoor zullen de delen ten noorden en oosten van de kleinwildtunnel met betrekking tot de inrichting als schraal heidelandschap opgewaardeert worden als functioneel leefgebeiedd voor de das.* Wat deze opwaardering inhoudt is nog onzeker. Er is nu geïnvesteerd in een schraal gebied; wordt dit nu weer verrijkt en beplant met

vruchtdragende beplanting en ingezaaid tot voor wormen geschikt grasland? De in de tekst opgenomen tekening is slecht leesbaar en is niet apart bijgevoegd.

Tot slot:

Het is positief dat de Gemeente Venlo besloten heeft de dassenstructuur en verbindingszones ook daadwerkelijk te borgen met de bestemming Natuur d.m.v. wijziging van de bestaande bestemmingsplannen.

Er is veel geld en energie besteed aan het behoud van een sleutelsoort (de das) in het gebied. Het is te hopen dat de natuur in brede zin profiteert van deze ontwikkeling en dat de bewoners en gebruikers van het gebied daarvan zullen genieten.

3. Conclusie

Naar aanleiding van de conceptrapportage van dit stuk (hoofdstuk 1 en 2, versie 28-07-2015) zijn enkele aanvullingen en wijzigingen voorgesteld door de auteur Mw. A.A. van Grinsven en geaccepteerd door Gemeente Venlo, Mw. I. de Warrimont. Met deze wijzigingen is Provincie Limburg tevreden en gaat dan ook **akkoord** met het plan INRICHTING GEBIED VOOR DE DAS (Meles meles) TRADE PORT NOORD TE VENLO, GEMEENTE VENLO.

Bijlage 12 Fasering inrichting gebied ten behoeve van de das

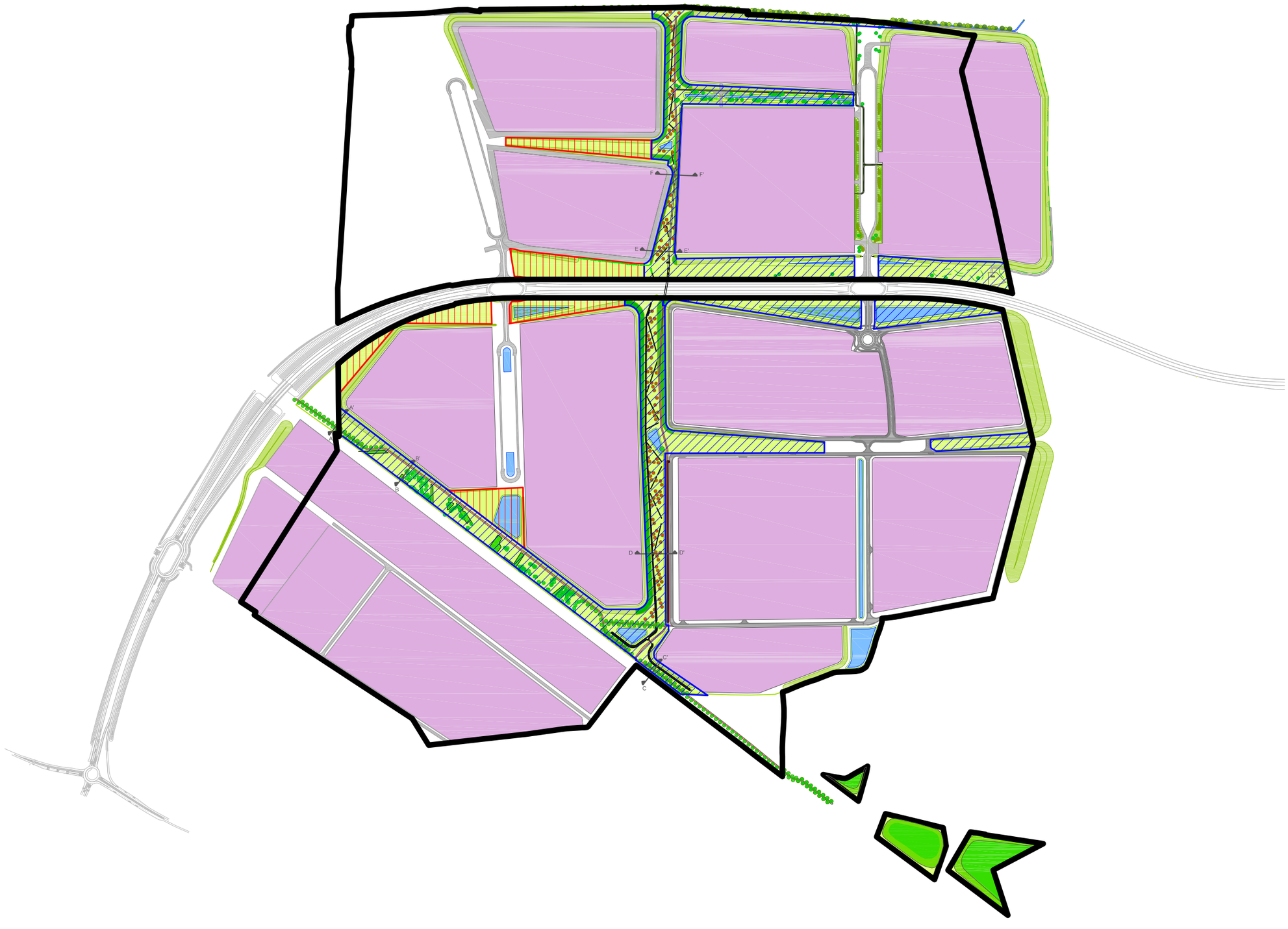

Legenda

- opgaande vegetatie
- bomen / fruitbomen
- korte vegetatie
- stobben
- greppel
- water
- grondwal
- verharding
- fietspad
- fietspad (verhoogd)
- bedrijventerrein
- bestemmingsplan TPN

Fasering

- realisatie gegarandeerd voor 31.10.2017 (27.23.31 ha.)
- realisatie niet gegarandeerd voor 31.10.2017 (7.16.64 ha.)

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo
t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - fasering
datum	28.07.2015
wijziging	-
schaal	1:10.000
formaat	A3
tekening no	TEK03
tekenaar	DH

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

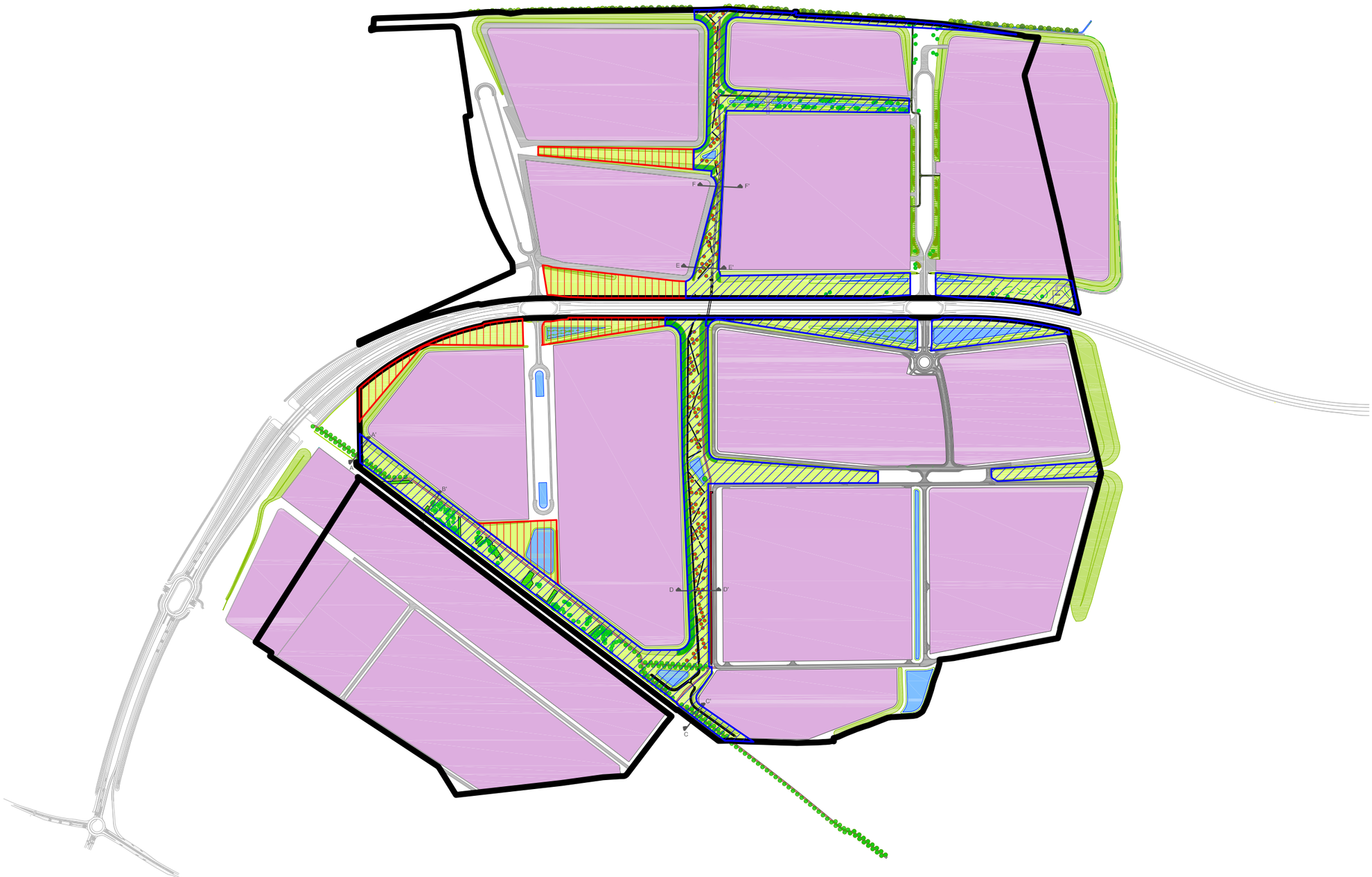

Legenda

- opgaande vegetatie
- bomen / fruitbomen
- korte vegetatie
- stobben
- greppel
- water
- grondwal
- verharding
- fietspad
- fietspad (verhoogd)
- bedrijventerrein
- bestemmingsplan TPN

Fasering

- realisatie gegarandeerd voor 31.10.2017 (27.23.31 ha.)
- realisatie niet gegarandeerd voor 31.10.2017 (7.16.64 ha.)

Trade Port Noord venlo

Innovatoren 9A, St. Jansweg 15 5928 RC Venlo

t 077-8503457 www.tradeportnoord.nl

project	Trade Poort Noord
project no	13519
onderdeel	Dassenplan - fasering
datum	28.07.2015
wijziging	-
schaal	1:10.000
formaat	A3
tekening no	TEK03
tekenaar	DH

deze cad tekening is eigendom van Trade Port Noord Venlo, en mag zonder onze schriftelijke toestemming niet gereproduceerd, gekopieerd of anderzins gebruikt worden © 2014

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten
Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze
Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis
Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit
Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit
Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers
Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangt. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland
Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant
Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

Econsultancy.nl

Bijlage 10 Gedragscode Flora- en faunawet Ruimtelijke ontwikkeling & Inrichting

GEDRAGSCODE FLORA- EN FAUNA WET

Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting

Geldigheidstermijn: 2011 t/m 2015

Status: goedgekeurd per 1 januari 2011

Stadswerk

COLOFON

De gedragscode is ontwikkeld in opdracht van:
Vereniging Stadswerk Nederland

De gedragscode is opgesteld door:
Eco Consult - Groen, Milieu & Management
IPC Groene Ruimte, Business Unit Advies
Projectleiding: mevr. M. Teunissen
Auteurs: dhr. Ing. R.H.J. Borst en dhr. Ing. R. Sprong

De gedragscode is ingevuld in samenspraak met de volgende klankbordgroep:
Stadswerk, Dhr. R.M. Mulder
Gemeente Apeldoorn, Dhr. P. Ganzefles
Gemeente Ede, Dhr. C. van Rijswijk
Gemeente Ermelo, Dhr. J. Zwijnenburg
Gemeente Groningen, Dhr. H. Langeveld/Dhr. K. Nierop
Gemeente Leiden, Mevr. M. van Daalen
Gemeente Lelystad, Dhr. A. van der Veen
Gemeente Opsterland, Mevr. M. Tiekink
Gemeente Rheden, Mevr. N. Welle /Dhr. D. van Pijkeren
Gemeente Tiel, Mevr. J. Mineur
Gemeente Westland, Dhr. W. Wubben
Gemeente Zwolle, Dhr. M.W. Kaales
Dura Vermeer Ruimtelijke Ontwikkeling B.V., Dhr. R. Dirksen

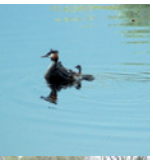

Vraagbaak gedragscodes gemeenten:
Vereniging Stadswerk
Postbus 416
6710 BK Ede
0318-437 653
www.stadswerk.nl

Contactadres Natuurwetgeving:
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I)
Dienst Regelingen loket:
0800-2233322
www.drloket.nl

8 december 2011

Deze gedragscode is eigendom van de Vereniging Stadswerk Nederland. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt voor commerciële doeleinden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder toestemming van de eigenaar. Alhoewel dit document met zorg is samengesteld kunnen aan dit document geen rechten worden ontleend. Stadswerk stelt zich niet aansprakelijk voor schade die mogelijk voortvloeit uit of las gevolg van toestemming van deze gebruikshandleiding en of de gedragscode.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 4
1. KADER 7
1.2 Bescherming in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling 9
1.3 Instrumenten 9
INSTRUMENTEN FLORA- EN FAUNAWET 11
2. Waarom een gedragscode? 13
2.1 Geen ontheffing aanvragen 13
2.2 Soortbescherming 13
2.3 Gebiedsbescherming 14
2.4 Doelgroepen en taakverdeling 14
3. Basisinformatie 17
3.1 Uitvoerbaarheid van plannen 17
3.2 Toetsingskaders 18
4. Planvormingsfase 22
4.1 Initiatieffase: uitvoerbaarheidtoets 22
4.1.1 Analyse beschermingsstatus plangebied 22
4.1.2 Analyse staat van instandhouding beschermde flora en fauna 22
4.1.3 Wezenlijke invloed 25
4.2 Planuitwerkingsfase: beperken schade flora en fauna 29
4.3 Deskundigheid 29
5. Realisatiefase 31
5.1 Contractvorming 31
5.1.1 Noodzakelijke informatie 31
5.1.2 Risicoanalyse 32
5.2 Plan van aanpak 32
5.2.1 Risicomanagement 33
5.2.2 Monitoren en registratie van gegevens 34
5.2.3 Communicatie en evaluatie 35
5.2.4 Handelen bij voorkomen van onverwachte soorten 36
5.2.5 Omgaan met calamiteiten 36
5.3 Deskundigheid betrokken medewerkers 37
6. Richtlijnen voor zorgvuldig handelen 39
6.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen 39
6.2 Werklocatie 39
6.2.1 Gebouwen en werken 41
6.2.2 Terreinen 42
6.3 Beperken negatieve effecten van werkzaamheden 47
6.4 Voorkomen/beperken vestiging flora en fauna 48
6.5 Opheffen van vaste rust- en verblijfplaatsen 48
Afkortingen en begrippen 49
BIJLAGE 1 Artikelen Flora- en faunawet 51
BIJLAGE 2 Beschermde soorten (per juni 2005) 52
BIJLAGE 3 Vaste rust- en verblijfplaatsen 56
BIJLAGE 4 Richtlijnen beschermende maatregelen 58
BIJLAGE 5 Jaarrond beschermde vogelnesten 59

INLEIDING

Deze gedragscode is van toepassing op voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden als het gaat om de ontwikkeling en inrichting van ruimtelijke projecten door gemeenten en overige organisaties. Het betreft een uitwerking van het item ruimtelijke ontwikkeling in het kader van de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet geldt sinds 2002. Het is een kaderwet betreffende de duurzame instandhouding van wilde planten en dieren in Nederland.
Handelen volgens deze gedragscode is alleen vereist indien (mogelijk) beschermde soorten voorkomen op en nabij de project- of werklocatie. Vanuit de Flora- en faunawet geldt op deze locaties: Nee, tenzij. Het ingrijpen in populaties van soorten, die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet, is alleen mogelijk als er sprake is van een redelijk doel (erkend belang) en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
Een ruimtelijke ontwikkeling kan betekenen dat planten en dieren en hun verblijfplaatsen niet in stand worden gehouden. Voor het zorgvuldig uitvoeren van dergelijke activiteiten dient dan ook een degelijke procedure te worden doorlopen van projectvoorbereiding tot en met realisatie. Door te handelen volgens deze gedragscode worden de negatieve effecten van een ruimtelijke ontwikkeling op (lokale) populaties van beschermde dieren en planten tot nul gereduceerd.
Deze gedragscode is gebaseerd op de contract-systematiek en contract-voorwaarden zoals die in Nederland worden gehanteerd bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen. Het betreffen de RAW- en STABU-bestekken, RVOI (regeling verhouding opdrachtgever en ingenieursbureaus), DNR (De Nieuwe Regeling, idem voor adviesbureaus), UAV (Uniforme Administratieve Voorwaarden; voorwaarden bij bestekken) en UAV-GC (voorwaarden bij geïntegreerde contracten).

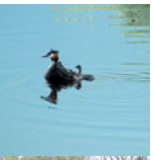

Doelgroepen
Deze gedragscode is bestemd voor alle partijen die betrokken zijn bij het voorbereiden of het uitvoeren ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting. Voorbeelden van deze partijen zijn:

- Gemeenten.
- Terreinbeherende organisaties.
- Beheerders van droge en natte infrastructuren.
- Projectontwikkelaars.
- Tuin-, landschaps- en stedenbouwkundige architectenbureaus.
- Advies- en ingenieursbureaus.
- Aannemingsbedrijven in de bouw, grond-, weg- en waterbouw en groenvoorzieningen.
- Woningbouwcoöperaties.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 schetst de kaders die worden gevormd door de wetgeving, soortbescherming en de relatie met ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Hoofdstuk 2 besteedt aandacht aan de reikwijdte van deze gedragscode en gaat onder meer dieper in op ruimtelijke ontwikkelingen.
Hoofdstuk 3 heeft als onderwerp de planvoorbereiding en beschrijft welke basisinformatie hierbij benodigd is. De planvorming zelf wordt uitgewerkt in hoofdstuk 4. De realisatie is uitgewerkt in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 ten slotte beschrijft de richtlijnen voor zorgvuldig handelen. In dit hoofdstuk wordt tevens aandacht geschonken aan het beperken van nieuwe vestiging van flora en fauna tijdens de uitvoering. Voor gemeenten wordt aanbevolen om eerst de gebruikershandleiding te lezen zodat zij weten wat de samenhang is met andere wetten en het verlenen van vergunningen.

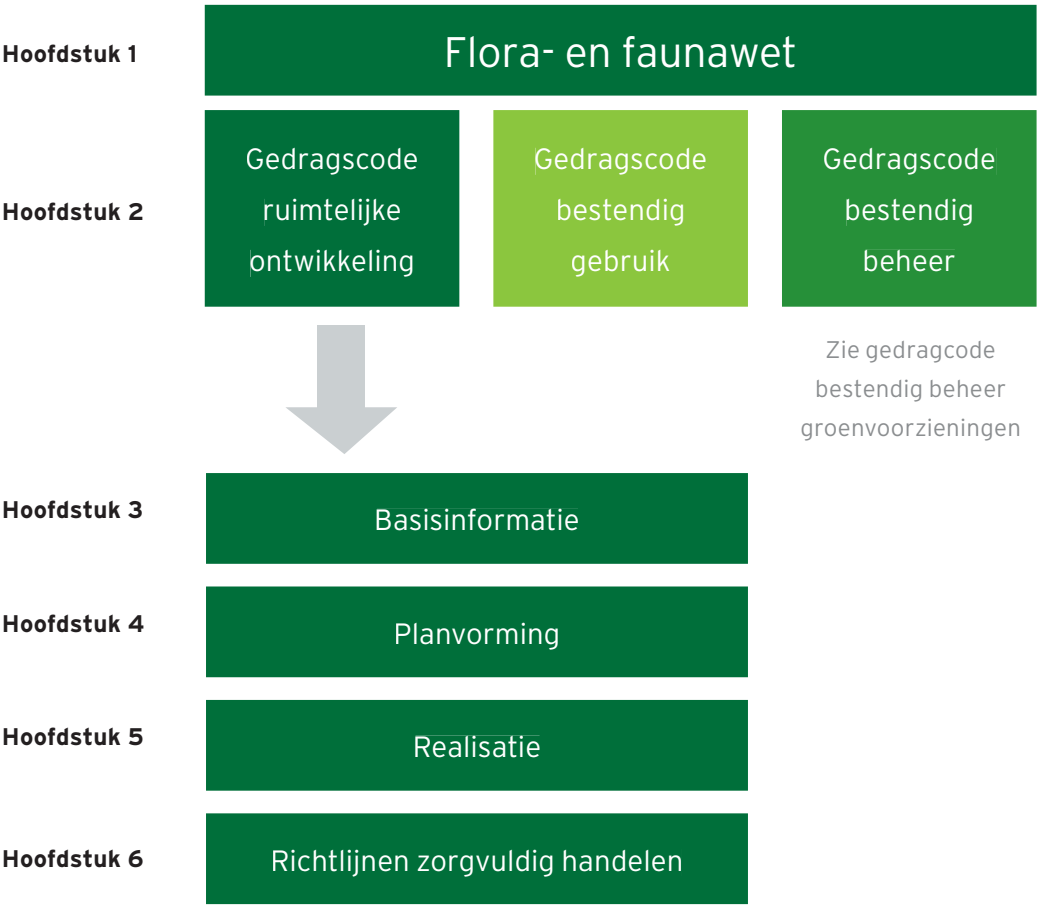

Bijgaand treft u de gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting van Stadswerk.

Aanvullende uitbreidingen zoals het Handboek en de Handleiding voor deze gedragscode kunt u bestellen via www.Stadswerk.nl.

Voor vragen en meer informatie kunt u mailen naar info@stadswerk.nl of u belt 0318 - 692721.

Stadswerk

Gedragscode deel I - INTRODUCTIE

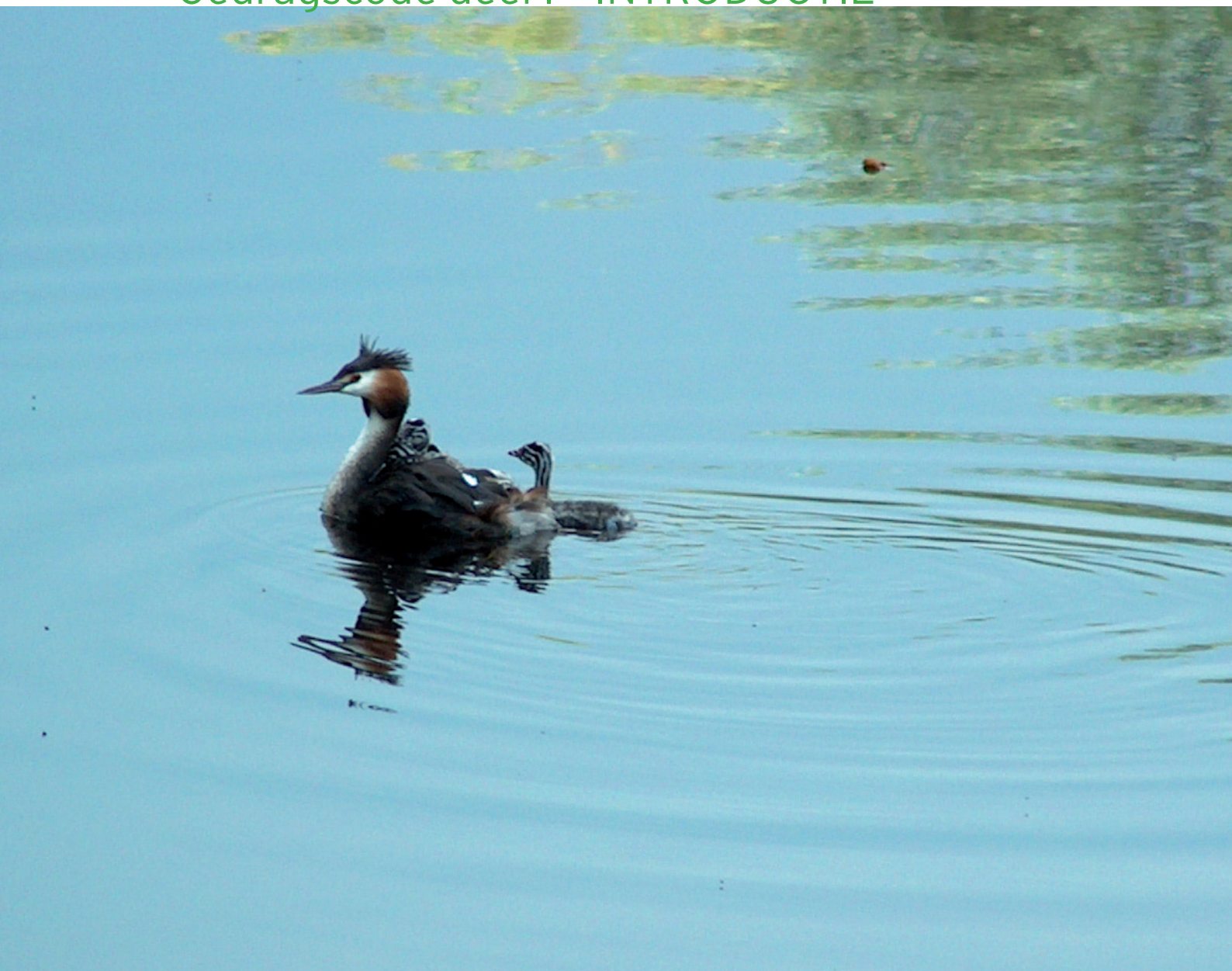

1. KADER

1.1 Aanleiding

Vanuit Europa hebben alle lidstaten opgelegd gekregen de biodiversiteit te behouden. Nederland heeft hieraan uitwerking gegeven door middel van natuurwetgeving. Deze wetgeving bestaat uit 2 wetten:

- Natuurbeschermingswet: juridische bescherming van specifieke leefgebieden van flora en fauna.
- Flora- en faunawet: juridische bescherming van soorten.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet zorgt voor gebiedsbescherming. Deze wet beschermt specifieke gebieden (Natura 2000) op basis van Europese richtlijnen: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands en Beschermde Natuurmonumenten. Voor deze juridisch beschermde gebieden gelden vervolgens per gebied specifieke instandhoudingsdoelen voor wat betreft het voorkomen van soorten en hun habitats. Daarnaast kan hier ook het beschermen van soorten op basis van de Flora- en faunawet van toepassing zijn.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de soortbescherming en geldt voor heel Nederland. Voor alle in het wild levende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (zie bijlage 1). Tevens is een lijst van kracht met beschermde soorten. De bescherming van deze soorten is nader uitgewerkt in verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 12) (zie bijlage 1).
Bij de introductie van de Flora- en faunawet in 2002 waren alle beschermde soorten gelijkwaardig beschermd. Dit leidde tot een grote hoeveelheid knelpunten tijdens de dagelijkse uitvoering van activiteiten, waaronder:

- Verzwaring administratieve processen bij het Ministerie van EL&I en uitvoerende partijen.
- Vertraging van werkprocessen en activiteiten.
- Geen soortspecifieke bescherming.
-

Op basis van bovengenoemde problematiek is de wet in de vorm van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) aangepast. Er geldt voor de beschermde Nederlandse wilde planten en dieren een opdeling in 5 categorieën (zie tekstkader en bijlage 2). Per categorie is door het ministerie van EL&I uitgewerkt welke acties er moeten plaatsvinden om werkzaamheden af te stemmen met de wet (verantwoording van zorgvuldig handelen).

Overzicht beschermde status flora en fauna van Nederland

licht beschermd

- Niet beschermd: Algemene zorgplicht geldt

- Beschermd: Zorgplicht en verbodsbepalingen gelden beide.
  - Tabel 1: Algemene soorten.
  - Tabel 2: Overige soorten.
  - Vogels: Soorten met niet jaarrond beschermde nesten.
  - Vogels: Soorten met jaarrond beschermde nesten.
  - Tabel 3: Specifieke soorten.

zwaar beschermd

Met de Flora- en faunawet beoogt de overheid de biodiversiteit te behouden. Uitgangspunt is instandhouding op soortniveau, het betreft de populatie van een soort plant of dier, minimaal op regionale schaal. Er wordt echter gehandhaafd op de verbodsbepalingen die zijn gekoppeld aan het toebrengen van schade aan een individu en/of rust- of verblijfplaats. Soortbescherming betekent in de praktijk dan ook dat het overtreden van de geldende verbodsbepalingen dient te worden voorkomen of zo veel mogelijk te worden beperkt door zorgvuldig handelen. Indien nodig dient de schade ongedaan te worden gemaakt.

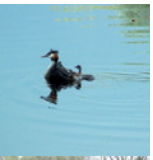

Vogels specifiek beschermd

Alle vogels zijn als soort op een gelijke wijze beschermd in de Flora- en faunawet. Beleidsmatig heeft EL&I een onderverdeling gemaakt, gericht op de mate van verantwoording en afstemming van werkzaamheden versus het behoud van vaste rust- en verblijfplaatsen.

- Vogels met jaarrond beschermde nesten.
- Vogels met niet jaarrond beschermde nesten.

Zie bijlage 5 voor de lijst uit 2009 met vogelsoorten waar een specifieke aanpak voor gewenst is. De lijst is indicatief.

Rode lijst soorten

Naast beschermde soorten zijn er ook Rode lijst soorten. Dit zijn soorten die bedreigd of kwetsbaar zijn, of sterk achteruit zijn gegaan in aantal. Rode lijst soorten, voor zover deze niet opgenomen zijn in de tabellen met beschermde soorten, hebben geen juridisch beschermde status conform de Flora- en faunawet. De zorgplicht is wel van toepassing op de rode lijstsoorten en de voorliggende gedragscode geldt daarom ook voor deze soorten. In de praktijk kunnen voor deze soorten beschermende maatregelen worden voorgeschreven, hiermee wordt dan invulling gegeven aan het Rijksbeleid.

1.2 Bescherming in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling

Deze gedragscode gaat specifiek in op ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In onderstaand tekstkader wordt uitgelegd wat hieronder wordt verstaan binnen het kader van de Flora- en faunawet.

Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting

Onder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting wordt een breed scala aan grootschalige of kleinschalige activiteiten verstaan met als resultaat een functieverandering of ui-terlijke verandering van een gebied of object. In de praktijk spreken we dan van (her-) inrichten, aanleggen, reconstrueren, groot onderhoud, omvormen, (ver-)bouwen of een verandering in beheer of gebruik. Meestal worden dergelijke activiteiten gereali-seerd in de vorm van een project.

- Voorbeelden van grootschalige activiteiten
  - Aanleggen of verbreden van wegen.
  - Aanleggen van bedrijventerreinen en woonwijken.
  - Herinrichten van parken.
  - Wijzigen van het waterpeil in een polder.
  - Omvormen van landbouwgrond naar natuur/bos.

FOTO: Dura Vermeer

- Voorbeelden van kleinschalige activiteiten
  - (Ver-)bouwen van een schuur of een huis.
  - Vellen van (een rij) bomen.
  - Schaven van een wegberm.
  - Uitbaggeren van een dichtgegroeide waterpartij.
  - Omvormen van een heestervak naar gazon.

FOTO: Eco Consult

- Voorbeelden van voorbereidende en bijkomende werkzaamheden
  Ook voorbereidende werkzaamheden en bijkomende faciliteiten behoren tot ruimtelijke ontwikkelingen.
  - Egaliseren van het terrein.
  - Plaatsen van een bouwsteiger.

1.3 Instrumenten

Indien (beschermde) soorten op een projectlocatie voorkomen, dient zorgvuldig te worden gehandeld en te worden voldaan aan de zorgplicht. Op basis van de categorisering in beschermingsgraad legt het ministerie van EL&I een bepaalde verantwoording bij de initiatiefnemer, de voorbereider en de uitvoerder van een activiteit. De centrale vraag hierbij is: **'Op welke wijze wordt er zorgvuldig gehandeld en hoe wordt invulling gegeven aan de algemene zorgplicht?'.**

Om invulling te geven aan deze verantwoording zijn de volgende instrumenten beschikbaar:

- Vrijstelling.
- Ontheffing.
- Gedragscode.

In de onderstaande tabel zijn de instrumenten schematisch weergegeven en in het tekstkader volgt een toelichting op de gehanteerde begrippen. In de tabel zijn 'vogels' ingepast op basis van de Flora- en faunawet, het EL&I-beleid en de indeling die SOVON hanteert voor vogels.

BESCHERMINGSGRAAD hoog laag			ACTIVITEIT		
			Bestendig beheer	Bestendig gebruik	Ruimtelijke Ontwikkeling
	Niet beschermde soorten		A	A	A
	Tabel 1 soorten		V	V	V
	Tabel 2 soorten		G	G	G
	Vogels	Algemeen voorkomend[1]	G*	G*	G*
		Schaars[1]	G*	G*	G*
		Zeldzaam[1]	G*	G*	G+
		Niet jaarrond beschermde nesten[2]	G*	G*	Gi
		Jaarrond beschermde nesten[2]	G*	G*	O[3]
	Tabel 3 soorten		G*	G*	O

LEGENDA

A	Algemene zorgplicht geldt
V	Vrijstelling, algemene zorgplicht geldt
G	Inzet gedragscode mogelijk
G*	Inzet gedragscode mogelijk (beperking t.a.v. verontrusten)
G+	Inzet gedragscode mogelijk, activiteit melden bij ministerie EL&I
Gi	Inzet gedragscode mogelijk, inventarisatie gewenst
O	Ontheffing[4]

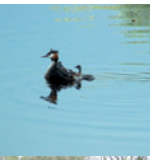

1. In deze gedragscode worden vogels ingedeeld in algemene, schaarse en zeldzame vogels conform de indeling van SOVON.

2. Het ministerie van EL&I heeft voor vogels specifiek beleid ontwikkeld waarop gedragscodes en ontheffingen worden getoetst. Zij maakt daarbij onderscheid in vogels met jaarrond beschermde nesten en vogels met niet jaarrond beschermde nesten.

3. Er wordt in deze gevallen alleen ontheffing verleend voor wettelijk belangen uit de Vogelrichtlijn: bescherming flora en fauna, veiligheid luchtverkeer en volksgezondheid of openbare veiligheid. In alle andere gevallen zijn de activiteiten alleen uit te voeren wanneer er voldoende mitigerende maatregelen worden genomen om te zorgen dat de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats van de soort behouden blijft.

4. Kan in de omgevingsvergunning ook in de vorm van een 'Verklaring van geen bedenking' voorkomen.

INSTRUMENTEN FLORA- EN FAUNAWET

Vrijstelling
Voor de in tabel 1 genoemde beschermde soorten geldt evenals voor niet beschermde soorten de algemene zorgplicht en een vrijstelling van de verbodsbepa-lingen indien er sprake is van zorgvuldig handelen bij werkzaamheden behorende tot een ruimtelijke ontwikkeling.

In dit geval gaat het ministerie van EL&I er van uit dat er zorgvuldig wordt gehandeld zonder dat het formeel voorafgaand aan de activiteit wordt aangetoond. Deze ge-dragscode is een goed instrument om op een praktische wijze invulling te geven aan het zorgvuldig handelen en dit ook aantoonbaar te maken.

Gedragscode
Een gedragscode is een branchegerichte en activiteitgerichte werkinstructie voor het zorgvuldig handelen tijdens het verrichten van werkzaamheden op locaties waar vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde flora of fauna aanwezig zijn. Een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode geldt voor 5 jaar voor alle in de ge-dragscode beschreven werkzaamheden.

Voor ruimtelijke ontwikkeling kan een gedragscode toegepast worden op locaties waar tabel 2 soorten of niet jaarrond beschermde vogelnesten voorkomen. Tevens kunnen middels deze gedragscode ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van tabel 1 soorten worden beschermd.

Ontheffing
Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt de ontheffingsplicht in geval er tabel 3 soorten en jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig zijn. Indien er een ingreep moet plaatsvinden in een gebied waar beschermde soorten voorkomen en het betreft een maatregel die niet onder ruimtelijke ontwikkeling onder te brengen is, moet er per ac-tiviteit of project een ontheffing bij het ministerie van EL&I worden aangevraagd of een andere gedragscode worden toegepast. Hieronder vallen ook werkzaamheden die in tegenspraak zijn met het zorgvuldig handelen.

Voorbeelden van ontheffingsplichtige werkzaamheden zijn:
- Plaatsen van een beschoeiing in een sloot waarin de grote modderkruiper leeft (tabel 3 soort).
- Het bouwen van woningen in een weilanden met houtsingels waar een steenuil een nest heeft (jaarrond beschermd nest).
- Kappen van een beplanting waarin een kolonie blauwe reigers zit (niet zorgvuldig handelen).

Een ontheffingsaanvraag vereist een gedegen voorbereiding met onder meer ecolo-gisch onderzoek en het verkennen van alternatieven. Een ontheffing geldt veelal voor 1 project en heeft een beperkte geldigheidsduur. De ontheffingsaanvraag wordt door-gaans door de planvormende partij (bv. opdrachtgevende gemeente) verzorgd.

Bijgaand treft u de gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting van Stadswerk.

Aanvullende uitbreidingen zoals het Handboek en de Handleiding voor deze gedragscode kunt u bestellen via www.Stadswerk.nl.

Voor vragen en meer informatie kunt u mailen naar info@stadswerk.nl of u belt 0318 - 692721.

Stadswerk

2. Waarom een gedragscode?

Er gelden twee belangrijke motieven om deze gedragscode toe te passen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het maatschappelijk motief betreft het invulling geven aan duurzaam ontwikkelen (bijvoorbeeld Cradle to Cradle en Lifecycle Engineering). Hiervoor vormen de Flora- en faunawet en deze gedragscode belangrijke handvatten op basis waarvan duurzaamheid een concrete invulling krijgt. Daarnaast geldt het juridische motief: benut de ruimte die de Flora- en faunawet biedt.

2.1 Geen ontheffing aanvragen

Het aantoonbaar toepassen van deze gedragscode houdt in dat voor ruimtelijke ontwikkelingen op locaties met beschermde dier- en plantensoorten (uitgezonderd tabel 3 soorten en jaarrond beschermde vogelnesten), geen ontheffingsaanvraag hoeft plaats te vinden bij het Ministerie van EL&I. Er geldt dan een vrijstelling op het verbod van het doden, verstoren en beschadigen van individuen behorende tot de beschermde flora en fauna (verwoord in artikel 8 t/m 12 van de flora en faunawet, zie bijlage 1).

Ondanks het toepassen van deze gedragscode blijft de juridisch beschermde status van soorten te allen tijde gelden. Het verontrusten, verstoren, beschadigen of doden van beschermde flora en fauna kan tot vervolging leiden. In dergelijke gevallen zal het om een aansprakelijkheidskwestie gaan waarbij in eerste instantie de veroorzaker aansprakelijk wordt gesteld.

2.2 Soortbescherming

De Flora- en faunawet wet kent twee vormen van soortbescherming voor ruimtelijke ontwikkeling gekoppeld aan de juridische status van de soorten:

- Algemene zorgplicht.
- Zorgvuldig handelen.

Beide methoden vormen een integraal onderdeel van deze gedragscode.

Algemene zorgplicht

Heb respect voor alle wilde flora en fauna en tracht het doden, verontrusten en beschadigen van aanwezige soorten te voorkomen of, indien voorkomen in redelijkheid niet mogelijk is, dit zo veel mogelijk te beperken (zie bijlage 1, artikel 2 Flora- en faunawet).

Zorgvuldig handelen

Deze vorm van soortbescherming is gekoppeld aan soorten met een juridisch beschermde status (soorten van tabel 1, 2 en 3 en alle vogels). Er dient invulling te worden gegeven aan zorgvuldig handelen tijdens de uitvoering van werken die vallen onder ruimtelijke ontwikkeling. Zorgvuldig handelen betreft:

1. Voorkomen dat schade optreedt aan beschermde planten en dieren (bv. andere projectlocatie kiezen).
2. Beperken van schade aan beschermde planten en dieren (bv. beschermingszone hanteren rondom een bewoond vogelnest of verplaatsen beschermde planten).
3. Ongedaan maken van schade aan beschermde planten en dieren:
   Preventief: alternatieve verblijfplaats realiseren voordat het werk uitgevoerd wordt (bv. aanleg van een poel voor de gewone pad).
   Achteraf: opgelegd door het bevoegd gezag indien onzorgvuldig is gehandeld (bv. herstel van een beschadigde vossenburcht of realisatie kunstburcht).

Voor soorten van tabel 3 en jaarrond beschermde vogelnesten wordt het zorgvuldig handelen bij ruimtelijke ontwikkelingen opgelegd door het ministerie van EL&I in de vorm van een ontheffing waarin uitvoeringsvoorwaarden zijn opgenomen. Het aanvragen van een ontheffing gebeurt veelal door de opdrachtgever of initiatiefnemer van het project.

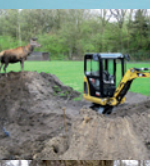

2.3 Gebiedsbescherming

Voor terreinen waarop, naast de Flora- en faunawet, ook de Natuurbeschermingswet van toepassing is (o.a. Natura 2000 gebieden), geldt dat invulling dient te worden gegeven aan beide wettelijke kaders. Op Rijksniveau of lokaal niveau kan de overheid aan terreinen een bijzondere natuurstatus hebben toegekend (bv. via een vastgesteld beleidsplan of bestemmingsplan). Het dient bekend te zijn bij zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemer (uitvoerende partij) als er aanvullende beschermende handelingen gewenst zijn. Voorbeelden zijn:

- Ecologische hoofdstructuur: kerngebieden en verbindingszones.
- Poortgebieden.
- Robuuste verbindingen.

2.4 Doelgroepen en taakverdeling

Bij de voorbereiding en realisatie van ruimtelijke ontwikkelingen hebben diverse organisaties en diensten van organisaties een rol. Een ruimtelijke ontwikkeling kan worden opgedeeld in een aantal projectfasen. Per fase gelden specifieke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor de betrokken partijen. Afdekking van risico's volgend uit wetgeving, vormt daar een onderdeel van.

In traditionele werkvormen en contracten is de knip tussen opdrachtgever en opdrachtnemer duidelijk. De opdrachtnemer draagt het werk over aan de opdrachtgever op het moment dat het werk uitvoeringsgereed is (na afronding van de planvorming).

Bij innovatieve werkvormen en contracten is bovengenoemde knip niet vanzelfsprekend. De opdrachtnemer kan delen van de planvorming uitvoeren, evenals het werk realiseren (bv. Gebiedsontwikkeling, PPS-contracten en DBFM-contracten).

Deze gedragscode geeft invulling aan aantoonbaar zorgvuldig handelen gedurende de totale ruimtelijke ontwikkeling op basis van de werkprocessen. Dit resulteert in 2 stappen met de daarbij horende projectfasen (zie tabel).

Het schema is gebaseerd op traditionele contractvormen, bij innovatieve contracten kan de invulling van 'wie' in het schema wijzigen.
Op basis van dit processchema is de gedragscode verder uitgewerkt in deel II, III en IV.

Bijgaand treft u de gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting van Stadswerk.

Aanvullende uitbreidingen zoals het Handboek en de Handleiding voor deze gedragscode kunt u bestellen via www.Stadswerk.nl.

Voor vragen en meer informatie kunt u mailen naar info@stadswerk.nl of u belt 0318 - 692721.

Stadswerk

Gedragscode deel II - PLANVOORBEREIDINGSFASE

3. Basisinformatie

3.1 Uitvoerbaarheid van plannen

Gemeenten dienen bij het opstellen van plannen rekening te houden met de uitvoerbaarheid van het plan (zie tekstkader). Dit betekent dat een gemeente bij al haar planvorming via deskundigenrapportages 'op voorhand in redelijkheid' moeten kunnen inschatten of ten gevolge van het plan zelf dan wel de uitvoering van het plan, de verbodsbepalingen Flora- en faunawet zullen worden overtreden. Als dit het geval is, moet zij aannemelijk maken dat daarvoor een ontheffing Flora- en faunawet zou kunnen worden verkregen en/of zorgvuldig handelen conform deze gedragscode mogelijk is.
Voor deze afweging is gebiedsdekkende informatie, gekoppeld aan natuurwetgeving noodzakelijk. Deze informatie vormt een toetsingskader voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen in de gemeente en in buurgemeenten (regionaal toetsingskader).

Kader Ruimtelijke Ordening

De uitvoerbaarheid van een plan dient te worden beoordeeld op grond van de ver-plichtingen van de Flora- en faunawet. Plannen, bijvoorbeeld een bestemmingsplan, die onvoldoende aan de Flora- en faunawet worden getoetst en waarvoor op voor-hand in redelijkheid geen ontheffing Flora- en faunawet zal worden verkregen, kunnen daardoor onuitvoerbaar worden. Deze plannen worden dan als strijdig beoordeeld met artikel 9 van het Besluit op de ruimtelijke ordening. Zij worden ook strijdig beoordeeld met het zorgvuldigheidsbeginsel in gevolge artikel 3:2 van de Algemene wet bestuurs-recht.

• Artikel 9, Besluit op de Ruimtelijke Ordening - 1985
Burgemeester en wethouders verrichten ten behoeve van de toekomstige ruim-telijke ontwikkeling van het gebied der gemeente onderzoek naar de bestaande toestand in en naar de mogelijke en wenselijke ontwikkeling van de gemeente.
Bij de voorbereiding van een ontwerp voor een bestemmingsplan heeft het in het eerste lid bedoelde onderzoek van stonde af aan mede betrekking op de uitvoerbaarheid van het plan.

• Artikel 3:2, Algemene wet Bestuursrecht - 1992
Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.

3.2 Toetsingskaders

In het kader van gebiedsbescherming en soortbescherming dienen de volgende toetsingskaders beschikbaar te zijn als basisinformatie:

- Kaart met (juridische) beschermingstatus van gebieden (zie 1).
- Kaart met verspreidingsgegevens van soorten (zie 2).
- Regionale instandhoudingdoelen (zie 3).

1. Kaart beschermde natuur

   Kaart met daarop aangegeven de grenzen van:

   a. Gebieden beschermd op basis van de Natuurbeschermingswet: Natura 2000 gebieden, Wetlands en Beschermde natuurmonumenten.

   b. Externe werking van juridisch beschermde natuurgebieden (invloedszones).

   c. Ecologische hoofdstructuur.

   d. Overig gemeentelijk gebied met begrenzing gemeente en bebouwde kom(men).

   Via onder meer de website van EL&I of de provincie zijn de data behorend bij a. b. en c. te ontsluiten. De gemeente draagt zelf zorg voor onderdeel d.

   Bij natuurterreinen beschermd volgens de Natuurbeschermingswet wordt ook rekening gehouden met externe werking. Indien bijvoorbeeld een agrarisch bedrijf gaat uitbreiden nabij zo'n beschermd gebied kunnen er alsnog negatieve effecten binnen het beschermde gebied optreden en dient een vergunningsprocedure te worden doorlopen.

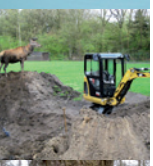

2. Verspreidingskaart: functioneel gebruik beschermde soorten

   Actuele soortinformatie dekkend voor het totale gemeentelijke areaal is essentieel. Een kaartbeeld levert op een eenvoudige wijze inzicht en overzicht.

   De informatie dient inzicht te verschaffen in het functionele gebruik van een locatie door een soort. Voor ruimtelijke ontwikkelingen betreft het de permanente vaste rust- en verblijfplaatsen (PVRV, zie tekstkader) van soorten:

   - als genoemd in tabel 3 (kader ontheffing);
   - jaarrond beschermde vogelnesten (kader EL&I beleid);
   - de soorten als genoemd in tabel 2;
   - overige vogels (kader gedragscode;)
   - concentraties van soorten als genoemd in tabel 1 (kader zorgvuldig handelen en gedragscode).

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is een belangrijke informatiebron voor soortinformatie. De Gegevens Autoriteit Natuur (GAN) is door het ministerie van EL&I benoemd als landelijk beheerder van de NDFF. Via deze organisatie kan de beschikbare soortinformatie worden opgevraagd en/of worden gearchiveerd (inclusief validering). De gegevens betreffen in hoofdzaak soortwaarnemingen die als basis kunnen worden gebruikt voor gericht onderzoek naar de mogelijk aanwezige PVRV. Als "houdbaarheidsduur" voor soortinformatie hanteert EL&I maximaal 3 jaar.

Permanente vaste rust- en verblijfplaatsen (PVRV)

Dit zijn locaties of objecten waar beschermde soorten jaarrond of elk jaar een bepaalde periode -meestal in het kader van voortplanting- gebruik van maken.

Het betreft:
- Burchten, holen, hopen, bouwen en slaapplaatsen.
- Vaste voortplantingslocaties waar de soort jaarlijks naar terugkeert:
  paaiplaatsen, arena's, baltsplaatsen, kraamkamers, horsten, (nest-)kolonies, nesten, afzetplaatsen voor eieren alsmede daarmee samenhangende vaste migratieroutes.
- Specifieke overwinteringplaatsen.
- Schuilplaatsen.
- Schaarse foerageerlocaties.
- Groeiplaatsen.
- Zaadbanken.

3. Regionale staat van instandhouding

Op basis van het aantal en de verspreiding van de permanente vaste rust- en verblijfplaatsen dient per soort een regionale staat van instandhouding (trend) te worden bepaald. Deze informatie geldt als basis voor het bepalen van de wezenlijke invloed van een (voorgenomen) ruimtelijke ontwikkeling.

Deze regionale staat van instandhouding dient door een deskundige op het gebied van praktische populatiedynamica van de betreffende soort(-en) te worden bepaald. De trend wordt uitgewerkt voor tabel 1 (concentraties), 2 en 3 soorten en vogels.

Vogels worden op basis van het functioneel gebruik en de landelijke verspreiding onderverdeeld in de volgende categorieën:
- Algemene broedvogels (zomergasten en standvogels).
- Schaarse broedvogels (zomergasten en standvogels).
- Zeldzame broedvogels (zomergasten en standvogels).
- Algemene wintergasten.
- Schaarse wintergasten.
- Zeldzame wintergasten.

Voor de trendanalyse kan de volgende schaal worden gehanteerd:

Sterke afname	Lichte afname	Stabiel	Lichte toename	Sterke toename

Voor het bepalen van de staat van in stand houding voor broedvogels heeft EL&I op landelijk niveau een indicatieve lijst opgesteld, zie bijlage 5. Actuele informatie is te downloaden via www.drloket.nl. Met deze indeling van SOVON en de vogellijst met jaarrond beschermde nesten van EL&I is de bescherming van vogels zo volledig mogelijk afgedekt.

Bijgaand treft u de gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting van Stadswerk.

Aanvullende uitbreidingen zoals het Handboek en de Handleiding voor deze gedragscode kunt u bestellen via www.Stadswerk.nl.

Voor vragen en meer informatie kunt u mailen naar info@stadswerk.nl of u belt 0318 - 692721.

Stadswerk

Gedragscode deel III - PLANVORMINGSFASE

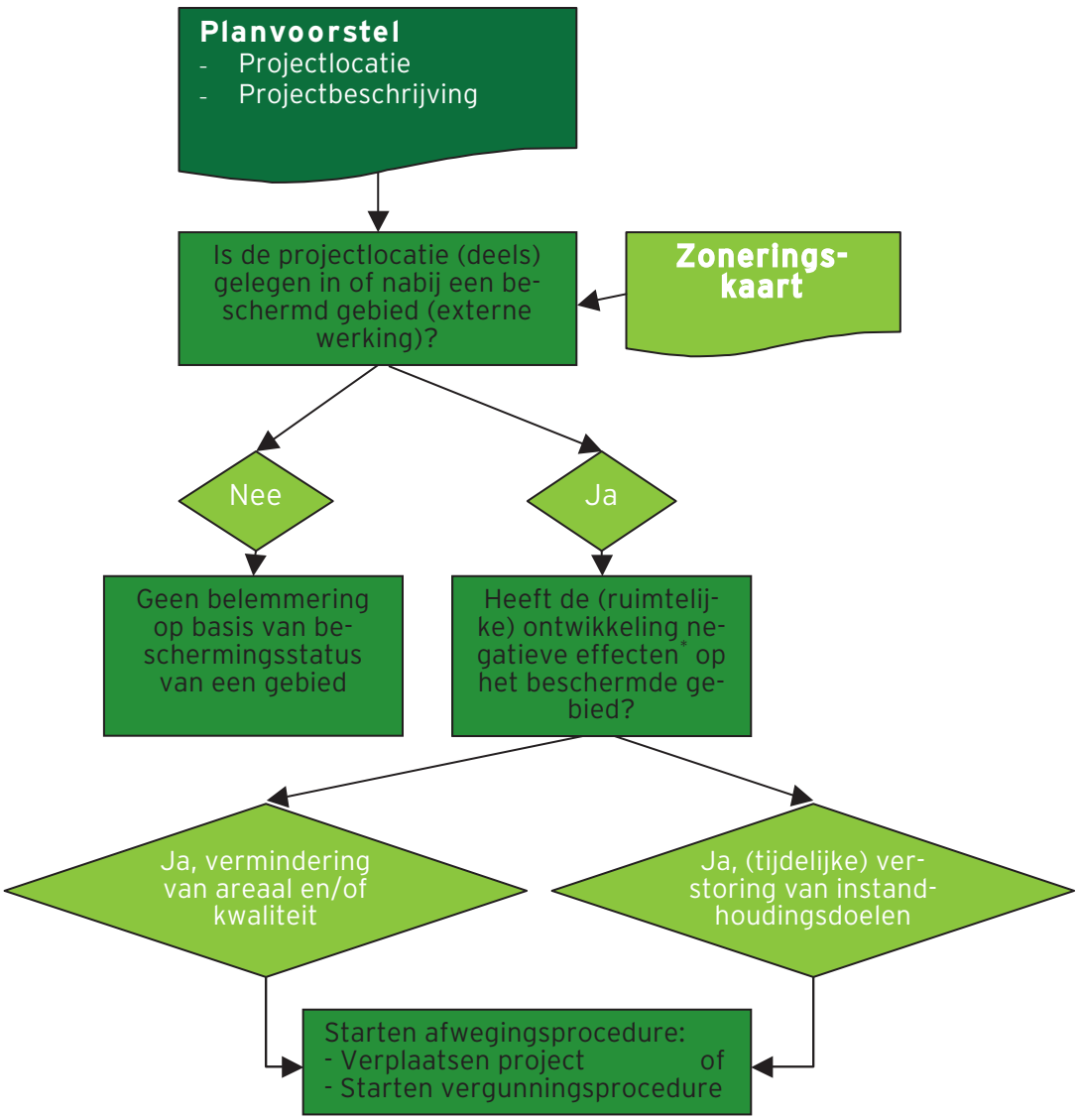

Figuur 1, Analyse beschermingstatus projectlocatie

*) Criteria negatieve effecten:
- habitatverlies
- chemische effecten
- fysische effecten
- verstorende effecten
- barrièrewerking

4. Planvormingsfase

Om te komen tot een zorgvuldige realisatie van een project binnen de kaders van de Flora- en faunawet, gelden tijdens de planvorming de volgende fasen en acties:
1. Initiatieffase: uitvoerbaarheidtoets.
2. Planuitwerkingsfase: voorkomen of beperken schade aan flora en fauna.
Voor wie snel overzicht wil hebben zijn in figuur 3 op pagina 32 alle stappen samengevat.

4.1 Initiatieffase: uitvoerbaarheidtoets

Gemeenten en ontwikkelaars dienen bij het opstellen van ruimtelijke plannen rekening te houden met de uitvoerbaarheid van de ruimtelijke ontwikkeling (zie kader ruimtelijke ordening, hoofdstuk 3). Dit vindt in een zo vroeg mogelijk stadium plaats in de vorm van een uitvoerbaarheidtoets tijdens de initiatieffase van een project.

De uitvoerbaarheidtoets bestaat uit een analyse van de beschermingsstatus van het plangebied (zie 4.1.1) en een analyse van de staat van instandhouding beschermde flora en fauna (zie 4.1.2). De resultaten van beide analyses bepalen of er sprake is van wezenlijk invloed op de aanwezige soorten. De handelswijze die daarop volgt is uitgewerkt in paragraaf 4.1.3.

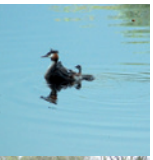

4.1.1 Analyse beschermingsstatus plangebied

Voor de gebiedsanalyse geldt de beslisboom uit figuur 1 als eerste toetsingsinstrument. Naast beoordeling van de projectlocatie dient ook rekening te worden gehouden met de invloedssfeer zoals deze geldt voor de juridisch beschermde gebieden vallend onder de Natuurbeschermingswet.
Het doorlopen van een vergunningsprocedure (bv. Natuurbeschermingswet) valt buiten de uitwerking van deze gedragscode.

4.1.2 Analyse staat van instandhouding beschermde flora en fauna

De wezenlijke invloed van een activiteit op de (regionale) instandhouding van beschermde soorten vormt een cruciale afweging voor de uitvoerbaarheid. Voor het bepalen van deze wezenlijke invloed dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

1. Inzet soortinformatie

Toepassen gegevens van permanente vaste rust- en verblijfplaatsen (PVRV) en bijbehorende directe invloedzones (zie vorig hoofdstuk en bijlage 3). Het betreft inzicht hebben in de daadwerkelijke soorten, aanwezig op de projectlocatie (inzet soortinformatie zoals het opvragen van gegevens bij de Nationale Databank Flora en Fauna, een projectspecifieke natuurtoets en/of ecologisch onderzoek).

2. Toetsen aan geldende verbodsbepalingen

Bepaal of de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling (eindresultaat en uit te voeren werkzaamheden) leidt tot een overtreding van de verboden als genoemd in artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet (zie bijlage 1).

- Indien dit niet het geval is, kan de planvorming zonder verdere verplichtingen volgend uit de Flora- en faunawet worden uitgewerkt. Toepassen van de gedragscode is niet nodig.
- Indien dit wel het geval is, dient te worden getoetst of de ruimtelijke ontwikkeling geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. In dit geval door gaan met stap 3: het bepalen van de effecten.

3. Bepalen effecten

Een project heeft een wezenlijk negatieve invloed als er negatieve effecten gelden ten aanzien van de gunstige staat van instandhouding van een beschermde soort. Voor ruimtelijke ontwikkelingen betreft dit vooral het aantasten van de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de vaste rust- en verblijfplaats zelf alsook de soortspecifieke omgevingseisen gekoppeld aan de vaste rust- en verblijfplaats. Hierbij dient ook de actieradius van de soort te worden betrokken (zie voorbeeld 1).

De effecten dienen te worden getoetst door een deskundige op het gebied van populatiedynamica van de aanwezige soorten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het toetsingskader soortgegevens uit de planvoorbereiding (zie hoofdstuk 3).

Het effect wordt via het doorlopen van de kolommen uit figuur 2 bepaald en resulteert in een lijst met per beschermde soort een overzicht van de soortstatus, de lokale verspreidingsstatus, de PVRV en de effecten vanuit het project. Van boven naar beneden dient per kolom te worden vastgesteld welke items relevant zijn voor het project.

VOORBEELD 1

Functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen

Elke soort stelt **specifieke eisen** aan zijn vaste rust- en verblijfplaats en die eisen kunnen onvervangbaar zijn.

Een blauwe reiger of een ooievaar heeft een grote actieradius om vanuit zijn nest of kolonie (de vaste rust- en verblijfplaats) in de wijde omgeving voedsel te zoeken. Het beschermen van het nest of de kolonie is dan ook voldoende om zorgvuldig te kunnen handelen. Deze soorten hebben in omgeving voldoende alternatieve foerageerlocaties.

Een ijsvogel heeft een veel kleinere actieradius om vanuit zijn nest (pijp in steile slootwand) naar zijn foerageerlocatie te gaan. Het beschermen van alleen de ijsvogel-pijp is onvoldoende om zorgvuldig te handelen. Ook de onvervangbare eisen in de omgeving zoals het water in de sloot en de beplanting langs de sloot dienen behouden te blijven om de functionaliteit van de VRVP te waarborgen. Voor het bepalen van de eventuele wezenlijk negatieve invloed op een soort dienen daarom ook de onvervangbare specifieke omgevingseisen gekoppeld aan de vaste rust- en verblijfsplaats te worden meegewogen.

Figuur 2, Schema bepalen van wezenlijke invloed

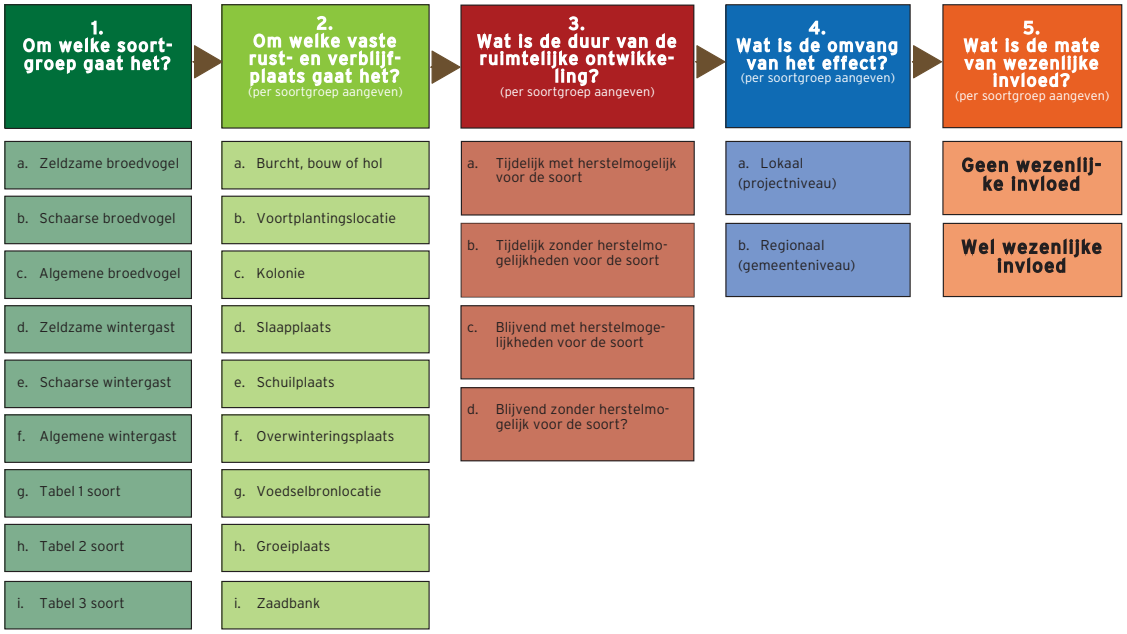

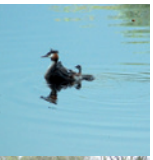

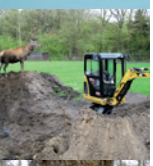

4.1.3 Wezenlijke invloed

Indien uit de toets blijkt dat er sprake is van een wezenlijk negatieve invloed op de soort dan wordt er gehandeld conform stap 4a. Indien de invloed niet wezenlijk is, conform stap 4b.

4a. Handelen bij wezenlijk negatieve invloed

Als er sprake is van een PVRV en de soort heeft op basis van een ruimtelijke ontwikkeling geen herstelmogelijkheden, dan is er wezenlijke negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de soort. De omvang van het effect is direct lokaal, regionaal, landelijk en mogelijk zelfs Europees. In dergelijke situaties geldt één van onderstaande keuzen:

- Kiezen van een andere projectlocatie: geen effect op de soort.
- Realiseren van een geschikte vervangende verblijfplaats voor de soort, voorafgaand aan de projectrealisatie. Dit eventueel in combinatie met het verplaatsen van de betreffende soort. Deze vervangende verblijfplaats dient aantoonbaar te functioneren voordat de realisatie van het project kan starten. Resultaat: geen effect op de soort.

Voor het opheffen van de bestaande PVRV's geldt de volgende procedure op basis van de juridische of beleidsmatige beschermingsstatus per soort:

- Voor de **tabel 3 soorten** moet het ministerie van EL&I goedkeuring verlenen op basis van een ontheffingaanvraag. De aanvraag bestaat uit de uitgewerkte stappen van deze gedragscode (aantonen zorgvuldig handelen en mitigatie). Er dient aantoonbaar conform verleende ontheffing te worden gehandeld.

- Voor **jaarrond beschermde vogelnesten** (lijst EL&I, zie bijlage 5) moet het ministerie van EL&I goedkeuring verlenen op basis van een ontheffingaanvraag. De aanvraag bestaat uit de uitgewerkte stappen van deze gedragscode (aantonen zorgvuldig handelen en mitigatie). Er dient aantoonbaar conform verleende ontheffing te worden gehandeld.

- Voor **zeldzame en schaarse vogels** (m.u.v. jaarrond beschermde vogelnesten), geldt de werkwijze zoals beschreven in deze gedragscode. Het mitigeren/opheffen van bestaande PVRV's dient gemeld te worden bij EL&I voorafgaand aan de projectrealisatie (Dienst Regelingen informeren). Er dient aantoonbaar conform deze gedragscode te worden gehandeld.

- Voor **algemene vogels** (m.u.v. jaarrond beschermde vogelnesten) geldt deze gedragscode zonder aanvullende eisen. Er dient aantoonbaar conform deze gedragscode te worden gehandeld.

- Voor de tabel 1 en 2 soorten geldt deze gedragscode zonder aanvullende eisen. Er dient aantoonbaar conform deze gedragscode te worden gehandeld.

VOORBEELD 2

Ruimtelijke ontwikkeling met wezenlijke invloed op een soort

In het kader van de nationale veiligheid dient bij een buitenbocht van een grote rivier een dijkverbreding gerealiseerd te worden. Op de projectlocatie staat een te slopen boerderij. De boerderij vormt een PVRV van een paartje torenvalken. Het is een voortplantingslocatie, slaapplaats en schuilplaats.

De realisatie van de dijkverbreding resulteert in overtreding van artikel 11 van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Een effectanalyse is noodzakelijk. De torenvalk is op lande-lijk niveau een schaarse broedvogel (broedvogelatlas SOVON). Dit geldt ook op regionaal niveau (gemeentelijk toetsingskader). De lokale staat van in stand houding is stabiel.

De aanleg van de dijk resulteert in een blijvend negatief effect zonder herstelmoge-lijkheden voor de PVRV van deze soort op de projectlocatie. Er is dan ook sprake van wezenlijke invloed. De projectlocatie kan in dit geval niet verschoven worden, de dijk-verbreding moet daar plaats vinden. Mitigatie is dan ook noodzakelijk.
Voorafgaand aan de projectstart dient minimaal één alternatieve verblijfplaats inge-richt te wor-den. Dit is mogelijk in een nabijgelegen schuur. Deze actie wordt voorbe-reid en uitgevoerd door een deskundige op het gebied van torenvalk.

Na realisatie van deze alternatieve verblijfplaats en voorafgaand aan de projectreali-satie dient het opheffen van de bestaande nestlocatie gemeld te worden aan EL&I. Ook dit opheffen zal op basis van deze gedragscode door een deskundige bege-leid/uitgevoerd worden. Op deze wijze is de regi-onale instandhouding van de toren-valk gewaarborgd.

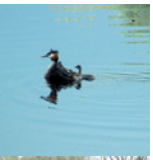

4b. Handelen bij geen wezenlijke invloed

Als er sprake is van herstelmogelijkheden van beschermde soorten tijdens en na realisatie van de ruimtelijke ontwikkeling, is er lokaal en regionaal geen wezenlijke negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voorafgaand aan de activiteit dienen effect beperkende en/of mitigerende maatregelen te worden getroffen om het herstel zo snel moge-lijk te laten plaatsvinden.

Het uitgangspunt bij mitigeren en zorgvuldig handelen is dat de herstelperiode van de soort lokaal en/of regionaal aantoonbaar zo snel als mogelijk kan plaatsvinden. De uitwerking van deze handelingen moet gebeuren door een deskundige op het gebied van praktische populatie dynamica van de betreffende soort(-en). Resultaat: geen effect op de soort.

De aanwezige PVRV's kunnen in deze situatie in stand worden gehouden of worden opgeheven. Voor het opheffen van bestaande PVRV's geldt de volgende procedure op basis van de juridische of beleidsmatige beschermingsstatus per soort:

- Voor de **tabel 3 soorten** moet het ministerie van EL&I goedkeuring verlenen op basis van een ontheffingaanvraag. De aanvraag bestaat uit de uitgewerkte stappen van deze gedragscode (aantonen zorgvuldig handelen en mitigatie). Er dient aantoonbaar conform verleende ontheffing te worden gehandeld.

- Voor **jaarrond beschermde vogelnesten** (lijst EL&I, zie bijlage 5) moet het ministerie van EL&I goedkeuring verlenen op basis van een ontheffingaanvraag. De aanvraag bestaat uit de uitgewerkte stappen van deze gedragscode (aantonen zorgvuldig handelen en mitigatie). Er dient aantoonbaar conform verleende ontheffing te worden gehandeld.

- Voor **zeldzame en schaarse vogels** (m.u.v. jaarrond beschermde vogelnesten), geldt de werkwijze zoals beschreven in deze gedragscode. Het mitigeren/opheffen van bestaande PVRV's dient te worden gemeld bij EL&I voorafgaand aan de projectrealisatie (Dienst Regelingen informeren). Er dient aantoonbaar conform deze gedragscode te worden gehandeld.

- Voor **algemene vogels** (m.u.v. jaarrond beschermde vogelnesten) geldt deze gedragscode zonder aanvullende eisen. Er dient aantoonbaar conform deze gedragscode te worden gehandeld.

- Voor de tabel 1 en 2 soorten geldt deze gedragscode zonder aanvullende eisen. Er dient aantoonbaar conform deze gedragscode te worden gehandeld.

VOORBEELD 3

Ruimtelijke ontwikkeling zonder wezenlijke invloed op de soort

FOTO: Eco Consult

Op een projectlocatie, waar een wegverbreding gepland is, ligt een slooteinde dat dient te verdwijnen. De sloot vormt een onderdeel van een slootstelsel waar een populatie kleine modderkruipers leeft (paaiplaats, schuilplaats en foerageerlocatie). Aanleg van de weg resulteert in overtreding artikel 9, 10 en 11 van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Een effectanalyse is noodzakelijk. De kleine modderkruiper is een tabel 2 soort en vrij algemeen in de gemeente (bekend op basis van inzet ecolo-gische deskundigheid en toetsingskader). Voor de staat van instandhouding geldt een positieve trend vanwege de toenemende waterkwaliteit van het slootstelsel. Aanleg van de weg resulteert in het verdwijnen van de soort op de projectlocatie. De regionale staat van in stand houding blijft echter gewaarborgd: voldoende goed func-tionerende PVRV's. Er is dan ook geen wezenlijke invloed. De aanwezigheid van de soort vereist aantoonbaar zorgvuldig handelen tijdens de uitvoering van het project. Dit op basis van de juridische beschermde status van de soort uitgewerkt.

Figuur 3, Stappen planvormingsfase

WAT	HOE	RESULTAAT	VERVOLGACTIE
1. Analyse beschermingsstatus plangebied	0. Toepassen Beslisboom (figuur 1)	Geen belemmering	Starten project
		Wel belemmering	Verplaatsen project
			Starten vergunningsprocedure NB-wet
2. Analyse instandhouding beschermde flora en fauna	1. Inzetten soortinformatie (PVRV)	Geen beschermde soorten op projectlocatie aanwezig	Starten project
		Aanwezige beschermde soorten op projeclocatie	Ga door naar stap 2.2
	2. Toetsen verbodsbepalingen (artikel 2, 8 t/m 12 FF-wet)	Geen overtreding: geen verplichtingen FF-wet	Starten project
		Overtreding FF-wet gaat plaatsvinden	Ga door naar stap 2.3.
	3. Bepalen effecten (soortinformatie en schema figuur 2)	Geen wezenlijke negatieve invloed	Ga door naar stap 3.4b
		Wezenlijk negatieve invloed	Ga door naar stap 3.4a
3. Handelen bij wezenlijke invloed	4a. Handelen bij wezenlijke negatieve invloed (geen herstelmogelijkheden voor de soort)	Handhaven PVRV	Andere projectlocatie kiezen
		Opheffen PVRV tabel 3 soorten	Ontheffing art. 75 FF-wet aanvragen
		Opheffen jaarrond beschermde vogelnesten	Ontheffing art. 75 FF-wet aanvragen
		Opheffen PVRV zeldzame en schaarse vogels[1][1]	Werken coform gedragscode en melden EL&I (of ontheffing aanvragen)
		Opheffen PVRV algemene vogels[1]	Werken coform gedragscode (of ontheffing aanvragen)
		Opheffen PVRV tabel 1 en 2 soorten	Werken coform gedragscode (of ontheffing aanvragen)
Handel bij geen w ezenlijk invloed (vervolg)	4b. Handelen bij geen wezenlijke negatieve invloed (herstelmogelijkheden voor de soort)	Instandhouden funktionaliteit PVRV	Werken coform gedragscode
		Opheffen PVRV tabel 3 soorten	Ontheffing art. 75 FF-wet aanvragen
		Opheffen jaarrond beschermde vogelnesten	Ontheffing art. 75 FF-wet aanvragen
		Opheffen PVRV zeldzame en schaarse vogels[1]	Werken coform gedragscode en melden EL&I (of ontheffing aanvragen)
		Opheffen PVRV algemene vogels[1]	Werken coform gedragscode (of ontheffing aanvragen)
		Opheffen PVRV tabel 1 en 2 soorten	Werken coform gedragscode (of ontheffing aanvragen)

1 Met uitzondering vogels met jaarrond beschermde nesten.

4.2 Planuitwerkingsfase: beperken schade flora en fauna

De resultaten van de initiatieffase dienen aantoonbaar geborgd te zijn in de verdere planuitwerking. De aandachtspunten uit de onderstaande checklist vormen hiervoor de basis.

CHECKLIST Borging planuitwerking

1. Realiseren van vervangende verblijfplaatsen en/of mitigerende maatregelen voorafgaand aan de projectrealisatie en buiten de soortspecifieke kwetsbare periode (zie Natuurkalender EL&I).
2. Uitwerken ontheffingsaanvraag artikel 75 Flora- en faunawet voor op te hef-fen PVRV's van tabel 3 soorten en jaarrond beschermde vogelnesten.
3. Uitwerken vergunningsaanvraag Natuurbeschermingswet (apart traject).
4. Tijdig indienen aanvragen (zie punt 2 en 3) bij bevoegd gezag. Minimaal 4 maanden voor de aanbesteding indienen.
5. Uitwerken van een informatieset (met kaartbeeld) over de te verrichten natuurtechnische maatregelen in het project:
   a. Op te heffen PVRV op de projectlocatie.
   b. Te behouden PVRV op de projectlocatie.
   c. Overige soortinformatie waarvoor zorgvuldig handelen vereist is.
   6. Opnemen van de gedragscode en/of ontheffing/vergunning in aan te besteden contract.
7. Eventueel opstellen van een aanzet (structuur en voorbeelden) voor het plan van aanpak (ontwerpfase van het document).

4.3 Deskundigheid

Toepassen van deze gedragscode - het aantoonbaar zorgvuldig invulling geven aan de kaders van de Flora- en faunawet - vereist dat betrokken medewerkers kennis hebben van flora en fauna, de beschermingsgraad volgens de wet en de effecten van werkzaamheden op flora en fauna en vice versa. Deze specifieke deskundigheid is ook nodig tijdens de initiatieffase en de planuitwerking. Concreet betreft het de borging van kennis in het projectteam op basis van de volgende kwalificaties.

Projectleider/Adviseur (minimaal 1 per project)

- Kennis van Flora- en faunawet en de kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen.
- Kennis van gedragscodes en ontheffingen.
- Bepalingen van de Flora- en faunawet kunnen vertalen naar een plan/ontwerp en contractspecificaties (programma van eisen).
- Werk van een ecoloog op hoofdlijnen kunnen beoordelen (inventarisaties, effect analyses, voorstellen voor mitigeren en/of compenseren).
- Kennis van beschermde flora en fauna en hun levenswijze.
- Inzicht in de seizoensverschillen met betrekking tot het voorkomen van flora en fauna.
- Inzicht in de relatie tussen terreinsamenstelling en mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten.
- Kennis van werktechnieken.
- Risicoanalyses kunnen maken.
- Risicomanagement kunnen uitwerken.

Deze deskundigheid dient aantoonbaar te zijn middels een door de Vereniging Stadswerk Nederland afgegeven certificaat door een erkend opleidingsinstituut.

Bijgaand treft u de gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting van Stadswerk.

Aanvullende uitbreidingen zoals het Handboek en de Handleiding voor deze gedragscode kunt u bestellen via www.Stadswerk.nl.

Voor vragen en meer informatie kunt u mailen naar info@stadswerk.nl of u belt 0318 - 692721.

Stadswerk

Gedragscode deel IV - REALISATIEFASE

5. Realisatiefase

Het uitvoeren van werkzaamheden conform een opdracht met als doel het behalen van het beschreven projectresultaat wordt de realisatiefase genoemd. De realisatiefase bestaat bij een ruimtelijke ontwikkeling meestal uit de volgende stappen:

1. Contractvorming.
2. Plan van aanpak.

In dit hoofdstuk wordt gesproken over opdrachtgever en opdrachtnemer. Op basis van de contractvorm en organisatieopzet kan dit één en dezelfde partij zijn. In dat geval is geen sprake meer van contractvorming en kan paragraaf 5.1 worden overgeslagen. Het hoofdstuk wordt ingestoken vanuit de uitvoerende partij (opdrachtnemer).

5.1 Contractvorming

De realisatiefase van een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting begint met het verkrijgen van een opdracht. Hierbij hoort een contractvoorstel met daarin verwoord het gewenste projectresultaat, daarbij horende uitgangspunten en eisen en afhankelijk van de contractvorm een beschrijving van de wijze waarop het resultaat tot stand moet komen. Tijdens de contractvorming worden de volgende stappen doorlopen:

- Inschrijven op een aanbesteding voor de realisatie van een ruimtelijke ontwikkeling.
- Contractvorming en gunning van de opdracht.
- Voorbereiding realisatie.

De Flora- en faunawet geldt altijd en overal indien er negatieve effecten op (beschermde) soorten zijn. Tijdens de contractvorming dient een (kandidaat) opdrachtnemer dan ook bewust stil te staan bij de risico's die voortkomen uit dit wettelijke kader en die van invloed zijn op de uitvoering van het werk. Er dient een afgewogen keuze te worden gemaakt: kan/wil ik als opdrachtnemer deze opdracht uitvoeren. Voor deze afweging is goede informatie en een risicoanalyse noodzakelijk.

5.1.1 Noodzakelijke informatie

Om invulling te kunnen geven aan aantoonbaar zorgvuldig handelen heeft de opdrachtnemer informatie nodig. Hiervoor geldt de volgende checklist:

1. Welke werkzaamheden betreft het; is er sprake van een ruimtelijke ontwikkeling (projectplan, bestek of werkomschrijving)?
2. Is deze gedragscode van toepassing verklaard of inzetbaar?
3. Betreft het een terrein in of grenzend aan een gebied met een wettelijke of beleidsmatige beschermde natuurstatus (Natura 2000, beschermd Staats Natuurmonument of Ecologische Hoofdstructuur)? Aanvullend op soortbescherming gelden dan ook de gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelen. Opdrachtnemer dient van de opdrachtgever een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet te ontvangen indien instandhoudingsdoelen mogelijk worden geschaad.
4. Is er informatie beschikbaar over vaste rust- en verblijfplaatsen op de projectlocatie van tabel 1 (concentraties), 2 en 3 soorten (zie bijlage 2 en 3) en vogels? Dit kan worden aangevuld met informatie van overige bijzondere soorten waarvoor de gemeente soortenbeleid heeft ontwikkeld (bv. Rode lijst soorten).

a. Indien er tabel 3 soorten voorkomen of jaarrond beschermde vogelnesten, is een ontheffingsprocedure door de initiatiefnemende gemeente/contractpartij doorlopen? De door EL&I verleende ontheffing maakt deel uit van de overeenkomst.
b. Indien er tabel 2 soorten en vogels (uitgezonderd vogels met jaarrond beschermde nesten) voorkomen geldt deze gedragscode. De gedragscode dient te worden uitgewerkt in een plan van aanpak. De opdrachtgever kan dit plan van aanpak hebben voorbereid/uitgewerkt (onderdeel van contractdocument) of het opstellen van het plan van aanpak maakt deel uit van de inschrijving en/of contractvorming.
c. Indien er geen beschermde soorten of tabel 1 soorten voorkomen, hoeft deze gedragscode niet te worden gehanteerd. In verband met de geldende wettelijke zorgplicht dient er aantoonbaar zorgvuldig te worden gehandeld, de gedragscode geeft hieraan invulling.

5.1.2 Risicoanalyse

Dit onderdeel besteedt aandacht aan WELKE risico's zich voordoen en wat de mogelijke consequenties zijn. De risicoanalyse omvat de volgende items:

- Indien er sprake is van een vergunning vanwege het werken in/nabij juridisch beschermd natuurgebied of een beleidsmatig beschermd natuurgebied: welke beperkingen gelden er ten aanzien van de uitvoering van werkzaamheden?
- Welke permanente vaste rust- en verblijfplaatsen van tabel 1, 2 en 3 soorten en/of vogels dienen behouden te blijven tijdens de uitvoering van werkzaamheden?
- Welke permanente vaste rust- en verblijfplaatsen van tabel 1, 2 en 3 soorten en/of vogels dienen onbruikbaar te worden gemaakt?
- Welke vervangende verblijfplaatsen en/of mitigerende maatregelen dienen op de projectlocatie te worden gerealiseerd?
- Welke beschermde soorten dienen (tijdelijk) te worden verplaatst of verplant?
- Welke tijdelijke vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten (met name vogels) zijn aanwezig/te verwachten (analyse soortinformatie en aanwezige biotopen)?
- Welke uit te voeren werkzaamheden worden beïnvloed door (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna?
- Welke bijkomende activiteiten en faciliteiten worden beïnvloed door aanwezige beschermde flora en fauna?
- Logistiek: uitwerken transport routes van/naar het werk en op het werk.
- Locatie(s) voor tijdelijke faciliteiten (o.a. schaftkeet en oplag van materiaal en materieel).
- Welke risico's gelden er ten aanzien van vestiging van tabel 1, 2 en 3 soorten en vogels tijdens de realisatie van het werk?
- Tijdelijke opslag (o.a. gronddepot).
- Tijdelijke terreinomstandigheden (o.a. waterrijke plekken door graafwerk).
- Rustperiodes in de uitvoering (o.a. vakantie en de tijd tussen bouwrijp en woonrijp maken).

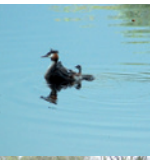

Indien deze analyse duidelijke uitgangspunten oplevert voor de realisatie en uitvoerbaar zijn binnen de contractbepalingen, kan de inschrijving plaats vinden. De resultaten van deze risicoanalyse worden uitgewerkt tijdens de contractvorming door het opstellen van een plan van aanpak.

5.2 Plan van aanpak

Indien de opdrachtgever een plan van aanpak ter beschikking stelt, dient de opdrachtnemer dit te toetsen op juistheid en volledigheid en bij akkoord bevinding te accepteren. Deze paragraaf geldt dan als een handvat voor de toetsing.

Indien de opdrachtgever geen plan van aanpak beschikbaar stelt, vormt het opstellen ervan een belangrijk onderdeel van de inschrijving en/of de contractvorming. Het plan van aanpak bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Risicomanagement: Hoe wordt lopende de uitvoering van het werk met de flora- en faunarisico's omgegaan?
2. Monitoren en registratie: Invulling aantoonbaarheid en omgang met nieuwe informatie.
3. Communicatie en evaluatie.
4. Omgaan met calamiteiten.

In paragraaf 5.2.1 tot en met 5.2.4 volgt de toelichting per onderdeel.

5.2.1 Risicomanagement

HOE met de flora- en faunarisico's om te gaan tijdens de uitvoering, vormt de basis van het plan van aanpak. Het betreft een uitwerking van de volgende vier variabelen:

1. Locatiespecifiek.
2. Soortspecifiek.
3. Maatregelspecifiek.
4. Tijdpad specifiek.

Hierna volgt de nadere toelichting per variabele:

1. Locatiespecifiek

- Hoe worden de geldende instandhoudingsdoelen gewaarborgd. Dit geldt met name voor juridisch beschermd natuurterrein (bv. Natura 2000).
- Hoe wordt rekening gehouden met de abiotische kenmerken van het terrein:

- Reliëf.
- Bodemgesteldheid (o.a. draagkracht).
- Waterhuishouding.

2. Soortspecifiek

- Hoe worden de te beschermen vaste rust- en verblijfplaatsen beveiligd?
- Hoe worden de te verwijderen vaste rust- en verblijfplaatsen onbruikbaar gemaakt?
- Hoe worden soorten verplaatst en waar naartoe?
- Hoe wordt vestiging van beschermde soorten voorkomen?

3. Maatregelspecifiek

- Vertaalslag van de aandachtspunten voor het uit te voeren werk naar invulling van personeel (deskundigheid), werktechniek en te gebruiken materieel.
- Hoe worden de algemene voorzorgsmaatregelen ingevuld (bv. beperken insporingsdiepte).
- In welke (extra) handelingen, aanpak of aandachtspunten resulteert het zorgvuldig handelen:
  - Inhuur machines.
  - Inhuur benodigde deskundigheid.
  - Extra (voorbereidende) werkzaamheden.
  - Toepassen materieel (bv. verlichting).
  - Geldigheidstermijn vergunningen en ontheffingen.
  - Planning van andere activiteiten.
  - Terreininspectie en monitoren flora en fauna.

- Hoe dient specifiek materiaal te worden verwerkt ten behoeve van het beperken/mitigeren van effecten:

- Toepassen van materialenspecificaties (zie gebruiksaanwijzing van materialen).
- Toepassen projectspecifieke verwerkingsinstructie.

- Hoe moet de uitvoering plaats vinden: instructie aan de medewerkers.
- Mogelijkheden creëren voor het bijsturen van het werkproces op basis van nieuwe veldinformatie (opnemen in contract).

4. Tijdpad specifiek

- Opstellen planning: uitzetten werkzaamheden in de tijd met daarin begrepen het startmoment van een werkzaamheid, de duur van de uitvoeringsperiode en de einddatum.
- Impact van zorgvuldig handelen op de planning en de prijsstelling.
- Terugkoppelingsmomenten met de opdrachtgever.

Het risicomanagement dient nader worden uitgewerkt op basis van de richtlijnen voor zorgvuldig handelen zoals uitgewerkt in hoofdstuk 6 van deze gedragscode.

5.2.2 Monitoren en registratie van gegevens

Monitoren (gegevens verzamelen) en registratie vormen een vast onderdeel van het zorgvuldig handelen tijdens en na de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen. In het plan van aanpak moet dit onderdeel worden ingevuld. Wat wordt tijdens de uitvoering geregistreerd en hoe wordt het geregistreerd, gevalideerd en gearchiveerd. Het betreft de volgende onderdelen:

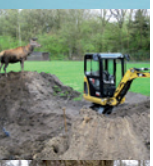

- Registratiewijze en overdracht waarnemingen (beschermde) flora en fauna. Alle waarnemingen worden overgedragen aan de opdrachtgevende instantie tijdens de oplevering van het werk of volgens een frequentie zoals onderling wordt overeengekomen (bv. maandelijks). Hiervoor kan de door de opdrachtgever verstrekte kaart en lijst met aanwezige beschermde flora en fauna worden gebruikt.
- Registratiewijze en overdracht informatie over aanpassingen maatregelen/planning tijdens de uitvoering. Indien tijdens de uitvoering moet worden afgeweken van de in het plan van aanpak beschreven beschermende maatregelen, zorgvuldig handelen en/of de uitvoering van de beschreven werkzaamheden, moet dit in samenspraak met de opdrachtgever of de daarvoor ingestelde directie worden besloten. Alle afwijkingen dienen te worden geregistreerd en te worden gerapporteerd volgens een van te voren afgesproken frequentie (bv. wekelijks).
- Registratiewijze niet uitgevoerde werkzaamheden. Dit geeft inzicht in achterwege gebleven activiteiten die op een later tijdstip nog moeten plaatsvinden (mogelijkheden voor meerwerk).

VOORBEELD 4

Risicoanalyse en risicomanagement tijdens realisatiefase

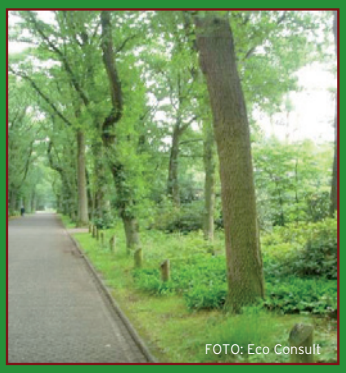
FOTO: Eco Consult

Er dient een ontsluitingsweg voor een woonwijk te worden gemaakt. In dat kader moet een bosje worden verwijderd. De gemeente meldt dat er in het bosje een grote bonte specht broedt in 1 van de bomen. De grote bonte specht is een algemene soort in de gemeente met een stabiele trend. Het bosje heeft geen specifieke natuurstatus. Een aannemer wordt gevraagd het bosje te rooien en neemt daartoe de volgende stappen.

- **Risicoanalyse**
- Rooien van het bos valt onder een ruimtelijke ontwikkeling.
- De Flora- en faunawet heeft impact op de uitvoering van de maatregel, de specht alsmede zijn tijdelijke vaste rust- en verblijfplaats (de nestboom), zijn beschermd.
- Het rooien van het bosje dient zorgvuldig uitgevoerd te worden: inzetten van de gedragscode ruimtelijke ontwikkeling.
- Zorgvuldig handelen is mogelijk.

- **Risicomanagement: plan van aanpak opstellen**

Hoe moet het rooien plaats vinden? Invulling geven aan zorgvuldig handelen:
Locatie: geen specifieke aandachtspunten.
Soort: de soort heeft een tijdelijke bewoonde vaste rust- en verblijfplaats die be-scherming vereist (gevoelig voor verontrusten en verstoren).
- Controle bosje op overige risico's.
- Hanteren beschermingszone nabij de nestboom (tijdelijk behoud bosje).
- Regelmatige controle bewoning van de nestboom door gecertificeerd mede-werker of externe deskundige (monitoren).

Maatregel: Het bosje gedeeltelijk vellen is geen oplossing want het project vereist de totale ruimte (reeds onderzocht door gemeente in de planfase).
Tijdpad:
- Rooien van het bos na het uitvliegen van de jonge vogels.
- Plan van aanpak verwerken in de prijsaanbieding.

Het plan van aanpak door de opdrachtgever vast laten stellen. Na gunning uitvoering conform deze gedragscode en het plan van aanpak. Resultaten van het monitoren opleveren aan de gemeente.

5.2.3 Communicatie en evaluatie

Tijdens en na afloop van het werk dienen er evaluatiemomenten te zijn. Het is raadzaam om al vroeg in de looptijd van een project een tussentijdse evaluatie in te lassen en dit op te nemen in het plan van aanpak. Dit voorkomt discussies achteraf. Deze tussentijdse evaluatie kan op initiatief van de opdrachtnemer worden ingelast (uitnodigen opdrachtgever en directie). Daarnaast dient de opdracht te worden afgesloten met een evaluatie ter verbetering van werkprocessen.

Aandachtspunten tussentijdse evaluatie

- Worden de soortspecifieke maatregelen conform contract/plan van aanpak uitgevoerd?
- Functioneren de beschermende maatregelen (beveiliging) naar behoren?
- Wordt aantoonbaar invulling gegeven aan zorgvuldig handelen?
- Welke wijzigingen worden doorgevoerd in het werk? Afspraken hierover vastleggen.

Aandachtspunten eindevaluatie

- Zijn er verbeterpunten voor het plan van aanpak?
- Zijn er verbeterpunten voor de gedragscode? (Deze melden bij de vraagbaak gemeentelijke gedragscodes bij Stadswerk)
- Is er aantoonbaar voldoende en juiste deskundigheid ingezet?
- Hoe is de informatie-uitwisseling verlopen; wat zijn verbeterpunten?

Tussentijdse meldingen

Tussen de opdrachtnemer en de opdrachtgever dient een regelmatige uitwisseling van informatie plaats te vinden. Specifiek voor flora en fauna gelden de volgende aandachtspunten:

- Indien de opdrachtnemer nog onbekende vaste rust- en verblijfplaatsen ontdekt wordt dit direct teruggekoppeld met de opdrachtgever.
- Indien er onbedoeld schade is toegebracht aan (bekende) vaste rust- en verblijfplaatsen wordt dit direct teruggekoppeld met de opdrachtgever.

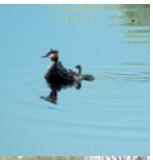

5.2.4 Handelen bij voorkomen van onverwachte soorten

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen kan het voorkomen dat er tijdens de realisatie van een project een niet in kaart gebrachte vaste rust- en verblijfplaats van een soort op de projectlocatie aanwezig blijkt te zijn of zich alsnog heeft gevestigd. Zowel de opdrachtnemer als de opdrachtgever hebben een taak om hier zorgvuldig mee om te gaan. De handelswijze in dit geval is als volgt:

1. De opdrachtnemer meldt bij de opdrachtgever (de directie van het werk) dat er een onverwachte soort is aangetroffen.
2. De opdrachtnemer stopt direct de activiteiten ter plaatse van de vaste rust- en verblijfplaats(en) ter voorkoming van verdere schade.
3. Alleen indien er sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet wordt dit voorval door de opdrachtgever bij de Algemene Inspectiedienst (AID) gemeld.
4. De opdrachtnemer stelt ter goedkeuring van de opdrachtgever het plan van aanpak indien nodig in overleg met Dienst Regelingen bij.
5. De opdrachtgever maakt de te treffen maatregelen onderdeel van de overeenkomst.
6. Het werk wordt conform het goedgekeurde plan van aanpak voortgezet.

5.2.5 Omgaan met calamiteiten

Zorgvuldig handelen bij een calamiteit betreft de wijze van handelen bij een onvoorziene gebeurtenis met acuut risico voor de volksgezondheid of openbare veiligheid bij of aan objecten met vaste- rust en verblijfplaatsen en/of groeiplaatsen van beschermde fauna en flora met als gevolg risico op overtreding van een verbodsbepaling F&F wet. Enkele voorbeelden van calamiteiten zijn:

- Gebroken takken die na een storm nog in een boom met nesten van vogels die daar broeden hangen en die aantoonbaar risico op nadelige effecten voor de openbare veiligheid geven.
- Acuut breukgevaarlijke of instabiele bomen met vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen, die door aantasting, ziekte of beschadiging aantoonbaar risico op nadelige effecten voor de openbare veiligheid geven.
- Instabiele delen van gebouwen of constructies met vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen of met nesten van vogels die daar broeden die door noodweer of aantastingen aantoonbaar risico

op nadelige effecten voor de openbare veiligheid geven.
Bij calamiteiten is er dus sprake van een acuut knelpunt tussen het belang van de openbare veiligheid of volksgezondheid en het belang van soortbescherming. Bij vermeende calamiteiten dient als volgt gehandeld te worden:

1. Vaststellen of er sprake is van een acuut risico voor de volksgezondheid of openbare veiligheid (analyse door bevoegde instantie of persoon zoals GGD, of boomtaxateur).
   Nee = Geen calamiteit.
   Ja = Ga verder met vraag 2.

2. Vaststellen of er sprake is van aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde fauna of flora (analyse door deskundige).
   Nee = Maatregelen om risico weg nemen uitvoeren.
   Ja = Handelen conform de volgende prioritering:
   a. Het risico wegnemen door dusdanig te werken dat de nadelige effecten voor flora en fauna zo veel mogelijk worden beperkt. Bijvoorbeeld bij een dassenburcht of vossenburcht onder een breukgevaarlijke boom, de boom te verwijderen met een telescopische kraan of kraan met lange giek zodat niet op de burcht wordt gereden.
   b. De schade aan de rust- en verblijfplaats zo veel mogelijk beperken. Bijvoorbeeld takken in de kroon van een boom weg nemen en het stamstuk waar vleermuizen in verblijven laten staan.
   c. Het risico wegnemen met blijvende schade aan de vaste rust- en verblijfplaats.

De analyse en de te nemen handelingen dienen te worden bepaald door een deskundige persoon (criteria EL&I).

In geval van negatieve effecten voor tabel 3 soorten, zeldzame en schaarse broedvogels en jaarrond beschermde vogelnesten dient het plan voor de handelingen voorafgaand aan de maatregelen met Dienst Regelingen van EL&I te worden afgestemd.
In geval van een acuut gevaar (noodsituatie) wordt een rapportage gemaakt van de uitgevoerde handelingen en de schade aan de betreffende vaste rust- en verblijfplaats. De rapportage wordt voorzien van foto's ter beschikking gesteld aan Dienst Regelingen van EL&I.

5.3 Deskundigheid betrokken medewerkers

Toepassen van deze gedragscode - het uitwerken van een plan van aanpak en het toepassen van het plan van aanpak - vereist dat betrokken medewerkers kennis hebben van flora en fauna, de beschermingsgraad volgens de wet en effecten van werkzaamheden op flora en fauna en vice versa. Deze specifieke deskundigheid is vereist in de contractfase (aanbesteding) en tijdens de uitvoering (deskundige begeleiding van het werk). Onderstaand de uitwerking van de deskundigheid op hoofdlijnen in kwalificaties gekoppeld aan de werkprocessen.

Projectleider/werkvoorbereider (minimaal 1 per project)

- Kennis van werktechnieken.
- Kennis van Flora- en faunawet en kaders ruimtelijke ontwikkelingen.
- Kennis van de gedragscode en ontheffingen.
- Kennis van beschermde flora en fauna en hun levenswijze.
- Inzicht in seizoensverschillen m.b.t. het voorkomen van flora en fauna.
- Inzicht in de relatie tussen terreinsamenstelling en mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten.
- Werk van een ecoloog op hoofdlijnen kunnen beoordelen (inventarisaties en effectanalyses).

- De bepalingen van de Flora- en faunawet en deze gedragscode kunnen vertalen naar een plan van aanpak.
- Risicoanalyses kunnen maken.
- Risicomanagement kunnen uitwerken.

Opzichter/uitvoerder (minimaal 1 per project)

- Herkennen van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde flora en fauna.
- Aangeleverde informatie over flora en fauna kunnen interpreteren (o.a. controle checklist).
- Uitvoering risicomanagement:
  - Organiseren bescherming vaste rust- en verblijfplaatsen.
  - Instrueren zorgvuldig handelen: aansturen uitvoerend personeel.
- Registratie en terugkoppeling relevante gegevens.

Uitvoerend personeel (minimaal 1 per projectlocatie)

- Invulling geven aan zorgvuldig handelen.
- Signaleren nog onbekende vaste rust- en verblijfplaatsen.
- Terugkoppeling met opzichter/uitvoerder.

Deze deskundigheid dient aantoonbaar te zijn met een door de Vereniging Stadswerk Nederland afgegeven certificaat op basis van een opleiding en examinering door een erkend opleidingsinstituut.

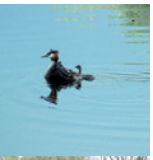

Inhuur externe deskundigheid

Indien niet voor certificering van het personeel wordt gekozen of indien deskundigheid conform de gestelde criteria niet voor handen is, gelden de deskundigheidscriteria zoals geformuleerd door het ministerie van EL&I: "Onder een ter zake kundige" wordt verstaan een persoon die:

- Op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie

en/of

- Als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus

en/of

- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied)

en/of

- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

6. Richtlijnen voor zorgvuldig handelen

6.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Bepalend voor het zorgvuldig handelen is het type vaste rust- en verblijfplaats en het gebruik van deze locatie door de soort (zie ook bijlage 3 en 4). Voor het uitwerken van het plan van aanpak gelden de volgende richtlijnen.

Permanente vaste rust- en verblijfplaatsen (PVRV), permanent in gebruik

Planten hebben een permanente groeiplaats en ook een aantal diersoorten maken gebruik van permanente vaste rust- en verblijfplaatsen (bv. vossenhol of mierenhoop). Voor deze soorten geldt het uitwerken van zorgvuldig handelen jaarrond en resulteert in een keuze uit 2 scenario's:

1. Beschermen van de vaste rust- en verblijfplaats en het voorkomen/beperken van het verontrusten/verstoren indien het fauna betreft.
2. Het opheffen van de PVRV in de vorm van het stimuleren en mogelijk maken dat de soort op eigen gelegenheid een andere verblijfplaats kiest en het onbruikbaar maken van de PVRV. Deze actie is reeds uitgewerkt in de planvorming. Voor planten betekent dit het binnen het project verplanten of tijdelijke opslag en weer terugplanten.

Permanente vaste rust- en verblijfplaatsen (PVRV), tijdelijk in gebruik

Voor een aantal diersoorten geldt een permanente vaste rust- en verblijfplaats die niet jaarrond wordt gebruikt door de soort (bv. blauwe reigerkolonie in een bos, gevel van een gebouw door huiszwaluwen, poel door padden of slaapplaats van ransuilen). Deze soorten keren wel elk jaar terug op dezelfde plaats. Dit resulteert voor zorgvuldig handelen in een keuze uit 2 scenario's:

1. De vaste rust- en verblijfplaats dient jaarrond te worden behouden. Afhankelijk van de soort gelden er specifieke perioden voor het voorkomen/beperken van het verontrusten/verstoren (dit betreft veelal de voortplantingsperiode).
2. Het opheffen van de PVRV in de vorm van het onbruikbaar maken van de PVRV buiten de periode dat de soort aanwezig is (inzet natuurkalenders EL&I). Deze actie is reeds uitgewerkt in de planvorming.

Tijdelijke vaste rust- en verblijfplaatsen (TVRV)

Voor met name veel vogelsoorten geldt een tijdelijke vaste rust- en verblijfplaats. Jaarlijks wordt een nieuw nest gemaakt, bijvoorbeeld het nest van een merel of meerkoet. Voor deze soorten is met name het tijdpad zeer bepalend voor de uitwerking van zorgvuldig handelen. Dit betekent aandacht besteden aan de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden:

1. Startmoment: bij voorkeur voordat soorten nestelen of het nest hebben verlaten.
2. Uitvoeringsperiode: indien de uitvoering start nadat de soort al op de werklocatie aanwezig is, gebruik maken van beschermingszones en de maatregelen afstemmen op de aanwezige vogels (voorkomen/beperken verontrusten en verstoren).

6.2 Werklocatie

Het bestaand gebruik en de inrichting van de werklocatie zijn bepalend voor de aanwezige flora en fauna en de te hanteren richtlijnen tijdens de realisatie. Op basis van eigendomsbepalingen in de wet gelden de volgende categorieën:

1. Gebouwen (o.a. woningen en utiliteitsgebouwen).
2. Werken (o.a. infrastructuur, nutsvoorzieningen en waterwerken).
3. Terreinen (o.a. groenvoorzieningen, waterpartijen en landbouwareaal).

Ruimtelijke ontwikkeling betekent een verandering van de bestaande situatie en het daarmee samen-

hangende beheer en gebruik. Hoe met de bestaande flora en fauna om te gaan is deels uitgewerkt tijdens de planvorming (permanente vaste rust- en verblijfplaatsen). Het contract en de daarbij horende documenten (b.v. een ontheffing in verband met tabel 3 soorten) vormen dan ook het uitgangspunt voor de invulling van het plan van aanpak per categorie.

In de praktijk kunnen combinaties van de genoemde categorieën op één projectlocatie voorkomen. De geldende richtlijnen van alle relevante categorieën dienen dan te worden toegepast bij het opstellen van het plan van aanpak. De uitwerking geeft onder meer duidelijkheid over de 3 mogelijke keuzes. Van hoog naar lage prioriteit betreft het:

a. Behoud en bescherming vaste rust- en verblijfplaatsen.
b. Voorkomen vestiging van beschermde soorten.
c. Opheffen permanente vaste rust- en verblijfplaatsen.

In de uitwerking is specifiek aandacht besteed aan tabel 1, 2 soorten en vogels. Tabel 3 soorten en jaarrond beschermde vogelnesten (zie bijlage 5) zijn niet opgenomen. Hiervoor gelden in eerste instantie de richtlijnen zoals die zijn verwoord in een ontheffing (zie planvorming).

In de navolgende paragrafen worden de volgende werklocaties uitgewerkt.

1. Gebouwen en werken.
2. Terreinen.
   - 2a. Droog kruidenrijk terrein.
   - 2b. Moeras- en verlandingszones.
   - 2c. Open water.
   - 2d. Houtige beplantingen en begroeiing.

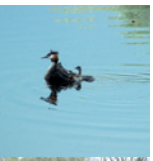

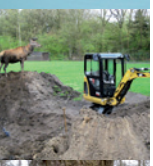

6.2.1 Gebouwen en werken

Het betreft ruimtelijke ontwikkelingen aan **bestaande gebouwen en werken** (verbouwen, aanbouwen, renoveren of slopen) waarbij risico's gelden aangaande vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde flora en fauna. Voorbeelden zijn:

- Broedende vogels met niet jaarrond beschermde nesten op, in of aan gebouwen en werken (o.a. scholekster, torenvalk en huiszwaluw).
- Muurplanten (o.a. steenbreekvaren).
- Vaste rust- en verblijfplaats van steenmarter.

•

1. GEBOUWEN EN WERKEN	
Stappen	**Handelingen**
Verkenning gebouw of werk	- Controleren verstrekte informatie: vaststellen en registratie permanente vaste rust- en verblijfplaatsen, bewoonde nesten (tijdelijk of permanent), en in gebruik zijnde delen van het gebouw of werk - Vaststellen openingen in gebruik door fauna
Markering te beschermen locaties	- Beschermingszone rondom nestlocaties en (rust-) locaties die in gebruik zijn - Behouden onbewoonde permanente vaste rust- en verblijfplaatsen - Beschermingszone rondom groeiplaatsen beschermde flora - Behouden openingen
Zorgvuldig handelen	- Respecteren beschermingszones vogels: binnen deze zones uitstel tot na de soortspecifieke broedperiode of specifieke werkwijze toepassen - Behoud vaste rust- en verblijfplaatsen
Beperken vestiging	- Tegengaan van vestiging/nestvorming nieuwe soorten
Opheffen permanente verblijfplaatsen	- Soortspecifieke aanpak: advies en inzet flora en fauna deskundige
Werkperioden	- Optimaal startmoment: voor de vestiging van nieuwe fauna en/of het gebruik van het gebouw of werk door reeds bekende soorten (bestaande vaste rust- en verblijfplaatsen). Of starten nadat de soorten vertrokken zijn

6.2.2 Terreinen

Bestaand terreintype, terreinbeheer en terreingebruik zijn maatgevend voor de aanwezigheid van beschermde soorten en daarmee bepalend voor het zorgvuldig handelen tijdens de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen. Het betreft de volgende indeling van terreintypen/gebruiksvormen ingedeeld op basis van de mogelijke flora en fauna risico's:

a. Droog (kruidenrijk) terrein.
b. Moeras, verlandingszones.
c. Open water.
d. Houtige beplanting en begroeiing.

Hierna volgt een uitwerking per terreintype. In de praktijk kunnen meerdere terreintypen op een projectlocatie naast elkaar voorkomen. De aandachtspunten voor de aanwezige terreintypen dienen dan te worden gecombineerd.

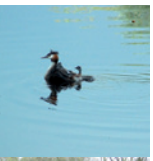

2a. Droog (kruidenrijk) terrein

- Zand (opgespoten) of kleigrond.
- Braak liggend terrein.
- Grasland.
- Akker.
- Heide.
- Ruigte.
-

Het betreft ruimtelijke ontwikkelingen in **bestaande open terreinen** (afgraven, ophogen, vergraven, verdichten, afdekken, droog leggen, vernatten, beplanten, plaatsen gebouwen en/of werken, uitzetwerk en (voor-)onderzoek) waarbij risico's gelden aangaande tabel 1, 2 soorten en vogels. Enkele voorbeelden zijn:

- Broedende vogels (o.a. patrijs, kievit en veldleeuwerik).
- Verblijfplaatsen van zoogdieren (o.a. aardmuis en konijn).
- Planten (o.a. grote kaardenbol en wilde kievitsbloem).

2A. DROOG (KRUIDENRIJK) TERREIN	
Stappen	**Handelingen**
Verkenning werkterrein	Controleren verstrekte informatie, c.q. registreren: - Groeiplaatsen beschermde flora - Bewoonde nesten (tijdelijk) - Holen en burchten (permanent)
Markering te beschermen locaties	- Beschermingszone rondom nesten, holen, burchten - Beschermingszone flora
Zorgvuldig handelen	- Respecteren beschermingszones - Uitvoering van het werk faseren
Beperken vestiging	- Tegengaan van vestiging/nestvorming fauna
Opheffen permanente verblijfplaatsen	- Soortspecifieke aanpak: advies en inzet flora en fauna deskundige
Werkperioden	- Optimaal startmoment: voor de vestiging van nieuwe fauna of het gebruik van de werklocatie door reeds bekende soorten (bestaande vaste rust- en verblijfplaatsen). Of starten nadat de tijdelijke soorten zijn vertrokken

2b. Moeras en verlandingszones

- Oever- en moerasbegroeiing.
- Rietland.
- Plas dras zones, ondiep open water.

Het betreft ruimtelijke ontwikkelingen in **bestaande oeverzones** (afgraven, ophogen, vergraven, droog leggen, vernatten, verdichten, afdekken, beplanten, plaatsen gebouwen en/of werken, uitzetwerk en (voor-) onderzoek) waarbij risico's gelden voor tabel 1, 2 soorten en vogels. Voorbeelden zijn:
Broedende vogels (o.a. meerkoet en kleine karekiet).

- Schuilplaatsen en voortplanting van gewone pad, kikkers en salamanders (o.a. bruine kikker en kleine watersalamander).
- Zoetwatervissen met schuilplaatsen en paaiplaatsen in de oeverzone (o.a. bermpje).
- Planten (o.a. gevlekte orchis en kleine zonnedauw).

2B. MOERAS- EN VERLANDGINGSZONES	
Stappen	**Handelingen**
Verkenning werkterrein	Controleren verstrekte informatie, c.q. registreren: - Groeiplaatsen beschermde flora - Bewoonde nesten (tijdelijk) - Aanwezige eiklompen/strengen van amfibieën - Paaiplaatsen vissen - Leefgebied salamanders en rivierkreeft
Markering te beschermen locaties	- Beschermingszone rondom nesten, paaiplaatsen, eiklompen en strengen - Beschermingszone flora
Zorgvuldig handelen	- Respecteren beschermingszones - Uitvoering van het werk faseren
Beperken vestiging	- Tegengaan van vestiging/nestvorming fauna
Opheffen permanente verblijfplaatsen	- Soortspecifieke aanpak: advies en inzet flora en fauna deskundige
Werkperioden	- Optimaal startmoment: voor de vestiging van nieuwe fauna en/of het gebruik van de werklocatie door al bekende soorten (bestaande VRVP). Of starten nadat de tijdelijke soorten vertrokken zijn

2c. Open water

- Zee.
- Rivieren en kanalen.
- Beken en sprengen.
- Meer (diepere delen).
- Diepere delen van sloot, plas, vijver, poel en ven.

Het betreft ruimtelijke ontwikkelingen in bestaande wateren (verdiepen, verontdiepen, dicht gooien projectgebonden peil-veranderingen, afdekken, plaatsen gebouwen en/of werken, uitzetwerk, bebakening en (voor-)onderzoek) waarbij risico's gelden aangaande tabel 1, 2 soorten en vogels. Enige voorbeelden zijn:

- Broedende vogels met drijfnesten (o.a. fuut en zwarte stern).
- Leefgebied kikkers en salamanders (o.a. bruine kikker en kleine watersalamander).
- Waterplanten (waterdrieblad).
- Leefgebied zoetwatervissen (o.a. kleine modderkruiper).

2C. OPEN WATER	
Stappen	**Handelingen**
Verkenning werkterrein	Controleren verstrekte informatie, c.q. registreren: - Groeiplaatsen beschermde flora - Bewoonde nesten (tijdelijk) - Leefgebied vissen en amfibieën
Markering te beschermen locaties	- Veiligheidszone rondom nesten - Beschermingszone flora - Markering op kaart
Zorgvuldig handelen	- Respecteren veiligheidszones - Uitvoering van het werk faseren - Werkrichting bepalen
Beperken vestiging	- Tegengaan van vestiging/nestvorming fauna
Opheffen permanente verblijf-plaatsen	- Soortspecifieke aanpak: advies en inzet flora en fauna deskundige
Werkperioden	- Op locaties met tabel 2 vissoorten: uitvoering in periode met watertemperatuur boven de vorst-grens en onder de 25 graden Celsius.

2d. Houtige beplanting en begroeiing

Het betreft ruimtelijke ontwikkelingen in bestaande beplantingen (deels of geheel vellen en omvormen, plaatsen gebouwen en/of werken, uitzetwerk en (voor-)onderzoek) waarbij risico's gelden aangaande tabel 1, 2 soorten en vogels. Enige voorbeelden zijn:

- Broedende vogels (o.a. merel en winterkoning).
- Nesten van eekhoorns.
- Rustende vogels (o.a. spreeuw).
- Holcomplexen, bouwen en burchten van zoogdieren (o.a. konijn en vos).
- Bomen met scheuren en gaten (o.a. koolmees en boomkruiper).
- Verblijfplaats reptielen (levendbarende hagedis).
- Overwinteringplaats amfibieën (o.a. gewone pad en kleine watersalamander).
- Verblijfplaats wijngaardslak.
- Mierenhopen (rode bosmier).
- Planten (o.a. jeneverbes, daslook en brede wespenorchis).

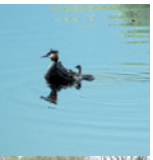

2D. HOUTIGE BEPLANTING EN BEGROEIING	
Stappen	**Handelingen**
Verkenning terrein	- Controleren verstrekte informatie: vaststellen en registratie permanente vaste rust- en verblijfplaatsen, bewoonde nesten (tijdelijk of permanent) en in gebruik zijnde delen van het terrein
Markering te beschermen locaties	- Beschermingszone rondom nestlocaties en (rust-) locaties die in gebruik zijn - Behouden onbewoonde permanente vaste rust- en verblijfplaatsen (beschermingszone) - Beschermingszone rondom groeiplaatsen beschermde flora
Zorgvuldig handelen	- Respecteren beschermingszones: binnen deze zones uitstel tot na de soortspecifieke broedperiode of specifieke werkwijze - Behoud groeiplaatsen flora
Beperken vestiging	- Tegengaan vestiging/nestvorming fauna
Opheffen permanente verblijfplaatsen	- Soortspecifieke aanpak: advies en inzet flora en fauna deskundige
Werkperioden	- Optimaal startmoment: voor de vestiging van nieuwe fauna en/of het gebruik van het terrein door reeds bekende soorten (bestaande vaste rust- en verblijfplaatsen). Of starten nadat de tijdelijke soorten vertrokken zijn

6.3 Beperken negatieve effecten van werkzaamheden

Ondanks het zorgvuldig handelen op basis van de richtlijnen beschreven in voorgaande paragrafen kan het uitvoeren van werkzaamheden leiden tot een overtreding van de verbodsbepalingen of de zorgplicht van de Flora- en faunawet. In deze paragraaf wordt aandacht geschonken aan de bewustwording van effecten van werkzaamheden en worden handvatten geboden voor een zorgvuldige werkwijze zodat deze kan worden uitgewerkt in het plan van aanpak.

Licht

Kunstmatige verlichting werkt verstorend op met name fauna. Beperk de toepassing van kunstlicht en de verstrooiing van licht buiten de projectlocatie indien er beschermde soorten voorkomen in de omgeving. Beperk het direct schijnen op wateroppervlakken. Tevens kan door het toepassen van gekleurd licht/zwakker licht het negatief effect worden beperkt (bv. groen licht versus aanwezigheid van vogels).

Vernatting en/of verdroging

Bemaling kan een onderdeel vormen van de realisatie. In de planvorming en/of het plan van aanpak dient de bemaling te worden uitgewerkt en dus zorgvuldig bemalen. Er dient aandacht te zijn voor:

- Verdrogingeffecten in relatie tot vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten.
- Vernattingeffecten in relatie tot vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten.

Dit geldt voor de projectlocatie en de omgeving waarop de bemaling effect heeft.

Vervuiling

Tijdens ruimtelijke ontwikkelingen komen vaak restafval en stof vrij. Naast de natuurwetgeving dient ook conform milieuwetgeving en het bouwstoffenbesluit invulling te worden gegeven aan een zorgvuldige opslag en afvoer van reststoffen en dient het stuiven te worden beperkt.

Fysieke aanwezigheid

Op het moment dat er wordt gewerkt nabij vaste rust- en verblijfplaatsen kan er verstoring of verontrusting optreden door het aanwezig zijn (geldt met name voor vogels en zoogdieren). Om dit te beperken dient de verstoringperiode tot een minimum te worden beperkt. Hiervoor gelden de volgende richtlijnen:

- Beperk het aantal verstoringmomenten: concentreer/combineer maatregelen per locatie zo veel mogelijk.
- Optimaliseer het werkproces zo dat de maatregel in een beperkte tijd kan plaatsvinden.
- Door te werken met werktuigen voorzien van een afgesloten cabine wordt de fysieke aanwezigheid van de mens door de aanwezige dieren beperkt ervaren.

Geluidsoverlast

Om verstoring van aanwezige fauna tegen te gaan dient geluidsoverlast als gevolg van werktuigen/machines tot een minimum worden te beperkt. Hiervoor gelden de volgende richtlijnen:

- Kies bewust locaties waar geluidsoverlast optreedt (dus niet het aggregaat in/nabij een bosje met bewoonde nesten plaatsen.
- Beperk het aantal piekmomenten qua geluid.
- Beperk verrassingen en laat gewenning optreden (dus werk naar een vaste rust- en verblijfplaats toe).

Werkperioden

De Flora- en faunawet schrijft geen werkperioden voor. In principe is er dan ook ruimte voor het jaarrond uitvoeren van werkzaamheden. De opdrachtgever kan werkperioden voorschrijven (bv. op basis van een natuurkalender, gebiedsspecifieke risicotabel of een natuurzonering). In algemene zin dient rekening te worden gehouden met de soortspecifieke perioden van tabel 1 en 2 soorten en vogels

gekoppeld aan het gebruik van de vaste rust- en verblijfplaatsen. Enige voorbeelden zijn:

- Voortplantingsperiode van een soort: de tijd tussen het maken van het nest tot en met het uitvliegen van de jongen van het laatste legsel.
- Winterrustperiode van een soort: de slaapplaatsen overdag of 's nachts of 24 uur per dag.
- Jaarronde verblijfsperiode van een soort: permanente vaste rust- en verblijfplaatsen, permanent in gebruik.

Als algemene richtlijn kunnen de EL&I natuurkalenders worden ingezet. Deze kalenders geven per soort informatie over geschikte werkperioden.

Werkrichting

Ondanks zorgvuldig handelen is verstoring van vooral fauna niet altijd onvermijdelijk. Indien er verstoring plaats vindt, dient er een goede vluchtroute beschikbaar te zijn (geldt in het bijzonder voor vogels en zoogdieren). Dit om bijvoorbeeld verkeersslachtoffers te voorkomen.
Werk van een drukke locatie (bv. hoofdontsluitingsweg of woonwijk) naar een rustige locatie (bv. groengebied of buitengebied). Voor vissen geldt: werk van een dood einde van een watergang naar een verbinding.

6.4 Voorkomen/beperken vestiging flora en fauna

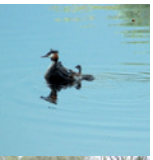

Als gevolg van activiteiten of rustperiodes tijdens de realisatie van een ruimtelijke ontwikkeling kunnen aantrekkelijke milieus ontstaan voor (beschermde) flora en fauna. Het betreft met name dieren, echter ook beschermde planten kunnen zich vestigen indien de uitvoering over een lange periode wordt uitgesmeerd. Om risico's ten aanzien van het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen of calamiteiten te beperken dient er tijdens de realisatie aandacht te zijn voor flora- en faunawerende activiteiten. Het betreft:

- Steile taluds door aanleg gronddepots of afgraven van grond. Zorg dat er geen steilranden beschikbaar zijn of dek deze af (met name voorjaar). Risico: vestiging van oeverzwaluwen en rugstreeppadden.
- Natte laagtes door graafwerk of lozing van water. Beperk deze activiteiten, met name in het vroege voorjaar. Risico: voortplanting door amfibieën als rugstreeppad.
- Onbebouwd werkterrein. Beperken van het areaal of die delen van de fysieke ruimtelijk ontwikkeling regelmatig bewerken. Maximaal 1 maand voorafgaand aan de vestiging van te verwachte soorten hiermee starten. Risico: gebruik door broedvogels, amfibieën en kleine zoogdieren.
- Gaten en kieren in gebouwen en werken. Object dicht maken of object afbreken. Risico: vestiging van steenmarter, vogels (voorjaar) en vleermuizen.
- Opslag van houtig en kruidig materiaal. Beperk opslaglocaties of stapels afdekken. Risico: vestiging van egels, muizen, vogels en amfibieën.
- Rustperiodes tijdens de uitvoering (o.a. vakantie) of tussen de verschillende uitvoeringsfasen (bv. bouwrijpfase en woonrijpfase): beperk lange periodes van afwezigheid. Risico op vestiging diverse soorten (afhankelijk van het gebouw, werk of terrein), geldt in het bijzonder in het voorjaar en in de herfst.

Indien er sprake is van mogelijke vestiging van soorten in het werkgebied gedurende de ruimtelijke ontwikkeling, wordt aanbevolen gebruik te maken van de regelingen voor tijdelijke natuur (via ontheffingen van EL&I).

6.5 Opheffen van vaste rust- en verblijfplaatsen

In de projectvoorbereiding is reeds uitgewerkt voor welke aanwezige permanente vaste rust- en verblijfplaatsen deze maatregel geldt. De wijze waarop dient in het plan van aanpak te worden uitgewerkt en vraagt om specifieke deskundigheid en een locatie specifieke uitwerking. Hiervoor een apart protocol opnemen in het plan van aanpak.

Afkortingen en begrippen

CROW	Nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte
DNR	De Nieuwe Regeling 2005 is een standaardregeling voor het afsluiten van overeenkomsten tussen adviseurs en opdrachtgevers.
GWW	Grond-, weg- en waterbouw.
RAW	Een Nationaal gehanteerd dynamisch stelsel van juridische, administratieve en technische voorwaarden voor het samenstellen van contracten in de gww-sector.
RVOI	Regeling van de Verhouding tussen Opdrachtgever en Adviserend Ingenieursbureau.
PVRV	Permanente vaste rust- en verblijfplaatsen.
STABU	Samenwerkingsverband tussen de partners in de bouwnijverheid. De naam van de Stichting STABU is een afgeleide van de taak waarvoor zij staat: het uitgeven en beheren van een bouwbreed informatiesysteem voor de woning- en utiliteitsbouw.
TVRV	Tijdelijke vaste rust- en verblijfplaatsen.
VRVP	Vaste rust- en verblijfplaatsen.
UAV	Uniforme Administratieve Voorwaarden.
UAV-GC	Uniforme Administratieve Voorwaarden voor geïntegreerde contractvormen.
PPS-contracten	Contracten op basis van een publiek - private samenwerking.
DBFM-contracten	Een geïntegreerde contractvorm, waarbij een integrale prestatie centraal staat. Aan één opdrachtnemer worden opgedragen zowel het ontwerp (Design), de realisatie (Build), de financiering (Finance) en het onderhoud (Maintain).
Werkvoorbereiding	Het moment waarop je exact weet wat je gaat maken (een werk). In traditionele werkvormen/contracten is deze knip vanzelfsprekend omdat de opdrachtnemer het werk opgedragen krijgt na afronding van de planfase. Bij innovatieve werkvormen/contracten is deze knip minder vanzelfsprekend omdat de opdrachtnemer ook (delen van) de planfase uitvoert. Voor elk project is het hierdoor van belang het startpunt van de werkvoorbereiding uit oogpunt van natuurwetgeving (gedragscode) te definiëren.
Ruimtelijke Ontwikkeling	EL&I hanteert het begrip Ruimtelijke ontwikkeling. Dit staat los de ruimtelijke ontwikkelingen volgens de Wet Ruimtelijk Ordening. Ook kleine ingrepen die niet het WRO-spoor doorlopen vallen voor de Flora- en faunawet onder Ruimtelijke ontwikkelingen. Het betreft een fysieke verandering en/of functieverandering.
Vrijstelling of ontheffing	Het verschil tussen vrijstelling en ontheffing is van wettechnische aard. Een vrijstelling is een algemeen geldende uitzondering op een wettelijk verbod voor een (bepaalde) categorie van gevallen. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.
Wezenlijk invloed	Invloed die de gunstige staat van in standhouding van een soort op regionale schaal aantast. Het betreft voor ruimtelijke ontwikkelingen vooral het aantasten van de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort.
Effect op populatie	Op welk niveau moet worden gekeken hangt weer af van de zeldzaamheid van de soort. Een zeer zeldzame soort zal op lokaal niveau moeten worden

	bekeken. Een zeer algemene soort kan op Europees niveau worden bekeken.
Zorgvuldig handelen	Zorgvuldig handelen houdt o.a. in dat er geen 'wezenlijke invloed' is op beschermde soorten en dat schade aan soorten zo veel mogelijk wordt voorkomen. Het begrip 'zorgvuldig handelen' moet worden onderscheiden van de algemene zorgplicht.
Algemene zorgplicht	De algemene zorgplicht houdt een algemeen beschaafd en fatsoenlijk handelen in. Zorgvuldig handelen gaat verder: de aanvrager moet actief en aantoonbaar optreden om alle mogelijke schade aan de soort te voorkomen, te beperken en/of ongedaan te maken. Wat dat in de praktijk betekent verschilt van geval tot geval.
EIS Nederland	European Invertebrate Survey, Kenniscentrum insecten en andere ongewervelden.
FLORON	Onderzoek Nederlandse wilde flora.
IVN	Instituut voor Natuureducatie.
KNNV	Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
NJN	Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie.
RAVON	Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland.
SOVON	Vogelonderzoek Nederland.
STONE	Steenuilenoverleg Nederland.
VZZ	Zoogdierenvereniging.

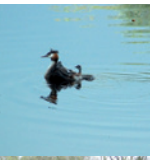

BIJLAGE 1 Artikelen Flora- en faunawet

ALGEMENE ZORGPLICHT:

Artikel 2

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijke handelingen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Voor deze verbodsbepalingen geldt de gedragscode als vrijstelling op de ontheffingsplicht.

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

BIJLAGE 2 Beschermde soorten (per juni 2005)

R = soort van Rode lijst 2004

Tabel 1: Algemene soorten

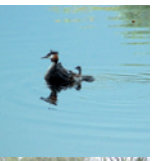

Zoogdieren
aardmuis *Microtus agrestis*
bosmuis *Apodemus sylvaticus*
dwergmuis *Micromys minutus*
bunzing *Mustela putorius*
dwergspitsmuis *Sorex minutus*
egel *Erinaceus europeus*
gewone bosspitsmuis *Sorex araneus*
haas *Lepus europeus*
hermelijn *Mustela erminea*
huisspitsmuis *Crocidura russula*
konijn *Oryctolagus cuniculus*
mol *Talpa europea*
ondergrondse woelmuis *Pitymys subterraneus*
ree *Capreolus capreolus*
rosse woelmuis *Clethrionomys glareolus*
tweekleurige bosspitsmuis *Sorex coronatus*
veldmuis *Microtus arvalis*
vos *Vulpes vulpes*
wezel *Mustela nivalis*
woelrat *Arvicola terrestris*

Reptielen en amfibieën
bruine kikker *Rana temporaria*
gewone pad *Bufo bufo*
middelste groene kikker *Rana esculenta*
kleine watersalamander *Triturus vulgaris*
meerkikker *Rana ridibunda*

Mieren
behaarde rode bosmier *Formica rufa*
kale rode bosmier *Formica polyctena*
stronkmier *Formica truncorum*
zwartrugbosmier *Formica pratensis*

Slakken
wijngaardslak *Helix pomatia*

Vaatplanten
aardaker *Lathyrus tuberosus*
akkerklokje *Campanula rapunculoides*
brede wespenorchis *Epipactis helleborine*
breed klokje *Campanula latifolia*
dotterbloem* *Caltha palustris*
gewone vogelmelk *Ornithogalum umbellatum*
grasklokje *Campanula rotundifolia*
grote kaardenbol *Dipsacus fullonum*
kleine maagdenpalm *Vinca minor*
knikkende vogelmelk *Ornithogalum nutans*
koningsvaren *Osmunda regalis*
slanke sleutelbloem *Primula elatior*
zwanebloem *Butomus umbellatus*
*m.u.v. spindotterbloemR

Tabel 2: overige soorten

Zoogdieren
damhertR *Dama dama*
edelhert *Cervus elaphus*
eekhoorn *Sciurus vulgaris*
grijze zeehondR *Halichoerus grypus*
grote bosmuisR *Apodemus flavicollis*
steenmarter *Martes foina*
wild zwijn *Sus scrofa*

Reptielen en amfibieën
alpenwatersalamander *Triturus alpestris*
levendbarende hagedis *Lacerta vivipara*

Dagvlinders
moerasparelmoervlinderR *Euphydryas aurinia*
vals heideblauwtjeR *Lycaeides idas*

Vissen
bermpje *Noemacheilus barbatulus*
kleine modderkruiper *Cobitis taenia*
meerval *Silurus glanis*
rivierdonderpad *Cottus gobio*

Vaatplanten
aangebrande orchisR *Orchis ustulata*
aapjesorchisR *Orchis simia*
beenbreekR *Narthecium ossifragum*
bergklokje *Campanula rhomboidalis*
bergnachtorchisR *Platanthera chlorantha*
bijenorchis *Ophrys apifera*
blaasvarenR *Cystopteris fragilis*
blauwe zeedistel *Eryngium maritimum*
bleek bosvogeltjeR *Cephalantera damasonium*
bokkenorchisR *Himantoglossum hircinum*
brede orchisR *Dactylorhiza majalis majalis*
bruinrode wespenorchisR *Epipactis atrorubens*
daslook *Allium ursinum*
dennenorchisR *Goodyera repens*
duitse gentiaanR *Gentianella germanica*
franjegentiaanR *Gentianella ciliata*
geelgroene wespenorchisR *Epipactis muelleri*
gele helmbloem *Pseudofumaria lutea*
gevlekte orchisR *Dactylorhiza maculata*
groene nachtorchisR *Coeloglossum viride*
groensteelR *Asplenium viride*
grote keverorchisR *Listera ovata*
grote muggenorchisR *Gymnadenia conopsea*
gulden sleutelbloemR *Primula veris*
harlekijnR *Orchis morio*
herfstschroeforchisR *Spiranthes spiralis*
hondskruidR *Anacamptis pyramidalis*
honingorchisR *Herminium monorchis*
jeneverbesR *Juniperus communis*
klein glaskruid *Parietaria judaica*
kleine keverorchisR *Listera cordata*
kleine zonnedauwR *Drosera intermedia*
klokjesgentiaanR *Gentiana pneumonanthe*
kluwenklokjeR *Campanula glomerata*
koraalwortelR *Corallorhiza trifida*
kruisbladgentiaanR *Gentiana cruciata*
lange ereprijs *Veronica longifola*
lange zonnedauwR *Drosera anglica*
mannetjesorchisR *Orchis mascula*
maretak *Viscum album*
moeraswespenorchisR *Epipactis palustris*
muurbloemR *Erysimum cheiri*
parnassiaR *Parnassia palustris*
pijlscheefkelkR Arabis *hirsuto sagittata*
poppenorchisR Aceras *anthropophorum*
prachtklokje *Campanula persicifolia*
purperorchisR *Orchis purpurea*
rapunzelklokjeR *Campanula rapunculus*
rechte driehoeksvarenR *Gymnocarpium robertianum*
rietorchis *Dactylorhiza majalis praetermissa*
ronde zonnedauwR *Drosera rotundifolia*
rood bosvogeltjeR *Cephalanthera rubra*
ruig klokje *Campanula trachelium*
schubvarenR *Ceterach officinarum*
slanke gentiaanR *Gentianella amarella*
soldaatjeR *Orchis militaris*
spaanse ruiterR *Cirsium dissectum*
steenanjerR *Dianthus deltoides*
steenbreekvaren *Asplenium trichomanes*
stengelloze sleutelbloemR *Primula vulgaris*
stengelomvattend havikskruidR *Hieracium amplexicaule*
stijf hardgrasR *Catapodium rigidum*
tongvaren *Asplenium scolopendrium*
valkruidR *Arnica montana*
veenmosorchisR *Hammarbya paludosa*
veldgentiaanR *Gentianella campestris*
veldsalieR *Salvia pratensis*
vleeskleurige orchisR *Dactylorhiza incarnata*
vliegenorchisR *Ophrys insectifera*
vogelnestjeR *Neottia nidus-avis*
voorjaarsadonis *Adonis vernalis*
wantsenorchisR *Orchis coriophora*
waterdriebladR *Menyanthes trifoliata*
weideklokjeR *Campanula patula*
welriekende nachtorchisR *Platanthera bifolia*
wilde gagelR *Myrica gale*
wilde herfsttijloos *Colchicum autumnale*
wilde kievitsbloemR *Fritillaria meleagris*
wilde marjolein *Origanum vulgare*
wit bosvogeltjeR *Cephalanthera longifolia*
witte muggenorchisR *Pseudorchis albida*
zinkviooltjeR *Viola lutea calaminaria*
zomerklokjeR *Leucojum aestivum*
zwartsteel *Asplenium adiantum-nigrum*

Kevers
vliegend hert *Lucanus cervus*

Kreeftachtigen
rivierkreeft *Astacus astacus*

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Bijlage 1 AMvB

Zoogdieren
das Meles *meles*
boommarterR *Martes martes*
eikelmuisR *Eliomys quercinus*
gewone zeehondR *Phoca vitulina*
veldspitsmuisR *Crocidura leucodon*
waterspitsmuisR *Neomys fodiens*

Reptielen en amfibieën
adderR *Vipera berus*
hazelwormR *Anguis fragilis*
ringslangR *Natrix natrix*
vinpootsalamanderR *Triturus helveticus*
vuursalamanderR *Salamandra salamandra*

Vissen
beekprikR *Lampetra planeri*
bittervoornR *Rhodeus cericeus*
elritsR *Phoxinus phoxinus*
gestippelde alverR *Alburnoides bipunctatus*
grote modderkruiperR *Misgurnus fossilis*
rivierprik *Lampetra fluviatilis*

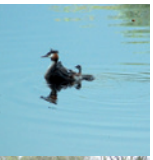

Dagvlinders
bruin dikkopjeR *Erynnis tages*
dwergblauwtjeR *Cupido minimus*
dwergdikkopjeR *Thymelicus acteon*
groot geaderd witjeR *Aporia crataegi*
grote ijsvogelvlinderR *Limenitis populi*
heideblauwtjeR *Plebejus argus*
iepepageR *Strymonidia w-album*
kalkgraslanddikkopjeR *Spialia sertorius*
keizersmantelR *Argynnis paphia*
klaverblauwtjeR *Cyaniris semiargus*
purperstreepparelmoervlinderR *Brenthis ino*
rode vuurvlinderR *Palaeochrysophanus hippothoe*
rouwmantelR *Nymphalis antiopa*
tweekleurig hooibeestjeR *Coenonympha arcania*
veenbesparelmoervlinderR *Bolaria aquilonais*
veenhooibeestjeR *Coenonympha tullia*
veldparelmoervlinderR *Melitaea cinxia*
woudparelmoervlinderR *Melitaea diamina*
zilvervlekR *Clossiana euphrosyne*

Vaatplanten
groot zeegrasR *Zostera marina*

Bijlage IV HR

Zoogdieren
baardvleermuis *Myotis mystacinus*
bechstein's vleermuisR *Myotis bechsteinii*
beverR *Castor fiber*
bosvleermuis *Nyctalus leisleri*
brandt's vleermuisR *Myotis brandtii*
bruinvisR *Phocoena phocoena*
euraziatische lynx *Lynx lynx*
franjestaartR *Myotis nattereri*
gewone dolfijn *Delphinus delphis*
gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*
grijze grootoorvleermuisR *Plecotus austriacus*
grote hoefijzerneus *Rhinolophus ferrumequinum*
hamsterR *Cricetus cricetus*
hazelmuisR *Muscardinus avellanarius*
ingekorven vleermuisR *Myotis emarginatus*
kleine dwergvleermuis *Pipistrellus pygmaeus*
kleine hoefijzerneusR *Rhinolophus hipposideros*
laatvlieger *Eptesicus serotinus*
meervleermuis *Myotis dasycneme*
mopsvleermuis *Barbastella barbastellus*
nathusius' dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*
noordse woelmuisR *Microtus oeconomus*
otterR *Lutra lutra*
rosse vleermuis *Nyctalus noctula*
tuimelaarR *Tursiops truncatus*
tweekleurige vleermuis *Vespertilio murinus*
vale vleermuisR *Myotis myotis*
watervleermuis *Myotis daubentonii*
wilde kat *Felis silvestris*
witflankdolfijn *Lagenorhynchus acutus*
witsnuitdolfijn *Lagenorhynchus albirostris*

Reptielen en amfibieën
boomkikkerR *Hyla arborea*
geelbuikvuurpadR *Bombina variegata*
gladde slangR *Coronella austriacus*
heikikkerR *Rana arvalis*
kamsalamanderR *Triturus cristatus*
knoflookpadR *Pelobates fuscus*
muurhagedisR *Podarcis muralis*

poelkikkerR *Rana lessonae*
rugstreeppad *Bufo calamita*
vroedmeesterpadR *Alytes obstetricans*
zandhagedisR *Lacerta agilis*

Dagvlinders
donker pimpernelblauwtjeR *Maculinea nausithous*
grote vuurvlinderR *Lycaena dispar*
pimpernelblauwtjeR *Maculinea teleius*
tijmblauwtjeR *Maculinea arion*
zilverstreephooibeestjeR *Coenonympha hero*

Libellen
bronslibel *Oxygastra curtisii*
gaffellibelR *Ophiogomphus cecilia*
gevlekte witsnuitlibelR *Leucorrhinia pectoralis*
groene glazenmakerR *Aeshna viridis*
noordse winterjufferR *Sympecma paedisca*
oostelijke witsnuitlibelR *Leucorrhinia albifrons*
rivierromboutR *Stylurus flavipes*
sierlijke witsnuitlibelR *Leucorrhinia caudalis*
Vissen
houting *Conegonus oxyrrhynchus*
steurR *Acipenser sturio*

Vaatplanten
drijvende waterweegbreeR *Luronium natans*
groenknolorchisR *Liparis loeselii*
kruipend moerasschermR *Apium repens*
zomerschroeforchisR *Spiranthes aestivalis*

Kevers
brede geelrandwaterroofkever *Dytiscus latissimus*
gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus*
heldenbok *Cerambyx cerdo*
juchtleerkever *Osmoderma eremita*

Tweekleppigen
bataafse stroommosselR *Unio crassus*

BIJLAGE 3 Vaste rust- en verblijfplaatsen

In deze bijlage zijn voorbeelden opgenomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van tabel 1 en 2 soorten en vogels (niet volledig). Tabel 3 soorten ontbreken in dit overzicht, hiervoor gelden in eerste instantie de richtlijnen zoals die uitgewerkt zijn in een ontheffing. Dit geldt ook voor vogels met jaarrond beschermde nesten, zie bijlage 5.

I. Permanente vaste rust- en verblijfplaatsen, permanent in gebruik

Concentraties van Tabel 1 soorten

- Groeiplaatsen van planten.
- Konijnenbouw.
- Mierenhopen.
- Vossenbouw (woonburcht).

Tabel 2 soorten

- Groeiplaatsen van planten.
- Nest van de grote bosmuis.
- Nest/slaapplaats van steenmarter (in gebouwen/werken).

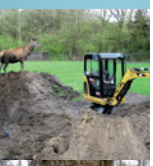

II. Permanente vaste rust- en verblijfplaatsen, tijdelijk in gebruik

Concentraties van Tabel 1 soorten

- Poel, sloot of plas in gebruik bij de gewone pad, bruine kikker, groene kikker (middelste groene kikker of meerkikker) en/of kleine watersalamander.
- Migratiezones amfibieën (voorjaarstrek).
- Winterrustplaatsen van amfibieën (o.a. houtstapels, liggend dood hout, composthopen, gebouwen en werken.

Tabel 2 soorten

- Paaiplaatsen van tabel 2 vissoorten.
- Nest van eekhoorn.
- Locaties met waardplanten en nectarplanten voor vals heideblauwtje en moerasparelmoervlinder.
- Bosrand met verblijfplaats van de levendbarende hagedis.
- Winterrustplaatsen van amfibieën (o.a. houtstapels, liggend dood hout, composthopen, gebouwen en werken.

Vogels

- Holle boom of nestkast bosuil en (bos/landschappelijke beplanting/erf).
- Nestlocatie of nestkast (gebouw).
- Nestlocaties huiszwaluw en boerenzwaluw (gebouw).
- Nestlocaties oeverzwaluw (zanddepot met stijlwanden, oever, graafzijde in een afgraving).
- Nestlocaties huismus (gebouw).
- Nestlocaties zwarte roodstaart (gebouw).
- Nestpijp ijsvogel (steile oever, boomkluit).
- Nestkast of nestlocatie torenvalk (gebouw).
- Winterrustplaats ransuilen (bos).
- Kolonielocaties op de grond/op daken/op waterplanten van sterns, meeuwen.
- Kolonielocaties in bomen van roek, blauwe reiger, lepelaar, aalscholver.

III. Tijdelijke vaste rust- en verblijfplaatsen

Concentraties van Tabel 1 soorten

- Slaapburchten van vos.

Tabel 2 soorten

-

Vogels

- Nesten van de meeste vogels (o.a. zangvogels en watervogels).

BIJLAGE 4 Richtlijnen beschermende maatregelen

Tijdelijke voorzieningen

Indien er vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde flora of fauna op de projectlocatie voorkomen dienen deze te worden beschermd. De bescherming dient een zo beperkt mogelijke tijdsduur in stand te worden gehouden (direct koppelen aan de uitvoeringsperiode van de activiteit). Onder tijdelijk te beschermen locaties vallen de locaties zoals in bijlage 3 staan beschreven.

De bescherming kan als volgt plaatsvinden

- Het aanbrengen van zichtbare markeringen door middel van een afzetting met palen en linten indien er sprake is van beperkte ingrepen (bv. lokaal graafwerk).

- Een volledige 3-dimensionale bescherming (kooiconstructie) indien er sprake is van bomenkap versus het beschermen van locaties op maaiveldniveau (bv. mierenhoop of groeiplaats waardevolle planten).

- Het behouden en beschermen van bewoonde holle bomen, bomen met nestkasten en nestbomen en markering zone rondom deze bomen. De beschermingszone wordt (tijdelijk) uitgesloten van het werk.

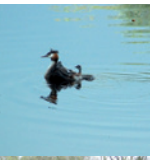

- Behouden en beschermen van delen van een gebouw of werk waarin, waaraan de soort zit (bv. muurvegetatie en deze duidelijk herkenbaar markeren (bv. met verf, lint en/of hekwerken).

- Behouden van openingen waar fauna gebruik van maakt en de toegang daartoe in stand houden (bv. gat in een gevel en de aanvliegroute van een kerkuil): geen hekwerk of linten voor de opening plaatsen.

- Geleiding en/of afscherming van locaties door middel schermen voor amfibieën en reptielen of wildrasters.

BIJLAGE 5 Jaarrond beschermde vogelnesten

Jaarrond beschermde nesten dd oktober 2009				
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogelatlas 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden
Boomvalk	750 - 1.000	nee	nee	ja
Buizerd	8.000 - 10.000	nee	nee	ja
Gierzwaluw	30.000 - 60.000	nee	ja	nee
Grote gele kwikstaart	240 - 300	nee	nee	ja
Havik	2000	nee	nee	ja
Huismus	500.000-1.000.000	ja	ja	nee
Kerkuil	1750	nee	ja	nee
Oehoe	3	nee	nee	ja
Ooievaar	400	nee	ja	nee
Ransuil	5000	nee	nee	ja
Roek	60.000 - 65.000	ja	ja	nee
Slechtvalk	8 - 10	nee	ja	ja
Sperwer	4500	nee	nee	ja
Steenuil	6000	nee	ja	nee
Wespendief	700	nee	nee	ja
Zwarte wouw	0 – 1 (onregelmatig)	nee	nee	ja

Kijk voor meest actuele lijst op www.drloket.nl Of bel met het DR-Loket: 0800 – 22 333 22 (op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur).

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Vereniging Stadswerk Nederland
Drs. M. Loeffen
Postbus 416
6710 BK EDE

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
F 070 378 61 39
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
RVO/2015/447

Bijlagen
-

Datum 17 NOV 2015
Betreft Besluit tijdelijke verlenging gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland

Geachte heer Loeffen,

Naar aanleiding van uw brief van 6 juli 2015, waarin u mij verzoekt de goedkeuring *gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland* van 31 december 2010 met maximaal 1 jaar te verlengen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u het gevraagde goedkeuringsbesluit.

Verzoek verlenging
U heeft uw verzoek ingediend omdat de geldigheidstermijn van de *gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland* op 31 december 2015 afloopt. U bent echter nog bezig met het actualiseren van de gedragscode en u verwacht niet dat de nieuwe gedragscode tijdig gereed zal zijn. Bovendien wilt u bij deze actualisatie verkennen of u ook het beheer van gebouwen en civiele kunstwerken mee kunt nemen. Het niet voor handen hebben van een geldige gedragscode is voor de sector een onwenselijke en ook onwerkbare situatie.

Overwegingen
U bent geruime tijd geleden begonnen met de evaluatie van de *gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland*. Momenteel wordt een enquête en debat gehouden onder de gebruikers en belanghebbenden van de gedragscode. De resultaten hiervan zullen de komende weken worden verwerkt en geanalyseerd. De resultaten zijn input voor de nieuwe gedragscode. Om die reden kan op korte termijn geen aangepaste *gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland* aan mij ter goedkeuring worden voorgelegd.

Omdat uit de evaluatie vooralsnog geen zaken naar voren zijn gekomen, waaruit blijkt dat de huidige *gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland* niet naar behoren zou functioneren, staat, hangende de aanpassingen op basis van de evaluatie, niets een tijdelijke verlenging van de goedkeuring van de huidige gedragscode in de weg. Daarnaast is van belang dat het niet kunnen werken met een gedragscode voor de sector grote problemen zal opleveren. Deze zullen bestaan uit het niet kunnen uitvoeren van de werkzaamheden of het optreden van vertraging door het moeten aanvragen van ontheffingen. Dit is niet wenselijk, daar er een gedragscode is die in de praktijk goed functioneert.

Conclusie
Ik verleng de nog bestaande gedragscode tot 31 december 2016, met dien verstande dat op het moment dat de aangepaste *gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland* definitief is goedgekeurd, deze verlenging vervalt en met de aangepaste gedragscode gewerkt moet gaan worden.

Voor de overwegingen ten aanzien van de goedkeuring van de *gedragscode Flora- en faunawet, Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland* verwijs ik naar mijn brief van 31 december 2010.

Bezwaar
Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie
Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Hoogachtend,

Martijn van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken

Bijlage 11 Geluidsonderzoek

Notitie
Geluidsmetingen ecologie
Klaver 4 Trade Port Noord te Venlo

- Bodem
- Waterbodem
- Water
- Archeologie
- Ecologie
- Milieu

Milieu

Notitie
Geluidsmetingen ecologie
Klaver 4 Trade Port Noord te Venlo

Aanvrager	CV Trade Port Noord Postbus 3317 5928 RC Venlo
Rapportnummer	1730.001
Versienummer	D1
Datum	18 mei 2016
Vestiging	Limburg Rijksweg Noord 39 6071 KS Swalmen Tel. 0475 - 504961 Fax 0475 - 504958 E-mail Swalmen@Econsultancy.nl
Opsteller	R.A.F. Smeets, BASc BEd
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. M. de Loos
Paraaf	

1 INLEIDING

Econsultancy heeft in opdracht van CV Trade Port Noord geluidsmetingen uitgevoerd ten behoeve van de integrale beoordeling van Klaver 4 Trade Port Noord te Venlo. In figuur 1 is het plangebied weergegeven.

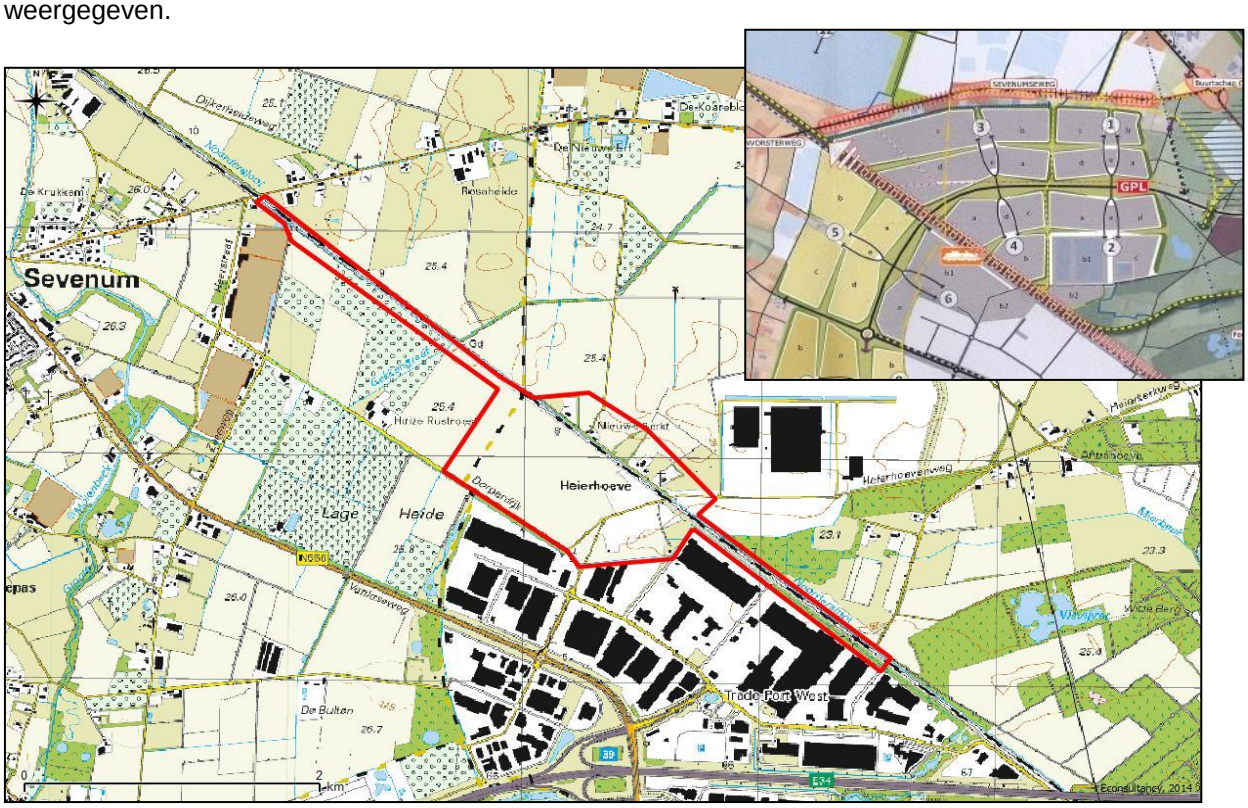

Figuur 1. Begrenzing integrale beoordeling (rood kader).

Om de verstoring op de beschermde fauna door de toekomstige bedrijvigheid van onder meer de Railterminal inzichtelijk te maken zijn reeds geluidbelastingen op de habitats berekend. Voor het verkrijgen van de huidige ecologische situatie en een correcte beoordeling op de aanwezige beschermde fauna is het noodzakelijk om geluidsmetingen te verrichten. De resultaten van de geluidsmetingen zijn in onderhavige notitie beknopt weergegeven.

2 AANPAK AKOESTISCH ONDERZOEK

Om door middel van geluidsmetingen de huidige ecologische situatie zo volledig mogelijk in beeld te brengen is de volgende aanpak gehanteerd:

- analyseren van de toekomstige berekeningsresultaten;
- in overleg met de ecoloog vaststellen van de relevante fauna;
- selecteren van de meest optimale meetposities en tijdstippen;
- verrichten van geluidsmetingen voor zowel de equivalente als de maximale geluidsbelastingen, op een meethoogte van 5 meter;
- analyseren en rapporteren van de meetresultaten uiterlijk 18 mei;
- overdracht resultaten aan ecoloog ten behoeve van de effectbeoordeling;
- deelname aan het overleg van de werkgroep geluid 19 mei.

Voor het verrichten van geluidsmetingen op habitats bestaan geen wettelijke voorschriften, hiertoe is aansluiting gezocht bij methode I.1 van de Handleiding meten en rekenen industrielawaai (VROM, 1999). Gezien de korte deadline voor het uit te voeren onderzoek is het niet mogelijk om aan alle voorwaarden die aan geluidsmetingen worden gesteld (meteocondities, minimaal aantal metingen, enz.) te voldoen. De resultaten van de geluidsmetingen hebben derhalve een indicatief karakter. Desondanks is waar mogelijk rekening gehouden met de geldende voorschriften bij de selectie van de meetposities en tijdstippen. Op basis van de weersvoorspellingen en het bereik van de geluidsbelastingen tussen de verschillende meetdagen zijn geluidsmetingen op 16 en 17 mei 2016 uitgevoerd.

Op basis van het overleg met de ecoloog en de reeds berekende geluidsbelastingen zijn een viertal meetposities vastgesteld. In figuur 2 zijn de meetposities globaal weergegeven en komen van west naar oost overeen met respectievelijk de toetspunten NTR099, NTR095, NTR098 en NTR008 zoals opgenomen in de toekomstige geluidsmodellen.

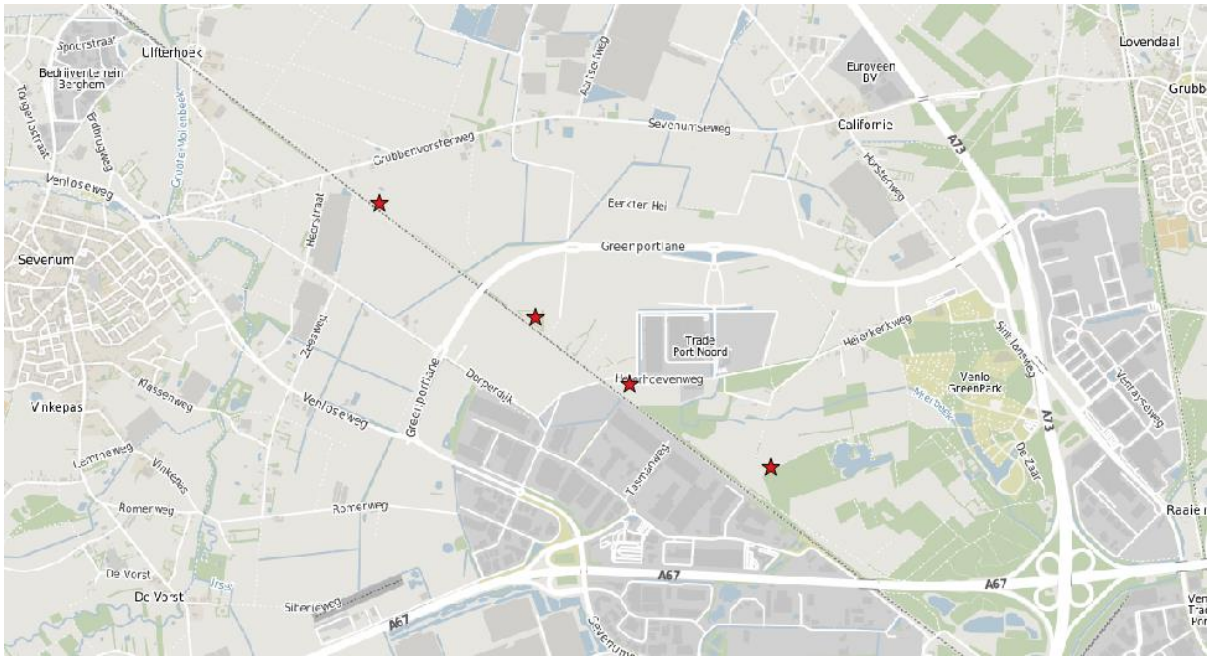

Figuur 2. Situering meetposities

Om een goed beeld te verkrijgen van het equivalent geluidniveau zijn geluidsmetingen uitgevoerd in de dag-, avond- en nachtperiode gedurende minimaal 30 minuten per meetpositie, waarbij wordt gemeten rondom het tijdsstip van zonsopgang en -ondergang.

3 RESULTATEN GELUIDSMETINGEN

3.1 Meteo

De meteorologische gegevens tijdens de metingen zijn weergegeven in tabel 1. De gegevens zijn afkomstig van het KNMI-weerstation in Arcen.

Tabel 1 Meteogegevens weerstation Arcen

datum [yyyymmdd]	tijdstip [uur]	windrichting [°]	windrichting	windsnelheid [m/s]	temperatuur [°C]
20160516	5	270	W	2,0	6,0
20160516	6	270	W	2,0	6,9
20160516	7	270	W	2,0	8,7
20160516	8	260	W	3,0	10,5
20160516	9	290	WNW	3,0	12,5
20160516	10	300	WNW	3,0	11,8
20160517	19	250	WZW	4,0	15,6
20160517	20	260	W	2,0	12,9
20160517	21	-	-	0,0	11,5
20160517	22	-	-	0,0	11,3

Het merendeel van de geluidsmetingen heeft onder meewindcondities, dan wel binnen 50 meter van de maatgevende geluidsbron (railverkeer) plaatsgevonden. Om de betrouwbaarheid van de resultaten te verhogen dienen meerdere en langdurigere geluidsmetingen te worden verricht.

3.2 Gemeten geluidsbelastingen

Gedurende de geluidsmetingen zijn alle relevante geluidsbronnen en activiteiten zintuigelijk waargenomen en geregistreerd. Maatgevend voor de equivalente geluidsbelastingen in de huidige situatie is, net als het merendeel van de toekomstige geluidsbelastingen, het reizigers- en goederenvervoer per spoor. Buiten de treinpassages is ter plaatse van de meetpunten NTR008 en NTR098 het wegverkeer op de A67 en A73 als achtergrond aanwezig.

Tabel 2 Gemeten geluidsbelastingen op de meetposities

	L_{Aeq}			$L_{A,max}$			L_{24h}	L_{Zeq}
toetspunt	d	e	n	d	e	n		16 kHz
NTR008-Roofvogels 1	48	56	45	67	72	55	50	13
NTR095-Huismus nest 2	59	67	45	84	89	58	61	29
NTR098-Natuur nabij K4	55	58	43	81	81	53	54	20
NTR099-Natuur nabij K4	54	59	40	79	82	72	54	27

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

RABOBANK SWALMEN
15 03 93 997
VESTIGINGEN
Boxmeer
Doetinchem
Swalmen
KVK NUMMER
130 382 86
BTW NUMMER
NL8050 75 197B01

Bijlage 12 Structuurvisie Klavertje 4-gebied

Structuurvisie Klavertje 4-gebied

21 maart 2012

LEGENDA

Bestaande situatie:

- Grens Klavertje 4-gebied
- Gemeentegrens
- Rijkswegen
- Overige wegen
- Spoorwegen
- Bebouwing
- Woonkernen
- Bedrijventerreinen
- Glastuinbouwgebied
- Glastuinbouwbedrijf
- Beek
- Maas
- Hoogspanningsverbinding
- Oliepijpleiding
- Bebouwingsconcentratie
- Bebouwingslinten
- Railterminal
- Bargeterminal
- TrafficPort
- Verblijfsrecreatie
- Fresh Park Venlo
- NS-station

Nieuwe situatie:

- Beekdallandschap
- Mozaïeklandschap
- Verwevingszone
- Agrarisch landschap
- Lovendaal
- Ontwikkelingsgebied Agribusiness
- Glastuinbouw ontwikkelingsgebied
- Floriade / Venlo GreenPark
- Ontwikkelingsgebied bedrijventerrein
- Intensieve tuinbouw / toekomstig ontwikkelingsgebied bedrijventerrein
- Agrarisch / toekomstig ontwikkelingsgebied bedrijventerrein
- Landschappelijke binnenruimte
- Landschappelijke inpassing
- LOG Krabbenborg
- GPL Greenportlane
- Verkeersontsluiting
- Reservering infrastructuur
- Indicatieve richting verbinding infrastructuur
- Aansluiting Greenportring - A67, na 2022
- Greenportbikeway
- 50m-zone Rijkswaterstaat
- 100m-zone Sevenumseweg
- Primaire ecologische verbinding
- Secundaire ecologische verbinding
- Dassenroute
- Mogelijke ecologische routes
- Ecoducten
- Zoekgebied windturbines
- Railterminal
- Zie paragraaf 6.6.1 – Ontwikkeling klaver 13

0 200m 600m 1km

Greenport VENLO DEVELOPMENT COMPANY

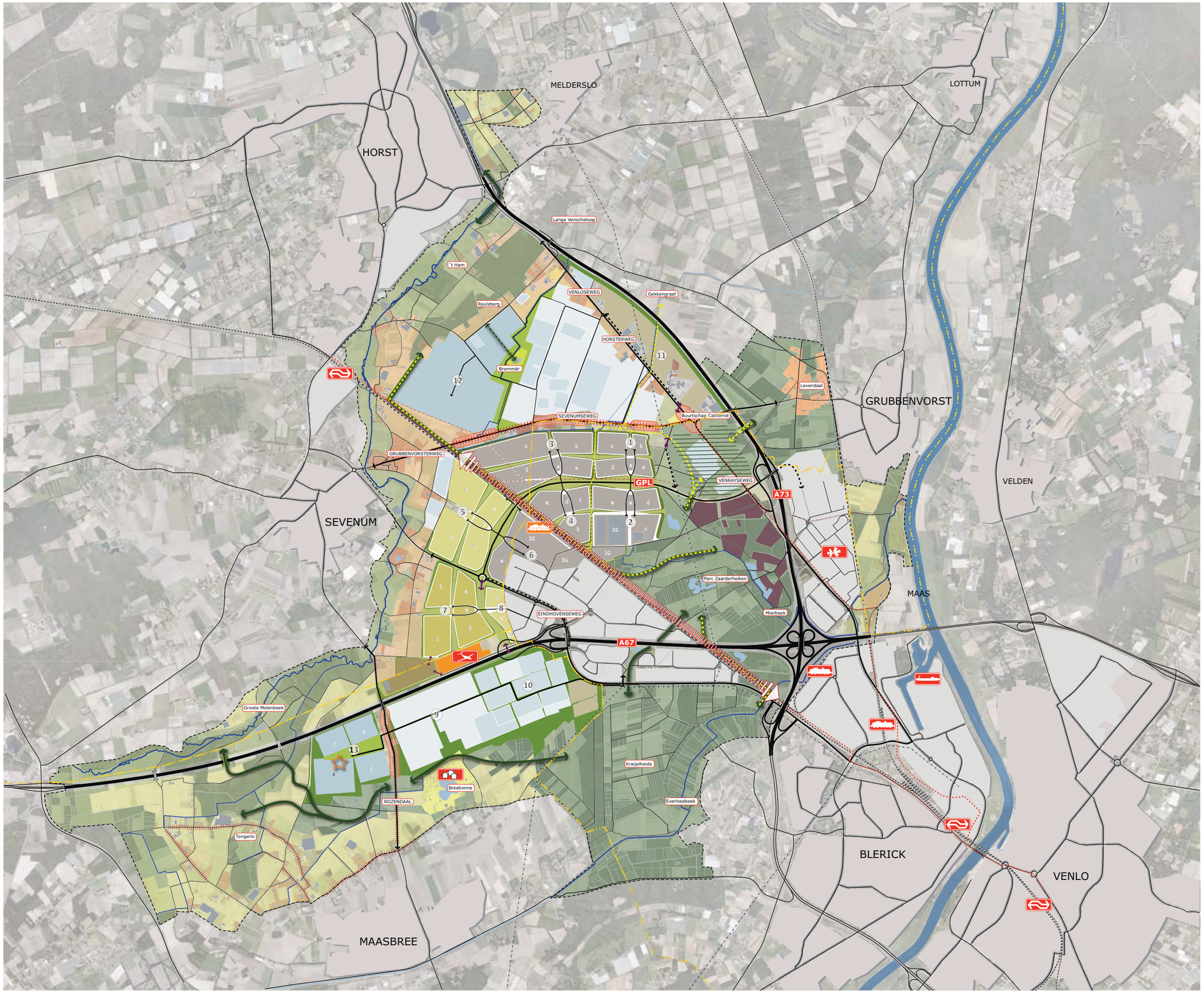

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten
Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze
Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis
Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit
Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit
Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers
Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg
Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland
Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant
Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

Econsultancy.nl